T63
ST7

T631
Su17

DURGESHANANDINI

BY

C. S. Subrahmonian Potti, M. A.

ദുർഗ്ഗേശനന്ദിനി.

സി. എസ്. സുബ്രഹ്മണ്യൻപോറ്റി എം. എ.

എഴുതിയത്.

പുതിയപതിപ്പ്.

Rights reserved.

V. V. Book House,

Trivandrum.

1100.

a-51
D. 1911
XJ9

ദുർഗ്ഗേശനന്ദിനി.

a.5

ബങ്കിമചന്ദ്രശതോപാധ്യായകൃതമായ

മൂലത്തിൽ നിന്നു

സി. എസ്സ്. സുബ്രഹ്മണ്യൻ പോററി, എം. ഏ.

തർജ്ജിമ ചെയ്തതു്.

CANCELLED
V. V. Book House
DHARMARAM COLLEGE LIBRARY, 7147 BANGALORE.

Trivandrum.

ൽ എം.

നുദരാതി

ാ .ew Impression 1000 Copies.

Rights Reserved.

1925.

പുസ്തകശാലയുടെ മുദ്രയില്ലാത്ത പുസ്തകങ്ങൾ വ്യാജനിർമ്മിതങ്ങളാകുന്നു.

T.63.1
Sm.17

കൊല്ലം

"വിദ്യാഭിവർദ്ധിനി" അച്ചുക്കൂടത്തിൽ

അച്ചടിപ്പിച്ചതു്.

1100.

സമർപ്പണം.

കേരളഭാഷയുടെ സ്ഥായിയായ നില്പിനും അഭിവൃദ്ധിക്കും വേണ്ടി അശ്രാന്തം പരിശ്രമിക്കുന്ന മഹാനും, അതിനെ ഒരു സ്വതന്ത്രഭാഷയാക്കുന്നതിനു അത്യന്താപേക്ഷിതങ്ങളായ ശാസ്ത്രഗ്രന്ഥങ്ങളെ അനിതരസാധാരണ ധിഷണാശക്തിയോടുകൂടി നിർമ്മിച്ചുപോരുന്ന പണ്ഡിതനും അയ എന്റെ ഗുരുപാദർ അനന്തപുരത്ത് മ. രാ. രാ. ഏ. ആർ. രാജരാജവർമ്മ കോയിത്തമ്പുരാൻ എം. എ., എൽ. ആർ. എ. എസ്സ്. അവർകളെക്കുറിച്ചു എന്റെ ഹൃദയത്തിൽ നിഷ്കളങ്കമായി തോന്നിയിട്ടുള്ള ആദരാതിശയത്തിന്നു് ഒരു ലക്ഷ്യമായി ഞാൻ ഈ പുസ്തകം അവിടത്തേയ്ക്കു് സമർപ്പിക്കുന്നു.

ഗ്രന്ഥകർത്താവു്.

FOREWORD.

Addressing Lord Minto from his place in the Imperial Legislative Council, the Honorable Mr. Gokhale remarked on a memorable occasion. "The Bengalees are in many respects a most remarkable people in all India..... ....In almost all the walks of life open to Indians the Bengalees are among the most distinguished... ..... Take science or law or literature. Where will you find a scientist in all India to place by the side of Dr. J C. Bose or Dr. P. C. Roy? Or a Jurist like Dr. Ghose? Or a Poet like Rabindranath Tagore?" The distinguished speaker was evidently restricting the range of his illustration to living worthies; for, if he had the departed also in view, he would have found it possible to refer to a name even greater than that of Rabindranath's in Bengalee literature—that of none other than Bankim Chandra Chatterjee, the greatest novelist of all India.

The modern novel, as such, must be admitted to be an exotic in this country. It has no counter part in early Sanskrit literature. The tales of Vishnusarma and somadeva, no doubt, sowed the seed originally in the West, but they cannot be said to have exercised any appreciable influence in India itself. The canons of the *Akhyayika* were different and Dandin, Subandhu and Bhattabana wrote nothing less than poetry—and poetry of an abstruse, some-times hopelessly 'high falutin' type—in prose. The plot, if ever there was any, was, as in the case of the *Mahakavya* writers, merely a peg to hang the many sided flashet of their poetical genius on. The result is that we look in vain for all that the morden novel is worth reading, and often even digesting, in our old masters; and if we admire them, as doubtless we do, it is, at any rate, not for their having given us anything approaching an honest life-like tale.

It was the study of English literature that implanted in us a taste for novel reading. European tales, however, with all their merits, could not appeal to us in the same manner as the stories dealing with our own society. Hence the effort of authors like Mrs Steele, Redmunb Mitchell and the late Meadows Taylor to produce Anglo-Indian novels in the wake of Scott's "Surgen's Daughter." But the Hindu Society which in part those gifted writers attempted to portray is one whose veil is not easily lifted from without. It was, therefore, not their fault, if they could not do full justice to the task they took in hand. The fact was that it required Indian novelists to depict Indian life. The field was certainly fertile, but had to be rendered fruitful and it was reserved for the genius of Bankim Chandra to prove to an astonishing world what splendid achievements, given the opportunity, a Hindu could make, even in the rarefied atmosphere of creative imagination.

In his Chandrasekkar, Anandamutt and other novels, Bankim showed that he was no mean desciple of Scott or Dumas no mere G. P. R. James or Harrson Ainsworth, but a great writer of marvellous originality and creative genius. His historical novels were found to be in no manner inferior to 'Ivanhoe' or 'The Old Mortality' or 'The Three Musketeers' or 'Twenty years after' Here was a man with a fertility of imagination, an insight into human nature a verlity of creative power and a knowledge of the past history of his country in its multitudinous aspects calling for recognition and compelling respect Soon his name was in every mouth and his works came to be translated into a hundred tongues. The acme of his glory was reached when no less a person than Lord Lytton, the poet-viceroy and the son of the author of 'Rienzi' and 'the Last of the Barons' consented to become the patron of the English rendering of his *magnum opus* Durgesanandini.....or 'the

Chieftians Daughter' whose Malayalam translation now makes its appearance before the public.

This great historical Romance which has endeared itself to more than one generation of readers in even European countries it were wasteful and ridiculous excess on my part to make any attempt at praising. It is such works that should be put into the hands of our youngsters. They not merely interest and inform, but also instruct and ennoble. It is a marvellous edifice that the master architect has raised for us—marvellous alike in design and execution. I have never seen a panorma more strikingly bewitching All the several characters stand out in bold relief like so many clear-cut types in marble, and as for Vimala, hers, like that of the great Diana in the temple of the Ephesians, is a figure that must stand for all time by itself.

On the merits of the Malayalam translation of my friend Mr. C. S. Subrhamonian Potti B. A. a few words may be said. He is as all of us know, no carpet knight or mushroom mandarin upon whom honour is thrust by capricious fortune. Long before he commenced the study of English he had earned a name as a poet, by his contributions to the columns of the Sujananandini of Paravoor (South)His metrical translations of Tennyson's 'Coming of Arthur' and Mathew Arnold's 'Sohrab and Rustum' in Malayalam have been deserveedly held in high esteem by the reading public of the West Coast. His adaption of that charming little English tale 'The Bravo of Venice' in Malayalam prose has been equally admired on all hands. He has, what very few Malayalam writers do or even care to have, a distinct style of his own, alike terse, elegant incisive and perspicuous. I remember that some time ago, when the Malayalam translation of Anandamutt appeared, more than one editor asked its young writer to make a study of Mr. Potti's prose before making any similar attempt

in future. I am sure that the Malayalam translation of Durgesanandini appearing under such favourable auspicus will be warmly received by the public of Kerala and that the book has indubitably a bright and successful future before it.

In fine, I wish good luck to Mr. Potti in his literary career and hope that he will follow his present successful venture up with the translation of a few more novels of acknowledged merit from Indian pens. I am aware that he is already translating the tale. Mr. R. C Dutt's Talapusekarani or the Lake of Palms.

Shencottah,
32-10-86

(Sd) S. Parameswara Iyer.

മുഖവുര.

"ദുർഗ്ഗേശനന്ദിനിയും" ചമ്പകമാലയെപ്പോലെ ഭാഷാപോഷിണിമാസിക മുഖാന്തിരമാണ് ആദ്യമായി പ്രസിദ്ധം ചെയ്യപ്പെട്ടതു്. "വിജ്ഞാനാരഭിനന്ദിച്ചേ വിജ്ഞാനം സുധായ്വരൂ. നല്ലശിക്ഷ കഴിച്ചോക്കും ഇല്ലവ'ശ്വാസമാത്മനി" എന്നു് സാക്ഷാൽ ശ്രീകാളിദാസമഹാകവി ക്രൂടി വിചാരിച്ചിട്ടുള്ള സ്ഥിതിയ്ക്കു് "നല്ലശിക്ഷ" പോയിട്ടു് ഏതുദ്ദേശവിശിഷ്ടങ്ങളിൽ "നിലത്തെഴുത്തു" പഠിക്കാൻ ആരംഭിക്കുമാത്രം ചെയ്തിരിക്കുന്ന എന്നെപ്പോലെ ഉള്ളവക്കു് ഒരു അതിവിശിഷ്ടനായ ഗ്രന്ഥകർത്താവിന്റെ മാഹാത്മ്യമേറിയ ഒരു പുസ്തകം തർജ്ജിമചെയ്തു് മഹാജനസമക്ഷം സമർപ്പിക്കുന്നതിൽ എത്രമാത്രം "വിശ്വാസമില്ലായ്മ" തോന്നണം. വാസ്തവത്തിൽ ചമ്പകമാലയും ദുർഗ്ഗേശനന്ദിനിയും വളരെ മനശ്ശാസ്ത്രപരമായ ഒരു ഭാഷാപോഷിണിയിൽ പ്രസിദ്ധം ചെയ്യാൻ ഞാൻ സമ്മതിച്ചതു്. ചമ്പകമാലയ്ക്കു് കിട്ടിയ വിജയം എന്നെ പ്രൈയ്പ്പെടുത്തുകയും ഉത്സാഹിപ്പിക്കയും ആ ധൈര്യവും ഉത്സാഹവും "ദുർഗ്ഗേശനന്ദിനി"യുടെ ആവിർഭാവത്തിനു നിദാനമായിത്തീരുകയുംചെയ്തു.

ഇൻഡ്യയിലെ നോവൽകർത്താക്കന്മാരിൽ എല്ലാംകൊണ്ടും പ്രഥമസ്ഥാനത്തു നില്ക്കുന്ന ഒരു മഹാനത്രേ "ദുർഗ്ഗേശനന്ദിനി"യുടെ കർത്താവു്. കഥാബന്ധം, പാത്രങ്ങളുടെ സൃഷ്ടിയിലുള്ള കുശലത, അതാതുഘട്ടത്തിനു് ഉചിതമായ ഭാഷാപ്രയോഗം, രസസ്ഫൂർത്തി, സന്മാർഗ്ഗോപദേശങ്ങൾ, അവിടവിടെ സ്ഫുരിച്ചുവിളങ്ങുന്ന സ്വദേശസ്നേഹം, ദേശാഭിമാനം ഇവയെല്ലാം നോക്കുന്നതായാൽ ബങ്കിമചന്ദ്രചട്ടോപാധ്യായരുടെ നോവലുകൾ ബങ്കാളികൾക്കു മാത്രമല്ല ഇൻഡ്യാക്കാർക്കു പൊതുവെ എത്രത്തോളം അഭിമാനജനകങ്ങളാണെന്നു് പറഞ്ഞറിയിക്കാൻ പ്രയാസം- തന്റെ നാട്ടുകാർക്കുള്ള ഉത്തമഗുണങ്ങളോടു് അദ്ദേഹത്തിനുള്ള ബഹുമാനംപോലെതന്നെ അവരുടെ ദുർഗ്ഗുണങ്ങളോടു് വെറുപ്പും ഉണ്ടെന്നു് അദ്ദേഹം പലടത്തും കാണിച്ചിട്ടുണ്ടു്. പ്രസിദ്ധ ആംഗ്ലേയ നോവൽകർത്താവായ സർ വാൾട്ടർ സ്കോട്ടിന്റെ നോവലുകൾ നമ്മുടെകൊണ്ടും നമ്മുടെ ഗ്രന്ഥകർത്താവിന്റെ പുസ്തകങ്ങളെക്കാൾ മേലെയാണെന്നു പറയാനില്ല. അപ്രകാരമെല്ലാം ഇരിക്കുന്ന നമ്മുടെ നാട്ടുകാരനായ ഒരു ദിവ്യപുരുഷന്റെ അസാധാരണമായ കല്പനാശക്തിയേയും ബുദ്ധിവൈഭവത്തേയുംകുറിച്ചു് കേരളീയജനങ്ങളെ ഗ്രഹിപ്പിക്കണം എന്നുള്ള ആഗ്രഹാധിക്യംകൂടിയാകുന്നു ഈ ഗ്രന്ഥം തർജ്ജമചെയ്യുന്നതിനു് എന്നെ പ്രേരിപ്പിച്ചതു്. "ദുർഗ്ഗേശനന്ദിനി" അദ്ദേഹത്തിന്റെ നോവലുകളിൽ ഒട്ടും അപ്രധാനമല്ലാത്ത ഒന്നാണെന്നതും.

ഈ തർജ്ജമയിൽ പരിഭാഷകന്റെ യുക്തം ചില സ്ഥലങ്ങളിൽ ഉപയോഗിച്ചിട്ടുള്ളതു് മാന്യവായനക്കാർ ക്ഷമിക്കണമെന്നു അപേക്ഷിക്കുന്നു. മഹാശയനായ മൂലഗ്രന്ഥകാരന്റെ ആശയങ്ങളെ ഒന്നുകൂടി മിനുക്കാനോ അവയിൽ തൃഞ്ജഗ്രാഹ്യവിവേചനം ചെയ്യാനോ എനിക്കു അശ്ലേഷം ശക്തിയില്ലെന്നു നല്ല ബോധം ഉണ്ടു്. എ

ന്നാൽ കാലം, ദേശം, ഭാഷ, വായനക്കാരുടെ അഭിരുചി ഇവയിലെല്ലാം ഉള്ള വ്യത്യാസംകൊണ്ട് ചിലടത്തു ചില തുറകളായ ഭേദഗതികൾ ചെയ്യേണ്ടിവന്നു എന്നു വരും. നിഷ്കൃഷ്ടമായി വ്യാകരണനിയമങ്ങളോട് ഒപ്പിച്ചുനോക്കിയാൽ അത്ര സുഖപ്രദമല്ലെങ്കിലും കേരളീയർ സാധാരണ ഉപയോഗിക്കാറുള്ള നിരാശ, ധൃതി, ധിറുതി, മുതലായ പല വാക്കുകളേയും ഞാൻ ഈ കൃതിയിൽ ഉപയോഗിച്ചിട്ടുണ്ട്. അതു നാടോടികളായ ഈ വക വാക്കുകളെ, വാക്കുകൾക്ക് ദൌർല്ലഭ്യമുള്ള മലയാളത്തിൽ ഉപേക്ഷിച്ചിട്ടു കാര്യമില്ല എന്നുള്ള എന്റെ അഭിപ്രായം ഞാൻ പ്രവൃത്തിയിൽ കാണിച്ചിരിക്കുമാത്രമാകുന്നു.

ഭാഷാപോഷിണിയിൽ ഈ ഖണ്ഡം ഖണ്ഡം ആയി പ്രസിദ്ധം ചെയ്തുകൊണ്ടിരുന്ന കാലത്തുതന്നെ പല പത്രങ്ങളും ഇതിനെക്കുറിച്ച് സ്വയമേവ നല്ല അഭിപ്രായം പറഞ്ഞുകാണ്ടു. ഇതുകൂടാതെ പലരും എന്റെ ശ്രമത്തെ ശ്ലാഘിച്ച് എനിക്ക് എഴുത്തുകൾ അയയ്ക്കുകയും ചെയ്തിട്ടുണ്ട്. അതിനാൽ എന്റെ ഈ ഉദ്യമം കേരളീയർക്ക് സ്വീകാര്യമാണെന്നു ബോധപ്പെടാൻ ഇടയായതിൽ എനിക്ക് വളരെ കൃതകൃത്യത ഉണ്ട്. തന്റെ കൃത്യാന്തരങ്ങളുടെ ഇടയിൽ ഒരു സ്നേഹിതന്റെ അപേക്ഷയെ ആദരിച്ച് ക്ലിപ്തസമയത്തിനുള്ളിൽ ഈ ഗ്രന്ഥത്തിന് ഉചിതമായ ഒരു അവതാരികാപന്യാസം എഴുതി അയച്ചുതന്ന എന്റെ മാന്യസുഹൃത്തായ ബ്രഹ്മശ്രീ ഉള്ളൂർ എസ്സ്. പരമേശ്വരയ്യർ അവർകൾക്ക് ഞാൻ ഹൃദയപൂർവമായി വന്ദനം പറഞ്ഞുകൊള്ളുന്നു.

മാറാശ്ശേരിമഠം,
പാൽക്കുളങ്ങര, തിരുവനന്തപുരം,
൧൦൭൯ മിഥുനം ൧൭-ാംനു-

സി. എസ്സ്. സുബ്രഹ്മണ്യൻപോറ്റി
(വെള്ളിമന)

3367

വിഷയാനുക്രമണിക.

രണ്ടാം ഭാഗം.

അദ്ധ്യായം		പുറം.
൧	ദേവാലയം	൧
൨	പരിചയം	൧൦
൩	മുകിലന്മാതം പട്ടാണികളും	൧൨
൪	യുവാവായ സേനാനായകൻ	൧൩
൫	ഗിരിമന്ദിരം	൧൯
൬	അഭിരാമസ്വാമിയുടെ ഉപദേശം	൨൪
൭	അലസത	൨൭
൮	വിമലയുടെ ആലോചന	൩൪
൯	ക്ഷത്രിയവംശസൂര്യൻ	൩൬
൧൦	ആലോചനയ്ക്കുശേഷമുള്ള ഒരുക്കങ്ങൾ	൩൯
൧൧	അശ്മനിയുടെ ധൈര്യം	൪൫
൧൨	അശ്മനിയുടെ സങ്കേതം	൪൯
൧൩	അശ്മനിയുടെ നേരംപോക്കുകൾ	൫൨
൧൪	ദിഗ്വിജയാപഹരണം	൫൪
൧൫	ദിഗ്വിജയന്റെ ധൈര്യം	൫൭
൧൬	ശൈലേശ്വരസന്നിധി	൬൩
൧൭	വീരപഞ്ചമി	൬൯
൧൮	വിമലയ്ക്കു പറ്റിയ അബദ്ധം	൭൦
൧൯	കാമുകനും അയാളുടെ പ്രിയജനവും	൭൩
൨൦	വിമലയുടെ വിക്രമങ്ങൾ	൭൯
൨൧	യുദ്ധം	൮൩

രണ്ടാം ഭാഗം.

അദ്ധ്യായം		പുറം.
൧	അയിഷാ	൯൯
൨	പൂക്കൾപൊതിഞ്ഞ കല്ല്	൧൩
൩	"നീ തിലോത്തമയല്ലെ?"	൧൬
൪	മൂടുപടം ഇട്ട ഒരു സ്ത്രീ	൧൮൮
൫	വിധവ	൧൮൬
൬	വിമലയുടെ എഴുത്ത്	൧൯൮
൭	വിമലയുടെ എഴുത്ത് (തുടർച്ച)	൨൦൭
൮	സുഖപ്രാപ്തി	൨൩൩
൯	ദിഗ്വിജയരാ സംഭാഷണം	൨൪൦
൧൦	നിരാകരണം	൨൪൪
൧൧	മുറിമാറ്റം	൨൪൮
൧൨	ഒരു ആഭരണം	൨൫൪
൧൩	അംഗുലീയപ്രകടനം	൨൫൯
൧൪	മോഹാലസ്യം	൨൬൪
൧൫	ഹൃദയപ്രകടനം	൨൬൮
൧൬	പ്രതികാരം	൨൭൩
൧൭	മരണം	൨൮൧
൧൮	ദ്വന്ദ്വയുദ്ധം	൨൮൪
൧൯	അയിഷയുടെ എഴുത്ത്	൨൯൯
൨൦	കെടാറായ വിളക്ക്	൩൦൨
൨൧	ഒരു സ്വപ്നം	൩൦൬
൨൨	പരിസമാപ്തി	൩൧൦

ദുർഗ്ഗേശനന്ദിനി.

ഒന്നാം ഭാഗം.

ഒന്നാം അദ്ധ്യായം.

ദേവാലയം.

കൊല്ലവർഷം എഴുനൂറ്റി അറുപത്തി ഏഴാമാണ്ട് ഗ്രീഷ്മകാലത്തിന്റെ അവസാനത്തിൽ ഒരുദിവസം അശ്വാരൂഢനായ ഒരു പാന്ഥൻ വിഷ്ണുപുരത്തിൽനിന്നു ജഹാനബാദിലേക്കുള്ള രാജപാതയിൽകൂടി തനിച്ചു് വഴിയാത്ര ചെയ്തായിരുന്നു. നേരം അസ്തമിക്കാറായി എന്നുകണ്ടു് അയാൾ തന്റെ കുതിരയെ അതിവേഗത്തിൽ ഓടിക്കാൻതുടങ്ങി. എന്തുകൊണ്ടെന്നാൽ, അയാൾക്കു കടന്നുപോകേണ്ട വഴി അതിദീർഘവും, വിജനവും, രക്ഷയ്ക്കു യാതൊരുമാർഗ്ഗവും ഇല്ലാത്തതും ആയിരുന്നു; എന്നുമാത്രമല്ല, അന്നു വൈകുന്നേരത്തും ആ ദിക്കിൽ ആ കാലത്തു കൂടക്കൂടെ ഉണ്ടാകാറുള്ള കൊടുങ്കാറ്റും പെരുമഴയും ഉണ്ടായേച്ചാൽ കയറി രക്ഷപ്പെടാൻ യാതൊന്നും ഇല്ലാത്ത ആ വഴിക്കു അയാൾക്കു വലുതായ വലച്ചിൽ അനുഭവിക്കേണ്ടിവരികയും ചെയ്യുമായിരുന്നു. ക്രമേണ മൂവന്തിനേരത്തെ വെളിച്ചംകൊണ്ടു പരിശോഭിച്ചിരുന്ന ആകാശം കാർമേഘങ്ങളാൽ നിബിഡമായി. നേരം സന്ധ്യ ആയേ ഉള്ളൂ. എങ്കിലും ദിക്കെല്ലാം തീവ്രമായ കൂരിരുട്ടുകൊണ്ടു മൂടിയതിനാൽ വഴികണ്ടു് കുതിരയെ നടത്തുന്നതു് കേവലം അസാദ്ധ്യമായിത്തീർന്നു. കൂടെക്കൂടെ ഉണ്ടാകുന്ന മിന്നൽവെളിച്ചംമാത്രമേ, ആ അദ്ധ്വനീനനു് തന്റെ വഴികണ്ടു പോകുന്നതിനു സഹായമായി ലഭിച്ചിരുന്നുള്ളൂ. വളരെ പതുങ്ങലോടുകൂടി അയാൾ കുറച്ചുദൂരം പോയി. അപ്പോഴേക്കും കൊടുങ്കാറ്റും പെരുമാരിയും അതികലശലായി ആരംഭിച്ചതിനാൽ അയാൾക്കു് തന്റെ വഴി അറിഞ്ഞുപോകുന്നതിനു തീരെ കഴിവില്ലാതെ ആയിത്തീർന്നു. അയാൾ കുതിരയുടെ കടിഞ്ഞാൺ അയച്ചുവിടുകയും അതു് അതിനു തോന്നിയ വഴിക്കു നടക്കുകയും ചെയ്തു. ഇപ്രകാരം കുറേദൂരം മുമ്പോട്ടുപോയപ്പോൾ കുതിരയുടെകാൽ എന്തോ ഒരു കട്ടപ്പുമുള്ള പദാർത്ഥത്തിന്മേൽ മുട്ടി അതു

മുട്ട മടങ്ങിവീണു. അ . ക്ഷണത്തിൽതന്നെ ഒരു കൊള്ളാൻ പ്രകാ
ശിച്ചതുകൊണ്ട് മുമ്പിലായി എന്തോ ഒരു വലുതായ വെളുത്തവസ്തു
ഒരു ക്ഷണനേരത്തേക്ക് ആ വഴിയാത്രക്കാരന്റെ ദൃഷ്ടിക്കു വിഷയീ
ഭവിച്ചു. അതൊരു കെട്ടിടമാണെന്നു തോന്നിയതിനാൽ അയാൾ വേ
ഗത്തിൽ കുതിരപ്പുറത്തു നിന്നിറങ്ങി. ഒരു സോപാനത്തിന്റെ കല്പ
ടിയിൽ കുതിരയുടെ കാൽ തട്ടുകൊണ്ടാണ് മുമ്പിലത്തെ അപകടം
ഉണ്ടായതെന്ന് അപ്പോൾ അയാൾക്ക് മനസ്സിലായി. ഇനി ആ കെ
ട്ടിടത്തിൽ കയറി രക്ഷപ്പെടാമെന്നു നിശ്ചയിച്ചു് അയാൾ, ആ കുതി
രയെ അതിന്റെ പാട്ടിനു വിട്ടുംവച്ചു് ഇരുട്ടത്തു് കല്പടിയിൽകൂടി പ
തുക്കെ പതുക്കെ മേല്പോട്ടുകയറി. മിന്നലിന്റെ സഹായത്താൽ ത
ന്റെ മുമ്പിലുള്ള കെട്ടിടം ഒരു ദേവാലയമാണെന്നു് അയാൾക്കു മന
സ്സിലായി. അപകടം ഒന്നും കൂടാതെതന്നെ അയാൾ അതിന്റെ
വാതുക്കൽ എത്തി. അതിന്റെ കതകു് അടച്ചിരുന്നു. അതു് കൈ
കൊണ്ടു് തള്ളിനോക്കിയപ്പോൾ അകത്തു് തഴതിട്ടിരിക്കുന്നതായിക്കണ്ടു.
സമീപത്തൊന്നും ജനവാസമില്ലാത്ത ഈ ഏകാന്തസ്ഥലത്തുള്ള ഈ
ദേവാലയത്തിനകത്തുകടന്നു് അകമേനിന്നു കൊളുത്തിട്ടിരിക്കുന്നതാരാ
യിരിക്കാം എന്നു് ആ വഴിയാത്രക്കാരൻ ഏറ്റവും ആശ്ചര്യകൌതുക
ങ്ങളോടുകൂടി തന്നോടുതന്നെ ചോദിച്ചു. അനന്തരം മഴത്തുള്ളികളുടെ
നിർദ്ദയമായപ്രഹരം സഹിക്കവയ്യാതെ, അകത്തിരിക്കുന്നതു ആരായാ
ലുംവേണ്ടില്ല, അയാൾ കൈചുരുട്ടി ആ വാതിലിന്മേൽ ഉറക്കെ പ
ത്തുപതിനഞ്ചു് ഇടി ഇടിച്ചു. എന്നാൽ അതുകൊണ്ടു ഒരു ഫലവും ഉ
ണ്ടായില്ല. വാതിൽ ചവുട്ടിപ്പിളർക്കുന്നതിനു് മിക്കവാറും അടക്കാൻവയ്യാ
ത്ത ഒരു താല്പര്യം അയാൾക്കുണ്ടായി. എങ്കിലും അതു അനുചിതമായ
ദൈവനിന്ദനം ആയി തീരുമല്ലൊ എന്നുശങ്കിച്ചു് അതുചെയ്തില്ല. എ
ന്നാൽ അയാൾ വീണ്ടും വീണ്ടും മുട്ടുകയാൽ ഒടുക്കം അയാളുടെ ഹസ്ത
താഡനത്തിന്റെ ഊക്കു എതിർത്തുനില്പാൻ ശക്തിയില്ലാതെ കൊള
ത്തുപറിഞ്ഞു കതകുതുറന്നു; സന്തോഷത്തോടുകൂടി അയാൾ അക
ത്തേക്കു കടന്നു. ഉടൻ അതിനകത്തുനിന്നു് ഒരു മൃദുവായ രോദനം അ
യാളുടെ കർണ്ണങ്ങൾക്കു ലക്ഷ്യമായി. ഉത്തരക്ഷണത്തിൽ അകത്തേക്കു
ഊക്കോടുകൂടിയ ഒരു വായു പ്രവാഹം ഉണ്ടാകയും അതിനാൽ അവി
ടെ കത്തിക്കൊണ്ടിരുന്ന വിളക്കു കെട്ടുപോകയും ചെയ്തയാൽ അക
ത്തുള്ള ആൾ ആരാണെന്നോ അവിടത്തെ പ്രതിഷ്ഠ എന്താണെന്നോ
അറിയുന്നതിനു് നമ്മുടെ അദ്ധ്വനീനനു കഴിയാതെ ആയി. തന്റെ
ഈ അവസ്ഥ വിചാരിച്ചു് ആ യുവാവു ചെറുതായ ഒരു പുഞ്ചിരി
യോടുകൂടി വിഗ്രഹത്തിന്റെ മുമ്പിൽ ഒരു സാഷ്ടാംഗപ്രണാമംചെയ്തു.
അനന്തരം എണീറ്റു നിന്നുകൊണ്ടു ഇരുട്ടിനെ ലക്ഷ്യമാക്കി 'ഈ ദേ

വാലയത്തിനകത്തു് ആരാണു്" എന്നുചോദിച്ചു. അതിനു് ഉത്തരം ഒന്നും ലഭിച്ചില്ലെങ്കിലും ഉടനെ ആഭരണങ്ങളുടെ ഒരുകിലുക്കം അയാൾക്കു കണ്ണഗോചരമായി. വീണ്ടും ചോദ്യംകൊണ്ടു യാതൊരു ഫലവുമുണ്ടാകയില്ലെന്നു വിചാരിച്ചു് നമ്മുടെ പാന്ഥൻ കാറ്റും മഴവെള്ളവും അകത്തോട്ടു കടക്കാതിരിക്കാനായി വാതിൽ അടച്ചു് കൊളുത്തി നുപകരമായി അതിന്മേൽ ചാരിനിന്നുകൊണ്ടു് ഇങ്ങനെ പറഞ്ഞു. ഇതിനകത്തുള്ള ആരും ആരായാലും വേണ്ടില്ല; ഞാൻ പറയുന്നതിനെ കേൾക്കുക; ഞാൻ ആയുധപാണിയായിട്ടാണു് ഇതാ ഇവിടെ നില്ക്കുന്നതു്. ഇതിനകത്തുള്ള ആൾ പുരുഷനാണെങ്കിൽ അയാൾ എന്റെ വിശ്രമത്തിനു ഭംഗം ചെയ്യുന്നതു നല്ലവണ്ണം ആലോചിച്ചുവേണം. സ്ത്രീകളാണെങ്കിൽ അവർ ഒട്ടും പേടിക്കേണ്ട. വാളും പരിചയും ഒരു രാജപുത്രന്റെ കയ്യിൽ ഉള്ളടത്തോളംകാലം അവരുടെ ഒരു തലമുടി നാരിനുപോലും ഹാനി സംഭവിക്കയില്ല.

അയാൾ അവസാനിപ്പിച്ചു ഉടനെ സ്ത്രീസ്വരത്തിൽ "പ്രഭോ! അവിടുന്നു് ആരാണു്" എന്നൊരുചോദ്യം അയാളുടെ കണ്ണപുടത്തിൽ പതിച്ചു. ആ അല്പനേരത്തിനുള്ളിൽത്തന്നെ അയാൾ ഉത്തരം പറഞ്ഞു. "ഒരുസ്ത്രീയിൽനിന്നാണു് ഈ ചോദ്യത്തിന്റെ ആവിർഭാവം എന്നു് സ്വരവിശേഷത്താൽ ഞാൻ ഊഹിക്കുന്നു. അമ്മേ! എന്നെക്കുറിച്ചു അറിഞ്ഞതുകൊണ്ടു് നിങ്ങൾക്കു എന്തുപ്രയോജനമാണു്?"

"പ്രഭോ! ഞങ്ങൾ വളരെ ഭയപ്പെട്ടിരിക്കുന്നാണു്" എന്ന ആ ശബ്ദം ഉത്തരം പറഞ്ഞു.

യുവാവു്—ഞാൻ ആരായാലുംകൊള്ളാം, ഞങ്ങൾ ഇന്നാരാണെന്നുസ്വവചക്തുംകൊണ്ടു മറെറാരാളെ ധരിപ്പിക്കുക ഞങ്ങളുടെഇടയിൽ പതിവില്ല. എന്നാൽ ഞാൻ ഇവിടെ ഇരിക്കുന്നോടത്തോളംകാലം അബലാജനങ്ങൾക്കു യാതൊരു അപത്തും സംഭവിക്കയില്ലെന്നു രീച്ചയായി വിശ്വസിച്ചുകൊൾകതന്നെ.

സ്ത്രീ—പ്രഭോ! അവിടുത്തെ വാക്കു് എനിക്കു ധൈര്യം തരുന്നു. ഇതുവരെ ഞങ്ങൾ ഭയംകൊണ്ടു് അല്പപ്രാണകളായിരിക്കയായിരുന്നു. എന്റെകൂടെയുള്ള യുവതി അവർക്കുണ്ടായ മൂർച്ചയിൽനിന്നു് ഇനിയും പൂർണ്ണമായി ഉണർന്നിട്ടില്ല. ശൈലേശ്വരൻ എന്നു വിളിക്കപ്പെടുന്ന ഈ ശിവനെ വന്ദിക്കാനായി ഞങ്ങൾ സന്ധ്യയ്ക്കു ഇവിടെ എത്തി. പിന്നീടു് കൊടുങ്കാറ്റു് ആരംഭിച്ചപ്പോൾ ഞങ്ങളുടെ പോ

ണ്ടന്മാരും അനുയായികളും ഞങ്ങളെ ഇവിടെ വിട്ടംവച്ചു് എവിടയോ പൊയ്കളഞ്ഞു.

യുവാവു്—അമ്മെ! നിങ്ങൾ വൃഥാ മനസ്സിനെ ക്ലേശിപ്പിക്കേണ്ട; ഉല്ലാസമായിരിക്കുക; ഇന്നിവിടെ എങ്ങിനെയെങ്കിലും കഴിച്ചുകൂട്ടുകതന്നെ. പ്രഭാതമായാലുടനെ ഞാൻ നിങ്ങളെ നിങ്ങളുടെ ഭവനത്തിൽ കൊണ്ടുചെന്നാക്കാം.

സ്ത്രീ—ശൈലേശ്വരൻ അവിടുത്തെ അനുഗ്രഹിക്കട്ടെ!

പാതിരാത്രി ആയപ്പോഴേക്കു കൊടുങ്കാറ്റു ശമിച്ചു. അപ്പോൾ ആ യുവാവു് "അമ്മേ! നിങ്ങൾ കുറച്ചുനേരത്തേക്കു തനിയെഇവിടെ ഇരിക്കണം, ഒട്ടും പേടിക്കേണ്ട. ഞാൻ അടുത്ത ഗ്രാമത്തിൽപോയി ഒരു വിളക്കുകൊണ്ടുവരാൻ നോക്കട്ടെ" എന്നുപറഞ്ഞു.

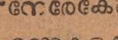
"പ്രഭോ! അതിനുവേണ്ടി നിങ്ങൾ അത്ര അകലെ പോകേണമെന്നില്ല. ഈ ക്ഷേത്രത്തിലെ കഴകക്കാരൻ ഇവിടെ അടുത്താണു് പാർക്കുന്നതു്. ഇപ്പോൾ നിലാവു നല്ലവണ്ണം തെളിഞ്ഞിട്ടുള്ളതുകൊണ്ടു് അവന്റെ കൂടിൽ കണ്ടുപിടിക്കുന്നതിനു് അവിടേക്കു അത്ര പ്രയാസമുണ്ടാകയില്ല. ഈ നിർജ്ജനസ്ഥലത്തു് അവൻ തനിച്ചു് താമസിക്കുന്നതിനാൽ തീ കത്തിക്കാനുള്ള സാധനങ്ങൾ എപ്പോഴും അവന്റെ കയ്യിൽ ഉണ്ടായിരിക്കും," എന്നു് ആ സ്ത്രീ യുവാവിനോടു പറഞ്ഞു.

യുവാവു് വെളിയിൽ ഇറങ്ങി. നിലാവെളിച്ചത്തിന്റെ സഹായത്താൽ കഴകക്കാരന്റെ ഭവനം കണ്ടുപിടിച്ചു് അതിന്റെ വാതുക്കൽചെന്നു് അവനെ വിളിച്ചുണർത്തി. അവൻ പേടിച്ചു് വാതിൽ തുറക്കാതെ, ആ വന്ന ആൾ ആരാണെന്നറിയുന്നതിനായി കതകിന്റെ ഇടയിൽകൂടി ഒളിഞ്ഞു നോക്കി. തന്റെനോട്ടത്തിൽ ഒരു കവർച്ചക്കാരന്റെ ലക്ഷണങ്ങൾ ഒന്നും ആ വന്ന ആളിൽ കാണായ്കയാലും, അയാൾ കയ്യിൽ എടുത്തു നീട്ടിയിരിക്കുന്ന സ്വർണ്ണനാണയത്തിലുള്ള കൊതി അടക്കാൻ തനിക്കു ശക്തിയില്ലാതിരുന്നതുകൊണ്ടും, അവൻ കുറേനേരം സംശയിച്ചു എങ്കിലും ഒടുവിൽ വാതിൽ തുറന്നു് ഒരു വിളക്കു കൊളുത്തിക്കൊടുത്തു. വെളിച്ചംകൊണ്ടുവന്നു നോക്കിയപ്പോൾ ദേവാലയത്തിലെ പ്രതിഷ്ഠ വെള്ളക്കല്ലിൽകൊണ്ടു നിർമ്മിക്കപ്പെട്ട ഒരു ശിവപ്രതിമ ആണെന്നു നമ്മുടെ യുവാവിനുമനസ്സിലായി. ആ വിഗ്രഹത്തിന്റെ പിന്നിലായിട്ടു് രണ്ടു സ്ത്രീകൾ നിന്നിരുന്നു. അവരിൽ ചെറുപ്പക്കാരിയായവൾ വെളിച്ചം കണ്ടഉടൻ താഴെഇരുന്നു് ഒരു മൂടുപടംകൊണ്ടുമുഖം മൂടി നമ്രമുഖിയായിരുന്നു. എ

ന്നാൽ അവളുടെ കണങ്കൈകളിൽ പ്രകാശിക്കുന്ന വജ്രഖചിതങ്ങളായ വളകളും, കണ്ണുകൊണ്ട് മനോഹരമായി തുന്നി ഉണ്ടാക്കപ്പെട്ടിട്ടുള്ള പുഷ്പലതാദികളോടുകൂടിയതും ശരീരത്തിൽ ചതുരതയോടുകൂടി ഒരണിഞ്ഞിരിക്കുന്നതും പതിച്ചിട്ടുള്ള ആഭരണവിശേഷങ്ങളുടെ പ്രകാശം വെളിയിൽ പരിലസിക്കത്തക്കവണ്ണം നേരിയതും, മൃദുവുംആയ വിലയേറിയ വസ്ത്രവും, ആ യുവതി ഒരു ഉൽകൃഷ്ടകുടുംബജാതയാണെന്നു സ്പഷ്ടീകരിച്ചു. തമ്മിൽ നോക്കുമ്പോൾ താണ തരത്തിലുള്ള രണ്ടാമത്തെ സ്ത്രീയുടെ വസ്ത്രാലങ്കാരങ്ങളിൽ നിന്ന് അവൾ ആ യുവതിയുടെ പരിചാരികയും, എന്നാൽ സാധാരണ ദാസികളേക്കാൾ ഉയന്ന തരത്തിലുള്ളവളും ആണെന്നു യുവാവു തീർച്ചയാക്കി. അവളുടെ പ്രായം മുപ്പത്തിഅഞ്ചു വയസ്സിനു സമീപിച്ചിരുന്നു. താൻ മുമ്പു് സംസാരിച്ചുകൊണ്ടിരുന്നത് ഈ പ്രായംകൂടിയ വധുവിനോടാണെന്നു് അയാൾക്കു് സ്വാഭാവികമായിത്തോന്നി. രണ്ടു സ്ത്രീകളുടേയും വസ്ത്രധാരണം ബംഗാളിസ്ത്രീകളുടെ രീതി അനുസരിച്ചല്ലെന്നും ഹിന്ദുസ്ഥാനി വനിതകളെ ആണു് അവർ ആ വിഷയത്തിൽ അനുസരിച്ചിരിക്കുന്നതെന്നും അയാൾക്കു സൂക്ഷിച്ചുനോക്കിയപ്പോൾ മനസ്സിലായി; അയാൾ അത്ഭുതപ്പെട്ടു.

വിളക്കു് അതിന്റെ സ്ഥാനത്തു് വച്ചതിന്റെശേഷം ആ യുവാവു് ആ സ്ത്രീജനങ്ങൾക്കു അഭിമുഖനായിനിന്നു. അപ്പോൾ ദീപപ്രകാശം അയാളുടെ ദേഹം മുഴുകലും പതിച്ചതിനാൽ അവർ അയാളെ നല്ലവണ്ണം കണ്ടു. അയാളുടെ പ്രായം ഇരുപത്തിഅഞ്ചുവയസ്സിൽ അല്പം കടന്നിരിക്കുമെന്നു് അവർക്കുതോന്നി. ആ യുവാവിന്റെ ശരീരദൈർഘ്യം മറ്റൊരുദേഹത്തിനായിരുന്നെങ്കിൽ അതു ഒരു വൈരൂപ്യമായിട്ടു് തോന്നുമായിരുന്നു. എന്നാൽ അയാളുടെ വിസ്താരമേറിയ മാറിടവും അന്യോന്യംനല്ല യോജിപ്പും പരിപൂർണ്ണദാർഢ്യവും ഉള്ള അംഗങ്ങളും നിമിത്തം അയാളുടെ കിളരം അയാൾക്കു ഒരു പ്രത്യേക സൌന്ദര്യമായിരിക്കയാണു് ചെയ്തതു്. വഷ്കാലത്തിൽ പൊടിച്ചുവരുന്ന തൃണവിശേഷങ്ങളുടെ കുരുന്നിലകളോടോ അഥവാ വസന്തകാലത്തു തളിർക്കുന്ന ചില വൃക്ഷലതാദികളുടെ തളിരുകളോടോ ഉപമിക്കാവുന്ന ആ തരുണന്റെ അംഗസൌകുമാര്യവും രജപുത്രന്മാർ സാധാരണ ധരിക്കാറുള്ള രക്ഷാകരണ്ഡം മുതലായ ഭൂഷണങ്ങളാൽ വിശേഷവിധി പ്രകാശിച്ചു. അരക്കെട്ടിൽ തൊടുത്തിയിട്ടുള്ള അയാളുടെ ഖഡ്ഗം അതിന്റെ ഉറയോടുകൂടി പാർശ്വഭാഗത്തു് തൂങ്ങിക്കിടക്കുന്നു. അയാളുടെ നീണ്ടകഴുത്തിൽ ഒരു ദീർഘമായ കണ്ഠം പരിശോഭിക്കുന്നു. തലയിൽ വിളങ്ങുന്ന വജ്രമകുടത്തോടുകൂടിയ ഒരു തലപ്പാവും കാതിൽ ഇട്ടിട്ടുള്ള മുക്താഫലാലംകൃതമായ കടുക്കനും വിലയേറിയ ര

താംപതിച്ചിട്ടുള്ള ഒരു മാലയും അവളുടെ വേഷാലംകാരത്തെ പരിപൂർത്തിയാക്കി. ഈ ദർശനംമൂലം അന്യോന്യം പരിചയമായാൽകൊള്ളാമെന്നു ദുഷ്ടമായ ഒരു ഔൽസുക്യം രണ്ടുഭോഗക്കാരുടേയും ഉള്ളിൽ ജനിച്ചു; എന്നാൽ "നേരേകേറിപ്പറയുക" എന്നുള്ള അപമര്യാദം പ്രവർത്തിക്കുന്നതിനു് രണ്ടുകൂട്ടക്കാർക്കും ധൈര്യം ഉണ്ടായില്ല.

രണ്ടാം അദ്ധ്യായം.

പരിചയം.

നമ്മുടെ യുവാവു് തന്നത്താൻ തന്റെ കൌതുകത്തെ അദ്യമായി വെളിയിൽ പ്രകടിപ്പിച്ചു. ആ പ്രായംകുറിയ സ്ത്രീയെ അഭിസംബോധനംചെയ്തിട്ടു് അയാൾ പറഞ്ഞു. "അമ്മേ! ഒരു മാന്യപുരുഷന്റെ അന്തർഗൃഹത്തെ അലങ്കരിക്കുന്നവരാണു് നിങ്ങൾ എന്നു് ഞാൻ ഊഹിക്കുന്നു. നിങ്ങളുടെ പേരും കുലവും മറ്റും ചോദിക്കുന്നതിനു് എനിക്കു വളരെ മടിയുണ്ടു്. എന്നാൽ തന്നത്താൻ പരിചയപ്പെടുത്തുന്നതിനു് എനിക്കുള്ള പ്രതിബന്ധങ്ങളൊന്നും നിങ്ങൾക്കുണ്ടായിരിക്കയില്ലായിരിക്കാം. അതുകൊണ്ടു് നിങ്ങൾ ആരാണെന്നു നേപഷിക്കുന്നതിൽ ഞാൻ ഒരു മര്യാദകേടു് പ്രവർത്തിക്കയായിരിക്കയില്ലല്ലൊ."

"പ്രഭോ! അതു പാടില്ല; തങ്ങൾ ആരാണെന്നു് അദ്യമായി സ്ത്രീകൾ പറഞ്ഞറിയിക്കുക പതിവുണ്ടോ?"

"രണ്ടാളുകൾതമ്മിൽ അന്യോന്യം പരിചയപ്പെടുന്ന കാര്യത്തിൽ ഇതിനതു വില കല്പിക്കാമോ?"

"പിന്നെ — ഞാൻ നിങ്ങളോടു ചോദിക്കയാണു്. ഒരുസ്ത്രീ — തന്റെ ജാതിനാമത്തെ തന്റെ പേരിനോടുകൂടി ചേർക്കുവാൻ അനുവദിക്കപ്പെട്ടിട്ടില്ലാത്ത സ്ത്രീ — എങ്ങിനെയാണു് തന്റെ വിവരങ്ങളെ മറെറാരുത്തനോടുപറയുന്നതു്. തന്റെ ചാരിത്ര്യംപൊഹ്യലോകത്തോടു് യാതൊരു സംബന്ധവുംകൂടാതെ അന്തർഗൃഹങ്ങളിൽ പാർക്കുന്നതിൽ അന്തർവിചിരിക്കുന്ന അവർ എങ്ങനെ താൻ ഇന്നാരാണെന്നു വെളിപ്പെടുത്തും? തന്റെ ഭർത്താവിന്റെ നാമത്തെ ഉച്ചരിക്കുന്നതിൽ

നിന്നു് ഈശ്വരൻതന്നെ സ്ത്രീയെ വിരോധിച്ചിരിക്കുന്നു. അദ്ദേഹത്തിന്റെ ഈ ആജ്ഞ താൻ ഇന്നാരാണെന്നു് അറിയിക്കുന്നതിനുള്ള അധികാരം അവളിൽനിന്നു് എടുത്തുകളയുന്നില്ലയോ?"

നമ്മുടെ യുവാവു് ഇതിനു് യാതൊരുത്തരവും പറഞ്ഞില്ല. അതു അയാളുടെ വക്രത്വം സമർത്ഥയായ ആ സ്ത്രീയുടെ വാക്ചാടവംകൊണ്ടു് ഖണ്ഡിക്കപ്പെട്ടുകയാലാണെന്നു് വിചാരിച്ചുപോകരുതു്. വാസ്തവത്തിൽ അയാൾ ആ സമയം വേറെ ഒരു പ്രവൃത്തിയിൽ വ്യാപൃതനായിരിക്കുകയായിരുന്നു. ഈ സമയം ആ യുവതിയായ വനിതാരത്നം തന്റെ മുഖാവരണത്തെ അല്പം ഒന്നുമാറി തന്റെ കൂട്ടുകാരിയുടെപിറകിൽ മറഞ്ഞുനിന്നുംകൊണ്ടു് അയാളെ സൂക്ഷിച്ചുനോക്കുന്നുണ്ടായിരുന്നു. സംഭാഷണത്തിന്റെ ഇടയിൽ നമ്മുടെ വഴിപോക്കന്റെ ദൃഷ്ടികൾ യദൃച്ഛയാ അങ്ങോട്ടു ചെല്ലുകയും തൽക്ഷണം അവ ആ സുന്ദരിയുടെ മുഖപദ്മത്തിൽ ദൃഢമായി തറച്ചുപോകയുംചെയ്തു. ഇപ്രകാരമുള്ള ഒരു സൌന്ദര്യവിഷ്കം അനുഭവിക്കാൻ ഇന്നു് ഒരിക്കലും തനിക്കു് ഭാഗ്യമുണ്ടാകയില്ലെന്നു് അയാൾക്കു് അപ്പോൾതോന്നി. ആ യുവാവിന്റെ ദൃഷ്ടിപാതങ്ങൾ അവളുടെ കടാക്ഷവിക്ഷേപങ്ങളോടു സമ്മേളിച്ചപ്പോൾ അവൾ ലജ്ജകൊണ്ടു് മുഖത്തെക്കുനിച്ചു. അപ്പോഴേക്കു, തന്റെ വാക്കുകൾക്കു് യാതൊരുത്തരവും ലഭിക്കായ്കയാൽ ആ പരിചാരിക പാന്ഥന്റെ മുഖത്തേക്കു നോക്കുകയും അയാളുടെ കണ്ണു് എവിടെയാണു് സഞ്ചരിക്കുന്നതെന്നു മനസ്സിലാക്കുകയും ചെയ്തു. തന്റെ സുമുഖിയായ സഖിയും ആ യുവാവിനെ അസക്തിയോടുകൂടി കടാക്ഷിക്കുന്നുണ്ടെന്നറിഞ്ഞു് അവൾ അവളുടെ ചെവിയിൽ ഇങ്ങനെ മന്ത്രിച്ചു.

"ഇതെന്താണു്? ശിവസന്നിധിയിൽവച്ചു് നീ വിവാഹംഭാവിക്കയാണോ?"

തന്റെ കൂട്ടുകാരിയുടെ ഈ വാക്കുകേട്ടു് ആ സുകുമാരശരീരയായ യുവതി "നിന്റെ തല" എന്നു് പതുക്കെപ്പറഞ്ഞുംകൊണ്ടു അവളുടെ പുറത്തു് ഒന്നു നുള്ളി. കാര്യത്തിന്റെ നിലകണ്ടു് ആ സമർത്ഥയായ പരിചാരിക ഇങ്ങനെ വിചാരിച്ചു. "ഈ യുവാവിന്റെ സൌന്ദര്യവിലാസം എന്റെ സ്വാമിനിയുടെ ഹൃദയത്തെ ആകർഷിച്ചുതുടങ്ങി എന്നു തോന്നുന്നു. അവർക്കു അയാളിൽ അനുരാഗം ഉണ്ടാകുന്നപക്ഷം വലിയദോഷങ്ങളൊന്നും ഉണ്ടായില്ലെങ്കിലും അവളുടെ മനസ്സമാധാനം നശിച്ചുപോകുമല്ലൊ. അതുകൊണ്ടു് ഇതു വർദ്ധിക്കാൻ സമ്മതിച്ചുകൂടാ. എന്നാൽ അതു എങ്ങിനെയാണു്. ഞാൻ സൂത്രത്തിൽ അയാളെ ഇവിടെനിന്നു അകറ്റാൻ നോക്കട്ടെ!"

ഇങ്ങിനെ നിശ്ചയിച്ചുംകൊണ്ടു സ്ത്രീകൾക്കു സ്വഭാവികമായുള്ള സാമർത്ഥ്യത്തോടുകൂടി അവർപറഞ്ഞു "സ്വാമി! സ്ത്രീകളുടെ ചാരിത്ര്യം കാറ്റത്തു പറന്നുപോകത്തക്കവണ്ണം അത്രമൃദുവത്രെ. ഇന്നത്തെ കൊടുങ്കാറ്റിന്റെ അതിക്രമമോ ഒന്നും പറയാറില്ലല്ലൊ. അതുകൊണ്ടു ഇപ്പോൾ കാറ്റു അടങ്ങിയിരിക്കുന്നതിനാൽ ഗ്രാമത്തിലേക്കു പോകുന്നതിനു ഞങ്ങൾക്കു അനുവാദം തരണം"

"ഈ അസമയത്തു തന്നെ ഭവനത്തിലേക്കു പോകണമെന്നു നിർബ്ബന്ധമാണെങ്കിൽ ഞാൻകൂടി നിങ്ങൾക്കു സഹായമായി പോരാം. നിലാവു തെളിഞ്ഞ ഉടൻതന്നെ ഞാൻ എന്റെ ഉദ്ദിഷ്ടസ്ഥലത്തേക്കു പുറപ്പെട്ടുമായിരുന്നു. എന്നാൽ സുന്ദരിയായ നിങ്ങളുടെ തോഴിയെ ഒരു രക്ഷകനില്ലാതെ തനിയെ വിട്ടുവച്ചു പോകുന്നതു അനുചിതവും അശ്ലീലവുമാണെന്നു വിചാരിച്ചു അതിനു മനസ്സുവരായ്കയാൽ മാത്രം ഞാൻ ഇതുവരെ ഇവിടെ താമസിച്ചതാണു." "

"സ്വാമി! അവിടുന്നു ഇപ്പോൾതന്നെ ഞങ്ങളോടു വളരെ കാരുണ്യം കാണിച്ചിരിക്കുന്നു. അതിനാൽ അവിടുന്നു ഒരുവേള ഞങ്ങളെ കൃതഘ്നകളാണെന്നു ശങ്കിച്ചേക്കാം എന്നുഭയപ്പെട്ടാണു ഞാൻ എന്റെ ഹൃദയം മുഴുവൻ തുറന്നുപറവാൻ മടിക്കുന്നതു്. എന്നാൽ സ്ത്രീജനങ്ങളുടെ നിർഭാഗ്യാവസ്ഥയെക്കുറിച്ചു് ഞാൻ എന്തു പറയട്ടെ! പ്രകൃത്യാ ഞങ്ങളുടെ ജീവിതവൃത്തികളെക്കുറിച്ചു് പുരുഷന്മാർ സസംശയന്മാരാണു്. അവിടുന്നു ഞങ്ങളോടൊരുമിച്ചു പോരുന്നപക്ഷം അതു് ഞങ്ങൾക്കു സന്തോഷകരം തന്നെയാണു്; എന്നാൽ ഈ തരുണിയുടെ പിതാവായ എന്റെ സ്വാമി അതുടെ രക്ഷയിലാണു് നിങ്ങൾ ഈ അസമയത്തു വന്നതു് എന്നു ചോദിക്കയാണെങ്കിൽ ഞാൻ എന്തുത്തരം പറയും?"

യുവാവു കുറഞ്ഞൊന്നു ചിന്താമഗ്നനായിരുന്നശേഷം ഉത്തരം പറഞ്ഞു; "എന്തിനു മടിക്കുന്നു? ഇങ്ങനെതന്നെ പറയുക. മഹാരാജാ മാനസിംഹന്റെ പുത്രൻ ജഗത്സിംഹന്റെ രക്ഷയിൽ" എന്നു.

ഒരു പ്രചണ്ഡമായ മോഹാഗ്നിജ്വലനം പെട്ടെന്നു് അവിടെ ഉണ്ടായി എങ്കിൽപോലും ആ സ്ത്രീകൾ ഇതിലധികം ഞെട്ടുമായിരുന്നില്ല. ക്ഷണം രണ്ടുപേരും വിണ്ണീറുനിന്നു. യുവതി ശിവലിംഗത്തിന്റെ പിന്നിലേക്കു വലിഞ്ഞു. ആ വാചാലയായ സ്ത്രീ പറന്നു നിൽക്കുന്ന തന്റെ വസ്ത്രാഗ്രങ്ങളെ കഴുത്തിനു ചുറ്റി ഒതുക്കിപ്പിടിച്ചുംകൊണ്ടു് അദരവോടുകൂടി പറഞ്ഞു. "ശ്രേഷ്ഠനായ രാജകുമാര! ഞങ്ങൾക്കു

മാപ്പുതരണം; ഞങ്ങൾ അറിയാതെ ചെയ്തപലതെറ്റുകളെയും അവിടുന്നു് ക്ഷമിക്കണെ!"

രാജകുമാരൻ ചിരിച്ചുംകൊണ്ടു പറഞ്ഞു. "നിങ്ങളുടെ തെറ്റുകൾ ക്ഷമിക്കാവുന്നതിലധികം ഗുരുതരങ്ങളാണു്, എന്നാൽ നിങ്ങളാരാണെന്നു അറിയിക്കുന്നപക്ഷം അതൊക്കെ ഞാൻ ക്ഷമിക്കാം. അല്ലെങ്കിൽ നിങ്ങളെ കഠിനമായി ശിക്ഷിക്കാതിരിപ്പാൻ നിവൃത്തിയില്ല.

ഈ മാതിരി വാക്കുകൾ ഒരു സമർത്ഥയായ സ്ത്രീയെ ധീരയാക്കുന്നതു നിശ്ചയമാണല്ലൊ. "സ്വാമി! അവിടുത്തെശിക്ഷയെന്താണെന്നു കല്പിക്കണം അതനുഭവിക്കുന്നതിനു് ഞങ്ങൾക്കു പൂർണ്ണസമ്മതംതന്നെയാണുള്ളതു്"

ജഗത്സിംഹൻ ഉത്തരംപറഞ്ഞു. "അതു് ഇതാണു്; ഞാൻ നിങ്ങൾക്കു യാതൊരു ആപത്തും സംഭവിക്കാതെ നിങ്ങളുടെ ഗൃഹത്തിൽകൊണ്ടുചെന്നു് ആക്കും"

ആ പരിചാരിക വല്ലാത്ത ധർമ്മസങ്കടത്തിലായി, ചില പ്രത്യേക കാരണങ്ങളാൽ തന്റെ തോഴിഇന്നാരാണെന്നു് ഡൽഹിചക്രവർത്തിയുടെ ഒരുദ്യോഗസ്ഥനായ രാജകുമാരനെ അറിയിക്കാൻ അവൾക്കു പാടില്ലായിരുന്നു. അദ്ദേഹം അവരോടൊരുമിച്ചു പോകുക എന്നുള്ളകഥയോ പിന്നെ പറയാനില്ലല്ലൊ. ഇവ്വിഷമാവസ്ഥയിൽനിന്നൊഴിയുന്നതിനു് യാതൊരുവഴിയും കാണാതെ അവൾ തലകുനിച്ചുനിന്നു.

അപ്പോൾ ആ അമ്പലത്തിൽനിന്നു അധികം അകലെ അല്ലാതെ അനവധി കുതിരകളുടെ കാലടികൾ കേൾക്കാറായി. രാജകുമാരനു വേഗം വെളിയിലിറങ്ങി നോക്കി. അപ്പോൾ ഏകദേശം നൂറോളം കുതിരപ്പടയാളികൾ രാജപാതയിൽകൂടി കടന്നുപോകുന്നതായി കണ്ടു. അവരുടെഉടുപ്പുകൾ സൂക്ഷിച്ചപ്പോൾ അവർ തന്റെസ്വന്തം രജപുത്രന്മാരാണെന്നു് അദ്ദേഹത്തിനു മനസ്സിലായി. യുദ്ധസംബന്ധമായ ഏതൊചില കാര്യങ്ങൾക്കായി രാജകുമാരൻ ഏതാനുംദിവസം മുമ്പേ വിഷ്ണുപുരത്തേക്കു പോയിരുന്നു. നൂറുസാദി ഭടന്മാരോടുകൂടി അദ്ദേഹം അവിടെനിന്നു തിരിച്ചുപുറപ്പെട്ടു. അന്നച്ചതിരിഞ്ഞപ്പോൾ തന്റെ ഭടന്മാരെ പിന്നിൽവിട്ടുംവച്ചു അദ്ദേഹം തനിച്ചു് മുമ്പെ യാത്രചെയ്തു. കുറെ ചെന്നപ്പോൾ വഴിതെറ്റി മറ്റൊരുമാർഗ്ഗത്തിൽകൂടി ഗമിച്ചതിനാൽ സന്ധ്യയുടേയും കാറ്റിന്റെയും ആക്രമണം തനിച്ചു ഏൽക്കേണ്ടിവന്നു. ഇപ്പോൾ തന്റെഭടന്മാരെ കണ്ടയുടൻ അവർ തന്നെ അറിഞ്ഞോ എന്നു മനസ്സിലാക്കാനായി 'ചക്രവർത്തിക്കു വിജ

യംഉണ്ടാകട്ടെ' എന്നു അദ്ദേഹം വിളിച്ചുപറഞ്ഞു. ഈ വിളികേട്ട് അവരിൽ ഒരാൾ അദ്ദേഹത്തിന്റെ അടുക്കൽവന്നു. അയാൾ അടുത്തെത്തിയപ്പോൾ അദ്ദേഹം പറഞ്ഞു "ധരസിംഹാ! കൊടുങ്കാറ്റിന്റെ ഉപദ്രവംകൊണ്ട് ഞാൻഇവിടെ താമസിക്കയാണു ചെയ്യുന്നത്."

ധര—ഞങ്ങൾ തിരുമനസ്സിലെ പലസ്ഥലത്തും അന്വേഷിച്ചുകൊണ്ടിരുന്നു. അവിടത്തെ കുതിരയുടെ കാൽച്ചുവട്ടിൽനിന്നു ഇവിടെ വന്നുചേർന്നതാണു. അതു അതാ ആ ആലിന്റെ ചുവട്ടിൽനിന്നിരുന്നു.

രാ കുതിരയേയുംകൊണ്ടു താൻ ഇവിടെ നില്ക്കണം. അതിനിടയ്ക്കു അടുത്ത ഗ്രാമത്തിൽ പോയി ഒരുപല്ലക്കും പോണ്ടന്മാരെയും കൊണ്ടുവരുന്നതിനു രണ്ടാളുകളെ അയയ്ക്കണം. മറ്റുള്ള ഭടന്മാർ മുമ്പിൽ പൊയ്ക്കൊള്ളട്ടെ.

ധരസിംഹൻ ഈ കല്പനകേട്ടു ഒന്നു ഞെട്ടി. എന്നാൽ തന്റെ സ്വാമിയുടെ ഈ ആജ്ഞയ്ക്കുള്ള ഹേതുവെന്തെന്നു അന്വേഷിക്കുന്നതു അനാവശ്യമാണെന്നു കരുതി "സ്വാമി! അവിടത്തെ കല്പനപോലെ എല്ലാം ചട്ടംചെയ്യാം" എന്നുപറഞ്ഞു അയാൾ ഭടന്മാരുടെ അടുക്കലേക്കുപോയി അവരെ വിവരം ഗ്രഹിപ്പിച്ചു.

അപ്പോൾ അവരിൽ ഒരുവൻ 'ഇന്നെന്താണു ഈ അസാധാരണമായ കല്പന!' എന്നു ആശ്ചര്യത്തോടുകൂടി തന്റെ കൂട്ടുകാരനോടു ചോദിച്ചു. 'എന്തുകൊണ്ടു പാടില്ല? രജപുത്രന്മാരുടെ നേതാവായ മഹാരാജാവിന്റെ കൊട്ടാരത്തിൽ അഞ്ഞൂറിലധികം രാജ്ഞിമാരുള്ള കഥ ഓർമ്മിച്ചുനോക്കൂ' എന്നു അവൻ ഉത്തരം പറകയും ചെയ്തു.

രാജകുമാരൻ പുറത്തേക്കുപോയ അവസരത്തിൽ ആ യുവതി തന്റെകൂട്ടുകാരിയോടു ചോദിച്ചു. വിമലെ! ഞാനാരാണെന്നു രാജകുമാരനോടുപറയുന്നതിനു നിനക്കെന്താണിത്ര വൈമനസ്യം?"

"നിന്റെ അച്ഛൻ എന്നെ കൂറപ്പെടുത്തുമെന്നുള്ള യേംകെണ്ടുതന്നെ. അല്ലേ! ഇതെന്താണു രണ്ടാമതും ഒരുശബ്ദം?"

"രാജകുമാരനെ അന്വേഷിച്ചു അദ്ദേഹത്തിന്റെ മറ്റു ചിലഭടന്മാർ വന്നതായിരിക്കാം. അദ്ദേഹം നമ്മോടുകൂടിയുള്ളപ്പോൾ നീഎന്തിനാണു പേടിക്കുന്നതു?"

പല്ലക്കു കൊണ്ടുവരാൻപോയ അശ്വഭടൻ വന്നുചേരുന്നതിനു മുമ്പുതന്നെ കൊടുംകാറ്റു വന്ന അവസരത്തിൽ അടുത്തുള്ള ഒരു ഗ്രാ

മത്തിൽ പോയി രക്ഷപ്പെടുത്തിക്കൊണ്ടുവന്ന നമ്മുടെ സ്ത്രീകളുടെ അന്വേഷണയികൾ തിരികെ എത്തി. അവർ വരുന്നതു കണ്ടയുടൻ ജഗത്സിംഹൻ അകത്തുചെന്ന് ആയുധപാണികളായ അനുചരന്മാരോടുകൂടി ഒരു പല്ലക്കു് ആ സ്ഥലത്തേക്കുവരുന്നതായി കാണുന്നുണ്ടെന്നും അതു് അവരുടെ ആളുകളാണോ എന്നു് പുറത്തുവന്നു നോക്കിയാൽ കൊള്ളാമെന്നും വിമലയോടു പറഞ്ഞു. അവൾ ആ വാതിലിൽകൂടി പുറത്തേക്കു നോക്കിയപ്പോൾ അവർ തങ്ങളുടെ ആളുകൾ ആണെന്നുകണ്ടു് വിവരം രാജകുമാരനെ അറിയിച്ചു. "എന്നാൽ ഞാനിനി ഇവിടെതാമസിച്ചുകൂടാ. ഒരുവേള അതിൽനിന്നു വല്ലദോഷവും ഉണ്ടായേക്കാം. ഇപ്പോഴത്തേക്കു സ്വാഗതം. നിങ്ങൾ അപത്തൊന്നും കൂടാതെ ഗൃഹത്തിൽ ചെന്നു ചേരുന്നതിനു് ശൈലേശ്വരൻ കടാക്ഷിക്കട്ടെ. നമ്മുടെ ഈ സമാഗമത്തെക്കുറിച്ചു യാതൊന്നും വെളിക്കുപറയരുതെന്നു മാത്രമെനിക്കു് അപേക്ഷയുള്ളു. "എന്നാൽ—ഒരു പ്രാർത്ഥനകൂടി—നിങ്ങൾ എന്നെ മറന്നുകളയരുതേ! എന്റെ ഓർമ്മയ്ക്കായി ഇതു് നിങ്ങളുടെ കയ്യിലിരിക്കട്ടെ. എനിക്കു നിങ്ങളെ സ്മരിക്കുന്നതിനൊ? നിങ്ങളുടെ സ്വാമിയുടെപുത്രി ആരാണെന്നെനിക്കു അറിയാൻ കഴിഞ്ഞില്ലെങ്കിലും നിങ്ങളുടെ സ്മാരകം എന്റെ ഹൃദയത്തിൽ സ്ഥാപിച്ചുകഴിഞ്ഞിരിക്കുന്നു." എന്നുപറഞ്ഞുകൊണ്ടു് കോമളശരീരനായ രാജകുമാരൻ ഔജ്വല്യമാനമായ തന്റെ കണ്ഠാഭരണത്തെ കഴുത്തു വിമലയുടെ ശിരസ്സിൽവച്ചു. അവൾ അതു തന്റെ ധമ്മില്ലത്തിൽ ചുറ്റിക്കെട്ടിക്കൊണ്ടു് ഏറ്റവും വിനയത്തോടുകൂടി രാജകുമാരനെ വന്ദിച്ചു. "ശ്രേഷ്ഠനായ കുമാരാ! അവിടുന്നു് ഏറ്റവും താല്പര്യത്തോടുകൂടി ആഗ്രഹിക്കുന്നകാര്യം തിരുമനസ്സിലെങ്ങാൻ ഉണർത്തിക്കാതെയിരിക്കുന്നതുകൊണ്ടു് എന്നെ കുറ്റപ്പെടുത്തരുതേ! എന്റെ മൗനത്തിനു മതിയായകാരണം ഉണ്ടെന്നു വിശ്വസിക്കണം. എന്നാൽ ഇക്കാര്യം ധരിക്കുന്നതിൽ അവിടേക്കു അതു അസാധാരണമായ കൌതുകം ഉള്ളപക്ഷം ഇന്നുതുടങ്ങി പതിന്നാലാംദിവസം അവിടുത്തെ എവിടെവച്ചു കാണാൻ എനിക്കു സാധിക്കുമെന്നു് എന്നെ അറിയിക്കുക."

ജഗത്സിംഹൻ കുറേനേരം ആലോചിച്ചതിനുശേഷം—"അതെ! ഈ ദേവാലയത്തിൽതന്നെ. അന്നു എന്നെ ഇവിടെ കാണാത്തപക്ഷം നമുക്കുതമ്മിൽ പിന്നെ ഒരിക്കലും കാണാൻ കഴികയില്ലതന്നെ."

"അവിടേക്കു് ഈശ്വരാനുഗ്രഹമുണ്ടാകട്ടെ" എന്നു പറഞ്ഞുംകൊണ്ടു വിമല അദ്ദേഹത്തെ താണുവണങ്ങി പ്രോജ്വലമായ ഹൃദയവു

കാമത്താൽ ഉദ്ദീപിച്ചിരിക്കുന്ന നേത്രങ്ങൾകൊണ്ട് ആ മോഹനാംഗിയായ യുവതിയെ ഒന്നുകൂടി നോക്കിയുംവച്ച് ജഗത്സിംഹൻ തന്റെ കുതിരപ്പുറത്തു ചാടിക്കയറി വേഗം അപ്രത്യക്ഷനായി.

മൂന്നാം അദ്ധ്യായം.

മുകിലന്മാരും പട്ടാണികളും

ശൈലേശ്വരക്ഷേത്രത്തിൽനിന്ന് അശ്വാരൂഢനായി പുറപ്പെട്ടുപോയ ജഗത്സിംഹരാജകുമാരനെ അനുഗമിച്ചോ, അവിടെവച്ചു പരിചയമായ ആ മനോഹരിയായ തരുണീമണിക്യത്തിന്റെ വൃത്തമാനങ്ങളെ വിസ്തരിച്ചോ ഇപ്പോൾ എന്റെ വായനക്കാരുടെ ഹൃദയത്തിൽ അങ്കുരിച്ചിരിക്കാവുന്ന കൗതുകത്തെ പൂരിപ്പിക്കുന്നതിനല്ല ഞാൻ തല്ക്കാലം ഇവിടെ ആരംഭിക്കുന്നതു്. ജഗത്സിംഹൻ ഒരു രജപുത്രനായിരുന്നു. അദ്ദേഹം ബങ്കാളത്തിൽ എന്തിനാണു വന്നതെന്നും, വിജനവും അനാശ്രയവുമായ മാർഗ്ഗത്തിൽ തനിയെ യാത്രചെയ്യാനുള്ള കാരണമെന്തെന്നും മനസ്സിലാകുന്നതിനുവേണ്ടി ബങ്കാളത്തെ അന്നത്തെ രാജ്യഭരണാവസ്ഥകളെ കുറഞ്ഞൊന്നു വിസ്തരിക്കാനാണു് ഇവിടെ എന്റെ ശ്രമം. അതുകൊണ്ടു കേവലം രാജ്യചരിത്രമായ ഈ അദ്ധ്യായം, അതു അസഹ്യമെന്നു് തോന്നുന്ന വായനക്കാർ വിട്ടുകളയട്ടെ. എന്നാൽ ക്ഷമയ്ക്കു തുല്യമായി യാതൊന്നുമില്ലെന്നു് അവർ അറിഞ്ഞിരിക്കേണ്ടതാണു്.

ഖില്ജിയാർകിൽജി ബംഗാളത്തെ പിടിച്ചടക്കിയശേഷം പല തലമുറവർഷങ്ങളായി പട്ടാണികൾ ആ രാജ്യത്തെ യാതൊരു പ്രതിപക്ഷികളും കൂടാതെ നിർബാധമായി ഭരിച്ചുവന്നു. കൊല്ലവർഷം ൧൫൨൭ാമാണ്ടു് ബാബർ എന്ന പ്രസിദ്ധനായ രാജാവു അന്നു ഡൽഹി ചക്രവർത്തിയായിരുന്ന ഇബ്രാഹിം ലോടിയെ പരാജിതനാക്കി സിംഹാസനാരോഹണം ചെയ്തു. എന്നാൽ അന്നു് ബങ്കാളം അദ്ദേഹത്തിന്റെ അധികാരത്തിനു് അന്തർഭവിച്ചിരുന്നില്ല.

മുഗൾ രാജവംശത്തിനു പൂർണ്ണചന്ദ്രനായിരുന്ന അക്ബർചക്രവർത്തിയുടെ രാജ്യഭരണകാലംവരെ ബങ്കാളം സ്വതന്ത്രന്മാരായ പട്ടാണിരാജാക്കന്മാരുടെ കൈവശത്തിൽ തന്നെ ഇരുന്നു. ധീരനും, എ

ന്നാൽ അവിവേകിയുമായ ദാവൂദ്ഖാൻ അയാളുടെ ഗ്രഹപ്പിഴക്കാലത്തു ഒരിക്കൽ ആ സുപ്രസിംഹന്റെ ഭോജനയിൽ തന്റെ തജ്ജനിയെ ഒന്നു പ്രവേശിപ്പിച്ചു നോക്കി. അയാളുടെ അവിവേകത്തിന്റെ ഫലമായി ചക്രവത്തിയുടെ സേനാനായകനായ മനയിംഖാനാൽ അയാൾ തോല്പിക്കപ്പെടുകയും ബങ്കാളം അയാൾക്കു നഷ്ടമാകയുംചെയ്തു. ഒരു-മാണ്ടു ദാവൂദ് തന്റെ അനുചരന്മാരോടുകൂടി ഒറീസാരാജ്യത്തെക്കു ഓടിപ്പോകയാൽ ആ രാജ്യം അന്നുമുതൽ മുഗൾ ചക്രവത്തിയുടെ കൈവശത്തിലായി. പട്ടാണികൾക്കു ഒറീസാരാജ്യത്തിൽ ക്രമേണ പ്രാബല്യം സിദ്ധിച്ചു. അപ്പോൾ മുകിലന്മാർ അവരെ അവിടെനിന്നും നിഷ്കാസനം ചെയ്യുന്നതിനു തല്പരന്മാരായി തീർന്നു. നാലു വർഷവും കൂടി കഴിഞ്ഞപ്പോൾ ബങ്കാളത്തിൽ ചക്രവത്തിയുടെ പ്രതിപുരുഷനായ ഖാൻജഹാൻഖാൻ അവിടെയും പട്ടാണികളെ തോല്പിച്ചു, ഒറീസാരാജ്യവും മുകിലസിംഹാസനത്തിനു അധീനപ്പെടുത്തി. ഏതെത്താമസിയാതെ അവിടവിടെ ചില അന്തഃഛിദ്രങ്ങൾ ആരംഭിച്ചു. അക്ബർ ചക്രവത്തിയുടെ പുതിയ രീതിയിലുള്ള കണ്ടെഴുത്തു ബങ്കാളത്തിലും ആരംഭിച്ച സമയം അവിടത്തെ ജന്മികളും മറ്റു വസ്തു ഉടമസ്ഥന്മാരും കോപാകുലന്മാരായി തീരുകയും തങ്ങളുടെ പ്രാചീനങ്ങളായ അവകാശങ്ങളെ രക്ഷിക്കുന്നതിനായി അവർ യുദ്ധസന്നദ്ധന്മാരായി തീരുകയും ചെയ്തു. ഈ തരം കണ്ടു അപ്പോൾ ഒറീസയിൽ അടങ്ങിപ്പാർത്തിരുന്ന പട്ടാണികൾ പതുക്കെ തലപൊക്കി അവർ കുട്ലുഖാൻ എന്നൊരുവനെ തങ്ങളുടെ രാജാവായി അഭിഷേകം ചെയ്തു. ഒറീസയിൽ തങ്ങളുടെ ആധിപത്യം സ്ഥാപിച്ചതുകൂടാതെ അതിന്റെപ്രാന്തങ്ങളിൽ സ്ഥിതിചെയ്യുന്ന വിഷ്ണുപുരം, മിഡ്നാപുരം എന്നു രണ്ടു നഗരങ്ങളെ പിടിച്ചടക്കുകയും ചെയ്തു.

സമർത്ഥനായ ഖാൻജഹാൻ എന്ന ഒരു രാജപുരുഷനും അതിന്റെശേഷം ഷാഹബാസ്ഖാനും ശത്രുക്കളാൽ പിടിച്ചടക്കപ്പെട്ട ആ സ്ഥലങ്ങൾ തിരിച്ചെടുക്കുന്നതിനു കഴിയുന്നിടത്തോളം ശ്രമിച്ചിട്ടും അവരുടെ ഉദ്യമം ഫലിച്ചില്ല. ഒടുക്കം ഈ ദുഷ്കരമായ കാര്യം സാധിക്കുന്നതിനു ചക്രവത്തി ഒരു ഹിന്ദുയോധനെ നിയോഗിച്ചു.

ആദ്യമേളത്തിലുള്ള അമിതമായ ശ്രദ്ധാന്തിയോടും തങ്ങളുടെ ശക്തിയെക്കുറിച്ചു അതിയായ ഗർവ്വത്തോടുംകൂടി ഹിമാലയപർവ്വതപംക്തികളിൽ നിന്നു ഉരുക്കോടുകൂടി കുതിച്ചുവന്ന മഹമ്മദു യുദ്ധവീരന്മാരുടെ പ്രവാഹത്തെക്കുറിച്ചു പൃഥ്വിരാജാവു മുതലായ രജപുത്രയോധന്മാർ അനുപമമായ വൈദഗ്ദ്ധ്യത്തോടും ധൈര്യത്തോടുംകൂടി നിരോധിക്ക

ഉണ്ടായി: എന്നാൽ കഷ്ടം! ഇൻഡ്യയുടെ അധഃപതനം ഈശ്വരൻ തീച്ചുപ്പെടുത്തിക്കഴിഞ്ഞു. തങ്ങൾക്ക് പൊതുവെ ഉണ്ടാകാൻപോകുന്ന ഈ വലുതായ ആപൽക്കാലത്തു് രജപുത്രരാജാക്കന്മാർ ഒന്നിച്ചു ചേന്ന് ശത്രുക്കളോടു് എതിർക്കുന്നതിനുപകരം അവർ അന്യോന്യം മത്സരിക്കയാണു് ചെയ്തതു്. മഹമ്മദന്മാർ വീണ്ടും വീണ്ടുംആക്രമിച്ചു ഹിന്ദുരാജാക്കന്മാരെ ഓരോരുത്തരെ ആയി തോല്പിച്ചു കീഴടക്കി. പുരാണപ്രസിദ്ധമായ ഡൽഹിയിൽ ഒരു മഹമ്മദു് സാമ്രാജ്യത്തെ സ്ഥാപിച്ചു. എന്നാൽ അവക്കിതുത്തോളം സാധിച്ചു എങ്കിലും ക്ഷത്രിയവംശജന്മാരായ രജപുത്രന്മാരെ ഉടനെ ഒന്നോടെ നശിപ്പിക്കുന്നതിനു അവർ ശക്തന്മാരായില്ല. പല രജപുത്രരാജാക്കന്മാരും അന്നും സ്വതന്ത്രന്മാരായിത്തന്നെ ഇരുന്നു. എന്നു മാത്രവുമല്ല അക്കാലം മുതൽ ഒടുവിൽ മഹമ്മദീയസാമ്രാജ്യം ഉഛ്വാസനിശ്വാസം വലിക്കുന്നതുവരെ പ്രകൃത്യാ യുദ്ധവീരന്മാരായ ഇവർ വിദേശീയന്മാരെ പല പ്രാവശ്യവും പടക്കളത്തിൽ നേരിടുകയും പരാജിതന്മാരാക്കി ഓടിക്കയും ചെയ്തിട്ടുണ്ടു്. എന്നാലും കാലക്രമേണ പല രാജാക്കന്മാരും ഡൽഹിചക്രവർത്തിക്കു് കപ്പം കൊടുക്കുന്നതിനും ഓജസ്സിന്റെ ഈ അധോഗതിയിൽ തങ്ങളുടെ ജേതാവിന്റെ കാരുണ്യം ലഭിക്കുന്നതിനുവേണ്ടി സ്വാഭിജാത്യത്തിനും കുലക്രമത്തിനും വിരോധമായി അദ്ദേഹത്തിന്റെ കുടുംബവുമായി വിവാഹത്തിൽ ഏർപ്പെടുന്നതിനുംനിർബന്ധിതന്മാരായിത്തീർന്നു. ചക്രവർത്തിമാരും വീരന്മാരായ ഈ ശത്രുക്കളെ തങ്ങളുമായി മാച്ചുപ്പെടുത്തിയും സ്നേഹിച്ചും ഉപകാരംകൊണ്ടു ബന്ധിക്കുന്നതിനു് സർവ്വദാ സശ്രദ്ധന്മാരായിരുന്നു. കാലക്രമേണ ഈ രാജാക്കന്മാർ ചക്രവർത്തിയുടെ താഴെ ഉദ്യോഗം സ്വീകരിച്ചുതുടങ്ങി. മഹാത്മാവായ അക്ബർ തന്റെ പൂർവ്വന്മാരെക്കാൾ എല്ലാ പ്രകാരത്തിലും അറിവുംലോകപരിചയവും തന്ത്രനൈപുണ്യവും ഉള്ള ആളായിരുന്നു. ഈ രാജ്യത്തിന്റെ ഭരണത്തിനു് ഇവിടെത്തന്നെ പിറന്നുവളർന്നവർ—ആ പടക്കളത്തിലാകട്ടെ മന്ത്രശാലയിലാകട്ടെ രജപുത്രന്മാർ അനുപമാരാണെന്നും ആയിരുന്നു അദ്ദേഹത്തിന്റെ ബലമായ വിശ്വാസം.

നമ്മുടെ കഥ നടന്നകാലത്തു് ഇപ്രകാരം ചക്രവർത്തിയുടെ താഴെ വലിയ ഉദ്യോഗം ലഭിച്ചിട്ടുള്ള രജപുത്രന്മാരിൽ അഗ്രഗണ്യനായിരുന്ന മഹാരാജാ മാനസിംഹൻ. യുവരാജാവായസലിമിന്റെ സ്യാലനായിരുന്ന അദ്ദേഹം അജിംഖാന്റേയും ഷാഖാസ്ഖാന്റേയും ശ്രമങ്ങൾ വിഫലങ്ങളായതിനുശേഷം ബങ്കാളത്തിലേയും ബീഹാറിലേയും ഗവർണ്ണർ ആയി ഈ പുരുഷസിംഹനെയാണു് അക്ബർ നിശ്ചയിച്ചതു്. ഹിജ്രാ-മാണ്ടിന്റെ ആരംഭത്തിൽ മാനസിംഹൻ പാ

ടലീപുത്രത്തിൽ എത്തി. അദ്യമായി അവിടെയുള്ള കലഹത്തെ ശ മിപ്പിച്ചു. അടുത്തകൊല്ലം അദ്ദേഹം സയ്യദ് ഖാനെ ബങ്കാളത്തിൽ തന്റെ കീഴുദ്യോഗസ്ഥനായി നിയമിച്ചിട്ട് താൻ അവിടെത്തന്നെ പാർത്തു. സയ്യദ് ഖാൻ ഉദ്യോഗം കയ്യേല്ക്കുകയും ബങ്കാളത്തിന്റെ അന്നത്തെ തലസ്ഥാനമായ താണ്ഡവത്തിൽ വാസം തുടങ്ങുകയും ചെയ്തു.

അല്പകാലാനന്തരം അയാളുടെ താഴെയുള്ള സേനയോടുകൂടി താൻ ഭദ്വാനിൽ വരുമ്പോഴേയ്ക്കു് അവിടെ എത്തിക്കൊള്ളണമെന്നു് സയ്യദ് ഖാനോടു ആജ്ഞാപിച്ചിട്ട് മാനസിംഹൻ ഒറീസായിലേക്കു യുദ്ധത്തിനായി പുറപ്പെട്ടു. എന്നാൽ അദ്ദേഹം ഭദ്വാനിൽ എത്തിയപ്പോൾ സയ്യദ് ഖാൻ അവിടെ വന്നുചേർന്നിരുന്നില്ല. അയാൾ ഒരു എഴുത്തു അയയ്ക്കുമാത്രമേ ചെയ്തിരുന്നുള്ളു. സൈന്യം ശേഖരിക്കുന്നതിൽ തനിക്കു വലിയ അമാന്തം നേരിടുന്നു എന്നും ഒടുക്കം സേനയുമായി പുറപ്പെടാറാകുമ്പോഴേക്കു് വർഷകാലം തുടങ്ങുമെന്നും അതു കഴിയുന്നതുവരെ അദ്ദേഹം വല്ലസ്ഥലത്തും പാളയമടിച്ചു് താമസിക്കുന്നപക്ഷം താൻ അവിടെവന്നു ചേർന്നുകൊള്ളാമെന്നും അയാൾ എഴുതിയിരുന്നു. മറ്റൊരുഗതിയും കാണായ്കയാൽ മാനസിംഹൻ അയാളുടെ അഭിപ്രായത്തെ സ്വീകരിക്കയും ജഹാനാബാദ് എന്ന ഗ്രാമത്തിൽ ദാമോദരനദിയുടെ തീരത്തു് സേനാനിവേശം ചെയ്തു് അയാളുടെ വരവുംകാത്തു താമസിക്കയും ചെയ്തു.

കുട്ലൂഖാൻ തന്റെ ഹരം അലസതയാൽ ധീരനായി ജഹാനാബാദിനുസമീപമുള്ള പ്രദേശങ്ങളെ കൊള്ളചെയ്തുതുടങ്ങിയിരിക്കുന്നതായി ആ ഇടയ്ക്കു് മാനസിംഹനു് അറിവുകിട്ടി. അദ്ദേഹത്തിനു ചിലശങ്കകൾ ജനിക്കയാൽ ശത്രുക്കളുടെ കിടപ്പു്, ഉദ്ദേശം, ഇപ്പോഴത്തെ പ്രവൃത്തികൾ മുതലായവയെക്കുറിച്ചു് ശരിയായും നല്ലവണ്ണവും അറിഞ്ഞുവരുന്നതിനു് തക്കതായ ഒരു ഉദ്യോഗസ്ഥനെ ആ ദിക്കിലേക്കു് ശീഘ്രമായി അയയ്ക്കുന്നതു് ഉചിതമായിരിക്കുമെന്നു് അദ്ദേഹം നിശ്ചയിച്ചു. ഹരം യുദ്ധയാത്രയിൽ മാനസിംഹന്റെ പ്രിയപുത്രനായ ജഗത്സിംഹൻകൂടി അദ്ദേഹത്തോടൊരുമിച്ചു പോന്നിട്ടുണ്ടായിരുന്നു. ഹരം ധീരകൃത്യത്തിൽ പ്രവേശനം ലഭിക്കുന്നതിനു രാജകുമാരനു് അതിയായമോഹം ഉണ്ടെന്നു് മനസ്സിലാകയാൽ നൂറു് അശ്വടേന്മാരോടുകൂടി അദ്ദേഹത്തിനെ ശത്രുക്കൾ കിടക്കുന്ന സ്ഥലത്തേക്കു് അയച്ചു.

നാലാം അദ്ധ്യായം

യുവാവായ സേനാനായകൻ.

ജഗത്സിംഹൻ തന്റെ പിതാവിന്റെ അടുക്കൽ തിരിച്ചുചെന്നു, ഏകദേശം അമ്പതിനായിരം പടയാളികൾ അടങ്ങിയ ഒരു ശത്രുസൈന്യം ധാരാപുരത്തിനു സമീപത്തു പാളയം അടിച്ചിട്ടുണ്ടെന്നും, അവർ അവിടവിടെയായി കോട്ടകൾ പിടിച്ചടക്കുകയും പുതുതായി ചിലതു കെട്ടുകയും ചെയ്തിട്ട് അവയിൽനിന്നു നിർബ്ബാധമായി സമീപസ്ഥലങ്ങളായ ഗ്രാമങ്ങളെ കൊള്ളചെയ്യുവരുന്നു എന്നും അദ്ദേഹത്തിനെ അറിയിച്ചു. തന്റെ പുത്രന്റെ വാക്കുകളിൽനിന്നും പട്ടാണികളുടെ ബലവർദ്ധനയേയും അവരുടെ അതിക്രമങ്ങളേയും ഉടനെ തടയാത്തപക്ഷം കാര്യം വലിയ അപകടത്തിലായി തീരുമെന്നു മാനസിംഹനുതോന്നി. എന്നാൽ അതു് ഏറ്റവും ദുഷ്കരമായ ഒരു പ്രവൃത്തിയായിരുന്നു. അദ്ദേഹം ഉടനെ തന്റെകൂടെയുള്ള പട്ടാളഉദ്യോഗസ്ഥന്മാരെ എല്ലാം ചേർത്തു ഇതിലേക്കു എന്തെല്ലാം ഉപായങ്ങളാണു് പ്രവർത്തിക്കേണ്ടതു് എന്നുള്ളതിനെക്കുറിച്ചു്, ഗാഢമായി ഒരു പര്യാലോചനചെയ്തു.

അദ്ദേഹംപറഞ്ഞു "ഓരോദിവസം ചെല്ലുന്തോറും ഗ്രാമങ്ങളും നഗരങ്ങളും ഓരോന്നോരോന്നായി പട്ടാണികൾ കൈക്കലാക്കുന്നു. അവരെ ഒരു നല്ലപാഠംപഠിപ്പിക്കേണ്ടകാലം അതിക്രമിച്ചിരിക്കുന്നു. എന്നാൽ അതു് എങ്ങിനെയാണു? അവസ്ഥകളെല്ലാം നമുക്കു വിപരീതമായിരിക്കുന്നു; ശത്രുക്കൾക്കു കോട്ടകളിൽനിന്നു യുദ്ധംചെയ്യാം. ഒരുവേള അവക്കു തോൽവി പറ്റുകയാണെങ്കിൽ അവയിൽകയറി രക്ഷപ്രാപിക്കാമെന്നുള്ളതുകൊണ്ടു് അവരെ ഉന്മൂലനം ചെയ്യുന്നതിനൊ ഇവിടെനിന്നു് നിഷ്കാസനംചെയ്യുന്നതിനൊ നമുക്കു് സാധിക്കുന്നതല്ല. ഇനി നമ്മുടെ സ്ഥിതിയെക്കുറിച്ചു നോക്കുക; നമുക്കു തോറ്റു പറ്റുകയാണെങ്കിൽ രക്ഷപെടുന്നതിനു് യാതൊരു നിവൃത്തിയും, ഇല്ലെന്നാം നശിക്കുകയെ ഉള്ളു. അതിനാൽ ചക്രവർത്തിയുടെ വക ഇത്രവളരെ ധീരന്മാരായ ഭടന്മാരുടെ ജീവനെ അപകടത്തിലാക്കുകയൊ ഒറ്റിസാരാജ്യം സ്വാധീനപ്പെടുത്തണമെന്നുള്ള ഒരു ശ്രമം എന്നെന്നേക്കുമായി നശിപ്പിച്ചുകളകയോ ചെയ്യുന്നതു് അതിസാഹസമായ ഒരു ധീരകൃത്യമാണെന്നു് എനിക്കു തോന്നുന്നു. അതുകൊണ്ടു് സയ്യദ്ഖാൻ വന്നു ചേരുന്നതുവരെ കാത്തിരിക്കയല്ലെ ഉത്തമം? അങ്ങിനെയാണെന്നുള്ള

പക്ഷിയും ശത്രുക്കളുടെ മുന്നോട്ടുള്ള ഗതിയെ ഉടനെ പ്രതിരോധിക്കേണ്ടതു് അത്യാവശ്യമാണു്. മാന്യന്മാരെ നിങ്ങളുടെ അഭിപ്രായം എന്താണെന്നുകേൾക്കട്ടെ"

ഉടനെ പഴമപരിചയമുള്ള എല്ലാ ഉദ്യോഗസ്ഥന്മാരും സയദ് ഖാൻ വരുന്നതുവരെ കാത്തിരിക്കയാണു നല്ലതു് എന്നു് അഭിപ്രായപ്പെട്ടു.

അപ്പോൾ മാനസിംഹൻ വീണ്ടുംപറഞ്ഞു "നമ്മുടെ കീഴിലുള്ള എല്ലാ സൈന്യത്തെയും ഒരുമിച്ചു ശത്രുക്കളുടെ നേരേ ഇപ്പോൾ അയയ്ക്കേണ്ടതു്. എന്നാൽഅവരുടെ അതിക്രമങ്ങൾക്കു് ഒരു ശമനംവരുത്തുന്നതിനു് ഒരു ചെറിയ സേനയെ ഒരു സമർത്ഥനായ ഉദ്യോഗസ്ഥന്റെ വരുതിയിൽ അങ്ങോട്ടയച്ചാൽ കൊള്ളാമെന്നു എനിക്കു് അഭിപ്രായമുണ്ടു്."

ഒരു വയോധികനായ ഉദ്യോഗസ്ഥൻ—മഹാരാജാവെ!ഒരുവലിയസൈന്യം ശത്രുക്കളോടു എതിർത്തുനില്ക്കാൻ പോരായെന്നു് അവിടുന്നു വിചാരിക്കുന്നസ്ഥിതിക്കു് ഒരു ചെറിയ സേനയ്ക്കു് അവിടെ എന്തു ചെയ്യാൻ കഴിയും?

മാന—അവർ പടക്കളത്തിൽ ശത്രുക്കളോടു യുദ്ധംചെയ്യണമെന്നല്ല ഞാൻ പറയുന്നതു് ശ്രദ്ധമായികിടക്കുന്ന ഒരു ചെറിയ സൈന്യത്തിനു ഗ്രാമങ്ങളെ കൊള്ളചെയ്യുന്ന ചെറിയചെറിയ ശത്രുസംഘങ്ങളെ തടയാൻ കഴിയും.

ഉദ്യോ—നാശം നിശ്ചയമാണെന്നുള്ള ഈ കാര്യത്തെ ആരാണു് കയ്യേല്ക്കാൻ പോകുന്നതു്?

മാനസിംഹൻ നീരസഭാവത്തോടെ ചോദിച്ചു "എന്തു്?" ഇത്രവളരെ രജപുത്രന്മാരുടേയും മുകിലന്മാരുടെയും കൂട്ടത്തിൽ സ്വരാജ്യത്തിനുവേണ്ടി മരണത്തെ പുല്ലുപോലെ ഗണിക്കുന്ന ഒരുവനും ഇല്ലെന്നോ?"

ഉടനെ ഏതാനും മുകിലന്മാരും രജപുത്രന്മാരും എണീറ്റു് ഈ നിയോഗം സ്വീകരിക്കുന്നതിനു് തങ്ങൾ സന്നദ്ധന്മാരാണെന്നു പറഞ്ഞു. ജഗൽസിംഹനും അവിടെ ഉണ്ടായിരുന്നു. അദ്ദേഹം അയിരുന്ന ആ കൂട്ടത്തിൽവച്ചു് പ്രായം കുറഞ്ഞ ആൾ. "അവിടുത്തെ അനുവാദമുണ്ടെങ്കിൽ ചക്രവർത്തിക്കു വേണ്ടിയുള്ള ഈ കൃത്യം കയ്യേല്ക്കുന്നതിനു് ഞാൻ സന്നദ്ധനാണു്" എന്നു ആ യുവാവു് മറ്റുള്ളവരുടെ പിന്നിൽ നിന്നുകൊണ്ടു ഉറച്ചുപറഞ്ഞു.

"അങ്ങനെതന്നെ, അതിനൊരു വിരോധവുമില്ല" മാനസിംഹൻ സസന്തോഷം കല്പിച്ചു. "രജപുത്രന്മാരുടേയും മുകിലന്മാരുടേയും നാമംകഥാവശേഷമായിത്തീരുന്നതിനു് ഇനിയും വളരെക്കാലം വേണ്ടി വരുമെന്നു് എനിക്കു ബോദ്ധ്യമായി. ആപൽസംപൂർണ്ണമായഈ കാര്യം സാധിക്കുന്നതിനു് നിങ്ങളെല്ലാവരും ഒരുപോലെ ആണു് ഇല്ലേ? ഇനി ഞാൻ ഇതിലാരെയാണു് തിരഞ്ഞെടുക്കേണ്ടതു്?

അപ്പോൾ ഒരു സേവകൻ ചിരിച്ചുംകൊണ്ടു പറഞ്ഞു. "ഇതു ആളുകൾ ഇതിനു തുനിഞ്ഞുകാണുന്നതു് ഭാഗ്യം തന്നെ. അതുകൊണ്ടു നമുക്കു് പ്രയോജനമുണ്ടു്. തന്നോടുകൂടി ഏറ്റവും കുറച്ചാളുകൾ മതിയെന്നു് ആരാണോ സമ്മതിക്കുന്നതു് അയാളെ വേണം നിയമിക്കാൻ.

മാനസിംഹൻ:—"കൊള്ളാം, ഇതൊരു നല്ല ഉപായംതന്നെ; നിങ്ങളോടുകൂടി എത്ര ആളുകൾ വേണമെന്നാണു് നിങ്ങൾ ആവശ്യപ്പെടുന്നതു്, എന്നു പോകാമെന്നു ആദ്യമായിസമ്മതിച്ച യോധാവിനോടു ചോദിച്ചു.

"പതിനായിരം ആളുകൾ"

മാന—"അതു പാടില്ല, പിന്നെ ഇവിടെ കുറച്ചാളുകളെ ഉണ്ടായിരിക്കുകയുള്ളൂ. പതിനായിരം ആളുകളാണെങ്കിൽ ആക്കെങ്കിലും പോകാമോ?

ഉദ്യോഗസ്ഥന്മാർ എല്ലാവരും മൌനികളായിനിന്നു. ഒടുക്കം മാനസിംഹനു് ഏറ്റവും പ്രിയനായ യശോവർമ്മസിംഹൻ എന്ന രജപുത്രയോധാവു താൻ പോകാമെന്നു സമ്മതിച്ചു. ഉടനെ രാജാവു തൃപ്തനായി തന്റെ ചുറ്റുംനിന്നിരുന്നവരുടെ മുഖത്തേക്കു ഒക്കെ നോക്കി. അദ്ദേഹത്തിന്റെ ദൃഷ്ടി തന്റെ മുഖത്തു പതിച്ച ഉടനെ ജഗത്സിംഹരാജകുമാരൻ വിനയത്തോടുകൂടി ഇങ്ങനെ പറഞ്ഞു:—

"മഹാരാജാവെ! അവിടുത്തെ കരുണയുണ്ടെങ്കിൽ അയ്യായിരം ആളുകളുടെ സഹായത്തോടുകൂടി കുട്ടുഖാനെയും അനുചരന്മാരെയും സുവർണ്ണരേഖാനദിയ്ക്കു് അങ്ങേപ്പുറം ഞാൻ ഓടിച്ചേയ്ക്കാം."

ഇതുകേട്ടു് മാനസിംഹൻ ഒന്നുഞെട്ടി. ഏതാനും ക്ഷണത്തേയ്ക്കു് അദ്ദേഹത്തിനു് ഒന്നും പറയാൻ കഴിഞ്ഞില്ല. ഉദ്യോഗസ്ഥന്മാരെല്ലാവരും ഓരോന്നു മന്ത്രിച്ചുതുടങ്ങി. ഒടുക്കം അദ്ദേഹം പറഞ്ഞു, "എ

ന്റെ മകനെ! നീ രജപുത്രവംശത്തിനു് ഒരു രത്നമാണെന്നു എനിക്കു് അറിയാം, എന്നാൽ കുഞ്ഞേ, നിന്റെ ഈ പ്രതിജ്ഞ കുറെ അവിവേകം തന്നെയാണു്.”

ജഗത്സിംഹൻ വിനയത്തോടുകൂടി വീണ്ടും പറഞ്ഞു. “പ്രഭോ! ഞാൻ എന്റെ വാഗ്ദാനത്തെ സാധിക്കാതെ ചക്രവർത്തിയുടെ സൈന്യങ്ങളെ വൃഥാ നശിപ്പിക്കുന്നപക്ഷം മരണശിക്ഷ അനുഭവിക്കാൻ കൂടി ഞാൻ സന്നദ്ധനാണു്.”

മാനസിംഹൻ കുറേനേരം ചിന്താമഗ്നനായിരുന്നു. ഒടുവിൽ ഇങ്ങനെ പറഞ്ഞു. “നിന്നിലുള്ള രജപുത്രസ്വഭാവത്തെ വേണ്ടപോലെ ഉപയോഗിക്കുന്നതിനു് നിനക്കു ലഭിച്ച ഈ അവസരത്തെ ഞാൻ പാഴിലാക്കുന്നില്ല. ഇതാ ഈ കായ്യം ഞാൻ നിന്നെ ഭരമേല്പിച്ചിരിക്കുന്നു.”

ഇപ്രകാരം പറഞ്ഞിട്ടു രാജാവു തന്റെ ശൂരനായ പുത്രനെ സ്നേഹബഹുമാനങ്ങളോടുകൂടി ആലിംഗനംചെയ്തു് അദ്ദേഹത്തിനു യാത്രപറഞ്ഞു.

അഞ്ചാം അദ്ധ്യായം.

തിരിമന്ദിരം.

ജഗത്സിംഹൻ വിഷ്ണുപുരത്തുനിന്നും ജഹാനബാദിലേക്കു തിരിച്ചുപോന്ന രാജപാതയുടെ നഷ്ടശിഷ്ടങ്ങൾ ഇന്നും കാണ്മാനുണ്ടു്. അതിന്റെ സമീപത്തുനിന്നും കുറെ അകലെയായിട്ടായിരുന്നു ഗിരിമന്ദിരം എന്ന ഗ്രാമം. രാജകുമാരൻ ദേവാലയത്തിൽവച്ചുകണ്ട സ്ത്രീജനങ്ങൾ ഈ ഗ്രാമത്തിലേക്കാണു് പോയതു്. അവിടെ പുരാതനങ്ങളായ പല കോട്ടകളും ഉള്ളതായിരിക്കണം ഒരുവേള അതിനു ഗിരിമന്ദിരം എന്ന പേരുകിട്ടാനുള്ള കാരണം. അവിടെക്കൂടി ഒഴുകുന്ന അമൃതധാരാനദി ഈ ഗ്രാമത്തിന്റെ ഒരുഭാഗത്തു് അതിന്റെ ത്രിജ്യോതിയെവിട്ടു ഒരു ത്രികോണാകൃതിയിലുള്ള ഒരു പ്രദേശത്തിന്റെ രണ്ടുവശങ്ങളായി ഒഴുകിയിരുന്നു. ആ പ്രദേശത്തിന്റെ ശേഷിച്ച മൂന്നാമത്തെ വശത്തു് പാറവെട്ടി ഉണ്ടാക്കിയ ഒരു മഹാ ദുർഗ്ഗവും അതിന്റെ തലയ്ക്കലായി ആറിന്റെ വക്കത്തു മഹാകാരമായ ഒരു പ്രാകാരഗൃഹവും വായുമണ്ഡലത്തിൽ ഉയർന്നുപ്രശോഭിച്ചു. ഈ ഗൃഹത്തി

ന്റെ ചുവരുകൾ എല്ലാം കരിങ്കല്ലുകൾകൊണ്ടായിരുന്നു കെട്ടപ്പെട്ടിരുന്നത്.

നദിയുടെ ശക്തിയേറിയ പ്രവാഹം അവയുടെ താഴ്വിതാനത്തെ പ്രക്ഷാളനം ചെയ്തു. അഭേദ്യമായിരുന്ന ഈ കോട്ടയുടെ വിപുലാകാരങ്ങളായ അവശിഷ്ടങ്ങൾ ഇന്നും വഴിയാത്രക്കാരുടെ ഹൃദയത്തിൽ ബലവത്തരങ്ങളായ പലവികാരങ്ങളെ ജനിപ്പിക്കുന്നുണ്ട്. അപ്രതിഹതമായ കാലശക്തിയാൽ വിശീർണ്ണമാക്കപ്പെട്ട ഈ ദുർഗ്ഗത്തിന്റെ കീഴ്ഭാഗങ്ങൾ മാത്രമേ ഇപ്പോൾ ശേഷിച്ചിട്ടുള്ളൂ. അതിന്റെ മുകളിൽ കാടുപോലെ വളർന്നുപിടിച്ചുനില്ക്കുന്ന വൃക്ഷലതാദികൾ ഇപ്പോൾ ചെന്നായ് പാമ്പ് മുതലായ ഭയങ്കരസത്വങ്ങൾക്ക് അഭയസ്ഥാനമായിത്തീർന്നിരിക്കുന്നു. നദിയുടെ മറുകരയിലും ഈ കോട്ടയുടെ ഉടമസ്ഥന്മാരുടെ ധനികന്മാരായ ചാച്ചുക്കാർക്കുള്ള പല പ്രാകാരങ്ങളും ഉണ്ടായിരുന്നു. എന്നാൽ നമ്മുടെ കഥയ്ക്ക് അത്രയും വിവരിച്ചതിനോടല്ലാതെ മറ്റൊന്നിനോടും ഒരു സംബന്ധവുമില്ല.

ഡൽഹി ചക്രവർത്തിയായ ബേലിൻ ബങ്കാളത്തെ പിടിച്ചടക്കാനായി വന്നപ്പോൾ ജയധരസിംഹൻ എന്നപേരായ ഒരു രജപുത്രയോദ്ധാവുകൂടി അദ്ദേഹത്തെ അനുഗമിച്ചു. ബേലിനു വിജയംലഭിച്ച രാത്രിയിൽ അദ്ദേഹത്തിനുവേണ്ടി അയാൾ പൌരുഷത്തോടുകൂടി യുദ്ധംചെയ്തും പല ദുഷ്കരങ്ങളായ കാര്യങ്ങൾ സാധിക്കയും ചെയ്തു. അയാളുടെ ഈ ഉപകൃതിക്കായി ഗിരിമന്ദിരഗ്രാമത്തെ ചക്രവർത്തി അയാൾക്കായി സമ്മാനിച്ചു. ഈ ജയധരസിംഹന്റെ കുടുംബക്കാർ ക്രമേണ പ്രബലന്മാരായിത്തീർന്നു. തങ്ങളുടെ ഇഷ്ടപോലെ കോട്ടകൾ മുതലായവ കെട്ടിക്കയും ബങ്കാളത്തെ ഗവർണരുടെ അധികാരത്തെ അലക്ഷ്യമാക്കിത്തുടങ്ങുകയും ചെയ്തു. നമ്മുടെ കഥ നടന്നകാലത്തു് ഇവിടെ വർണ്ണിക്കപ്പെട്ട കോട്ടയുടെ അധിപതി ജയധരസിംഹന്റെ വംശജനായ വീരേന്ദ്രസിംഹൻ എന്ന രജപുത്രനായിരുന്നു.

വീരേന്ദ്രസിംഹനു ചെറുപ്പകാലത്തു് തന്റെ പിതാവുമായിട്ടു് നല്ല നിരുപ്പില്ലായിരുന്നു. അയാൾ അഹങ്കാരിയും ക്ഷമയില്ലാത്തവനും ആയിരുന്നു. അയാൾ തന്റെ പിതാവിന്റെ ഇഷ്ടമനുസരിച്ചു് ഒരിക്കൽപോലും യാതൊന്നിലും പ്രവർത്തിക്കാറുണ്ടായിരുന്നില്ല. അതിനാൽ അച്ഛനും മകനും തമ്മിൽ കലഹങ്ങളും വാഗ്വാദങ്ങളും കൂടക്കൂടെ ഉണ്ടാകാറുണ്ടായിരുന്നു. ഇങ്ങിനെ ഇരിക്കെ ഒരിക്കൽ വൃദ്ധനായ പിതാവു തന്റെ അയൽവാഴിയും സജാതീയനുമായ ഒരു പ്രഭുവിന്റെ പുത്രിയെ തന്റെ പുത്രനെക്കൊണ്ടു വിവാഹം ചെയ്യിക്കാൻ തീർച്ച

പ്പെട്ടത്തി. ആ പെൺകിടാവിന്റെ പിതാവിനു് പുത്രന്മാരും പുത്രിമാരും ഇല്ലാതിരുന്നതുകൊണ്ടു് ആ വിവാഹംമൂലം വീരേന്ദ്രനു സമ്പത്തും സ്ഥാനമാനങ്ങളും വർദ്ധിക്കുമായിരുന്നു. വധുവിനും അംഗലാവണ്യം മുതലായ ഗുണങ്ങൾക്കു് യാതൊരുകുറവും ഉണ്ടായിരുന്നില്ല. അതിനാൽ ഈ ചാച്ചു എല്ലാവിധത്തിലും സമീകാര്യമായിരിക്കുമെന്നു നിശ്ചയിച്ചു, വൃദ്ധനായ രാജാവു് വിവാഹത്തിനുവേണ്ട ഒരുക്കങ്ങൾ എല്ലാം ചെയ്തു. എന്നാൽ വീരേന്ദ്രസിംഹനാകട്ടെ ഇതൊന്നും കൂട്ടാക്കാതെ അടുത്തു് ഒരു ദിക്കിൽ താമസിച്ചിരുന്ന ദരിദ്രയും അസഹായിനിയും ആയ ഒരു വിധവയുടെ പുത്രിയെ ശുദ്ധമായി കല്യാണം കഴിച്ചു. ഈ അനുചിതവും അവമാനകരവും ആയ ദാമ്പത്യത്തെക്കുറിച്ചു കേട്ട ഉടനെ ആ വയോധികൻ കോപാകുലനായി പുത്രനെ സ്വഗൃഹത്തിൽ നിന്നു നിഷ്കാസനം ചെയ്തു. യുവാവായ വീരേന്ദ്രൻ ഉടൻതന്നെ ഡൽഹിയിൽപോയി ചക്രവർത്തിയുടെ സൈന്യത്തിൽ ചേർന്നു. അയാളുടെ പ്രണയിനി അന്നു ഗർഭിണി ആയിരുന്നതിനാൽ ഒരുമിച്ചു ഡൽഹിക്കു കൂട്ടിക്കൊണ്ടുപോയില്ല. അവൾ തന്റെ മാതാവിന്റെ കൂടിലിൽതന്നെ പാർത്തു.

തന്റെ പ്രിയപുത്രൻ പിരിഞ്ഞുപോയപ്പോൾ രാജാവിനു സംഭവിച്ച വൃത്തിയെക്കുറിച്ചു പശ്ചാത്താപമുണ്ടായി. അയാൾ എവിടെയാണു പോയതെന്നും മറ്റും അറിയുന്നതിനു് അദ്ദേഹം പലശ്രമങ്ങളും ചെയ്തിട്ടും എല്ലാം വിഫലമായതേഉള്ളൂ. അദ്ദേഹം പിന്നീടു തന്റെ പുത്രന്റെ ഭാര്യയെ സ്വരാജധാനിയിൽ കൂട്ടിക്കൊണ്ടുവന്നു്, അവളെ രാജോചിതമായ വിധത്തിൽ പാലിച്ചു. അവൾ യഥാകാലം ബാലചന്ദ്രകലപോലെ ഹൃദയാനന്ദകാരിണിയായ ഒരു പെൺപൈതലിനെ പ്രസവിച്ചിട്ടു് ഏതാനും ദിവസത്തിനകം കാലധർമ്മത്തെ പ്രാപിച്ചു.

വീരേന്ദ്രൻ ഡൽഹിയിൽഎത്തി ചക്രവർത്തിയുടെ രജപുത്രസൈന്യത്തിൽ ഒരു ഭടനായി ചേർന്നു. അയാൾ നല്ല സാമർത്ഥ്യമുള്ളവനായിരുന്നതിനാൽ അല്പകാലത്തിനിടയിൽ അയാൾക്കു് ഒരു വലിയഉദ്യോഗം ലഭിച്ചു. അവിടെ അയാൾ യശസ്സും ധനവും ഒരുപോലെ ആർജ്ജിച്ചു. ഏതാനും നാൾകഴിഞ്ഞപ്പോൾ അയാൾ തന്റെപിതാവിന്റെ മരണവൃത്താന്തം കേൾക്കയും ഉടനെ ഇനി അവിടെ താമസിച്ചിട്ടു് കാര്യമില്ലെന്നു നിശ്ചയിച്ചു് തന്റെ ഉദ്യോഗം രാജികൊടുത്തുംവെച്ചു സ്വദേശത്തേക്കു തിരിച്ചുപോരികയും ചെയ്തു. അന്നു് ഡൽഹിയിൽ നിന്നും അയാളോടൊരുമിച്ചു പലരുംവന്നവരുടെ കൂട്ടത്തിൽ വിശേഷിച്ചുമൊരു യോഗിയും ഒരു പരിചാരികയും കൂടി ഉണ്ടായിരുന്നു.

ഈകഥയിൽ ഇവരുടെ നാമം കൂട്ടിക്കുടെ ആവത്തിക്കുമെന്നുള്ളതുകൊണ്ട് വായനക്കാരെ ഇവരുമായി ഇവിടെ വച്ചുതന്നെ പരിചയപ്പെടുത്തുന്നതു് ഉചിതമായിരിക്കുമെന്നു് വിശ്വസിക്കുന്നു. ആ പരിചാരികയുടെനാമം വിമല എന്നും യോഗിയുടേതു് അഭിരാമസ്വാമി എന്നും ആയിരുന്നു.

വിമല ഒരു പരിചാരിക എന്നാണല്ലോ ഞാൻ മുമ്പെ പറഞ്ഞിട്ടുള്ളതു്. ഇപ്പോഴും ഞാൻ അവളെ അങ്ങനെതന്നെ വിളിക്കുന്നു. അവർ വീരേന്ദ്രൻ ശമ്പളംകൊടുത്തു നിയമിച്ചിട്ടുള്ള ഒരു ഭൃത്യസ്ത്രീയാണെന്നാണു് ജനസംസാരം. വീരേന്ദ്രന്റെ ഗൃഹകാര്യങ്ങളെ അന്വേഷിക്കയും മുഖ്യമായി അയാളുടെ പുത്രിയെ പരിചരിക്കയുംചെയ്തു അവളുടെ കൃത്യം. അവളുടെ അവിടത്തെ താമസത്തിനു് മറ്റു പ്രത്യക്ഷകാരണങ്ങൾ ഒന്നും ഉണ്ടായിരുന്നില്ല. അതിനാലാണു് ഞാൻ അവളെ പരിചാരിക എന്നു വിളിച്ചതു്. ഈ കാര്യം ഇങ്ങിനെയൊക്കെ ആണെങ്കിലും ഒരു ദാസിയുടെ ഭാവമൊന്നും അവർക്കു ഇല്ലായിരുന്നു. ആ ഭവനത്തിലെ ആളുകൾ അവളെ അവിടത്തെ ഗൃഹനിയെപ്പോലെ ബഹുമാനിച്ചുവന്നു. അവളുടെ മുഖശോഭകൊണ്ടു് ചെറുപ്പത്തിൽ അവർ അസാമാന്യ സൌന്ദര്യാതിശയത്തോടു കൂടിയ ഒരു വധൂതനായിരുന്നു എന്നു് ഊഹിക്കാൻ ഒരു പ്രയാസവുമില്ല. മധുരമായ പ്രഭാതവേളയിൽ പരിണതനാകാൻപോകുന്ന പൂർണ്ണചന്ദ്രനിൽ കാണുന്നപോലെ മനോഹരമായ ഒരു ശോഭാവിശേഷം ഇപ്പോഴും പൂവൻപഴംപോലെ മൃദുവായ കവിൾത്തടങ്ങളോടുകൂടിയ അവളുടെ മുഖപുണ്ഡരീകത്തിൽ പ്രസരിക്കുന്നുണ്ടായിരുന്നു.

അഭിരാമസ്വാമിയുടെ ശിഷ്യനായി ഗജപതി വിദ്യാദിഗ്ഗജൻ എന്നൊരാളും ആ പ്രാകാരഗൃഹത്തിൽ ഉണ്ടായിരുന്നു. ഭാഷാശാസ്ത്രത്തിൽ അയാൾക്കുള്ള പാണ്ഡിത്യം എങ്ങിനെയെങ്കിലും ഇരിക്കട്ടെ. ഒരു പരിഹാസശീലനെന്നു് ജനസമ്മതം പ്രാപിക്കുന്നതിനും സദാ നേരംപോക്കുകൾ പറയുന്നതിനും അയാൾക്കുള്ള അഗ്രഹം അസാമാന്യമായിരുന്നു. വിമലയെക്കുറിച്ചു അയാൾ കൂടെക്കൂടെ "ഇവർ ഉരുകിയ നെയ്യുപോലെ ആണു്; ഇവളുടെ ഉള്ളിൽ അനുരാഗച്ചൂടു കുറയുംതോറും ശരീരം ഒതുങ്ങി ഒതുങ്ങിദൃഢമായി വരുന്നു എന്നു് പറയാറുണ്ടായിരുന്നു. ഈ വിദ്വാൻ നേരംപോക്കിലുള്ള അയാളുടെ ചാതുര്യം വെളിപ്പെടുത്തി തുടങ്ങിയതുമുതൽ വിമല "രസികദാസസ്വാമി" എന്നാണു് അയാളെ വിളിക്കാറുള്ളതു്. വിമലയുടെ ആകാരമാധുര്യവും ഭാവവിലാസങ്ങളും മാത്രമല്ലാ, അവളുടെ ഉപചാരമര്യാദകളും സംഭാഷണരീതികളും എല്ലാം ഒരു സാധാരണ പരിചാരികയിൽ ഒരു

വിധത്തിലും പ്രതീക്ഷിക്കുത്തക്കവിധത്തിലുള്ളവയല്ലായിരുന്നു. അവൾ വളരെ നാളത്തേക്കു ചക്രവർത്തിയുടെ അന്തഃപുരസ്ത്രീകളിൽ ഒരുത്തിയായിരുന്നു എന്നു് ഒരു സംസാരമുണ്ടു്. ഈ കേൾവി സത്യമോ അസത്യമോ എന്നു പറയാൻ വിമലയ്ക്കു മാത്രമേ കഴിയൂ. എന്നാൽ ഈ കാര്യം സൂചിപ്പിക്കുന്ന ഒരു വാക്കുപോലും അവളുടെ നാക്കിൽനിന്നു ഇതുവരെ പുറപ്പെട്ടിട്ടില്ല.

വിമല ഒരു വിധവ ആണോ? അല്ലെന്നു പറയാം. അവൾ ആഭരണങ്ങൾ ധരിക്കാറുണ്ടായിരുന്നു; എന്നു മാത്രമല്ലാ, വിധവകളേപ്പോലെ വ്രതങ്ങൾ അനുഷ്ഠിക്കാറില്ലായിരുന്നതായും. എല്ലാ കാര്യങ്ങളിലും അവൾ ഒരു സുമംഗലയേപ്പോലെ ആചരിക്കുന്നതായിട്ടാണു കാണപ്പെട്ടതു്.

വീരേന്ദ്രസിംഹന്റെ പുത്രിയായ തിലോത്തമയെ അവൾ മനഃപൂർവ്വമായി സ്നേഹിക്കുന്നുണ്ടെന്നു് ദേവാലയത്തിൽ വച്ചുള്ള അവളുടെ നടപടികളിൽനിന്നും പ്രത്യക്ഷമാകുന്നുണ്ടല്ലൊ. തിലോത്തമ അവളേയും അതുപോലെതന്നെ സ്നേഹിച്ചു.

വീരേന്ദ്രസിംഹനോടുകൂടിവന്ന മറ്റൊരാൾ അതായതു് അഭിരാമസ്വാമി, പതിവായി കോട്ടയിൽ താമസിച്ചിരുന്നില്ല. അദ്ദേഹം ഒരു ദേശസഞ്ചാരി ആയിരുന്നു. തന്റെ സഞ്ചാരത്തിനിടയിൽ കൂടക്കൂടെ ഗിരിമന്ദിരത്തിൽ വന്നു് രണ്ടും മൂന്നും മാസങ്ങൾ പാർക്കുമാത്രമാണു പതിവു്. അഭിരാമസ്വാമി അദ്ധ്യാത്മകാര്യത്തിൽ വീരേന്ദ്രസിംഹന്റെ ഗുരുവാണെന്നാണു് അവിടെയുള്ളവർ പറഞ്ഞുവന്നിരുന്നതു്. നാട്ടുവാഴി അദ്ദേഹത്തോടു കാണിക്കാറുള്ള ഭക്തിയും വിനയവും മറ്റും കണ്ടാൽ ഇതു സത്യമാണെന്നു തോന്നും. വീരേന്ദ്രൻ അഭിരാമസ്വാമിയോടാലോചിക്കാതെ തന്റെ പ്രധാന ഗൃഹകൃത്യങ്ങൾ തന്നെ ഒന്നും ചെയ്യാറില്ല. അദ്ദേഹത്തിന്റെ ആലോചനയോടുകൂടി ചെയ്യുന്നവയെല്ലാം മംഗലമായി വരുകയും പതിവായിരുന്നു. അഭിരാമസ്വാമി നല്ലലോകപരിചയമുള്ളവനും കുശാഗ്രബുദ്ധിയും ആയിരുന്നു എന്നുള്ളതിനു രണ്ടുപക്ഷമുണ്ടാകാൻ വകയില്ല. അദ്ദേഹം തപസ്സുകൊണ്ടു് തന്റെ വികാരങ്ങളെ ജയിച്ചു സ്വാധീനപ്പെട്ടുത്തിയിരുന്നതിനാൽ ഐഹിക കാര്യങ്ങളിൽ അദ്ദേഹത്തിന്റെ ആലോചന സ്വാർത്ഥവിചാരാദികളാൽ മലിനമായിരുന്നില്ല. അതിനാൽ ധൃതഗതിക്കാരനും ഗർവ്വിഷ്ഠനും ആയ വീരേന്ദ്രസിംഹന്റെ തന്ത്രങ്ങളെക്കാൾ സ്വഭാവത്തിനു നല്ല പരിപാകം സിദ്ധിച്ചിട്ടുള്ളവനും ഇന്ദ്രിയങ്ങൾക്കു വശംവദനല്ലാത്തവനും ആയ അദ്ദേ

ഥത്തിന്റെ ഉപദേശങ്ങൾ സഫലങ്ങളായി കണ്ടതിൽ എന്താണു് അശ്ചര്യം?

വിമലയും അഭിരാമസ്വാമിയും കൂടാതെ അശ്വിനി എന്ന ഒരു പരിചാരികകൂടി വീരേന്ദ്രസിംഹനോടൊരുമിച്ചു് ഡൽഹിയിൽനിന്നു പോന്നിട്ടുണ്ടായിരുന്നു.

ആറാം അദ്ധ്യായം.

അഭിരാമസ്വാമിയുടെ ഉപദേശം.

തിലോത്തമയും വിമലയും ക്ഷേമമായി രാജധാനിയിൽ എത്തി, മൂന്നുനാലുദിവസം കഴിഞ്ഞു ഒരുദിവസം വീരേന്ദ്രസിംഹൻ തന്റെ കൊട്ടാരം വിചാരിപ്പുകാരുടെ കച്ചേരിമുറിയിൽ ഒരു കസാലയിൽ ഇരിക്കുമ്പോൾ അഭിരാമസ്വാമി അവിടെകടന്നുചെന്നു. രാജാവു് വേഗം പുണ്ണീറു് തന്റെ ഗുരുവിനെ അഭിവാദ്യംചെയ്തു് അദ്ദേഹത്തിനെ ഒരു തുണകടത്തിൽ ഇരുത്തിയതിനുശേഷം അദ്ദേഹത്തിന്റെ അനുമതിയോടുകൂടി താനും ഇരുന്നു.

അഭിരാമസ്വാമി പറഞ്ഞു:—വീരേന്ദ്ര! ഇന്നു ചില പ്രധാന കാര്യങ്ങളെക്കുറിച്ചു നിന്നോടു സംസാരിക്കാനുണ്ടു്.

വീരേന്ദ്രൻ—അവിടുത്തെ ശിഷ്യൻ ഇതാസന്നദ്ധനായിരിക്കുന്നു.

സ്വാ—മുകിലന്മാരും പട്ടാണികളും തമ്മിൽ ഒരു വലിയ യുദ്ധം ഇന്നയിടെ ഉണ്ടാകും.

വീ—അതെ, ചില ഗുരുതരങ്ങളായ സംഭവങ്ങൾ ഇന്നയിടെ ഉണ്ടാകാൻ ഇടയുണ്ടു.

സ്വാ—ശരി! എന്നാൽ അങ്ങു് എന്താണു് ചെയ്യാൻ വിചാരിക്കുന്നതു്?

വീ—ഈ കൈ—എന്റെ ഈ കൈ ശത്രുസമൂഹത്തെ ഉന്മൂലനം ചെയ്യുന്നതാണു്.

വീരേന്ദ്രസിംഹന്റെ സഗർവ്വമായ ഈ ഉത്തരംകേട്ടു് ആ സന്ന്യാസി ശാന്തതയോടുകൂടിപറഞ്ഞു:—"ഈ ഉത്തരം അങ്ങേപ്പോലെയുള്ള ഒരു യോധാവിനു് ഉചിതംതന്നെ. എന്നാൽ ശൌര്യംകൊണ്ടുമാത്രം

ഒരു യുദ്ധത്തിൽ വിജയംലഭിക്കാൻ കഴികയില്ലെന്നറിയണം. യുദ്ധസമാധാനങ്ങളുടെ നിദാനങ്ങൾക്കു ആസ്പദമായ നീതികളെ അനുസരിച്ചു പ്രവത്തിക്കുന്നതിനാലാണ് വിജയം ലഭിക്കുന്നതു്. അങ്ങു് അതിവീരനായ ഒരു രണനിപുണൻതന്നെ, എന്നാൽ ഇപ്പോൾ അങ്ങയുടെ ഭടന്മാരുടെ സംഖ്യ ആയിരത്തിലധികമില്ല. അതിൽ വീരഭട ഭടന്മാരുള്ള ഒരു മഹാസേനയെ ഇത്രചെറിയ ഒരു സൈന്യംകൊണ്ടു് തോല്പിക്കുന്നതിനു് ഏതു യുദ്ധവീരനാണു് കഴിയുന്നതു്? സംഖ്യകൊണ്ടു നോക്കുകയാണെങ്കിൽ മുകിലന്മാരും പട്ടാണികളും അങ്ങയേക്കാൾ വളരെ മേലെയാണു്. അങ്ങനെയിരിക്കുമ്പോൾ അതിൽ ആരുടെയെങ്കിലും ഒരുവകക്കാരുടെ പക്ഷത്തിൽചേരുന്ന പക്ഷം മറവരിൽനിന്നു് ഉണ്ടാകാനിടയുള്ള ഉപദ്രവം തടുക്കുവാൻ അങ്ങേക്കു കഴിയുമോ? ഞാൻ കാര്യംപറയുന്നതുകൊണ്ടു് ദ്വേഷ്യപ്പെടരുതു്. അങ്ങുതന്നെ മനസ്സമാധാനത്തോടെ ഒന്നു ആലോചിച്ചുനോക്കുക. ഇനി ഒന്നുകൂടിപറയാനുണ്ടു്. രണ്ടുകക്ഷികളോടും ശത്രുതയോടുകൂടിയിരിക്കുന്നതിനാലുള്ള ഫലമെന്താണു്? ഒരുശത്രു ഉണ്ടായിരിക്കുന്നതുതന്നെ എല്ലായ്പോഴും ദോഷാവഹമാണെന്നുള്ളതിനു് സംശയമില്ല. അപ്പോൾ രണ്ടായാലൊ? അതുകൊണ്ടു് അങ്ങു് ഇവരിൽ ആരോടെങ്കിലും ഒരാളോടു ചേരണമെന്നാണു് എന്റെ അഭിപ്രായം."

വളരെനേരം മിണ്ടാതിരുന്നതിനുശേഷം രാജാവു പറഞ്ഞു. "ഞാൻ ഏതുഭാഗത്തു ചേരണമെന്നാണു് അവിടുത്തെപക്ഷം."

"ന്യായം ആരുടെ ഭാഗത്താണോ അവക്കു ജയംസിദ്ധിക്കും. അതിനാലങ്ങു ന്യായമുള്ള ഭാഗത്തുചേരണം. തന്റെ രാജാവിനോടു കലഹിക്കുന്നതു് മഹാപാപമാണു്. അതിനാലങ്ങു് അങ്ങയുടെ രാജാവിന്റെ ഭാഗത്തുവേണം ചേരാൻ."

"ആരാണു് എന്റെ രാജാവു? മുകിലന്മാരും പട്ടാണികളും സാമ്രാജ്യത്തിനുവേണ്ടിയാണല്ല യുദ്ധംചെയ്യുന്നതു്."

"കപ്പംകൊടുക്കുന്നതു് അക്ബറോ അയാളാണു് രാജാവു്."
"അക്ബർഷായോ?"
"നിശ്ചയമായിട്ടും"

ഇതുകേട്ടയുടനെ വീരേന്ദ്രസിംഹന്റെ മുഖത്തു് കുറേശ്ശെ നീരസഭാവം ദ്യോതിച്ചുതുടങ്ങി. ക്രമേണ അദ്ദേഹത്തിന്റെ കണ്ണുകൾ ചുവന്നു; അഭിരാമസ്വാമി ഈ ഭാവഭേദങ്ങൾ കണ്ടു് തുടർന്നുപറഞ്ഞു. "അങ്ങു് കോപിച്ചിട്ടു് കാര്യമില്ല. അങ്ങു ചക്രവർത്തിയോടു ചേരണമെന്നാണു ഞാൻ പറയുന്നതു്. മാനസിംഹനോടല്ല."

വീരേന്ദ്രസിംഹൻ തന്റെ വലത്തുകൈ നീട്ടിപ്പിടിച്ചു ഇടത്തു കൈകൊണ്ട് അതിനെ ചൂണ്ടിക്കാണിച്ചുകൊണ്ടു പറഞ്ഞു. ഹരോ! ഈ കൈ ഞാൻ, അങ്ങേടെ അനുഗ്രഹത്താൽ, മാനസിംഹന്റെ ചോരയിൽ കഴുത്തുവരെ താഴ്ത്തിയേക്കുന്നുണ്ട്."

"ദേഷ്യപ്പെടാതിരിക്കു, കോപാന്ധതകൊണ്ട് കാര്യത്തിനു ദോഷംവരാൻ ഇടകൊടുക്കരുത്. മാനസിംഹൻ പണ്ട് ചെയ്ത അപരാധത്തിനുവേണ്ടി അയാളെ ശിക്ഷിക്കേണ്ടതു് അവശ്യംതന്നെ; എന്നാൽ അക്ക് ബർഷായോടു വിരോധമായിരിക്കുന്നതെന്തിനാണു്?"

"ചക്രവർത്തിയോടു ചേരുകയാണെങ്കിൽ ഞാൻ ഏതുസേനാനായകന്റെ കീഴിൽ അണു് യുദ്ധംചെയ്യേണ്ടതു്? ആരെയാണു ഞാൻ ബഹുമാനിക്കേണ്ടതു്? മാനസിംഹനെ അല്ലെ? ഒരിക്കലും ഇല്ല. ഇത്ര നീചമായ പ്രവൃത്തി വീരേന്ദ്രസിംഹൻ ജീവനോടുകൂടിയിരിക്കുമ്പോൾ ചെയ്കയില്ല.

അഭിരാമസ്വാമി കുണ്ഠിതത്തോടുകൂടി മിണ്ടാതിരുന്നു.

"അപ്പോൾ പട്ടാണികളോടു ചേരുന്നതാണു് നല്ലതെന്നാണു അങ്ങയുടെ വിചാരം" എന്നദ്ദേഹം വീണ്ടും പറഞ്ഞു.

"ഞാൻ ഏതെങ്കിലും ഒരുഭാഗത്തു ചേരേണ്ടതു് അത്യാവശ്യമാണോ?"

"അതെ, അതത്യാവശ്യമാണു്."

"എന്നാൽ ഞാൻ പട്ടാണികളോടു ചേരും"

അഭിരാമസ്വാമി ഒരു നെടുവീർപ്പിട്ടിട്ട് പിന്നെയും മിണ്ടാതിരുന്നു. അദ്ദേഹത്തിന്റെ നയനങ്ങൾ ബാഷ്പബിന്ദുക്കളാൽ കലുഷങ്ങളായിച്ചമഞ്ഞു.

അതുകണ്ട് വീരേന്ദ്രസിംഹനു അത്ഭുതമുണ്ടായി. അദ്ദേഹം പറഞ്ഞു. "അവിടുന്നു് എന്റെ അപരാധത്തെ ക്ഷമിക്കണേ, ഞാൻ എന്തപചിയാണെന്നു അറിയാതെ ചെയ്തുപോയിട്ടുള്ളതെന്നു് എന്നെ അറിയിക്കണമെന്നു പ്രാർത്ഥിക്കുന്നു"

യോഗിതന്റെ വത്സല്യഭാവംകൊണ്ട് കണ്ണുനീർ തുടച്ചിട്ടു പറഞ്ഞു. "ബാലനെന്നോളായി ഞാൻ ഗ്രഹനിലകളെക്കുറിച്ചു കണക്കുകൂട്ടുകയാണു്. അങ്ങയുടെ പുത്രിയോടു് എനിക്ക് അസാമാന്യമായ വാത്സല്യം ഉണ്ടെന്നു് അങ്ങേയ്ക്കറിയാമല്ലൊ. അവളുടെ ജാതകപരിശോധന ചെയ്തായിരുന്നു ഞാൻ." ഇതുയും പറഞ്ഞപ്പോൾ

വീരേന്ദ്രൻ വിവർണ്ണവദനനായി അഭിരാമസ്വാമിയെ നോക്കി. "രാവളുടെ ഗ്രഹനിലകളുടെ ഫലമെന്താണു?" എന്നു ഉൽക്കണ്ഠയോടുകൂടി ചോദിച്ചു.

"ഒരു മുഗ്ധം ഉദ്യോഗസ്ഥനിൽനിന്നു തിലോത്തമയ്ക്കു വലിയ ആപത്തു എന്തോ ഉണ്ടാകാൻ പോകുന്നു."

വീരേന്ദ്രന്റെ മുഖം മങ്ങി. അഭിരാമസ്വാമി തുടർന്നു പറഞ്ഞു. "മുകിലന്മാർ അങ്ങയുടെ ശത്രുക്കളാണെങ്കിലെ ഈ ആപത്തുണ്ടാകയുള്ളു. ഈ കാരണംകൊണ്ടാണു് മുകിലന്മാരോടുചേരാൻ ഞാൻ പറയുന്നതു്. ഈകാര്യം തുറന്നുപറഞ്ഞുഅങ്ങേ വ്യസനിപ്പിക്കേണ്ടഎന്നായിരുന്നു എന്റെ വിചാരം. എന്നാൽ 'വിധിവിഹിതമേവനംലംഘിച്ചുകൂടുമോ?' അല്ലെങ്കിൽ അങ്ങേയ്ക്കു് ഇതു നിർബന്ധം വരാൻ കാരണമെന്താണു്?

രാജാവു് ഉത്തരമൊന്നും മിണ്ടിയില്ല. സ്വാമിപിന്നെയും പറഞ്ഞു "കുട്ടിലൂഖാന്റെ ദൂതൻ വെളിയിൽ വന്നുനില്ക്കുന്നു. അയാളെ കണ്ടിട്ടാണു് ഞാൻ ഇങ്ങോട്ടു വന്നതു്. എന്റെ ആജ്ഞയാൽ തവണക്കാർ അയാളെ ഇതുവരെ ഇങ്ങോട്ടു കടത്തിവിടാതിരുന്നതാണു്. എനിക്കു പറയാനുള്ളതു് പറഞ്ഞുകഴിഞ്ഞു. ഇനി അയാളെ വരുത്തി ഉചിതമായ ഉത്തരം പറഞ്ഞയച്ചുകൊൾകെ."

വീരേന്ദ്രൻ തല ഉയർത്തി അഭിരാമസ്വാമിയെ നോക്കി ഒന്നു നെടുവീർപ്പുവിട്ടു. അദ്ദേഹം പറഞ്ഞു, "സ്വാമിൻ! തിലോത്തമയെ കാണാതിരുന്നകാലത്തു് അവളെക്കുറിച്ചു് എനിക്കു് ഒരു വിചാരവും ഇല്ലായിരുന്നു. ഇപ്പോൾ എനിക്കു് ഈ ലോകത്തിൽ വല്ലാം അവളെക്കഴിഞ്ഞേ ഉള്ളു. ഞാൻ അവിടുത്തെ ആജ്ഞയെ ആദരിക്കുന്നു. കഴിഞ്ഞതെല്ലാം മറന്നു് ഞാൻ മാനസിംഹനെ അനുഗമിക്കാം. അരവിടെ? കുട്ടിലൂഖാന്റെ ദൂതനെ കൂട്ടിക്കൊണ്ടുവരട്ടെ."

കല്പനപ്രകാരം ദൂതൻ രാജാവിന്റെ മുമ്പിൽ കൂട്ടിക്കൊണ്ടുവരപ്പെട്ടു. അയാൾ കുട്ടിലൂഖാന്റെ എഴുത്തെടുത്തു് രാജാവിന്റെ കയ്യിൽ കൊടുത്തു. വീരേന്ദ്രൻ അയിരം കുതിരപ്പടയാളികളെയും അമ്പായിരം പൊൻനാണയങ്ങളും ഉടനെ അയച്ചുകൊടുക്കണമെന്നും, അല്ലാത്തപക്ഷം ഇരുപതിനായിരം അളുകളെ ഗിരിമന്ദിരത്തിന്റെ നേരെ അയയ്ക്കുന്നതാണെന്നും ആയിരുന്നു എഴുത്തിന്റെ ചുരുക്കം. എഴുത്തു വായിച്ചു കഴിഞ്ഞതിന്റെശേഷം വീരേന്ദ്രൻ സേനയെ അയയ്ക്കുന്നതിൽ ഒരു വിരോധവുമില്ലെന്നു് തന്റെ സ്വാമിയോടു പറഞ്ഞേ

ക്കു എന്നു ദൂതനോടു പറഞ്ഞു. അയാൾ യാത്രപറഞ്ഞുപോയി; വി
മല ഒളിച്ചുനിന്നു് ഇതെല്ലാം കേട്ടു.

ഏഴാം അദ്ധ്യായം.

അലസത.

ഗിരിമന്ദിരത്തിലെ പ്രാകാരഗൃഹത്തിന്റെ താഴത്തു് മൃദുലമായ കളകളശബ്ദം പുറപ്പെടുവിച്ചുംകൊണ്ടു മന്ദമായി ഒഴുകുന്ന അമൃതധാരാനദിയിലെ സ്ഫടികോപമമായ ജലത്താൽ പ്രക്ഷാളനം ചെയ്യപ്പെടുന്ന ഒരു ഭാഗത്തു് മുകളിൽ ഉള്ള ഒരു മുറിയിൽ നദിക്കഭിമുഖമായ വാതായനത്തിന്റെ സമീപത്തുഇരുന്നുംകൊണ്ടു് ഒരുദിവസം തിലോത്തമ ജല'പ്രവാഹത്തെ ഉദാസീനമായി നോക്കിക്കൊണ്ടിരുന്നു. നേരം അപ്പോൾ സന്ധ്യയാകാറായിരുന്നു. അസ്തമനസൂര്യന്റെ പ്രശാന്തമനോഹരങ്ങളായ കിരണങ്ങൾ തട്ടി കനകവർണ്ണങ്ങളായിപ്രശോഭിക്കുന്നമേഘങ്ങളുടെ പ്രതിഛായകൾ കുകവിഞ്ഞൊഴുകുന്ന നദിയിലെ ചെറുതിരമാലകളിൽ വിളയാടിക്കൊണ്ടിരുന്നു. അതിന്റെ അങ്ങേക്കരയിൽ സമീപത്തും അകലയും അവിടവിടയായി നില്ക്കുന്ന ഉന്നതങ്ങളായ ഗോപുരങ്ങളോടുകൂടിയ ഗംഭീരങ്ങളായ ഗൃഹങ്ങളും വിപുലാകൃതികളായ വൃക്ഷങ്ങളും സന്ധ്യാദീപ്തിയിൽ വിശദമണ്ഡലമാകുന്ന നിർമ്മലപത്രത്തിന്മേൽ എഴുതപ്പെട്ടിട്ടുള്ള ചിത്രവിശേഷമെന്നവിധം വിളങ്ങി. രാജധാനിയുടെ അന്തർഭാഗത്തുള്ള ഉദ്യാനം മയിൽ തുടങ്ങിയ നാനാവിധപക്ഷികളുടെ മധുരമായ കോലാഹലംകൊണ്ടു മുഖരിതമായി. അവിടെപക്ഷികൾ സന്ധ്യാസമീപപ്രാപ്തികണ്ടു്, ഓരോന്നായി അന്തരിക്ഷത്തിൽ അങ്ങോട്ടും ഇങ്ങോട്ടും പറന്നുനടന്നു് തങ്ങളുടെ കൂട്ടുകളെ സശ്രദ്ധം അന്വേഷിച്ചു. ഉദ്യാനത്തിൽ പൂത്തും തളിർത്തും ഇടതൂർന്നുവളർന്നു നിൽക്കുന്ന മാകന്ദവൃക്ഷങ്ങളുടെ ഇളയ കൊമ്പുകളെ മന്ദമായി ചലിപ്പിച്ചും അമൃതധാരാനദിയിലെ അതിവിശേഷമായ ജലശീകരങ്ങളെ ധാരാളംപാനംചെയ്തും അണഞ്ഞുകൊണ്ടിരുന്ന ഗ്രീഷ്മാനിലൻ തിലോത്തമയുടെ കോമളങ്ങളായ കറുനിരകളോടും അവളുടെ ഉദ്ഗ്രീവാംഗങ്ങളെ രമ്യമായിആവരണംചെയ്തു് അയഞ്ഞുകിടക്കുന്ന മൃദുലദുകൂലാഞ്ചലങ്ങളോടും ഒരുമിച്ചു് എന്തെന്നില്ലാത്ത ഉത്സാഹത്തോടുകൂടി ക്രീഡിച്ചുകൊ

ഒടിരുന്നു. തിലോത്തമയോ? അഹോ! ആ ലോകൈകസുന്ദരിയെഞാൻ എങ്ങിനെയാണു് എന്റെ വായനക്കാരുടെമുമ്പിൽ അവതരിപ്പിക്കേണ്ടതു്. അവളുടെ ഓരോ അവയവങ്ങൾക്കും ഉള്ള സൗന്ദര്യസമ്പൂർണ്ണതയും അകൈപ്പാടെയുള്ള മെയ്‌വിലാസവും ഒരു മനുഷ്യസ്ത്രീക്കു് ദേവനാകട്ടെ വേണ്ടപോലെ വർണ്ണിച്ചുഫലിപ്പിപ്പാൻ ശക്തിയില്ലെന്നുള്ളതു നിശ്ചയംതന്നെ. എന്റെ വായനക്കാരെ, നിങ്ങൾ നിങ്ങളുടെ ചെറുപ്പകാലത്തു എപ്പോഴെങ്കിലും, നിങ്ങളുടെ യൗവനത്തിലും, മദ്ധ്യവയസ്സിലും, വാർദ്ധക്യത്തിലും, നിങ്ങൾ കൃത്യാന്തരപരതന്ത്രന്മാരായിരിക്കുമ്പോഴും, നിങ്ങൾ വിശ്രമം അനുഭവിക്കുന്നഅവസരങ്ങളിലും, നിങ്ങൾ ഉറങ്ങുമ്പോഴും, നിങ്ങൾ ഉണർന്നിരിക്കുമ്പോഴും, എല്ലായ്പോഴും സചേതനത്തിൽ കുശകോമളകളേബരയായ വല്ല ദേവാംഗനയും നിങ്ങളുടെ മനോനേത്രത്തിനുമുമ്പിൽ ഒരു ക്ഷണനേരത്തിനുള്ളിൽ അനേകായിരംതവണ മന്ദമായും അലക്ഷിതമായും പ്രത്യക്ഷീഭവിക്കയും തിരോധാനംചെയ്കയുംചെയ്യുന്നതും നിങ്ങളുടെ ഭാവനാശക്തിയിലും ഓർമ്മയിലും ഒരിക്കലും അഴിയാത്തവിധത്തിൽ പതിയുന്നതും നിങ്ങൾക്കു പ്രാണനിർവ്വിശേഷമാം സ്നേഹംതോന്നുന്ന സചേതപവിശേഷത്തോടുകൂടിയതും, എന്നാൽ ഇതിനോടുകൂടി മലിനമായ ഏതെങ്കിലും ഒരു വികാരത്തിന്റെ ലേശംപോലും സംക്രമിക്കാത്തതും ആയ ശാന്തതയും ഗാംഭീര്യവും മൃദുഗാത്രതയും ഉള്ള ഒരു അംഗനാരത്നത്തിന്റെ വികസിക്കാൻ തുടങ്ങിയ പുഷ്പംപോലെയുള്ള നവയൗവനമഹോത്സവത്തെ അനുരാഗഗർഭമായ ഹൃദയത്തോടുകൂടി നോക്കിയിട്ടുണ്ടോ? ഉണ്ടെങ്കിൽ മാത്രമേ തിലോത്തമയുടെ അംഗലാവണ്യത്തെക്കുറിച്ചു് മനസ്സിലാക്കാൻ നിങ്ങൾക്കു സാധിക്കയുള്ളു. സൗന്ദര്യകിരണധോരണിയിൽ ഹൃദയത്തെ മുക്കിവലയ്ക്കുന്നതും, കൃത്രിമങ്ങളും ഹൃദയാകർഷണപടുക്കളുമായ ഭാവവിശേഷങ്ങളാൽ നമ്മുടെ മനസ്സിൽ വിഷലിപ്തങ്ങളായ ഉടക്കുളിയന്ത്രുകളെ തറയ്ക്കുന്നതും ആയ മാതിരിയിലുള്ളതല്ലാ നമ്മുടെ നായികയുടെ ആകാരം. അവളുടേതു് കോമളവും മൃദുലവും ആയ വിഭ്രമങ്ങളാൽ പ്രേക്ഷിതന്മാരുടെ ഹൃദയത്തിൽ അതിമധുരവും അത്യാർദ്രവും ആയ ഒരാനന്ദത്തെ ഉദിപ്പിക്കയും വസന്തകാലത്തെ സായംകാലങ്ങളിലുള്ള കുളിർതെന്നലിനാൽ ലഘുവായി ചലിപ്പിക്കപ്പെടുന്ന ചെറുവള്ളിപോലെ നമ്മുടെ മനോജ്ഞവനികയിൽ നിരുപദ്രവമായി സാവധാനത്തിൽ തുള്ളിക്കളിച്ചുകൊണ്ടിരിക്കയും ചെയ്യുന്ന ഒരു ശുപവിശേഷമത്രെ.

തിലോത്തമയ്ക്കു് ഇപ്പോൾ വയസ്സു പതിനാറാണു്. അതിനാൽ അവളുടെ അംഗങ്ങൾക്കു് പൂർണ്ണയൗവനത്തിൽ ഉണ്ടാകുന്ന ദൃഢതയും മുഴുപ്പും വന്നിട്ടില്ല. അവളുടെ ആകൃതിയിലും ചേഷ്ടകളിലും ബാ

ല്യത്തിന്റെ ലോശങ്ങൾ ഇപ്പോഴും കാണാനുണ്ട്. അധികം ഇടുങ്ങിയതൊ അതിവിശാലമോ അല്ലാത്ത ഫാലപ്രദേശം ഒരു ചന്ദ്രികാപ്രവാഹംപോലെ പ്രശാന്തമായി ശോഭിച്ചു. കരിഞ്ചെണ്ടിപോലെ ചുരുണ്ടുപരന്നുകിടക്കുന്ന അളക കല്ലോല മാലകളിൽ ചിലതു് അവളുടെ നെറ്റിത്തടത്തിലും, ചിലതു് നീലാല്പല നിഭങ്ങളായ നേത്രങ്ങളുടെ സമീപസ്ഥലങ്ങളിലും, ചിലതു് കപോലഫലകങ്ങളിലും ചിലതു് ഉരുണ്ടുകൊഴുത്ത കഴുത്തിലും, ചിലതു് ഉയർന്നുതുടിയ വക്ഷപ്രദേശത്തും, യഥേശ്ചം വിളയാടിക്കൊണ്ടിരുന്നു. നവനീരദം പോലെ ഇരുണ്ടതും, തരംഗപരമ്പരപോലെ ചുരുണ്ടതും, പന്നഗവപോലെ ഇടതൂർന്നതും, വർഷകാലത്തെ മാധവീലതപോലെ തഴച്ചതും ആയ വേണീഭാരം പിറകിൽ ജഘനത്തിന്റെ ഉപരിഭാഗത്തായി ചേർത്തു് ഒരു മനോഹരമായ മുല്ലമാലകൊണ്ടു ബന്ധിച്ചിരുന്നു. വളരെ വിശേഷമായ അവളുടെ ചില്ലിക്കൊടികളുടെ കാന്തിയും ലാവണ്യവും അതിവിദഗ്ധനായ ഒരു ചിത്രകാരന്റെ തൂലികക്കു മാത്രമേ അനുകരിക്കാൻ കഴികയുള്ളു. ചടുലകടാക്ഷപാതങ്ങളോടുകൂടിയ വിലോചനങ്ങളെയാണോ എന്റെ വായനക്കാർ ഇഷ്ടപ്പെടുന്നതു്? എന്നാൽ തിലോത്തമയ്ക്കു് നിങ്ങളുടെ ഹൃദയത്തെ ജയിച്ചു കീഴടക്കാൻ കഴികയില്ല, നിശ്ചയം തന്നെ. അവളുടെ നേത്രങ്ങൾ ശാന്തരസപൂർണ്ണങ്ങളായിരുന്നു; അവയ്ക്കു് മിന്നൽപിണരുകൾ പോലെയുള്ള കടാക്ഷബാണങ്ങളെ അയയ്ക്കാൻ അശേഷം ശക്തിയില്ല. അതു ഹൃദയംഗമങ്ങളായ രണ്ടു കണ്ണുകളും വിശാലങ്ങളും അതികോമളങ്ങളും മൃദുവുമായ ദൃഷ്ടിവിക്ഷേപങ്ങളോടുകൂടിയതും അത്രെ. അവയുടെ വർണ്ണം പ്രഭാതമണ്ഡലത്തു അന്തരിക്ഷമണ്ഡലത്തിൽ കാണപ്പെടുന്നതുപോലെ ഒരു അസാധ്യമായ നീലിമ അകുന്നു. അവളുടെ നോട്ടം നിർദ്ദോഷതയെ ആണു ദ്യോതിപ്പിച്ചതു്. അവൾ കൃത്രിമങ്ങളായ കടാക്ഷങ്ങളെ ഒട്ടും അഭ്യസിച്ചിട്ടില്ല. അവളുടെ നോട്ടങ്ങൾ നിഷ്കപടതയേയും ഹൃദയശുദ്ധിയേയും സൂചിപ്പിച്ചു. അവയിൽ അവളുടെ ആത്മാവിന്റെ നൈർമ്മല്യം മനോഹരമായി പ്രതിബിംബിച്ചു് അവയ്ക്കു സ്വതേയുള്ള കാന്തിയെ പതിന്മടങ്ങു വർദ്ധിപ്പിച്ചു. തിലോത്തമയുടെ നാസിക നാസാമണിയുടെ ഭാരംവഹിക്കുന്നതിനുള്ള ദുഃഖം ഒരിക്കലും അറിഞ്ഞിട്ടില്ല. പനിനീർച്ചമ്പകപുഷ്പങ്ങളുടെ മാർദ്ദവവും വർണ്ണപുഞ്ചികഞ്ഞ മനോഹരങ്ങളായ ഓഷ്ഠാധരങ്ങൾ നിസർഗ്ഗമധുരമായ രസവിശേഷങ്ങളെക്കൊണ്ടു വിലസി. അവ നേരിയവയും ചെറിയവളുകളോടുകൂടിയവയും അവയുടെ സ്വാഭാവികമായ ഭാവരസം ഒരു മൃദുവായ പുഞ്ചിരിയും അത്രെ. സരോജദളത്തിന്മേൽ വെണ്ണിലാവാടിയപോലെ ആ അധരപുടങ്ങളിൽ ഒരു മന്ദഹാസം കാണാനുള്ള മഹാ-

ഭാഗ്യം നിങ്ങൾക്കുണ്ടാകുന്നപക്ഷം നിങ്ങൾ ഒരു യോഗിയോ ജ്ഞാനിയോ യുവാവോ വൃദ്ധനോ ആരെങ്കിലും ആയിരിക്കട്ടെ; നിങ്ങൾക്കു പിന്നെ ഒരിക്കലും അതു മറക്കാൻ കഴികയില്ല. എന്നാൽ അതിൽ ബാലചാപല്യവും നിർദ്ദോഷതയും അല്ലാതെ ഒന്നും പ്രതിഫലിച്ചിരുന്നില്ലതാനും.

തിലോത്തമയ്ക്കു യൌവനം ആരംഭിച്ചിട്ടേ ഉള്ളു. അതിനാൽ അവളുടെ അവയവങ്ങൾക്കു് സൌഭാഗ്യവും മുഴുപ്പും വേണ്ടപോലെ ഉണ്ടായിട്ടില്ലെങ്കിലും അവളുടെ മൃണാളകോമളമായ ശരീരം ഒട്ടുംതടിക്കുന്ന പ്രകൃതമല്ലെന്നു് ഇപ്പോൾതന്നെ മനസ്സിലാക്കാം. അവളുടെ കളേബരം ഇളയ മുല്ലവള്ളിപോലെ കൊഴുത്തു ഉരുണ്ടിട്ടാണു്. കൈതമൊട്ടുപോലെ ഉരുണ്ട ഓമനയായ കൈത്തണ്ടുകളിൽ വജ്രഖചിതമായ സുവർണ്ണവലയങ്ങളും, നീണ്ടു താമരവലയംപോലെ അടുത്ത ചെറുവിരലിൽ ഒറ്റവജ്രം പതിച്ച ഒരു ചെറുമോതിരവും, നല്ലവണ്ണം ഒതുങ്ങി ഉരുണ്ട കടിപ്രദേശത്തു് ഏറ്റവും നേർമ്മയും പരിമയുംഉള്ള ദുകൂലത്തെ ചേർത്തു ബന്ധിക്കുന്ന പൊൻ ഓഡ്യാണവും, ചെന്താമരമൊട്ടുപോലെ കാന്തിയേറിയ കുന്നിത്തിൽ ഒരു വീതികുറഞ്ഞ കല്ലുവെച്ച നൂലും വജ്രംപതിച്ച പതക്കവും, ഭുജങ്ങളിൽ അതിവിശേഷമായ ഒരു മുത്തുമാലയും, ഇതെല്ലാമതെ തിലോത്തമയുടെ അരേണുഗാത്രം. നിസർഗ്ഗസുന്ദരമായ ഒരു ശരീരത്തിനു് ചുരുങ്ങിയതെങ്കിലും ഉത്തമങ്ങളായ ഒരു ഭൂഷണവിശേഷങ്ങൾ നൽകുന്ന കാന്തിയും ലാവണ്യവും എത്ര യെന്നു വർണ്ണിക്കുവാൻ പ്രയാസം; എന്തിനു വളരെ,

"കണ്ടാവർത്തുതമായ ചിത്രമെഴുതി സ്തബ്ധം
കൊടുത്താനെടു-
ത്തുണ്ടാക്കീവിധിരുപസാരമഖിലം താഞ്ചെ
തസൈവാധവാ;
പണ്ടില്ലാത്തൊരുതന്നസൃഷ്ടിയിവളെന്നേതു
നിനയ്ക്കുന്ന ഞാൻ
വീണ്ടും ധാതുമഹാപ്രയത്നവും വിരവിനോടോത്തി-
ട്ടു തൻപൃത്തിയും.

തന്റെ മുറിയിൽ ജനലിന്റെ അടുക്കൽ തനിയെ ഇരുന്നു് ഒരു ഓമനപ്പെൺകിടാവു് എന്താണു് ചെയ്യുന്നതു്? സന്ധ്യാസമയത്തെ അന്തരിക്ഷത്തിന്റെ ആഡംബരത്തെ സംവീക്ഷണംചെയ്യുകയാണോ? അതല്ല. അവളുടെ കാന്തിയേറിയ കണ്ണുകൾ താഴത്തേക്കാണല്ലോ പോയിരിക്കുന്നതു്. അവൾ നദീജലത്തെ ആലിംഗ

നം ചെയ്യണയുന്ന മന്ദവായുവിന്റെ പരിമളത്തെ അനുഭവിക്കയാ
ണോ? അതുമല്ല. അവളുടെ നെറ്റിത്തടത്തിൽ വിയർപ്പുതുള്ളികൾ ധാ
രാളം പൊടിഞ്ഞു് കാണുന്നല്ലോ. അവൾ വയലുകളിൽ മേഞ്ഞുനടക്ക
ന്ന കന്നുകാലികളുടെ ഗതിയെ സൂക്ഷിക്കയായിരിക്കാം; അതും അങ്ങനെ
ന്നു തോന്നുന്നില്ല. അവ ശബ്ദിച്ചുംകൊണ്ടു് തങ്ങളുടെ ഭവനങ്ങളിലേ
ക്കു് പോയിക്കഴിഞ്ഞിരിക്കുന്നു. അവൾ മാവുകളിൽ ഇരുന്നു കൂജിക്ക
ന്ന കുയിലുകളുടെ മധുരഗാനത്തെ ആസ്വദിക്കയാണു്. അങ്ങനെയാ
ണെങ്കിൽ അവളുടെ മുഖം ചിന്താക്രാന്തചിത്തതയെ സൂചിപ്പിക്കാ
നെന്താണു്? ഇതൊന്നുമല്ല. തിലോത്തമ ഈ പ്രകൃതിവിലാസത്തെ ഒ
ന്നും കാണുന്നില്ല; ഒന്നും കേൾക്കുന്നില്ല. അവൾ മനസ്സിൽ അതിയാ
യ നിർവൃതിയേയും വ്യഥയേയും ജനിപ്പിക്കുന്ന സങ്കല്പരാജ്യത്തിൽ യ
ഥേഷ്ടം വിഹരിക്കയാണു് ചെയ്യുന്നതു.

ഈ നവയൌവനാരംഭത്തിൽ അവളുടെ മനഃശക്തികളെ മുഴ
വൻ ആകർഷിച്ചിരിക്കുന്ന ആ സങ്കല്പം എന്തായിരിക്കാം? അവളുടെ
ഹൃദയം ത്രൈലോക്യവിജയിയായ മന്മഥദേവതയുടെ ഇന്ദ്രജാലത്തിനു
വശഗമായോ? ഒരുവേള അങ്ങിനെ വരാം.

സന്ധ്യാകാലം അതിക്രമിച്ചപ്പോൾ ഒരു പരിചാരിക ഒരു ദീപം
കൊണ്ടുവന്നു സങ്കല്പദേവതയോടു തല്ക്കാലം യാത്രപറഞ്ഞിട്ടു തിലോ
ത്തമ ഒരു പുസ്തകം എടുത്തു വായിക്കാൻ തുടങ്ങി. അവൾ വായിക്കാൻ
പഠിച്ചിരുന്നു. അഭിരാമസ്വാമി അവളെ സംസ്കൃതം പഠിപ്പിച്ചിരു
ന്നു. കാദംബരിയാണു് അവൾ വായിക്കാൻ തുടങ്ങിയതു്. അതു് വാ
യിക്കാൻ അവൾക്കു രസം തോന്നിയില്ല. കുറച്ചുനേരം അതിലെകടവാ
സുകം അങ്ങോട്ടും ഇങ്ങോട്ടും മറിച്ചിട്ടു് അതവിടെയിട്ടു. പിന്നീടു്
സുബന്ധുവിന്റെ വാസവദത്ത കയ്യിലെടുത്തു. അതു് വായിച്ചുംകൊ
ണ്ടിരുന്നതിനിടയിൽ അവൾ അറിയാതെ മനോരാജ്യത്തിൽ മുങ്ങി
പ്പോയി. പിന്നെയും ഉണർന്നു വായനതുടങ്ങി. നാലഞ്ചുനിമിഷം ക
ഴിഞ്ഞപ്പോൾ വീണ്ടും ചിന്താമഗ്നയായി. വാസവദത്തയ്ക്കു് അവളെ
സന്തോഷിപ്പിക്കാൻ ശക്തിയുണ്ടായില്ല. പിന്നീടു് ഗീതഗോവിന്ദമെ
ടുത്തു വായിച്ചുനോക്കി. അതിൽ അല്പം രസംതോന്നി. എന്നാൽ,

"മുഖരമധീരംത്യജ്യമഞ്ജീരം" എന്ന ഭാഗമായപ്പോൾ അവൾ
ലജ്ജകൊണ്ടു് വിവർണ്ണവദനയായി പുസ്തകത്തെ അകലേ എറിഞ്ഞു
പിന്നെ കുറേനേരത്തേക്കു് മഞ്ചത്തിൽ വ്യഥാഇരുന്നു. അടുക്കൽതന്നെ
ഒരു മേശപ്പുറത്തു പേനയും മഷിയും ഇരിക്കുന്നുണ്ടായിരുന്നു. അവൾ

പേനയെടുത്ത് മഷിയിൽ മുക്കി ഒരാലോചനയും കൂടാതെ അതുമിതും എഴുതിത്തുടങ്ങി. 'ക' 'സ' 'മ' ഒരു മുറി, വാതിൽ, വൃക്ഷം, മനുഷ്യൻ ഇങ്ങനെ കുറേക്കഴിഞ്ഞപ്പോഴേക്ക് ആ മഞ്ചത്തിന്റെ ഒരു വശം മുഴുവൻ ലിപികളും രേഖകളുംകൊണ്ടു നിറഞ്ഞു. പിന്നീടു എഴുതാൻ സ്ഥലമില്ലെന്നായപ്പോൾ താൻ എന്താണു് ചെയ്യുകൊണ്ടിരിക്കുന്നതു് എന്നു അവർക്കു ബോധമുണ്ടായി. അവർ ഒന്നു ചിരിച്ചു. എഴുതിയതു എന്തെല്ലാമെന്നു് സൂക്ഷിച്ചു നോക്കിത്തുടങ്ങി. എന്തെല്ലാമാണു് അവർ എഴുതിയതു്? 'വാസവദത്ത' 'മഹാശ്വേതാ' 'ക' 'ഈ' ഒരു വൃക്ഷം, 'ഗീതഗോവിന്ദം' 'പിമലാ' ലതകർ, ഇലകർ, പ്രാണികർ, ഒരുകോട്ട, കുമാരാജഗത്സിംഹൻ.''

തിലോത്തമയുടെമുഖം ലജ്ജാക്രാന്തമായിത്തീർന്നു. വിഡ്ഢിതിലോത്തമെ! നീ എന്തിനാണിങ്ങനെ ലജ്ജിക്കുന്നതു്? ആ മുറിയിൽ വേറെ ആരും ഇല്ലല്ലോ. "കുമാരാജഗത്സിംഹൻ'' തിലോത്തമ ഈ വാക്കുകളെ ഒരിക്കൽ വായിച്ചു. രണ്ടുതവണ—മൂന്നുതവണ—പല അവർത്തി വായിച്ചു. അവർക്കു മതിയായില്ല. അവർ വാതിൽക്കലേക്കു നോക്കിയുംവച്ചു് ഒരിക്കൽകൂടി വായിച്ചു. പിന്നെയുംനോക്കി—പിന്നെയും വായിച്ചു.

ആ വാക്കുകളെ വളരെനേരം വായിച്ചുകൊണ്ടിരിക്കുന്നതിനു് അവർക്കു ധൈര്യം ഉണ്ടായില്ല. ആരെങ്കിലും കടന്നുവന്നു് കണ്ടുപിടിച്ചെങ്കിലോ എന്നു് അവർ ഭയപ്പെട്ടു. അവർ വേഗംപോയി വെള്ളം കൊണ്ടുവന്നു് എഴുതിയതെല്ലാം തുടച്ചുകളഞ്ഞു. അതുകൊണ്ടു് സംശയം തീരായ്കയാൽ ഉടുത്തിരിക്കുന്ന വസ്ത്രത്തിന്റെ അറ്റംകൊണ്ടു് അവിടെ എല്ലാം അമർത്തിത്തുടച്ചു. പിന്നെ ഒരു അക്ഷരമെങ്കിലും അവിടെ എങ്ങാനും ഉണ്ടോയെന്നു് വിളക്കു് എടുത്തുകൊണ്ടുവന്നു് സൂക്ഷിച്ചുനോക്കി. അവിടെ എങ്ങും ഒരു രേഖയും ഇല്ലായിരുന്നു. എങ്കിലും ആ എഴുത്തു് അവിടെ തെളിഞ്ഞിരിക്കുന്നതായി അവർക്കു തോന്നി. അവർ അവിടെയെല്ലാം ഒന്നുകൂടി കഴുകിത്തുടച്ചു. ഇങ്ങനെ എന്തെല്ലാം ചെയ്തിട്ടും കുമാരാജഗത്സിംഹൻ എന്നവാക്കു് അവളുടെ ദൃഷ്ടിക്കു അവിടെ തെളിഞ്ഞുപ്രകാശിച്ചു.

വ്യ-ാം അദ്ധ്യായം.

വിമലയുടെ ആലോചന.

വിമല അഭിരാമസ്വാമിയുടെ ഗൃഹത്തിൽ അദ്ദേഹത്തിന്റെ മുമ്പിൽനിന്നു് തങ്ങൾക്കു് ജഗത്സിംഹനുമായുണ്ടായ കൂടിക്കാഴ്ചയെക്കുറിച്ചു് അദ്ദേഹത്തിനോടു് വിസ്തരിച്ചുപറകയായിരുന്ന ഒടുക്കം അവൾ ഇങ്ങനെ പറഞ്ഞു "ഇന്നു് പതിമൂന്നാംദിവസമാണു്. നാളെയാണു നിശ്ചിതദിവസം."

അഭിരാമസ്വാമി ചോദിച്ചു. "കൊള്ളാം; നീ എന്താണു് നിശ്ചയിച്ചിരിക്കുന്നതു്?"

"യോഗ്യമായ ഉപദേശം ലഭിക്കുന്നതിനായിട്ടാണു് ഞാൻ അച്ചടുത്തെ അടുക്കൽ വന്നിരിക്കുന്നതു്."

"അതു നന്നായി! ഇനി ആ കാര്യത്തെക്കുറിച്ചു ചിന്തിക്കയേ വേണ്ട, എന്നാണു് എന്റെ ഉപദേശം."

വിമലയുടെ മുഖം മങ്ങി. അവൾ ഒന്നുംമിണ്ടാതെ നിന്നു.

"നീ വ്യസനിക്കുന്നതായി കാണുന്നല്ലോ; അതിനു കാരണമെന്താണു്?"

"അങ്ങിനെയാണെങ്കിൽ തിലോത്തമയുടെ കഥയെന്തായിരിക്കും?"

"എന്തു്? അവളുടെ ഹൃദയത്തിൽ അനുരാഗബീജം മുളച്ചുകഴിഞ്ഞോ?"

"സ്വാമിൻ! അവിടുത്തെ അടുക്കൽ വിട്ടുപറയാം. ഞാൻ അവളുടെ ചേഷ്ടകളെ രാപ്പകൽ സൂക്ഷിക്കുന്നുണ്ടു്. അവളുടെ ഹൃദയത്തിൽ കഠിനമായ—അതികഠിനമായ അഭിനിവേശം ഉണ്ടെന്നു് ഖണ്ഡിച്ചുപറയാം."

"നിങ്ങൾ സ്ത്രീകൾ; സ്നേഹത്തിന്റെ ആദ്യചിഹ്നങ്ങൾ കാണുമ്പോൾതന്നെ അതു് കഠിനമായ പ്രേമമാണെന്നു തീർച്ചപ്പെടുത്തുക പതിവാണു്. വിമലേ! തിലോത്തമയുടെ ഭാവിസുഖത്തെക്കുറിച്ചു ചിന്തിച്ചു ഖേദിക്കേണ്ട. അവൾക്കു പ്രായപൂർത്തിയും മനസ്ഥിരതയും വരായ്കകൊണ്ടു് ഈ പ്രഥമവീക്ഷണത്തിൽ അവളുടെ ഹൃദയത്തിനു ഏതാണ്ടു് ഒരു ചാഞ്ചല്യം ഉണ്ടായതാണു്. ദേവാലയത്തിലെ ആ സംഭവത്തെ സൂചിപ്പിച്ചു് അതും ഒന്നും പറയാത്തപക്ഷം അവൾ ജഗത്സിംഹന്റെ കഥ വേഗം മറന്നുപോകും നിശ്ചയം."

"അങ്ങിനെയല്ല സ്വാമി! ആവിധമല്ല തിലോത്തമയുടെ ഭാവങ്ങളിൽനിന്നു വെളിപ്പെടുന്നതു്. ഈ പതിനാലു ദിവസംകൊണ്ടു് അവളുടെ പ്രകൃതിക്കുമുഴുവൻ വലുതായ മാറ്റംസംഭവിച്ചിരിക്കുന്നു. അവളുടെ സമവയസ്കകളായ സഖികളോടൊ പുനോടൊ സല്ലാപം ചെയ്യാതെ ഇരിക്കാൻ അവൾക്കു സന്തോഷം കാണുന്നില്ല. അവൾ സംസാരിക്കുന്നതുതന്നെ വളരെ ചുരുങ്ങിയിരിക്കുന്നു. അവളുടെ പുസ്തകങ്ങൾ എല്ലാം മുറിയിൽ അങ്ങുമിങ്ങും കിടക്കുന്നു. അവൾ അവയെ തൊടുകപോലും ചെയ്യുന്നില്ല. അവളുടെ മുല്ലകളും പിച്ചകങ്ങളും ഉണങ്ങിത്തുടങ്ങിയിരിക്കുന്നു. സ്വന്തം കൈകൊണ്ടുതന്നെ തീറ്റികൊടുക്കയും കൂടുകൂടെ എടുത്തുവച്ചുലാളിക്കയും ചെയ്യാറുള്ള കിളികളെ അവൾ ഇപ്പോൾ ഓർക്കുന്നേയില്ല. അവൾ ഉണ്ണുന്നില്ല, ഉറങ്ങുന്നില്ല, ഒരേ കളിക്കുന്നില്ല, കുറിയിടുന്നില്ല, എല്ലായ്പോഴും ഉത്സാഹമായിരിക്കുന്ന അവൾ ഇപ്പോൾ ഒരുപതുനാഴികയും ചിന്താമഗ്നയായിരിക്കുന്നു. അവളുടെ മുഖത്തു് വിളർച്ചയും ധാരാളം കാണുന്നുണ്ടു്."

അഭിരാമസ്വാമി വളരെനേരം മിണ്ടാതിരുന്നു.

അദ്ദേഹം പറഞ്ഞു. "അന്യസമാഗമത്തിൽ കഠിനമായ അനുരാഗാവേശം ഉണ്ടാകയില്ലെന്നായിരുന്നു എന്റെ വിചാരം. എന്നാൽ സ്ത്രീകളുടെ പ്രകൃതി, വിശേഷിച്ചു യുവതികളുടേതു, ഈശ്വരനു തന്നേയറിയാവൂ! എന്നാൽ നിനക്കു് എന്തുചെയ്വാൻ കഴിയും? വീരേന്ദ്രൻ ഈ വിവാഹത്തിനു ഒരിക്കലും സമ്മതിക്കയില്ല"

"ഈ ഭയംകൊണ്ടുതന്നെയാണു് ഞാൻ ഈ കാര്യത്തെക്കുറിച്ചു് ഇതുവരെ ഒന്നും അദ്ദേഹത്തെ അറിയിക്കാഞ്ഞതു്. ജഗത്സിംഹകുമാരനോടു ഞങ്ങളുടെ വിവരങ്ങളൊന്നും പറയാഞ്ഞതും ഇതുകൊണ്ടുതന്നെയാണു്. എന്നാൽ ഇപ്പോൾ ശ്രേഷ്ഠനായ രാജാവു് (ഇവിടെ വിമലയുടെ മുഖത്തു ഒരു ഭാവവൈവർണ്യം ഉണ്ടായി) മാനസിംഹനുമായി യോജിക്കാൻ തീച്ചയാക്കിയ സ്ഥിതിക്കു് ജഗത്സിംഹനെ തന്റെ ജാമാതാവായി സ്വീകരിക്കാൻ കൂടി തീച്ചപ്പെടുത്തിയാൽ എന്തുദോഷമാണു് ഉണ്ടാകുന്നതു്?"

അഭി:—ഈ വിവാഹത്തിനു മാനസിംഹൻ അനുവദിക്കുമോ?

വി:—ഇല്ലെങ്കിലെന്താണു്? രാജകുമാരനു ഇഷ്ടംപോലെ പ്രവർത്തിക്കാൻ സ്വാതന്ത്ര്യമുണ്ടല്ലൊ.

അഭി:—ജഗത്സിംഹൻ വീരേന്ദ്രസിംഹന്റെ പുത്രിയെ പാണിഗ്രഹണം ചെയ്യുമോ?

വി:—ജാതിദോഷത്തെക്കുറിച്ചു പറകയാണെങ്കിൽ അതു് ഏതു പക്ഷത്തിലാണു് ഇല്ലാത്തതു്? ജയധരസിംഹന്റെ പിതാക്കന്മാരും യദുവംശത്തിലുള്ളവരായിരുന്നല്ലൊ!

അഭി:—അങ്ങിനെയുള്ള രാജകുടുംബത്തിലെ ഒരു കന്യക ഒരു മഹമ്മടന്റെ സ്യാലന്റെ പുത്രനെ വരിക്കുന്നതു് വിഹിതമാണൊ?

വിമല അഭിരാമസ്വാമിയുടെ മുഖത്തു് സൂക്ഷിച്ചുനോക്കി. "അങ്ങിനെ എന്തുകൊണ്ടുചാടില്ല. യദുവംശക്കാർക്കേതുവംശമെങ്കിലും തങ്ങളുടേതിനേക്കാൾ താണതായിട്ടുണ്ടൊ?"

ഈ വാക്കുകൾ കേട്ടപ്പോൾ ആ യോഗിയുടെ കണ്ണുകളിൽക്കൂടി തീ പറന്നുതുടങ്ങി. "ദുഷ്ടേ! നിന്റെ സ്വന്ത ദുരദൃഷ്ടത്തെ നീ മറന്നിട്ടില്ലതന്നെ! പുന്റെ മുമ്പിൽ നിന്നു മറയത്തുപോ!"

ൻ-ാം അദ്ധ്യായം.

ക്ഷത്രിയവംശസൂത്രൻ.

ജയസിംഹൻ തന്റെ പിതാവിനോടു യാത്രപറഞ്ഞു ധാരാപുരത്തിനു സമീപത്തേക്കുപോയി എന്നു് മുമ്പു പറഞ്ഞിട്ടുണ്ടല്ലൊ. അവിടെ അദ്ദേഹത്തിന്റെ വീരവൃത്തികൾ പട്ടാണികളിൽ വലുതായ ഭീതിയേയും അകൃതയേയും ജനിപ്പിച്ചു. അയ്യായിരം അശ്വകളുടെ സഹായംകൊണ്ടുമാത്രം കുട്ടിപ്പാനേയും സേനയേയും സുവർണ്ണരേഖാനദിക്കപ്പുറം ഓടിച്ചുകളയാമെന്നാണല്ലൊ രാജകുമാരന്റെ ശപഥം. അതു് അക്ഷരംപ്രതി സാധിക്കാൻ ഇതുവരെ അദ്ദേഹത്തിനു കഴിഞ്ഞില്ലെങ്കിലും ജഹാനബാദിൽനിന്നു പുറപ്പെട്ടു് രണ്ടാഴ്ചക്കകം ഒരു സേനാധിപനുവേണ്ട ഗുണങ്ങളെല്ലാം ധാരാളമായി തനിക്കുണ്ടെന്നു് തന്റെ പ്രവൃത്തികളാൽ അദ്ദേഹം സ്പഷ്ടമാക്കി. അവിടത്തെ സംഭവങ്ങളെക്കുറിച്ചു കേട്ടിട്ടു് മാനസിംഹൻ ഇങ്ങിനെ പറഞ്ഞു:—"രാജയോഗ്യനായ എന്റെ പുത്രൻമൂലം ഒരുവേള രജപുത്രന്മാരുടെ പ്രാക്തനയശസ്സിനു് ഒരു പുനരുത്ഥാനം ഭവിച്ചേക്കാം."

അമ്പതിനായിരം അശ്വകഠം അടങ്ങിയ ഒരു മഹാസേനയെ ഒരു അഭിമുഖസംഗരത്തിൽ അയ്യായിരം അശ്വകളെക്കൊണ്ടു തോല്പിക്കുക കേവലം അസാദ്ധ്യം തന്നെയാണെന്നു് ജഗത്സിംഹനു പൂർണ്ണബോധ്യം ഉണ്ടായിരുന്നു. അപ്രകാരമുള്ള ഒരു അവിവേകപ്രവൃത്തിയുടെ ഫലം പരാജയമോ മരണമോ അല്ലാതെ മറ്റൊന്നും ആയിരിക്കുകയില്ല. രാജകുമാരൻ, അതിനാൽ, നേരിട്ടു യുദ്ധത്തിലേപ്പെടാൻ ശ്രമിക്കാതെ, തന്റെ ഉദ്ദേശസിദ്ധിക്കുതകുന്ന മാർഗ്ഗങ്ങളെ സ്വീകരിച്ചു. അദ്ദേഹം തന്റെ ചെറിയ സൈന്യത്തെ ആ ദിക്കുകളിലുള്ള വലിയ കാടുകളിലും അവിടവിടെയുള്ള പള്ളങ്ങളിലും മറ്റും താമസിപ്പിക്കയും അടുത്തുള്ള ശത്രുപോലും കണ്ടുപിടിക്കാത്ത നിഗൂഢസ്ഥലങ്ങളിൽ താൻ കൂടാരം അടിക്കയും ചെയ്തു. ഇപ്രകാരം മറഞ്ഞുനിന്നുംകൊണ്ടു് എപ്പോഴെങ്കിലും ശത്രുസേനയുടെ ചെറിയഭാഗങ്ങൾ സമീപത്തെങ്ങാനും വന്നിട്ടുണ്ടെന്നറിഞ്ഞാൽ അദ്ദേഹം പെട്ടെന്നവരോടെതിർത്തു് അവരെ നിശ്ശേഷം നശിപ്പിച്ചുവന്നു. അദ്ദേഹത്തിനു വിശ്വസ്തന്മാരായ അനവധി ചാരന്മാർ ഉണ്ടായിരുന്നു. അവർ പഴക്കച്ചവടക്കാരായും, മത്സ്യവ്യാപാരികളായും, ബ്രാഹ്മണരായും, വൈദ്യന്മാരായും, യാചകന്മാരായും മറ്റും വേഷംമാറി പലദിക്കുകളിലും സഞ്ചരിക്കുകയും ശത്രുക്കളുടെ ഉദ്ദേശങ്ങളേയും ഗതികളേയുംകുറിച്ചു് സൂക്ഷ്മമായി അറിഞ്ഞു് കുമാരനെ അറിയിക്കയും ചെയ്തുവന്നു. എന്തെങ്കിലും അറിവു കിട്ടിയാൽഒട്ടുംകാലതാമസംകൂടാതെ,എന്നാൽ ഏറ്റവുംകരുതലോടുകൂടി, തന്റെസൈന്യഭാഗത്തെ ശത്രുക്കളെ അവരുടെമാർഗ്ഗത്തിൽതങ്ങൾക്കു് ഏറ്റവും സൌകര്യമായി എതിർക്കാവുന്ന ദിക്കുകളിലേക്കു് നയിക്കയും ശത്രുസൈന്യം വലിയതാണെന്നു കണ്ടാൽ അടങ്ങിപ്പാർക്കയും ജയിക്കപ്പെടാൻ തക്കതാണെന്നു കണ്ടാൽ പെട്ടെന്നു് എതിർത്തു അവരെ ഒന്നൊഴിയാതെനശിപ്പിക്കയും ചെയ്തു. വലിയ ശത്രുസൈന്യഭാഗങ്ങളെ കരുതലോടുകൂടി അനുഗമിച്ചു് തരം കിട്ടുമ്പോഴൊക്കെ അവരുടെ സാമാനങ്ങളേയും കുതിരകളേയും അപഹരിക്കമാത്രമാണു് ചെയ്തതു്. എന്തുകൊണ്ടെന്നാൽ ഒരു പരാജയം മാത്രം ഉണ്ടായാൽമതി, തന്റെ കഥ കഴിയുന്നതാണു് എന്നു അദ്ദേഹത്തിനു് അറിയാമായിരുന്നു. പട്ടാണികളുടെ ചെറിയ സൈന്യങ്ങൾ ശത്രുവിന്റെഗതിയെക്കുറിച്ചു് എന്തെങ്കിലും അറിവോ അശങ്കയോ കൂടാതെ സഞ്ചരിച്ചുകൊണ്ടിരിക്കുമ്പോൾ അറിയാതെ രാജപുത്രന്മാരുടെ വായിൽചെന്നുചാടി, എതിർക്കാൻകൂടി ഇട ലഭിക്കാതെ നിശ്ശേഷം നശിക്കപതിവായിരുന്നു.

ഈ വിധത്തിൽ പട്ടാണികളുടെ അനവധി ഭടന്മാർ ജഗത്സിംഹന്റെ സൈന്യത്തിനു് ഇരയായിത്തീർന്നു. അവരുടെ ഇടയിൽ വ

ലിയഇളക്കം ഉണ്ടായി. അവർ ജഗൽസിംഹനേയും ആളുകളേയും ഒന്നോടെ ഇല്ലാതാക്കണമെന്നു നിശ്ചയിച്ചു് ഒരു അഭിമുഖയുദ്ധത്തിനു് വഴി ആലോചിച്ചു. എന്നാൽ രജപുത്രന്മാരുടെ താവളംഏതാണെന്നറിയുന്നതിനു് അവക്കുകഴിഞ്ഞില്ല. അവരങ്ങനെയിരിക്കുമ്പോൾ കാലദൂതന്മാരെപ്പോലെ അകസ്മികമായിമുമ്പിലാവിർഭവിച്ചു് തങ്ങളുടെ ആളുകളുടെഉന്മൂലനംചെയ്യുംവച്ചു് പെട്ടെന്നുമറഞ്ഞുവന്നു. ജഗൽസിംഹന്റെ യുദ്ധതന്ത്രം അത്ഭുതകരമായിരുന്നു. അദ്ദേഹംതന്റെ ഭടന്മാരെയെല്ലാംഒരുമിച്ചു് ഒരിടത്തല്ല താമസിപ്പിച്ചിരുന്നതു്. ഒരുസ്ഥലത്തുആയിരുംമറെറാരുസ്ഥലത്തു് അഞ്ഞൂറും വേറെഒരിടത്തു് നൂറുംഇങ്ങനെ കുറേശ്ശെ കുറേശ്ശെയായി ഉചിതംപോലെ ഭാഗിച്ചു് അതതുദിക്കിലെ അവശ്യംപോലെ പാലിച്ചു. എവിടെയെങ്കിലും ശത്രുവിനോടെതുക്കാൻ തരം കിട്ടുമ്പോൾ അവിടെ ആവശ്യമുള്ള ആളുകളെ അങ്ങോട്ടേക്കയയ്ക്കുകയും യുദ്ധംകഴിഞ്ഞാലുടൻ അവരെ അവിടെ നിന്നു നിർബ്ബാധമായി മറെറാരുസ്ഥലത്തേക്കു മാറുകയും ചെയ്യും. രജപുത്രന്മാർ എവിടെ ഉണ്ടെന്നോ എവിടെ ഇല്ലെന്നോ പട്ടാണികൾക്കു് ഒരു നിശ്ചയവുമില്ല. എന്നും തന്റെ ആളുകളുടെ നാശത്തെക്കുറിച്ചു് കൂട്ടുപൊന്നു് വർത്തമാനം കിട്ടിക്കൊണ്ടിരുന്നു. എന്തു കായ്ത്തിനായിട്ടും പട്ടാണിഭടന്മാക്കു് കോട്ടകൾക്കു വെളിയിൽ വരുന്നതു ഏറെറവും പ്രയാസമായിത്തീർന്നു. അവരുടെ കൊള്ളകളും അക്രമങ്ങളും നിന്നു. ഭടന്മാർ പ്രാകാരങ്ങളിൽ രക്ഷപ്രാപിച്ചു. അവക്കു് ഭക്ഷണസാധനം കിട്ടാൻ ഞെരുക്കമുണ്ടായിത്തുടങ്ങി. പട്ടാണികളുടെഅക്രമങ്ങളാൽപൊറുതിമുട്ടിയിരുന്ന ദിക്കുകൾക്കു് എല്ലാം ജഗൽസിംഹന്റെ രണവൈദഗ്ദ്ധ്യത്താൽ രക്ഷയും അഭയവും ലഭിച്ചിരിക്കുന്നു എന്നുകേട്ടു് മാനസിംഹനു വളരെ സന്തോഷമുണ്ടായി. അദ്ദേഹം രാജകുമാരന്റെ പേക്കു് ഇങ്ങനെ എഴുതി:—"പ്രിയപുത്ര! നീ രജപുത്രവംശനഭോമണ്ഡലത്തിനു് അതിതേജസ്വിയായ ഒരു സൂര്യനത്രെ! ചക്രവർത്തിയുടെ രാജ്യം പട്ടാണികളുടെ അക്രമണങ്ങളിൽ നിന്നു് നിന്നാൽ രക്ഷിക്കപ്പെട്ടുമെന്നു് എനിക്കു് തീർച്ചയായിരിക്കുന്നു. നിന്റെ ശ്രമങ്ങളുടെ ക്ഷണസാദ്ധ്യത്തിനുവേണ്ടി പതിനായിരം ആളുകളേക്കൂടി അയയ്ക്കുന്നു." ഇതിനു് അദ്ദേഹത്തിന്റെ മറുപടി "പ്രിയ പിതാവെ! അവിടുത്തെ ഇഷ്ടമപോലെയാകട്ടെ അധികഭടന്മാരുണ്ടായാൽ അത്രയും നല്ലതുതന്നെ. ഇല്ലെങ്കിലും അവിടുത്തെ അനുഗ്രഹത്താൽ അഞ്ചായിരം ആളുകളേക്കൊണ്ടു് എന്റെ ക്ഷത്രിയോചിതമായ വാഗ്ദാനത്തെ സാധിക്കുന്നതിനു് ഞാൻ ശ്രമിക്കാം." എന്നായിരുന്നു.

രാജകുമാരൻ ഏറെറവും ശ്രേഷ്ഠകാന്തിയോടും പരാക്രമത്തോടും കൂടി അവിച്ഛിന്നമായ വിജയത്തെ മുറയ്ക്കു ലഭിച്ചു.

സ്വാമിൻ! ശൈലേശ്വര! അങ്ങയുടെ സന്നിധിയിൽവച്ച് ഈ മഹാരഥനെ തന്റെ കടാക്ഷങ്ങളുടെ മായാശക്തികൊണ്ട് പരാജിതനാക്കിയ ആ മനോഹരയായ പെൺപൈതലിന്റെ കഥ ഈ യുദ്ധകോലാഹലത്തിനിടയിൽ അദ്ദേഹത്തിന്റെ ഹൃദയത്തിൽനിന്നു നിശ്ശേഷം മാഞ്ഞുപോയോ? അങ്ങനെയാണെങ്കിൽ ജഗത്സിംഹന്റെ മനസ്സ് അവിടുത്തെ വിഗ്രഹം എന്നപോലെ കല്ലുകൊണ്ടാണ് ഉണ്ടാക്കപ്പെട്ടിട്ടുള്ളതു് എന്നുള്ളതിനു സംശയമില്ല.

ഇനി നമുക്ക് വിമലയുടെ അടുക്കലേക്കു പോകാം. ജഗത്സിംഹൻ ഒരു കല്ലോ മനുഷ്യനോ എന്നു് നമുക്കു് ഉടനെ അറിയാറാകും, യുദ്ധത്തിന്റെ ബഹളം എങ്ങനെ എങ്കിലും ഇരിക്കട്ടെ, വിമലയുടെ പ്രവൃത്തി ഈ കാര്യത്തിൽ ഹൃദയംഗമങ്ങൾ ഒരുതു.

൧൦-ാം അദ്ധ്യായം.

ആലോചനയ്ക്കു ശേഷമുള്ള ഒരുക്കങ്ങൾ.

വിമല അഭിരാമസ്വാമിയുടെ ഗൃഹത്തിൽ നിന്നു് പോന്നതിന്റെ പിറേറദിവസം വൈകുന്നേരം അവൾ തന്റെ മുറിയിൽ ശരീരാലങ്കാരം ചെയ്തായിരുന്നു. മുപ്പതിയഞ്ചു വയസ്സോളം പ്രായമായ ഒരു സ്ത്രീ ആഭരണങ്ങളണിയുകയും തലമുടി ഭംഗിയായി കെട്ടുകയും പൊട്ടുതൊടുകയും മറ്റും ചെയ്യുന്നതിൽ വായനക്കാർ വല്ലാതെ വിചാരിച്ചേക്കാം. എന്തുകൊണ്ട് അവൾക്കു അങ്ങിനെ ചെയ്കൂടാ? യൌവനം ഇന്ന വയസ്സിൽ നശിക്കുന്നു എന്നു് ഖണ്ഡിക്കാമോ? ഒരിക്കലും വയ്യാ. ശരീരത്തിന്റെ സൌഭാഗ്യവും ഹൃദയത്തിൽ അനുരാഗവും നശിക്കുന്ന കാലത്തെ യൌവനവും നശിക്കൂ. സൌന്ദര്യമില്ലാത്ത ഒരുവൾ അവളുടെ പതിനാറാമത്തെ വയസ്സിലും വൃദ്ധതന്നെ. ദേഹസൌന്ദര്യം ഒരിക്കലും നശിക്കാത്ത ഒരുവൾ അനശ്വരമായ യൌവനത്താൽ അനുഗ്രഹീതയാണു്. പ്രേമസന്തോഷങ്ങൾ ഹൃദയത്തിൽ അങ്കുരിക്കാത്ത ഒരുവൾക്കു യൌവനമേയില്ല. അതുരണ്ടും ഒരിക്കലും ജനിക്കാത്തവൾ എന്നതിനേക്കാൾ വൃദ്ധതന്നെ. വിമലയുടെ വയസ്സു ഇപ്പോഴും സൌഭാഗ്യവിഭ്രമങ്ങളാൽ സംപൂർണ്ണമായിരിക്കുന്നു. അ

വളുടെ ഹൃദയമോ? അവിടെ പ്രേമവും തജ്ജന്യങ്ങളായ മോഹങ്ങളും ആശയവിശേഷങ്ങളും ഇന്നും കരകവിഞ്ഞൊഴുന്നു. വിശേഷിച്ചും വയസ്സു തെല്ലൊന്നു കൂടുന്നതുകൊണ്ടു് സൌന്ദര്യത്തിനു് ഒരു സ്നിഗ്ധത കൂടി വന്നിട്ടുണ്ടു്. കുറെ ഒന്നു പ്രായംകൂടിയ വായനക്കാർ എന്റെ ഈ അഭിപ്രായത്തോടു യോജിക്കുമെന്നു് എനിക്കു് നിശ്ചയമുണ്ടു്.

പൊന്നുംകുടത്തിനു പൊട്ടുപോലെ താംബൂലചർവ്വണംകൊണ്ടു് അതിയായി വിളങ്ങുന്ന അവളുടെ ബന്ധുകബന്ധുരമായ അധരത്തിന്റെ കാന്തി കാണുന്ന ഏതൊരു ദേഹമാണു് ഒരു യൌവനയുക്തയായ സമുദിയാണു് തന്റെ മുമ്പിൽ നില്ക്കുന്നതെന്നു സപ്രചീർഷം സമ്മതിക്കാത്തതു്? മെയ്യെഴുതി ഭംഗിയാക്കീട്ടുള്ള വിശാലങ്ങളായ നേത്രങ്ങളിൽ നിന്നുണ്ടാകുന്ന കടാക്ഷവർഷങ്ങൾ കണ്ടാൽ അവൾ ഇരുപത്തിയഞ്ചു വയസ്സിൽ ഒട്ടും കവിയാത്ത ഒരു തരുണിയല്ലെന്നു ആരു പറയും? അഹോ! എത്രകോമളങ്ങളായ അക്ഷിയുഗളങ്ങൾ? അവയുടെ സുന്ദരമായ ആകൃതിയും കാന്തിയും ചലനവേഗതയും എത്ര വിസ്മയകരം! ചിലസ്ത്രീകളുടെ കണ്ണുകൾ അവർ ഉൽകർഷേച്ഛുക്കളാണെന്നും ശൃംഗാരാമൃതതരംഗമാലകളിൽ സവ്വദാ നീന്തിത്തുടിക്കുന്നതിനു മോഹിക്കുന്നവരാണെന്നും ചിഴയ്ക്കാത്തവിധം സൂചിപ്പിക്കുന്നു. അവിധത്തിലുള്ള വയത്തെ വിമലയുടെ നേത്രങ്ങൾ. വിമല ഒരു തരുണിയത്തെ! അവൾ അനശ്വരമായ യൌവനത്തെ അനുഭവിക്കുന്നു ഒരു ഭാഗ്യവതി എന്നു പറഞ്ഞാൽ കുറേക്കൂടി ശരിയായിരിക്കുമെന്നു തോന്നുന്നു. വിമലയുടെ ചെമ്പകപുഷ്പംപോലെയുള്ള നിറവും കളിവാഴപോലെ കുലുമ്മയും പശിമയും ഉള്ള അവയവങ്ങളും കണ്ടിട്ടു അതു നവയൌവനാവേശത്താൽ മധുരമായ ഒരു ബാലികയുടെ അംഗത്തെ അതിശയിക്കുന്നുണ്ടെന്നു് തലകുലുക്കി സമ്മതിക്കാത്തവൻ അരസികനൊ അസത്യവാദിയൊ ആയിരിക്കുമെന്നു് തീർത്തുപറയാൻ എനിക്കശേഷം മടിയില്ല. രക്തപ്രസാദത്താൽ തുടുത്തുതുള്ളി വിലസുന്ന സ്ഫടികോപമമായ കപോലഫലകങ്ങളിൽ ആടിഅലഞ്ഞു കളിക്കുന്ന കുറുനിരകൾ അവൾ ഒരു യുവതിയാണെന്നു് വിളിച്ചു പറയുന്നില്ലെ? മാന്യ വായനക്കാരെ, ഞാൻ നിങ്ങളോടൊന്നു അപേക്ഷിച്ചുകൊള്ളട്ടെ! നിങ്ങളുടെ ഹൃദയവീക്ഷണത്തെ ഒന്നു തുറന്നുനോക്കുവിൻ! അഹൊ! അതാ അവിടെ വിമല ഒരു വലിയനിലക്കണ്ണാടിയുടെ മുമ്പിൽ ഇരുന്നു തലമുടികെട്ടുന്നു. മനോഹരമായ നീലനിറത്തിൽ ഇടത്തുന്നു് ഏറ്റവും നീണ്ട വേണീലതികയെ വകഞ്ഞു് ഇടത്തുകൈകൊണ്ടു പിടിച്ചുമറേക്കൈകൊണ്ടു ചീകി ഭംഗിയാക്കുന്നതിന്റെ ഒരു ഭംഗിനോക്കുക. തന്റെ രൂപലാവണ്യവും താരുണ്യത്തിന്റെ തള്ളലും ക

ണ്ണാടിയിൽ കാണുകയാൽ അവളുടെ ഹൃദയത്തിൽ ഉണ്ടാകുന്ന തൃപ്തി യേയും ആനന്ദത്തേയും സൂചിപ്പിച്ചുംകൊണ്ടു അധരങ്ങളിൽ ഉദിച്ചുയ രുകയും ഉടനെ പിടിച്ചമർത്തുകയും ചെയ്യുന്ന ആ പുഞ്ചിരി നിങ്ങൾ കാണുന്നില്ലെ? ഹ! ഹ! ഇടയ്ക്കിടയ്ക്കു് അവളുടെ അധരപല്ലവങ്ങളിൽ നിന്നു് മന്ദമായി പ്രവഹിക്കുന്ന അതിമധുരമായ ഗാനാമൃതത്തെ ആസ്വദിക്കുവിൻ. അവളുടെ ക്രമമായ അവയവസംസ്ഥാനത്തോടുകൂടിയ ആകാരസൌഭാഗ്യാധിക്യത്തെ കണ്ണുകൾകൊണ്ടു കുറഞ്ഞൊന്നു് ആസ്വദിക്കുന്നതിനു് നിങ്ങൾക്കിപ്പോൾ മോഹം ജനിച്ചിരിക്കാം. ഓഹോ ഞാനപരാധിച്ചു! നിങ്ങൾക്കു തൃപ്തിവരുന്നതുവരെ ഒന്നാസ്വദിച്ചിട്ടു അവളുടെ ലാവണ്യം കാലദേശങ്ങൾക്കു അവിഷയമല്ലയൊ എന്നു പറയുവിൻ.

വിമല തന്റെ കചഭാരത്തെ ചീകി പിന്നിൽ കെട്ടിവയ്ക്കാതെ അതു പൃഷ്ഠഭാഗത്തേക്കു ഇട്ടു. അനന്തരം വാസനദ്രവ്യങ്ങളാൽ സുഗന്ധമാക്കപ്പെട്ട ശുദ്ധജലത്തിൽ നനച്ച ഒരു കൈലേസുകൊണ്ടു മുഖംതുടച്ചു പെടിപ്പാക്കി. അദ്യം അവയവങ്ങളിലെല്ലാം അരേണുക്കൾ അണിഞ്ഞു, എങ്കിലും പിന്നീടു് അവയിൽ ചിലതെല്ലാം എടുത്തുകളഞ്ഞു. പിന്നീടു ഭംഗിയുള്ള ഒരു നേർത്ത പട്ടു ഉടുത്തു. ഒടുക്കം രാജകുമാരൻ കൊടുത്ത ഒരു മാല എടുത്തു ശിരസ്സിൽ ചൂടി. ഇങ്ങനെ ചമഞ്ഞു കഴിഞ്ഞ ഉടൻ അവൾ തിലോത്തമയുടെ അടുക്കലേക്കു പോയി.

വിമലയുടെ വേഷവിശേഷം കണ്ടു വിസ്മയപരവശയായ കുമാരി ചിരിച്ചുംകൊണ്ടവളോടു ചോദിച്ചു, "വിമലെ! ഇതെന്താണു്? എന്താണിന്നു് ഈ വേഷത്തിൽ?

വി—അതറിഞ്ഞിട്ടു് നിനക്കു കാര്യമില്ല.

തി—സത്യമായിട്ടു്; നീ എവിടേയ്ക്കാണു പോകാൻ ഭാവിക്കുന്നതു്?

വി—ഞാൻ എവിടെയെങ്കിലും പോകുന്നു എന്നു് നിന്നോടാരാണു പറഞ്ഞതു്?

തിലോത്തമ കുഴങ്ങി. അവളുടെ പരിഭ്രമംകണ്ടു വിമല ദയാർദ്രതയോടു പറഞ്ഞു. "ഞാൻ അകലെ ഒരു ദിക്കിലേക്കു പോകയാണു്."

പരിപൂർണ്ണമായി വികസിച്ച രക്തപങ്കജംപോലെ തിലോത്തമയുടെ മുഖം സന്തോഷംകൊണ്ടു വിളങ്ങി.

"വിമലെ! നീ എവിടെയാണു പോകുന്നതെന്നുപറയൂ?"

"നീ ഊഹിച്ചെടുത്തുകൊൾക" തിലോത്തമ വിമലയെ ഒന്നു സൂ

ക്ഷിച്ചുനോക്കി. വിമലഅവളുടെ കയ്യിൽപിടിച്ചു, കിളിവാതലിന്റെ സമീപത്തു കൊണ്ടുപോയിട്ടു പറഞ്ഞു.

"ഞാൻ ശൈലേശ്വരക്ഷേത്രത്തിൽ പോകയാണു്. അവിടെ ഒരു രാജകുമാരനെ എനിക്കു കാണ്മാനുണ്ടു്."

ഉള്ളിൽ ഒരു പ്രബലമായ വികാരത്താൽ തിലോത്തമയുടെ കൃശമായ ശരീരം ഒന്നു വിറച്ചു. അവൾ ഉത്തരം ഒന്നും പറഞ്ഞില്ല. വിമല തുടർന്നുപറഞ്ഞു.

"ഞാനും അഭിരാമസ്വാമിയും തമ്മിൽ ഒരു സംഭാഷണമുണ്ടായി. ജഗൽസിംഹനു് നിന്നെ വിവാഹം ചെയ്യാൻ ഒരിക്കലും സാധിക്കയില്ലെന്നാണു് ആ വിശുദ്ധനായ ഋഷിയുടെ അഭിപ്രായം. ഈ ആലോചന നിന്റെ അച്ഛനു് വലിയ നീരസത്തെ ഉണ്ടാക്കും. ഈ കഥ അദ്ദേഹം രഹസ്യമാക്കുന്നപക്ഷം എനിക്കു ശിക്ഷയും മാനഹാനിയും ഉണ്ടായില്ലെങ്കിൽ അതു എന്റെ നല്ലകാലത്തിന്റെ ശക്തിയെന്നേ പറയാനുള്ളൂ."

"എന്നാൽ നീ എന്തിനു പോകുന്നു" എന്നുള്ള ചോദ്യം അപ്പോൾ തിലോത്തമയുടെ ചുണ്ടുകളിൽനിന്നു മന്ദസ്വരത്തിൽ വെളിയിൽ പുറപ്പെട്ടു.

വി—എന്തിനെന്നോ? ഞാൻ ഇന്നു രാത്രിയിൽ കണ്ടുകൊള്ളാമെന്നും അപ്പോൾ നമ്മുടെ പേരും വിവരവും അറിയിക്കാമെന്നും ഞാൻ കുമാരനോടു വാഗ്ദാനം ചെയ്തിട്ടില്ലെ?

"നാം ഇന്നാരാണെന്നു അറിഞ്ഞതുകൊണ്ടുമാത്രം അദ്ദേഹത്തിനു എന്തുചെയ്യാൻകഴിയുമെന്നു എനിക്കു അറിഞ്ഞുകൂടാ; എന്നാൽ നാം ആരാണെന്നുഏതായാലും അദ്ദേഹത്തെഅറിയിക്കാം. ഈ സ്ഥിതിയിൽ നല്ലതു ഏതെന്നു അദ്ദേഹത്തിനു തോന്നുന്നവിധം ചെയ്തുകൊള്ളട്ടെ. രാജകുമാരനു് വാസ്തവമായി നിന്നിൽ അനുരാഗമുണ്ടെങ്കിൽ—"

വിമല പറഞ്ഞുനിറുത്തുന്നതിനുമുമ്പെ തിലോത്തമ അവളുടെ വായ്പൊത്തിപ്പിടിച്ചുംകൊണ്ടു പറഞ്ഞു; "നിന്റെ വർത്തമാനംകേൾക്കാൻ എനിക്കു നാണമാകുന്നു. നീ നിന്റെ ഇഷ്ടംപോലെ എവിടെയെങ്കിലും പൊയ്ക്കോ; എന്നാൽ എന്നെക്കുറിച്ചു നീ അതോടും ഒന്നും പറയരുതു. അതെക്കുറിച്ചും എനിക്കോട്ടം പറയേണ്ട."

വിമല പിന്നെയും ചിരിച്ചു "എന്നാൽ ഈ കുട്ടിപ്രായത്തിൽ

തന്നെ ഈ അത്യഗാധമായ സമുദ്രത്തിൽ ചാടാൻ നിന്നോടു ആരുപറഞ്ഞു" എന്നവൾ ചോദിച്ചു.

"എന്റെ മുമ്പിൽനിന്നു പോവൂ, എനിക്കുനിന്റെ വർത്തമാനം ഒന്നും കേൾക്കണ്ട."

"എന്നാൽ ഞാൻ ദേവാലയത്തിലേക്കു പോകുന്നില്ല."

"നീ എവിടെയെങ്കിലും പോകുന്നതിനെഞാൻ തടുക്കുന്നുണ്ടോ? നിനക്കു ബോധിച്ചസ്ഥലത്തു പൊയ്ക്കൊൾക"

വിമല—"അപ്പോൾ ഞാൻ പൊയ്ക്കൂടാ അല്ലെ?" എന്നു ചിരിച്ചുംകൊണ്ടു പറഞ്ഞു.

തിലോത്തമനർമ്മമുഖിയായിട്ട്"പോകണം"എന്നുത്തരം പറഞ്ഞു.

വിമല കുറേനേരം ചിരിച്ചുംകൊണ്ടുനിന്നു. അനന്തരം അവൾ പറഞ്ഞു. "ഞാൻ ഇതാ പോകുന്നു. ഞാൻ തിരിച്ചു വരുന്നതുവരെ ഉറങ്ങരുതു്."

തിലോത്തമയുടെ പ്രവാളകോമളങ്ങളായ അധരപുടങ്ങളിൽ ഒരു പുഞ്ചിരിയുടെ ലേശം പ്രകാശിച്ചു "അതെങ്ങിനെയാണു്?" എന്നു ചോദിക്കുന്നതായ ഒരു ഭാവഭേദം അവളുടെ മുഖത്തു ഉണ്ടായി; വിമല അതു് മനസ്സിലാക്കി; പിരിഞ്ഞു പോകാറായപ്പോൾ വിമല തന്റെ ഒരു കൈ തിലോത്തമയുടെ തോളിൽ വച്ചിട്ട്മറേതുകൊണ്ടു അവളുടെ താടിയിൽ പിടിച്ചുംകൊണ്ടു അവളുടെ മുഖത്തു ഏതാനും സമയം സൂക്ഷിച്ചു. അതു് ഹൃദയപൂർവ്വമായ അനുരാഗസാന്നിദ്ധ്യത്താൽ എതുയും പരിശുദ്ധമായിരുന്നു. അനന്തരം അവൾ സസ്നേഹം ഒന്നുചുംബിച്ചു. അവൾ യാത്രപറഞ്ഞു പിരിഞ്ഞപ്പോൾ അവളുടെ നയനങ്ങൾ അശ്രുകലുഷങ്ങളായിരിക്കുന്നതായി തിലോത്തമ കണ്ടു.

അശ്മനി ഉടനെ വാതുക്കൽ വന്നു്, വിമലയെ രാജാവു കല്പിച്ചു വിളിക്കുന്നു എന്നു പറഞ്ഞു. ഇതുകേട്ടു് വേഗം തിലോത്തമ മുമ്പോട്ടുവന്നു വേഷം ഒന്നു മാറിയിട്ടുവേണം അദ്ദേഹത്തിന്റെ മുമ്പിലേക്കു പോകാൻ എന്നു വിമലയുടെ ചെവിയിൽ മന്ത്രിച്ചു. ഒട്ടും പേടിക്കേണ്ടെന്നു അവളോടു പറഞ്ഞുംവച്ചു് വിമല വീരേന്ദ്രസിംഹന്റെ സമീപത്തേയ്ക്കുപോയി. അവൾ ചെന്നപ്പോൾ അദ്ദേഹം വിശ്രമിക്കുകയായിരുന്നു. വിമല കട്ടിലിന്റെ അടുക്കൽചെന്നു "പ്രഭോ! അവിടുത്തെ കല്പന എന്താണു?" എന്നു ചോദിച്ചു.

വീരേന്ദ്രൻ പതുക്കെ തലപൊക്കി തിരിഞ്ഞുനോക്കി, വിമലയുടെ വേഷംകണ്ടാശ്ചര്യപ്പെട്ടു.

"വിമലേ! എന്താണിപ്പോൾ വല്ല സ്ഥലത്തേക്കും യാത്രയാണോ?"

വിമ—അതെ! അവിടുത്തെ ഇച്ഛ എന്താണെന്നു കല്പിക്കണം.

വീരേ—തിലോത്തമയ്ക്കു എങ്ങിനെ ഇരിക്കുന്നു. അവൾക്കു് നല്ല സുഖമില്ലായിരുന്നല്ലൊ. അവളുടെ സുഖക്കേടു് പൂർണ്ണമായി ശമിച്ചൊ?

വിമ—ഉവ്വു്, അവൾക്കു പൂർണ്ണസുഖമായി.

വീരേ—നീ കുറേനേരം എന്നെ ഒന്നു വീക്ഷിക്ക. അശ്മനിപോയി തിലോത്തമയെ വിളിച്ചുംകൊണ്ടുവരട്ടെ.

വീശിക്കൊണ്ടിരുന്ന സ്ത്രീ പുറത്തുപോയി. വിമല തിലോത്തമയുടെ അടുക്കൽ പോകേണ്ട എന്നും പുറത്തുനില്ക്കുണമെന്നും ചില സങ്കേതങ്ങൾകൊണ്ടു് അശ്മനിയെ മനസ്സിലാക്കി, വീരേന്ദ്രൻ ഉടനെ മറേ പരിചാരികയോടുപറഞ്ഞു:—"ലക്ഷ്മീ! പോയി കുറെ മുറുക്കാൻ ഉണ്ടാക്കിക്കൊണ്ടുവരു." മറവളും ഉടനെ പുറത്തുപോയി. ഉടനെ അദ്ദേഹം വിമലയോടു, "വിമലെ! ഇന്നു രം വേഷം ഒക്കെ ധരിച്ചിരിക്കുന്നതു് എന്തിനാണു്?"

വിമ—എനിക്കു ചില കാര്യങ്ങൾ ഉണ്ടു്.

വീരേ—അതെന്താണു്? എനിക്കറിയണം.

വിമ—പറയാം കേൾക്കണം.

ഇപ്രകാരം പറഞ്ഞിട്ടു് മദനന്റെ വിജയപതാകകൾപോലെ പരിശോഭിക്കുന്ന നയനദ്വന്ദ്വങ്ങൾ കൊണ്ടു് അവൾ വീരേന്ദ്രസിംഹനെ അല്പനേരം നോക്കിക്കൊണ്ടുനിന്നു.

അവൾ പിന്നീടു പറഞ്ഞു: —"പറയാം കേൾക്കണം. ഞാൻ ഒരു സൈരിണിയത്രെ. ഇപ്പോൾ സങ്കേതസ്ഥലത്തേക്കു പോകാൻ ഭാവിക്കയുമാണു്" അവൾ ചെട്ടെന്നു വീരേന്ദ്രസിംഹന്റെ മുമ്പിൽ നിന്നു് തിരോധാനം ചെയ്തു.

൭൭-ാം അദ്ധ്യായം.

അശ്മനിയുടെ ധൈര്യം.

വിമലയുടെ സങ്കേതം അനുസരിച്ച് ഒരു സമയമെല്ലാം അശ്മനി പുറത്തു് അവളെകാത്തു നില്ക്കുന്നുണ്ടായിരുന്നു. വിമലവെളിയിൽ വന്നു് അവളോടു പറഞ്ഞു:—"അശ്മനീ! എനിക്കു് നിന്നോടു ചില സ്വകാര്യങ്ങൾ പറയാനുണ്ടു്."

അശ്മനി—നിന്റെ ഒരു വേഷം കണ്ടു് എന്തോ വിശേഷവിധിയായി ചിലകാര്യങ്ങൾ സംഭവിക്കാൻ പോകുന്നു എന്നു് എനിക്കു തോന്നി.

വിമ—ഒരു വലിയകാര്യം സാധിക്കുന്നതിനുവേണ്ടി ഞാൻ ഇന്നു് കുറെ അകലെ ഒരിടത്തു പോകുന്നു. ഒരു രാത്രിയിൽ തനിച്ചുപോകാൻ കുറേ ഭയമുണ്ടു്. മറെറാരാളെ വിശ്വസിച്ചു് കൂടെക്കൊണ്ടുപോകാനും പാടില്ല. അതുകൊണ്ടു് നീകൂടിഎന്നോടൊരുമിച്ചു വരണം.

അശ്മനി—നീ എവിടേക്കാണു് പോകുന്നതു്? അതുകേൾക്കട്ടെ.

വിമല—അശ്മനീ! നീ മുമ്പൊക്കെ ഇതുയൊക്കെ 'കിണ്ണാണം' ചോദിക്ക പതിവില്ലായിരുന്നല്ലൊ.

അശ്മനി—ഒന്നുകുഴങ്ങി, അവൾ പറഞ്ഞു. "എന്നാൽ കുറേനേരം ഇവിടെ താമസിക്കൂ, ഞാൻ പോയി എന്റെ ജോലികൾ എല്ലാം തീർത്തുവരാം."

വിമല—ഒന്നുകൂടി പറഞ്ഞുകൊള്ളട്ടെ! പണ്ടു് നിന്നെക്കണ്ടറിയുന്ന ഒരാൾ ഇന്നു നിന്നെ കാണുന്നതായാൽ അയാൾ നീ ഇന്നാരാണെന്നു് മനസ്സിലാക്കിയേക്കുമോ.

അശ്മനി—(അത്ഭുതത്തോടുകൂടി) "അതു് ആരാണു്."

വിമല—ജഗൽസിംഹകുമാരനെ നീ ഇന്നു കാണുമെന്നു വിചാരിക്കുക.

അശ്മനി വളരെനേരത്തേക്കു് ഒന്നും മിണ്ടാൻ ശക്തിയില്ലാതെ നിന്നു. ഒടുക്കം തൊണ്ട ഇടറിക്കൊണ്ടു പറഞ്ഞു:—

"അങ്ങിനെയുള്ള ഒരു ദിവസം കാണ്മാൻ ഞാൻ ജീവിച്ചിരിക്കുമോ?"

വിമല—ഉവ്വ്.

അശ്മനി—കുമാരൻ എന്നെക്കണ്ടാലുടൻ അറിയും.

വിമല—എന്നാൽ നീ എന്റെകൂടെ വന്നുകൂടാ. ഇനിഞാൻ ആരെ കൊണ്ടുപോകും? എനിക്കു തനിച്ചുപോകാൻ വയ്യാ.

അശ്മനി—കുമാരനെ ഒന്നു കാണാൻ എനിക്ക് എത്രമോഹമുണ്ട്!

വിമല—നിന്റെ മോഹം തല്ക്കാലം അടക്കുകയേ നിവൃത്തിയുള്ളൂ. ഞാൻ ഇപ്പോൾ എന്താണു ചെയ്യേണ്ടതു്?

വിമല ആലോചിക്കാൻ തുടങ്ങി. ഉടനെ അശ്മനി പെട്ടെന്നു് കൈകൊണ്ടു മുഖംമറച്ചു് ഒന്നു പൊട്ടിച്ചിരിച്ചു.

വിമല—ഇതെന്തൊരുനാശം! നീ എന്താണു് കാര്യംകൂടാതെ ചിരിക്കുന്നതു്?

അശ്മനി—എനിക്കൊരുവിചാരം തോന്നി. 'എന്റെ പ്രിയനായ' ദിഗ്നാഗൻ നിന്റെകൂടെ വന്നാലെന്താണു്?

വിമല—ഓ! (സന്തോഷത്തോടുകൂടി) ഓ! ആ രസികനെ കൊണ്ടുപോകാം. നിന്റെ വിചാരം നല്ലതുതന്നെ.

അശ്മനി—നീ അതു കാര്യമാക്കിയോ? ഞാൻ നേരമ്പോക്കാണു് പറഞ്ഞതു്.

വിമല—നേരമ്പോക്കല്ല; ആ മരമണ്ടനെ എനിക്കു അവിശ്വാസമില്ല. കുരുടനു് രാത്രിയും പകലും എന്തു വ്യത്യാസമാണുള്ളതു്? ആ ബ്രാഹ്മണനു് ഒരുകാര്യവും മനസ്സിലാവുകയില്ല. അയാളെക്കുറിച്ചു് എനിക്കു് ദുരഭിപ്രായം ഒന്നും ഇല്ലതാനും. ഇതൊക്കെയിരിക്കട്ടെ അയാൾകൂടെ വരാമെന്നു സമ്മതിക്കുമോ?

"അക്കാര്യം ഞാൻ ഏറ്റു. ഞാൻ അയാളെ കൊണ്ടുവരാം. നീ ഇവിടെ കുറേനേരം നില്ക്കുക," എന്നു് അശ്മനി ചിരിച്ചുംകൊണ്ടു പറഞ്ഞു.

അതിന്റെശേഷം അവൾ പ്രാകാരഗൃഹത്തിനകത്തുള്ള അഭിരാമസ്വാമിയുടെ ഭവനത്തിലേക്കു പോയി. സ്വാമിയുടെ ശിഷ്യനായ ഗജപതി വിദ്യാദിഗ്നാഗനെ വായനക്കാർ ഇതിനുമുമ്പിൽതന്നെ പരിചയമായി കഴിഞ്ഞിരിക്കുന്നു. അയാളെ "രസികദാസസ്വാമി" എന്നാണു വിമല വിളിക്കാറുള്ളതു് എന്നും മനസ്സിലായിട്ടുണ്ടു്. അഭിരാമസ്വാമിയുടെ ഭവനത്തിലായിരുന്നു ആ വിദ്വാന്റെ താമസം.

ഇയാളുടെ ശരീരസൃഷ്ടി ഒരു പ്രത്യേകമാതൃകയെ അനുസരിച്ചാണ് സൃഷ്ടാവു് ചെയ്തിട്ടുള്ളതു്. കാഴ്ചയിൽ അയാൾക്കു ഒരു ഒമ്പതു അടിയിൽ കുറയാതെ പൊക്കമുണ്ടെന്നു തോന്നും. എന്നാൽ വണ്ണമോ ഒരടിയിൽ ഒട്ടും ഏറുകയില്ല. അയാളുടെ കാലുകൾക്കു് കടിപ്പുദേശംമുതൽ പെരുവിരൽവരെ ഉള്ള ദൈർഘ്യം ഏകദേശം അറടിവരും. അവയ്ക്കു് ആകൃതിയിൽ നിന്നു കുറഞ്ഞ രണ്ടു കോലുകളോടു് സാമ്യമുണ്ടു്. അയാളുടെ നിറം നല്ല കട്ടംകറുപ്പാണു്. ആ മെലിഞ്ഞ കാലുകൾ വിറകുകോലുകളാണെന്നു വിചാരിച്ചു് അഗ്നി ഭക്ഷിച്ചുതുടങ്ങി. ഒട്ടുകഴിഞ്ഞപ്പോൾ അവ ഭക്ഷണയോഗ്യമല്ലാത്ത വെറും എല്ലുകളാണെന്നു കണ്ടു് അദ്ദേഹം ഉപേക്ഷിച്ചു. അങ്ങിനെ കരിഞ്ഞുപോകയാലാണു് ഈ രസികന്റെ നിറം ഇങ്ങിനെയായതെന്നു് ചിലർ പറയാറുണ്ടു്. അയാളുടെ അംഗങ്ങളിൽവച്ചു് മൂക്കിനാണു് സകലപ്രാമാണ്യവും. മറെറങ്ങും ഇല്ലാത്ത മാംസം ഒക്കെഅവിടെ ഒത്തുകൂടി സ്ഥലം പിടിച്ചിരിക്കയാണെന്നു് തോന്നുന്നു. ദിഗ്നാഗന്റെ നെറ്റിയിലുള്ള തിലകത്തിന്റെ കോലാഹലം ഒന്നു വേറെതന്നെയാണു്.

അയാൾക്കു് "ഗജപതിവിദ്യാദിഗ്നാഗൻ" എന്ന സ്ഥാനം കിട്ടിയതു് വെറുതെ അല്ല. അയാളുടെ ബുദ്ധിയുടെ മൂച്ചു് അസാധാരണയായിരുന്നു. ബാല്യത്തിൽതന്നെ അയാൾ കൌമുദി അഭ്യസിക്കാൻ ആരംഭിച്ചു. ഏഴരമാസം കഴിയുന്നതിനുമുമ്പുതന്നെ അതിൽ അദ്ദ്യസ്തുവും വ്യുത്തിയും മനഃപാഠം പഠിച്ചുകഴിഞ്ഞു. ട്ടോചായ്നുന്റെ കാരുണ്യഭാവവും ക്ലാസ്സിലെ ശബ്ദബഹളങ്ങളും എങ്ങിനെയെല്ലാമിരുന്നാലും നമ്മുടെ വിദ്യാർത്ഥി പതിനഞ്ചുകൊല്ലംകൊണ്ടു് നാമപ്രകരണത്തിന്റെ അവസാനംവരെ പഠിച്ചുകളഞ്ഞു. അപ്പോൾ ഗുരുനാഥൻ തന്റെ ശിഷ്യനോടു് "രാമ" എന്ന പ്രകൃതിയുടെ പിന്നെ "അമ" എന്ന പ്രത്യയം ചേർത്താൽ ഉണ്ടാകുന്ന രൂപമെന്താണു് എന്നു ചോദിച്ചു. വളരെനേരം ആലോചിച്ചശേഷം "രാമാഭ്യാം" എന്നു അയാൾ ഉത്തരം പറഞ്ഞു. ഗുരു—'കുട്ടീ! നിനക്കിനി ഗൃഹത്തിലേക്കു പോകാം. എന്റെ അടുക്കലുള്ള നിന്റെ വിദ്യാഭ്യാസം ഇന്നു് അവസാനിച്ചിരിക്കുന്നു. ഇനി എനിക്കു് നിന്നെ പഠിപ്പിക്കാനൊന്നുമില്ല.'

ശിഷ്യൻ സാഹംകാരം പറഞ്ഞു:—എനിക്കു് ഇനി ഒരു കാര്യമേ ചോദിക്കാനുള്ളു. എന്റെ ബിരുദനാമം എന്താണു്?

ഗുരു—നിന്റെ പാണ്ഡിത്യം അസാധാരണമത്രെ. അതിനാൽ നിനക്കു തരുന്ന ബിരുദനാമം വിശേഷമായിരിക്കണം. അതുകൊണ്ടു് 'വിദ്യാദിഗ്നാഗൻ' എന്ന നാമംതന്നെയിരിക്കട്ടെ.

ദിഗ്നജൻ ഏറ്റവും ചാരിതാർത്ഥ്യത്തോടുകൂടി ഗുരുപാദങ്ങളിൽ നമസ്കരിച്ചിട്ട് സ്വഭവനത്തിലേക്കു പോകയുംചെയ്തു. പോകുന്നവഴിക്ക് അയാൾ ഇങ്ങിനെ വിചാരിച്ചു. ഇപ്പോൾ വ്യാകരണം മുഴുവൻ പഠിച്ചുകഴിഞ്ഞിരിക്കുന്നു. ഇനി കുറെ സ്മൃതികൾ പഠിച്ചാൽ കൊള്ളാം. അദ്ദിരാമസ്വാമിക്ക് ഈ വിഷയത്തിൽ നല്ല വൈദുഷ്യം ഉണ്ടെന്നുകേട്ടിട്ടുണ്ടല്ലൊ. എനിക്ക് ശിഷ്യപ്പെടാൻ അദ്ദേഹമല്ലാതെ ഇന്നു മറ്റാരാണ് ഭൂമിയിലുള്ളതു്? അദ്ദേഹത്തിനെ ഗുരുവായി വരിക്കാനെ കഴിയൂ."

ഇങ്ങിനെ നിശ്ചയിച്ചു് നമ്മുടെ ഗജപതി ഗിരിമന്ദിരത്തിൽ പോയി അദ്ദിരാമസ്വാമിയോടൊരുമിച്ചു് വാസം തുടങ്ങി. സ്വാമിക്കു് വളരെ ശിഷ്യന്മാരുണ്ടായിരുന്നു. അദ്ദേഹം അരോടും അപ്രിയം പറയാതെ വരുന്നവരെ ഒക്കെ കൂടെ താമസിപ്പിക്കയാണു് ചെയ്തിരുന്നതു്. ദിഗ്നജൻ പഠിച്ചാലും കൊള്ളാം; പഠിച്ചില്ലെങ്കിലുംകൊള്ളാം; അദ്ദേഹം തന്റെ മറ്റുശിഷ്യന്മാക്കെന്നപോലെ അയാൾക്കും ഉപദേശിക്കപതിവായിരുന്നു. ദിവ്യനായ ഗജപതി ഒരു വൈയാകരണനും നിയമശാസ്ത്രപടുവും ആയിരുന്നതുകൂടാതെ അയാൾക്കു് ഭാഷാശാസ്ത്രത്തിലും, നേരംപോക്കു് പറയുന്നതിലും നല്ല സാമർത്ഥ്യമുണ്ടായിരുന്നു. അയാളുടെ മുള്ളുവാക്കുകൾ അധികവും അശ്മനിയുടെ നേർക്കായിരുന്നു പ്രയോഗിക്കാറുണ്ടായിരുന്നതു്. അതിനു നല്ല കാരണവും ഉണ്ടായിരുന്നു. "എന്നേപ്പോലെയുള്ളവരുടെ അവതാരം ശൃംഗാരഭോഗത്തിനായിട്ടാണു്. ഇതു എന്റെ വൃന്ദാവനവും അശ്മനി എന്റെ രാധികയുമത്രെ" എന്നായിരുന്നു അയാളുടെ വിശ്വാസപൂർവ്വമായ വിചാരം. അശ്മനിയും നേരംപോക്കിൽ അദ്വിതീയ ആയിരുന്നു. അവളുടെ മദനമോഹനനെ ഇട്ടു കുരങ്ങുകളിപ്പിക്കുക അവൾക്കു് എന്തെന്നില്ലാത്ത പ്രിയമുള്ള ഒരു തൊഴിൽ ആയിരുന്നു. വിമലയും ചിലപ്പോൾ ഈ വാനരത്താനെ ഇട്ടു് ആടിക്കാനായി എടുത്തും. അവളെ കാണുമ്പോൾ ദിഗ്നജൻ "ഇതാ എന്റെ ചന്ദ്രാവലി" എന്നു വിളിച്ചുകൊണ്ടു് പുഞ്ചിരിതൂകുക പതിവായിരുന്നു.

ഇന്നു നമ്മുടെ ശ്രീകൃഷ്ണസ്വാമിക്കു് മഹാഭാഗ്യം വരാൻ പോകുന്നു. വിക്രമഭാനുവിന്റെ മകൾ തന്നത്താൻ ഇതാ വൃക്ഷച്ഛായാവൃതമായ കുടിലിലേക്കു് പ്രവേശിക്കുന്നു.

൨൨-ാം അദ്ധ്യായം.

അശ്മനിയുടെ സങ്കേതം.

ഗജപതിയുടെ മനോമോഹിനിയായ അശ്മനിയുടെ സൌന്ദര്യം എങ്ങിനെ ഉള്ളതാണെന്നു് അറിയുന്നതിനു് വായനക്കാർക്കു കൌതുകമുണ്ടായിരിക്കുമെന്നുള്ളതിനു് സംശയമില്ല. അതു തീർക്കാനാണു് ഇവിടെ എന്റെ ആദ്യമായ ശ്രമം.

നമ്മുടെ കവികൾക്കു് സ്ത്രീകളെ വർണ്ണിപ്പാൻ ചില പ്രത്യേകതോതുകളും രീതികളും ഉണ്ടു്. ശക്തിയില്ലാത്തോ പൂർവ്വന്മാരുടെ സമ്പ്രദായങ്ങളെ ഉപേക്ഷിക്കുന്നതിലുള്ള വൈമനസ്യംകൊണ്ടോ, അധികം ആദ്യത്തെ കാരണത്താലായിരിക്കാം അവയിൽനിന്നു വ്യതിയാനം ചെയ്യാറില്ല. ഇപ്പഴത്തെ സാധാരണ ഭാഷാകവികൾക്കു് പുതിയ ആശയങ്ങളെ തേടിപ്പിടിച്ചു സരസമാകംവണ്ണം കാവ്യങ്ങളിൽ പ്രയോഗിക്കാൻ ശക്തിയില്ലായ്കയാലാണെന്നു തോന്നുന്നു, അവർ തങ്ങൾ പഠിച്ചിട്ടുള്ള സംസ്കൃത കാവ്യങ്ങളിൽനിന്നു ലഭിക്കുന്നവയെതന്നെ വീണ്ടും വീണ്ടും പ്രയോഗിക്കുന്നതു്. അശ്മനിയുടെ രൂപസൌന്ദര്യം കണ്ടാൽ ഒരുവക കവീശ്വരന്മാർക്കും നവനവങ്ങളായ ആശയങ്ങൾ ഉണ്ടാകാതിരിക്കയില്ല.

അശ്മനിയുടെ കേശപാശത്തിനു് പാമ്പിനോടു സാമ്യമുണ്ടു്. അതു കണ്ടിട്ടു് ആ പ്രാണിക്കു വളരെ വ്യസനം ഉണ്ടായി. ഞാൻ എന്തിനാണു് ഇനിഭൂമിയിൽ ജീവിച്ചിരിക്കുന്നതു്? ഒരു പെണ്ണിന്റെ തലമുടിയാൽ തോല്പിക്കപ്പെട്ടല്ലൊ, എന്നു വിചാരിച്ചു ലജ്ജിച്ചു് അതു അതിന്റെ മാളത്തിനകത്തു കയറിപ്പോയി. അപ്പോൾ മനുഷ്യരെ കടിച്ചുകൊല്ലാൻ ജന്തുക്കളില്ലാതായിത്തീർന്നു. ബ്രഹ്മാവു് ഒരു അപകടം കണ്ടു് അതിന്റെ വാലിന്മേൽ പിടിച്ചു പുറത്തേയ്ക്കു വലിച്ചിട്ടു. അതു പിന്നെയും ലജ്ജയും സഹിച്ചു് ലോകത്തിൽ നടക്കേണ്ടിവന്നതിനാൽ തല നിലത്തിട്ടു തല്ലി. അതിനാലാണു് അതിന്റെ തല ഇങ്ങനെ പരന്നവശായതു്. പാമ്പുകൾക്കു് ഫണം അതിനു മുമ്പിൽ ഇല്ലായിരുന്നു. അശ്മനിയുടെ മുഖം കണ്ടിട്ടു് പൂർണ്ണചന്ദ്രൻകൂടി കുറേശ്ശേകുറേശ്ശേയായി ഒളിച്ചുതുടങ്ങി. ഒടുക്കം നാണം സഹിക്കവയ്യാതെ ആയി. ഓടി ബ്രഹ്മാവിന്റെ അടുക്കൽ ചെന്നു സങ്കടം പറ

ഞ്ഞു. ബ്രഹ്മാവു് ഉടനെ "പേടിക്കേണ്ട; പോയി ഉദിച്ചുകൊൾക. മേലാൽ സ്ത്രീകൾ മുഖത്തു് മൂടുപടം ധരിക്കട്ടെ" എന്നരുളിച്ചെയ്തു. ഇങ്ങനെയാണു് മുഖാവരണത്തിന്റെ ഉത്ഭവം. അവളുടെ കണ്ണുകളായ ഖഞ്ജനപക്ഷികൾ ചിറകുവിടർത്തിപ്പറന്നു പൊയ്കളെയുമോ എന്നു ഭയപ്പെട്ടു് ബ്രഹ്മാവു് കൺകഴികളായ കൂടുകൾക്കു് പോളകളായ വാതിലുകൾ നിർമ്മിച്ചിരിക്കുന്നു. അവളുടെ മൂക്കു് സാക്ഷാൽ പക്ഷീശ്വരനായ ഗരുഡനെക്കൂടിത്തോല്പിച്ചോടിച്ച ഗരുഡൻ ഉടൻതന്നെ കൊമ്പിൽ അഭയം പ്രാപിച്ചു. അന്നുമുതൽ പക്ഷികൾ മരപ്പൊത്തുകളിൽ പാർത്തുതുടങ്ങി. മറെറാരുകാരണത്താൽ മാതളംപഴങ്ങൾ ദിക്കുവിട്ടുപോയി. ആനകൾ തുമ്പിക്കൈയോടുകൂടി കാട്ടിൽ കയറി. അശ്മനിയുടെ സ്തനങ്ങളോടു മത്സരിച്ചു് ധവളഗിരി വളർന്നു വളർന്നുപോയി എന്നിട്ടും കിടപിടിക്കായ്കയാൽ ഇനി എന്തുവേണ്ടു എന്നു് പ്രബലമായി ആലോചിച്ചു. ആലോചനമുറുകി തലയ്ക്കു് ചൂടുപിടിക്കുകയാൽ മഞ്ഞുകട്ടിച്ചുട്ടത്തു് തലയിൽ വച്ചു; അതു് ഇപ്പോഴും മഞ്ഞുചൂടിക്കൊണ്ടു നില്ക്കുന്നു. ഇങ്ങനെ അശ്മനിയെ വർണ്ണിക്കാൻ തുടങ്ങിയാൽ അവസാനിക്കയില്ല. എന്റെ വായനക്കാരെ, നിങ്ങൾക്കു് തൃപ്തിവന്നില്ലെങ്കിൽ വല്ല കവിതകളും വായിച്ചുകൊള്ളണെ!

ഇങ്ങനെയൊക്കെ ഇരുന്നാലും അശ്മനിക്കു ഒരു കുറവുണ്ടായി. ഭാഗ്യദേവതയുടെ അസൂയമൂലം അതു് അവളെ ഒരു വിധവ ആക്കിക്കളഞ്ഞു.

അവൾ ദിഗ്ഗജന്റെ ഗൃഹത്തിൽ ചെന്നപ്പോൾ അവിടെ വാതിലുകൾ അടച്ചിരിക്കുന്നതായിക്കണ്ടു. അകത്തു വിളക്കു കത്തുന്നുണ്ടായിരുന്നു.

"ഹേ! ഇവിടെ ആരുണ്ടു്? കതകു തുറക്കണേ സ്വാമി."

ഉത്തരം ഒന്നും ഉണ്ടായില്ല.

അശ്മ—(ആത്മഗതം) ഒരു കള്ളസ്സന്ന്യാസി, ഒരു പട്ടവങ്കൻ അകത്തു എന്തു ചെയ്യുകയാണു്? (പ്രകാശം) രസികദാസപ്രഭോ! കതകു തുറക്കണെ!

പിന്നെയും അകത്തുനിന്നു് ഒരു ശബ്ദവും ഉണ്ടായില്ല.

അശ്മനി കതകിന്റെ വിടവുകളിൽകൂടി അകായിലേക്കു നോക്കിയപ്പോൾ ബ്രാഹ്മണൻ ഊണുകഴിച്ചുകൊണ്ടിരിക്കുന്നതായികണ്ടു അതുകൊണ്ടാണു് ഉടൻ വിളികേൾക്കാഞ്ഞതു്. ബ്രാഹ്മണൻ ഊണിനിടയിൽ സംസാരിച്ചുകൂടാ. സംസാരിക്കുന്നപക്ഷം പിന്നീടു് ഊണുകഴിക്കാൻ പാടില്ല.

അശ്മനി—(ആത്മഗതം) അയാൾം ബ്രാഹ്മണ്യം നടിക്കയാണ്. സംസാരിച്ചതിന്റെശേഷം ഇയാൾം ഉണ്ണുമോ ഇല്ലയോ എന്നു ഞാൻ നോക്കട്ടെ. (പ്രകാശം) ഹേ! ഹേ!! ശൃംഗാരദാസാ!

ഉത്തരം ഇല്ല.

"ഹേ! വിടചക്രവർത്തി!!"

ഉത്തരം—ഉം—

അശ്മനി—(ആത്മഗതം) വായിൽ ചോറും വച്ചുകൊണ്ട് മൂളിയതാണു ഇവൻ; ഇതുകൊണ്ടായില്ല; വിഡ്ഢിയേക്കൊണ്ടു സംസാരിപ്പിക്കണം (പ്രകാശം) അല്ലയോ രസികശിരോമണി!

ഉത്തരം—ഉം—

അശ്മനി—വിളികേട്ടിട്ട് ഊണുകഴിക്കു.

ഉത്തരം—ഉം—

അശ്മനി—അഹാ ഇങ്ങനെയായൊ? അങ്ങു് ഒരു ബ്രാഹ്മണനായിരുന്നുംകൊണ്ടു് ഇതോപ്രവൃത്തി? ഞാൻ ഇപ്പോൾം പോയി സ്വാമിയോടു പറയും. ആരാണു് മുറിക്കകത്തു് അങ്ങേക്കുടെ?

ബ്രാഹ്മണൻ പരിഭ്രമിച്ചു് മുറിയിൽ ചുറ്റും നോക്കി. ആരുമില്ലെന്നു കണ്ടു് വീണ്ടും ഭക്ഷിച്ചുതുടങ്ങി

അശ്മ—ഇതെന്താണു്. പിന്നെയുംഅങ്ങു് ഊണുതുടങ്ങിയോ? ഇടയ്ക്കു സംസാരിച്ചുംവച്ചു് പിന്നെയും ഉണ്ണാമോ?

ദിഗ്ഗജൻ—എന്തു്, എപ്പോഴാണു് ഞാൻ സംസാരിച്ചതു്?

ഇതുകേട്ടു് അശ്മനി പൊട്ടിച്ചിരിച്ചു. "ഇതാ ഇപ്പോൾതന്നെ."

ദിഗ്ഗജൻ—ശരി. ശരി ശരി. ഇല്ല, ഇനി ഞാനുണ്ണുന്നില്ല.

അശ്മ—പാടില്ല, പാടില്ല; വേഗം എണീച്ചു് കൈകഴുകു.

ബ്രാഹ്മണൻ ഇലയുടെ മുമ്പിൽനിന്നു എണീക്കാൻഭാവിക്കുന്നതു് അവൾം വാതലിന്റെ വിടവിൽക്കൂടി കണ്ടു.

അശ്മ—എണീക്കരുതു, എണീക്കരുതു്; ഇലയിലുള്ള ചോറുമുഴുവൻ ഉണ്ടിട്ടുവേണം എണീക്കാൻ.

ദിഗ്ഗജൻ—ഇല്ല, ഇല്ല; അതുവയ്യാ. ഞാൻ സംസാരിച്ചുപോയി.

അശ്മ—എന്തായാലും കൊള്ളാം, എന്നാണെ അങ്ങുണ്ണണേ!

ദി—കഷ്ടം! ഞാനിപ്പോ മിണ്ടിപ്പോയല്ലൊ; പിന്നെങ്ങനെയാണ്?

അ—എന്നാൽ ഞാൻ പോകയാണു്; എനിയ്ക്കുങ്ങയോടു പല സ്വകാര്യങ്ങളും പറയാനുണ്ടു്. അതൊന്നും പറകയില്ല; ഞാനിതാ പോകുന്നു.

ദി—അയ്യോ! പോവല്ലെ! അശ്മനി! നീ പിണങ്ങിപോവല്ലെ!! ഞാനുണ്ണാം.

ബ്രാഹ്മണൻ പിന്നേയും ഊണുകഴിക്കാൻ തുടങ്ങി, അയാൾ രണ്ടുമൂന്നുരുള ഉണ്ടപ്പോഴേയ്ക്കു് അശ്മനി പറഞ്ഞു "മതി, ഇനി എണീച്ചു് കതകുതുറക്കു."

ദി—ഞാൻ ഇനി ഒരു ഉരുളകൂടി ഉണ്ടുകൊള്ളട്ടെ.

അ—അങ്ങേടെ പള്ള ഒരിക്കലും നിറയുകയില്ലയോ? എണീച്ചു് കതകുതുറക്കു. അല്ലെങ്കിൽ ഒരംകഥഞാൻ എല്ലാവരോടും പറയും.

ദി—നാശം; ഞാനിതാ എണീച്ചുവരുന്നു.

ബ്രാഹ്മണൻ കുടിക്കുനീരുകുടിച്ചു് എണീച്ചുചെന്നു് കതകു തുറന്നു.

ചതുർത്ഥം അദ്ധ്യായം.

അശ്മനിയുടെ നേരംപോക്കുകഥ.

കതകുതുറന്നഉടനെ അശ്മനി അകത്തേയ്ക്കു കടന്നുചെന്നു. തന്റെ "പ്രാണപ്രിയ" താൻ പാക്കുന്നിടത്തേയ്ക്കു വന്നതുകൊണ്ടു് ദിഗ്ജ്ഞൻ വളരെ സന്തോഷിച്ചു. അവളെ ശൃംഗാരോചിതമായ രീതിയിൽ സ്വീകരിക്കേണ്ടതാണെന്നു്, അയാൾ നിശ്ചയിച്ചു. കൈ രണ്ടും മുൻപോട്ടു നീട്ടിപ്പിടിച്ചുംകൊണ്ടു് പറഞ്ഞു.

"കാം! ആയാഹി വരദേ! ദേവീ!"

അശ്മനി—ഹാ! ഒരു കവിത എത്രവിശേഷമായിരിക്കുന്നു. ഇതു് അങ്ങേയ്ക്കു എവിടേ നിന്നാണു് കിട്ടിയതു്?

ദി—ഞാൻ അതു് ഇന്നു നിനക്കുവേണ്ടി ഉണ്ടാക്കിയതാണു്.

അ—രസികേശ്വരൻ എന്നു് അങ്ങെ എല്ലാവരും വിളിക്കുന്നതു് വെറുതെയല്ല.

ദി—"രസികഃ കൈശികോവാസഃ" എന്റെ ഓമനേ! അവിടെ ഇരിക്കു. ഞാൻ കൈകഴുകിയുംവച്ചു വരട്ടെ.

അ—(ആത്മഗതം)പൊണ്ണത്തടിയൻ! നീ കൈകഴുകാൻപോകുന്നോ? ആ ചോറുമുഴുവൻ നിന്നെക്കൊണ്ടു ഞാൻ തീറ്റിയേക്കാം. (പ്രകാശം) ഇപ്പോഴേ കൈകഴുകുകയോ?അതുമുഴുവനും ഉണ്ണു.

ദി—നീ എന്താണങ്ങനെ പറയുന്നതു്? ഞാൻ ഊണുകഴിച്ചു എണീച്ചില്ലെ, ഞാൻ എച്ചിൽ ഉണ്ണണോ?

അ—അതെ! എന്താണുണ്ടാൽ. ഇലയിൽ ചോറു് ഇനിയും കിടക്കുന്നല്ലൊ. ഊണുകഴിക്കാതെ പട്ടിണികിടക്കാൻ പോകയാണൊ?

ദി—(വ്യസനത്തോടുകൂടി) "പിന്നെ എന്തുചെയ്യും? നീ വളരെ ധിറുതിവച്ചു" എന്നു പറഞ്ഞു് ആശയോടുകൂടി ഇലയിലേക്കു നോക്കി.

അ—അങ്ങു് അതു ഉണ്ടേ കഴിയൂ.

ദി—കഷ്ടം! കഷ്ടം! ഞാൻ കുടിക്കുനീരു കുടിച്ചുകഴിഞ്ഞു. ചോറിന്റെ അടുക്കൽ നിന്നു് എണീച്ചു; ഇനി ഞാനുണ്ണുകയോ?

അ—അതെ! നിശ്ചയമായി ഉണ്ണണം. ഇങ്ങനെ പറഞ്ഞു അവർ ദിഗ്വിജയനെ പിടിച്ചു വലിച്ചു് ഇലയുടെ അടുക്കൽ കൊണ്ടുപോയി ഇരുത്തി.

"അയ്യോ! അയ്യോ! നീ എന്താണു് ചെയ്തതു്? നീ എന്നെ തൊട്ടില്ലെ? ഇനി ഞാനുണ്ണണമെന്നോ? ഞാൻ അശുദ്ധമായല്ലൊ."

അ—ഞാൻ തൊട്ടതുകൊണ്ടു് ഒരു ദോഷവുമില്ല. അനുരാഗത്തിനു ശുദ്ധാശുദ്ധം ഉണ്ടൊ?

ബ്രാഹ്മണൻ ഒന്നും മിണ്ടിയില്ല.

അ—ഊണുകഴിക്കു ബ്രാഹ്മണ!

ദി—കുടിക്കു നീരുകുടിച്ചു; ഇലയുടെ മുമ്പിൽനിന്നു് എണീച്ചു; നീ എന്നെത്തൊട്ടു; ഇനിയും ഞാൻ ഊണുകഴിക്കുകയോ?

അ—അതെ, വേണം കൂടിയേ കഴിയൂ. എന്നു മാത്രമല്ല, എന്റെ ഉച്ഛിഷ്ടംകൂടി അങ്ങുണ്ണണം.

അവർ ഉടനെ ഇലയിൽ നിന്നു ഒരു ഉരുള ചോറെടുത്തു ഉണ്ടു.

ഇതു കണ്ടു് ബ്രാഹ്മണൻ ഇടിവെട്ടിയപോലെ അമ്പരന്നു. അശ്മനി ഉരുള വായിലേക്കു ഇട്ടിട്ടു് അതിലേതാനും തിരിയെ ഇലയിലേക്കുതന്നെ കൊണ്ടുവച്ചു.

"വരു ഉണ്ണു."

ബ്രാഹ്മണൻ ഒന്നും മിണ്ടാൻ ശക്തിയില്ലാതെ നിന്നു.

അ—"വരു. വരൂ" എന്നു പറഞ്ഞുംവച്ചു് അയാളുടെ ചെവിയിൽ എന്തോ ഒന്നു പറഞ്ഞു. ബ്രാഹ്മണൻ ഉടനെ വായിലിട്ടു പല്ലു മുഴുവനും വെളിയിൽ കാണിച്ചുംകൊണ്ടു് നാലുചാട്ടം ചാടി.

ദി—"എന്നാൽ ഞാൻ ഉണ്ണാം."

അയാൾ വേഗം കൈ നിറയെ ചോറുവാരി മിഴുങ്ങിത്തുടങ്ങി. രണ്ടു നിമിഷത്തിനകം ഇല ഒഴിഞ്ഞു. അശ്മനി ഈ പട്ടവങ്കനെക്കൊണ്ടു് എന്തെല്ലാം ഗോഷ്ടികൾ കാണിപ്പിക്കുമെന്നു പറയാൻ പ്രയാസം.

൮൪—ാം അദ്ധ്യായം.

ദിഗ്വിജയപരാജയം.

അശ്മനി തിരിച്ചുവരാൻ താമസിച്ചതുകൊണ്ടു് വിമലയ്ക്കു ക്ഷമയില്ലാതെയായി. ഇനിയും അവിടെക്കാത്തു നില്ക്കേണ്ടതു് അത്ര നന്നല്ലെന്നു വിചാരിച്ചു് ഗജപതിയെ അന്വേഷിച്ചു തന്നാത്താൻ പുറപ്പെട്ടു. അവർ ഗൃഹത്തിലേക്കു വരുന്നതുകണ്ടു് ദിഗ്വിജൻ പ്രസന്നവദനനായി പറഞ്ഞു.

"ഓ! ചന്ദ്രാവലി വരു, വരു."

ദി—മഹാഭാഗ്യം! മഹാഭാഗ്യം! ഞാൻ ഇന്നു രാവിലെ കണ്ടകണി ബഹുവിശേഷംതന്നെ. ഒന്നുതന്നെയായാൽ ധാരാളമായി. ഇതാ ഇവിടെ രണ്ടു ചന്ദ്രന്മാർ ഉദിച്ചിരിക്കുന്നു. ശാസ്ത്രംതന്നെ ഇങ്ങനെയാണു് പറയുന്നതു്:—

"ഏകശ്ചന്ദ്ര സ്തമോ ഹന്തി
നച താരഗണൈരപി."

അ—വിമല! നമ്മുടെ രസികേശ്വരനു ജാതിഭ്രഷ്ടുവന്ന കഥ നീ അറിഞ്ഞോ?

ദി—അതു് എങ്ങിനെയാണു്?

അ—എന്റെ എച്ചിൽ അങ്ങു തിന്നില്ലെ?

ദി—അതുകൊണ്ടെന്താണു്? നീ എന്റെ കരുണാശാലിനിയായ ഭഗവതി മാതാവു് അല്ലേ! അതിനാൽ നിന്റെ ഉച്ഛിഷ്ടം വിശുദ്ധമത്രെ.

വി—ചെന്നെ! രസിക! (അശ്മനിയോടു സ്വകാര്യമായി) ഇയാൾ പരിചയമില്ലെ?

അ—ഞാൻ ഇതുവരെ അതിനെക്കുറിച്ചു അയാളോടു ഒന്നും ചോദിച്ചില്ല.

വി—എന്നാൽ ഞാൻതന്നെ ചോദിക്കാം. (ദിഗ്ജനോടു) എടൊ രസിക! എനിക്കു ചില വലിയ രഹസ്യങ്ങൾ അങ്ങോടുപറയാനുണ്ടു്.

ദി—എന്തെല്ലാമാണു?

വി—അങ്ങേയ്ക്കുഞങ്ങളിൽ പ്രേമമുണ്ടൊ?

ദി—അതു ചോദിക്കാനുണ്ടൊ?

വി—രണ്ടുപേരിലും?

ദി—രണ്ടുപേരിലും രണ്ടുപേരിലും.

വി—അങ്ങു ഞാൻപറയുന്നതു കേൾക്കുമോ?

ദി—നീ എന്താണിങ്ങനെ സംശയിക്കുന്നതു്?

വി—ഉടനെ കേൾക്കാമോ?

ദി—ഉടൻ.

വി—ഈ ക്ഷണത്തിൽ?

ദി—ഈ മാത്രയിൽ തന്നെ.

വി—ഞങ്ങൾരണ്ടുപേരും ഒരുമിച്ചു ഇപ്പോൾ ഇവിടെ വന്നിരിക്കുന്നതു് എന്തിനാണ്ടു് എന്നറിയാമോ?

ദി—അറിഞ്ഞുകൂടാ.

അ—നമുക്കു ഒരുമിച്ചു് നാടുവിട്ടു പൊയ്കളയാം.

ബ്രാഹ്മണൻ ഒന്നുഞെട്ടി. കുറേനേരത്തേക്കു് വായുംപൊളിച്ചു അവരുടെ മുഖത്തു നോക്കിക്കൊണ്ടുനിന്നു. ഗജപതിയുടെ നിലയും ഭാവവും കണ്ടു് വിമലയ്ക്കു ചിരിവന്നു. അതു് അവൾ അടക്കിക്കൊണ്ടുപറഞ്ഞു. "എന്താണു് അങ്ങു ഒന്നുംമിണ്ടാത്തതു്."

ദി—പ—ക—ടു—മ.

വി—അങ്ങ് ഞങ്ങളോടുകൂടി വരികയില്ല അല്ലെ?

ദി—ച—ച—ന...ക.....ഞാൻ.....സ്വാ...മി..... ചോദിക്ക.....ട്ടെ.

വി—എന്തിനു സ്വാമിയോട് ചോദിക്കുന്നു? അങ്ങേടെ അമ്മയെ ചുടാൻ പോകയാണോ പുരോഹിതനോടു ചോദിക്കാൻ?

ദി—ഇല്ല ഞാൻ പോകുന്നില്ല. നമുക്കു എന്നാണ് പോകേണ്ടതു?

വി—എന്നെന്നോ? ഈ മാത്രയിൽതന്നെ; ഞാൻ എന്റെ ആഭരണങ്ങളും എല്ലാം എടുത്തു ഒരുങ്ങിയിരിക്കുന്നതു കണ്ടില്ലെ?

ദി—ഇപ്പഴോ? ഈ മാത്രയ്ക്കോ?

വി—എന്താണ് ഇപ്പോൾ വയ്യാത്തതു അങ്ങേയ്ക്കു? പറഞ്ഞേക്കു. ഞങ്ങൾ വേറെ അളെ ഉണ്ടാക്കിക്കൊള്ളാം. എന്നാൽ ഞങ്ങളുടെ മനസ്സു മുഴുവൻ അങ്ങയുടെ അടുക്കൽ ആയിരിക്കും.

ഗജപതിക്കു ധർമ്മസങ്കടമായി. അയാൾ ഒട്ടുക്കം പറഞ്ഞു. "കഷ്ടം! ഇതാ ഞാൻ തയ്യാർ."

വി—എന്നാൽ വേഗം മുണ്ടെടുക്കു?

ദിഗ്വിജയൻ മുണ്ടെടുത്തു സന്നദ്ധനായി—വിമല പുറപ്പെടാൻ തുടങ്ങിയപ്പോൾ അയാൾ പറഞ്ഞു. "എന്റെ ഓമനേ!"

വി—എന്താ വേണ്ടതു?

ദി—നാം എന്നാണ് തിരിച്ചുവരുന്നതു?

വി—തിരിച്ചുവരികയോ? നാം സുഖമായി വല്ലേടത്തും പാർക്കാൻ പോകയല്ലേ? നമുക്കു മൂന്നുപേർക്കും ഒരുമിച്ചു എവിടെങ്കിലും ഒരു നല്ല സ്ഥലത്തു ഭാര്യാഭർത്താക്കന്മാരായി പാർക്കാം.

ദിഗ്വിജയൻ കവിളിന്റെ കടവരെ വായ് പൊളിച്ചു ഒന്നു ചിരിച്ചു. അയാൾ പറഞ്ഞു. ഈ സ്ഥിതിക്ക് ഈ സാമാനങ്ങളെല്ലാം ഇവിടെ ഇട്ടുംവച്ചു ഞാൻ എങ്ങനെ പോകും.

വി—അതൊക്കെ കൊണ്ടുപോകാൻ പ്രയാസം.

ദി—വെങ്കലപാത്രങ്ങളെങ്കിലും.

വി—ഒന്നും വേണ്ടാ ഒക്കെ നമുക്കു പിന്നീടു വാങ്ങാം.

ദിഗ്വിജയൻ തന്റെ വസ്തുക്കൾ ഉപേക്ഷിക്കണമല്ലൊ എന്നു വി

ചാരിച്ചു് വ്യസനം ഉണ്ടായി എങ്കിലും സമ്മതിക്കാതെ നിവ്വാഹം ഇല്ലല്ലോ. അല്ലെങ്കിൽ അയാൾക്കു അനുരാഗമില്ലെന്നു വരുമല്ലൊ

ദി—പുസ്തകസഞ്ചിയൊ?

വി—(ആത്മഗതം) അതും ഇയാൾക്കു ഒരു ചുമട്ടുംപണ്ടായിരിക്കും (പ്രകാശം) "വേഗമാവട്ടെ.

ദിഗ്വിജനു് അകപ്പാടെ രണ്ടു പുസ്തകങ്ങളെ ഉണ്ടായിരുന്നൊള്ളു, ഒന്നു് ഒരു സംസ്കൃതവ്യാകരണവും മറ്റതു് ഹിന്ദുലാ സംബന്ധമായ ഒരു പുസ്തകവുമായിരുന്നു. വ്യാകരണം കയ്യിലെടുത്തുവച്ചുംകൊണ്ടു് അയാൾ വിചാരിച്ചു. "ഇതെന്തിനാണു്; ഇതു അക്ഷരംപ്രതി എനിക്കു കാണാതറിയാമല്ലോ" മറെറപുസ്തകം എടുത്തു സഞ്ചിയിൽകെട്ടി "ഹരി!! ഹരി!!" എന്നു ഉരുക്കഴിച്ചുംകൊണ്ടു് വിമലയുടേയും അശ്മനിയുടേയും ഒരുമിച്ചു പുറപ്പെട്ടു.

അശ്മനി—"നിങ്ങൾ മുമ്പെപോവിൻ. ഞാൻ പിറകെ എത്തിക്കൊള്ളാം," എന്നു പറഞ്ഞും വച്ചു അവൾ സഹോദരത്തിലേക്കു പോയി. വിമലയും ഗജപതിയുംകൂടി നടന്നു. അവർ ഇരുട്ടത്തു് ആരുംകാണാതെ ദുർഗ്ഗദ്വാരം കടന്നുപോയി. കുറെ ചെന്നപ്പോൾ ദിഗ്വിജൻ പറഞ്ഞു.

"അശ്മനി വന്നില്ലല്ലൊ. അതെന്താണു്?"

വി—ഒരുവേള അവൾക്കു ഗോപുരവാതിൽ കടന്നുവരാൻ കഴിഞ്ഞില്ലായിരിക്കാം. എന്താണു്? ഞാൻമാത്രം പോരെ?

അ സുന്ദരവിഡ്ഢി ഒന്നും മിണ്ടാതെ നടന്നു. കുറെ ചെന്നപ്പോൾ അയ്യോ! എന്റെ പാതുങ്ങൾ! എന്നുപറഞ്ഞു് ഒരു ദീർഘശ്വാസം ചെയ്തു.

൪൫-ാം അദ്ധ്യായം.

ദിഗ്വിജന്റെ ധൈര്യം.

വിമല ത്വരിതമായി നടന്നു് ഗിരിമന്ദിരത്തിൽനിന്നു വളരെ അകലെയായി. രാത്രി അതി തീവ്രമായ അന്ധകാരത്താൽ ഭയങ്കരമായിരുന്നു. മേഘങ്ങളുടെ ഇടയിൽകൂടി അപ്പുഴപ്പോൾ പ്രകാശിക്കുന്ന

നക്ഷത്രങ്ങളുടെ വെളിച്ചത്തെ ആശ്രയിച്ച് അവർ കരുതലോടുകൂടി മുന്നോട്ടു ഗമിച്ചു. മാർഗ്ഗം വയലുകളിൽകൂടി ആയപ്പോൾ വിമലയുടെ ഉള്ളിൽ കുറേശ്ശ ഭയമുണ്ടായിത്തുടങ്ങി. അവളുടെ കൂട്ടുകാരൻ ഒരക്ഷരംപോലും ഉരിയാടാതെ നിശ്ശബ്ദമായിത്തന്നെ അവളെ പിന്തുടർന്നു. ഇപ്രകാരമുള്ള വേളകളിൽ മനുഷ്യശബ്ദം വളരെ ആശ്വാസകരമായി തോന്നുന്നതാണ്. അതിനാൽ വിമല ദിഗ്ഗജനോടു സംഭാഷണംചെയ്യാൻ തുടങ്ങി.

വിമല—രസിക! അങ്ങ് എന്തോ മനസ്സിൽ വിചാരിക്കുന്നതുപോലെ തോന്നുന്നല്ലൊ.

ദിഗ്ഗ—കഷ്ടം! അതു പാത്രങ്ങളൊന്നും എടുത്തില്ലല്ലൊ.

അവർ മന്ദമായി ഒന്നു ചിരിച്ചു. അല്പനേരം കഴിഞ്ഞു പിന്നെയും ചോദിച്ചു. "ദിഗ്ഗജ! അങ്ങേയ്ക്ക് പിശാചുക്കളെ പേടിയുണ്ടോ?"

ദിഗ്ഗ—രാമ! രാമ! രാമ! വിമലേ! രാമനാമം ജപിച്ചോളൂ.

"ആപദാമപഹർത്താരം
ദാതാരം സർവ്വസമ്പദാം
ലോകാഭിരാമം ശ്രീരാമം
ഭൂയോഭൂയോ നമാമ്യഹം"

ഈ ശ്ലോകം വിക്കിവിക്കിച്ചൊല്ലിക്കൊണ്ട് അയാൾ വിമലയോടു കുറെക്കൂടി അടുത്തുനടന്നു.

വിമല ദിഗ്ഗജന്റെ പേടികണ്ടു സന്തുഷ്ടയായി വീണ്ടും പറഞ്ഞു. "ഈ വഴിയിലൊക്കെ വളരെ പിശാചുക്കളുണ്ട്."

ദിഗ്ഗജൻ മുറുകെ മുന്നോട്ടു നടന്നു വിമലയുടെ ഉത്തരീയത്തിന്റെ അറ്റത്തു പിടികൂടി. അവൾ തുടർന്നു പറഞ്ഞു. ഈയിടെ ഒരുദിവസം ഞങ്ങൾ ശൈലേശ്വരനെ ആരാധിച്ചുംവച്ചു തിരികെ വരികയായിരുന്നു. അപ്പോൾ വഴിയരികെയുള്ള ഒരു പേരാലിന്റെ ചുവട്ടിൽ—ഈശ്വരാ! എന്താണു ഞങ്ങൾ കണ്ടത്? ഒരു വലിയതീക്കുറ്റി കഴിഞ്ഞപ്പോൾ കറുത്തിരുണ്ട് അകാരംമുട്ടുന്ന ഒരു സത്വരൂപം!

വിമലയുടെ ഉത്തരീയം പുറകോട്ടു വലിഞ്ഞു. അവൾ തിരിഞ്ഞുനോക്കിയപ്പോൾ തന്റെ ഉത്തരീയത്തിന്റെ അറ്റത്തു പിടിച്ചുകൊണ്ടു നില്ക്കുന്ന ദിഗ്ഗജന്റെ ശരീരം ആലിലപോലെ വിറയ്ക്കുന്നതു കണ്ടു. താൻ പിന്നെയും ആ കഥ തുടർന്നുപറഞ്ഞാൽ അയാൾ ബോ

ധംകെട്ട താഴെ വീഴുമെന്നു് അവർക്കു മനസ്സിലായി. അതുകൊണ്ടു് അവർ വിഷയംമാറ്റി.

"ദിഗ്വിജയ! അങ്ങേയ്ക്കു ഒരു പാട്ടു പാടാമോ?"

ദി — ഓഹോ! അവാം. ഒരു മൂളിപ്പാട്ടെങ്കിലും പാടാൻ വയ്യാത്ത കാമുകന്മാർ ലോകത്തിലുണ്ടോ?

വി — എന്നാൽ പാട്ടു.

ദിഗ്വിജയൻ പാട്ടുതുടങ്ങി.

കുറെക്കഴിഞ്ഞപ്പോൾ ദിഗ്വിജയനു് പാടാൻ മേലാതെ ആയി. പെട്ടെന്നു അയാളുടെ ശ്രോത്രേന്ദ്രിയങ്ങളിൽ പീയൂഷവർഷംപോലെ ഒരു ശബ്ദപരമ്പര പതിച്ചു. സപ്തഗ്വാസികളായ വല്ല വിദ്യാധരാംഗനമാരും ദിവ്യഗാനംചെയ്യുന്നോ എന്നു് തോന്നുംവണ്ണം ഹൃദയത്തെ പരമാനന്ദസിന്ധുവിൽ ലയിപ്പിക്കുന്ന അതിമധുരമായ സ്വരവിശേഷം അന്തരിക്ഷമണ്ഡലത്തിൽ വ്യാപിച്ചു. അതു വിമലയുടെ ഹൃദയാകർഷകമായ ഗാനവിലാസമായിരുന്നു. അവർ മനസ്സിളകി തനിയെ പാടിത്തുടങ്ങി. ദിഗ്വിജയൻ ശ്വാസംപോലും വിടാതെ ശ്രദ്ധിച്ചുകേട്ടു. വിമല പാട്ടുനിർത്തിയപ്പോൾ അയാൾ പറഞ്ഞു.

"ഒരു പാട്ടുകൂടി പാടണേ."

വി — എന്താണു് പാടേണ്ടതു്.

ദി — ഗീതാഗോവിന്ദത്തിലെ ഒരു പാട്ടു്

വി — "അവർ പിന്നെയും പാടിത്തുടങ്ങി. കുറെ കഴിഞ്ഞപ്പോൾ തന്റെ ഉത്തരീയം വീണ്ടും പുറകോട്ടു നീക്കിവലിഞ്ഞു.

അവർ തിരിഞ്ഞുനോക്കി. അപ്പോൾ ഗജപതി തന്റെ പിറകിൽചേർന്നുനില്ക്കുന്നതും അയാളുടെ പ്രാണന്റെ അവലംബം അതാണെന്നപോലെ തന്റെ ചേലാഞ്ചലത്തെ മുറുകെ പിടിച്ചിരിക്കുന്നതും കണ്ടു.

വി — ഇതെന്താണു്! വല്ലപിശാചുക്കളേയും അങ്ങു കൂടിയോ?

ബ്രാഹ്മണനു ഒന്നും ഉത്തരംപറയാൻ ശക്തിയില്ലാതെ വിരൽകൊണ്ടു് ഒരുദിക്കിലേക്കു ചൂണ്ടിക്കാണിച്ചു. വിമല നിശ്ശബ്ദയായി അങ്ങോട്ടേക്കു നോക്കി. ഉടനെ ദിർഘവും പണിപ്പെട്ടുവിടുന്നതുപോലെ കേൾക്കുന്നതുമായ ശ്വാസോച്ഛ്വാസത്തിന്റെ ശബ്ദം അവർക്കു കേൾക്കായി. സൂക്ഷിച്ചുനോക്കിയപ്പോൾ വഴിയരികെ എന്തോ കിടക്കുന്നതായി കണ്ടു.

അവർ ധൈര്യം അവലംബിച്ചു് അടുത്തുചെന്നു. അവിടെ സു

ന്ദരവും ഭംഗിയായി കോപ്പുകൂട്ടി ഇടപ്പെട്ടിട്ടുള്ളതുമായ ഒരു അശ്വം അസന്നമരണമായി കിടക്കുന്നതു കണ്ടു.

വിമല പിന്നെയും മുമ്പോട്ടു നടന്നു. എന്നാൽ ആ കുതിരയുടെ ദർശനംമൂലം അവളുടെ ഹൃദയത്തിൽ എന്തെന്നില്ലാത്ത ഒരു അസ്വസ്ഥത വ്യാപിച്ചു. അപഹർത്താക്കളെ ശങ്കിച്ചു വളരെ നേരത്തേക്ക് അവൾ ഒന്നും സംസാരിച്ചില്ല. ഏകദേശം ഒരുനാഴിക ചെന്നപ്പോൾ ഗജപതി പിന്നെയും അവളുടെ വസ്ത്രത്തിന്മേൽ പിടിച്ചു വലിച്ചു.

വി..... ഉം—വ്യസ്തനാണ്?

ദിഗ്വിജയൻ അപ്പോഴും അവളെ എന്തോ ചൂണ്ടി കാണിച്ചു കൊടുത്തു.

"ഇതു് ഒരു ഭടന്റെ തലപ്പാവാണ്" എന്നു പറഞ്ഞു് വിമല വീണ്ടും വിചാരത്തിൽ മുഴുകി. അവൾ ചിന്തിച്ചു. "ഈ തലപ്പാവു് ആ കുതിരയുടെടമസ്ഥനേറതായിരിക്കുമോ? അല്ല, അല്ല. ഇതൊരു പടാതിഭടന്റേതാണല്ലൊ."

അപ്പോഴേക്കു ചന്ദ്രൻ ഉദിച്ചു. അകലെയുള്ള വൃക്ഷങ്ങളും കെട്ടിടങ്ങളും ഭൂഭാഗങ്ങളും എല്ലാം വെള്ളിയിൽ മുക്കിയതുപോലെ പരിശോഭിച്ചുംകൊണ്ടു നിർമ്മലമായ കൂളർ വെണ്ണിലാവു് മന്ദം മന്ദം പരന്നു. വിമലയുടെ ചിന്ത ദിഗ്വിജയിവേഗിച്ചു. അവളുടെ ഭാവംകണ്ടു് ഗജപതി ഒന്നും മിണ്ടാതെ അവളെ അനുഗമിച്ചു. കുറച്ചു കഴിഞ്ഞപ്പോൾ അയാൾക്കൈയ്യും പിടിച്ചു്, "ഓമനെ! എന്താണു് നീ ഒന്നും മിണ്ടാത്തതു?" എന്നുചോദിച്ചു.

വി—റോട്ടിൽ വല്ലപാടുകളും അങ്ങു് കാണുന്നുണ്ടോ?

ഗജപതി നിലത്തു സൂക്ഷിച്ചു നോക്കിപ്പറഞ്ഞു. "ഉണ്ടു്, അനവധി കുതിരകളുടെ കാലടികൾ പതിഞ്ഞു കാണുന്നുണ്ടു്."

വി—അങ്ങു ബുദ്ധിയുള്ളവനാണു്, ഇതിൽനിന്നെന്താണു് അനുമാനിക്കുന്നതു്?

ദി—ഒന്നുമില്ല.

വി—അവിടെ ചാകാറായ കുതിര, മറെറാരു സ്ഥലത്തു ഒരു ഭടന്റെ തലപ്പാവു്, ഇവിടെ വളരെ കുതിരകളുടെ കാലടികൾ; ഇതിൽനിന്നും ഒന്നും അനുമാനിക്കാൻ വയ്യേ? അല്ല, ഞാനാരോടാണു് സംസാരിക്കുന്നതു്? ഇതിലെ ഇപ്പോൾ വളരെ ഭടന്മാർ കടന്നുപോയിട്ടുണ്ടു്.

ദി—(ഭയത്തോടെ) എന്നാൽ നമുക്ക് പതുക്കെ നടക്കാം. അവർ അകലെ ആയിക്കോട്ടെ.

വി—വീഡ്ഢി! അവർ നമ്മുടെ മുമ്പിലാണോ? ഈ കുളമ്പുകൾ എങ്ങോട്ടാണു് തിരിഞ്ഞിരിക്കുന്നതെന്നു നോക്കു. ഭടന്മാർ ഗിരിമന്ദിര വഴിക്കാണു് പോയിരിക്കുന്നതു്.

ഇതുപറഞ്ഞപ്പോൾ വിമലയുടെ ഹൃദയം വ്യസനപരവശമായിരുന്നു.

അടുത്ത ക്ഷണത്തിൽ ശൈലേശ്വരക്ഷേത്രത്തിന്റെ ധാവള്യധോരണി അവളുടെ ദൃഷ്ടികളിൽ പതിച്ചു. ദിഗ്വിജയൻ രാജകുമാരനെ കാണാതെ കഴിച്ചുകൂട്ടണമെന്നു വിമലയ്ക്കു് വിചാരമുണ്ടായിരുന്നു. അതു് ഒരുപക്ഷേ ദോഷാവഹമായി പരിണമിച്ചേക്കാം. എങ്ങിനെ ഇയാളെ ഒഴിച്ചുവിടാമെന്നു് ആലോചിച്ചപ്പോൾ ഗജപതി തന്നെത്താൻ അതിനുവഴിയുണ്ടാക്കി. ബ്രാഹ്മണൻ വീണ്ടും വിമലയുടെ വസ്ത്രാഞ്ചലത്തിൽ പിടികൂടി പിന്നോട്ടു വലിച്ചു

വി—ഇപ്പോഴും എന്താണു്?
ദി—ഇനി അതിന്റെ അടുക്കലേക്കു എത്ര ദൂരമുണ്ടു്?
വി—ഏതിന്റെ.
ദി—ആ പേരാലിന്റെ.
വി—ഏതുപേരാലിന്റെയാണു്?
ദി—നീ അന്നു അതിനെ കണ്ടില്ലെ?
വി—ഏതിനെ?
ദി—പേരു് രാത്രിയിൽപറഞ്ഞുകൂടാ.

"കാര്യം എന്താണെന്നു വിമലയ്ക്കുമനസ്സിലായി. നല്ലതരംകിട്ടിയ്ക്കുന്നകണ്ടു് അവൾ ഭയംനടിച്ചുകൊണ്ടു പറഞ്ഞു. "അയ്യോ! അയ്യോ!!"

ഗജപതി ഭയാകുലനായിവിറച്ചു. "വിമലെ! എന്താ? എന്താ?"

വിമല ശൈലേശ്വരക്ഷേത്രത്തിനുസമീപം നില്ക്കുന്ന പേരാൽചൂണ്ടിക്കാണിച്ചുംകൊണ്ടു് ഭയം അടഞ്ഞ സ്വരത്തിൽ പറഞ്ഞു.

"അതാണു് ആ പേരാൽ."

ദിഗ്വിജയൻ ഒരടിപോലും പിന്നെ മുമ്പോട്ടുവച്ചില്ല. വാസ്തവത്തിൽ അയാൾക്കു് മുമ്പോട്ടുനടക്കാൻ ഒട്ടും ശക്തിയില്ലായിരുന്നു. അയാളുടെ തുടകൾ കിടുകിടെ വിറച്ചു.

വി—വരു; വരു.

ദി — ഇല്ല; ഞാൻ വരുന്നില്ല.
വി—എന്താവേണ്ടത്? എനിക്കും പേടിതോന്നുന്നു.

അപ്പോൾ വിമല എന്തോ ഒരു പെളുത്ത വസ്തു ആലിന്റെ ചുവട്ടിലായി കണ്ടു. ശൈലേശ്വരന്റെകാള ചിലപ്പോൾ അവിടെ കിടക്കാറുള്ള കഥ വിമലയ്ക്ക് അറിയാമായിരുന്നു. അവൾ ഗജപതിയോടു പറഞ്ഞു.

"ഗജപതി! തന്റെ പരദേവതയെ ധ്യാനിക്ക!" ആ വൃക്ഷത്തിന്റെ ചുവട്ടിൽ എന്തൊ കാണുന്നു.

"എന്റെ ഈശ്വരാ! എന്നെ രക്ഷിക്കണെ" എന്നൊരുശബ്ദം അപ്പോൾ നിശബ്ദമായിരുന്ന അന്തരീക്ഷമണ്ഡലത്തിൽ വ്യാപിച്ചു. വിമല തിരിഞ്ഞു നോക്കിയപ്പോൾ ഗജപതി വിദ്യാധിഗുരുജന്റെ പൊടിപോലും കണ്ടില്ല. ദീർഘപാടനായ അയ്യാൾ ഇപ്പോൾ ഗിരിമന്ദിരത്തിൽ എത്തിയിരിക്കും.

വിമലയ്ക്ക് ഗജപതിയെ നല്ലവണ്ണം അറിയാമായിരുന്നു. അയ്യാൾ നേരെ ദുർഗ്ഗത്തിലേക്കു ഓടിയതാണ്. അതിനാൽ അയാളെക്കുറിച്ച് ഒന്നും ചിന്തിക്കാനില്ലെന്നു നിശ്ചയിച്ച് അവൾ ക്ഷേത്രത്തിലേക്ക് നടന്നു.

വിമല പുറപ്പെടുന്നതിനുമുമ്പെ ഒരുകാര്യം ഒഴിച്ച് മറ്റെല്ലാം നല്ലപോലെ ആലോചിച്ചിരുന്നു. "രാജകുമാരൻ വന്നിട്ടുണ്ടോ?"

ഈ വിചാരത്താൽ അവൾക്ക് അത്യന്തം അസ്വാസ്ഥ്യം ഉണ്ടായി. രാജകുമാരൻ നിശ്ചയമായും വന്നുചേരുമെന്നു വാഗ്ദാനംചെയ്തിട്ടുണ്ടായിരുന്നില്ലെന്നു അപ്പോൾ അവൾക്കു ഓർമ്മവന്നു. "ഇവിടെ ഞാനുണ്ടായിരിക്കും; ഇല്ലെങ്കിൽ പിന്നെ ഒരിക്കലും കാണാൻ സംമതിയാകയില്ല" എന്നായിരുന്നു അദ്ദേഹം പറഞ്ഞത്. അതിനാൽ അദ്ദേഹം വരാതിരിക്കാൻ വളരെ എളുപ്പമുണ്ട്.

"അദ്ദേഹം വന്നിട്ടില്ലെങ്കിൽ ഈ ബുദ്ധിമുട്ടൊക്കെ വെറുതെആയല്ലൊ."

"കഷ്ടം! ഇതിനെക്കുറിച്ച് എന്താണ് ഞാൻ മുമ്പേകൂട്ടി ചിന്തിക്കാഞ്ഞത്? ആ ബ്രാഹ്മണനെ ഓടിച്ചു കളഞ്ഞതു് അപകടമായി. ഞാൻ എങ്ങിനെ തനിച്ചു തിരികെപ്പോകും? ശൈലേശ്വര! എല്ലാം അവിടത്തെ ഇഷ്ടംപോലെ വരട്ടെ?" ഇങ്ങനെയായിരുന്നു വിമലയുടെവിചാരപരമ്പര.

ആലിന്റെ താഴെക്കൂടി കടന്നുപോയിട്ടുവേണം ക്ഷേത്രത്തിൽ കയറാൻ. വിമല അതിലെ പോയപ്പോൾ കാളയാകട്ടെ അവൾ മുമ്പേകണ്ട വെളുത്ത വസ്തുവാകട്ടെ അവിടെ കണ്ടില്ല. കാളയായിരുന്നു—അതു് അവിടെനിന്നു് എണീച്ചുപോയതാണു്—എങ്കിൽ അതിനെ വെളിസ്ഥലത്തു എങ്ങാനും കാണമായിരുന്നു; അവിടെഎങ്ങും ഒന്നും കാണായ്കയാൽ വിമലയ്ക്കു് അത്ഭുതമുണ്ടായി.

വിമല മരച്ചുവട്ടിലേക്കുനോക്കി. അപ്പോൾ തടിയുടെ അങ്ങേവശത്തു് മറഞ്ഞുനില്ക്കുന്ന ഒരുത്തന്റെ വെളുത്ത വസ്ത്രങ്ങളുടെ ഏതാനുംഭാഗം കാണുന്നതായി അവൾക്കു തോന്നി. അവൾ ഭയപ്പെട്ടു ധിറുതിവെച്ചു് പടികൾ കയറി വാതുക്കൽ മുട്ടി ഉറച്ചു വിളിച്ചു.

കുതകു് അകത്തുനിന്നു ബന്ധിച്ചിരുന്നു. അപ്പോൾ അകത്തുനിന്നു് "ആരാണതു്?" എന്നൊരു ശബ്ദം ആ വിജനസ്ഥലം മുഴുവൻ മുഴങ്ങി.

വി—"വഴിനടന്നു് ക്ഷീണിച്ച ഒരു സ്ത്രീയാണേ" എന്നുത്തരം പറഞ്ഞു. വാതിൽ തുറക്കപ്പെട്ടു.

അകത്തു് ഒരു വിളക്കു കത്തുന്നുണ്ടായിരുന്നു. പ്രാംശുകായനും ഉറച്ചിലിടപ്പെട്ട ഒരു ഖഡ്ഗം പാർശ്വത്തിൽ തൂക്കിയിട്ടിട്ടുള്ളവനും അതയ ഒരു ദേഹം വിമലയുടെ മുമ്പിൽ പ്രത്യക്ഷമായി. വിമല ജഗത്സിംഹകുമാരനെ കണ്ടറിഞ്ഞു.

ഏന്യ-ാം അദ്ധ്യായം.

ശൈലേശ്വര സന്നിധി.

വിമല ക്ഷേത്രത്തിനകത്തു കടന്നു് കുറേനേരം വിശ്രമിച്ചു. അനന്തരം അവൾ ശൈലേശ്വരനേയും രാജകുമാരനേയും വണങ്ങി. ജഗത്സിംഹനും വിമലയ്ക്കും ഏതാനും സമയത്തേക്കു് അന്യോന്യം സംസാരിക്കുന്നതിനു് ശക്തിയുണ്ടായില്ല. എന്താണു് സംസാരിക്കേണ്ടതെന്നു് ഒരു തുമ്പുമുണ്ടാകാതെ രണ്ടാളും നന്നാ കുഴങ്ങി. സംഭാഷണം എങ്ങിനെയാണു് ആരംഭിക്കേണ്ടതു്?

ഒടുക്കം ഈവക കാര്യങ്ങളിൽ അതിവിദഗ്ദ്ധയായ വിമല ഒരു മന്ദസ്മിതം ചെയ്തുപറഞ്ഞു. "ശൈലേശ്വരന്റെ കാരുണ്യത്താൽ അവിടുത്തെ ഇന്നു ഇവിടെ കാണ്മാനിടയായി. രാത്രിയിൽ ഈ വിജനമായ മൈതാനപ്രദേശത്തുകൂടി വരുന്നതിനു് എനിക്കു ഭയമുണ്ടായിരുന്നു; അവിടുത്തെ ഇവിടെ കണ്ടതുകൊണ്ടു് എന്റെ പേടി അസകലം തീർന്നു. എന്നു മാത്രമല്ല ഞാൻ കൃതാർത്ഥയാകയും ചെയ്തിരിക്കുന്നു."

ജഗ—നിങ്ങൾക്കെല്ലാം സൌഖ്യം തന്നെയല്ലെ?

കുമാരനു തിലോത്തമയിൽ വാസ്തവമായി അനുരാഗമുണ്ടായെന്നു് അദ്യമായി അറിയണമെന്നായിരുന്ന വിമലയുടെ ഉദ്ദേശം; അവൾ പറഞ്ഞു.

നമ്മുടെ ഗുണത്തിനായിട്ടാണു് ഞാൻ ശൈലേശ്വരനെ ആരാധിക്കാൻ വന്നതു്? അവിടുത്തെ അരാധനകൊണ്ടു് ആ ഈശ്വരൻ സംതൃപ്തനായിരിക്കുന്നു എന്നും, എന്റെ പൂജയെ സ്വീകരിക്കയില്ലെന്നും ഇപ്പോൾ എനിക്കു മനസ്സിലായിരിക്കുന്നു. അതുകൊണ്ടു് തിരിച്ചു പോകുന്നതിനു് എനിക്കു അനുവാദം തരണം."

ജഗ—വളരെ നന്നായി; എന്നാൽ തനിച്ചു പൊയ്ക്കൂടാ. ഞാൻകൂടി വരാം.

ആയുധാഭ്യാസത്തിനു മാത്രമല്ല രാജകുമാരൻ സമയം ചിലവാക്കീട്ടുള്ളതെന്നു് വിമലയ്ക്കു മനസ്സിലായി. അവൾ ചോദിച്ചു.

എന്തുകൊണ്ടാണു് എനിക്കു തനിച്ചു പൊയ്ക്കൂടാത്തതു്?

ജഗ—വഴിക്കു് അപത്തുകൾ ഉണ്ടാകാൻ ഇടയുണ്ടു്.

വിമ—അങ്ങനെയാണെങ്കിൽ എനിക്കു മഹാരാജാമാനസിംഹന്റെ അടുക്കൽവരെ ഒന്നു പോകേണ്ടിയിരിക്കുന്നു.

ജഗ—എന്തിനു്?

വിമ—എന്തിനെന്നൊ? അദ്ദേഹത്തിന്റെ അടുക്കൽ എനിക്കു അവലാതി പറയാനുണ്ടു്. ഞങ്ങളുടെ മാർഗ്ഗത്തിലുള്ള അപത്തുകളെ ഇല്ലാതെ ആക്കാനായി അദ്ദേഹംനിയമിച്ചിട്ടുള്ള സേനാനായകനു അതിനു ശക്തിയില്ല. അദ്ദേഹം ശത്രുസംഹാരത്തിനു് അശക്തനാണു് എന്നുപറയാൻ തന്നെ.

ജഗത്സിംഹൻ ചിരിച്ചുംകൊണ്ടു് ഉത്തരം പറഞ്ഞു. ആ സേനാനായകൻ ഇങ്ങനെ ഉത്തരം പറയും, "ശത്രുക്കളെ നശിപ്പിക്കാൻ

ഈശ്വരന്മാക്കുടി കഴിയുന്നില്ല. പിന്നെ മനുഷ്യന്റെ കഥ എന്താണു്? നോക്കുക, പണ്ടു് ഹിമവാൻ പർവതത്തിലുള്ള ആശ്രമത്തിൽവച്ചു് മഹാദേവൻ ചുട്ടകരിച്ച അദ്ദേഹത്തിന്റെ വൈരി അദ്ദേഹത്തിന്റെ മുമ്പിൽവച്ചു് അദ്ദേഹത്തിന്റെ ക്ഷേത്രനെ യുദ്ധത്തിൽ തോല്പിച്ചു കീഴടക്കിയിട്ടു പതിന്നാലു ദിവസമേ ആയിട്ടുള്ളൂ എന്തൊരു പ്രതാപം!

വിമല സ്മേരവദനയായി ചോദിച്ചു. മന്മഥൻ ആരോടാണു് ഈ അക്രമം കാണിച്ചതു്?

ജഗ—അ സേനാനായകനോടു തന്നെ.

വിമ—ഈ അസംഭാവ്യമായ സംഗതി മഹാരാജാവു വിശ്വസിക്കുമോ?

ജഗ—എനിക്കു സാക്ഷിയുണ്ടു്. നിങ്ങൾതന്നെ; സുശീലയായ—

വിമ—അവിടുത്തെ ഈ വിനീതയായ പരിചാരിക ഒരു ദുശ്ശീലയത്രെ. ദയവുചെയ്തു് എന്നെ വിമല എന്നു വിളിച്ചാൽ മതി.

ജഗ—വിമലയാണു് എന്റെ സാക്ഷി.

വിമ—ഇല്ല. വിമല ഈ കാര്യത്തിൽ സാക്ഷി പറകയില്ല—

ജഗ—ഒരുവേള അങ്ങനെ ഭവിച്ചേക്കാം; പതിന്നാലു ദിവസം കഴിയുന്നതിനുമുമ്പെ തന്റെ വാഗ്ദാനത്തെ മറക്കുന്ന ഒരുവൾ ഒരിക്കലും ഒരു നല്ല സാക്ഷിയായിരിക്കയില്ല—

വിമ—പ്രഭോ! എന്റെ വാഗ്ദാനമെന്താണു് എന്നു് ദയവുചെയ്തു് എന്നെ ഓർമ്മിപ്പിക്കണെ.

ജഗ—നിങ്ങളുടെ തോഴിയുടെ പേരുംമറ്റും എന്നെ അറിയിക്കാമെന്നു്.

"കുമാരാ!" അവൾപെട്ടെന്നു് നേരംപോക്കായിട്ടു് ഉൽക്കണ്ഠാസൂചകമായ സ്വരത്തിൽ പറഞ്ഞു "കുമാരാ! അവിടുത്തെ കൌതുകത്തെ സാധിപ്പിക്കുന്നതിനു് എനിക്കു വലിയ ശങ്കയുണ്ടു്. അതു് അവിടുത്തെ ഹൃദയസ്വാസ്ഥ്യത്തെ ഉന്മൂലനം ചെയ്തേക്കാം."

കുമാരൻ കുറേനേരം ആലോചനയോടു കൂടിയിരുന്നു. അദ്ദേഹവും വിനോദസ്വരം ഉപേക്ഷിച്ചു് സഗൌരവം പറഞ്ഞു. "വിമലേ! അവളെ സംബന്ധിച്ചുള്ള അറിവു് എന്റെ മനസ്സ്വാസ്ഥ്യത്തെ നശിപ്പിക്കത്തക്കതാണോ?"

വിമ—കുമാരാ! അതെ.

ജഗ —(ആലോചിച്ചു്) എന്തെങ്കിലും വരട്ടെ. നിങ്ങൾ എന്റെ ഇഷ്ടരയെ സാധിപ്പിക്കുക. അതു്, എന്തായാലും അവൾ അതാണെന്നറിയാത്തതിനാൽ ഇപ്പോൾ ഞാൻ അനുഭവിക്കുന്ന അസഹ്യവേദനയേക്കാൾ വലുതായ സങ്കടം ആയിരിക്കയില്ല. നിങ്ങളുടെ ഭയം സത്യമായി വരുന്ന പക്ഷവും അപ്പോൾ എനിക്കു് ഒരു സമാധാനമെങ്കിലും ഉണ്ടായിരിക്കുമല്ലൊ. വിമലേ! വെറും കൌതുകത്തിന്റെ പ്രേരണകൊണ്ടു് മാത്രമല്ല ഞാൻഇവിടെ വന്നിരിക്കുന്നതു്. ഈ പതിനാലുദിവസം എന്റെ കുതിരയുടെ പുറംതന്നെയായിരുന്ന എന്റെ കിടക്ക. എന്റെ ഹൃദയം അത്യന്തം അസ്വസ്ഥമായിരിക്കുന്നതുകൊണ്ടാണു ഇന്നു ഞാൻ ഇവിടെ എത്തിയതു്.

രാജകുമാരന്റെ അടുക്കൽനിന്നു ഈ സമ്മതം വാങ്ങാനായിരുന്ന വിമലയുടെ ശ്രമം; ഇതുകൊണ്ടു മതിയായില്ല. ഇനി കുറേക്കൂടിപറയിക്കണം, എന്നുവിചാരിച്ചുംകൊണ്ടു വിമല വീണ്ടും പറഞ്ഞു.

"കുമാരാ! രാജ്യനീതിസംബന്ധമായ സന്മാർഗ്ഗനിഷ്ഠയെക്കുറിച്ചു അവിടേയ്ക്കു നല്ലവണ്ണം അറിയാമല്ലൊ. ഈ യുദ്ധകാലത്തു അവിടുത്തെ മനസ്സു ലഭിക്കാൻ പ്രയാസമുള്ള ഒരു സ്ത്രീയെക്കുറിച്ചുള്ള വിചാരത്താൽ ഗ്രസിക്കപ്പെട്ടുവാൻ ഇടകൊടുക്കുന്നതു ശരിയാണോ എന്നു് അവിടുന്നു് ആലോചിക്കണേ! അവിടുന്നു അവളെ മറന്നുകളയണമെന്നു് ഞാൻ നിങ്ങളുടെ രണ്ടാളുടേയും നന്മയ്ക്കായി തിരുമനസ്സിലെ അടുക്കൽ യാചിക്കുന്നു. യുദ്ധകാര്യത്തിൽ മനസ്സുവെയ്ക്കാനുള്ളതു കൊണ്ടു് അവിടെയ്ക്കു അതു് നിഷ്പ്രയാസം സാധിക്കും."

"ഹാ! ഞാൻ ആരെയാണു് മറക്കേണ്ടതു്?" കുമാരൻ ഉത്തരം പറഞ്ഞു; അദ്ദേഹത്തിന്റെ അധരപുടം ചെറുതായി ഒന്നുചുളിഞ്ഞു. അതിൽ ഒരു ചെറിയ പുഞ്ചിരി പ്രകാശിച്ചു. അതു് കുമാരനുണ്ടായ കഠിനമായ ഹൃദയാസ്വാസ്ഥ്യത്തിന്റെ ബാഹ്യമായഅടയാളമായിരുന്നു. "ഞാൻ ആരെ മറക്കണം?" നിങ്ങളുടെ സഖിയുടെ രൂപം എന്റെ ഹൃദയത്തിൽ പ്രഥമവീക്ഷണത്തിൽതന്നെ ഗാഢമായി പതിഞ്ഞുപോയി. ഇനി അതു് ചാമ്പലാകുന്നതുവരെ അവിടെനിന്നു് ആ രൂപത്തെ പ്രമാർജനം ചെയ്യുക അസാദ്ധ്യമാണു്. ജനങ്ങൾ എന്റെ ഹൃദയം കല്ലാണെന്നു പറയാറുണ്ടു്: കല്ലിന്മേൽ എന്തെങ്കിലുംകൊത്തിയാൽ അതു് ആ കല്ലു നശിക്കുമ്പൊഴേ പോകയുള്ളല്ലൊ. യുദ്ധത്തെക്കുറിച്ചു് നീ എന്താണുപറഞ്ഞതു്? വിമലേ! നിങ്ങളുടെ സഖിയെകണ്ടതിൽ പിന്നെ ഞാൻ യുദ്ധകാര്യത്തിൽ മാത്രമേ ഏർപ്പെട്ടിട്ടൊള്ളു.

യുദ്ധക്കളങ്ങളിലാകട്ടെ പാളയങ്ങളിലാകട്ടെ അവളുടെ മുഖചന്ദ്രനെ ഒരു ക്ഷണനേരമെങ്കിലും വിസ്മരിക്കാൻ എനിക്കു കഴിയുണ്ടായില്ല. ആ പട്ടാണി എന്റെ കഴുത്തിൽ വെട്ടാനായി വാളുയർത്തിയപ്പോഴും എന്റെ ആദ്യത്തെ വിചാരം എനിക്ക് ഇനി അവളെ കാണാൻകഴികയില്ലല്ലൊ, ഞങ്ങളുടെ പ്രഥമദർശനംതന്നെ ഒടുക്കത്തേതുമായല്ലൊ;—എന്നായിരുന്നു. വിമലേ! നിങ്ങളുടെ തോഴിയെ കാണ്മാൻ എവിടെപ്പോയാൽ സാധിക്കും?"

രാജകുമാരനിൽനിന്നു ഇനി ഇതിലധികമെന്താണു് ഗ്രഹിക്കാനുള്ളതു്? വിമല പറഞ്ഞു.

"എന്റെ തോഴിയെ ശിരിമദ്ദിരത്തിൽ പോയാൽ കാണാം. സുന്ദരിയായ തിലോത്തമ വീരേന്ദ്രസിംഹന്റെ പുത്രിയത്രെ."

ജഗത്സിംഹൻ സമ്പൂർണ്ണം ഉണർന്നായാലെന്നപോലെ ഒന്നു ഞെട്ടി അദ്ദേഹത്തിന്റെ ശിരസ്സു് ഒരുപശത്തേക്കു വീണു. തന്റെ ശരീരത്തെ നിലത്തു ഉന്നിയ ഖഡ്ഗംകൊണ്ടു് താങ്ങി മൌനമായി നിന്നു. വളരെനേരം കഴിഞ്ഞു് ഒരു ദീർഘനിശ്വാസത്തോടുകൂടി "വിമലേ! നീ പറഞ്ഞതെല്ലാം സത്യം തന്നെ. തിലോത്തമയെ എനിക്കു ലഭിക്കുകയില്ല. ഞാൻ ഉടനെ പടക്കളത്തിലേക്കു പോകും. അവിടെ എന്റെ ഭാവിശ്രേയസ്സിനെക്കുറിച്ചുള്ള സകല ആശകളും ശത്രുക്കളുടെ ചോരപ്പുഴയിൽ ആണ്ടു നശിക്കട്ടെ."

രാജകുമാരന്റെ ശോകാവേഗംകണ്ടു് വിമലയുടെഹൃദയം നിഭൃതമായി ചലിച്ചു. "ഈ ലോകത്തിൽ വാസ്തവമായ അനുരാഗം സഫലമായി ഭവിക്കുന്നതാണെങ്കിൽ ശ്രേഷ്ഠരാജകുമാരാ! തിലോത്തമയുടെ ഹസ്തകമലം അവിടേയ്ക്കു ലഭിക്കാതിരിക്കയില്ല. ഇതു വേഗത്തിൽ അവിടുന്നു ഇത്രഭാഗ്യത്തിനു വശംവദനാകുന്നതു് എന്താണു്? ഇന്നു ഭാഗ്യദേവത അവിടേയ്ക്കു പ്രതികൂലയാണെങ്കിൽ നാളെ അനുകൂലയായി ഭവിക്കും."

ആശാദേവതയുടെ വാക്കുകൾ എത്ര മധുരങ്ങളാണു്? അതിഭയങ്കരമായ ആപൽസന്ധിയിലും ആ ദേവി മനുഷ്യകർണ്ണങ്ങളിൽ മൃദുവായ ആശ്വാസവചനത്തെ വർഷിക്കുന്നു. കൊടുങ്കാറ്റും അന്ധകാരവും എന്നെന്നേക്കും നില നില്ക്കുകയില്ല! "നീ എന്തിനാണു് പിന്നെ ഇങ്ങനെ വ്യസനാഭ്രിതനായിരിക്കുന്നതു്? ഞാൻ പറയുന്നതു കേൾക്കുക." ഇങ്ങനെ ആശ വിമലയുടെ രസനേന്ദ്രിയമാർഗ്ഗമായി ജഗത്സിംഹനെ ആശ്വസിപ്പിച്ചു.

രാജകുമാരൻ അതെല്ലാം ശ്രദ്ധിച്ചുകേട്ടു. ഈശ്വരവിലാസം അക്കറിയാം. വിധിലിഖിതത്തെ മുൻകൂട്ടിപ്പറയാൻ ആർക്കെങ്കിലുംശക്തിയുണ്ടോ? ലോകത്തിൽ എന്തെങ്കിലും അസംഭാവ്യമായിട്ടുണ്ടോ? അസംഭാവ്യങ്ങളെന്നു് വിചാരിക്കപ്പെട്ടിരിക്കുന്ന പലതും ഭൂമിയിൽ സംഭവിച്ചിട്ടില്ലേ?

അതെ! രാജകുമാരൻ ആശാദേവതയുടെ വാക്കുകളെ ശ്രദ്ധിച്ചു.

"ഇന്നു് എന്റെ മനസ്സു് വളരെ ചഞ്ചലമായിരിക്കുന്നു. നേരുവഴി ഏതാണെന്നു ചിന്തിക്കുന്നതിനു് എനിക്കു ശക്തിയില്ല. മൈവവിധിപോലെ എല്ലാം നടക്കും. അതു തടുക്കാൻ ശക്തി ആർക്കും ഇല്ലല്ലൊ. ഇപ്പോൾ ഞാൻ എന്റെ മനസ്സിലുള്ളതു പറയാം. ഇവിടെ ഈ ശൈലേശ്വരസ്വാമിയുടെ സന്നിധിയിൽവച്ചു്, ഞാൻ തിലോത്തമയെ അല്ലാതെ മറെറാരു സ്ത്രീയേയും പാണിഗ്രഹണം ചെയ്യുകയില്ലെന്നു് ശപഥം ചെയ്യുന്നു. ഞാൻ പറഞ്ഞതെല്ലാം നിങ്ങളുടെ സഖിയെ അറിയിക്കാൻ അപേക്ഷ. ഒരിക്കൽ കൂടിമാത്രം അവളെ കാണാൻ മോഹമുണ്ടെന്നും അവളോടു പറയണം, ആ അനുഗ്രഹത്തിനും ഞാൻ പിന്നെ ഒരിക്കലും യാചിക്കയില്ല."

വിമലയുടെ മുഖം ഉള്ളിൽ തിങ്ങിയ സന്തോഷത്താൽ ഉജ്ജ്വലിച്ചു.

"എന്റെ തോഴിയുടെ മറുപടി എങ്ങിനെയാണു് ഞാൻ അവിടുത്തെ അടുക്കൽ എത്തിക്കുന്നതു്?"

നിങ്ങളെ വീണ്ടും വീണ്ടും ബുദ്ധിമുട്ടിയ്ക്കാൻ എനിക്കുമടിയുണ്ടു്. എന്നാൽ ഒരിക്കൽ കൂടി നിങ്ങൾ ഈ ദേവാലയത്തിൽവന്നു് എന്നെ കാണാതെങ്കിൽ അതു് എനിക്കു വലിയ ഒരു ഉപകാരമായിരിക്കും. എപ്പോഴെങ്കിലും ഒരിക്കൽ നിങ്ങൾക്കു് ജഗത്സിംഹന്റെ കൃതജ്ഞതയുടെ ഫലം ലഭിക്കുന്നതാണു്."

വി—കുമാരാ! ഞാൻ അവിടുത്തെ ദാസിയത്രെ; എന്നാൽ ഈ നിമിത്തത്തിൽകൂടി രാത്രിയിൽ തനിച്ചുവരാൻ എനിക്കു വളരെയേയുണ്ടു്. എന്റെ വാഗ്ദത്തത്തെ സംരക്ഷിക്കണമല്ലൊ എന്നു വിചാരിച്ചുമാത്രം ഞാൻ ഇന്നു ഇവിടെ എത്തിയതാണു്. ഇപ്പോൾ ഈ ദിക്കിൽ ശത്രുക്കളുടെ ഉപദ്രവം കലശലായിരിക്കുന്നു. ഇനി ഒരിക്കൽകൂടി ഇവിടെ വരാൻ എനിക്കു വലിയ പേടിയുണ്ടു്.

രാജകുമാരൻ കുറെ ആലോചിച്ചിട്ടു പറഞ്ഞു. തെറെറാന്നുമില്ലെങ്കിൽ ഞാൻ നിങ്ങളോടൊരുമിച്ചു വരാം. ഞാൻ അവിടെഎവി

ടെയെങ്കിലും ഒരിടത്തു കാത്തുനിൽക്കാം. നിങ്ങൾ അവിടെ വന്നു് അവളുടെ മറുപടി എന്നോടു അറിയിക്കുക."

"എന്നാൽ പോകാം. വരണം" എന്നു വിമല അത്യാഹ്ലാദത്തോടുകൂടി പറഞ്ഞു.

അവർ പുറത്തക്കു കടക്കാൻ ഭാവിച്ചപ്പോൾ ക്ഷേത്രത്തിന്റെ പുറത്തു് ആരോ കുതിരയോടുകൂടി നടക്കുന്ന ശബ്ദം അവരുടെ ചെവിയിൽ പതിച്ചു.

"നിങ്ങളുടെകൂടി ആരെങ്കിലും വന്നിട്ടുണ്ടോ?" എന്നു് രാജകുമാരൻ അല്പം ആശ്ചര്യഭാവത്തോടുകൂടി വിമലയോടു ചോദിച്ചു.

വിമല—"ഇല്ല ഇല്ല."

"എന്നാൽ ആരുടെ കാലടിയാണു് നാം കേട്ടതു്. നമ്മുടെ സംഭാഷണം ആരോ വെളിയിൽനിന്നു കേട്ടിരിക്കുന്നു."

അനന്തരം അദ്ദേഹം ദേവാലയത്തിനു വെളിയിൽ ഇറങ്ങി അതിന്റെ ചുറ്റും നടന്നു നോക്കി; അവിടെയെങ്ങും ആരെയും കണ്ടില്ല.

൧൭—ാം അദ്ധ്യായം.

വീരപഞ്ചമി.

ശൈലേശ്വരനെ വന്ദിച്ചതിനുശേഷം ജഗൽസിംഹനും വിമലയും ശിരിമന്ദിരത്തിലേക്കു പുറപ്പെട്ടു. അവരുടെ ഉള്ളിൽ അപ്പോൾ എന്തൊ ഒരു അസ്വസ്ഥത കടന്നുകൂടിയിരുന്നു. കുറേനേരം മൌനമായി നടന്നതിനുശേഷം രാജകുമാരൻ പറഞ്ഞു: "വിമലെ! എനിക്കു ഒരു കാര്യവുംകൂടി അറിഞ്ഞാൽ കൊള്ളാമെന്നുണ്ടു്. അതെന്താണെന്നറിയുമ്പോൾ നിങ്ങൾ എന്തു പറയുമോ?"

വി. "പ്രഭോ! അതെന്താണു്?"

ജഗ—"നിങ്ങൾ ഒന്നുകൊണ്ടും ഒരു പരിചാരികയായിരിക്കാൻ ഇടയില്ലെന്നു് എനിക്കു തോന്നുന്നു."

വി—(ചിരിച്ചുംകൊണ്ടു) "അങ്ങിനെ തോന്നാൻ അവിടേയ്ക്കു എന്താണു കാരണം?"

ജഗ—"വീരേന്ദ്രസിംഹന്റെ പുത്രി അവനഗരത്തിലെ പ്രഭുവിന്റെ സ്നേഹയായിരിക്കാൻ പാടില്ലാത്തതിനു ചില പ്രത്യേക കാരണങ്ങളുണ്ട്. അവ എത്രയും നിഗൂഢങ്ങളും ആണു്. അതിനാൽ നിങ്ങൾ ഒരു വെറും പരിചാരിക മാത്രമായിരുന്നെങ്കിൽ നിങ്ങൾക്കു് അതറിയാൻ കഴികയില്ലായിരുന്നു."

"അവിടുത്തെ ഉദ്ദേശം ശരിതന്നെ" വിമല നെടുവീർപ്പിട്ടുകൂടി പറഞ്ഞു. "ഞാൻ ഒരു പരിചാരികയല്ല. ഭാഗ്യദോഷംകൊണ്ടു് അതുപോലെ ആചരിക്കുന്നു എന്നേയുള്ളു. എന്നാൽ എന്തിനാണു എന്റെ ഭാഗ്യത്തെ ഞാൻ കുറപ്പെടുത്തുന്നതു്? ഈ അവസ്ഥ അത്ര കഷ്ടതരമല്ലല്ലൊ.

ഈ സംഭാഷണം വിമലയുടെ മനസ്സിൽ ദുഃഖത്തെ അങ്കുരിപ്പിച്ചിരിക്കുന്നതായി രാജകുമാരനു് മനസ്സിലായി. അതുകൊണ്ടു് അദ്ദേഹം ആ വിഷയം വിട്ടുകളഞ്ഞു.

വിമല തുറന്നുപറഞ്ഞു. "കുമാരാ! ഞാൻ ആരാണെന്നു ഒരു ദിവസം അവിടുത്തെ അറിയിക്കാം. എന്നാൽ അതു് ഇപ്പോഴല്ല. അതെന്തൊരു ശബ്ദമാണു് കേൾക്കുന്നതു്? വല്ലവരും നമ്മെ പിന്തുടരുന്നുണ്ടോ?

അപ്പോൾ മനുഷ്യപാദങ്ങളുടെ ശബ്ദം അവർക്കു സ്പഷ്ടമായി കേൾക്കാമായിരുന്നു. രണ്ടാളുകൾ തമ്മിൽ സ്ത്രീകളെപ്പോലെയും കേൾക്കപ്പെട്ടു. അവർ അപ്പോൾ ദേവാലയത്തിൽനിന്നു് ഏകദേശം ഒരു നാഴികവഴി പോന്നിരുന്നു.

എനിക്കു് ഒരു വലിയ ആശങ്കയുണ്ടു്. ഞാൻ പോയി ഒന്നു നോക്കിവരാം എന്നുപറഞ്ഞു രാജകുമാരൻ കുറെദൂരം പിന്നോട്ടു പോയി ചുറ്റുംനോക്കി; ആരെയും കണ്ടില്ല. അദ്ദേഹം തിരിച്ചുവന്നു വിമലയോടു പറഞ്ഞു. ആരോ നമ്മെ അനുഗമിക്കുന്നുണ്ടു്. നമുക്കു കരുതിവേണം സംസാരിക്കാൻ.

അവർ വളരെ പതുക്കെ സംസാരിച്ചുംകൊണ്ടു നടന്നു, ദുർഗ്ഗത്തിന്റെ സമീപത്തിൽ എത്തി. "നിങ്ങൾ എങ്ങിനെയാണു് ഇപ്പോൾ അകത്തുകടക്കുന്നതു്? ഇപ്പോൾ കോട്ടവാതിൽ അടച്ചിരിക്കുമല്ലൊ."

അതിനെക്കുറിച്ചു് വിചാരപ്പെടേണ്ട. ഞാൻ വെളിയിലേക്കുപോന്നപ്പോൾ അകത്തു കടക്കാനുള്ള മാർഗ്ഗവും കരുതിയിട്ടുണ്ടു്.

"വല്ല ഗൂഢമാർഗ്ഗങ്ങളും ഉണ്ടോ?

കള്ളനാണെങ്കിൽ തുരങ്കവുമുണ്ടാകും" എന്നു വിമല ചിരിച്ചും കൊണ്ടുത്തരംപറഞ്ഞു.

"വിമലേ! ഞാൻ ഇനി അങ്ങോട്ടുവന്നിട്ടു കാര്യമില്ല. ഇവിടെ പ്രാകാരത്തിനടുത്തുള്ള മാന്തോപ്പിൽനില്ക്കാം. എന്റെ അപേക്ഷയെ നിങ്ങൾ നിങ്ങളുടെ സഖിയോടു താല്പര്യമായി പറയണേ! അവളുടെ കടാക്ഷത്താൽ എന്റെ കണ്ണുകൾ ഒരിക്കൽകൂടി അനുഗ്രഹിക്കപ്പെടട്ടെ. അതു് ഒരാഴ്ചയോ ഒരു മാസമോ ഒരു വർഷംതന്നെയോ കഴിഞ്ഞാലും വേണ്ടില്ല."

"ആ മാന്തോപ്പു് അത്ര വിജനമല്ല. എന്നോടൊരുമിച്ചു വരുകതന്നെ."

"ഏതു വഴി?"

"പ്രാകാരത്തിനകത്തേക്കു്."

രാജകുമാരൻ കുറെനേരം ചിന്താവശനായിനിന്നു. അദ്ദേഹം പറഞ്ഞു. "പാടില്ല, വിമലേ! എനിയ്ക്കതു ചെയ്യുകൂടാ. അതിന്റെ അധിപതിയുടെ അനുവാദം കൂടാതെ ഞാൻ കോട്ടയ്ക്കകത്തു കടക്കുന്നതുശരിയല്ല.

അവിടുത്തെ ആ ശങ്കയ്ക്കു കാരണമെന്താണു്?

രാജകുമാരൻ സഗർവ്വം പറഞ്ഞു. "രാജാക്കന്മാർ എവിടെ പോകാനും ഒരിക്കലും പേടിക്കയില്ല. അവനഗരത്തിന്റെ അധിപതിയുടെ പുത്രനു്, അതിന്റെ അധികാരിയുടെ അനുമതിയില്ലാതെ കോട്ടയ്ക്കകത്തു കടക്കുന്നതു് യോഗ്യമാണോ എന്നുവിചാരിച്ചു നോക്കുക."

വി—ഞാനാണു് അവിടുത്തെ അകത്തേക്കു കൊണ്ടുപോകുന്നതു്.

ജഗ—ഞാൻ നിങ്ങളെ ഒരു പരിചാരിക എന്നുവച്ചു് പുരുഷരിക്കയാണെന്നു നിങ്ങൾ വിചാരിക്കരുതു്. എന്നെ കോട്ടയ്ക്കകത്തേക്കു കൂട്ടിച്ചുകൊണ്ടു പോകാൻ നിങ്ങൾക്കെന്തധികാരമാണുള്ളതു്?

വി—എന്റെ അധികാരം എന്താണെന്നറിയാതെ അവിടുന്നു് വരികയില്ലയോ?

ജഗ—ഒരിക്കലും ഇല്ല.

വിമല രാജകുമാരന്റെ ചെവിയിൽ എന്തോ മന്ത്രിച്ചു.

അംബേ! ദയചെയ്തു മുമ്പേ നടക്കണം, ഞാൻ നിങ്ങളോടു് അനുഗമിക്കാം.

"കുമാര! ഞാൻ ഒരു പരിചാരികയത്രെ. അവിടുന്നു് എന്നോടു കല്പിക്കയാണു വേണ്ടതു്."

"എല്ലാം നിങ്ങളുടെ ഇഷ്ടപോലെ."

അപ്പോൾ അവർ കോട്ടയ്ക്കകത്തേയ്ക്കുള്ള പ്രധാനമാർഗ്ഗത്തിൽ കൂടിയാണ് നടന്നുകൊണ്ടിരുന്നത്. അതിന്റെ ഒരു വശത്തായിട്ടായിരുന്നു മുമ്പുപറഞ്ഞ മാന്തോപ്പ്. അതു പ്രധാന കോട്ടവാതുക്കൽനിന്നു് ദൃശ്യമല്ലായിരുന്നു. കോട്ടയുടെ പിൻഭാഗത്തായി അമൃതധാരാനദി ഒഴുകുന്ന ദിക്കിലേക്കു് ആ തോപ്പിൽകൂടി കടന്നുവേണം പോകാൻ. വിമല അവിടെവച്ചു് രാജമാർഗ്ഗത്തെവിട്ടു് രാജകുമാരനും ഒരുമിച്ചു് മാങ്കാട്ടിലേക്കു കടന്നു.

കുറച്ചുകഴിഞ്ഞപ്പോൾ അതിനടുത്തു താഴെ പൊഴിഞ്ഞു കിടക്കുന്ന ഉണങ്ങിയ ഇലകളിൽ ഒരു മർമ്മരശബ്ദവും മനുഷ്യപാദത്തിന്റെ പെരുമാറ്റവും അവർ കേട്ടു.

വിമ—ഇതാപിന്നെയും ആ ശബ്ദം

രാജ—ഇവിടെ കുറെ നില്ലുക. ഞാൻ ഒന്നു നോക്കിവരാം.

കുമാരൻ തന്റെ വാൾ ഉറയിൽ കയ്യിൽ പിടിച്ചുംകൊണ്ടു് ആ ശബ്ദംകേട്ട സ്ഥലത്തേക്കുനടന്നു. അവിടെയെങ്ങും ഒന്നുംകണ്ടില്ല. മാന്തോപ്പിൽ താഴെ അനവധി കുറിക്കാട്ടകൾ പടർന്നു പിടിച്ചിരുന്നതിനാൽ ഒന്നും നല്ലപോലെ കാണ്മാൻ തരമില്ലായിരുന്നു. ഏതായാലും ആ ശബ്ദം ഏതോ ജീവികളുടെ കാൽ ഇലകളിൽ തട്ടിയുണ്ടായതു തന്നെ എന്നു് അദ്ദേഹം തീർച്ചപ്പെടുത്തി. സംശയനിവാരണം വരുത്തേണ്ടതു് അവശ്യമാണെന്നു വിചാരിച്ചു് അദ്ദേഹം ഒരു മരത്തിന്റെ മുകളിൽകയറി നാലുപാടും സൂക്ഷിച്ചുനോക്കി. കുറേനേരം സൂക്ഷിച്ചപ്പോൾ ചന്ദ്രരശ്മിയിൽ പ്രകാശിക്കുന്ന രണ്ടു തലപ്പാവുകൾ അദ്ദേഹത്തിന്റെ ദൃഷ്ടിപഥത്തിൽപ്പെട്ടു. ആ തലപ്പാവുകൾ ധരിച്ചിരിക്കുന്ന ആളുകളുടെ ശരീരങ്ങൾ ഒരു മരത്തിന്റെ തണലിനാൽ മറയ്ക്കപ്പെട്ടിരുന്നതുകൊണ്ടു് നല്ലവണ്ണം കാണ്മാൻ പാടില്ലായിരുന്നു.

മനുഷ്യർതന്നെയാണു് ആ ശബ്ദം ഉണ്ടാക്കിയതെന്നു അദ്ദേഹത്തിനു ബോധപ്പെട്ടു. തിരിച്ചുവരുമ്പോൾ ആ മരം തൊറിപ്പോകാതിരിക്കാൻവേണ്ടി അദ്ദേഹം പ്രത്യേകം മനസ്സിലാക്കി. പിന്നീടു പതുക്കെ ഇറങ്ങി വിമലയുടെ അടുക്കൽചെന്നു കണ്ടതു് എല്ലാം അവളെ അറിയിച്ചു.

ജഗ—ഹാ! രണ്ടുകുന്തം കിട്ടിയെങ്കിൽ.

വിമ—കുന്തംകൊണ്ടു് എന്തുചെയ്യാനാണു്?

ജഗ—അതുണ്ടെങ്കിൽ ഈ ആളുകൾ അരാണെന്നു മനസ്സിലാക്കാമായിരുന്നു. ഇതു് ആകപ്പാടെ അതു ശുഭസൂചകമായിരിക്കുന്നില്ല. കള്ളപ്പട്ടാണികൾ എന്തോ ദുരുദ്ദേശ്യത്തോടുകൂടി നമ്മെ പിന്തുടർന്നു എന്നു് എനിക്കുതോന്നുന്നു. പട്ടാണികളുടെ തലപ്പാവാണു് ഞാൻ കണ്ടതു്.

വഴിയരികിൽ കണ്ട ചാകാറായ കുതിരയും, തലപ്പാവും കുതിരക്കുളമ്പുകളുടെ പാടുകളും എല്ലാം പെട്ടെന്നു വിമലയുടെ മനസ്സിൽ പ്രകാശിച്ചു.

"അവിടുന്നു് ഏതാനുംക്ഷണം ഇവിടെ നില്ക്കണം. ഞാൻ പോയി കുന്തംകൊണ്ടുവരാം."

വിമല കോട്ടയരികിലേക്കു ബദ്ധപ്പെട്ടു പോയി. അവർ അന്നു പകലെ ഉടുത്തൊരുങ്ങിക്കൊണ്ടിരുന്ന മുറിയുടെ താഴെ തോപ്പിലേക്കു് ഒരു കിളിവാതൽ ഉണ്ടായിരുന്നു. അവർ അതിന്മേൽ പിടിച്ചുകയറി മടിയിൽനിന്നു് ഒരു താക്കോൽ എടുത്തു കതകിന്റെ പൂട്ടിലിട്ടു് ഒന്നു തിരിച്ചു. ആ ജനൽ മൂഴുവൻ ഒരു സൂത്രപ്പണിയായിരുന്നു പെട്ടെന്നു കിളിവാതിലിന്റെ കതകും കട്ടിളയും അഴികളും എല്ലാംകൂടി പുറത്തിനകത്തേക്കു പോയി. അവിടെ ഒരു ദ്വാരമുണ്ടായി. അവർ അകത്തുകടന്നു് മുമ്പിലത്തെപ്പോലെ കതകടച്ചു പേരെ ഒരുതാഴിൽ താക്കോലിട്ടുതിരിച്ചു. അപ്പോൾ അതു ഒരുവിധത്തിലും തുറക്കാൻ കഴിയാത്തവണ്ണം ഉറച്ചു. പിന്നീടു് വിമല അയുധപ്പുരയിലേക്കു ചെന്നു് സൂക്ഷിപ്പുകാരനോടു പറഞ്ഞു. "എനിക്കു രണ്ടു കുന്തംവേണം. അതു ഞാൻ വേഗം തിരിച്ചുകൊണ്ടുവരാം ഇതു് ആരോടും പറയരുതു്."

"അമ്മേ നിങ്ങൾക്കു കുന്തം എന്തിനാണു്?"

"എനിക്കു ഇന്നു വീരപഞ്ചമിവ്രതമാണു്. അതനുഷ്ഠിക്കുന്നസ്ത്രീയ്ക്കു് വീരനായ പുത്രനുണ്ടാകും. പൂജയ്ക്കു് അയുധംവേണം. എനിക്കു് ഒരു പുത്രനുണ്ടാകണമെന്നു മോഹമുണ്ടു്. നീ ഈ കഥ ആരോടും പറയല്ലെ!"

സൂക്ഷിപ്പുകാരൻ വിമല പറഞ്ഞതെല്ലാം വാസ്തവമെന്നുതന്നെ വിചാരിച്ചു. രാജധാനിയിലെ ആളുകളെല്ലാം വിമലയുടെ ആജ്ഞയെ സർവ്വഥാ അനുസരിച്ചുവന്നു. അവൻ പിന്നീടു് ഒരക്ഷരവും പറയാതെ വേഗം രണ്ടു നല്ലകുന്തം കൊണ്ടുവന്നുകൊടുത്തു.

വിമല കുന്തവുംകൊണ്ടു് ജന്നലിന്റെ അടുക്കൽവന്നു് അതു തുറന്നു ബദ്ധപ്പെട്ടു ജഗത്സിംഹന്റെ സമീപത്തേക്കു പോയി.

ധൃതഗതിയാൽ മതിമറന്നോ താൻ വേഗം തിരിച്ചുവന്നുകൊള്ളാമെന്നുള്ള വിചാരംകൊണ്ടോ ജന്നൽ പൂട്ടാതെയാണ് വിമല രാജകുമാരന്റെ അടുക്കലേക്കു പോയത്. ഇതു് അപത്തിനു പഴുതുണ്ടാക്കിക്കൊടുത്തു. ജന്നലിന്റെ അടുത്തുള്ള ഒരു മാവിന്റെ മറവിൽ ഒളിച്ചുനിന്നിരുന്ന ആയുധപാണിയായ ഒരാൾ ഈ കരുതലില്ലായ്മയെ മനസ്സിലാക്കി വിമല അകലെയായപ്പോൾ തന്റെ ചെരിപ്പു് ഊരിയുംവച്ചു് പതുക്കെ അതിന്റെ അടുത്തെത്തി അകത്തു നോക്കി. ആരുടെയെങ്കിലും അനക്കം ഇല്ലെന്നുകണ്ടു് നിശബ്ദമായി അകത്തേക്കു കടന്നു. ആ മുറിയുടെ ഉള്ളിൽകൂടി അവൻ കോട്ടയ്ക്കകത്തു് എത്തുകയുംചെയ്തു.

രാജകുമാരൻ ഇതിനിടയിൽ വിമലയുടെ കയ്യിൽനിന്നു് കുന്തവും വാങ്ങിക്കൊണ്ടു് മുമ്പിലത്തെ മരത്തിന്മേൽകയറി മുമ്പു് തലപ്പാവു കണ്ടിടിക്കിലേക്കു നോക്കി. അപ്പോൾ അവിടെ ഒരു തലപ്പാവുമാത്രമേ കാൺമാനുണ്ടായിരുന്നുള്ളു. മറ്റൊരാൾ അവിടെനിന്നു പോയിരിക്കുന്നു. അനന്തരം അദ്ദേഹം ഒരു കുന്തം ഇടത്തുകൈയിൽപിടിച്ചുംകൊണ്ടു മറ്റേതെടുത്തു് അകലെക്കണ്ട തലപ്പാവു ലക്ഷ്യമാക്കി എറിഞ്ഞു. ഉടനെ ഇവകളുടെ ഒരു മർമ്മരധ്വനിയും അതിനെ പിന്തുടർന്നു മറ്റൊരുള്ള എന്തോ ഒരുവസ്തു നിലത്തു പതിച്ചുമാതിരി ഒരു ശബ്ദവും കേട്ടു. നോക്കിയപ്പോൾ തലപ്പാവു് പൂർവ്വസ്ഥാനത്തുകണ്ടില്ല. തന്റെ ലക്ഷ്യംപിഴക്കാത്ത കുന്തപ്രയോഗം മരക്കൊമ്പിൽമറഞ്ഞിരുന്ന ആളെ അവിടെനിന്നു താഴെ തള്ളിയിട്ടിരിക്കണം എന്നു രാജകുമാരൻ തീർച്ചയാക്കി.

അദ്ദേഹം വേഗം താഴത്തിറങ്ങി ആ ആൾവീണ സ്ഥലത്തേക്കു പോയി. അവിടെ ആയുധപാണിയായ ഒരു മുസൽമാൻശിപായി ചത്തുകിടക്കുന്നതും കുന്തം അവന്റെ കണ്ണിന്റെ മേൽഭാഗത്തു തറച്ചിരിക്കുന്നതുംകണ്ടു. അവന്റെ ശരീരപരിശോധന കഴിച്ചതിൽ, കയ്യിൽകെട്ടിയിരുന്ന ഒരു രക്ഷയിൽ നിന്നു ഒരു എഴുത്തുകിട്ടി. അദ്ദേഹം അതു് നിലാവെളിച്ചത്തു് കൊണ്ടുവന്നു വായിച്ചു. അതിൽ ഇങ്ങനെ എഴുതിയിരുന്നു.

"കുട്ടിപ്പാഷാന്റെ അനുചരന്മാർ ഈ എഴുത്തു കാണുന്നമാത്രയിൽ ഇതുകൊണ്ടുവരുന്ന ആളിന്റെ ആജ്ഞയനുസരിച്ചു നടക്കുന്നകൊള്ളണം."

വിമല ഈ ശബ്ദം എല്ലാം കേട്ടെങ്കിലും കാര്യമെന്തെല്ലാമാണെന്നു് അവൾക്കു മനസ്സിലായില്ല. രാജകുമാരൻ അവളുടെ അടുക്കൽ വന്നു് കാര്യമെല്ലാം വിസ്തരിച്ചുപറഞ്ഞു.

അവൾ പറഞ്ഞു. "കഷ്ടം, ഇതു ഞാൻ അറിഞ്ഞിരുന്നുഎങ്കിൽ കുന്തം കൊണ്ടുവന്നു് തരികയില്ലായിരുന്നു. ഞാൻ ഒരു മഹാപാപി യത്രെ. ഇനി എങ്ങിനെയാണു് ഈ മഹാപാപത്തിനു പ്രതിവിധി ചെയ്യേണ്ടതു്.

രാജകു—നിങ്ങൾ വ്യസനിക്കുന്നതു് എന്തിനാണു്? നമ്മുടെശ ത്രുവിനെ അല്ലെ ഞാൻ കൊന്നതു്. ഇതു ക്ഷത്രിയ ധർമ്മമത്രെ.

വിമ—യോദ്ധാക്കന്മാർക്കു് അങ്ങനെസമാധാനപ്പെടാം. ഞങ്ങൾ സ്ത്രീകളാണല്ലൊ.

കുറച്ചു കഴിഞ്ഞു് അവൾ പെട്ടെന്നു പറഞ്ഞു. "കുമാര! ഇനി താമസിച്ചാൽ അപത്തുണ്ടാകും. നമുക്കു കോട്ടയ്ക്കകത്തേക്കുപോകാം. ഞാൻ വാതിൽ തുറന്നിട്ടേച്ചാണു് പോന്നതു്.

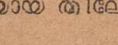
വിമല കുമാരനാൽ അനുഗതയായി വേഗം കോട്ടയ്ക്കകത്തുകട ന്നു. അപ്പോൾ രാജകുമാരന്റെ ഹൃദയം കഠിനമായി തപിക്കയും കാ ലുകൾ വിറയ്ക്കയും ചെയ്തു. അസംഖ്യം അമ്പുകൾ അഭിമുഖമായി എ തിർത്താലും ഒരു രോമം പോലും ചലിക്കാത്ത ഒരാൾക്കു സംഭ്രമം എന്തി നെയാണു് സൂചിപ്പിക്കുന്നതു്. ഈ അഹ്ലാദഹർമ്മ്യത്തിൽ അധി രോഹണംചെയ്യുന്നസമയത്തു് അദ്ദേഹത്തിനു് ഇതു് എന്തൊരു ഭാവി ഷ്യൽ ഫലത്തെയാണു് സൂചിപ്പിക്കുന്നതു്.

വിമല ജന്നൽ അടച്ചുപൂട്ടിയതിനുശേഷം രാജകുമാരനെ ത ന്റെ ശയ്യാഗൃഹത്തിലേക്കു് കൂട്ടിച്ചുകൊണ്ടുപോയി. ഞാൻഇപ്പോൾ വന്നേക്കാം. ഭയപ്പെടേണ്ട അതുവരെ ഈ കട്ടിലിൽ ഇരിക്കണെ. അ വിടുത്തെ മനസ്സു മറ്റുകാര്യങ്ങളിൽ ഏർപ്പെട്ടിരിക്കയല്ലെങ്കിൽ, സാ ക്ഷാൽ മഹാവിഷ്ണുകൂടി ഒരിക്കൽ ഒരു പേരാലിന്റെ ഇലയിൽ ശയി ച്ചു എന്നോർക്കണെ."

അവൾ പെളിയിൽപോയി കുറച്ചുകഴിഞ്ഞു് അടുത്ത മുറിയിൽ നിന്നു് അതിലേക്കുള്ള വാതിൽ തുറന്നു് പടിയിൽ നിന്നുംകൊണ്ടു് പറഞ്ഞു. 'ശ്രേഷ്ഠനായ രാജകുമാര! ഇവിടേയ്ക്കു കടന്നുവന്നു് ഞാൻ ഒരു വാക്കുപറയുന്നതു കേൾക്കുമൊ?"

രാജകുമാരന്റെ ഹൃദയം അപ്പോഴും വിറച്ചു— ഒരുവേള അതു ഒ രുശബ്ദവും പുറപ്പെടീച്ചില്ലതന്നെ. അദ്ദേഹം കട്ടിലിൽ നിന്നെണീച്ചു് വിമലയുടെ അടുക്കലേക്കുചെന്നു.

അവർ മിന്നൽക്കൊടിപോലെ പെട്ടെന്നു മറഞ്ഞു. താൻ ഒരു ദിവ്യമായ അറയിലാണു നില്ക്കുന്നതെന്നു കുമാരൻ കണ്ടു. അതിൽ ഒരു വെള്ളിവിളക്ക് പ്രകാശിക്കുന്നുണ്ടായിരുന്നു. ഒരു കോണിലായി മൂടുപടംകൊണ്ട് ശരീരം മറച്ചു് ഒരു യുവതിയും നിന്നിരുന്നു. അതു് അതികോമളവിഗ്രഹയായ തിലോത്തമയല്ലാതെ മറ്റാരാണു്.

ഏഴാം അദ്ധ്യായം.

വിമലയ്ക്കു പറ്റിയ അബദ്ധം.

വിമല തന്റെ മുറിയിലേക്കു തിരിച്ചുവന്നു് കട്ടിലിന്മേൽ ഇരുന്നു. തന്റെ അഭിലാഷം സാധിച്ചതിലുള്ള മോദാധിക്യം അവളുടെ കപോലങ്ങളിൽ പ്രകാശിച്ചു കാണപ്പെട്ടു. അവിടെ ഒരു വിളർച്ചയുണ്ടായിരുന്നു. അവൾ ഇരുന്ന മഞ്ചത്തിന്റെ മുമ്പിലായി ചുവരിന്മേൽ വയ്ക്കപ്പെട്ടിരുന്ന ഒരു വലിയ നിലക്കണ്ണാടിയിൽ വിമല തന്റെ ഛായയെ ഒന്നു നോക്കി. ഉടുപുടവയുടെ മനോഹരമായ അതേ മടിപ്പുകളും—കണ്ണുകളുടെ താഴത്തെ പോളയിൽ അതേ മൈഎഴുത്തും—അധരസംപുടത്തിൽ അതേ താംബൂലരക്തതയും,—കണ്ണുങ്ങളിൽ അടിഅലഞ്ഞു കൊഴുത്തുരുണ്ട ഗണ്ഡങ്ങളെ കൂടക്കൂടെച്ചുംബിക്കുന്ന ഭാഗ്യവത്തുക്കളായ അതേ കുണ്ഡലങ്ങളും,—അവളുടെവസ്ത്രാലങ്കാരങ്ങൾ എപ്പോഴും അന്നു സായംതനത്തിലെപ്പോലെതന്നെ എല്ലായും നവമായിരിക്കുന്നു. അവൾ മഞ്ചത്തിന്റെ ചാരിന്മേൽചാരി ഒരുവശംതിരിഞ്ഞു കാലുരണ്ടും നീട്ടി വിളക്കിനു് അഭിമുഖമായി കിടക്കുകയായിരുന്നു. അവളുടെ അപ്പോഴത്തെ കിടപ്പും മറ്റും കണ്ടാൽ ഹാ! ഒരു യുവതീമണിയുടെ പ്രേമത്തിനു് ആസ്പദമായിത്തീരുന്നതിനു് ആരുതന്നെ അത്യൽക്കണ്ഠയോടുകൂടി അഭിലഷിക്കയില്ല. തന്റെ സൌന്ദര്യവിലാസങ്ങളെക്കുറിച്ചു് വിമല ഒരു ക്ഷണനേരം വിചിന്തനംചെയ്തുകൊണ്ടിരുന്നു. ഒടുക്കം അവളുടെ ചുണ്ടു കൂമ്പിച്ചെന്നു കാണുന്നു, അവിടെ ഹൃദയവികാരസൂചകമായി ഒരു ചെറിയ പുഞ്ചിരി പരിസ്ഫുരിച്ചുകാണായി. താൻ ഇത്രയൊക്കെ പ്രയാസപ്പെട്ടു് കൊണ്ടുവന്നതിനുശേഷം അനുപമതേജസ്വിയായ കുമാര ജഗത്സിംഹനെ തിലോത്തമയ്ക്കു ദാനംചെയ്തല്ലൊ എന്നുള്ള പശ്ചാത്താപത്തിൽ നിന്നാണൊ ആ മന്ദസ്മിതത്തിന്റെ ഉത്ഭവം. ഒരിക്കലും അല്ല. തന്റെ ആ പ്രവൃ

ത്തിയിൽ അവർക്കു ക്ലേശലേശമില്ലെന്നുമാത്രമല്ല, അസീമമായ സന്തോഷം ഉണ്ടാവുകയും ചെയ്തു. അവർ ചിരിച്ചതു പണ്ഡിതനായ ദിഗ്വിജൻ തന്റെ വീടും നാടും ഉപേക്ഷിച്ചുകളയാമെന്നു നിശ്ചയിച്ചതു് കേവലം കാരണമൊന്നും കൂടാതെ അല്ല എന്നുള്ളവിചാരത്താൽ ആയിരുന്നു.

വിമല രാജകുമാരനുവേണ്ടി അവിടെ കാത്തിരിക്കയായിരുന്നു. ഉടനെ സമീപത്തുള്ള മാന്തോപ്പിൽനിന്നും അത്യുച്ചമായ ഒരു കാഹളനാദം പെട്ടെന്നു അവളുടെ ശ്രവണങ്ങൾക്കു് ലക്ഷീഭവിച്ചു. അവർ ഭയപിഹ്വലയായി ഒന്നു ഞെട്ടി. ദുർഗ്ഗത്തിലെ കുഴൽവിളി ഗോപുരദ്വാരത്തിലും പ്രത്യേകാവസരങ്ങളിലും അണ് ഉണ്ടാകാറു്. ഈ അസമയത്തു് അതു കേൾക്കാൻ കാരണമില്ല. അപ്പോൾ താൻ ദേവാലയത്തിലേക്കു പോയപ്പോഴും തിരിയെ വന്നപ്പോഴും വഴിയിൽവച്ചു കണ്ടതും കേട്ടതും എല്ലാം അവർക്കു ഉടനെ ഓർമ്മവന്നു. ഈ കാഹളനാദം അപൽസൂചകമാണെന്നു് ഉടനെ ഒരു ഊഹം മനസ്സിൽ ജനിക്കയാൽ ഓടി ജന്നലിന്റെ അടുക്കൽപോയി നോക്കി. മാന്തോപ്പിൽ ഒന്നും കാണ്മാനുണ്ടായിരുന്നില്ല. അനന്തരം അശങ്കയോടുകൂടി വെളിയിലിറങ്ങി വരാന്തയിൽകൂടി നടന്നു് അതിന്റെ അങ്ങേ അറ്റത്തുള്ള മുറിയിൽകൂടി ഏണിപ്പടി കയറി മട്ടുപ്പാവിന്റെ മുകളിൽചെന്നു് ചുറ്റുംനോക്കി. കാട്ടിലെ വൃക്ഷച്ഛായാവൃതമായ അന്ധകാരത്തിൽ അവിടെ ഒന്നും സ്പഷ്ടമായി കാണ്മാൻ അവർക്കു കഴിഞ്ഞില്ല. അവർക്കു ഉല്ക്കണ്ഠ അധികമായി. വേഗം മട്ടുപ്പാവിന്റെ അറ്റത്തുള്ള ചെറുമതിലിന്റെ അടുക്കൽ വന്നു് അതിൽ കനിഞ്ഞു കിടന്നുംകൊണ്ടു കോട്ടയുടെ അരികിൽ പരിശോധിച്ചു. എന്നിട്ടും ഒരു ഫലവും ഉണ്ടായില്ല

ഇടതൂർന്നുനില്ക്കുന്ന പച്ചിലകൾ മന്ദവാതത്താൽ ഇളക്കപ്പെട്ടപ്പോൾ അവയിൽ ഒരു ഭംഗിയേറിയ ചുവപ്പുചായ സങ്കീർണ്ണമായി കാണപ്പെട്ടു. കാട്ടിന്റെ അടിവാരമെല്ലാം നിബിഡമായ തമോരാശിയാൽ ആവരണം ചെയ്യപ്പെട്ടിരുന്നു. അവിടവിടെയായി പത്രാവലികളുടെ ഇടയിലുള്ള ദ്വാരത്തിൽകൂടി ചന്ദ്രരശ്മികൾ അകത്തേക്കു കടന്നു അവിടെയുള്ള നിലം ഇരുണ്ട ഒരു ശീലയിൽ വിചിത്രാകൃതിയിലുള്ള വെള്ളിച്ചിത്രങ്ങളെന്നപോലെ മനോഹരമായിരിക്കുന്നു. അമൃതധാരാ നദിയുടെ നിശ്ചഞ്ചലമായ കളേബരം ചന്ദ്രമസ്സിന്റേയും നക്ഷത്രാലംകൃതമായ നഭസ്സിന്റേയും പ്രതിബിംബത്താൽ പ്രശോഭിക്കുന്നു. പുഴയുടെ മറുകരയിൽ ഒട്ടു് അകലെയായി അതിഗംഭീരങ്ങളായ എട്ടുപ്പുകൾ വിയന്മണ്ഡലത്തെ ചുംബനം ചെയ്യുന്നു. അങ്ങുമിങ്ങും അവയുടെ മുകളിൽ പാറാവുകാരുടെ രൂപം അങ്ങോട്ടും ഇങ്ങോട്ടും

കാണാമായിരുന്നു. അവൾ ആശാഭംഗത്തോടുകൂടി തിരിച്ചുപോരാൻ ഭാവിച്ചപ്പോൾ തന്റെ പുറത്ത് ആരോ അംഗുലികൊണ്ട് സ്പർശിച്ചതായി തോന്നി. അവൾ ഞെട്ടി പുറകോട്ടുനോക്കി. അവൾക്കു അജ്ഞാതനായി ആയുധപാണിയായ ഒരു പുരുഷൻ അവളുടെ മുമ്പിൽ നില്ക്കുന്നതു് കാണപ്പെട്ടു. അവൾ ഒരു ശിലാവിഗ്രഹംപോലെ നിശ്ചലയായി നിന്നുപോയി.

"നിങ്ങൾ കരയരുതു്" അയാൾ പറഞ്ഞു. "ഒരു ചെറിയ ശബ്ദമെങ്കിലും പുറപ്പെടുവിക്കുക—നിങ്ങളുടെ മൃദുവായ കളേബരം ഞാൻ കോട്ടയുടെ താഴത്തേക്കു എറിഞ്ഞുകളയും."

ഇങ്ങനെ വിമലയുടെ മുമ്പിൽ പെട്ടെന്നു് അവിർഭവിച്ച ആൾ ഒരു പട്ടാണിപ്പടയാളിയെപ്പോലെ വസ്ത്രാലങ്കാരങ്ങൾ ചെയ്തിരുന്നു. അയാളുടെ വിലയേറിയ ഉടുപ്പുകളിലും മറ്റും നിന്നു് ആൾ ഒരു പ്രമാണിയാണെന്നു് ഊഹിക്കാം. അയാൾ മുപ്പതു വയസ്സിലധികം പ്രായമില്ലാത്തവനും അതിസുന്ദരനും അയിരുന്നു. വങ്കംപതിച്ച ഒരു തലപ്പാവു് അയാളുടെ വിശാലമായ ഫാലത്തെ അലങ്കരിച്ചിരിക്കുന്നു. വിമല അതുവരെ പരിഭ്രമിച്ചിരുന്നില്ലെങ്കിൽ, തന്റെ മുമ്പിൽ നില്ക്കുന്ന ആ പുരുഷൻ മിക്കവാറും ജഗത്സിംഹനു തുല്യനാണെന്നവൾക്കു മനസ്സിലാകുമായിരുന്നു. അയാളുടെ ശരീരത്തിന്നുത്തോളം ഉയരവും മാറിനുത്തോളം വിസ്താരവും ഇല്ലായിരുന്നു. എങ്കിലും ഗൌരവത്തിലും സൌഭാഗ്യത്തിലും അവർ തുല്യന്മാരായിരുന്നു. എന്നാൽ ഈ പട്ടാണിപ്പടയാളിയുടെ ശരീരം ആ രജപുത്രയോധനേക്കാൾ കുറെക്കൂടി മാർദ്ദവമുള്ളതായിരുന്നു. അയാളുടെ വിലയേറിയ സാരസനത്തിൽ ഒരു കഠാരി പ്രവാളഖചിതമായ ഒരു ഉറയിൽ വിശ്രമിക്കുന്നുണ്ടായിരുന്നു. അതും കയ്യിൽ ഊരിപ്പിടിച്ചിരിക്കുന്ന ഒരു വാളും അല്ലാതെ അയാൾക്കു മറ്റായുധങ്ങളൊന്നും ഉണ്ടായിരുന്നില്ല.

"ഇവിടെക്കിടന്നു വിളിക്കരുതു്. വിളിച്ചാൽ ഞാൻ നിങ്ങളെ ഉടനെ താഴത്തേയ്ക്കു എറിഞ്ഞുകളയും."

വിമല നല്ല മനസ്സാന്നിദ്ധ്യമുള്ള ഒരു സ്ത്രീയായിരുന്നതിനാൽ അവളുടെ പരിഭ്രമം ഒരു ക്ഷണനേരത്തേക്കെ നീണ്ടുനിന്നൊള്ളൂ. അയാൾ രണ്ടാമതും ഇങ്ങനെ പറഞ്ഞപ്പോൾ വിമലയ്ക്കു് കുറ്റം മനസ്സിലായി. അവൾ മട്ടുപ്പാവിന്റെ അരുകിലുള്ള ചെറിയ ഭിത്തിയുടെ അടുത്തു മുൻവശത്തായിട്ടാണു് നില്ക്കുന്നതു്. തന്റെ മുമ്പിൽ ആയുധപാണിയായ ഒരു ഭടനും നില്ക്കുന്നു. ഭടന്മാർ സാധാരണ വൃഥാ വല്ല

തും പറയുന്നവരല്ലെന്ന് അവർക്ക് അറിയാം. അയാൾ പറഞ്ഞതു പോലെ ചെയ്യാൻ അയാൾക്ക് ഒരു പ്രയാസവുമില്ല. ഇതെല്ലാം ആലോചിച്ചിട്ട് ബുദ്ധിശാലിനിയായ അവൾ പറഞ്ഞു.

വി—നിങ്ങൾ ആരാണ്?

ഭ—നിങ്ങൾക്ക് എന്നെ അറിഞ്ഞിട്ട് എന്താവശ്യമാണുള്ളതു?

വി—നിങ്ങൾ ഇപ്പോൾ ഈ ദുർഗ്ഗത്തിൽ കയറി വന്നതു് എന്തിനാണ്? കള്ളന്മാരെ ജീവനോടെ ദഹിപ്പിക്കയാണു ഇവിടെ പതിവു എന്നു് നിങ്ങൾക്ക് അറിഞ്ഞുകൂടയോ?

ഭ—അല്ലയോ സുന്ദരീ! ഞാൻ ഒരു കള്ളനല്ല.

വി—എങ്ങിനെയാണ് നിങ്ങൾ കോട്ടയ്ക്കകത്തേയ്ക്കു കടന്നതു്?

ഭ—നിങ്ങളുടെ ദയകൊണ്ടു്. നിങ്ങൾ കിളിവാതിൽ തുറന്നിട്ടുംവച്ചു് വെളിയിലേക്കു പോയപ്പോൾ ഞാൻ അകത്തേയ്ക്കു കടന്നതാണു്. പിന്നെ നിങ്ങളെ പിൻതുടർന്നു് ഇവിടെ എത്തി.

വിമല തന്റെ ഹസ്തത്താൽ ലലാടത്തിൽ ഒന്നു താഡിച്ചു.

വി—നിങ്ങൾ ആരാണ്?

ഭ—എന്തിനാണു ഇനി ഞാൻ ആരാണെന്നു നിങ്ങളോടു പറയാതിരിക്കുന്നതു്? ഞാൻ ഒരു പട്ടാണി അത്രേ!

വി—ഇതുകൊണ്ടു മതിയായില്ല. നിങ്ങൾ ജാതിയിൽ പട്ടാണിയാണു്; എന്നാൽ നിങ്ങൾ ആരാണ്?

ഭ—ഈശ്വരകൃപയാൽ എന്റെ നാമം ഉസ്മാൻ എന്നത്രെ.

വി—അങ്ങനെ ഒരാളെ ഞാൻ കേട്ടിട്ടില്ലല്ലോ.

ഭ—കുട്ടിപ്പാഷാന്റെ സേനാനായകനായ ഉസ്മാൻഖാനേയോ?

വിമല യേവിധച്ചായി. എങ്ങനെ എങ്കിലും ഇയാളുടെ കയ്യിൽനിന്നും തെറ്റി വീരേന്ദ്രസിംഹനെ വർത്തമാനം അറിയിക്കണമെന്നു അവൾക്കു അതിയായ കാംക്ഷ ഉണ്ടായി. എന്നാൽ അതിന്നു് അവൾക്കു് ഒരു നിവൃത്തിയും ഇല്ലായിരുന്നു. തന്റെ അഗ്രഹം ഫലിക്കയില്ലെന്നുകണ്ടു് അയാളെ കഴിയുന്നിടത്തോളം സമയം സംഭാഷണം ചെയ്യാമാസിപ്പിക്കണമെന്നു അവൾ നിശ്ചയിച്ചു. എന്നാൽ വല്ല പാറാവുകാരും ആ വഴി വന്നേച്ചാൽ എല്ലാം നേരെ ആകുമല്ലൊ— അവൾ വീണ്ടും ചോദിച്ചു.

"പ്രഭോ!—എന്തിനാണ് നിങ്ങൾ കോട്ടയിൽ കടന്നു വന്നതു്?"

ഉസ്മാൻ—വീരേന്ദ്രസിംഹൻ ഞങ്ങളോടു ചേരണമെന്നു് ഞങ്ങൾ വീരേന്ദ്രസിംഹനു് ഒരു എഴുത്തയച്ചിരുന്നു. ഞങ്ങൾ കോട്ടയെ സ്വാധീനപ്പെടുത്തിയ്ക്കാള്ളണമെന്നായിരുന്നഅയാൾ മറുപടി അയച്ചതു്.

വി—ഈ കോട്ടയുടെ അധിപതി നിങ്ങളുടെ ആളുകളോടുകൂടി ചേരാതെ മുകിലന്മാരുടെ ഭാഗത്തിൽ ചേർന്നുഎന്നും, അതുകൊണ്ടു നിങ്ങൾ ഈ കോട്ടപിടിക്കാൻ വന്നിരിക്കുന്നു എന്നും ആണു് നിങ്ങളുടെ വാക്കിൽനിന്നു് എനിക്കു മനസ്സിലാകുന്നതു്. എന്നാൽ നിങ്ങൾ ഒരാളെയേ ഞാൻ ഇവിടെ കാണുന്നുള്ളല്ലോ.

ഉസ്മാൻ—ഇപ്പോൾ ഞാൻ ഒരാളെ ഉള്ളു.

വി—ഒരുവേള ആ കാരണംകൊണ്ടായിരിക്കാം നിങ്ങൾ ഞാൻ പോകാൻ സമ്മതിക്കാത്തതു്.

ഈ ഭീരുത്വപ്രോപണംകൊണ്ടു അയാൾക്കു കലികൊള്ളുകയും അതിനാൽ അയാൾ ശൌര്യപ്രകടനത്തിനായി തന്നെ പോകാൻ അനുവദിക്കുകയും ചെയ്യുമെന്നും അങ്ങനെ ആ പട്ടാണിയുടെ കയ്യിൽ നിന്നു രക്ഷപ്പെടാമെന്നും വിമലയ്ക്കു ഒരു ആശ ഉണ്ടായിട്ടാണു് അവൾ ഇങ്ങനെപറഞ്ഞതു്. അതു നിഷ്ഫലമായിരുന്നു.

ഉസ്മാൻ ചിരിച്ചുംകൊണ്ടു പറഞ്ഞു. "അല്ലയോ സുന്ദരീ! നിന്റെ കടാക്ഷവീക്ഷണങ്ങളല്ലാതെ പേടിക്കേണ്ടതായിട്ടു് നിന്നിൽ ഒന്നും ഇല്ല. അവയെതന്നെ എനിക്കു അതു വലിയ ഭയം ഒന്നുമില്ല. എനിക്കു നിന്നോടു ഒരു അവലാധിഉണ്ടു്."

വിമല അതു എന്താണെന്നു അറിയണമെന്നുള്ള ആശയോടുകൂടി ഉസ്മാൻഖാന്റെ മുഖത്തു സൂക്ഷിച്ചുനോക്കി.

ഉസ്മാൻ പറഞ്ഞു.—"നിങ്ങളുടെ മൂണ്ടിന്റെ കോണിൽ കെട്ടിയിരിക്കുന്ന ആ താക്കോൽ ദയവുചെയ്തു എന്റെ കയ്യിൽതരണം. അതു എനിക്കു വലിയ ഉപകാരമായിരിക്കും. അതു് ബലാൽ അപഹരിച്ചു നിങ്ങളെ അപമാനിക്കുന്നതിൽ എനിക്കു് വൈമനസ്യം ഉണ്ടു്."

വിമല ഒരു മനോഹരമായ മന്ദസ്മിതത്തോടുകൂടി പറഞ്ഞു: "ഇതു വളരെ വിചിത്രംതന്നെ. ഒരു ക്ഷണനേരംമുൻപെ എന്നെ ഇ

തിന്റെ മുകളിൽനിന്നു താഴെ എറിഞ്ഞു എന്റെ ദേഹംതവിടുപൊടിയാക്കാൻ നിങ്ങൾ സന്നദ്ധനായിരുന്നല്ലോ.''

ഉ അവശ്യക്കാരനു ഔചിത്യമില്ല. അവശ്യപ്പെട്ടപക്ഷം ഇപ്പോഴും അതുപോലെ ചെയ്യാൻ എനിക്കു മടിയില്ല.

അദ്ദേഹത്തിനു ആ താക്കോൽ ഒഴിച്ചുകൂടാത്തവണ്ണം അത്യാവശ്യമാണെന്ന് ബുദ്ധിമതിയായ വിമലയ്ക്കു വേഗം മനസ്സിലായി. എന്നാൽ അയാളോടു് എന്തു ഒഴികഴിവാണു് ചെയ്യേണ്ടതെന്നു അവൾക്കു തോന്നിയില്ല. ഒരു സാധനം ബലമായി എടുക്കാൻ കഴിയുന്ന ഒരുവൻ അതിനായി പ്രാർത്ഥിക്കുന്നതു വെറുംനേരംപോക്കായിരിക്കണം. താക്കോൽ മനസ്സാലെ എടുക്കാത്തപക്ഷം സേനാധിപതി അതു ബലമായി കൈക്കലാക്കും. അവളുടെ സ്ഥിതിയിലുള്ള മറെറാരാൾ നിസ്സംശയമായി ഉടനെ അതു് അയാളെ ഏല്പിക്കും. സമർത്ഥയായ വിമല അതു എളുപ്പത്തിൽ കീഴടങ്ങുന്നവളല്ല.

വി—ഈ താക്കോൽ ഞാൻ മനസ്സാലെ തരാത്തപക്ഷം അതു നിങ്ങൾ എങ്ങനെ കയ്യിലാക്കും?

ഇങ്ങിനെ പറയുന്നതിനിടയിൽ അവൾ തന്റെ ഉത്തരീയംകയ്യിൽ എടുത്തു.

''നിങ്ങൾ തന്നില്ലെങ്കിൽ—'' ഉത്തരീയത്തിൽ ദൃഷ്ടി ഉറപ്പിച്ചുകൊണ്ടു ഉസ്മാൻ പറഞ്ഞു. ''നിങ്ങൾ തന്നില്ലെങ്കിൽ നിങ്ങളുടെ ഉടൽ തൊടുന്നതിനുള്ള ഭാഗ്യം ഞാൻ അനുഭവിക്കും.''

''അതുതന്നെ ആകട്ടെ'' എന്നു പറഞ്ഞുകൊണ്ടു്, അവൾ ഉത്തരീയത്തെ താഴത്തേക്കെറിഞ്ഞു. അതുതന്നെ സൂക്ഷിച്ചുംകൊണ്ടിരുന്ന ഉസ്മാൻഖാൻ പെട്ടെന്നു മുമ്പോട്ടുവന്നു മുണ്ടിന്റെ അറ്റത്തു പിടികൂടി. അയാളുടെ സാമർത്ഥ്യവും ജാഗ്രൂകതയും കണ്ടു് വിമല വിസ്മയപ്പെട്ടു.

മുണ്ടും താക്കോലും വേണ്ടതുപോലെ സൂക്ഷിച്ചതിനുശേഷം ഉസ്മാൻ വിമലയുടെ കയ്യിന്മേൽ മുറുകെപ്പിടിച്ചു. അനന്തരം മുണ്ടു പല്ലുകൊണ്ടു കടിച്ചുപിടിച്ചുകൊണ്ടു് അതിൽനിന്നും താക്കോൽ അഴിച്ചെടുത്തു് അരക്കെട്ടിലുള്ള പോക്കിലിട്ടു. അയാളുടെ പിന്നത്തെ പ്രവൃത്തിയാൽ വിമലയുടെ മുഖം ജാള്യത്താൽ ഗ്രസിക്കപ്പെട്ടു. അയാൾ അവളുടെ കൈലതകളെ ആ ഉത്തരീയംകൊണ്ടു് ചെറുമതിലിന്റെ അഴിയോടുചേർത്തു ദൃഢമായി ബന്ധിച്ചു.

വി—നിങ്ങൾ എന്താണു് ചെയ്യുന്നതു്?

ഉ—ഇതു് യുദ്ധത്താൽ നിർബന്ധിതമായ ഒരു കടുങ്കൈതന്നെയാണു്.

വി—ഈ ദുഷ്പ്രവൃത്തിയുടെ ഫലം നിങ്ങൾ അനുഭവിക്കും.

ഉസ്മാൻഖാൻ വിമലയെ ആ വിധത്തിൽ വിട്ടുംവച്ചുപോകാൻ ഭാവിക്കയായിരുന്നു. പെട്ടെന്നയാൾ തിരിച്ചുവന്നു "ഒരു സ്ത്രീയുടെ വാക്കിനെ വിശ്വസിച്ചുകൂടാ" എന്നുപറഞ്ഞുകൊണ്ടു് അവളുടെ വായ് മൂടിക്കെട്ടി.

ഉസ്മാൻഖാൻ അനന്തരം വിമലയുടെ മുറിയുടെ താഴത്തെ മുറിയിൽച്ചെന്നു വിമല കാണിച്ചുമാതിരി ആ ജന്നൽതുറന്നു് പതുക്കെ ഒരു ചൂളംവിളിച്ചു. ഉടനെ പാദത്രാണഹീനനായ ഭടൻ ഒരുമരത്തിന്റെ മറവിൽനിന്നു വന്നു് അകത്തു കയറി. അവന്റെ പിന്നാലെ വേറൊരുവൻ വന്നു. ഇങ്ങനെ പട്ടാണിഭടന്മാരുടെ ഒരു വലിയസംഘം കോട്ടയ്ക്കകത്തുകടന്നു. ഒടുക്കം വന്നവനോടു ഉസ്മാൻഖാൻ പറഞ്ഞു— "ഇതു മതി. നിങ്ങളൊക്കെ വെളിയിൽത്തന്നെ നില്ക്കണം; ഞാനടയാളമായി കൂഴൽവിളിക്കുമ്പോൾ കോട്ടയെ വെളിയിൽനിന്നും ആക്രമിക്കണം. ഇങ്ങനെ ഞാൻ പറഞ്ഞതായി ടാജ്ഖാനോടു പറഞ്ഞേക്കു."

അവൻ തിരിച്ചുപോയി. ഭടന്മാരാൽ അനുഗതനായി ഉസ്മാൻഖാൻ മുകളിൽ വീണ്ടും നിശബ്ദമായി കയറി വിമലയെ കെട്ടിയിരിക്കുന്ന സ്ഥലത്തു ചെന്നപ്പോൾ അയാൾ പറഞ്ഞു. "ഇവൾ വളരെ സമർത്ഥയാണു്. ഇവളെ വിശ്വസിക്കുന്നതു് അത്ര രക്ഷാകരമായിരിക്കയില്ല. റാഹിംഷായിക്കു്! നീ ഇവിടെ പാറാവുനില്ക്കണം. അവളുടെ വായ് കെട്ടിയിരിക്കുന്നതു അഴിച്ചുകളയാം. എന്നാൽ അവൾ കൂടാൻ ഭാവിക്കയോ അതോടെങ്കിലും സംസാരിക്കാൻ തുടങ്ങുകയോ മറ്റോ ചെയ്താൽ ഒരു സ്ത്രീയാണെന്നു വിചാരിച്ചു അവളെ കൊല്ലാതെ ഇരിക്കേണ്ട."

"ഉത്തരവുപോലെ" എന്നു പറഞ്ഞിട്ടു റാഹിംഷായിക്കു് അവിടെ നിന്നു. പട്ടാണികൾ കോട്ടയുടെ മറുവശത്തേക്കുപോയി.

.....

൯ാം അദ്ധ്യായം.

കാമുകനും അയാളുടെ പ്രിയങ്കരനും.

ആ സമർത്ഥനായ സേനാധിപൻ തന്നെ വിട്ടുപോയപ്പോൾ വിമലയ്ക്കു ധൈര്യമുണ്ടായി. ഇനി എങ്ങിനെയെങ്കിലും തന്റെ കാര്യംനേടിക്കൊള്ളാമെന്നുള്ള ഒരു ആശ അവളുടെ ഹൃദയത്തിൽ ഉദിച്ചു. അവൾ അതിനുള്ള ഉപായങ്ങളെക്കുറിച്ചു ചിന്തിച്ചുതുടങ്ങി.

പാറാവുകാരൻ വെറുതേനിന്നു കുറേശ മുഷിഞ്ഞുതുടങ്ങി എന്നു കണ്ടു വിമല അവനുമായി സംഭാഷണം ആരംഭിച്ചു. പാറാവുകാരനായാലെന്താണ്? ആരായാലെന്താണ്? ഒരു സുന്ദരിയായ മഹിളാരത്നത്തോടുകൂടിയുള്ള സല്ലാപം മനസ്സാലെ വേണ്ടെന്നു വച്ചുകളയാൻ ആർക്കുകഴിയും? അവൾ ആദ്യം പല ലോകകാര്യങ്ങളെക്കുറിച്ചു സംസാരിച്ചു. ക്രമേണ അതു ഷായ്ക്കുജിയുടെ പേരു്, ഉദ്യോഗം, രാജ്യം, ജോലി, സുഖാവസ്ഥ, കഷ്ടതകൾ, ഇവയെക്കുറിച്ചുള്ള ചോദ്യങ്ങളായി പരിണമിച്ചു. വിമല തന്റെ കാര്യങ്ങളിൽ ഇത്രത്തോളം ശ്രദ്ധയും കൌതുകവും പ്രദർശിപ്പിച്ചു കണ്ടതിൽ അവനു വളരെ സന്തോഷവും തൃപ്തിയും ജനിച്ചു. ഈ തരംകണ്ടു് അവൾ തന്റെ അവനാഴിയിൽനിന്നും നല്ല കുത്തുമുത്ത ശരങ്ങളെടുത്തു വലിച്ചുവിടാൻതുടങ്ങി. ഒരുവഴിയെ കിളിനാദംപോലെ കോമളമായ മധുരസല്ലാപചാതുര്യം, മറെറാരുവഴിയെ അതിനിശിതങ്ങളായ കടാക്ഷബാണലക്ഷ്യങ്ങളുടെലക്ഷ്യം പിഴയ്ക്കാതെയുള്ള പ്രയോഗങ്ങൾ ഇവ രണ്ടുചേർന്നു നമ്മുടെ ഷായ്ക്കുജിയുടെ ഹൃദയത്തെ ജ്വലംപോലെ ദ്രവിപ്പിച്ചുകളഞ്ഞു. തന്റെ വിജയം അത്ര ദൂരസ്ഥം അല്ലെന്നു അവന്റെ ഭാവങ്ങളിൽനിന്നു വിമലയ്ക്കു മനസ്സിലായപ്പോൾ അവൾ ഏറവും മൃദുലവും മധുരവുമായ സ്വരത്തിൽ ഇങ്ങിനെപറഞ്ഞു.

"അയ്യോ! എനിക്കു വലിയ ഒരു ഭയംതോന്നുന്നു. ഷായ്ക്കുജി നീ ദയചെയ്തു എന്റെ അടുക്കൽവന്നിരിക്കുമോ?"

ഹാ! ഷായ്ക്കുജിയുടെസന്തോഷം എന്തുപറയാം! അവൻ വേഗം വിമലയുടെ അരികെ വന്നിരുന്നു. കുറേനേരംകൂടി പലകാര്യങ്ങളേയും കുറിച്ചു സംസാരിച്ചുകൊണ്ടിരുന്നപ്പോൾ തന്റെ ഔഷധപ്രയോഗത്തിന്റെ ഫലം അങ്കുരിച്ചുതുടങ്ങി എന്നു വിമലയ്ക്കു പ്രത്യക്ഷമായി.

ഷായ്ക്ക്ജി തന്റെ അടുത്തുവന്നിരുന്നതുമുതൽ അവളെഅയാൾ കൂടക്കൂടെ അത്തിയോടുകൂടി നോക്കുന്നതു അവൾകണ്ടു.

"ഷായ്ക്ക്ജി, ഹാ! നിങ്ങൾഎന്നായി വിയത്തിരിക്കുന്നല്ലൊ. എന്റെ കൈ ഒന്നഴിച്ചുവിടാമെങ്കിൽ ഞാൻ കുറേനേരം നിങ്ങളെ വീശാം. പിന്നീടു കെട്ടിക്കൊള്ളണം."

അവന്റെ ശരീരത്തിൽ ഒരു തുള്ളി വിയർപ്പുപോലും പൊടിഞ്ഞു കാണുന്നുണ്ടായിരുന്നില്ല. എന്നാൽ അതു വിമലയുടെ ദൃഷ്ടിക്കു ഗോചരമായിരിക്കണം, അല്ലെങ്കിൽ അവൾ എന്തിനാണങ്ങിനെ പറഞ്ഞതു? ആ കൈകൊണ്ടു വീശുന്ന സുഖം അനുഭവിക്കാം. ഇതു വലിയ ഒരു ഭാഗ്യം—ദിവ്യമായ ഒരു സുഖാനുഭവം—ആക്കുതന്നെ ലഭിക്കും! ഷായ്ക്ക്ജി ഉടനെ അവളുടെ കൈകളുടെ കെട്ടഴിച്ചതിൽ എന്താണ് അത്ഭുതം?

വിമല തന്റെ ഉത്തരീയം മടക്കി കുറേനേരം അവനെ വീശി. അവൻ സാക്ഷാൽ പരമാനന്ദത്തിൽ ലയിച്ചു.

"പരബ്രഹ്മൈക്യത്തിൽ പരമൊരതിരറ്റുള്ളസുഖമീ
വരപ്പുന്തേൻവാണീമണിയുടെ വിചാരത്തിലുളവാം
പുരുപ്രേമംപൂണ്ടപ്പുരുഷനിൽ മനക്കാമ്പലിവിയ-
ന്നോരപ്പെൺമാണിക്കംക്രിയതുടരിലെന്തോകഥയഹോ.!"

കുറെ മുമ്പെ അവളുടെ സ്തനകുംഭങ്ങളുടെ ആലിംഗനസുഖത്തെ അനുഭവിച്ചിരുന്നതും ഹൃദയനിർവൃത്തികരമായപരിമളമാധുര്യത്തോടുകൂടിയതുമായ ആ മൃദുലതല്പത്തിൽനിന്നു മന്ദമായി പവനൻ—നവമായി വികസിച്ചു നില്ക്കുന്ന ചെന്താമരപ്പൂപോലെ അരുണമായും മൃദുവായും മനോഹരമായും ഉള്ള ഹസ്തതലത്താൽ സാവധാനത്തിൽ ചലിപ്പിക്കുന്ന ആ ദിവ്യതാലവൃന്തത്തിൽനിന്ന് പ്രവഹിക്കുന്ന കുളിർതെന്നൽ—ഹാ! ഷായ്ക്ക്ജിയുടെ ഭാഗ്യം! അവൻ ഒരു ഐന്ദ്രജാലികത്തിന്റെ മായാപ്രയോഗത്താലെന്നപോലെ അസ്വപ്രജ്ഞനായി. ഷായ്ക്ക്ജിയുടെ ഹൃദയം ഇഹത്തിലേയും പരത്തിലേയും സർവ്വസുഖാനുഭവങ്ങളേയും സമ്മേളിച്ചു നിർമ്മിക്കപ്പെട്ട അതിവിശേഷമായ രസായനത്തെ അമിതമായി പാനം ചെയ്തയാൽ ലഹരിപിടിച്ചു് സ്തബ്ധമായി. വിമല വീശി നിർത്തി. അതു് അവൾ അറിയുന്നു! അവൾ തന്റെ ഉത്തരീയത്തെ നിവർത്തു് പൂർവ്വൽ ഉദ്ധ്യാംഗത്തെ അവരണംചെയ്തു. ഷായ്ക്ക്ജി സുഖസ്വപ്നപരമാനന്ദരസത്തിൽനിന്നു ഉണർന്നപ്പോഴും

അവളുടെകൈകളെബന്ധിക്കുന്നതിന് അവൻ തുനിഞ്ഞില്ല. അതിനു വിശേഷാലൊരു കാരണംകൂടി ഉണ്ടായി. ആ ഉത്തരീയം ഇപ്പോൾ വിമലയുടെ മെയ് വിലാസത്തെ അത്യന്തം വർദ്ധിപ്പിച്ചിരിക്കുന്നു. ഇപ്പോൾ അവളുടെ ഭ്രൂജങ്ങളേയും വക്ഷപ്രദേശത്തേയും വളരെ പ്രേമത്തോടുകൂടി ചുറ്റിച്ചേർന്നുകിടന്ന് ആനന്ദിക്കുന്ന ആ വസ്ത്രവിശേഷത്തെ അവളുടെ കരതലങ്ങളെ ബന്ധിക്കുന്നേ ഒരു പാശമാക്കി, അതിനും തൃപ്തിക്കും ക്രൌര്യാരോപണത്തിന് സംഗതിവരുത്താൻ റാഹിമിനു മനസ്സുവന്നില്ല. വിമല അവനെ നോക്കി ഒന്നു മന്ദമായി പുഞ്ചിരികൊണ്ട് അവൾ പറഞ്ഞു.

"ഷായ്ക്ക്ജി! നിങ്ങളുടെ പ്രിയതമയ്ക്ക് നിങ്ങളോടു പ്രേമം ഇല്ല."

ഷാ—എന്തുകൊണ്ടാണ് നിങ്ങൾ അങ്ങനെ വിചാരിക്കുന്നത്?

വി—അവൾക്ക് ലേശമെങ്കിലും പ്രേമം ഉണ്ടായിരുന്നു എങ്കിൽ ഈ കാമോദ്ദീപകമായ വസന്തകാലത്തു നിങ്ങളെപ്പോലെ സുന്ദരനും അനുഭവയോഗ്യനും അയ ഒരു ഭർത്താവിന്റെ വിരഹം അവൾ എങ്ങനെ സഹിക്കും?

(അപ്പോൾ മഴക്കാലം ആരംഭിക്കാറായിരുന്നു) ഒരു ദീർഘമായ നിശ്വാസമായിരുന്നു അതിനുത്തരം.

വി—ഷായ്ക്ക്ജി! എനിക്കിതു പറവാൻ വളരെ ലജ്ജയുണ്ട്. എന്നാൽ നിങ്ങൾ എന്റെ ഭർത്താവായിരുന്നെങ്കിൽ യുദ്ധത്തിനുപോകുവാൻ ഞാൻ ഒരിക്കലും നിങ്ങളെ അനുവദിക്കയില്ലായിരുന്നു. അവൾ ഇതു പറഞ്ഞപ്പോൾ അവളുടെ നേത്രങ്ങളിൽനിന്നും കടാക്ഷശരവർഷങ്ങൾ നിരന്തരമായി പുറപ്പെട്ടുകൊണ്ടിരുന്നു.

റാഹിം പിന്നേയും നെടുവീർപ്പിട്ടു; വിമല ഉടൻ പറഞ്ഞു. "ഹാ! നിങ്ങൾ എന്റെ ഭർത്താവായിരുന്നെങ്കിൽ" ഇവിടെ അവൾ ചെറിയ ഒരു ദീർഘശ്വാസംവിട്ടു; അവനെ അനുരാഗപൂർണ്ണമായ വിലോചനകടാക്ഷംകൊണ്ട് ഒന്നു നോക്കി. ഷായ്ക്ക്ജി സഹിക്കാൻ വയ്യാത്ത നിലയിലായി. അവൻ ക്രമേണ വിമലയുടെ സമീപത്തേയ്ക്ക് കുറേശ്ശെ കുറേശ്ശയായി നീങ്ങിനീങ്ങി നിന്നു. അവന്റെ ശരീരം വിമലയുടെ കൂർമെയ്യിൽ സ്പർശിച്ചു—റാഹിംഷായ്ക്ക്ജിയുടെ മനസ്സും ശരീരവും പരമാനന്ദസാഗരതിരകളിൽ മുങ്ങി.

വിമല തന്റെ പട്ടുപോലെ പശിമയേറിയ ഹസ്തപല്ലവത്തെ

ഷായ്ക്ക്ജിയുടെ കയ്യിൽ അർപ്പിച്ചു. അവന്റെ ശരീരം മുഴുവൻ മിന്നൽപ്രവാഹം തട്ടിയപോലെ ഒന്നു വിറച്ചു.

വിമലപറഞ്ഞു. "ഇങ്ങനെ പറയാൻ എനിക്കു നാണമുണ്ട്. എങ്കിലും സഹിക്കാൻ ശക്തിയില്ലാത്തതുകൊണ്ട് പറഞ്ഞുപോകുന്നതാണ്. നിങ്ങൾ വിജയി ആയി ഇവിടെനിന്നും പോയിക്കഴിഞ്ഞാൽ പിന്നെ എപ്പോഴെങ്കിലും ഈയുള്ളവളെ ഓർക്കുമോ?"

ഷാ—നിങ്ങളെ എനിക്ക് എപ്പോഴെങ്കിലും മറക്കാൻ കഴിയുമോ?

വി—ഞാൻ എന്റെ ആഗ്രഹത്തെ നിങ്ങളോട് തുടർന്നു പറഞ്ഞുകൊള്ളട്ടയോ?

ഷാ—പറയൂ പറയൂ. എനിക്കു കേൾക്കാൻ വളരെ മോഹമുണ്ട്.

വി—ഇല്ല ഞാൻ പറയുന്നില്ല. അതുകേൾക്കുമ്പോൾ നിങ്ങൾ എന്തു വിചാരിക്കുമോ?

ഷാ—ഹേ! പറയണം; പറയണമെന്നു ഞാൻ പ്രാർത്ഥിക്കുന്നു. ഞാൻ നിങ്ങളുടെ അടിമയത്രെ.

വി—നിങ്ങളോടൊരുമിച്ചുപോരാൻ എനിക്കു വളരെ മോഹമുണ്ട്. ഇപ്പഴത്തെ ആ പിശാചിനെ അകറ്റുവേണം.

വീണ്ടും പ്രേമസൂചകങ്ങളായ ദൃഷ്ടിവിക്ഷേപങ്ങൾ വിമലയുടെ നേത്രങ്ങളിൽനിന്നു പുറപ്പെട്ട് ഷായ്ക്ക്ജിയുടെ ഹൃദയത്തിൽ പതിച്ചു. അവൻ മനോരാജ്യക്രീഡതുടങ്ങി.

"ഹേ! നിങ്ങൾ എന്നോടൊരുമിച്ചു പോരുമോ?"

എടോ ദിഗ്ഭ്രമ! തന്നെപ്പോലെ രസികന്മാരായ ആളുകൾ വേറെയും ലോകത്തിൽ ഉണ്ട്. ഇതാ വന്നു നോക്കു!!

വി—ദയവുചെയ്ത് എന്നേക്കൂടി കൊണ്ടുപോകുമെങ്കിൽ നിങ്ങളോടൊരുമിച്ചു വരാൻ പരമാർത്ഥമായി എനിക്കു വളരെ കാംക്ഷയുണ്ട്.

"നിങ്ങളെ ഞാൻ കൊണ്ടുപോകുമോ എന്നോ? പിന്നെ ഞാൻ നിങ്ങളുടെ അടിമയാക്കിയിരിക്കുന്നു."

"നിങ്ങളുടെ ഈ അതിരില്ലാത്ത അനുരാഗത്തിനു ഞാൻ എ

ന്താണ് പകരം തരേണ്ടത്? ഇത് ഒരു നിസ്സാരപദാർത്ഥമാണെങ്കിലും നമ്മുടെ പ്രേമത്തിന്റെ അടയാളമായി സ്വീകരിക്കണേ."

അനന്തരം അവൾ തന്റെ കഴുത്തിൽ കെട്ടിയിരുന്ന സുവർണ്ണമാല അഴിച്ചു ഷായ്ജിയുടെ കണ്ഠത്തിൽ അണിയിച്ചു. അവൻ, കനകവിമാനത്തിൽ കയറി സ്വർഗ്ഗലോകത്തേക്കു പ്രയാണം ചെയ്തതുപോലെ തോന്നി. വിമല പറഞ്ഞു ഒരു സ്ത്രീ ഒരു പുരുഷന്റെ കഴുത്തിൽ മാലയിടുന്നത് ഞങ്ങളുടെ ശാസ്ത്രവിധിപ്രകാരം വിവാഹത്തിന്റെ പ്രധാനക്രിയയാണ്."

ഷാ.—(ചിരിച്ചുംകൊണ്ട് പറഞ്ഞു) ഛെ! അപ്പോൾ നമ്മുടെ വിവാഹം കഴിഞ്ഞല്ലൊ.

"നിശ്ചയമായിട്ട്" എന്നു പറഞ്ഞു വിമല ചിന്താമഗ്നയെന്നപോലെ നിന്നു.

ഷാ.—നിങ്ങൾ എന്താണു വിചാരിക്കുന്നത്?"

വി.—ഇല്ല. എനിക്കു സുഖമനുഭവിച്ചിരിക്കാനുള്ള ഭാഗ്യമില്ല. നിങ്ങളുടെ അളകൾക്ക് ഈ കോട്ട പിടിച്ചടക്കാൻ ഒരിക്കലും കഴികയില്ല എന്നുതോന്നുന്നു.

"അതിനെക്കുറിച്ച് സംശയിക്കേണ്ട; ഇപ്പോൾതന്നെ കോട്ടയുടെമിക്കഭാഗവും ഞങ്ങളുടെ കൈവശത്തിൽപെട്ടു കഴിഞ്ഞിരിക്കുന്നു."

"ഒരിക്കലും ഇല്ല. ഇതിൽ ഒരു വലിയ രഹസ്യമുണ്ട്."

"അതെന്താണ് പറയൂ."

"കോട്ടപിടിച്ചടക്കാനുള്ള ഉപായം നിങ്ങൾ ആലോചിക്കാമെങ്കിൽ അതു ഞാൻ വെളിപ്പെടുത്താം."

ഷായ്ജി വായുംപിളർന്ന് കേൾക്കാൻ സന്നദ്ധനായി. അപ്പോൾ അതു പറയാൻ മനസ്സില്ലാത്തഭാവം നടിച്ച് വിമല മിണ്ടാതെനിന്നു.

"ആ രഹസ്യം എന്താണ്?" അവൻ വീണ്ടും ചോദിച്ചു.

"ജഗത്സിംഹരാജകുമാരൻ പതിനായിരം ആളുകളോടുകൂടി കോട്ടയുടെ സമീപത്തു പാർക്കുന്നുണ്ടെന്നുള്ള കഥ നിങ്ങൾ അറിഞ്ഞിട്ടില്ല. നിങ്ങൾ ശ്രദ്ധമായി ഇവിടെ എത്തുമെന്ന് അറിഞ്ഞ് അദ്ദേഹം മുൻകൂട്ടിഒരു സേനയെഇവിടെമറച്ചുതാമസിപ്പിച്ചിരിക്കുന്നു. ഇപ്പോൾ അദ്ദേഹം അനങ്ങുകയില്ല. എന്നാൽ നിങ്ങൾ വിജയം ലഭിച്ചു ഇനി

അപത്തൊന്നും ഇല്ലഎന്നു വിചാരിച്ച് കരുതൽകൂടാതെ ഇരിക്കുന്ന അവസരത്തിൽ അദ്ദേഹംവന്നു നിങ്ങളെ വളയും.

ഷായ്ക്ക്ജി ഭയംകൊണ്ടു മൂകനായി. "ഉള്ളതാണോ" എന്നു പെട്ടെന്നു അവന്റെ വദനത്തിൽ ഒരു ശബ്ദം പുറപ്പെട്ടു.

"ഒരു വർത്തമാനം ഒരു കോട്ടയിലുള്ള എല്ലാവർക്കും അറിയാം. ഞാനും അതുകേട്ടു.

ഷായ്ക്ക്ജിക്കു സന്തോഷമുണ്ടായി; അവന്റെ മുഖം പ്രസന്നതയെ അവലംബിച്ചു.

"ഇന്നു നീ എനിക്ക് ഒരു വലിയ ഉപകാരമാണ് ചെയ്തതു്. ഞാൻ പോയി ഈ വർത്തമാനം സേനാപതിയെ അറിയിക്കട്ടെ. ഇതു പ്രധാനമായ ഒരു വാർത്ത അറിയിച്ചാൽ എനിക്കു ചില സമ്മാനങ്ങളും ഉദ്യോഗകയറ്റവും കിട്ടും. നിങ്ങൾ ഇവിടെ നിൽക്കണം. ഞാൻ വേഗം തിരിച്ചുവരാം."

വിമല പറഞ്ഞതു് അസത്യമായിരിക്കുമോ എന്നു സംശയലേശംപോലും അവനുണ്ടായിരുന്നില്ല.

വി—നിങ്ങൾ വേഗം തിരിച്ചുവരുമോ?
ഷാ—ഉടനെ.
വി—എന്നെ മറന്നുകളയരുതെ!
ഷാ—എന്റെ ജീവനാണോ. നിങ്ങൾ എന്നെ മറന്നുകളയരു
വി—ഒട്ടും അങ്ങനെ പേടിക്കേണ്ട. (തേ!

അവന്റെ ദൃഷ്ടി മറഞ്ഞപ്പോൾ അവൾ അവിടെനിന്നു് ഓടി. "വിമലയുടെ നേത്രങ്ങളിൽനിന്നു മാത്രമേ അപത്തുണ്ടാകും എന്നു ഭയപ്പെടാനുള്ളൂ." എന്നു ഉസ്മാൻ പറഞ്ഞവാക്യം എത്രയോ പരമാർത്ഥം.

൨൦-ാം അദ്ധ്യായം.

വിമലയുടെ വിക്രമങ്ങൾ.

തനിക്കു സ്വാതന്ത്ര്യം ലഭിച്ചു ഉടനെ വിമല ഇനി ഒരു അപായത്തിനെക്കുറിച്ചു് വീരേന്ദ്രസിംഹനെ അറിയിക്കുകയാണു് തന്റെ പ്രധാനകൃത്യം എന്നു നിശ്ചയിച്ചു, ഈ വിചാരത്തോടുകൂടി അവൾ ശ്വാസംകൂടി വിടാതെ അതിവേഗത്തിൽ അദ്ദേഹത്തിന്റെ ശയ്യാഗൃഹത്തിലേക്കു ഓടി.

അവൾ ഏകദേശം പകുതിവഴിയിലായപ്പോൾ 'അള്ളള്ള! ഹൊ! അള്ളള്ള!' എന്നുള്ള പട്ടാണികളുടെ പോരിനുവിളി അവളുടെ ശ്രവണങ്ങളിൽ പതിച്ചു.

'ഇതു പട്ടാണികൾക്കു വിജയം ലഭിച്ചതിനാലുള്ള അവരുടെ ആർപ്പുവിളിയാണോ?' എന്നു അവൾ വ്യാകുലതയോടുകൂടി ഉദീരണം ചെയ്തു. ഉടനെ ഒരു വലിയ ആരവം കേൾക്കായി. അതുപെട്ടെന്നു് ഉണ്ടായ പ്രാകാരനിവാസികളുടെകോലാഹലമാണെന്നു് വിമലനിശ്ചയിച്ചു.

വിമല വീരേന്ദ്രസിംഹന്റെ ശയ്യാഗൃഹത്തിലോടി എത്തിനോക്കി. നോക്കിയപ്പോൾ അവിടെയും വലിയ ബഹളങ്ങളൊക്കെ കണ്ടു. പട്ടാണികൾ കരുകരെ വെട്ടിത്തുറന്നു അകത്തുകടന്നിരിക്കുന്നു. വീരേന്ദ്രസിംഹൻ അദ്ധ്വനഗ്നനായി നിന്നു് തന്റെ വാൾ വീശി അതിവീരതയോടെ പോരാടുന്നു. അദ്ദേഹത്തിന്റെ ശരീരം ചോരപ്രളയത്തിൽമുങ്ങിയിരിക്കുന്നു. പെട്ടെന്നു അദ്ദേഹത്തിന്റെ ശ്രമങ്ങൾ വിഫലങ്ങളായി. ഒരു ശക്തനായ പട്ടാണിയുടെ അയത്തമായ ഖഡ്ഗപാതം ഏറ്റു അദ്ദേഹത്തിന്റെ വാൾ കയ്യിൽനിന്നു തെറിച്ചു അകലെ ഒരു ദിക്കിൽ പോയി വീണു. വീരേന്ദ്രസിംഹൻ ഒരു തടവുകാരനായി പിടിക്കപ്പെട്ടു.

താൻ കണ്ടതും കേട്ടതും അയ അവസ്ഥകൾകൊണ്ടു വിമല നിരാശയായി അവിടെ നിന്നു കാടി. തിലോത്തമയെ രക്ഷിക്കാനുള്ള സമയം ഇനിയും കഴിഞ്ഞിട്ടില്ല എന്നു വിചാരിച്ചു, അവൾ അവിടത്തേക്കു തിരിച്ചു. അവൾ കുറെ ചെന്നപ്പോൾ അവിടേക്കു പോകുന്നതു അതാ എല്ലാറ്റുമല്ലെന്നു കണ്ടു. പട്ടാണി ഭടന്മാർ കോട്ടയുടെ മുക്കിലും മൂലയിലുംകൂടി പരന്നിരിക്കുന്നു. കോട്ട ശത്രുക്കളുടെ കയ്യിൽ അകപ്പെട്ടിരിക്കുന്നു എന്നുള്ളതിനെക്കുറിച്ചു ഇനി ഒട്ടും സംശയിക്കാനില്ല.

തിലോത്തമയുടെ ഗൃഹത്തിലേക്കു പോകുംവഴി താൻ പട്ടാണികളുടെ കയ്യിൽ അകപ്പെട്ടേക്കാൻ പ്രയാസമുണ്ടെന്നു വിമലയ്ക്കു തോന്നി. അവർ പെട്ടെന്നു അവിടെ നിന്നു. ആപത്തു സന്നിഹിതമായിരിക്കുന്ന ഈ സമയത്തു ജഗത്സിംഹനെയും തിലോത്തമയെയും വിവരം അറിയിക്കുന്നതു് എങ്ങിനെയാണെന്നു വിചാരിച്ചു് അവർക്കു വളരെ വ്യാകുലതയുണ്ടായി. അവർ ഓരോ ഉപായത്തെക്കുറിച്ചു് വിചാരിക്കുമ്പോൾ ഒരുകൂട്ടം ഭടന്മാർ മറ്റൊരു മുറി കൊള്ളചെയ്യുംവണ്ണം ആ വഴിക്കു വരുന്നതുകണ്ടു് അവർ ഭയാക്രാന്തയായി ഒരു പെട്ടിയുടെ പിന്നിൽ കടന്നു് ഒളിച്ചു. ആ ഭടന്മാർ അമുറിയിൽ കടന്നു കൊള്ളചെയ്യാൻ തുടങ്ങി. അവർക്കു അവരുടെകയ്യിൽനിന്നു രക്ഷപെടാൻ ഒരു വഴിയും ഇല്ലല്ലോ. ഭടന്മാർ ആ പെട്ടിയുടെ അടുത്തു വരുമ്പോൾ അവളെ കാണാതിരിക്കുമോ? വിമല നന്നാ പരുങ്ങി. ഒട്ടുക്കു ധൈര്യം കൂട്ടുകൂടി അവിടെത്തന്നെ ഇരുന്നു് പെട്ടിയുടെ ഒരു വശത്തുകൂടെ ഭടന്മാരുടെ പ്രവൃത്തികളും സ്ഥിതികളും സൂക്ഷിച്ചു നോക്കിക്കൊണ്ടിരുന്നു. അവളുടെ ധൈര്യം അനാദൃശംതന്നെ. ആപത്തുണ്ടാകും എന്നുള്ള ശങ്കയാകട്ടെ അവളുടെ ധൈര്യം വർദ്ധിപ്പിച്ചു. അവർ കൊള്ളയിൽത്തന്നെ ബദ്ധഹൃദയന്മാരായികണ്ടതുടൻ അവർ അവിടെനിന്നു അരുകാണാതെ പുറപ്പെട്ടു, ഒരടി മുമ്പോട്ടുവച്ചു. വാതലിനു വെളിയിലായി, ഇല്ല, എന്നുള്ള നിലയിലായപ്പോൾ ഒരു ഭടൻ പിന്നിൽനിന്നു അവളുടെ കയ്യിന്മേൽ പിടിച്ചു. അവർ തിരിഞ്ഞുനോക്കി. റാദറിംഷായിക്കു് മുമ്പെ നില്ക്കുന്നു.

റാ—നീ തടവുചാടി എവിടെയാണു് പോകാൻ ഭാവിക്കുന്നതു്.

രണ്ടാമതും റാഹിംഷായിക്കിന്റെ കയ്യിൽ കിട്ടിയപ്പോൾ വിമലവിവർണ്ണവദനയായി. എന്നാൽ അതു ഒരു ക്ഷണനേരത്തേക്കെ നിലനിന്നൊള്ളൂ. അവളുടെ അസാധാരണമായ മേധാശക്തിയാൽ പെട്ടെന്നു അവർ തന്റെ മുഖഭാവത്തെമാറ്റി പ്രസന്നതയെ അവലംബിച്ചു് അവർ ചിന്തിച്ചു. "അതെ ഞാൻ ഇവനെക്കൊണ്ടുതന്നെ എന്റെ കാര്യം സാധിക്കും" ഷായിക്കിനോടു പറഞ്ഞു. "പതുക്കെ; ആരും കേൾക്കരുതു് വരു നമുക്കുപോകാം". ഇങ്ങനെ പറഞ്ഞു അവർ അവന്റെ കയ്യിന്മേൽ പിടിച്ചു വലിച്ചു് വെളിയിലേക്കു് കൊണ്ടുപോയി. അവൻ അനുസരണത്തോടുകൂടി പിൻതുടർന്നു.

അവർ തനിച്ചായപ്പോൾ വിമല പറഞ്ഞു. "അയ്യാ! ഇതാണൊ നിങ്ങളുടെ സൂത്രം. എന്നെ വിട്ടുംവച്ചു് നിങ്ങൾ എവിടെയാണു പോയതു്? ഞാൻ നിങ്ങളെ അന്വേഷിക്കാതെ ഇവിടെ ഒരു സ്ഥലവുമില്ല."

അതാ! വിമലയുടെ വിലോചനങ്ങളിൽനിന്നു് പ്രേമാർദ്രമായ നോട്ടങ്ങൾ പൊഴിയുന്നു. ഷായ്ക്കിന്റെ കോപം പമ്പകടന്നു.

ഷാ—ഞാൻ സേനാപതിയെ തിരക്കിപ്പോയി. അദ്ദേഹത്തിനെ എങ്ങും കാണാൻ കഴിഞ്ഞില്ല. ഞാൻ ഉടനെ മട്ടുപ്പാവിൽ വന്നു. അവിടെ നിങ്ങളെ കണ്ടില്ല. പിന്നെ നിങ്ങളെ അന്വേഷിച്ചു് അങ്ങുമിങ്ങും നടക്കുകയായിരുന്നു.

വി—നിങ്ങൾ തിരിച്ചുവരാൻ താമസിച്ചതിൽ എന്നെ നിങ്ങൾ മറന്നുകഴിഞ്ഞു എന്നു് ഞാൻ തീച്ചുപ്പെട്ടുത്തി. പുരുഷന്മാരുടെ ഈ വക വിഷയങ്ങളിലുള്ള സ്ഥിരബുദ്ധി, ക്ഷണനേരത്തേക്കെ നിൽക്കയുള്ളു എന്നു എനിക്കറിയാം. അതിനാൽ നിങ്ങളെ അന്വേഷിച്ചു അവിടെനിന്നു പുറപ്പെട്ടു. എന്നാൽ ഇനി എന്തിനാണു ഇങ്ങനെ ഓരോന്നു പറഞ്ഞു അമാന്തിച്ചു നില്ക്കുന്നതു? നിങ്ങളുടെ അളകൾ കോട്ടപിടിച്ചുടക്കിക്കഴിഞ്ഞു. അതിനാൽ നമുക്കിനി ഇവിടെനിന്നു് ഓടിപ്പോയ്കളയുകയാണു് നല്ലതു്.

റാ—ഇന്നുവേണ്ടാ നാളെ രാവിലെയാകട്ടെ, സേനാധിപതിയോടു പറയാതെ ഞാൻ എങ്ങിനെ പോകും? നാളെ കാലത്തെ ഞാൻ അദ്ദേഹത്തിന്റെ അനുവാദം വാങ്ങാം, എന്നിട്ടു പോകാം.

വി—എന്നാൽ വരൂ; എന്റെ ആഭരണങ്ങളൊക്കെ കരസ്ഥമാക്കാം. അല്ലെങ്കിൽ മറാളുകൾ അതൊക്കെ കൊള്ള ചെയ്തുകൊണ്ടു പോയേക്കും.

റാ—അതു ശരിതന്നെ

വിമല ഷായ്ക്കിനെക്കൂടി തന്നോടൊരുമിച്ചു കൂട്ടിക്കൊണ്ടു പോയതു മറു ഭടന്മാരുടെ കയ്യിൽനിന്നു രക്ഷപെടാൻ അതു ഒരുപായമായിരിക്കുമെന്നുദ്ദേശിച്ചാണു് ഉടനെ ഉണ്ടായ ഒരു സംഭവം അവളുടെ ഈ കരുതൽ അത്യാവശ്യമായിരുന്നു എന്നു് തെളിയിച്ചു. അവർ അധികം അകലം പോകുന്നതിനു മുമ്പുതന്നെ മറ്റൊരു സംഘം ഭടന്മാർ അവരുടെ എതിരെവന്നു. അവർ വിമലയെ കണ്ടപ്പോൾ "ഇതാ! ഒരു പെണ്ണു! ഒരു ലളിത!" എന്നു ഉറക്കെ വിളിച്ചു പറഞ്ഞുതുടങ്ങി. അപ്പോൾ "സ്നേഹിതന്മാരെ! നിങ്ങൾ നിങ്ങളുടെ പാട്ടുനോക്കിക്കൊൾവിൻ! ഇങ്ങോട്ടു നോക്കുകയേവേണ്ട" എന്നു പറഞ്ഞു റാഹിം അവരെ തടഞ്ഞു.

ഭടന്മാർക്കു കാര്യം മനസ്സിലായി. അവർ വേറെ വഴിതിരിഞ്ഞു 'റാഹിം' അവരിൽ ഒരുവൻ പറഞ്ഞു. "റാഹിം നീ ഭാഗ്യവാൻ തന്നെ. ഈ ചലഹാരം നിന്റെ വായിൽനിന്നു സേനാപതി തട്ടിപ്പറിച്ചുകൊണ്ടു പോയക്കും. സൂക്ഷിച്ചോ".

ഷായിക്കും വിമലയും നിർബ്ബാധമായി കടന്നുപോയി. വിമല അവ
ളെ തന്റെ കിടക്കമുറിയുടെ താഴത്തെ മുറിയിൽ കൂട്ടിക്കൊണ്ടുചെന്നു. ഇതു
വിന്റെ പൂട്ടറയാണു്. ഇതിൽ കാണുന്നതിൽ നല്ലതു എന്നു തോന്നുന്നതു
ഒക്കെ എടുത്തു ഒരു ഭാണ്ഡം കെട്ടണം. ഇതിന്റെ മുകളിലത്തേതാണു്
എന്റെ കിടക്കമുറി. ഞാൻഅവിടെ പോയിഎന്റെ ചില അരേണങ്ങളെ
എടുത്തുംകൊണ്ടു വേഗംവരാം. എന്നുപറഞ്ഞു ഒരു താക്കോൽക്കൂട്ടം അവ
ന്റെ കയ്യിൽകൊടുത്തു.

മുറിനിറച്ചു സാമാനങ്ങൾ ഉണ്ടായിരുന്നു. റാഹിം അത്യാഗ്രഹത്തോ
ടുകൂടി ചെട്ടികൾ തുറക്കാൻ തുടങ്ങി. വിമലയുടെ സത്യവ്രതത്തെക്കുറിച്ചു
അവനു ഇപ്പോൾ അശേഷം സംശയമുണ്ടായിരുന്നില്ല. അവർ വെളിയിൽ
വന്ന ഉടനെ വാതിലടച്ചു ചങ്ങല വലിച്ചിട്ടു പൂട്ടി. റാഹിം അതിനകത്തു
ബന്ധിക്കപ്പെട്ടു.

വിമല ഉടനെ മുകളിലേക്കു ഓടി. അവളുടേയും തിലോത്തമയുടേ
യും ഗ്രഹങ്ങൾ കോട്ടയുടെ അങ്ങേ അറ്റത്തായിരുന്നതിനാൽ കൊള്ളയിൽ
വ്യാപൃതന്മാരായ ഭടന്മാർ ഇതേവരെ അവിടെ എത്തിയിട്ടില്ല എന്നു മാത്രമ
ല്ല, ജഗൽസിംഹനും തിലോത്തമയും ഈ ബഹളങ്ങൾ വല്ലതും കേട്ടിരിക്കു
മോ എന്നുതന്നെ സംശയമാണു്. വിമല പെട്ടെന്നു മുറിയിലേക്കു കടക്കാ
തെ കൌതുകത്താൽ പ്രേരിതയായി വാതലിന്റെ ഇടയിൽക്കൂടി ആ കാമി
നീ കാമുകന്മാരുടെ അവസ്ഥയെ അല്പനേരം സൂക്ഷിച്ചുനോക്കി. പ്രകൃതി
യുടെ ഗതിയെ പ്രതിരോധിക്കുന്നതിനു ശക്തി ആർക്കാണുള്ളതു? അത്ര ഭയങ്ക
രമായ ആ അവസ്ഥയിലും വിമലയ്ക്കു ഈ ജിജ്ഞാസ ഉണ്ടായല്ലൊ.

തിലോത്തമ മഞ്ചത്തിന്മേൽ ഇരിക്കുന്നു. ആ കോമളാംഗിയുടെ കര
വല്ലവത്തെ കയ്യിൽ ഗ്രഹിച്ചുകൊണ്ടു ജഗത്സിംഹൻ സമീപത്തു നിൽക്കു
ന്നു. അദ്ദേഹം മറേറക്കൈകൊണ്ടു തന്റെ ഫാലദേശത്തെയും അസ്വകലു
ഷങ്ങളായ നേത്രങ്ങളേയും തുടയ്ക്കുന്നു.

"ഇവർ ധന്യ ചരയാൻ പോകയാണെന്നു തോന്നുന്നു. വിമല വി
ചാരിച്ചു. "അതു എന്തെങ്കിലുമാകട്ടെ; ഈ സന്നിഹിതമായ ആപത്തി
നെക്കുറിച്ചു ഇവർ രണ്ടുപേരും ഇതുവരെ സ്വപ്നത്തിൽപോലും ഒന്നും അറി
ഞ്ഞിട്ടില്ല. അഹോ! ലോകത്തിൽ കാമദേവനെപ്പോലെ ശക്തിമാനായിട്ടു
മറ്റു യാതൊരാളുമില്ല. ലോകം ഇളകുന്ന ഈ മഹാശബ്ദം കേൾക്കാത്തവ
ണ്ണം ആ വീരൻ ഈ മന്ത്രികളെ ബധിരന്മാരാക്കിയിരിക്കുന്നല്ലോ".

൨൨-ാം അദ്ധ്യായം.

യുദ്ധം.

വിമല അകത്തുവന്നു അപത്തിനെക്കുറിച്ചു പറഞ്ഞപ്പോൾ ജഗത്സിംഹനു അതു വിശ്വസിക്കാൻ അല്പം ശക്തിയുണ്ടായില്ല. എന്നാൽ അവർ ഇരിക്കുന്ന മുറിയുടെ ചുവരുകളെ ഭേദിച്ചു അകത്തു കടക്കത്തക്കവണ്ണം ഉടനെ ഉണ്ടായ ഒരുവലിയ ആരവം അദ്ദേഹത്തിന്റെ സംശയത്തെ സമൂലനംചെയ്തു.

"പ്രഭോ! നമുക്കു രക്ഷപെടാൻ വല്ല ഉപായങ്ങളും ഉടനെ ആലോചിക്കണം, അല്ലെങ്കിൽ നാം ഇവിടെ മരിക്കും."

"വീരേന്ദ്രസിംഹൻ എന്തുചെയ്യുന്നു?"

"അവിടുത്തെ ശത്രുക്കൾ ബന്ധിച്ചുകഴിഞ്ഞിരിക്കുന്നു."

ഉടനെ ഒരു മന്ദമായ ദീനസ്വരത്തോടുകൂടി തിലോത്തമ ബോധം കെട്ടു മഞ്ചത്തിന്മേൽ വീണു.

ജഗത്സിംഹന്റെ മുഖം വിളറ്റു. "അയ്യോ സഹായിക്കണെ! സഹായിക്കണെ! തിലോത്തമയെ നോക്കണെ!" എന്നു വിളിച്ചുപറഞ്ഞു.

വിമല ഉടനെ ഒരുപാത്രം പനിനീർ എടുത്തു അവളുടെ മുഖത്തിലും കഴുത്തിലും നെറ്റിയിന്മേലും തളിച്ചു.

വി— അതാ അവർ വന്നുകഴിഞ്ഞു. രക്ഷപെടാൻ എന്തുമാർഗ്ഗമാണുള്ളതു?

ജഗത്സിംഹന്റെ കണ്ണുകൾ ജ്വലിച്ചു അദ്ദേഹം പറഞ്ഞു. "എന്റെ ഈശ്വരാ ഇങ്ങനെയാണോ അവിടുത്തെ ഇഷ്ടം. ഇപ്രകാരമുള്ള ഒരാപത്തിനടയിൽ പെണ്ണുങ്ങളോടൊരുമിച്ചു അടയ്ക്കപ്പെടണമെന്നാണോ എന്റെ വിധി രേഖിതം". ഇതു വിമലയുടെ ആത്മാഭിമാനത്തിനു നല്ലവണ്ണം കൊണ്ടു അവൾ ബാഷ്പപ്രവാഹത്തോടുകൂടി പറഞ്ഞു. "അവിടുന്നു ഇങ്ങനെ പറയുന്നതു എന്തിനാണു?, എന്നെക്കൊണ്ടു മറ്റൊന്നും കഴിഞ്ഞില്ലെങ്കിൽ ഞാൻ തിലോത്തമയോടുകൂടി മരിക്കും."

വിമലയുടെ ഈ വാക്കുകേട്ട കുമാരന്റെ ഹൃദയം അനുകമ്പാവശമായി. തിലോത്തമയെ ഈ സ്ഥിതിയിൽ വിട്ടുംവച്ചു ഞാൻ എങ്ങിനെപോകും? ഞാനും അവൾക്കുവേണ്ടി മരിക്കുതന്നെചെയ്യും.

ഭയങ്കരമായ രണഭാരി പ്രതിക്ഷണം വർദ്ധിച്ചുവന്നു. ആയുധങ്ങൾ തമ്മിൽ കൂട്ടിമുട്ടുന്ന ശബ്ദംകൂടി കേൾക്കത്തക്കവണ്ണം അതു അടുത്തു കഴിഞ്ഞു.

വിമല പറഞ്ഞു "തിലോത്തമേ! തിലോത്തമേ! ഇങ്ങനെയുള്ള അവസരത്തിൽ നീ ബോധംകെട്ടുകിടക്കുന്നതു് എന്താണു്? ഞാൻ എങ്ങിനെ നിന്നെ രക്ഷിക്കും?"

തിലോത്തമ സാവധാനത്തിൽ, പ്രശാന്തമനോഹരമായ നേത്രങ്ങളെ നിമീലനംചെയ്തു.

വിമല—അവർക്കു ബോധം വീണിരിക്കുന്നു. കുമാരാ! അവളെ രക്ഷിക്കാൻ ഇനിയും സമയമില്ലാതില്ല.

ജഗ—ഇവിടെ നമുക്കു് ഒന്നുകൊണ്ടും ഒരു പ്രയോജനവും ഉണ്ടാകുന്നതല്ല. നമുക്കു് ഈ മുറിക്കുപുറത്തു എത്താൻ സാധിക്കുന്നപക്ഷം നിങ്ങളെ കോട്ടയ്ക്കു പുറത്തേക്കു നിർബ്ബാധമായി കൊണ്ടുപോകാൻ എനിക്കു കഴിയുമെന്നു തോന്നുന്നു. പിന്നാൽ തിലോത്തമയ്ക്കു് നടക്കാൻ ശക്തിയില്ലല്ലോ. വിമലേ! നോക്കു! അതാ അവർ ഏണിപ്പടിയിൽകൂടി കയറുന്നു. ഞാൻ മരിക്കാൻതയാറാണു്; എന്നാൽ അതുകൊണ്ടും നിങ്ങളെ രക്ഷിക്കാൻ കഴികയില്ലല്ലോ എന്നാണു് വ്യസനം.

വിമല ഒരുനിമിഷത്തിൽ തിലോത്തമയെ എടുത്തു.

"പ്രഭോ! ഞാൻ തിലോത്തമയെ എടുത്തുകൊള്ളാം."

വിമലയും ജഗത്സിംഹനും വാതിൽ എത്തിയപ്പോഴേക്കു നാലു പട്ടാണിമാർ ഓടിവന്നെത്തി.

ജഗ—വിമലേ! നാം താമസിച്ചുപോയി. ഇനി എന്റെ പിന്നിൽ നിന്നുകൊള്ളുക.

തങ്ങളുടെ ഇര മുമ്പിൽ കണ്ട ഉടനെ ആ ഭടന്മാർ "അല്ലാഹൊ അള്ള" എന്നുവിളിച്ചുംകൊണ്ടു് പിശാചങ്ങളെപ്പോലെ ചാടി എതിർത്തു. ആയുധങ്ങളുടെ കലഹനിതം ഉച്ചത്തിൽ മുഴങ്ങി. അവരുടെ ആദ്യമായ പ്രയോഗം തടുക്കുന്നതിനുമുൻപുതന്നെ രാജകുമാരന്റെ ഖഡ്ഗം അവരിൽ ഒരുത്തന്റെ നെഞ്ഞത്തു പിടിവരെ ഇറങ്ങിക്കഴിഞ്ഞു. അവൻ ഭയങ്കരമായ ഒരു നിലവിളിയോടുകൂടി യമലോകത്തേക്കു യാത്രതിരിച്ചു. രാജകുമാരനു തന്റെ വാൾ ഊരി എടുക്കുന്നതിനു് കഴിയുന്നതിനുമുമ്പുതന്നെ മറെറാരു പട്ടാണിയുടെ കുന്തം അദ്ദേഹത്തിന്റെ കഴുത്തിനു നേരെ പാഞ്ഞു. എന്നാൽ അതു് ലക്ഷ്യത്തിൽ കൊണ്ടുകൊണ്ടില്ല എന്നായപ്പോഴേക്കു കുമാരൻ തന്റെ ഇടതു

കൈകൊണ്ട അതിന്റെ ഗതിയെ നിരോധിക്കയും അ കുന്തം തന്നെ പ്രതിയോഗിയുടെ കൈക്കൽനിന്നു കയ്യ്ലാക്കി അതുകൊണ്ട അവനെ നിലത്തു വീഴ്ത്തുകയും ചെയ്തു. ഉത്തരക്ഷണത്തിൽ ശേഷിച്ച രണ്ട പട്ടാണികളും ഒരുമിച്ച് ഒരേ അവസരത്തിൽ അദ്ദേഹത്തിന്റെ ശിരസ്സിനെ ലക്ഷ്യമാക്കി വാൾ ഓങ്ങി. അടുത്തു ശ്വാസംവിടാൻ പോലും ഇടകളയാതെ അദ്ദേഹം അവരിൽ ഒരുവന്റെ കണങ്കൈ മുറിച്ചുകളഞ്ഞു എന്നാൽ മറവന്റെ വെട്ടതടുക്കാൻ കഴിയായ്കയാൽ അദ്ദേഹത്തിന്റെ ഭുജത്തിന്മേൽ വന്നുകൊണ്ടു. മുറിവു പെട്ടപ്പോൾ അദ്ദേഹം വെടികൊണ്ടപന്നിയെപ്പോലെ രോഷാകുലനായിത്തീർന്നു മുൻപോട്ടുചാടി തന്റെ രക്ഷാകുലമായ വാൾ രണ്ടു കൈകൊണ്ടും കൂട്ടിപ്പിടിച്ച് ഒരു വെട്ടുകൊണ്ട് ശത്രുവിന്റെ കഴുത്തു ഭുജത്തിൽനിന്നു വേർപെടുത്തി അകലെയിട്ടു. അതിനിടയിൽ കൈപോയപട്ടാണി തന്റെ അരയിൽ ബന്ധിച്ചിരുന്ന ഒരു കഠാരി ഇടത്തുകൈകൊണ്ടു ഊരി തന്റെ പ്രതിയോഗിയുടെ കഥ കഴിപ്പാൻവച്ച് പിന്നോട്ടു വാങ്ങുന്ന രാജകുമാരന്റെ കൈത്തണ്ടിൽ ഒരു കുത്തുകുത്തി. അതു ഒരു മുള്ളുകുത്തിയതുപോലയേ അദ്ദേഹം വകവച്ചൊള്ളു. അദ്ദേഹം പെട്ടെന്നു അവന്റെ നേരെതിരിഞ്ഞു അവന്റെ നാഭിയിന്മേൽ ആഞ്ഞു ഒരു തൊഴിതൊഴിച്ചു അകലെ മറിച്ചിട്ട് അവന്റെ ശിരച്ഛേദം ചെയ്യുന്നതിനായി ഓടി എത്തിയപ്പോഴേക്കു "അള്ളാഹു അക്ബർ" എന്ന വിളിയോടുകൂടി അസംഖ്യം പട്ടാണിമാർ ആ മുറിക്കുള്ളിലേക്കു പ്രവേശിക്കുന്നതായി കണ്ടു. ഇനി യുദ്ധം ചെയ്യുന്നതു നിശ്ചയമായി നാശത്തിലാണു പര്യവസാനിക്കുക എന്നു അദ്ദേഹം തീർച്ചയാക്കുകയുംചെയ്തു.

ജഗത്സിംഹന്റെ ശരീരത്തിൽ പല സ്ഥലങ്ങളിൽനിന്നും ചോര ഒഴുകുന്നു. രക്തനാശത്താൽ അദ്ദേഹത്തിനെ ക്ഷീണം ബാധിച്ചുതുടങ്ങിയിരിക്കുന്നു.

തിലോത്തമയാകട്ടെ കണ്ണുനീർകൊണ്ടു മലിനമായ മുഖത്തോടുകൂടി വിമലയുടെ മടിയിൽ ബോധരഹിതയായിക്കിടക്കുന്നു. അവളുടെ വസ്ത്രങ്ങൾ രാജകുമാരന്റെ രക്തത്താൽ നനഞ്ഞിരിക്കുന്നു. അപ്പോഴേക്കു അ മുറി മുഴുവൻ പട്ടാണികളാൽ നിറഞ്ഞുകഴിഞ്ഞു. രാജകുമാരൻ തന്റെ ഖഡ്ഗത്തെ അവലംബിച്ചുനിന്നു കുറേനേരം വിശ്രമിച്ചു. ഉടനെ ഒരു പട്ടാണിപറഞ്ഞു. "എടാ അടിമേ! കീഴടങ്ങിക്കൊ; എന്നാൽ നിന്നെ ഞങ്ങൾ കൊല്ലുന്നതല്ല." ഈ വാക്കു രാജകുമാരന്റെ കെടാൻപോകുന്ന കോപാഗ്നിക്കു തൈലവർഷംപോലെയായി. അദ്ദേഹം ഒരു മിന്നൽപിണരുപോലെ മുന്നോട്ടുകുതിച്ചു അവന്റെ തലവെട്ടി താഴെയിട്ടു. അതിന്റെശേഷം അദ്ദേഹംതന്റെ ആയുധത്തെ ആ

കാശത്തിൽ ചുഴറ്റിക്കൊണ്ടു ഇങ്ങനെ വിളിച്ചുപറഞ്ഞു. "എടാ! എടാ! ഫ്രേചരദേഹന്മാരേ! ഒരു രജപുത്രൻ എങ്ങിനെയാണു് മരിക്കുന്നതെന്നു് നിങ്ങൾ കാണുവിൻ!"

അദ്ദേഹത്തിന്റെ വാൾ വിദ്യുല്ലതപോലെ ചലിച്ചു. ക്രമമായ യുദ്ധരീതി അസാദ്ധ്യമാണെന്നുകണ്ടു് താൻ മരിക്കുന്നതിനുമുമ്പെ കഴിയുന്നിടത്തോളം ശത്രുക്കളെ കൊല്ലണമെന്നു് അദ്ദേഹംനിശ്ചയിച്ചു. ഈ വിചാരത്തോടുകൂടി കുമാരൻ ശത്രുക്കൾ നിബിഡമായി നില്ക്കുന്നതിനിടയിൽ കടന്നു് വാൾ രണ്ടുകൈകൊണ്ടും മുറുകെപ്പിടിച്ചു് തന്റെ സ്വന്തരക്ഷയിൽ അശേഷം ശ്രദ്ധിക്കാതെ ഉറച്ചു ആഞ്ഞുവെട്ടിത്തുടങ്ങി. ഒന്നു—രണ്ടു—മൂന്നു് ഓരോവെട്ടും ഒരു പട്ടാണിയെ വധിക്കയോ ഒരുവനു് അംഗഭംഗം വരുത്തുകയോ ചെയ്യാതിരുന്നില്ല. അപ്പോൾ നാലുഭാഗത്തുനിന്നും ഖഡ്ഗപ്രഹരങ്ങൾ അലിപ്പഴം ചൊരിയുന്നതുപോലെ അദ്ദേഹത്തിന്റെമേൽപതിച്ചു. രക്തപ്രവാഹത്താൽ അദ്ദേഹത്തിന്റെ കൈകളുടെശക്തി ഒന്നിനൊന്നു് പ്രതിക്ഷണംകുറഞ്ഞുഅദ്ദേഹത്തിനു തലതിരിച്ചിലുണ്ടായി. കണ്ണുകളുടെ കാഴ്ച മങ്ങി ചെവികൾ കേൾക്കാൻ പാടില്ലാതെയായി.

"രാജകുമാരനെ കൊല്ലരുതു'; ആ നരവ്യാഘ്രനെ ജീവനോടുകൂട്ടിൽ അടയ്ക്കണം"

രാജകുമാരൻ പിന്നെ ഒന്നുംകേട്ടില്ല. ഉസ്മാൻഖാൻആണു ഈ വാക്കുപറഞ്ഞതു്.

രാജകുമാരന്റെ കൈകൾ ശക്തിയില്ലാതെ പതിച്ചു, അദ്ദേഹത്തിന്റെ മുഷ്ടിയിൽനിന്നും ഖഡ്ഗം ഒരു കണിതത്തോടുകൂടി നിലത്തുവീണു.

അദ്ദേഹം തന്നാൽ കൊല്ലപ്പെട്ട ഒരു പട്ടാണിയുടെശവശരീരത്തിന്മേൽ ബോധരഹിതനായിവീണു ഉത്തരക്ഷണത്തിൽ രാജകുമാരന്റെ തലപ്പാവിനെ അലങ്കരിക്കുന്ന വജ്രരത്നം അപഹരിക്കാനായി ഇരുപതിലധികംപട്ടാണികൾ ഒരുമിച്ചു മുൻപോട്ടുപാഞ്ഞു. എന്നാൽ "രാജകുമാരനെ ആരും തൊട്ടുപോകരുതു അവരുടെ ശിക്ഷജീവഹാനിയത്രെ" എന്നസിംഹഗർജ്ജിതംപോലെയുള്ള ഉസ്മാൻഖാന്റെ കല്പനഅവരെ ആ നീചകൃത്യത്തിൽനിന്നും നിരോധിച്ചു.

എല്ലാവരും പിൻമാറി ഉസ്മാൻഖാനും മറ്റൊരു ഭടനുംകൂടി രാജകുമാരനെ എടുത്തു ഒരു കുട്ടിക്കിന്മേൽകിടത്തി. തിലോത്തമയുടെ വിവാഹാനന്തരം അവർ, ഒരുമിച്ചു അതിന്മേൽ ഒരുദിവസം ഇരിക്കാമെല്ലാ എന്നുള്ളസങ്ക

ല്ലസുഖം അനുഭവിച്ചിട്ടുള്ള ഒരുനിമിഷമേ അയാളുള്ളു കഷ്ടം! ആ തല്പം അ ദ്ദേഹത്തിനു ഇതാ ഇപ്പോൾ ഒരു രോഗശയ്യയായിതീർന്നിരിക്കുന്നു!

ജാൻസിംഹനെ വേണ്ടപോലെ കിടത്തീട്ട ഉസ്മാൻഖാൻ സ്ത്രീ ജനങ്ങൾ എവിടെ എന്നന്വേഷിച്ചു.

അയാൾ വിമലയേയും തിലോത്തമയേയും കണ്ടില്ല. ഭടന്മാർ രണ്ടാമതും മുറിക്കകത്തേക്കു കടന്നപ്പോൾ ഭവിഷ്യത്തു എന്തായിരിക്കുമെന്നു വിമല നിശ്ചയിച്ചുകഴിഞ്ഞു. മറ്റൊരുമാർഗ്ഗവും കാണാഴികയാൽ അവൾ തിലോത്തമയോടൊരുമിച്ചു കട്ടിലിനുതാഴെകിടന്നു.

"ആ സ്ത്രീകളെ കണ്ടില്ലല്ലൊ; അവരെ എല്ലായിടവും അന്വേഷിക്കണം; അ പരിചാരിക മഹാമിടുക്കിയാണു" അവൾ കയ്യിൽനിന്നും തെറിച്ചുപോകുന്നപക്ഷം എനിക്കു വളരെ മനസ്താപമുണ്ടായിരിക്കും; എന്നാൽ വീരേന്ദ്രന്റെ കുമാരിയോടു അരുതു അപമര്യാദ പ്രവർത്തിച്ചുപോകരുതു."

ഉടനെ ഭടന്മാരിൽ ചിലർ രാജധാനിയുടെ മറ്റുഭാഗങ്ങളിലേക്കുതിരിച്ചു ഒന്നുരണ്ടുപേർ ആ മുറിയെല്ലാം പരിശോധിക്കുന്നതിനു ആരംഭിച്ചു. അതിനിടയിൽ ഒരുവൻ ഒരു വിളക്കെടുത്തു കട്ടിലിന്റെതാഴെ നോക്കുകയും അവരെ കണ്ടുപിടിക്കയുംചെയ്തു.

"പ്രഭോ! അവർ ഇതാ ഇവിടെഉണ്ടു"

"ഉണ്ടോ?" ഉസ്മാൻ താല്പര്യത്തോടുകൂടിചോദിച്ചു.

"അതെ ഇവിടെ ഉണ്ടു"

ഉസ്മാൻഖാന്റെമുഖം പ്രസന്നതകൊണ്ടു ദീപിച്ചു.

"പേടിക്കേണ്ട; പുറത്തുവരാം"

വിമല ആദ്യമായി പുറത്തുവന്നു; പിന്നീട്ട തിലോത്തമയെ അവൾ താങ്ങിപ്പിടിച്ചു മഞ്ചത്തിന്മേലിരുത്തി അവർക്കു ബോധംവന്നതുടങ്ങിയിരുന്നു.

"വിമലേ! നമ്മൾ എവിടെയാണു" അവൾ ദീനസ്വരത്തിൽ ചോദിച്ചു.

"പേടിക്കേണ്ടമൂടുപടംകൊണ്ടുശരീരംനല്ലവണ്ണംമൂടിക്കൊൾകെ"

"പ്രഭോ! ഞാനാണ് ഇവരെ കണ്ടുപിടിച്ചതു"

"നിനക്കു സമ്മാനം വേണമായിരിക്കും; നിന്റെ പേർ എന്താണു?"

"എന്റെ പേർ 'കാറിംബാക്ഷ്' എന്നത്രെ; എന്നാൽ എന്റെപേർ ആരും അറിഞ്ഞുകൂടാ. ഞാൻ മുകിലസൈന്യത്തിൽ കുറേക്കാലം സേവിച്ചിരുന്നതിനാൽ നേരംപോക്കായി 'മുകില ഉദ്യോഗസ്ഥൻ' എന്നാണു എല്ലാവരും വിളിക്കാറു്.

വിമല ഇതുകേട്ടപ്പോൾ ഒന്നുഞെട്ടി. അഭിരാമസ്വാമിയുടെ പ്രശ്നം അവർക്കു അപ്പോൾ ഓർമ്മവന്നു.

നന്നായി! ഞാൻ നിന്റെ കാര്യം ഓർമ്മിച്ചുകൊള്ളാം."

ദുർഗ്ഗേശനന്ദിനി.

രണ്ടാം ഭാഗം.

ഒന്നാം അദ്ധ്യായം.

അയിഷാ.

ജഗത്സിംഹൻ കണ്ണുതുറന്നപ്പോൾ താൻ ഒരു രമണീയമായ അറയിൽ ഒരു മഞ്ചത്തിന്മേൽ കിടക്കുന്നതായി കണ്ടു. അതിനുമുമ്പിൽ ആ സ്ഥലം കണ്ടിട്ടുണ്ടോ എന്നു ഓർമ്മിക്കുന്നതിനു് അദ്ദേഹത്തിനു ശക്തിയില്ലായിരുന്നു. ആ അറ ധാരാളം വിസ്താരമുള്ളതും വേണ്ട സാധനസാമഗ്രികളാൽ ഭംഗിയാകുംവണ്ണം അലംകൃതവും ആയിരുന്നു. വെള്ളക്കല്ലുകൾ പടുത്തിട്ടുള്ളനിലത്തു മൃദുവായ ഒരു രത്നകംബളം വിരിച്ചിട്ടുണ്ടായിരുന്നു. അവിടവിടെയായി പനിനീർകുപ്പികളും സ്വർണ്ണം, വെള്ളി, ദന്തംമുതലായവകൊണ്ടുണ്ടാക്കപ്പെട്ട വിചിത്രവസ്തുക്കളും വയ്ക്കപ്പെട്ടിരുന്നു. വാതിലുകളിലും ജന്നലുകളിലും തൂക്കിയിരുന്ന നീലനിറത്തിലുള്ള ജവനികകൾ ഉള്ളിൽ പ്രവേശിച്ച സൂര്യകിരണങ്ങളെ മൃദുകരിച്ചിരുന്നു. പല സുഗന്ധങ്ങളും സമ്മേളിച്ചു ആ മുറിമുഴുവൻ വ്യാപിച്ചിരുന്നു.

സർവ്വത്ര നിശ്ശബ്ദമായിരുന്നു. ഒരു പരിചാരിക സുഗന്ധദ്രവ്യങ്ങൾ തളിച്ച ഒരു താലവൃന്ദത്താൽ രാജകുമാരനെ നിശ്ശബ്ദമായി വീശിക്കൊണ്ടിരുന്നു. മറെറാരുത്തി അല്പം അകലെമായി ഒരു പ്രതിമപോലെ നിശ്ചേഷ്ടയും നിശ്ശബ്ദയും ആയി നിന്നിരുന്നു. ദന്തശില്പോല്ലസത്തായ ചല്യകത്തിന്മേൽ രാജകുമാരന്റെ അരികിൽ ഇരുന്നു മറെറാരു സ്ത്രീ അദ്ദേഹത്തിന്റെ മുറിവുകളെ വച്ചുകെട്ടുന്നു. താഴെ വിരിച്ചിട്ടുള്ള രത്നകംബളത്തിൽ നല്ലവണ്ണം വസ്ത്രധാരണംചെയ്തിട്ടുള്ള ഒരു പട്ടാണി പെറോലിയുംതിന്നു ഒരു പെർഷ്യൻകാവ്യവുംനോക്കി ഇരിക്കുന്നു; എന്നാൽ ആരുംതന്നെ ആ സ്ഥലത്തുള്ള നിശ്ശബ്ദതയ്ക്കു് ഭംഗം ചെയ്യുന്നില്ല.

രാജകുമാരൻ ചുറ്റും നോക്കുന്നതിനു് ശ്രമിച്ചു. എന്നാൽ ത

ന്റെ ശരീരം ആസകലം ഉള്ള വേദനകൊണ്ട് അദ്ദേഹത്തിന് അനങ്ങുന്നതിനു കഴിവുണ്ടായിരുന്നില്ല.

"പ്രഭോ! അങ്ങനെയരുതെ!" എന്നു സമീപത്തിരുന്ന യുവതി മധുരവും മൃദുവും ആയ സ്വരത്തിൽ പറഞ്ഞു

'ഞാൻ എവിടെയാണ്?" ക്ഷീണംകൊണ്ടു അവ്യക്തവർണ്ണമായി രാജകുമാരൻ ചോദിച്ചു.

"മിണ്ടാതെയിരിക്കണെ പ്രഭോ! അവിടേക്കു യോഗ്യമായ ഒരു സ്ഥലത്തുതന്നെയാണ് ഇപ്പോൾ അവിടുന്നു; അതുവിചാരിച്ചു അസ്വാസ്ഥ്യം വേണ്ടാ; അവിടുന്നു സംസാരിക്കാതിരിക്കാൻ ദയവുചെയ്യണെ" എന്നു അവൾ അതേ മനോമോഹനമായ സ്വരത്തിൽ ഉത്തരംപറഞ്ഞു.

"ഇപ്പോൾ നേരം എന്തായി?" കുറേക്കൂടി ക്ഷീണത്തോടും കുറേക്കൂടി അസ്പഷ്ടമായും അദ്ദേഹം പിന്നെയും ചോദിച്ചു.

"ഇപ്പോൾ ഉച്ചതിരിഞ്ഞു. അവിടുന്ന് മിണ്ടാതിരിക്കണെ എന്നു ഞാൻ പ്രാർത്ഥിക്കുന്നു. അവിടുന്ന് ഇങ്ങനെ സംസാരിച്ചാൽ എനിക്കും ശരീരസുഖം ലഭിക്കയില്ല; ഞങ്ങൾക്ക് ഇവിടെനിന്നുപോകയും വേണം."

"ഒരു വാക്കുകൂടി"—അദ്ദേഹം പണിപ്പെട്ടു പറഞ്ഞു.

"നിങ്ങൾ ആരാണു?"

"അയിഷാ" എന്നായിരുന്നു ആ കന്യകാരത്നത്തിന്റെ മറുപടി.

രാജകുമാരൻ നിശ്ശബ്ദനായി അയിഷയുടെ മുഖലക്ഷണങ്ങളെ സൂക്ഷിക്കാൻതുടങ്ങി. അദ്ദേഹം അവളെ ഇതിനുമുൻപിൽ കണ്ടിട്ടുണ്ടോ? ഇല്ല.

അയിഷയ്ക്കു ഇരുപത്തിരണ്ടുവയസ്സു പ്രായം കാണും. അവളും ഒരു സുന്ദരിതന്നെ. എന്നാൽ ഈ മാതിരിയുള്ള സൗഭാഗ്യത്തെ ഒന്നുരണ്ടു വാക്യത്താൽ വിവരിക്കുക കേവലംഅസാദ്ധ്യംതന്നെയാണ്. തിലോത്തമയും അന്യാദൃശസൗകുമാര്യവും ഉള്ളവൾ അണ്. എന്നാൽ അയിഷയുടെ സൗന്ദര്യം ആമാതിരി ഉള്ളതല്ലഎന്നും യുവതിയായവിമലയുടെ സ്വരൂപമാധുര്യവും ജനങ്ങളുടെ ഹൃദയത്തെ മോഹിപ്പിച്ചു. എന്നാൽ അതിനുരണ്ടിനും അയിഷയുടെ നിസ്സീമമധുരമായ സൗന്ദര്യവിഭ്രമങ്ങളോടു കിടപിടിക്കുന്നതിന് അവകാശം ലഭിക്കയില്ല.

ചില മഹിളാമണികളുടെ മനോഹരിത വസന്തകാലത്തെമല്ലികാകുട്മളംപോലെ നവനവമായിവികസിക്കുന്നതും ലജ്ജകൊണ്ടെന്നപോലെ ഏതാണ്ടൊന്നു ഒതുങ്ങിയതും മൃദുലവും ആനന്ദപ്രദമായ പ്രകാശത്തോടുകൂടിയതും അനുഭവയോഗ്യമായ പരിമളമുള്ളതും ആയിരിക്കും; തിലോത്തമയുടെ സൗന്ദര്യം അവിധത്തിലുള്ളതാണു്. ചില സ്ത്രീകളുടെ ദേഹകാന്തി സൗരഭ്യരഹിതവും കൃത്രിമായതും നനവില്ലാത്തതും എന്നാൽ നല്ലവണ്ണം വിരിഞ്ഞു മനോഹരമായി പരിപാകത്താൽ മധുസമ്പൂർണ്ണമായി ആഡംബരത്തോടുകൂടി വിളങ്ങുന്നതും ആയ സ്ഥലപദ്മങ്ങൾക്കു തുല്യമാകുന്നു. അതാകുന്നു വിമലയുടെ അംഗവിഭ്രമങ്ങളുടെ സമ്പ്രദായം. എന്നാൽ അയിഷയോ? അവളാകട്ടെ, പ്രഭാതസൂര്യന്റെ പ്രണയത്തോടുകൂടിയുള്ള മൃദുവായ കരസ്പർശത്താൽ സ്വയമേവ വികസിക്കുന്ന ചെന്താമരപ്പൂവിനു തുല്യയത്രെ. അതിമനോഹരമായവിധത്തിൽ വികസിക്കാൻ തുടങ്ങിയിരിക്കുന്നു; അതു നിർവൃതികരമായ സൌരഭ്യം പ്രവഹിക്കുന്നു. അതിവിശേഷമായ സൌന്ദര്യമകരന്ദം കരകവിഞ്ഞൊഴുകുന്നു. അതു മൂടാൻപോകുന്നതോ ജലശീകരങ്ങളാൽ സാമ്യക്കാകുംവണ്ണം അർദ്ദമായിട്ടുള്ളതല്ലാത്തതോ അല്ല. അതിന്റെ വികസിതങ്ങളായ ദളങ്ങൾ സൂര്യകിരണങ്ങളെ തള്ളിക്കളയുന്നുണ്ടെങ്കിലും അതിന്റെ മുഖം ഒരു ഹൃദയമോഹനമായ പുഞ്ചിരിയാൽ സുസ്മേരമായിരിക്കുന്നു. എന്റെ വായനക്കാരെ! സൌന്ദര്യത്തിന്റെ പ്രകാശധോരണി എപ്പോഴെങ്കിലും നിങ്ങളുടെ ദൃഷ്ടിക്കു വിഷയീഭവിച്ചിട്ടുണ്ടോ? നിങ്ങൾ അതിനെക്കുറിച്ചു കേട്ടിരിക്കയെങ്കിലും ചെയ്തിരിക്കാം. പല ഗൃഹങ്ങളേയും യുവതികളായ സ്ത്രീജനങ്ങൾ ദീപ്തിമത്താക്കി ചെയ്യുന്നുണ്ടായിരിക്കാം, അമ്പാടിയിലും നിസുംഭയുദ്ധത്തിലും താമസമായ പ്രകാശത്താൽ ലോകംജ്വലിച്ചിരുന്നു. എന്നാൽ എന്റെ വായനക്കാക്കു "സൌന്ദര്യത്തിന്റെ പ്രതാപധോരണി" എന്നു ഞാൻ പറഞ്ഞതിന്റെ അർത്ഥം മനസ്സിലായോ? വിമല സൌന്ദര്യംകൊണ്ടു് പ്രകാശിക്കുന്നുണ്ടു്. എന്നാൽ അപ്രകാശം സാധാരണഗൃഹങ്ങളിൽ ഉപയോഗിക്കുന്ന ഓട്ടു കൈവിളക്കുപോലെയാകുന്നു. ഗൃഹകാന്ത്യങ്ങൾക്കു ധാരാളം മതിയെങ്കിലും കുറച്ചൊന്നു മങ്ങിയതാണു്. അതു നിങ്ങൾക്കു ഗൃഹത്തിൽ അങ്ങോട്ടും ഇങ്ങോട്ടും സഞ്ചരിക്കുന്നതിനും നിങ്ങളുടെ ഭക്ഷണസാധനങ്ങൾ തയ്യാറാക്കുന്നതിനും നിങ്ങൾക്കു വേണ്ട വെളിച്ചംതരുന്നതിനും പര്യാപ്തമാണു്. എന്നാൽ സൂക്ഷിച്ചു വേണം പെരുമാറാൻ. തൊട്ടാൽ കൈപൊള്ളിപ്പോകും. തിലോത്തമയും സൌഭാഗ്യത്താൽ പ്രകാശിക്കുന്നുണ്ടു്. എന്നാൽ അവളുടെ പ്രകാശം തിങ്കൾക്കലയിൽനിന്നു പ്രവഹിക്കുന്ന മൃദുവായ കിരണകന്ദളങ്ങൾപോലെ പരിശുദ്ധവും സുഭഗവും ശിശിരവും ആയിട്ടുള്ളതാകു

ന്നു. അയിഷായാകട്ടെ, സൌന്ദര്യവിഭ്രമങ്ങളാൽവിളങ്ങി—അവൾ മദ്ധ്യാഹ്നസൂര്യനെപ്പോലെ ദീപ്തിമത്തുകളായ മയൂഖങ്ങളെ പരിതഃപ്രക്ഷേപിച്ചു പ്രോജ്വലിച്ചു അവ പതിക്കുന്ന വസ്തുക്കളെല്ലാം സുസ്മേരങ്ങളായി.

ഒരു ഉദ്യാനത്തിനു താമരസ്പുഷ്പം എങ്ങിനെയോ അപ്രകാരമാകുന്നു നമ്മുടെ ഈ കഥക്കു അയിഷാ. അതിനാൽ അവളുടെ കളേബരത്തിനും മുഖത്തിനും ഉള്ള കോമളത എത്രത്തോളമുണ്ടെന്നു എന്റെ വായനക്കാരെ മനസ്സിലാക്കണമെന്നു എനിക്കു പ്രത്യേകംമോഹമുണ്ട്. ഓ! ആ അതികുശലമായ തൂലികാപ്രയോഗചാതുര്യത്താൽഞാൻ അനുഗ്രഹീതനായിരുന്നെങ്കിൽ—അ മനോഹരമായ നിറത്തിലുള്ള ചായംകൂട്ടിച്ചേർക്കാൻ എനിക്കുകഴിയുമായിരുന്നെങ്കിൽ—ചമ്പകവർണ്ണമല്ല, ചുവപ്പുമല്ല; വികസിക്കാറായ വെള്ളത്താമരയുടെ നിറവുമല്ല. എന്നാൽ ഇവ മൂന്നും യഥാവിധം യോജിച്ചു അതിമനോഹരമായനിറം—വിശാലമായി ഉരുണ്ട ചന്ദ്രികാനിർമ്മലമായ ഫാലപ്രദേശം—കാമദേവന്റെ സാക്ഷാലുള്ള വിനോദസ്ഥലം—അതിന്റെ ഉർദ്ധ്വഭാഗത്തും വശങ്ങളിലും മുകളിൽ തിരമാലപോലെ പല ചുരുളിച്ചുയോട്ടകളിക്കുന്ന അളകങ്ങൾ—നെറുകയിൽ കനകതന്തുപോലെയുള്ള സീമന്തരേഖാവിലാസം—പട്ടുപോലെ മൃദുവും, സ്നിഗ്ധത്തിന്റെ പശ്ചാൽപ്രദേശത്തായി ഭംഗിയായി കെട്ടി വച്ചിട്ടുള്ളതും ആയ വേണീലത ഇടതൂർന്ന ശ്യാമളമായ ചില്ലികൾ—മൃദുക്കളും സോന്മേഷം സദാ ചലിച്ചുകൊണ്ടിരിക്കുന്നവയും ആയ ദൃഷ്ടികൾ—മിന്നൽപിണരുകളോട്ടുകൂടിയ മേഘങ്ങളെന്നവണ്ണമുള്ള കൺപീലികൾ—വിശാലങ്ങളായനേത്രങ്ങൾ—കോമളമായ നാസിക—പ്രകൃതിയുടെ സകലവിധമാധുര്യങ്ങൾക്കും സങ്കേതസ്ഥാനമായ അധരപുടങ്ങൾ—കൊഴുത്തുരുണ്ട കഴുത്തു—പൂർണ്ണമായ് തുടുത്ത കവിൾത്തടങ്ങൾ—മനോഹരങ്ങളായിടിപിക്കുന്ന ഇളംകൈകൾ—ആഡംബരത്തോടും പ്രതാപത്തോടും ഗംഭീരമായി ഉയർന്നിൽക്കുന്നതും പ്രകാശത്താൽ അതിന്മേൽ കിടക്കുന്ന മുത്തുമാലയേപ്പോലും അധഃകരിക്കുന്നതും ആയ വക്ഷപ്രദേശം—അവളുടെ മനോഹരാകൃതിക്കുള്ള മഹത്തായ വശ്യപ്രഭാവം—ഹാ! ഇതെല്ലാം എന്റെ വാക്തൂലികമൂലം വായനക്കാരുടെ ഹൃദയപടത്തിന്മേൽ ചാതുര്യമായി എഴുതുവാൻ എനിക്കു കഴിഞ്ഞെങ്കിൽ.

അഹോ! അതിഹൃസ്വമോ അതിപ്രാംശുവൊ അല്ലാത്ത അവളുടെ കോമളാകാരത്തെ കാണുവിൻ!

ഈ അവാസ്തവപൂർണ്ണമായ ലോകത്തിൽ അയിഷയുടെ സൌന്ദര്യം ഒന്നുമാത്രമെ വാസ്തവമായിട്ടുള്ളു. അവൾ പ്രകൃതിയുടെ കരകൌശലമാഹാത്മ്യത്തിന്റെ പരമകാഷ്ഠയത്രെ. അവളുടെ കടാക്ഷ

ങ്ങൾ സായന്തനമന്ദവായുവിനാൽ സഞ്ചലിക്കുന്ന നീലോല്പത്തിനു സദൃശങ്ങളാകുന്നു.

രാജകുമാരൻ അയിഷയുടെ സൌന്ദര്യ്യമകരന്ദത്തെ പാനംചെയ്യു; പെട്ടെന്നു തിലോത്തമയെ ഓർമ്മവരികയും തന്റെ ആത്മാവിൽതന്നെ എന്തൊ ആയുധം കടന്നാൽ ഉള്ളപോലെ ഉള്ളവേദന അദ്ദേഹത്തിനു തോന്നുകയുംചെയ്തു. രക്തക്കുഴലുകളിൽകൂടി രക്തം അതിവേഗത്തിൽ ഓടുകയാൽ അതു മുറിവുകളിൽകൂടി വീണ്ടും വെളിയിലേക്കു ഉദ്വമിച്ചു. അദ്ദേഹം കണ്ണടച്ചു ബോധരഹിതനായിത്തീർന്നു. മഞ്ചത്തിന്മേൽ ഇരുന്നിരുന്ന ആ സുന്ദരി ഉടനെ എഴുനീറ്റു. താഴെ രത്നകമ്പളത്തിന്മേൽ വായിച്ചുംകൊണ്ടിരുന്ന ആ പുരുഷൻ കൂടക്കൂടെ തന്റെ ദൃഷ്ടികളെ പുസ്തകത്തിൽനിന്നു ഉയർത്തി പ്രണയത്തോടുകൂടി അയിഷയെ നോക്കി. അവർ എണീറ്റപ്പോൾ അവളുടെ സൌന്ദര്യ്യവിഭ്രമത്തേയും അകാരസൌഷ്ഠവത്തേയും ഒരിക്കലും തൃപ്തി വരാത്ത കൊതിയോടുകൂടി അയാൾ ദീർഘമായിനോക്കിക്കൊണ്ടിരുന്നു. അവർ സാവധാനത്തിൽ അയാളുടെ അടുക്കൽചെന്നു അയാളുടെ കണ്ണത്തിൽ മന്ത്രിച്ചു.

"ഉസ്മാൻ! വൈദ്യനു് അയക്കു, വേഗം" അതു ഗിരിമന്ദിരത്തിന്റെ ജേതാവല്ലാതെ മറ്റാരും അല്ലായിരുന്നു. ഈ കല്പന ലഭിച്ചുടനെ അദ്ദേഹം എണീറ്റുപോയി. അയിഷാ ഒരു വെള്ളിപ്പീഠത്തിന്മേൽ ഇരുന്നിരുന്ന ഒരു പാത്രത്തിൽ നിന്നു് എന്തൊ ഒരുവെള്ളം എടുത്തു് രാജകുമാരന്റെ നെറ്റിക്കും മുഖത്തും തളിച്ചു.

ഉസ്മാൻഖാൻ വേഗം വൈദ്യനുമായി തിരിച്ചുവന്നു. വൈദ്യൻ പല തന്ത്രങ്ങളും പ്രയോഗിച്ചുശേഷം രക്തപ്രവാഹത്തെ നിർത്തി. പിന്നീടു പല മരുന്നുകളും അയിഷയെ ഏല്പിച്ചു. അവ ഉപയോഗിക്കേണ്ട മുറകളെ പതിഞ്ഞ സ്വരത്തിൽ അവളോടു പറഞ്ഞു.

"ഈ രോഗിയുടെ രോഗശമനത്തെക്കുറിച്ചു് നിങ്ങൾ എന്തു വിചാരിക്കുന്നു എന്നു പറയണെ!" എന്നു് അവൾ വൈദ്യന്റെചെവിയിൽ മന്ത്രിച്ചു.

"പനി കുറെ ഭയങ്കരമായിരിക്കുന്നു."

വൈദ്യൻ അവരെ രണ്ടുപേരേയും വണങ്ങി വെളിയിലേക്കു ഇറങ്ങിയപ്പോൾ ഉസ്മാൻഖാൻ പുറകെചെന്നു് അയാളോടു പതുക്കെ ചോദിച്ചു.

"ഇയാൾക്കു സുഖപ്പെടുമൊ?"

വൈ—എനിക്കു് ആശയില്ലെന്നതന്നെ പറയാം. ഇനിയും ബോധക്ഷയമുണ്ടാകുമ്പോൾ ഉടനെ എന്നെ വിളിക്കണം.

രണ്ടാം അദ്ധ്യായം.

പൂക്കാം പൊതിഞ്ഞ കല്ല്.

അന്നു രാത്രിയിൽ അയിഷയും ഉസ്മാനും, രാത്രി വളരെ അതിക്രമിക്കുന്നതുവരെ ജഗൽസിംഹന്റെ അടുക്കൽ ഇരുന്നു. കുമാരനു കൂടക്കൂടെ മോഹാലസ്യം ഉണ്ടാകയും ബോധംവരുകയും ചെയ്തുകൊണ്ടിരുന്നു. വൈദ്യൻ അപ്പഴപ്പോൾ വരുകയും തിരിച്ചുപോകയും ചെയ്തു.

രാജകുമാരനെ പരിചരിയ്ക്കുന്നതിൽ അയിഷയ്ക്കുള്ള താല്പര്യം നിസ്സീമമായിരുന്നു. അവൾ ഒട്ടും വിശ്രമിച്ചില്ല. പാതിരാവായപ്പോൾ ഒരു ദാസി പ്രവേശിച്ചു് റാണി അവളെ ആവശ്യപ്പെടുന്നതായി അറിയിച്ചു.

"എന്നാൽ ഞാൻ പോകുന്നു" എന്നുപറഞ്ഞു് അവൾ എണീറ്റു. ഉടനെ ഉസ്മാനും എണീറ്റു:

നിങ്ങളും എണീക്കുന്നോ?

"നേരം അകാലം ആയി. ഞാൻ നിങ്ങളെ കൊണ്ടുപോയി ആക്കട്ടെ."

ഭൃത്യന്മാർ നല്ലവണ്ണം ശ്രദ്ധിച്ചുകൊള്ളുന്നതിനു ചട്ടംകെട്ടിയിട്ടു അയിഷാ തന്റെ മാതാവിന്റെ പ്രാസാദത്തിലേക്കു തിരിച്ചു.

"നിങ്ങൾ ഇന്നുരാത്രി മുഴുവൻ അമ്മയുടെ അടുക്കൽ തന്നെ താമസിക്കാൻ പോകയാണൊ?" ഉസ്മാൻ വഴിക്കു ചോദിച്ചു.

"അല്ല" അയിഷാ ഉത്തരം പറഞ്ഞു "ഞാൻ രാജകുമാരന്റെ അടുക്കലേക്കു തിരിച്ചുവരും."

ഉസ്മാൻപറഞ്ഞു —"അയിഷാ, നിങ്ങളുടെ സ്വഭാവഗുണം അനുപമംതന്നെ. നിങ്ങളുടെ അച്ഛന്റെ ബദ്ധശത്രുവായ ഇയാൾക്കുവേണ്ടി ഒരു സഹോദരി തന്റെ സഹോദരനുവേണ്ടി ചെയ്യുന്നതിനെക്കാൾ അധികം ആസക്തിയോടുകൂടി നിങ്ങൾ പ്രവർത്തിക്കുന്നല്ലൊ. നിങ്ങൾ വാസ്തവത്തിൽ ഇയ്യാളെ കാലന്റെ പാശത്തിൽനിന്നും രക്ഷപ്പെടുത്തുകയാണു് ചെയ്യുന്നതു്.

ഒരു മന്ദസ്മിതത്താൽ പ്രകാശിതമായ മുഖഭാവത്തോടുകൂടി അവർ പറഞ്ഞു. "ഉസ്മാൻ! പ്രകൃതി എന്നെ ഒരു സ്ത്രീയായിട്ടല്ലെ സൃഷ്ടിച്ചിരിക്കുന്നതു്; ആ സ്ഥിതിക്കു് രോഗിശുശ്രൂഷ എന്റെ കൃത്യങ്ങളിൽ ഒന്നാമത്തേതു അല്ലെ? അതിൽ ഉപേക്ഷ കാണിക്കുന്നതായാൽ എനിക്കു് മഹാപാപം ഉണ്ടാകും. എന്നാൽ എന്റെ കൃത്യം ചെയ്യുന്നതിൽ എന്തു ശ്ലാഘ്യാണു എനിക്കു അവകാശമുള്ളതു്? എന്നാൽ നിങ്ങളെന്താണു് ഇങ്ങനെ ചെയ്യുന്നതു്? നിങ്ങളുടെ ആ മരണാന്തരൈരിയായ ഒരാളുടെ രോഗശമനത്തിനുവേണ്ടി നിങ്ങൾ കഠിനമായി ശ്രമിക്കുകയും എല്ലായ്പോഴും നോക്കിയിരിക്കുകയും ചെയ്യുന്നല്ലോ. യുദ്ധക്കളത്തിൽ അദ്ദേഹം എപ്പോഴും നിങ്ങളുടെ ശത്രുക്കളെ തോല്പിച്ചു നിങ്ങളെ താഴെത്തള്ളുന്നതിനു് ഐദമ്പയ്യേണ ഉദ്യുക്തനായ പ്രതിയോഗിയാണല്ലെ. നിങ്ങളുടെ സ്വന്തസ്ഥാലാനല്ലോ അദ്ദേഹം ഈ അവസ്ഥയെ പ്രാപിച്ചതു്. അങ്ങനെയുള്ള നിങ്ങൾ അപ്രകാരമുള്ള ഒരാൾക്കുവേണ്ടി ഈ വിധത്തിലൊക്കെ പ്രവർത്തിക്കുന്നതു നിങ്ങളുടെ ശീലഗുണംകൊണ്ടു മാത്രമാണല്ലൊ.

ഉസ്മാന്റെ മുഖഭാവം അല്പം മങ്ങി അയാൾ പറഞ്ഞു. "അയിഷാ! നിങ്ങൾ നിങ്ങളുടെ സ്വഭാവമാധുര്യം ലോകത്തിൽ മറെറല്ലാത്തിനും ഉണ്ടെന്നു വിചാരിക്കുന്നു. ജഗത്സിംഹൻ മരിക്കാതെ ഇരുന്നാൽ ഞങ്ങൾക്കു വളരെ ഗുണം ഉണ്ടാകുന്നതാണു്. നേരെമറിച്ചു് അദ്ദേഹം മരിക്കയാണെങ്കിൽ അതുകൊണ്ടു ഞങ്ങൾക്കു ഒരു പ്രയോജനവുമില്ല. യുദ്ധക്കളത്തിൽ മാനസിംഹൻ അദ്ദേഹത്തിന്റെ പുറകെക്കാൾ ഒട്ടും താഴ്ന്നവനല്ല. അതുകൊണ്ടു് ഒരു യോദ്ധാവു മരിച്ചാൽ അദ്ദേഹത്തിന്റെ സ്ഥാനത്തു വേറെ ഒരാൾ ഞങ്ങളോടു എതിർക്കാനുണ്ടായിരിക്കും. എന്നാൽ ജഗത്സിംഹൻ ജീവിക്കയാണെങ്കിൽ അദ്ദേഹം ഞങ്ങളുടെ കൈവശത്തിൽ ഉള്ളേടത്തോളംകാലം മാനസിംഹന്റെ ഹൃദയം ഞങ്ങളുടെ പക്കലായിരിക്കും. തന്റെ പ്രിയപുത്രനെ വിട്ടുകിട്ടുന്നതിനുവേണ്ടി ഞങ്ങൾക്കു അനുകൂലമായ ഉടമ്പടി ചെയ്യുന്നതിനു അദ്ദേഹം നിശ്ചയമായി നിർബന്ധിതനായിരിക്കും. ഇത്ര സമർത്ഥനായ ഒരു ഉദ്യോഗസ്ഥൻ നമുക്കുപ്പെട്ടുമെന്നുള്ളതുകൊണ്ടു് അക്ബർ ചക്രവർത്തി തന്നെ സമാധാനത്തെപ്പററി ഗൌരവമായി ആലോചിക്കാതിരിക്കയില്ല. ഇതുകൂടാതെയും ജഗത്സിംഹനെ ഉദാരബുദ്ധിയോടുകൂടി പരിചരിക്കുന്നതായാൽ അദ്ദേഹം നമുക്കു കടപ്പെട്ടിരിക്കും. അതുകൊണ്ടു നമുക്കു അനുകൂലമായ ഒരു ഉടമ്പടി ചെയ്യുന്നകാര്യത്തിൽ അദ്ദേഹവും കഴിയുന്നിടത്തോളവും തന്റെ പ്രേരണയെ ഉപയോഗിക്കുന്നതാണു്'. അദ്ദേഹത്തിന്റെ ശ്രമം നിശ്ചയമായിട്ടും

നിഷ്ഫലമാകയില്ല. എന്തായാലും അദ്ദേഹത്തിന്റെ സ്വാതന്ത്ര്യത്തിനു ഒരു നല്ല വിലയെങ്കിലും കിട്ടാതിരിക്കയില്ലല്ലൊ. അദ്ദേഹത്തിന്റെ ജീവൻ ഞങ്ങൾക്കു ഒരു വിജയത്തേക്കാൾ വളരെ വിലയേറിയതാണെന്നു് ഇപ്പോൾ നിങ്ങൾക്കു മനസ്സിലായില്ലേ?"

"സംശയമില്ല, ഈ വിചാരങ്ങൾ തന്നെയാണു് ഉസ്മാന്റെ ഈ ശ്രദ്ധയുടേയും മറ്റും മുഖ്യഉദ്ദേശം. എന്നാൽ ഇതു മാത്രമല്ല "മനസ്സിനു കട്ടിയില്ലാത്തവൻ" എന്നു ആളുകൾ പറയുന്നതു അഭിമാനത്തിനു കുറേ പോരാ എന്നുവിചാരിച്ചു കഠിനമനസ്സന്മാരാണെന്നു തന്നത്താൻ പറഞ്ഞുനടക്കുന്ന ചില ആളുകൾ ഉണ്ടു്. ഈ വകആളുകൾ ഭയയെ സ്നേഹമാണെന്നു സദാ ആക്ഷേപിച്ചു അഹംകാരംനടിക്കുന്നതിവാണു്. ഉസ്മാൻ ഈ വർഗ്ഗത്തിൽ ഉൾപ്പെട്ട ഒരു മനുഷ്യനാണെന്നു് അയിഷായ്ക്കു നല്ലവണ്ണം മനസ്സിലായിട്ടുണ്ടു്.

അവൾ ചിരിച്ചുകൊണ്ടു പറഞ്ഞു:—"ഉസ്മാൻ! എല്ലാവരുംനിങ്ങളെപ്പോലെ സ്വാർത്ഥപരന്മാരാണെങ്കിൽ ഈശ്വരാ! ലോകത്തിൽ പിന്നെ നന്മ എന്നുള്ളതുകൊണ്ടു് എന്തുപ്രയോജനമാണു്?"

ഉസ്മാൻഖാൻ താൻ പറഞ്ഞതിനെ കുഴയ്ക്കുന്നതിനു കുറെ ശ്രമിച്ചുശേഷം പറഞ്ഞു.

"ഞാൻ സ്വാർത്ഥപരനാണെന്നുള്ളതിനു് വേറെ ഒരു ദൃഷ്ടാന്തം കാണിക്കാം."

വൈദ്യുതശക്തി അമിതമായി അന്തർവേഗിച്ച ഒരു മേഘംപോലെ അയിഷാ തന്റെ നേത്രങ്ങളെ ഉസ്മാനിൽ ഉറപ്പിച്ചു—ഉസ്മാൻ തുടർന്നുപറഞ്ഞു.

"ആശ ഒന്നുമാത്രമാണു് എന്റെ പ്രാണനെ പുലർത്തുന്നതു്. ഞാൻ ഇനി കുറച്ചുകാലമാണു് ആ ദേവതയുടെ ആശ്രയത്തിൽ കഴിയേണ്ടതു്?"

അയിഷാ ഗൌരവഭാവത്തെ അംഗീകരിച്ചു—അവളുടെ ആകൃതിയിൽ നവസുഷമകൾ പ്രത്യക്ഷീഭവിക്കുന്നതു് ഉസ്മാൻഖാനു കാണായി.

"അതിനേക്കുറിച്ചു അച്ഛനോടുചോദിക്കു! നിങ്ങളുടെ യാതൊരു അപേക്ഷയേയും അദ്ദേഹത്തിനു തിരസ്കരിക്കാൻ പാടില്ലല്ലൊ."

ഉസ്മാനു—അങ്ങിനേയും ശ്രമിക്കാതിരുന്നില്ല.

അയിഷാ—അദ്ദേഹം എന്താണു് പറഞ്ഞതു്?

ഉസ്മാൻ—നിങ്ങൾ തന്നത്താൻ വരിക്കുന്ന ഒരു പുരുഷനുമാത്രമേ നിങ്ങളേ കൊടുക്കയുള്ളുയെന്നു് അവിടുന്നു് റാണിയോടു വാഗ്ദാനംചെയ്തിട്ടുണ്ടു്. എന്നാൽ നിങ്ങളുടെ ഹൃദയം ഏതുവിധത്തിലാണെന്നു് ഞാൻ ഇന്നുവരെ അറിഞ്ഞിട്ടില്ല.

അവളുടെ അതിമധുരമായമുഖം വീണ്ടും ഒരു പുഞ്ചിരിയാൽ പ്രകാശിച്ചു.

"സ്ത്രീകളുടെ വിചാരങ്ങളെ ഊഹിച്ചറിയുന്നതിനു് പുരുഷന്മാർക്കു് എപ്പോഴെങ്കിലും കഴിയുണ്ടോ?"

"ഈ ചോദ്യത്തിൽനിന്നു് ഞാൻ എന്താണു് മനസ്സിൽ ആക്കേണ്ടതു്."

"ഞാൻ നിങ്ങളെ സ്നേഹിക്കുന്നു എന്നു്."

ഉസ്മാൻഖാന്റെ മുഖത്തു് മോദതരംഗങ്ങൾ വിളയാടിത്തുടങ്ങി.

"നിങ്ങളുടെ ഭാവിയായ ഭർത്താവായിട്ടു്; അല്ലേ?"

"എന്റെ ഏറ്റവും പ്രിയപ്പെട്ട സോദരനായിട്ടു്"

ഉസ്മാന്റെമുഖം അന്ധകാരകൂപത്തിൽ പതിച്ചു.

"എപ്പോഴും ആ ഒരുവാക്കു്, ഈശ്വരാ! കുസുമോപമമായ ഈ തനുവിനുള്ളിൽ കരിങ്കല്ലുകൊണ്ടുണ്ടാക്കിയ ഒരു ഹൃദയത്തെയാണല്ലോ നിക്ഷേപിച്ചിരിക്കുന്നതു്."

അയിഷായെ അവളുടെ മാതാവിന്റെ ഗൃഹത്തിൽ കൊണ്ടുചെന്നു് ആക്കിയുംവച്ചു് ഉസ്മാൻഖാൻ തന്റെ വസതിയിലേക്കുപോയി. അപ്പോൾ അയാളുടെ ഹൃദയം അസ്വാസ്ഥ്യഭാരത്താൽ അതിനതമായിരുന്നു.

മൂന്നാം അദ്ധ്യായം.

നീ തിരിച്ചുതന്നയല്ലേ?

പിറേറദിവസം സായംകാലത്തു്, അയിഷായും ഉസ്മാൻഖാനും വൈദ്യനും ജഗത്സിംഹൻ കിടക്കുന്നമുറിയിൽ ഇരിക്കയായിരുന്നു. അയിഷാ രാജകുമാരന്റെ മഞ്ചത്തിൽ ഇരുന്നു് അദ്ദേഹത്തിനെ വീശുക മുതലായ പരിചര്യകൾ ചെയ്തുകൊണ്ടിരുന്നു. വൈദ്യൻ പ്ര

തിക്ഷണം അദ്ദേഹത്തിന്റെ നാഡിപിടിച്ചുനോക്കി. അപ്പോൾ രാജകുമാരൻ ക്രൂരമോഹാലസ്യത്തിൽ കിടക്കുകയായിരുന്നു. വൈദ്യൻ പറഞ്ഞു. "പനി തീരെവിട്ടുപോം മിക്കവാറും അദ്ദേഹം മരിച്ചേക്കാം ഇല്ലെങ്കിൽ അദ്ദേഹം നിശ്ചയമായും ജീവിക്കും."

പനി ക്രമേണ കുറഞ്ഞുവന്നു. ഈ കാരണത്താലത്രെ എല്ലാവരും ശ്വാസംകൂടി വിടാതെ ഏകാഗ്രമായിരിക്കുന്നത്. വൈദ്യൻ കുമാരന്റെ നാഡിയിൽനിന്നു കയ്യെടുക്കുന്നില്ല. "കുറഞ്ഞു;കുറേക്കൂടികുറഞ്ഞു ഇപ്പോൾ കുറെ അധികമായി" വൃന്നിങ്ങനെ അയാൾ ഇടവിടാതെ പതുക്കെ പറഞ്ഞുകൊണ്ടിരുന്നു.

പെട്ടെന്നു അയാളുടെ മുഖം വിവർണ്ണമായി. "ഇതാ സമയംആടുത്തു" അയിഷായും ഉസ്മാനും അനങ്ങാതെ ശ്രദ്ധിച്ചു. വൈദ്യൻ ജഗത്സിംഹന്റെ നാഡിയിൽ കൈവെച്ചുകൊണ്ടിരുന്നു.

കുറച്ചുനേരംകഴിഞ്ഞു വൈദ്യൻ പറഞ്ഞു. "ഈ അവസ്ഥ അത്ര ശുഭകരമല്ല. നാഡിയുടെ ചലനം കൂടിയും കുറഞ്ഞും നില്ക്കുന്നു."

അയിഷായുടെ മുഖം ഇതുകേട്ടു വിളറി. പെട്ടെന്നു ജഗത്സിംഹന്റെ മുഖം വിളറി, അവിടെ സ്വതേ ഉള്ളതല്ലാത്ത ഒരു ഭാവവികാരം പ്രത്യക്ഷമായി. കൈവിരലുകൾ മടങ്ങിമുറുകി. കണ്ണുകളിൽ വിലക്ഷണമായി ഒരു ദ്യുതികാണായി. കാവൽ അത്ര അകലത്തിലല്ലായെന്നു അയിഷാ വിചാരിച്ചു. മരുന്നു തയ്യാറാക്കി കയ്യിൽ വെച്ചുകൊണ്ടിരുന്ന വൈദ്യൻ ഈ ലക്ഷണങ്ങൾ കണ്ടു് രോഗിയുടെ വായ്പൊളിച്ചു് കുറെ ഔഷധം ഒഴിച്ചു. ഉടനെ മിന്നൽപോലെ ഒരു മാറ്റം ഉണ്ടായി. ക്രമേണ അദ്ദേഹത്തിന്റെ മുഖം പ്രകൃത്യാഉള്ള ഭാവത്തെ അംഗീകരിച്ചു. അവിടെയുണ്ടായിരുന്ന കഫാപങ്ങളൊക്കെ അടങ്ങി ശരീരത്തിൽ വ്യാപിച്ചിരുന്ന വൈവർണ്ണ്യം മാറുകയും രക്തം അനായാസമായി പ്രവഹിക്കാൻതുടങ്ങുകയും ചെയ്തു. മുഷ്ടി അയഞ്ഞു; കണ്ണുകൾ പൂർവ്വസ്ഥിതിയിൽ ഒതുങ്ങി. വൈദ്യൻ വളരെ ശ്രദ്ധയോടുകൂടി നാഡി പരിശോധിച്ചു.

അയാൾ സസന്തോഷം പറഞ്ഞു—ഇനി തീരെ പേടിവേണ്ട, അദ്ദേഹം ഇനി ജീവിക്കും

"പനി തീരെവിട്ടോ?" ഉസ്മാൻ ചോദിച്ചു.

"ഉവ്വ് എന്നു ധനന്തരമുത്തിയുടെ ആ ശിഷ്യൻ പ്രതിവചിച്ചു.

അയിഷായും ഉസ്മാനും സന്തോഷിച്ചു. വൈദ്യൻ പറഞ്ഞു. "ഇനി അപകടമൊന്നുമില്ല. ഞാൻ ഇനി ഇവിടെ കാത്തിരുന്നിട്ടു കാര്യമില്ല. പന്ത്രണ്ടുമണിവരെ ഈ മരുന്ന് കൂടക്കൂടെ കൊടുക്കണം" ഇങ്ങനെ പറഞ്ഞു് അയാൾപോയി കുറച്ചുകഴിഞ്ഞപ്പോൾ ഉസ്മാനും തന്റെ ഭവനത്തിലേക്കുപോയി. അയിഷാ മുമ്പിലത്തേപ്പോലെ രാജകുമാരനുവേണ്ട പരിചര്യകൾ ചെയ്തുകൊണ്ടു് അദ്ദേഹത്തിന്റെ മഞ്ചത്തിന്മേൽ ഇരുന്നു.

അർദ്ധരാത്രിക്കല്പംമുമ്പെ കുമാരൻ കണ്ണുതുറന്നു. അദ്ദേഹം അത്ഭുതമായി കണ്ടതു് അയിഷായുടെ പ്രസന്നമായ മുഖകമലമായിരുന്നു. കുമാരന്റെ മനസ്സു് സഞ്ചരിച്ചുകൊണ്ടിരിക്കുന്നതായി അദ്ദേഹത്തിന്റെ നോട്ടത്തിൽനിന്നു് അയിഷായ്ക്കു മനസ്സിലായി. അദ്ദേഹം എന്തോ ഓർമ്മിക്കാൻ ശ്രമിക്കയും അതിനു് കഴിയാതിരിക്കുകയും ചെയ്യുന്നതായി തോന്നി.

വളരെനേരം അയിഷായെ നോക്കിക്കൊണ്ടിരുന്നതിനുശേഷം അദ്ദേഹം ചോദിച്ചു. "ഞാൻ എവിടെയാണു്?"

"കുട്ലൂഖാന്റെ കോട്ടയിൽ" എന്നു് അയിഷാ ഉത്തരം പറഞ്ഞു.

കുമാരൻ പിന്നേയും എന്തോ ഓർമ്മിക്കാൻ ശ്രമിച്ചു. വളരെനേരം കഴിഞ്ഞതിനുശേഷം വീണ്ടും പറഞ്ഞു.

"ഞാൻ ഇവിടെ എങ്ങനെ വന്നു?"

അയിഷാ കുറേനേരം ഒന്നും മിണ്ടിയില്ല.

"പ്രഭോ! അവിടേക്കു ദിനമാനു"

"അല്ല അല്ല. ഞാൻ ഒരു തടവുകാരനായിരിക്കയാകുന്നു." എന്നു അദ്ദേഹം ചിന്തയോടുകൂടി തല കുലുക്കിക്കൊണ്ടു് ഉത്തരംപറഞ്ഞു. അദ്ദേഹത്തിന്റെ മുഖഭാവംമാറി.

അയിഷാ ഒന്നും ഉത്തരം പറഞ്ഞില്ല. കുമാരന്റെ ഓർമ്മശക്തി പുനർവ്വിക്കുന്നതായി അവൾ കണ്ടു.

"നിങ്ങൾ ആരാണെന്നു പറയണേ!"

"എന്റെ പേരു അയിഷാ എന്നാകുന്നു"

"അയിഷാ എന്നുപറയുന്നതു ആരാണു്? പറയൂ"

"കുട്ലൂഖാന്റെ പുത്രി"

കുമാരൻ കുറേനേരം മിണ്ടാതിരുന്നു. വളരെനേരം ഒരുമിച്ചു സംസാരിക്കുന്നതിനുള്ള ശക്തി ഇനിയും അദ്ദേഹത്തിനു് ഉണ്ടായിട്ടില്ല.

"ഞാൻ ഇവിടെ ആയിട്ട് എത്രനാളായി?"

"ഇക്കഴിഞ്ഞ നാലുദിവസങ്ങൾ."

"ഗിരിമന്ദിരം ഇപ്പോഴും നിങ്ങളുടെ കൈവശംതന്നെയാണൊ?"

"അതെ"

ജഗത്സിംഹൻ പിന്നെയും കുറേനേരം മിണ്ടാതിരുന്നു.

"വീരേന്ദ്രസിംഹനു് എന്തു സംഭവിച്ചു?"

"അദ്ദേഹം ഇവിടെ തടവിൽകിടക്കുന്നു. ഇന്നാകുന്നു അദ്ദേഹത്തിന്റെമേലുള്ള കുറ്റം വിചാരണചെയ്യുന്നതു്."

മുമ്പെന്നെ വിളറിയ അദ്ദേഹത്തിന്റെ മുഖം അധികം വിളർത്തു.

"ആ പ്രാകാരത്തിലെ മറ്റു നിവാസികളുടെ അവസ്ഥ എന്താണു്?"

"എല്ലാം എനിക്കു് അറിഞ്ഞുകൂടാ" എന്നു അവൾ ഉല്ക്കണ്ഠയോടുകൂടി പറഞ്ഞു.

കുമാരൻ തന്നത്താൻ എന്തൊ മന്ത്രിച്ചു. ഒരു പേരു അദ്ദേഹത്തിന്റെ അധരപുടങ്ങളിൽനിന്നു് നിർഗ്ഗമിച്ചു. അയിഷാ അതുകേട്ടു.

"തിലോത്തമ"

"അയിഷാ പതുക്കെ എണീറ്റു് വൈദ്യൻ ഏൎപ്പെടുത്തിച്ചിരുന്ന മരുന്നുകൾ എടുക്കാൻ പോയി."

അപ്പോൾ അയിഷായുടെ പരിപൂൎണ്ണസുന്ദരമായ കളേബരത്തെ അദ്ദേഹം നിരീക്ഷിക്കാൻ തുടങ്ങി. അവൾ മരുന്നുകൊണ്ടുവന്നുകൊടുത്തു; അതു കുടിച്ചുംവച്ചു് കുമാരൻപറഞ്ഞു.

"ഞാൻ ബോധമില്ലാതെ കിടന്നപ്പോൾ ഒരു ദേവാംഗനാരത്നം എന്നെ പരിചരിച്ചുംകൊണ്ടു എന്റെ രുലയ്ക്കൽ ഇരിക്കുന്നതായി ഞാൻ ഒരു സ്വപ്നംകണ്ടു. തിലോത്തമെ! നീയല്ലെ അതു്?"

"പ്രഭോ! അവിടുന്നു് തിലോത്തമയെ സ്വപ്നം കണ്ടായിരിക്കാം."

നാല്യാം അദ്ധ്യായം.

മൂടുപടം ഇട്ട ഒരു സ്ത്രീ

ഗിരിമന്ദിരം പിടിച്ചടക്കി രണ്ടുദിവസം കഴിഞ്ഞതിനുശേഷം ഒരു ദിവസം കുട്ടിലൂഖാൻ അവിടെ അസ്ഥാനമണ്ഡപത്തിൽ മന്ത്രാലോചന ആരംഭിച്ചിരിക്കുന്നു. അദ്ദേഹത്തിന്റെ സിംഹാസനത്തിനു മുമ്പിൽ രണ്ടു ഭാഗങ്ങളിലും അദ്ദേഹത്തിന്റെ സേവന്മാർ വരിയായി നിൽക്കുന്നു. മുൻവശത്തുള്ള വെളിംപ്രദേശത്തു ഒരു നിബിഡമായ ജനസംഘം നിശ്ശബ്ദമായി കൂട്ടംകൂടിയിരിക്കുന്നു. അന്നാകുന്നു വീരേന്ദ്രന്റെ കുറവിസ്ഥാദിവസം.

ആയുധപാണികളായ ഒരുകൂട്ടം ഭടന്മാർ വീരേന്ദ്രസിംഹനെ രാജസന്നിധിയിൽ കൊണ്ടുവന്നു. അദ്ദേഹത്തിന്റെമുഖം രക്തവർണ്ണമായിരുന്നു; എന്നാൽ ഭയത്തിന്റെ ലേശംപോലും അവിടെ കാണ്മാൻ ഉണ്ടായിരുന്നില്ല: അദ്ദേഹത്തിന്റെ ജ്വലിച്ചുകൊണ്ടിരുന്ന കണ്ണുകളിൽ നിന്നു തിപ്പൊരി ചിതറിക്കൊണ്ടും നാസാഗ്രം ചലിച്ചുകൊണ്ടും ഇരുന്നിരുന്നു. അദ്ദേഹം തന്റെ അധരത്തെ നിർദ്ദയമാംവണ്ണംകടിച്ചു. അദ്ദേഹത്തിനെ തന്റെ മുമ്പിൽ കൊണ്ടുവന്നപ്പോൾ കുട്ടിലൂഖാൻ പറഞ്ഞു.

"വീരേന്ദ്രസിംഹാ! ഞാൻ ഇന്നു നിന്നെ രാജദ്രോഹകുറ്റത്തിനു വിസ്തരിക്കാൻപോകുന്നു. നീ എന്തിനാണു് എനിക്കു് പ്രതികൂലമായ നിലയെ അംഗീകരിച്ചതു്?"

രാജാവിന്റെ മുഖം ചുവന്നു. അദ്ദേഹം തന്റെ കോപത്തെ അടക്കിക്കൊണ്ടു പറഞ്ഞു.

"ഞാൻ എന്താണു് ചെയ്തതു് എന്നു ഞാൻ ആദ്യമായി അറിയട്ടെ."

ഒരു സേവൻ—"കുറേക്കൂടി ബഹുമാനമായി സംസാരിക്കു"

കുട്ടിലൂഖാൻ—"എനിക്കു് ഭടന്മാരേയും, പണവും അയയ്ക്കാഞ്ഞതു് എന്തുകൊണ്ടാണു്?"

"നീ ഒരു രാജദ്രോഹിയായതുകൊണ്ടു് നിന്നെ ഒരു തസ്കരൻ എന്നു വിളിക്കുന്നതിനു് ആരും മടിക്കേണ്ട. നിനക്കെന്തിനാണു് പണം തരുന്നതു്? നിനക്കെന്തിനാണു് ഞാൻ സൈന്യംഅയച്ചുതരുന്നതു്."

വീരേന്ദ്രൻ തന്റെ ജീവനാശത്തെ തന്നെത്താൻ വരുത്താൻ പോകുന്നു എന്നു കാഴ്ചക്കാർ വിചാരിച്ചു.

കുട്ടപ്പൂഖാന്റെ ശരീരം കോപംകൊണ്ടു വിറച്ചു. എന്നാൽ തന്റെ വിചാരങ്ങളെ ഉടനടി അടക്കുന്നതിനു അദ്ദേഹത്തിനു് അറിയാമായിരുന്നു. അദ്ദേഹം ഒരുവിധം ക്ഷമയോടുകൂടി പറഞ്ഞു.

"എന്റെ രാജ്യത്തു പാർത്തുംകൊണ്ടു നീ മുകിലന്മാരോടു് ചേർന്നതു എന്താണു?"

"ഞാൻ ഒന്നു ചോദിക്കട്ടെ. നിനക്കു രാജ്യം എവിടെയാണു്?"

കുട്ടപ്പൂഖാൻ രോഷത്തോടുകൂടി പറഞ്ഞു. "ദുഷ്ട! കേൾക്കു്. നിനക്കു കിട്ടേണ്ടതു കിട്ടണം. നിന്റെ ജീവൻ നിനക്കു് കിട്ടുമായിരുന്നു. എന്നാൽ നീ ഭ്രാന്തനായിരിക്കയാണു്; നിന്റെ ഗർവ്വം നിന്റെ സദ്ബുദ്ധി ഇല്ലാതാക്കിയിരിക്കുന്നു."

വീരേന്ദ്രസിംഹൻ നിന്ദയോടുകൂടി ചിരിച്ചുംകൊണ്ടു് പറഞ്ഞു. "കുട്ടപ്പൂഖാൻ! ഞാൻ നിന്റെ മുമ്പിലേക്കു വന്നപ്പോൾതന്നെ നിന്നിൽനിന്നു ദയയെ ഞാൻ പ്രതീക്ഷിച്ചിട്ടില്ല. നിന്നെപ്പോലെയുള്ള ഒരു ശത്രുവിന്റെ കരുണമൂലം വധത്തിൽനിന്നു രക്ഷ ലഭിച്ച ഒരു ജീവനെക്കൊണ്ടു് ലോകത്തിൽ എന്തു പ്രയോജനമാണുള്ളതു്? എന്റെ വധംകൊണ്ടുമാത്രം നിനക്കു തൃപ്തിവന്നിരുന്നു എങ്കിൽ നിനക്കു് നന്മയെ ആശംസിച്ചുംകൊണ്ടു ഞാൻ സന്തോഷസമേതം എന്റെ പ്രാണനെ കാഴ്ചവയ്ക്കുമായിരുന്നു. എന്നാൽ എന്നെയും എന്റെ സകലത്തെയും മലിനപ്പെടുത്തിയല്ലൊ. എന്റെ ജീവന്റെജീവനെ—"

അദ്ദേഹത്തിനു തീരെ സഹിക്കാൻപറ്റാതെ ആയി. അദ്ദേഹത്തിന്റെ വാക്കുകൾ കണ്ഠത്തിൽ തടഞ്ഞു. അതിധീരനും മഹാഗർവ്വിഷ്ഠനും ആയ വീരേന്ദ്രസിംഹൻ തലകുനിച്ചു ഒരു ശിശുവിനെപ്പോലെ ഏങ്ങിക്കരഞ്ഞു.

കുട്ടപ്പൂഖാൻ സ്വതേ വലിയ കഠിനഹൃദയനായിരുന്നു. അതിനാൽ ഒരു സമസ്യഷ്ടന്റെ ഈ വ്യഥകണ്ടു് വളരെ സന്തോഷിച്ചു. സ്വന്തായ തന്റെ ശത്രുവിന്റെ ഈ അവസ്ഥ കാണുകയാൽ അദ്ദേഹത്തിന്റെ മുഖത്തു മോദരസം സ്ഫുരിച്ചു.

"വീരേന്ദ്രസിംഹാ, എന്നിൽനിന്നു നീ എന്തെങ്കിലും അഗ്രഹിക്കുന്നുണ്ടോ? നിന്റെ അവസാനം അടുത്തു എന്നറിഞ്ഞുകൊൾക."

വക്ഷഃപ്രദേശത്തുകൂടി ധാരധാരയായി പ്രവഹിച്ചുകണ്ണുനീർ വീ-
രേന്ദ്രസിംഹന്റെ ഹൃദയക്ഷോഭത്തിനു ശമനം ഉണ്ടാക്കി.

അദ്ദേഹം സമാധാനത്തോടുകൂടി പറഞ്ഞു. "കഴിയുന്നിടത്തോ
ളം വേഗത്തിൽ എന്നെ വധിക്കാനാജ്ഞാപിക്കണം എന്നല്ലാതെ എ
നിക്കു മറ്റു യാതൊരപേക്ഷയും ഇല്ല."

കട്ലൂഖാൻ—"അങ്ങിനെതന്നെ. വേറെ എന്തെങ്കിലുംഉണ്ടോ?"

വീ—"ഈ ജന്മത്തു വേറെ ഒന്നുമില്ല."

കട്ലൂ—"നിന്റെ മകളെ ഒടുക്കത്തെ കാഴ്ചയായി ഒന്നു കാ
ണേണ്ടയോ?"

ഈ ചോദ്യം കേട്ടപ്പോൾ അവിടെകൂടിയിരുന്ന ആളുകൾക്കെ
ല്ലാം വ്യസനംതോന്നി. വീരേന്ദ്രന്റെ നേത്രങ്ങളിൽനിന്നു തീപ്പൊരി
പറന്നുതുടങ്ങി. "എന്തു്? ഈ തകർന്ന ഹൃദയത്തെ ചവിട്ടിത്തേച്ചല്ലാ
തെ നിനക്കു തൃപ്തിവരുകയില്ല." അദ്ദേഹത്തിന്റെ വികാരബാഹു
ല്യം ഒന്നു ശമിച്ചു, അനന്തരം സാവധാനത്തിൽ പറഞ്ഞു. "എന്തെ
ങ്കിലും ചെയ്യകൊൾക. ഈ ജീവിതത്തിൽ ഞാൻ അശക്തനായ്തീ
ർന്നു. എന്നാൽ പരലോകത്തുള്ള ഈശ്വരസന്നിധിയിൽവച്ചു് ഞാൻ
നിന്നോടു ഇതിനു് പകരം ചോദിക്കുന്നുണ്ടു്."

ഇതു കട്ലൂഖാന്റെ ഹൃദയത്തിൽ കൊണ്ടു. അ ഭയാവഹമായ
നാമം ഉച്ചരിച്ചുകേൾക്കുമ്പോൾ തന്റെ ഹൃദയത്തിൽ ചാഞ്ചല്യം ഉ
ണ്ടാകാത്ത ഒരു മഹാപാപിയുണ്ടോ? അദ്ദേഹം പറഞ്ഞു "ഇനി ഒന്നു
മില്ല. തൽക്ഷണം ഇവന്റെമേൽ വധശിക്ഷ നടത്തട്ടെ."

ആളുകളെല്ലാം ശ്വാസംകൂടി അടക്കി നിശ്ശബ്ദരായി നിന്നു.
അപ്പോൾ അവിടെ ഒരു മണൽ നിലത്തുവീഴുന്ന ശബ്ദംകൂടി കേൾ
ക്കാമായിരുന്നു.

ഭടന്മാർ വീരേന്ദ്രസിംഹനെ വധസ്ഥലത്തേക്കു കൊണ്ടുപോയി.
വഴിയിൽവച്ചു് ഒരു മുസൽമാൻ അദ്ദേഹത്തിന്റെ ചെവിയിൽ എ
ന്തോ മന്ത്രിച്ചു. വീരേന്ദ്രനു കാര്യം മനസ്സിലായില്ല. ഉടനെ അവൻ ഒ
രു എഴുത്തു് അദ്ദേഹത്തിന്റെ കയ്യിൽ കൊടുത്തു. ചിന്തയോടും ശൂ
ന്യഹൃദയനായും അദ്ദേഹം അതു തുറന്നുനോക്കി. അതു് വിമലയുടെ കൈ
യ്യക്ഷരമാണെന്നു കണ്ടു് അദ്ദേഹം അതു ഞെവിടി പൊടിച്ചു് നീര
സഭാവത്തോടുകൂടി അകലെ എറിഞ്ഞു. കൊണ്ടുവന്നവൻ അതു എടു
ത്തുംകൊണ്ടു് അവിടംവിട്ടുപോയി.

ഇതു കണ്ടു് അടുക്കൽ നിന്ന ഒരുവൻ മറെറാരുവനോടു—"എടോ, അതു് ഒരുവേള അദ്ദേഹത്തിന്റെ മകളുടെ എഴുത്തായിരിക്കാം" എന്നു് പതുക്കെപ്പറഞ്ഞു.

വീരേന്ദ്രസിംഹൻ ഇതുകേട്ടു് അയാളോടു തിരിഞ്ഞു പറഞ്ഞു.

"എന്റെ മകളേക്കുറിച്ചു പറയുന്നതാരാണു്? എനിക്കു മകൾ ഇല്ല."

എഴുത്തുകൊണ്ടുവന്ന ആൾ അവിടെനിന്നു പോയപ്പോൾ അവൻ, "ഞാൻ വരുന്നതുവരെ നില്ക്കണം" എന്നു ഭടന്മാരോടുപറഞ്ഞു.

"അങ്ങിനെതന്നെ പ്രഭോ!" എന്നവർ ഉത്തരം പറഞ്ഞു.

ഉസ്മാൻഖാൻ ആയിരുന്ന ആ എഴുത്തുകൊണ്ടുവന്ന ആൾ; അതായിരുന്ന ഭടന്മാർ അദ്ദേഹത്തിനെ "പ്രഭോ" എന്നു അഭിസംബോധനംചെയ്തതു്.

ഉസ്മാൻഖാൻ എഴുത്തു് എടുത്തുംകൊണ്ടു് അന്തർഗ്രഹത്തിന്റെ ചുററുമുള്ള മതിലിന്റെ ചുവട്ടിലേയ്ക്കുപോയി. അവിടെ മൂടുപടംകൊണ്ടു് ഉടൽമൂടിയ ഒരു സ്ത്രീ നിന്നിരുന്നു. ഉസ്മാൻഖാൻ അവളുടെ അടുക്കൽചെന്നു് ചുററും നോക്കിയതിനുശേഷം ഉണ്ടായതെല്ലാം വിസ്തരിച്ചു പറഞ്ഞു.

അവൾ പറഞ്ഞു, "ഞാൻ നിങ്ങൾക്കു് വളരെ ഉപദ്രവം ഉണ്ടാക്കുന്നു. എന്നാൽ ഞങ്ങളെ ഈ സ്ഥിതിയിൽ ആക്കിയതെല്ലാം നിങ്ങളാണെന്നു് ഓർമ്മിക്കണം. അതിനാൽ ഒരുകായ്യംകൂടി നിങ്ങൾ എനിക്കു സാധിച്ചുതരണം."

ഉസ്മാൻ ഒന്നും മിണ്ടിയില്ല.

വികാരബഹുലതയാൽ ഗൽഗതമായ വാക്കുകളോടുകൂടി അവൾ പറഞ്ഞു. "നിങ്ങൾ ഉപേക്ഷിക്കുന്നതായാൽ—ഞാൻ അസഹായിനി അത്രെ—എന്നാൽ ഈശ്വരൻ അറിയും."

ഉസ്മാൻ "അമ്മേ! എത്ര അപായകരമായ കൃത്യത്തിനാണു് നിങ്ങൾ എന്നോടു് അപേക്ഷിക്കുന്നതെന്നു് നിങ്ങൾ അറിയുന്നില്ല. കുട്ലൂഖാൻ അറിഞ്ഞാൽ എന്റെ തല വെട്ടിക്കളയും."

അവൾ "കുട്ലൂഖാനോ? നിങ്ങൾ എന്തിനാണു് കള്ളംപറഞ്ഞു എന്നെ ചതിക്കാൻ നോക്കുന്നതു്? കുട്ലൂഖാൻ നിങ്ങളുടെ ഒരു രോമംപോലും തൊടുന്നതിനു് ധൈര്യപ്പെടുകയില്ല"

ഉസ്മാൻ "കുട്ലൂഖാനെ നിങ്ങൾക്കറിഞ്ഞുകൂടാ; അതിരിക്കട്ടെ; വരു. ഞാൻ നിങ്ങളെ വധസ്ഥലത്തേയ്ക്കു കൊണ്ടുപോകാം."

അവർ അവിടെ എത്തിയപ്പോൾ വീരേന്ദ്രൻ ഒരു യാചകന്റെ വേഷം ധരിച്ച ബ്രാഹ്മണനുമായി സംസാരിക്കയായിരുന്നു. അദ്ദേഹത്തിനു് അവളെക്കണ്ടിട്ടു മനസ്സിലായില്ല. എന്നാൽ, അവൾ, ആ യാചകൻ അഭിരാമസ്വാമി ആണെന്നു് മൂടുപടത്തിനടിയിൽകൂടി കണ്ടറിഞ്ഞു.

വീരേ—സ്വാമിൻ! ഇതാ എന്റെ അവസാന നമസ്കാരം, മറ്റൊന്നും എനിക്കു പറയാനില്ല. ഇനിയും ഞാൻ ഈ ലോകത്തിൽ ആക്കുവേണ്ടിയെങ്കിലും ഈശ്വരപ്രാർത്ഥന ചെയ്യേണ്ടതായിട്ടുണ്ടോ?

അഭിരാമസ്വാമി പിന്നിൽനിന്നിരുന്ന ആ സ്ത്രീവിഗ്രഹത്തെ അംഗുലികൊണ്ടു് നിർദ്ദേശിച്ചു. വീരേന്ദ്രൻ തിരിഞ്ഞുനോക്കി; പെട്ടെന്നു് അവൾ തന്റെ മൂടുപടം നീക്കിയിട്ടു് വീരേന്ദ്രസിംഹന്റെ പാദത്തിൽ പതിച്ചു.

"വിമലയോ?" അദ്ദേഹം സഗൽഗദമായി പറഞ്ഞു.

"ഭർത്താവേ! എന്റെ ജീവനാഥാ!! എന്റെ സർവ്വസ്വമേ! ഇന്നത്തെദിവസം ഞാൻ കായ്യം ലോകത്തെ അറിയിക്കുന്നു. ആരും അതിനു തടസ്സം പറയരുതേ. ഭർത്താവേ! പ്രാണനായകാ!! അങ്ങു് എവിടേ പോകയാണു്?—ഞങ്ങളെയെല്ലാം ഉപേക്ഷിച്ചു് അങ്ങു് എവിടെ പോകയാണു്?

വീരേന്ദ്രന്റെ നയനനദി ചിറപൊട്ടി ഒഴുകി.

"വിമലേ! പ്രിയതമേ!!" അദ്ദേഹം അവളെ കൈകൊണ്ടു പിടിച്ചെഴുനേല്പിച്ചു് തന്റെ വക്ഷസ്സിൽ താങ്ങിനിർത്തി. "എന്റെ പ്രാണനാഥേ! ഇപ്പോകാരമുള്ള ഒരു അവസരത്തിൽ നീ എന്നെ കരയിക്കുന്നതു് എന്താണു്? ഞാൻ മരണഭീരുവാണെന്നു് എന്റെശത്രുക്കൾ വിചാരിക്കുമല്ലൊ."

വിമല മൌനംപൂണ്ടു.

"വിമലേ!" അദ്ദേഹം തുടർന്നു പറഞ്ഞു. "നിനക്കു മംഗളം—നീ ഉടനെ എന്നെ അനുഗമിക്കാനാണോ പോകുന്നതു്?"

"അല്ല. കേവലമാസിച്ചിട്ടു്" അവൾ പതുക്കെ പറഞ്ഞു.

"എന്നെ ദ്രോഹിച്ചതിനു പ്രതികാരം ചെയ്യുകഴിഞ്ഞിട്ടു്"

വീരേന്ദ്രസിംഹന്റെ മുഖഭാവം കെടാൻപോകുന്ന ദീപംപോ

ലെ പ്രകാശിച്ചു. അദ്ദേഹം ചോദിച്ചു. "നിന്റെ സ്വന്തകൈ കൊണ്ടോ"

"എന്റെ ഈ കൈകൊണ്ട്. ഇതാ ഞാൻ എന്റെ വളകൾ ഉരിക്കളയുന്നു. അവകൊണ്ടു ഇനി എന്തൊരാവശ്യമാണു? ഇനി ഈ ജന്മത്തു് എന്റെ ഈ കൈകൾഅഭരണം ധരിക്കയില്ല. എന്നാൽ നല്ല മൂച്ചുയുള്ള ഉരുക്കു് അവയുടെ സ്ഥാനം സ്വീകരിക്കട്ടെ."

വീരേന്ദ്രൻ സന്തോഷത്തോടു കൂടി പറഞ്ഞു. "നിനക്കു് വിജയം ലഭിക്കും; ഈശ്വരൻ നിന്നെ സഹായിക്കട്ടെ."

വധപുരുഷൻ—ഇനി എനിക്കു് താമസിക്കാൻ പാടില്ല.

വീരേ—എന്നാൽ നീ തിരിച്ചുപോകുക.

വിമല—അങ്ങനെയല്ല, എന്നെ ഒരു വിധവയാക്കുന്ന ആ ക്രൂരമായ ഖഡ്ഗപാതത്തെ എന്റെ സ്വന്തകണ്ണുകൾകൊണ്ടു എനിക്കു കാണണം. പ്രതികാരത്തിൽ എനിക്കു തോന്നാവുന്ന സംശയത്തെ എന്റെ പ്രാണനാഥന്റെ രക്തം സന്മാർജ്ജനം ചെയ്യട്ടെ.

വിമലയുടെ ശബ്ദം അത്ഭുതമായവിധത്തിൽ സമാധാനയുക്തമായിരുന്നു.

"അങ്ങനെ ആകട്ടെ" അനന്തരം അദ്ദേഹം ഘാതകനോടു ഒരു സംജ്ഞകാണിച്ചു. ആകാശത്തിൽ ഉയർത്തപ്പെട്ട വെണ്മഴു സൂര്യരശ്മിയിൽ ജ്വലിക്കുന്നതു് വിമല കണ്ടു. ഒരു ക്ഷണനേരത്തേക്കു് അവളുടെ കണ്ണുകൾ തന്നത്താനെ അടഞ്ഞുപോയി. വീണ്ടും തുറന്നപ്പോൾ തന്റെ മുമ്പിൽ വീരേന്ദ്രസിംഹന്റെ ഉടലിൽനിന്നു് വേർപെട്ട തല രക്തമണിഞ്ഞു് പൊടിയിൽ കിടന്നുരുളുന്നതു് വിമല കണ്ടു.

വിമല ഒരു പ്രതിമപോലെ നിന്നു. അവളുടെ കണ്ണിൽ ഒരു തുള്ളി കണ്ണുനീർപോലും ഉണ്ടായിരുന്നില്ല. ഒട്ടും ക്ഷോഭംകൂടാതെ ആ തലയെത്തന്നെ അവൾ നിന്നിമേഷമായും നിശ്ചലമായും നോക്കിക്കൊണ്ടിരുന്നു.

അഞ്ചാം അദ്ധ്യായം.

വിധവ.

തിലോത്തമ എവിടെ? കഷ്ടം! ആ അച്ഛൻ ഇല്ലാത്ത പെൺകിടാവു്? വിമല എവിടെ? അവർ വധസ്ഥലത്തു് എവിടെ നിന്നു് വന്നുചേർന്നു? ആ ഭയങ്കര സംഭവത്തിനു ശേഷം അവർ എവിടേയ്ക്കു പോയി?

വീരേന്ദ്രസിംഹൻ തന്റെ അവസാന കാലത്തു് തന്റെ പ്രിയ പുത്രിയെ കാണുന്നതിനും സംസ്കരിക്കുന്നതിനും ഇഷ്ടപ്പെടാഞ്ഞതും എന്തുകൊണ്ടാണു്? അവളുടെ നാമോച്ചാരണമാത്രത്താൽ അദ്ദേഹത്തിനു് കോപം ഉജ്ജ്വലിക്കാൻ കാരണം എന്തു്? "എനിക്കു പുത്രി ഇല്ല" എന്നു അദ്ദേഹം ഉദീരണം ചെയ്തതു എന്തു കാരണത്താലാണു്? ഒന്നു നോക്കുകപോലും ചെയ്യാതെ അദ്ദേഹം വിമലയുടെ എഴുത്തു് അകലേയ്ക്കു എറിഞ്ഞതു് എന്തുകൊണ്ടാണു്? അഹോ! വീരേന്ദ്രൻ കൂട്ടുഖാനോടു പറഞ്ഞതു് ഓർത്തുനോക്കിൻ? ഹാ! എന്തൊരു നീചസംഭവമാണു് നടന്നിട്ടുള്ളതെന്നു വിചാരിക്കുക?

'നീ എന്നേയും എനിക്കുള്ള എല്ലാത്തേയും മലിനമാക്കി' എന്നല്ലയോ ആ ചങ്ങലയിൽ പെട്ട സിംഹം ഗർജ്ജിച്ചതു്?

തിലോത്തമയേയും വിമലയേയും കാണണമെന്നു ഇഷ്ടമുണ്ടെങ്കിൽ എന്റെ വായനക്കാർ കൂട്ടുഖാന്റെ അന്തഃപുരത്തിൽ അന്വേഷിക്കുകതന്നെ. അവർ അവിടെ ഉണ്ടു്. ഇതാകുന്നു ലോകഗതി. ഇപ്പകാരമത്രെ ഭാഗ്യചക്രത്തിരിച്ചിലിന്റെ അതി നിഷ്ഠുരമായ ഫലം. യൌവനം, സൌന്ദര്യം, സുചരിതത്വം—എല്ലാം—എല്ലാം അതിന്റെ നിർദ്ദയമായ സംഘട്ടനംകൊണ്ടു് തകർന്നുപോകുന്നു.

എപ്പോഴെങ്കിലും ഒരു സുന്ദരിയായ സ്ത്രീ ഒരു ഗ്രാമത്തിന്റെയോ ഒരു പ്രാകാരത്തിന്റെയോ രോധത്തിൽ പിടിക്കപ്പെട്ടാൽ അവളെ തന്റെ സുഖാനുഭോഗത്തിനായി അയയ്ക്കണമെന്നു് കൂട്ടുഖാൻ ശാസിച്ചിട്ടുണ്ടായിരുന്നു. ഗിരിമന്ദിരത്തെ പിടിച്ചടക്കിയതിന്റെ പിറേന്നാൾ അദ്ദേഹം അവിടെ എത്തി, തടവുകാരെ ഇന്ന പ്രകാരം വിനിയോഗിക്കണം, എവിടെയെല്ലാം രക്ഷാഭടന്മാരെ നിറുത്തണം, എന്നും മറ്റും

റും ഉള്ള കാഴ്ചകളെക്കുറിച്ച് ഓരോ വരുതി കൊടുക്കുന്നതിൽ ഉദ്യോഗിച്ചു. തടവുകാരുടെ കൂട്ടത്തിൽ വിമലയേയും തിലോത്തമയേയും കണ്ടപ്പോൾ അവരെ ഉടനെ തന്നെ തന്റെ അന്തഃപുരത്തെ അലങ്കരിക്കുന്നതിനായി അയച്ചു. പിന്നീട് അദ്ദേഹം മറ്റു കാഴ്ചകളിൽ പ്രവേശിച്ചു. തങ്ങളുടെനേതാവിന്റെബന്ധനത്തെക്കുറിച്ച് അറിഞ്ഞു രാജപുത്രസേന ഉടനെ കോട്ടയെ എതിർക്കാനായി ആലോചിച്ച് അടുത്തു കിടക്കുന്നതായി അദ്ദേഹം കേട്ടിരുന്നു. അതിനാൽ അപ്രകാരം സംഭവിക്കുന്നപക്ഷം അവരുടെ രോധത്തെ തടയുന്നതിനു വേണ്ടമാഗ്രങ്ങളെ നോക്കുന്നതിൽ ഉടനെ ശ്രദ്ധിക്കേണ്ടിയിരുന്നതുകൊണ്ട് തന്റെ പുതിയ അടിമകളോട് സഹവാസം ചെയ്യുന്നതിനു് അദ്ദേഹത്തിനു സമയം ലഭിച്ചില്ല.

വിമലയേയും തിലോത്തമയേയും പ്രത്യേകം മുറികളിലായിരുന്നു അടച്ചിരുന്നതു്. വായനക്കാരെ! യൌവ്വനയുക്തയും സുകുമാരശരീരയും ആയ ആ അക്ഷരനില്ലാത്ത പെൺകൂട്ടി പൊടിയിൽ കിടന്നതുള്ള ആ സ്ഥലത്തേക്ക് നോക്കുന്നതുകൊണ്ട് എന്തു പ്രയോജനമാണു്? തിലോത്തമയുടെ നേരെ ഇപ്പോൾ അരെങ്കിലും നോക്കുമോ? മൊട്ടുകളും വികസിച്ച കുസുമങ്ങളാലും അലംകൃതയായി വസന്തകലതെ സല്ലാപിക്കാൻ തയാറായി നില്ക്കുന്ന മാധവീലതയെ മനോഹരമായ സൌരഭ്യം അനുഭവിക്കുന്നതിനുവേണ്ടി ആരുതന്നെ ലാളിക്കയില്ല. അതു ഒരു കൊടുങ്കാറ്റിൽ അടിപൊട്ടി ചുറ്റിപ്പിണഞ്ഞിട്ടുള്ള മരത്തോടു കൂടി ചാഞ്ഞു വീഴുമ്പോൾ, ആ മരത്തെ അല്ലാതെ ലതയെ ആരു ഗണിക്കുന്നു? വിറകുവെട്ടി മരമാത്രം മുറിച്ചുകൊണ്ടു പോകും. കൊടിയേയോ? ചവിട്ടിത്തേച്ചുകളയും.

വായനക്കാരെ! നമുക്ക് മറ്റൊരിടത്തു പോകാം. നല്ല ചൊടിയുള്ള സമർത്ഥയും, ആഭരണാലംകൃതയും, വിനോദശീലയും ആയ വിമലയുടെ പകരം ശരീരത്തിൽ അലങ്കാരം കിടക്കുന്ന മുണ്ടിന്റെ തുമ്പു കൊണ്ട് കണ്ണുംപൊത്തി പൊടി അണിഞ്ഞു് ഗംഭീരഭാവത്തിൽ ദുഃഖാചരണം ചെയ്യുന്ന ആ വിധവ ഇരിക്കുന്നതിനെ നോക്കുക.

ഇതാണോ വിമല?

വിമല! അഹോ! ആ തലമുടി കെട്ട എവിടെ? നിന്റെ തലമുടി ഇത്ര മുഷിഞ്ഞിരിക്കുന്നതു് എന്താണു്? വിചിത്രാകൃതിയിൽ ശില്പവേല ചെയ്തിട്ടുള്ള നിന്റെ ഉത്തരീയം എവിടെ? രത്നഖചിതമായ ഒഡ്യാണം എവിടെ? ഇതെന്താണു്? നിന്റെ വസ്ത്രം വളരെ മുഷിഞ്ഞിരിക്കുന്നല്ലോ. നിന്റെ ആഭരണങ്ങളെല്ലാം എവിടെപ്പോയി?

നിന്റെ കപോലഫലകങ്ങളെ ചുംബിക്കുന്നതിനു പ്രതീക്ഷണം ആഞ്ഞുകൊണ്ടിരുന്ന ആ കുണ്ഡലങ്ങൾ എവിടെ? അയ്യോ! നിന്റെ കണ്ണുകൾ അശ്രുമലിനമായിരിക്കുന്നല്ലോ. അതിതീക്ഷ്ണങ്ങളോ അതി മോഹനങ്ങളോ ആയ നിന്റെ കടാക്ഷപാതങ്ങളെവിടെ? ഒരു പാട്ടു പോലും ഇല്ലാത്ത പഞ്ചമിച്ചന്ദ്രനെപ്പോലെ പ്രകാശിച്ചുകൊണ്ടിരുന്ന നിന്റെ ലലാടഫലകത്തിന്മേൽ ഒരു മുറിവുപെട്ടു കാണുന്നല്ലോ. അതിനു കാരണമാക്കിയ ആ മഹാപാപി—ആ പാമദ്രോഹി—ആരാണു്?

ഇതിനൊക്കെയും ഒരുത്തരമേ ഉള്ളു. വിമല ഇപ്പോൾ ഒരു വിധവ അത്രേ. അവൾ ഉസ്മാൻഖാനെ കാത്തിരിക്കയാകുന്നു.

പട്ടാണികൾക്കു് അഭിമാനമുണ്ടാകത്തക്ക ഒരു പുരുഷനത്രെ ഉസ്മാൻഖാൻ. അയാൾ യുദ്ധത്തെ ഒരു തൊഴിലായിട്ടാണു് സ്വീകരിച്ചിരിക്കുന്നതു്. അതുകൊണ്ടു് അതിൽ വിജയം ഉണ്ടാകുന്ന ഏതു പ്രവൃത്തിയും ചെയ്യുന്നതിനു് അദ്ദേഹത്തിനു സംശയമുണ്ടായിരുന്നില്ല. പ്രയാൽ യുദ്ധത്തിന്റെ ബാഹുല്യം ഒതുങ്ങിയാൽ പരാജിതന്മാരോടു് അനാവശ്യമായി അതിക്രമങ്ങൾ പ്രവർത്തിക്കുന്നതിനു് അദ്ദേഹം കരിക്കലും അനുവദിച്ചില്ല. വിമലയേയും തിലോത്തമയേയും കൂട്ടുഖാൻ തന്നത്താൻ തടവുകാരാക്കി അന്തഃപുരത്തിലേക്കു് അയച്ചിട്ടില്ലായിരുന്നു എങ്കിൽ ഉസ്മാൻഖാന്റെ കയ്യിൽനിന്നു് അവൾക്കു് അനിഷ്ടം സംഭവിക്കയില്ലായിരുന്നു. ഉസ്മാൻഖാന്റെ സഹായംകൊണ്ടായിരുന്നു വിമലയ്ക്കു തന്റെ ഭർത്താവിനെ മരിക്കുന്നതിനുമുമ്പു് കണ്ടുസംസാരിക്കാൻ ഇടയായതു്. അവൾ വീരേന്ദ്രസിംഹന്റെ ഭാര്യയാണെന്നു് മനസ്സിലായപ്പോൾ അദ്ദേഹത്തിന്റെ ഹൃദയം അലിഞ്ഞുപോയി. അദ്ദേഹം കുട്ടുഖാന്റെ ഭാഗിനേയനായിരുന്നതിനാൽ കൊട്ടാരത്തിനകത്തു എവിടേയും അദ്ദേഹത്തിനു സ്വാതന്ത്ര്യമായി പ്രവേശിക്കാമായിരുന്നു. എന്നാൽ കുട്ടുഖാന്റെ സ്വന്ത അന്തഃപുരത്തിൽ അദ്ദേഹത്തിന്റെ പുത്രന്മാർക്കുപോലും—ഉസ്മാൻഖാനുപോലും—കടക്കാൻപാടില്ലായിരുന്നു. ഉസ്മാൻഖാൻ കുട്ടുഖാന്റെ വലതുകൈതന്നെ ആയിരുന്നു. അമൃതധാരാനദിയുടെ തീരംവരെ തന്റെ രാജ്യം വ്യാപിച്ചതു് ഉസ്മാൻഖാൻ ഒരാളുടെ ഭുജശക്തികൊണ്ടു മാത്രമായിരുന്നു. അതുകൊണ്ടു കൊട്ടാരത്തിലെ സകല ആളുകളും അദ്ദേഹത്തിന്റെ ശാസനകളെ കുട്ടുഖാന്റെ കല്പനകളെപ്പോലെതന്നെ അനുസരിച്ചുവന്നു. അതിനാലായിരുന്നു വിമല തന്റെ ഭർത്താവിനെ കാണുന്നതിൽ അവളെ ആരും തടസ്സം ചെയ്യാഞ്ഞതു്.

തന്റെ ഭർത്താവിന്റെ മരണാനന്തരം രണ്ടുദിവസം കഴിഞ്ഞു്

വിമല തന്റെ ശേഷിപ്പുണ്ടായിരുന്ന ആഭരണങ്ങളെല്ലാം തന്നെ പരിചരിക്കാൻ വന്ന സ്ത്രീക്കു സമ്മാനിച്ചു. അവൾ ചോദിച്ചു. "അമ്മേ! അവിടുത്തെ ആഗ്രഹം എന്താണ്?"

വിമല പറഞ്ഞു; "നീ ഇന്നലത്തേപ്പോലെ ഇന്നും ഉസ്മാൻഖാന്റെ അടുക്കൽപോയി എന്നെ ഒന്നുകൂടിവന്നു കാണുന്നതിനു ഞാൻ അപേക്ഷിക്കുന്നതായിപ്പറയണം. ഇതു എന്റെ ഒടുക്കലത്തെ അപേക്ഷയാണ്. ഇപ്പ്രകാരം ഒരു ആനുകൂല്യത്തിനു ഞാൻ ഇനി ഒരിക്കൽ അവശ്യപ്പെടുകയില്ല."

ദാസി പറഞ്ഞതുപോലെചെയ്തു;

"ഞാൻ അവിടെച്ചെന്നാൽ ഞങ്ങൾക്കു രണ്ടാൾക്കും അപത്തു പറഞ്ഞേക്കും. എന്റെ ഗൃഹത്തിൽ വരുന്നതിനു് അവളോടു പറക" എന്നായിരുന്നു ഉസ്മാന്റെ മറുപടി.

"ഞാൻ എങ്ങിനെ അവിടെപ്പോകും" എന്നു് വിമല ചോദിച്ചു.

പരി—അതിനു് അദ്ദേഹം വഴിയുണ്ടാക്കുമെന്നു് ഉത്തരവായി.

രാത്രി ആയപ്പോൾ അയിഷായുടെ പരിചാരികമാരിൽ ഒരുത്തി അകത്തുവന്നു് അന്തഃപുരകാവല്ക്കാരായ ഷണ്ഡന്മാരോടു് എന്തോ പറഞ്ഞുംവച്ചു് വിമലയെ ഉസ്മാൻഖാന്റെ ഗൃഹത്തിൽ കൊണ്ടുപോയി.

ഉസ്മാൻ—ഞാൻ ഇനിയും എന്തുചെയ്യണമെന്നാണു് നിങ്ങളുടെ ആഗ്രഹം?

വിമല—ഞാൻ ഒരു നിസ്സാരകാര്യം ചോദിക്കട്ടെ. ജറൂസിം രാജകുമാരൻ ജീവിച്ചിരിപ്പുണ്ടോ?

ഉസ്മാൻ—ഉണ്ടു്; അദ്ദേഹം ജീവിച്ചിരിക്കുന്നു.

വിമല—അവിടുന്നു് ഒരു തടവുകാരനാണോ?

ഉസ്മാ—അതെ! അദ്ദേഹം ഒരു തടവുകാരൻ അത്രെ. എന്നാൽ അദ്ദേഹം കാരാഗൃഹത്തിൽ അല്ല. അദ്ദേഹത്തിനുപറ്റിയ മുറിവുകൾനിമിത്തം അദ്ദേഹം ദീനത്തിൽ കിടക്കുകയാണു്.

വി—കഷ്ടം! ഈ പാപിയോടു് ഇടപെട്ടവക്കെല്ലാം കഷ്ടകാലംതന്നെ. ഇതെല്ലാം ഈശ്വരോദ്ദേശമായിരിക്കും. കുമാരൻ പൂർവ്വസ്ഥിതിയിൽ ശരീരസുഖം പ്രാപിക്കുന്നപക്ഷം നിങ്ങൾ ഈ എഴുത്തു അദ്ദേഹത്തിനു കൊടുക്കുമോ. തല്ക്കാലം ഇതു് നിങ്ങളുടെ കയ്യിൽ ഇരിക്കട്ടെ, ഇതത്രെ എന്റെ അപേക്ഷ.

ഉസ്മാ—എഴുത്തു തിരിയെ കൊടുത്തു പറഞ്ഞു. "എനിക്കുമാട്ടു തരണെ! ഇതു് എനിക്കു് ചെയ്യാൻ പാടില്ല. കുമാരന്റെ അവസ്ഥ ഇപ്പോൾ എങ്ങിനെയിരുന്നാലും അദ്ദേഹം ബന്ധനസ്ഥനാണല്ലൊ. അങ്ങിനെയുള്ള ഒരാൾക്കു് എഴുത്തു് അതിലെ കാര്യമെന്താണെന്നു് നോക്കാതെ കൊണ്ടുചെന്നു് കൊടുക്കുന്നതു് ന്യായമല്ല. എന്നു മാത്രവുമല്ല; ഇതു് എന്റെ സ്വാമിയുടെ കല്പനയ്ക്കു വിരുദ്ധവുമാണു്.

വിമല—ഞാൻ പറയുന്നതു് വിശ്വസിക്കണം. ഈ എഴുത്തിൽ നിയമവിരുദ്ധമായിട്ടു് യാതൊന്നുമില്ല. ഇതുകൊണ്ടുചെന്നു കൊടുക്കുന്നതിൽ യാതൊരു ഹൃദയചാഞ്ചല്യവും വേണ്ട. നിങ്ങളുടെ സ്വാമി എന്നൊ പറഞ്ഞതു്? നിങ്ങളുടെ സ്വാമി നിങ്ങൾതന്നെയാണു്.

ഉസ്മാ—മറ്റു കാര്യങ്ങളിൽ എനിക്കു് എന്റെ മാതുലന്റെ ഇച്ഛകൾക്കു് വിപരീതമായി ചെയ്യാം. എന്നാൽ ഇതിൽ പാടില്ല. ഈ എഴുത്തിൽ ദോഷകരമായി യാതൊന്നും ഇല്ലെന്നു നിങ്ങൾ പറയുന്നതിനെ, നമ്മെ സംബന്ധിച്ചിടത്തോളം, ഞാൻ പൂർണ്ണമായി വിശ്വസിക്കുന്നു. എന്നാൽ ഈ ഒരു കാര്യത്തിനുവേണ്ടി നിയമലംഘനം ചെയ്യുന്നതിനു് എനിക്കു് കഴികയില്ല. ഈ കാര്യത്തിൽ നിങ്ങളെ സഹായിക്കുന്നതിനു് എനിക്കു് ശക്തിയില്ല.

"ശരിതന്നെ. അങ്ങനെ ആണെങ്കിൽ നിങ്ങൾ അതു് വായിച്ചു നോക്കിക്കൊൾക" എന്നു് വിമല സശോകം പറഞ്ഞു.

ഉസ്മാൻ—എഴുത്തു വിടർത്തു് വായിക്കാൻ തുടങ്ങി.

ന്യ-ാം അദ്ധ്യായം.

വിമലയുടെ എഴുത്തു്.

"കുമാര!"

"എന്റെ ജീവചരിത്രരഹസ്യം മുഴുവൻ ഒരു ദിവസം അവിടത്തെ അറിയിക്കാമെന്നു് ഞാൻ അവിടത്തോടു് വാഗ്ദാനം ചെയ്തിട്ടുണ്ടല്ലൊ. അതിനുള്ള കാലം ഇപ്പോൾ എത്തിയിരിക്കുന്നു."

"തിലോത്തമ അവന്തീരത്തിലെ സിംഹാസനത്തിൽ ആരോ

ഹനം ചെയ്തതിനുശേഷം വേണം എന്റെ ജീവിതകഥ അവിടത്തോടു പറയുന്നതിന് എന്നായിരുന്നു എന്റെ മോഹം. ആ ആശ, കഷ്ടം! തകർന്നു കഴിഞ്ഞല്ലൊ. ഏതാനും ദിവസങ്ങൾക്കകം തിലോത്തമയാകട്ടെ—വിമലയാകട്ടെ—ഭൂമിയിലെങ്ങുംതന്നെ ഇല്ലെന്ന് അവിടുന്ന് ഒരുവേള കേട്ടേക്കാം. ഞങ്ങൾ ഇനി ജീവിച്ചിരിക്കുന്ന ദിവസങ്ങൾ കൈവിരൽകൊണ്ടു കണക്കു കൂട്ടാം."

"ഈ കാരണത്താലാകുന്നു ഇപ്പോൾ ഞാൻ ഈ എഴുത്തു് എഴുതുന്നതു്. ഞാൻ ഒരു മഹാപാപി അത്രെ—പല മഹാപാപങ്ങളും ഞാൻ എന്റെ അമ്മുന്നകാലത്തു് ചെയ്തിട്ടുണ്ടു്. ഞാൻ ഇല്ലാതെ ആയാൽ ജനങ്ങൾ എന്നെപ്പറ്റി ചീത്തപറയും എത്ര അപവാദഭാരങ്ങളാണു് അവർ എന്റെ തലയിൽ കേറ്റിവയ്ക്കാൻ പോകുന്നതു്. എന്നെ അതിൽനിന്നു് പരിരക്ഷ ആക്കാൻ ആരുണ്ടു്. അപ്രകാരം ഉള്ള ഒരു സ്നേഹിതൻ എനിക്കുണ്ടൊ?"

ഉണ്ടു്. ഒരു സ്നേഹിതൻ ഉണ്ടു്. എന്നാൽ അദ്ദേഹം അധികതാമസംകൂടാതെ പ്രപഞ്ചത്തെ ഉപേക്ഷിച്ചു് സന്ന്യാസവൃത്തിയെ അവലംബിക്കും. അഭിരാമസ്വാമിമൂവം എന്റെ അഭിലാഷം സാധിക്കയില്ല. കുമാർ! ഒരു ദിവസത്തേക്കു് എങ്കിലും ഞാൻ അവിടത്തെ ബന്ധുജനങ്ങളിൽ ഒരുത്തിയുടെ നില ലഭിക്കുമെന്നു് ആശിച്ചുല്ലൊ. അവിടുന്നു് ഒരു ദിവസത്തേക്കു് എന്റെ ഒരു ബന്ധുവിന്റെ നിലയിൽ പ്രവർത്തിക്കാൻ ദയചെയ്യുമൊ? എന്നാൽ ഞാൻ ആരോടാണു് ഇതു പറയുന്നതു്? ഈ പാപികളായ സ്ത്രീകളുടെ അദൃഷ്ടം തീപോലെ അത്രെ, അതു് ഞങ്ങളുടെ അടുക്കൽ ഉണ്ടായിരുന്ന ആളിനേയും ബാധിച്ചു. അതു് അങ്ങിനെ ഇരിക്കട്ടെ. പ്രഭോ! അവിടത്തെ വിനീതയായ ഈ പരിചാരികയുടെ ഈ പ്രാർത്ഥനയെ അവിടുന്നു് ഓർമ്മിക്കണെ! വിമല ഒരു വ്യഭിചാരിണി ആയിരുന്നു—അവൾ ഒരു പരിചാരികയുടെ വേഷമെടുത്തിരുന്ന ഒരു വെപ്പാട്ടി ആയിരുന്നു—എന്നെല്ലാം ജനങ്ങൾ എന്നെപ്പറ്റി അപവദിക്കുമ്പോൾ, വിമല അപകൃഷ്ട കുലജാതയായിരുന്നു, അവളുടെ അവസ്ഥ വളരെ ശോച്യമായിരുന്നു. പ്രബലമായ കാമപ്രേരണമൂലം പല തെറ്റുകൾ അവൾ ചെയ്തിട്ടുണ്ടെങ്കിലും അവൾ ഒരു വ്യഭിചാരിണിയല്ല എന്നു് അവിടുന്നു് ലോകത്തെ അറിയിക്കണെ! ഇപ്പോൾ പരലോകത്തിൽ ഇരിക്കുന്ന ആ പുരുഷൻ എന്റെ ഭാര്യത്വാൽ, എന്നെ വിധിപ്രകാരം വിവാഹം ചെയ്തു. എന്റെ നടത്തയെപ്പറ്റി എന്റെ നാഥൻ ഒരു ക്ഷണനേരമെങ്കിലും സംശയിച്ചിട്ടില്ല."

"ഇക്കഥയൊന്നും ഇതുവരെ ആരും അറിഞ്ഞിട്ടില്ല. ഇപ്പോൾ ഇതെല്ലാം അരു വിശ്വസിക്കും. ഇനിയും, ഒരു ഭാര്യയായിരുന്നിട്ട് ഞാൻ ഒരു പരിചാരികയെപ്പോലെയാണൊ വർത്തിച്ചതു?" കേൾക്കുക.

"ശശിശേഖരഭട്ടാചാര്യൻ എന്നൊരു ബ്രാഹ്മണൻ ഗിരിമന്ദിരത്തിനു സമീപമുള്ള ഒരു ഗ്രാമത്തിൽ പാർത്തിരുന്നു. ശശിശേഖരൻ ഒരു ധനികനായ ബ്രാഹ്മണന്റെ പുത്രനായിരുന്നു. യൌവ്വനത്തിൽ തന്നെ അദ്ദേഹം വേണ്ടവിധം വിദ്യാഭ്യാസം ചെയ്യിക്കപ്പെട്ടു. എന്നാൽ തന്മൂലം അദ്ദേഹത്തിനു കിട്ടിയ അറിവു് അദ്ദേഹത്തിന്റെ ചിലനാടത്തദോഷങ്ങളെ മാറ്റുന്നതിനു് പര്യാപ്തമായില്ല. ഈശ്വരൻ സകല സൽഗുണങ്ങളും അദ്ദേഹത്തിൽ ഉളവാക്കി, പൂർണ്ണമായും അവയോടൊരുമിച്ചു് പ്രബലമായ കാമവികാരവും കൂടി അദ്ദേഹത്തിൽ സൃഷ്ടിച്ചു. ആ വികാരം യൌവ്വനത്തിൽ അതി പ്രബലമായിരിക്കുമല്ലൊ".

"അക്കാലത്തു് ഒരു സ്ത്രീ ജയധരസിംഹനോടൊരുമിച്ചുപോയ പ്രോഷിതനായ തന്റെ ഭർത്താവിനെക്കുറിച്ചു് വിലപിച്ചുകൊണ്ടു് ഗിരിമന്ദിരത്തിൽ പാർത്തിരുന്നു. അവർ അസാധാരണ സൌന്ദര്യവതി ആയിരുന്നു. അവളുടെ ഭർത്താവു് ചക്രവർത്തിയുടെ സൈന്യത്തിൽ ഒരു പടനായരായിരുന്നു. അയാൾ വിട്ടുപിരിഞ്ഞുപോയിട്ടു് വളരെക്കാലമായി. അവർക്കു് ശശിശേഖരനിൽ പ്രേമം ഉണ്ടായി; ഏറെ താമസിയാതെ അവർ ഗർഭിണി ആയിത്തീർന്നു."

"പാപവൃത്തിയും തീയും വളരെക്കാലം ഒളിച്ചു വയ്ക്കാൻ കഴികയില്ല. ശശിശേഖരന്റെ ദുരാചാരം അയാളുടെ പിതാവിന്റെ കണ്ണുകളിൽ എത്തി. മറൊരു വംശത്തിൽ തന്റെ പുത്രനാൽ ഉണ്ടാക്കപ്പെട്ട കളങ്കത്തെ മാറ്റാൻ ഉദ്ദേശിച്ചു് അദ്ദേഹം അവളുടെ ഭർത്താവിനു് വേഗം ഗിരിമന്ദിരത്തിൽ എത്തുന്നതിനു് പ്രവൃത്തയച്ചു, തന്റെ പുത്രനെ അദ്ദേഹം കഠിനമായി ശാസിച്ചു. പിതൃശാസനമൂലമുള്ള അപമാനത്താൽ ശശിശേഖരൻ നാടുവിട്ടുപോയി."

"അദ്ദേഹം കാശിയിൽ എത്തി. അവിടെ ശിവഭക്തനായ ഒരു ഭിക്ഷുവിന്റെ അടുക്കൽ ശാസ്ത്രാഭ്യാസം ചെയ്തു. അതി ബുദ്ധിമാനായിരുന്നതിനാൽ ശശിശേഖരൻ വളരെ വേഗത്തിൽ ദർശനങ്ങളെല്ലാം പഠിച്ചു; ജ്യോതിഷത്തിൽ അതിനിപുണനായി ഗുരു ഏതാദൃശ ശിഷ്യലാഭത്തിൽ അത്യന്തം സന്തോഷിച്ചു."

"ശശിശേഖരൻ ഒരു ശൂദ്രസ്ത്രീയുടെ ഗൃഹത്തിലായിരുന്നു പാർത്തിരുന്നതു്. അവർക്കു് നവയൌവനയുക്തയായ ഒരു പുത്രി ഉണ്ടായിരുന്നു. ബ്രാഹ്മണഭക്തിമൂലം അദ്ദേഹത്തിനു് ക്ഷേണസാധനങ്ങൾ ഒരുക്കിക്കൊടുക്കുന്നതിനു് അവർ നിയുക്തയായി. മാതാവിന്റെ നടത്തദൂഷ്യത്തെ മൂടി വയ്ക്കേണ്ടതു് മക്കളുടെ കൃത്യമാണല്ലൊ. മറ്റെന്താണു് ഞാൻ പറയേണ്ടതു്? ആ ശൂദ്ര യുവതി ഈ മഹാപാപിയെ പ്രസവിച്ചു."

ഈ വിവരം അറിഞ്ഞു് ഗുരു ശശിശേഖരനോടു പറഞ്ഞു. "എന്റെ കുഞ്ഞേ! ഞാൻ ദുർവൃത്തന്മാരെ പഠിപ്പിക്കയില്ല. നിന്റെ മുഖം ഈ കാശിയിൽ ഇനി ഒരിക്കലും കാണരുതു്."

"ശശിശേഖരൻ അവമാനംമൂലം കാശിവിട്ടു. എന്റെ മൂത്തച്ഛൻ വ്യഭിചാരിണി എന്നു പറഞ്ഞു് എന്റെ അമ്മയെ ഭവനത്തിൽ നിന്നു നിഷ്കാസനംചെയ്തു."

"എന്റെ പാവപ്പെട്ട മാതാവു് എന്നെയുംകൊണ്ടു് വഴിയോരത്തിലുള്ള ഒരു കുടിലിൽ വന്നുപാർത്തു് കൂലിവേലചെയ്തു നിത്യവൃത്തി കഴിച്ചു. ആ അസഹായിനിയായ അബലയെ ആരു ഗണിക്കുന്നു. എന്റെ അച്ഛനെക്കുറിച്ചു് ഒരു വിവരവും ലഭിച്ചതുമില്ല. പല കൊല്ലങ്ങൾ അങ്ങിനെ കഴിഞ്ഞു. അക്കാലത്തു ഒരിക്കൽ ഒരു വർഷകാലത്തിൽ ഒരുദിവസം ഒരു ധനവാനായ പട്ടാണി ബങ്കാളത്തുനിന്നു് ഡൽഹിയിലേക്കു പോകയായിരുന്നു. കാശിവഴിക്കായിരുന്ന അദ്ദേഹം യാത്രചെയ്തതു്. പട്ടണത്തിൽ എത്തിയപ്പോഴേക്കു് നേരം അർകാലമായി പോയതുകൊണ്ടു് അദ്ദേഹത്തിനു താമസിക്കുന്നതിനു് സ്ഥലമൊന്നും കിട്ടിയില്ല. അദ്ദേഹത്തിന്റെ ഭാര്യയും ഒരു കുഞ്ഞുംകൂടി ഒരുമിച്ചുണ്ടായിരുന്നു. ഞങ്ങളുടെ കുടിലിൽവന്നു് അദ്ദേഹം അന്നത്തെരാത്രി കഴിച്ചുകൂട്ടാൻ അനുവാദം തരണമെന്നു് അപേക്ഷിച്ചു. "ഹിന്ദുക്കളായ എനിക്കു് വാസസ്ഥലം തരികയില്ല. ഈ മുലകുടിക്കുന്ന കുഞ്ഞിനേയുംകൊണ്ടു ഈ രാത്രിയിൽ ഞാൻ എവിടെ പോകേണ്ടു. അവനു് തണുപ്പു് സഹിക്കാൻ ശക്തിയില്ല. എന്റെകൂടെ വളരെ അളുകൾ അരുംഇല്ല. ഈ കുടിലിൽ ഞങ്ങൾക്കു് ഇന്നുരാത്രി കഴിച്ചുകൂട്ടാൻ സ്ഥലമുണ്ടല്ലോ. ഞാൻ വേണ്ട പ്രതിഫലം തരാം" എന്നായാൾ എന്റെ അമ്മയോടു യാചിച്ചു. പട്ടാണി എന്തോ അടിയന്തിരകാര്യംപ്രമാണിച്ചു് ഡൽഹിക്കു പോകയായിരുന്നു. അയാളോടൊരുമിച്ചു ഒരു ഭൃത്യനെ ഉണ്ടായിരുന്നുള്ളു. എന്റെ അമ്മ പാവപ്പെട്ടവളായിരുന്നതുപോലെതന്നെ ആർദ്രഹൃദയും അയിരുന്നു.

പണത്തിലുള്ള മോഹംകൊണ്ടോ അതു കുഞ്ഞിനോടുണ്ടായ അനുകമ്പ കൊണ്ടോ എന്തോ അവരെ വീട്ടിൽ താമസിപ്പിച്ചുകൊള്ളുന്നതിനു അനുവദിച്ചു. അന്നാർ തന്റെ ഭാര്യയോടും കുഞ്ഞിനോടും ഒരുമിച്ചു വിളക്കിന്റെ സമീപത്തു കിടന്നു; ഞങ്ങൾ ഒരു കോണിലും കിടന്നു. അന്നു കാശിയിൽ 'ശിശു മോഷണം' വളരെയുണ്ടായിരുന്നു. എനിക്കു അന്നു ആറുവയസ്സേ പ്രായമുണ്ടായിരുന്നൊള്ളൂ. സംഭവിച്ചതെല്ലാം വിവരമായി എനിക്കറിഞ്ഞുകൂടാ. ഈ കഥയെല്ലാം പിന്നീട് അമ്മ എന്നോടു പറഞ്ഞതാണു്.

"വിളക്കു കത്തിക്കൊണ്ടിരുന്നു. ഒരു കള്ളൻ ചുവരു തുരന്നു അകത്തുകയറി പട്ടാണിയുടെ കുഞ്ഞിനെ മോഷ്ടിച്ചുകൊണ്ടുപോകാൻ തുടങ്ങി. ഞാൻ ഉണർന്നു്, അതുകണ്ടു ഉടനെ ഞാൻ ഉറക്കെ നിലവിളിച്ചു. എന്റെ നിലവിളികേട്ടു് എല്ലാവരും ഉണർന്നു."

"പട്ടാണിയുടെ ഭാര്യ കുഞ്ഞിനെ അടുക്കൽ കാണായ്കയാൽ നിലവിളിക്കുട്ടി. അപ്പോൾ കള്ളൻ കുട്ടിയേയുംകൊണ്ടു് പുറത്തേയ്ക്കു ഇറങ്ങുകയായിരുന്നു. പട്ടാണി അവന്റെമേൽ ചാടിവീണു് കുടുമയ്ക്കു് പിടിക്കുടി കുട്ടിയെ പിടിച്ചുപറിച്ചു. മോഷ്ടാവു് ദയനീയമായവിധത്തിൽ നിലവിളിച്ചു് യാചിച്ചതുമൂലം അയാൾ അവനെ കൊല്ലാതെ അവന്റെ ചെവി ഒന്നു വെട്ടിയുംവച്ചു അവനെ വിട്ടയച്ചു."

കഥയുടെ ഈ ഭാഗം കേട്ടപ്പോൾ ഉസ്മാൻഖാൻ ചിന്തയിൽ മുഴുകി, അനന്തരം വിമലയോടു ചോദിച്ചു.

"നിങ്ങൾക്കു മുമ്പു വേറെവല്ലപേരും ഉണ്ടായിരുന്നോ?"

"ഉവ്വു്. അതു് ഒരു മുസൽമാൻ പേരായിരുന്നു. അച്ഛൻ അതുകൊണ്ടു് ആ പേരു മാറ്റി."

"ആ പേരു് എന്താണു്? മഹാരു എന്നല്ലെ?"

"അതു നിങ്ങൾ എങ്ങിനെ അറിഞ്ഞു?" വിമല ആശ്ചര്യസമേതം ചോദിച്ചു.

"ആ ശിശു ഞാനായിരുന്നു."

വിമല അത്ഭുതപരവശയായി; ഉസ്മാൻ പിന്നേയും എഴുത്തു വായിച്ചുതുടങ്ങി.

"പിറേന്നാൾ രാവിലെ ആ പട്ടാണി യാത്രപുറപ്പെടാൻ ഭാവിച്ചപ്പോൾ അയാൾ എന്റെ അമ്മയോടു പറഞ്ഞു. 'നിങ്ങളുടെ പുത്രിക്കു് ഞങ്ങൾ വളരെ കടപ്പെട്ടിരിക്കുന്നു. ഇതിനുതക്ക പ്രത്യുപകാരംചെയ്യാൻ എനിക്കു ഇപ്പോൾ പ്രാപ്തിയില്ല. എങ്കിലും നിങ്ങളു

ടെ അഗ്രഹം എന്താണെന്നു കേൾക്കട്ടെ. ഞാൻ ഡൽഹിക്കു പോകയാണു്. നിങ്ങൾ ആവശ്യപ്പെട്ടതെല്ലാം ഞാൻ അവിടെനിന്നു് നിങ്ങയച്ചുതരാം. പണം വേണോ? അതും ഞാൻ അയയ്ക്കാം:

എന്റെ അമ്മ—എനിക്കു പണം ആവശ്യമില്ല. കൂലിവേല ചെയ്തു എനിക്കു കഷ്ടപ്പാടുകൂടാതെ കാലക്ഷേപം കഴിക്കാം. എന്നാൽ ങ്ങൾക്കു ചക്രവത്തിയുമായി വല്ല ഇഷ്ടവുമുണ്ടെങ്കിൽ—

—ഉണ്ടു്; അവിടുന്നുമൂലൊന്തിരം വല്ല സഹായവും നിങ്ങൾക്കു് ചെയ്തുതരുവാൻ എനിക്കു കഴിയും.

അമ്മപറഞ്ഞു—എന്നാൽ ഉടയുചെയ്തു് എന്റെകുഞ്ഞിന്റെ അച്ഛനേക്കുറിച്ചു് വല്ല വർത്തമാനവും അറിയാൻ ശ്രമിക്കുകയും, കിട്ടുന്നപക്ഷം എന്നെ അറിയിക്കുകയും ചെയ്താൽ വലിയ ഉപകാരമായിരിക്കും.

പട്ടാണി അങ്ങനെ ചെയ്യാമെന്നു് വാഗ്ദാനം ചെയ്തു. അയാൾ അമ്മയ്ക്കു പണംകൊടുക്കാമെന്നു് പറഞ്ഞു. എന്നാൽ അമ്മ അതു വാങ്ങിയില്ല. പട്ടാണി തന്റെ വാഗ്ദത്തപ്രകാരം എന്റെ അച്ഛന്റെ വർത്തമാനം അറിയുന്നതിനു് ചില ഉദ്യോഗസ്ഥന്മാരെ ചുമതലപ്പെടുത്തി; എന്നാൽ അതുകൊണ്ടുകൊണ്ടും ഒരുഫലവുംഉണ്ടായില്ല അതിൽപിന്നെ പതിനാലുകൊല്ലം കഴിഞ്ഞപ്പോൾ അവർക്കു് അച്ഛന്റെ വർത്തമാനം കിട്ടുകയും അവർ അതു് അമ്മയെ അറിയിക്കയുംചെയ്തു. അദ്ദേഹം ഡൽഹിയിലായിരുന്ന അന്നു താമസം. അദ്ദേഹം ശശിശേഖരഭട്ടോചാര്യൻ എന്നുള്ള പേരുമാറി അഭിരാമസ്വാമി എന്ന നാമം സ്വീകരിച്ചിരുന്നു. ഞങ്ങൾക്കു് ഈ വർത്തമാനം കിട്ടിയപ്പോഴേക്കു് അമ്മ ഇഹലോകവാസം ഉപേക്ഷിച്ചു. മനുഷ്യരുങ്ങൾ കൂടാതെ അനുരാഗത്താൽ മാത്രം വിവാഹത്തിൽ ഉൾപ്പെട്ട ഒരു മഹിളാമണിക്കു് സ്വർഗ്ഗം ലഭ്യമാണെങ്കിൽ എന്റെ മാതാവു് നിശ്ചയമായും അവിടെ സുഖമായിരിക്കയായിരിക്കണം.

അമ്മ മരിച്ചതിൽപിന്നെ കാശിയിലെ താമസം എനിക്കു രുചിച്ചില്ല. എനിക്കു് എന്റെ അച്ഛനല്ലാതെ വേറെ ആരും ലോകത്തിൽ ഉണ്ടായിരുന്നില്ല. അദ്ദേഹം ഡൽഹിയിൽ താമസിക്കുമ്പോൾ ഞാൻ എന്തിനാണു് കാശിയിൽ പാർക്കുന്നതു്?

ഇങ്ങനെ വിചാരിച്ചു് ഞാൻതന്നിച്ചു് അദ്ദേഹത്തിന്റെ അടുക്കലേക്കു പുറപ്പെട്ടു. എന്നെകണ്ടപ്പോൾ ആദ്യം അദ്ദേഹത്തിനു് നീരസമാണുണ്ടായതു്; എന്നാൽ എന്റെ ദുസ്സഹമായ സങ്കടംകണ്ടു് അദ്ദേ

ഹത്തിനെ പരിചരിച്ചു് ഒരുമിച്ചുതാമസിച്ചുകൊള്ളുന്നതിനു് അദ്ദേഹം എനിക്കനുവാദം തന്നു. അദ്ദേഹം എന്നെ വിമല എന്നു വിളിക്കാൻതുടങ്ങി. ഞാൻ ഏകാഗ്രതയോടുകൂടി പിതാവിന്റെ ശുശ്രൂഷയിൽപ്രവേശിച്ചു. ഇടവിടാതെയും ശ്രദ്ധയോടുകൂടിയും ഞാൻ അദ്ദേഹത്തിന്റെ ആവശ്യങ്ങളെ അറിഞ്ഞു്, വേണ്ടതുപ്രവർത്തിച്ചു. ഇതൊന്നും സ്വാർത്ഥബുദ്ധിയിൽ പ്രേരിപ്പിക്കപ്പെട്ടതല്ല. അദ്ദേഹത്തിനെ ശുശ്രൂഷിക്കുന്നതിൽ എനിക്കു് അഭൂതപൂർവമായ ഒരു നിർവൃതിതോന്നി. എന്റെ സാദരമായ പരിചര്യകൾ കണ്ടിട്ടോ, മനുഷ്യസ്വഭാവത്തിന്റെ പ്രകൃതികൊണ്ടോ അദ്ദേഹത്തിനു എന്നിൽ സ്നേഹം അങ്കുരിക്കാൻ തുടങ്ങി. സ്നേഹം, ഒഴുകിക്കൊണ്ടിരിക്കുന്നനദിപോലെയാകുന്നു. ഒഴുകുന്നിടത്തോളം അതിനു ശക്തിവർദ്ധിക്കുന്നു. എന്റെ പ്രിയതമൻ വധശിക്ഷ അനുഭവിക്കാൻകാലത്തു് പ്രേമത്തിനു എത്രത്തോളം അഗാധതയുണ്ടെന്നു് എനിക്കു മനസ്സിലായി.

6-ാം അദ്ധ്യായം

വിമലയുടെ എഴുത്തു (തുടർച്ച.)

"ഹിരിമന്ദിരത്തിൽ പാർത്തിരുന്ന ഒരു പാവപ്പെട്ട സ്ത്രീ എന്റെ അച്ഛനിൽനിന്നു ഗർഭം ധരിച്ചു എന്നു ഞാൻ പറഞ്ഞിട്ടുണ്ടല്ലോ. അവളും ഒരു പെൺകുട്ടിയെ പ്രസവിച്ചു. വളരെനാൾ കഴിയുന്നതിനുമുമ്പെ അവൾ ഒരു വിധവയായിഭവിച്ചു. അവളും എന്റെ അമ്മയെപ്പോലെ കൂലിവേലചെയ്തു് കാലക്ഷേപം കഴിച്ചു. ഉൽഭൂതമായ വസ്തു ഉദ്ഭവസ്ഥാനത്തിനു് അനുരൂപമായിരിക്കുമെന്നു് നിർബന്ധംഒന്നും ഇല്ലല്ലോ. ഒരു പരിമൃദുലമായ പൂവള്ളി മലമ്പുറങ്ങളിൽ മുളച്ചുവരുന്നു. അന്ധകാരനിബിഡമായ ഖനിയിൽനിന്നു് പ്രോജ്വലങ്ങളായ രത്നങ്ങൾ ലഭിക്കുന്നു. ആ പാവപ്പെട്ട സ്ത്രീയുടെ കുടിലിൽ ഏറെ താമസിയാതെ ഒരു ദേവലോകസുന്ദരിയുടെ സാന്നിദ്ധ്യം ഉണ്ടായി. ആ വിധവയുടെപുത്രി ഗിരിമന്ദിരത്തിലെ സുന്ദരികളുടെ നടനായകമെന്നു് എല്ലാവരും സമ്മതിച്ചു. കാലം വരുത്തിക്കൂട്ടുന്ന ആശ്ചര്യങ്ങൾ അപരിചേരദ്യങ്ങളത്രെ. ആ വിധവയുടെ കളങ്കത്തെ കാലം നിശ്ശേഷം മാഞ്ഞുപോകുന്നതിനു ചെയ്തകളഞ്ഞു. ഒരു അശുദ്ധമായ ശയ്യയിലാണു് അവളുടെ ഉത്ഭ

വം എന്നുള്ള കഥ എല്ലാവരും മറന്നു. പ്രാകാരത്തിലെ നിവാസികൾ അതും അക്കഥ അറിഞ്ഞതേയില്ല. എന്തിനു് ഞാൻ അധികം പറയുന്നു; ആ സുന്ദരീരത്നം തിലോത്തമയുടെ അമ്മയായ് തീർന്നു."

"തിലോത്തമ അവളുടെ മാതാവിന്റെ ഗർഭാശയത്തിൽ കിടക്കുമ്പോൾതന്നെയാകുന്നു എന്റെ ജീവിതകാലത്തിലെ പ്രധാനസംഗതി സംഭവിച്ചതു്. അക്കാലത്തു് ഒരു ദിവസം എന്റെ അച്ഛൻ അദ്ദേഹത്തിന്റെ ജാമാതാവിനെ സഭാഗൃഹത്തിലേക്കു് കൂട്ടിക്കൊണ്ടുവന്നു. അദ്ദേഹം തന്റെ ശിഷ്യന്മാരിൽ ഒരാൾ എന്നാണു് അച്ഛൻ എല്ലാവരോടും പറഞ്ഞതു്. എന്നാൽ എന്റെ പ്രിയതമനായ ഭിക്ഷുവിന്റെ അടുക്കൽനിന്നു് ഞാൻ വാസ്തവം എല്ലാം അറിഞ്ഞു."

"എന്റെ കണ്ണുകൾ അദ്ദേഹത്തിന്റെമേൽ പതിച്ചതുമുതൽ എന്റെ ഹൃദയം എന്റേതല്ലാതായിത്തീർന്നു. അദ്ദേഹം ദിവസംതോറും അച്ഛന്റെ അടുക്കൽവന്നു് ഓരോകഥകളും വർത്തമാനങ്ങളും പറഞ്ഞു് വളരെനേരം ഇരുന്നു. അദ്ദേഹത്തിന്റെ വർത്തമാനങ്ങൾ എന്റെ കർണ്ണങ്ങൾക്കു് അമൃതധാരയായിത്തീർന്നു. ഞാൻ എന്റെ ശരീരവും ആത്മാവും എല്ലാം മനസ്സുകൊണ്ടു് അദ്ദേഹത്തിനു തീറു് എഴുതിക്കൊടുത്തു. അദ്ദേഹവും എന്നോടു് ഒട്ടും നിർദ്ദയം കാണിച്ചില്ല. ചുരുക്കത്തിൽ ഞങ്ങളുടെ വിചാരങ്ങൾ അന്യോന്യം മനസ്സിലായിത്തുടങ്ങി. ഞാൻ അദ്ദേഹവുമായി സല്ലപിച്ചു. അദ്ദേഹത്തിന്റെ അനന്തരത്തെ രഹസ്യസല്ലാപങ്ങൾ എല്ലാം ദിവ്യഗാനംപോലെ ഇപ്പോഴും എന്റെ ചെവികളിൽ മുഴങ്ങുന്നു."

"എന്റെ ഹൃദയം ഞാൻ എളുപ്പം അദ്ദേഹത്തിനു സ്വാധീനപ്പെടുത്തി എങ്കിലും എന്റെ അമ്മയുടെ കഷ്ടതരമായ ദുർദ്ദൃഷ്ടം എന്റെ മനസ്സിൽ സദാ പ്രത്യക്ഷമായിരുന്നതുകൊണ്ടു് എന്റെ അമൂല്യമായ രത്നം അതായതു്—കന്യകാത്വം—നശിക്കുന്നതിനു് ഞാൻ സമ്മതിച്ചില്ല. എന്നാൽ അതുകൊണ്ടു് ഒന്നും അദ്ദേഹത്തിന്റെ പ്രേമത്തിനു കുറവു വന്നില്ല. സംഗതിയെല്ലാം അച്ഛനും മനസ്സിലായി; ഒരുദിവസം അവർ തമ്മിലുണ്ടായ സംഭാഷണം ഞാൻ കേൾക്കാനിടയായി."

അച്ഛൻ—വിമലയെ വേർപിരിഞ്ഞു താമസിക്കുന്നതിനു് എനിക്കു് ഒട്ടും ശക്തിയില്ല. നിങ്ങൾ അവളെ വിവാഹംചെയ്യാം സമ്മതിക്കയാണെങ്കിൽ ഞാൻ നിങ്ങളോടൊരുമിച്ചു് താമസിക്കാം; എന്നാൽ നിങ്ങളുടെ ഉദ്ദേശം മറുവിധത്തിലാണെങ്കിൽ—"

എന്റെ ഭർത്താവു ദേഷ്യപ്പെട്ടു പറഞ്ഞു. "ഞാൻ എങ്ങനെയാണു് ഒരു ശൂദ്രസ്ത്രീയെ വിവാഹം ചെയ്യുന്നതു്?

അച്ഛൻ സാഹസമായി പറഞ്ഞു. "നിങ്ങൾ എങ്ങനെയാണു് ഒരു അനൌരസിയെ വിവാഹം ചെയ്തതു്?"

"ഞാൻ കല്യാണം കഴിച്ചപ്പോൾ അവൾ അങ്ങനെയുള്ളവൾ ആണെന്നു് ഞാൻ അറിഞ്ഞിരുന്നില്ല; എന്നാൽ അറിഞ്ഞുംകൊണ്ടു് ഒരു ശൂദ്രകന്യകയെ ഞാൻ എങ്ങനെ പരിണയിക്കും? എന്നുമാത്രമല്ല, ജാരജാത എങ്കിലും നിങ്ങളുടെ ജ്യേഷ്ഠപുത്രി ഒരു ശൂദ്ര! അല്ലല്ലൊ."

"അങ്ങനെ നിങ്ങൾക്കു കല്യാണംകഴിക്കാൻകഴികയില്ല അല്ലേ? കൊള്ളാം, അങ്ങനെയാണെങ്കിൽ നിങ്ങൾ ഇവിടെ വന്നുകൂടാ. ഞാൻ അങ്ങോട്ടു വന്നുകൊള്ളാം."

"അന്നുമുതൽ കുറേക്കാലത്തേക്കു അദ്ദേഹം തങ്ങളുടെ ഗൃഹത്തിൽ വന്നില്ല. ഞാൻ അനവരതം അദ്ദേഹത്തിന്റെ വരവു പ്രതീക്ഷിച്ചുപാർത്തു; അതെല്ലാം നിഷ്ഫലമായി. ഒടുക്കം അദ്ദേഹം തന്റെ വരവിനെ അവസാനിപ്പിച്ചുതുടങ്ങി. അദ്ദേഹത്തിനോടുള്ള വിരഹകാലത്തു് ഒരു "കാമുകൻ" എന്നവാക്കു് എന്താണെന്നു് എനിക്കു നല്ലവണ്ണം മനസ്സിലായി. അതുകൊണ്ടു അദ്ദേഹം രണ്ടാമതും വന്നുതുടങ്ങിയപ്പോൾ മുമ്പിലത്തേപ്പോലെ ലജ്ജിതയായി ഇരുന്നുകൂടായെന്നു് ഞാൻ നിശ്ചയിച്ചു. അയ്യൻ ഇതു കണ്ടറിഞ്ഞു് ഒരുദിവസം അദ്ദേഹം എന്നെവിളിച്ചുപറഞ്ഞു. ഞാൻ ഒരു ഭിക്ഷുവിന്റെ അവസ്ഥ സ്വീകരിച്ചിരിക്കുന്നുണെന്നും അതിനാൽ എപ്പോഴും നിന്നോടൊരുമിച്ചിരിക്കാൻ എനിക്കു നിവൃത്തിയില്ലെന്നും നിനക്കു അറിയാമല്ലൊ. ഞാൻ ഒരു ദേശസഞ്ചാരത്തിനു ഇറങ്ങിക്കയാണു്. ഞാൻ നിന്നെ വിട്ടുപോകുമ്പോൾ എവിടെ പാർക്കാനാണു നീ ഇഷ്ടപ്പെടുന്നതു്?"

അച്ഛനോടു പിരിയണമെന്നുവന്നപ്പോൾ എനിക്കു അസഹ്യമായ ദുഃഖമുണ്ടായി; ഞാൻ ഉറക്കെ കരഞ്ഞു.

"ഞാൻകൂടി ഒരുമിച്ചുവരാം" പെട്ടെന്നു എന്റെ കാമുകന്റെ കായ്യം മനസ്സിൽ ഉദിച്ചു. "അല്ലെങ്കിൽ കാശിയിലെപ്പോലെ ഞാൻ തനിച്ചു് ഇവിടെ താമസിക്കാം.

അച്ഛൻ—"അതു പാടില്ലകുഞ്ഞേ! വേറെ ഒരു നല്ല ആലോചന എനിക്കു തോന്നുന്നുണ്ടു്. ഞാൻ പോകുമ്പോൾ നിന്നെ ഒരു

നല്ല രക്ഷയിൽ ആക്കാം. നിന്നെ മാനസിംഹന്റെ പുതിയ മഹിഷിയുടെ ഒരു തോഴിയാക്കിയേക്കാം."

"അയ്യോ! അച്ഛാ! എന്നെ വിട്ടുംവച്ചു പോകരുതേ!"

"ഇല്ല, ഇല്ല, ഞാൻ ഇപ്പോഴെങ്ങും പോകുന്നില്ല. നീ ഇന്നുമുതൽ മാനസിംഹന്റെ കൊട്ടാരത്തിൽ പോയി താമസിക്കണം. ഞാൻ ഇവിടെത്തന്നെ താമസിക്കാം. നിന്നെ എന്നും കാണുകയും ചെയ്യാം. നിന്നോടെങ്ങിനെയാണ് അവിടെ ആളുകൾ പെരുമാറുന്നതു് എന്നറിഞ്ഞിട്ട് പിന്നീടു വേണ്ടതു പ്രവർത്തിക്കാം." കുമാരാ! ഞാൻ അവിടുത്തെ കൊട്ടാരത്തിലെ ഒരുത്തിയായി. ഈ സൂത്രത്താൽ പിതാവു് അദ്ദേഹത്തിന്റെ ജാമാതാവിന്റെ ദുഷ്ടിപഥത്തിൽനിന്നും എന്നെ അകറ്റി.

"ഞാൻ അവിടുത്തെ അച്ഛന്റെ കൊട്ടാരത്തിൽ വളരെനാൾ പാർത്തു. എന്നാൽ അതു് അവിടുത്തേക്കു് അറിഞ്ഞുകൂടാ. അന്നു് അവിടേയ്ക്കു് പത്തുവയസ്സിൽ പ്രായമുണ്ടായിരുന്നുള്ളൂ. അവിടുന്നു് അവിടുത്തെ മാതാവുമൊരുമിച്ചു് അവനഗരത്തിൽ താമസിക്കയായിരുന്നു. ഞാൻ അവിടുത്തെ പുതിയ ഇളയമ്മയെ പരിചരിച്ചു് അവിടെ പാർത്തു. മഹാരാജാമാനസിംഹന്റെ കഴുത്തിൽ ഒരു മാല്യത്തിലെ പുഷ്പങ്ങൾ എന്നപോലെ അനവധി സ്ത്രീരത്നങ്ങൾ അവലംബിച്ചിരുന്നു. അവിടുന്നു അവിടുത്തെ ഇളയമ്മമാരെ എല്ലാവരേയും അറിയുമോ? ജാഡ്പൂരാജാവിന്റെ പുത്രി ഊർമ്മിളയെ അവിടുന്നു ഓർമ്മിക്കുന്നോ? ഊർമ്മിള എന്നോടുകാണിച്ചിട്ടുള്ള കാരുണ്യത്തെക്കുറിച്ചു ഞാൻ എന്തുപറയുന്നു? അവിടുന്നു എന്നെ ഒരു പരിചാരിക എന്നല്ല വിചാരിച്ചതു്. അവിടുത്തെ സ്വന്തസഹോദരി എന്നപോലെ ആയിരുന്നു എന്നോടു പെരുമാറിയതു്. അവിടുത്തെ ദയാപൂർവ്വമായ രക്ഷയിൽ എനിക്കു നല്ലവിദ്യാഭ്യാസം ലഭിച്ചു. അവിടുത്തെ കൃപാമൂലമാണ് എനിക്കു് സൌഹാർദ്ദമനസ്സിലായതു്. അവിടുത്തെവിനോദത്തിനായിരുന്ന ഞാൻ സംഗീതം അഭ്യസിച്ചതു്. അവിടുന്നു തന്നത്താനെത്തെ എന്നെ അക്ഷരാഭ്യാസംചെയ്യിച്ചതു്. കുമാരനെ ഈ എഴുത്തു എഴുതുന്നതിനു് എന്നെ ശക്തയാക്കിയതു അവിടുത്തെ ഇളയമ്മയായ ഊർമ്മിളയുടെ കാരുണ്യം അത്രെ.

"ഊർമ്മിളയിൽനിന്നു എനിക്കു പിന്നെയും ഭാഗ്യംസിദ്ധിച്ചു. അവിടുന്നു എന്നെ മഹാരാജാവിന്റെ അടുക്കൽ പരിചയപ്പെടുത്തി. എന്റെ സംഗീതം കേൾക്കുന്നതിനും മഹാരാജാവിനു വളരെ കൌതു

കംതോന്നി. എന്തുകാരണത്താലൊ എന്നെ തിരുമനസ്സുകൊണ്ട് തന്റെ സ്വന്തകുടുംബത്തിലെ ഒരു അംഗമെന്നപോലെ വിചാരിച്ചു. അദ്ദേഹത്തിന് എന്റെ അച്ഛനോട് വളരെ അടുപ്പമുണ്ടായിരുന്നു. അച്ഛൻ എന്നെ കൂടക്കൂടെ വന്നുകണ്ടു."

"രാജപത്നിയോടുകൂടി പാർത്തപ്പോൾ എനിക്ക് പരമസൗഖ്യമായിരുന്നു. എനിക്ക് ഒരു വ്യസനമേ ഉണ്ടായിരുന്നൊള്ളു. എന്റെ ചൂരിതും ഒഴിച്ചു മറ്റു സകലതും കൊടുക്കാൻ തയാറായിട്ടുള്ള അദ്ദേഹത്തെ എനിക്ക് കാണാൻ കഴിഞ്ഞിട്ടില്ല. അദ്ദേഹം എന്നെ മറന്നോ? ഇല്ല കുമാരാ! അവിടുന്ന് പരിചാരികയെ അശ്മനി ഓർക്കുന്നില്ലെ? ഞാനും അവളും തമ്മിൽ വലിയ സഖികളായിത്തീർന്നു. ഞാൻ അവളെ എന്റെ ദൂതിയാക്കി. അവൾ പോയി അദ്ദേഹത്തിനെ കണ്ട് വർത്തമാനങ്ങൾ എല്ലാം വന്നുപറയും; അഹോ! അദ്ദേഹം എന്തെല്ലാമാണ് അവളുടെ അടുക്കൽ പറഞ്ഞിട്ടുള്ളതു്? ഞാൻ അവൾ മുഖാന്തിരം അദ്ദേഹത്തിനു എഴുത്തുകൾ അയച്ചു. അദ്ദേഹം മറുപടിയും കൊടുത്തയച്ചു. ഇങ്ങനെ ദിവസങ്ങൾ കഴിഞ്ഞു:

ഈ വിധത്തിൽ മൂന്നുവർഷം കഴിഞ്ഞു. ഇതുനാൾ പിരിഞ്ഞിരുന്നിട്ടും ഞങ്ങളുടെ പ്രേമത്തിനു ഒട്ടും വാട്ടം തട്ടായ്കയാൽ അതു് നല്ല വണ്ണം വേരുറച്ചിട്ടുള്ളതാണെന്നു ഞങ്ങൾ വിചാരിച്ചു. എന്താണെന്നു എനിക്കു അറിഞ്ഞുകൂടാ, ഒടുക്കം എന്റെ കാമുകൻ തന്റെ സഹനശക്തിയെല്ലാം ഉപേക്ഷിച്ചു. ഒരുദിവസം അദ്ദേഹം സകലത്തിനും വിഘ്നമുണ്ടാക്കി. ഞാൻ രാത്രിയിൽ എന്റെ അറയിൽ തനിച്ചു കിടക്കുകയായിരുന്നു. ഞാൻ പെട്ടെന്ന് ഉണർന്നുനോക്കിയപ്പോൾ മങ്ങിയ വെളിച്ചത്തിൽ ഒരാൾ ഇരിക്കുന്നതു കണ്ടു."

"എന്റെ പ്രിയതമെ! ഭയപ്പെടേണ്ട. ഞാൻ നിന്റെ സ്വന്തമത്രെ," എന്നുള്ള മധുരമായ വാക്യം എന്റെ കണ്ണത്തിൽ പ്രവേശിച്ചു.

"ഞാൻ എന്തുത്തരം പറയും? മൂന്നുകൊല്ലം പിരിഞ്ഞിരുന്നിട്ടുള്ള കാഴ്ച ഞാൻ സകലതും വിസ്മരിച്ചുപോയി."

"ഞാൻ അദ്ദേഹത്തിന്റെ ഗളത്തിൽ ഗാഢമായി ആലിംഗനം ചെയ്തു ഏങ്ങിക്കരഞ്ഞു-"

എനിക്ക് സംസാരിക്കാൻ ശക്തിയുണ്ടായപ്പോൾ ഞാൻ ചോദി

ച്ചു. "അങ്ങു് എങ്ങിനെയാണു് അന്തഃപുരത്തിനുള്ളിൽ പ്രവേശിച്ചതു്?"

അദ്ദേഹം പറഞ്ഞു, "അശ്മിനിയോടു ചോദിക്കു്, ഞാൻ ഒരു വെള്ളം ചുമക്കുന്നവളുടെ വേഷത്തിൽ അവളോടൊരുമിച്ചു അകത്തു കടന്നു. ഇതുവരെ അവൾ എന്നെ ഒരിടത്തു ഒളിച്ചിരുത്തിയിരുന്നു."

ഞാൻ—ഇപ്പോൾ ഇനി എന്താണു് വേണ്ടതു?

അദ്ദേ—എന്തു്? നിന്റെ ഇച്ഛപോലെ.

ഞാൻ എന്താണു് പ്രവർത്തിക്കേണ്ടതു് എന്നു ആലോചിച്ചു. എന്റെ വികാരങ്ങളുടെ ഉപദേശത്തെ അനുഗമിക്കണമെന്നു് എന്റെ മനസ്സു് എന്നെ പ്രേരിപ്പിച്ചു. ഞാൻ ഇങ്ങനെ വിചാരിച്ചുകൊണ്ടിരിക്കുമ്പോൾ പെട്ടെന്നു എന്റെ മുറിയുടെ വാതിൽ തുറന്നു് മഹാരാജാ മാനസിഹൻ എന്റെ മുമ്പിൽ പ്രത്യക്ഷമായി. ചുരുക്കിപ്പറഞ്ഞുകൂടാം. എന്റെ പ്രിയതമൻ ഒരു ബന്ധനസ്ഥനായി അദ്ദേഹത്തിനെ അന്തഃപുരദൂഷണം ചെയ്തതിനു് നിയമപ്രകാരം ശിക്ഷിക്കണമെന്നു് മഹാരാജാവു് തീർച്ചയാക്കി. എന്റെ കഥയെന്തായിരിക്കുമെന്നു കുമാരനു ഊഹിക്കാൻ കഴിയുമായിരിക്കും. ഞാൻ ഉർമ്മിളയുടെ പാദത്തിൽവീണു നിലവിളിച്ചു. സകല കുറ്റങ്ങളും എന്റെമേൽ തന്നെ ചുമത്തി. അച്ഛനെ കണ്ടപ്പോൾ ഞാൻ അദ്ദേഹത്തിനോടും വളരെയൊക്കെ കരഞ്ഞുപറഞ്ഞു. മഹാരാജാവിനു അച്ഛനോടു വളരെ ഭക്തിയുണ്ടായിരുന്നു. അദ്ദേഹത്തിനെ തന്റെ ആത്മീയഗുരുവിന്റെ നിലയിലാണു് അവിടുന്നു വിചാരിച്ചിരുന്നതു്. അതിനാൽ അച്ഛന്റെ അപേക്ഷയെ അവിടുന്നു നിരസിക്കയില്ലെന്നു് എനിക്കു അറിയാമായിരുന്നു. "അച്ഛാ! അവിടുത്തെ ജ്യേഷ്ഠപുത്രിയുടെ അവസ്ഥ അവിടുന്നു് ഓർമ്മിക്കണെ!" എന്നു് ഞാൻ അദ്ദേഹത്തോടു പറഞ്ഞു. അച്ഛനും മഹാരാജാവുമായി എന്തോ ആലോചന നടന്നതായി എനിക്കു തോന്നി. അച്ഛൻ എന്റെ അപേക്ഷകളെ കേൾക്കാതെ "ദുഷ്ടേ! നിനക്കു തീരെ ലജ്ജയും മാനാവമാനവും ഇല്ലാതെ ആയി" എന്നു പറഞ്ഞു.

"എന്നെ രക്ഷിക്കാനായികൊണ്ടു് ഉർമ്മിള തന്നാൽ കഴിയുന്ന പ്രയത്നം ചെയ്തു. മഹാരാജാവു് അവിടുത്തോടു പറഞ്ഞു."

"വിമലയെ വിവാഹം കഴിക്കാൻ സമ്മതിക്കുന്നപക്ഷം ആ കള്ളനെ ഞാൻ മാപ്പുകൊടുക്കാം."

മഹാരാജാവിന്റെ ഉദ്ദേശം മനസ്സിലായപ്പോൾ എനിക്കു വള
രെ സമാധാനമായി. എന്നാൽ അവിടുത്തെ ഈ കല്പന കേട്ടപ്പോൾ
എന്റെ പ്രിയൻ രോഷാകുലനായി പറഞ്ഞു. "ഞാൻ എന്നും ബ
ന്ധനസ്ഥനായി ഇരുന്നുകൊള്ളാം, ഞാൻ എന്റെ ജീവനെ ഉപേ
ക്ഷിക്കാനും ഒരുക്കമാണു്; എന്നാൽ ഒരു ശ്രുദ്രസ്ത്രീയെ വിവാഹം ചെ
യ്യാൻ എനിക്കു കഴികയില്ല. അവിടുന്നു ഒരു ഹിന്ദുവായിരുന്നുംകൊ
ണ്ടു ഇപ്പകാരം പറയുന്നതു എന്താണു്?"

മഹാരാജാവു"—"എന്റെ സോദരിയെ സലിം രാജകുമാരനു് ക
ല്യാണം കഴിച്ചുകൊടുക്കുന്ന സ്ഥിതിക്കു ഒരു ബ്രാഹ്മണപുത്രിയെ വിവാ
ഹം ചെയ്യുന്നതിനു നിങ്ങളെ നിർബന്ധിക്കുന്നതിൽ എന്താണു് അ
നുചിതം?"

എന്നാൽ എന്റെ പ്രിയതമൻ ഇതു് സമ്മതിച്ചില്ല. അദ്ദേഹം
പറഞ്ഞു. "മഹാരാജാവേ വന്നതു വന്നു കഴിഞ്ഞു. ഏതായാലും ദ
യചെയ്തു് എന്നെ വിട്ടയയ്ക്കണേ! ഞാൻ ഇനി ഒരിക്കലും വിമലയേ
സ്മരിക്കപോലും ചെയ്കയില്ല."

"എന്നാൽ നിങ്ങളുടെ ഈ അപരാധം മൂലം വിമലയ്ക്കുണ്ടായിട്ടു
ള്ള നഷ്ടത്തിനു എന്തു പ്രതിവിധി ചെയ്യാൻ കഴിയും? നിങ്ങൾ വി
മലയെ വിട്ടുപോകും ശരിതന്നെ. എന്നാൽ അവളെ ഒരു വ്യഭിചാ
രിണിയാണെന്നു് ജനങ്ങൾ നിന്ദിക്കുമല്ലോ?"

എന്നിട്ടും അദ്ദേഹം വഴങ്ങിയില്ല. ഒടുക്കം ആ അവസ്ഥയിലു
ള്ള സ്ഥിതി അസഹ്യമായിട്ടു അദ്ദേഹം ഇങ്ങനെ പറഞ്ഞു. "വിമ
ല ഒരു പരിചാരിക ആയി എന്നോടുകൂടി താമസിക്കയും ഈ വിവാ
ഹത്തിന്റെ കാര്യം ഒരിക്കലും എന്നോടു പറയാതിരിക്കുകയും അ
വർ എന്റെ വിവാഹം ചെയ്യപ്പെട്ട പത്നിയാണെന്നു വെളിയിൽ
ഭാവിക്കാതിരിക്കുകയും ചെയ്യുന്ന പക്ഷം ഞാൻ അവളെ വിവാഹം
ചെയ്യാം. അല്ലെങ്കിൽ ഇല്ല.

എനിക്കു ഇതെല്ലാം സമ്മതമാണെന്നു ഞാൻ ഉടനടിപറഞ്ഞു.
യശസ്സും ധനവും എല്ലാം എനിക്കു പുല്ലിനു സമമായി തോന്നി; എ
ന്റെ ജീവനാഥനു് ദോഷം വരുതെന്നും അദ്ദേഹത്തെ എനിക്കു
ലഭിക്കണമെന്നും മാത്രമെ എനിക്കു വിചാരമുണ്ടായിരുന്നൊള്ളു. ഇതു
മഹാരാജാവും അച്ഛനും സമ്മതിച്ചു. അന്നുമുതൽ എന്റെ ഭർത്താവി
ന്റെ ഭവനത്തിൽ ഞാൻ ഒരു പരിചാരികയുടെ വേഷത്തിൽ താമ
സിച്ചു.

എന്റെ ഭർത്താവ് എന്നെ നിർബന്ധംകൊണ്ടാണല്ലോ കല്യാണം കഴിച്ചതു്. ഈ അവസ്ഥയിൽ വിവാഹം ചെയ്യപ്പെട്ട ഒരു ഭാര്യയെ ആരു സ്നേഹിക്കും. വിവാഹശേഷം എന്റെ നാഥനു എന്നെ കാണുക സഹിക്കവയ്യാതെ ആയി. അദ്ദേഹത്തിന്റെ മുമ്പിലത്തെ പ്രണയം ഒക്കെ പെട്ടെന്നസ്തമിച്ചു. മാനസിംഹങ്കൽനിന്നു് തനിക്കു ലഭിച്ച അവമാനം ഹേതുവായിട്ടു് അദ്ദേഹം കൂടക്കൂടെ എന്നെ വളരെ ഉപദ്രവിച്ചു. അദ്ദേഹത്തിന്റെ ശകാരം എല്ലാം എനിക്കു പ്രേമസല്ലാപമാണെന്നു തോന്നിയതേ ഉള്ളു. ഇങ്ങനെ ഏറെനാൾ കഴിഞ്ഞു. ഞാൻ അതെല്ലാം എന്തിനു വിസ്തരിച്ചു പറയുന്നു. ഇതാകുന്നു എന്റെ ജീവചരിത്രത്തിന്റെ ചുരുക്കം. കാലക്രമേണ എന്റെ ഭർത്താവിനു വീണ്ടും എന്നിൽ അഭിമുഖ്യം ജനിച്ചു. എന്നാൽ മാനസിംഹന്റെ നേരെ അദ്ദേഹത്തിന്റെ ശത്രുത ഒരിക്കലും ശമിച്ചില്ല. ഇതൊക്കെ ഈശ്വരകല്പിതം അത്രേ.

"കുമാര, എനിക്കു പറയാനുള്ളതു് എല്ലാം പറഞ്ഞു കഴിഞ്ഞു. എന്റെ വാഗ്ദാനത്തെ നിറവേറ്റാൻ മാത്രമല്ല ഞാൻ ഈ എഴുത്തു അവിടുത്തേയ്ക്കു് അയയ്ക്കുന്നതു്. ഞാൻ ഒരു കുലടയായിട്ടാണു ഗിരിമന്ദിരത്തിലെ പ്രഭുവിനോടു് ഒരുമിച്ചുതാമസിച്ചതെന്നു് പലരും വിചാരിക്കുന്നുണ്ടാവാം. എന്നാൽ ഞാൻ നാമാവശേഷയായാൽ വാസ്തവത്തിൽ നിർമ്മലമായ നാമത്തിൽനിന്നു് ഈ ഒരു കളങ്കത്തെ അവിടുന്നു കഴുകിക്കളയണെ! ഇതാണു് ഈ എഴുത്തു് എഴുതുന്നതിനു മുഖ്യമായി എന്നെ പ്രേരിപ്പിച്ചതു്."

"ഈ എഴുത്തിൽ ഞാൻ എന്റെ കാര്യം മാത്രമെ എഴുതിയിട്ടൊള്ളു. അവിടുന്നു് ഉൽക്കണ്ഠിതനായിരിക്കുന്ന ദേഹത്തെക്കുറിച്ചു് ഞാൻ ഒന്നും പറഞ്ഞിട്ടില്ല. അവളുടെ പേർ ഭൂമുഖത്തിൽനിന്നു അപ്രത്യക്ഷമായതായി വിചാരിച്ചുകൊള്ളുക. തിലോത്തമ എന്നൊരുത്തി ലോകത്തിൽ ജീവിച്ചിരുന്നകാര്യമേ അവിടുന്നു മറന്നുകളയുക."

എഴുത്തുമുഴുവൻ വായിച്ചുകഴിഞ്ഞപ്പോൾ ഉസ്മാൻ പറഞ്ഞു. "അമ്മെ! നിങ്ങൾ എന്റെ പ്രാണരക്ഷചെയ്തു. ഞാൻ അതിനു പകരം ചെയ്യാം."

വിമല ഒരു ദീർഘശ്വാസത്തോടുകൂടി പറഞ്ഞു. "കഷ്ടം ഇപ്പോൾ എനിക്കുവേണ്ടി എന്തുചെയ്യാൻ കഴിയും? നിങ്ങളെന്താണു ചെയ്യാൻ വിചാരിക്കുന്നതു്?" "ഒരു കാര്യം—"

"ആ കാര്യം ഞാൻ ചെയ്യാം." ഉസ്മാൻ സന്നദ്ധനായി പ

റഞ്ഞു. വിമലയുടെ കണ്ണുകൾ സപ്രകാശങ്ങളായി. അവൾ പറഞ്ഞു. "ഉസ്മാൻ നിങ്ങൾ എന്തുപറയുന്നു. ഈ ഭോഷിച്ചുപോയ ഹൃദയത്തെ ചതിക്കാൻ വിചാരിക്കുന്നതു് എന്തിനാണു്?"

ഉസ്മാൻഖാൻ തന്റെ വിരലിൽനിന്നു് ഒരു മോതിരം ഊരി കയ്യിൽപിടിച്ചു.

"ഈ മോതിരം സൂക്ഷിക്കുക. ഒന്നരണ്ടു ദിവസത്തേക്കു് ഒന്നും നടക്കയില്ല. കുട്ടൂഖാന്റെ ജന്മനക്ഷത്രദിവസം അടുത്തു. അന്നു വലിയ കോലാഹലമായിരിക്കും. രക്ഷികൾ എല്ലാം അന്നു സന്തോഷമഗ്നന്മാരായിരിക്കും. അന്നു രാത്രിയിൽ ഞാൻ നിങ്ങളെ ഇവിടെനിന്നു പുറത്തയക്കാം. അർദ്ധരാത്രിസമയത്തു നിങ്ങൾ അന്തഃപുരത്തിന്റെ പടിവാതുക്കൽ വരണം. അവിടെ ആരെങ്കിലും ഇതുപോലെയുള്ള മോതിരം നിങ്ങളെ കാണിച്ചാൽ അയാളോടൊരുമിച്ചു് പുറത്തേയ്ക്കുപോരണം. നിങ്ങളുടെ മോചനത്തിനു പ്രതിബന്ധം ഒന്നും ഉണ്ടാകയില്ലെന്നു് ഞാൻ വിശ്വസിക്കുന്നു. എന്നാൽ എല്ലാം ഈശ്വരസങ്കല്പംപോലെ വരട്ടെ."

"നിങ്ങളെ ഈശ്വരൻ അനുഗ്രഹിക്കട്ടെ; ഇതിലധികം എന്താണു് ഞാൻപറയുന്നതു"

അവളുടെ വാക്കുകൾ തടഞ്ഞു. അവൾക്കു പിന്നീടൊന്നും പറയാൻ ശക്തിയില്ലായിരുന്നു.

അവൾ യാത്രപറഞ്ഞു പോകാൻ ഭാവിച്ചപ്പോൾ ഉസ്മാൻഖാൻ വീണ്ടും പറഞ്ഞു "ഞാൻ ഒരു കാര്യംമുൻകൂട്ടിപ്പറഞ്ഞേക്കാം. നിങ്ങൾ തനിച്ചേ വരാവൂ. കൂടെ ഒരാൾകൂടി ഉണ്ടായിരുന്നാൽ നിങ്ങളുടെ ഉദ്ദേശ്യം സാധിക്കയില്ല; എന്നുമാത്രമല്ല അതു് അപത്തിനു് കാരണമായേക്കാനും മതി."

ഉസ്മാൻഖാൻ തിലോത്തമയെക്കൂടി കൊണ്ടുപോകുന്നതിനെ നിരോധിക്കയാണെന്നു് വിമലയ്ക്കു മനസ്സിലായി. അവൾ തന്നത്താൻ വിചാരിച്ചു. "ഞങ്ങൾക്കു രണ്ടാൾക്കും ഒരുമിച്ചുവാൻ പാടില്ലെങ്കിൽ തിലോത്തമ തനിച്ചുവരും." അവൾ ഉസ്മാനോടു് യാത്രപറഞ്ഞുപോയി.

എട്ടാം അദ്ധ്യായം.

സുഖപ്രാപ്തി.

നേരം ഓടുന്നു. എന്തായാലും കൊള്ളാം, അതിനു ഒരിക്കലും വിശ്രമമില്ല. ജനങ്ങളുടെ അവസ്ഥയെ അതു് ആലോചിക്കുന്നതേയില്ല. വഴിയാത്രക്കാരെ! കൊടുങ്കാറ്റും മഴയും നിങ്ങളെ ഉപദ്രവിക്കുന്നോ? അന്തരീക്ഷത്തിൽ മേഘങ്ങൾ അത്യുച്ചമായി ഗർജ്ജിച്ചു നിങ്ങളെ ഭയപ്പെടുത്തുന്നോ? കാറ്റിന്റെ പരാക്രമം നിങ്ങളെ അസഹ്യപ്പെടുത്തുന്നോ? മഴ നിങ്ങളെ നനയ്ക്കുന്നോ? അലിപ്പഴങ്ങൾ നിങ്ങളുടെ ശരീരത്തിൽ നിർദ്ദയമായി പതിക്കുന്നോ? നിങ്ങൾക്കു ഇതിൽനിന്നു് എങ്ങും ഒരു രക്ഷാസ്ഥാനം ലഭിക്കുന്നില്ലെ? കുറെ ക്ഷമിക്കുക; സ്നേഹിതാ ഈ ദിവസംപോയി മറൊരുദിവസം വരും, ഒരു ക്ഷണനേരത്തേക്കു് ക്ഷമിച്ചിരിക്കുക. ഈ ശൂന്യമായ ദിവസത്തിനു പകരം ഭാഗ്യപൂർണ്ണമായ ഒരു ദിവസം വരുന്നുണ്ടു്. രാത്രിയായതുകൊണ്ടു ഭ്രമിക്കേണ്ട. സൂര്യോദയം ഇനിയും ഉണ്ടാകും. നാളെവരെ ക്ഷമിക്കുക.

അരുടെ ദിവസങ്ങളാണു് പോകാത്തതു്? തന്റെ നിർഭാഗ്യത്തെ ശാശ്വതമാക്കത്തക്കവണ്ണം അരുടെ ദിവസങ്ങളാണു് അനശ്വരമായി നില്ക്കുന്നതു്? സോദരാ! നീ എന്തിനു കരയുന്നു? തന്റെ ഭാഗ്യത്തെ ശാശ്വതമാക്കത്തക്കവണ്ണം അരുടെ ദിവസങ്ങളാണു് നിശ്ചഞ്ചലമായി നില്ക്കുന്നതു്? നീ എന്തിനാണു് ചിന്തിതന്നാത്താൻ വലിയഭാവം നടിക്കുന്നതു്?

തിലോത്തമ പൊടിയിൽ കിടന്നുരുളുന്നു: എന്നിട്ടുംദിവസങ്ങൾ ഗമിക്കുന്നു.

പ്രതികാരേച്ഛ വിമലയുടെ ഹൃദയത്തെ തന്റെ മന്ദിരമാക്കിയിരിക്കുന്നു. അതിന്റെ കടിയേറ്റു് അവളുടെ രോമങ്ങൾപോലും വിഷപൂർണ്ണമായിരിക്കുന്നു. ഒരു നിമിഷം മാത്രമെങ്കിലും ആ വിഷമേറ്റിരിക്കുക പ്രയാസമാണു്. ഒരു ദിവസം തികയണമെങ്കിൽ അതുപോലെ എത്ര നിമിഷങ്ങൾ വേണം? എന്നിട്ടും അവളുടെ ദിവസങ്ങളും ഗമിക്കുന്നില്ലെ?

ജേതാവായ കുട്ടൂഖാൻ സുഖാനുഭോഗത്തിൽ കിടന്നു നീന്തുന്നു. അദ്ദേഹത്തിന്റെ ദിവസങ്ങൾ ഭാഗ്യപൂർണ്ണങ്ങളായി കഴിഞ്ഞുപോകുന്നു. എന്നാൽ അവയും പോകാതെ ഇരിക്കുന്നില്ല.

ജഗത്സിംഹൻ രോഗശയ്യയിൽ കിടക്കുകയാണല്ലൊ. രോഗായുരന്മാക്ക് നേരം എത്ര പതുക്കെ ഇഴയുകയാണെന്നു് ആക്കും അറിയാം. അദ്ദേഹത്തിന്റെ ദിവസങ്ങളും കഴിഞ്ഞുപോകുന്നു.

അതേ! ദിവസങ്ങൾ ചിലതു കഴിഞ്ഞു. ജഗത്സിംഹനു് രോഗശമനം തുടങ്ങി. കാലപാശങ്ങളിൽ നിന്നു രക്ഷപ്പെട്ട കുമാരനു് ദിവസംപ്രതി സുഖമുണ്ടായി. ആദ്യം അദ്ദേഹത്തിന്റെ ശരീരാപാടവം ശമിച്ചു; പിന്നീടു് ഭക്ഷണത്തിനു് രുചിയുണ്ടായി; അതിനുശേഷം ശരീരബലം വർദ്ധിച്ചു; അതിനോടുകൂടി ഉൽക്കണ്ഠയും ഉളവായി.

അദ്ദേഹത്തിന്റെ ആദ്യത്തെ വിചാരം "തിലോത്തമ" എവിടെ എന്നായിരുന്നു. അദ്ദേഹത്തിനു് സുഖം കണ്ടുതുടങ്ങിയ ദിവസം മുതൽ അവിടെ ചെന്നവരോടെല്ലാം തിലോത്തമയെക്കുറിച്ചു് മനസ്സമാധാനരഹിതനായി ഓരോന്നു ചോദിച്ചു. എന്നാൽ ആരുംതന്നെ തൃപ്തികരമായ ഒരു ഉത്തരവും കൊടുത്തില്ല.

അയിഷായ്ക്കു് ഒന്നും അറിഞ്ഞുകൂടായിരുന്നു. ഉസ്മാൻഖാൻ ഒന്നും പറഞ്ഞില്ല. ഭൃത്യന്മാരും പരിചാരികമാരും അറിയാഞ്ഞിട്ടൊ, കുട്ടൂഖാൻ വിലക്കിയിരുന്നതുകൊണ്ടൊ ഒന്നും പറഞ്ഞില്ല. കുമാരനു് ശ്മശാനശയ്യയിൽ കിടന്നതുപോലെ തോന്നി.

അദ്ദേഹത്തിന്റെ രണ്ടാമത്തെ വിചാരം അദ്ദേഹത്തിന്റെ സ്വന്തഭാവിയെക്കുറിച്ചു് ആയിരുന്നു. "എന്റെ ഭവിഷ്യത്തു് എന്താണു്? ഈ ചോദ്യത്തിനു് ശരിയായ ഒരു ഉത്തരംപറയാൻ ആക്കു് കഴിയും? കുമാരൻ ഒരു തടവുകാരനായിരുന്നു. ഉസ്മാൻഖാന്റേയും അയിഷയുടേയും കരുണകൊണ്ടു് തനിക്കു പാക്കാൻ ഒരു കാരാഗൃഹത്തിനു പകരം സുരഭിലവും സാധനസാമഗ്രികളോടു കൂടിയതുമായ ഒരുമുറികിട്ടി. പരിചാരികമാരും പരിചാരകന്മാരും അദ്ദേഹത്തിന്റെ പാകംനോക്കി ശുശ്രൂഷിച്ചു ചോദിക്കുന്നതിനുമുമ്പു് തന്നത്താൻ അവശ്യപ്പെട്ടന്ന സകല സാധനവും ലഭിച്ചു. അയിഷാ ഒരുസോദരിയേക്കാൾ താല്പര്യത്തോടുകൂടി അദ്ദേഹത്തിനെ പരിചരിച്ചു. ഇതൊക്കെ ശരിതന്നെ. എന്നാൽ ഒരു ഭടൻ മുറിയുടെ വാതുക്കൽ സദാ ഗാട്ടനിലുണ്ടായിരുന്നു. വേണ്ട മധുരപാനീയങ്ങൾ കൊടുത്തു് സ്വർണ്ണക്കൂട്ടിനകത്തു അടച്ചിരിക്കുന്ന ഒരു പക്ഷിയുടെ ദശ അദ്ദേഹം അനുഭവിച്ചു. അദ്ദേഹത്തിനു് സ്വാതന്ത്ര്യം എന്നു ലഭിക്കും? അതിനു വല്ല മാർഗ്ഗവുമുണ്ടൊ? അദ്ദേഹത്തിന്റെ സേനകർ എവിടെ? നായകനില്ലാത്ത അവരുടെ അവസ്ഥ എന്താണു്?

അയിഷായെക്കുറിച്ചായിരുന്നു പിന്നത്തെവിചാരം.

"ഈ ജഗന്മോഹിനി—നന്മയുടേയും ഔദാര്യത്തിന്റേയും മൂർത്തിയായ ഈ രമണീയാകൃതി നമ്മുടെ ഈ കളിമണ്ണുകൊണ്ടുള്ള ഈ ഭൂമിയിൽ എങ്ങിനെ ഉണ്ടായി?"

അയിഷാ ഒട്ടും വിശ്രമമെടുക്കുന്നില്ല; അവൾക്കു ക്ഷീണമേ ഇല്ല; അവൾ ഒട്ടും ഉപേക്ഷ കാണിക്കുന്നില്ല എന്നു് കുമാരൻ കണ്ടു. അവളുടെ പരിചര്യകൾ ഇടവിടാത്തവയായിരുന്നു. ജഗത്സിംഹൻ ദീനമായി കിടന്നിരുന്നടത്തോളം കാലം അവൾ കയ്യിൽ ഒരു പൂച്ചെണ്ടോടുകൂടി 'നവമായിളിച്ച സൂര്യനെപ്പോലെ' ദിവസന്തോറും രാവിലെ തന്റെ മുറിയിൽ വരുന്നതു് അദ്ദേഹം കണ്ടു; കുളിക്കും രാവിലെ ക്ഷേണത്തിനും മറ്റുമുള്ള സമയം കഴിഞ്ഞിട്ടും അവൾ അവിടെത്തന്നെ ഇരിക്കുന്നതു് അദ്ദേഹം കണ്ടു; അവൾ ദിനകൃത്യങ്ങൾ അതിവേഗം കഴിച്ചിട്ടു് ഉടനെ തിരിച്ചുവരുന്നതും രാത്രിയിൽ മാതാവു് അവൾ അയയ്ക്കുന്നതുവരെ അവിടെ ഇരുന്നു തന്നെ ശുശ്രൂഷിക്കുന്നതും അദ്ദേഹം കണ്ടു.

രോഗശയ്യയിൽ പലരും കിടന്നിരിക്കാം. എന്നാൽ ഒരു സുന്ദരിയായ യുവതിയുടെ ശുശ്രൂഷകൾ ലഭിക്കുന്നതിനും അവളുടെ കരപല്ലവങ്ങളാൽ താലവൃന്തത്തിൽനിന്നുള്ള മധുരമായ വായു അനുഭവിക്കുന്നതിനും യാതൊരുത്തനു് ഭാഗ്യം ലഭിച്ചിട്ടുണ്ടോ അവൻ ദീനമായി കിടക്കുന്നതും അത്രയുമല്ല എന്നു പറയാതിരിക്കയില്ല.

ജഗത്സിംഹന്റെ ദീനം തന്റെ ശുശ്രൂഷകൾ അവശ്യപ്പെട്ടിടത്തോളം അയിഷാ ഇടവിടാതെ അദ്ദേഹത്തിനെ പരിചരിച്ചു. അദ്ദേഹത്തിനു് ഒന്നിനൊന്നു് സുഖം കണ്ടു തുടങ്ങിയപ്പോൾ അവളുടെ വരവു് ഒന്നിനൊന്നു കുറഞ്ഞു. അദ്ദേഹത്തിനു് പൂർണ്ണസുഖം ലഭിച്ചപ്പോൾ തുടങ്ങി അവൾ വളരെ ദുർല്ലഭമായിട്ടേ വന്നൊള്ളൂ. അപ്പോഴൊക്കയും ഉസ്മാൻഖാനും കൂടിയുണ്ടായിരുന്നു.

ഒരു ദിവസം വൈകുന്നേരം ജഗത്സിംഹൻ കോട്ടയ്ക്കു വെളിയിൽ അകലയ്ക്കു നോക്കിക്കൊണ്ടു വാതായനത്തിനു സമീപം നിൽക്കുകയായിരുന്നു. ജനങ്ങൾ ഓരോ കാര്യങ്ങൾ നടത്തുന്നതിനോ വിനോദങ്ങൾ ചെയ്യുന്നതിനോ വേണ്ടി അവരവരുടെ ഉദ്ദിഷ്ടസ്ഥലങ്ങളിലേക്കു പ്രയാണം ചെയ്തുകൊണ്ടിരുന്നു. കുമാരൻ തന്റെ അവസ്ഥയെ അവരുടേതുമായി സവ്യസനം താരതമ്യപ്പെടുത്തി നോക്കി. ഒരിട

ത്തു് ഒരാളിന്റെയോ വസ്തുവിന്റെയോ ചുറ്റുമായി ചില അളുകൾ പട്ടമിട്ടു നിന്നിരുന്നു. കുമാരന്റെ ദൃഷ്ടി അവിടേയ്ക്കു ഗമിച്ചു. ആ അളുകൾ എന്തോ വിനോദത്തിൽ ഏർപ്പെട്ടിരിക്കയാണെന്നു് അദ്ദേഹത്തിനു മനസ്സിലായി. അവരുടെ മദ്ധ്യത്തിലുണ്ടായിരുന്നതു് ഒരു വസ്തുവോ ആളോ എന്നു് കാണാൻപാടില്ലായിരുന്നു. അതെന്താണെന്നറിയണമെന്നു് അദ്ദേഹത്തിനു കൌതുകമുണ്ടായി. കുറേക്കഴിഞ്ഞപ്പോൾ അവിടെ നിന്നിരുന്നവരിൽ പലരും പിരിഞ്ഞുപോയി. അപ്പോൾ ഒരു മനുഷ്യൻ അവിടെ നിന്നു് ഒരു ഗ്രന്ഥത്തിൽ നോക്കിഎന്തോ വായിച്ചു് ആളുകളെ കേൾപ്പിച്ചു രസിപ്പിക്കയാണെന്നു് അദ്ദേഹം കണ്ടു. അയാളുടെ ആകൃതി അദ്ദേഹത്തിന്റെ ഹൃദയത്തെ ആകർഷിച്ചു. അയാളെക്കണ്ടാൽ ഇടിവെട്ടി ഇലകൾ കൊഴിഞ്ഞ ഒരു കരിമ്പനയാണെന്നു തോന്നും. എന്നാൽ പനയ്ക്കു് ഇത്ര വലിയ നാസികാദ്വാരങ്ങൾ കാണുകയില്ല. എന്നേയുള്ളു. അയാളുടെ വായനയും അപ്പോഴുള്ള ഗോഷ്ടികളും എല്ലാം കണ്ടു് രാജകുമാരൻ വിനോദിച്ചും കൊണ്ടു നില്ക്കുമ്പോൾ ഉസ്മാൻഖാൻ കടന്നുവന്നു.

അവർ അന്യോന്യം വന്ദനംചെയ്തതിനുശേഷം ഉസ്മാൻഖാൻ ചോദിച്ചു. "അവിടുന്നു് എന്തൊന്നാണു് ഇത്ര കൌതുകത്തോടുകൂടി നോക്കുന്നതു്?"

കു—അതു് ഒരു മനുഷ്യനോ മരമോ? നിങ്ങൾ അങ്ങോട്ടു നോക്കുക?

ഉ—അവിടുന്നു് ഇതിനുമുമ്പിൽ ഇയ്യാളെ കണ്ടിട്ടില്ലെ?

കു—ഇല്ല.

ഉ—അയാൾ നിങ്ങളുടെ ബ്രാഹ്മണരിൽ ഒരാൾ അത്രെ. അയാളുടെ സംഭാഷണം കേൾക്കേണ്ടതാണു്. അയാളെ ഞാൻ ഗിരിമന്ദിരത്തിൽവച്ചു കണ്ടു.

കുമാരനു് ഉൽകണ്ഠ വർദ്ധിച്ചു. അയാൾ ഗിരിമന്ദിരത്തിൽ അയിരുന്നോ? അയാൾക്കു് തിലോത്തമയെക്കുറിച്ചു വല്ലതും അറിയാമായിരിക്കുമോ?

കുമാരൻ ഹൃദയചാഞ്ചല്യത്തോടു ചോദിച്ചു. "അയാളുടെ പേർ എന്താണു്?"

ഉസ്മാൻഖാൻ വളരെനേരം ആലോചിച്ചതിന്റെ ശേഷം പറഞ്ഞു. അയാളുടെ പേരു് ഞങ്ങൾക്കു ഓർമ്മിക്കാൻ പ്രയാസമായിട്ടുള്ളതാണു്. എന്തു്? ഗണപതി—അല്ല—ഗജപതി എന്നാണു്. അതിനോടുകൂടി നീണ്ട വേറെ ഒരു പേരും ഉണ്ടു്. ഞാൻ ഓർത്തുനോക്കട്ടെ.....ഗജപതി വിദ്യാദിഗ്ഗജൻ എന്നു്.

കു—വിദ്യാദിഗ്വിജയൻ! ഒരു നല്ല സ്ഥാനപ്പേരുതന്നെ. പേരി നും സ്ഥാനപ്പേരിനും തമ്മിൽ നല്ല പൊരുത്തം ഉണ്ട്. അയാ ളോട് ഒന്നു സംസാരിച്ചാൽ കൊള്ളാമെന്ന് എനിക്കു മോഹം തോ ന്നുന്നു.

ഉ—അതിനെന്താണു് വിരോധം. അവർ അടുത്തമുറിയിൽ പോയി ഇരുന്ന് ദിഗ്വിജയനെ അകത്തേക്കു വരുത്തി.

ൻ—ാം അദ്ധ്യായം.

ദിഗ്വിജയന്റെ സംഭാഷണം.

ദിഗ്വിജയൻ പ്രവേശിച്ച ഉടനെ കുമാരൻ ചോദിച്ചു. "ഹേ അങ്ങു് ഒരു ബ്രാഹ്മണനാണോ."

ദിഗ്വിജയൻ കയ്യാട്ടിക്കൊണ്ടു് പറഞ്ഞു.

"യാവന്മേരൌസ്ഥിതാദേവാഃ
യാവൽ ഗംഗാമഹീതലെ
അസാരേഖലുസംസാരേ
സാരംശ്ലോകത്രയമന്ദിരം."

ജഗത്സിംഹനു് ചിരി വന്നുപോയി. അതിനെ അടക്കാനായി അദ്ദേഹം തല കുനിച്ചു. ഗജപതി കുമാരനു് ആശിർവ്വാദമായി "കോപൊൻ മാന്യനായ സ്വാമിയെ അനുഗ്രഹിക്കട്ടെ" എന്നു പറഞ്ഞു.

കു—ഞാൻ ഒരു മുസൽമാനല്ല. ഒരു ഹിന്ദുവത്രെ.

ദിഗ്വിജയൻ—(ആത്മഗതം) "കള്ളൻ! ഇവൻ നിശ്ചയമായും ഒരു ശ്ലേച്ഛനത്രെ. അവൻ എന്നെ കളിപ്പിക്കാൻ വട്ടംകൂട്ടുകയാണു്. ഇതിലെന്തൊ ഉദ്ദേശമുണ്ടു്. അല്ലെങ്കിൽ എന്നെ എന്തിനാണു് ഇവിടെ വരുത്തിയതു്? അയാൾ ഭയത്തോടുകൂടി പറഞ്ഞു. (പ്രകാശം) "ശ്രേഷ്ഠനായ സാഹിബ്! ഞാൻ അവിടുത്തെ അറിയും; അവിടുത്തെ ചോറു തിന്നാണു് ഞാൻ ജീവിക്കുന്നതു്. എന്നെ ഉപദ്രവിക്കരുതെ, ഞാൻ അവിടുത്തെ അടിമ അത്രെ."

ജഗത്സിംഹന് കാര്യം തന്നസ്സിലായി.

"അങ്ങ് ഒരു ബ്രാഹ്മണനല്ലെ? ഞാൻ ഒരു രജപുത്രനും ആകുന്നു. അതുകൊണ്ട് എന്നോട് ഇങ്ങനെ സംസാരിക്കരുത്. അങ്ങയുടെ പേരു ഗജപതി വിദ്യാദിഗ്ഗജൻ എന്നല്ലെ?"

ദിഗ്ഗജ—(ആത്മഗതം) കണ്ടൊ ഇവനു് എന്റെ പേർ അറിയണം. എന്തൊരാപത്താണോ ഇവൻ എന്റെ തലയിൽകേറാൻ പോകുന്നതു്. (പ്രകാശം) ശ്രേഷ്ഠനായ ഷായിക്കു് എന്നിൽ ദയചെയ്യണേ! ഞാൻ ഒരു പാവപ്പെട്ടവൻ. ഞാൻ ഇതാ അവിടുത്തെ നമസ്കരിക്കുന്നു."

ഈ വിഡ്ഢിയിൽനിന്നു് നേരെയുള്ള വഴിയിൽ തനിക്കു് യാതൊന്നും ഗ്രഹിക്കാൻ കഴികയില്ലെന്നു് കുമാരനു മനസ്സിലായി. അതിനാൽ അയാളുടെ ശ്രദ്ധയെ മറ്റു വിഷയത്തിലേക്കു് മാറ്റുന്നതിനായി അദ്ദേഹം പറഞ്ഞു.

"ആ ഗ്രന്ഥം എന്താണു്."

"മാണിക്കു് പീറിനെക്കുറിച്ചുള്ള ഒരു ഗ്രന്ഥം."

"അങ്ങു ഒരു ബ്രാഹ്മണനുമാണു്. പീറിനെക്കുറിച്ചുള്ള ഗ്രന്ഥവുംകൊണ്ടു നടക്കുന്നുവോ?

"ഞാൻ ഒരു ബ്രാഹ്മണനായിരുന്നു, എന്നാൽ ഇപ്പോൾ അല്ല."

കുമാരനു് ആശ്ചര്യവും മുഷിവും ഉണ്ടായി. "അങ്ങു് ഗിരിമന്ദിരത്തിൽ താമസിച്ചിരുന്നു അല്ലെ?"

ദി—(ആത്മഗതം) വലിയ ആപത്തായി ഞാൻ വീരേന്ദ്രസിംഹന്റെ പ്രാകാരത്തിൽ പാത്തിരുന്നു എന്നുള്ള കഥയും ഇവൻ മനസ്സിലാക്കിയിരിക്കുന്നു. അയ്യോ! എന്നെയും വീരേന്ദ്രസിംഹനെചെയ്തതുപോലെ ചെയ്യുന്നതു നിശ്ചയം. ബ്രാഹ്മണൻ കരഞ്ഞുതുടങ്ങി. (പ്രകാശം) പ്രഭോ! കൃപയുണ്ടാകണേ! എന്നെ കൊല്ലരുതെ! ഞാൻ അവിടുത്തെ അടിമ അത്രെ.

"തനിക്കു ഭ്രാന്തുണ്ടൊ?"

"ഇല്ല പ്രഭോ! ഞാൻ അവിടുത്തെ ഭൃത്യൻ; പാദശുശ്രൂകനായ ദാസൻ!"

കു—പേടിക്കാതിരിക്കു! അങ്ങേ പുസ്തകത്തിൽ കുറെ ഭാഗം വായിച്ചു കേൾക്കട്ടെ?

അയാൾ കണ്ണുനീർ തുടച്ചുംവച്ചു് വായിച്ചുതുടങ്ങി. കുറേക്കഴിഞ്ഞപ്പോൾ കുമാരൻ ചോദിച്ചു.

"അങ്ങു് ഒരു ബ്രാഹ്മണനായിരുന്നുംകൊണ്ടു് ഈ ഗ്രന്ഥം വായിക്കുന്നതു് എന്തിനു്?"

"എന്നെ മാർഗ്ഗത്തിൽ ചേർത്തു."

—അതെങ്ങിനെ?

ദിഗ്ഗു—മുസൽമാൻ സ്വാമിമാർ കോട്ടയിൽ കടന്നതിനുശേഷം അവർ എന്നെ നെയ്ച്ചോർ ഊട്ടി. പിന്നെ കുറാൻ വായിപ്പിച്ചു. കുറച്ചുകഴിഞ്ഞപ്പോൾ ഇനി അങ്ങ് ഒരു മുസൽമാൻ അയ്യെന്നു് എന്നോടു പറഞ്ഞു.

കു—മറ്റുള്ളവരൊക്കെ എന്തുചെയ്തു?

ദി—എല്ലാ ബ്രാഹ്മണരേയും മാർഗ്ഗത്തിൽ ചേർത്തു.

കുമാരൻ ഉസ്മാന്റെ മുഖത്തു സൂക്ഷിച്ചുനോക്കി. ഉസ്മാനു ശകാരത്തിന്റെ അർത്ഥം മനസ്സിലായി അദ്ദേഹം പറഞ്ഞു.

"അതെ! അതിലെന്തുദോഷമാണു്, മഹമ്മദുമതം മാത്രമാണു് സത്യമതം എന്നു ഞങ്ങൾ വിശ്വസിക്കുന്നു. അതുകൊണ്ടു് അതിനെ വ്യാപിപ്പിക്കാൻ ശ്രമിക്കുന്നതു് ഞങ്ങളുടെ കൃത്യമാണെന്നു് ഞങ്ങൾ വിചാരിക്കുന്നു."

ഉസ്മാൻഖാനോടു് ഉത്തരം പറയാതെ അദ്ദേഹം ദിഗ്ഗുജനോടുപറഞ്ഞു.

"ശ്രേഷ്ഠനായ വിദ്വാദിഗ്ഗുജ!"

ദിഗ്ഗുജ സാഹിബ്ബെ!" എന്നുവേണം ഇപ്പോൾ.

കൊള്ളാം, സാഹിബ്ബേ പ്രാകാരനിവാസികളിൽ മറുവല്ലവരെക്കുറിച്ചും അങ്ങേയ്ക്കു് അറിയാമൊ?

ഉസ്മാൻ കുമാരന്റെ ഉദ്ദേശ്യം എന്താണെന്നു് മനസ്സിലാകയാൽ ഉൽക്കണ്ഠിതഹൃദയനായിതീർന്നു.

ദി—അഭിരാമസ്വാമി ഓടി രക്ഷപ്പെട്ടു.
കു—വീരേന്ദ്രസിംഹനു് എന്തു സംഭവിച്ചു.
ദി—നവാബ് അവിടുത്തെ കഴുത്തുവെട്ടി വധിപ്പിച്ചു.

കുമാരന്റെ മുഖം ചുമന്നു. അദ്ദേഹം ഉസ്മാനോടു ചോദിച്ചു.
എന്താണു് ഈ ബ്രാഹ്മണൻ പറയുന്നതു സത്യമാണൊ?

ഉസ്മാൻ സഗൌരവംപറഞ്ഞു. "അതെ വിചാരണ കഴിച്ച ശേഷം അദ്ദേഹത്തിനെ രാജദ്രോഹകുറ്റത്തിനായി ശിക്ഷിച്ചു.

കുമാരന്റെ കണ്ണിൽ തീ പറന്നു.

കു—ഇതു് നിങ്ങളുടെ സമ്മതത്തോടുകൂടിയാണൊ ചെയ്തു്?

ഉ—അല്ല. എന്റെ ഉപദേശത്തിനു വിരുദ്ധമായിട്ടാണ് ചെയ്തതു്.

കുമാരൻ കുറെനേരം ഒന്നും മിണ്ടിയില്ല. അതിനിടയിൽ ഉസ്മാൻ ദിഗ്വജനോടു്,

"അങ്ങു പൊയ്ക്കൊൾക."

ദിഗ്വജൻ എണീച്ചുപോകാൻ ഭാവിച്ചപ്പോൾ കുമാരൻ അയാളുടെ കയ്യിൽ പിടിച്ചുനിത്തി.

"ഒരു വാക്കുകൂടി ചോദിക്കട്ടെ. വിമല എവിടെ?"

ബ്രാഹ്മണൻ ഒരു നെടുവീർപ്പിട്ട അയാളുടെ കണ്ണുകൾ നിറഞ്ഞു.

"വിമല ഇപ്പോൾ നവാബിന്റെ വെപ്പാട്ടിയായിരിക്കുകയാണു്."

കുമാരന്റെ ദൃഷ്ടി ഇടിത്തീപോലെ ഉസ്മാന്റെ മുഖത്തു പതിച്ചു. ഇതും സത്യമാണൊ?

അദ്ദേഹത്തിനോടുത്തരംപറയാതെ ഉസ്മാൻ "നീ എന്തിനിവിടെ നിൽക്കുന്നു. ഇറങ്ങിപ്പോ" എന്നു ബ്രാഹ്മണനോടു പറഞ്ഞു.

രാജകുമാരൻ തന്റെ പിടി മുറുക്കിയതിനാൽ അയാൾക്കു പോകാൻ കഴിഞ്ഞില്ല.

"ഒരു നിമിഷംകൂടി നില്ലൂ. ഒരു വാക്കുകൂടി പറഞ്ഞോട്ടെ, തിലോത്തമ?"

"തിലോത്തമയൊ? അവളും നവാബിന്റെ വെപ്പാട്ടിതന്നെ. അവൾക്കു സകല സുഖങ്ങളും കിട്ടുന്നുണ്ടു്."

"കുമാരൻ ബ്രാഹ്മണനെ ശക്തിയോടുകൂടി ഒന്നുതള്ളി അയാൾ കാരണമറിയാഞ്ഞതു് അയാളുടെ ഭാഗ്യംതന്നെ.

ഉസ്മാൻ വളരെ ലജ്ജിച്ചു. അദ്ദേഹം മൃദുസ്വരത്തിൽ പറഞ്ഞു.

"ഞാൻ ഒരു ഉദ്യോഗസ്ഥൻ മാത്രമാണു്."

"നിങ്ങൾ പിശാചിന്റെ ഉദ്യോഗസ്ഥനത്രെ."

പത്താം അദ്ധ്യായം.

ജഗത്സിംഹന് അന്നു രാത്രിയിൽ ഒട്ടും ഉറക്കം വന്നില്ലെന്നു വിശേഷിച്ചുപറയേണ്ടല്ലൊ. അദ്ദേഹം കിടന്നിരുന്ന ഹംസതൂലശയ്യ മുള്ളുകൊണ്ടുണ്ടാക്കിയതാണെന്നു അദ്ദേഹത്തിനു തോന്നി. അദ്ദേഹത്തിന്റെ ഹൃദയം നിറിക്കത്തി. മുമ്പു് അരുടെ മരണം തന്റെ ജീവിതത്തെ നിരവലംബമാക്കുമായിരുന്നൊ ആ തിലോത്തമ ഇങ്ങനെയായിട്ടും ഇനിയും ജീവിച്ചിരിക്കുന്നു എന്നായിരുന്നു അദ്ദേഹത്തിന്റെ വ്യസനം.

ആ മൃദുവായ പുഷ്പം—ആ ദിവ്യമായ മാധുര്യം, എവിടെ നോക്കിയാലും ജഗത്സിംഹന്റെ ദൃഷ്ടിക്കു മുമ്പിൽ പ്രത്യക്ഷമായി വിളങ്ങുന്ന ആ സൌകുമാര്യാഡംബരം—എവിടെ? വ്യസനനിബിഡമായ അവളുടെ വിചാരം—ദുസ്സഹമായ ഇരവു—ജഗത്സിംഹന്റെ കണ്ണുകളിൽനിന്നു അശ്രു ധാരധാരയായി ഒഴുകി.

പെട്ടന്നു പൈശാചികനായ കുട്ലൂഖാന്റെ ക്രീഡാഗൃഹം അദ്ദേഹത്തിന്റെ ഹൃദയത്തിൽ ആവിർഭവിച്ചു. അദ്ദേഹം ആ മൃദുല വിഗ്രഹത്തെ ആ ദുഷ്ടന്റെ മടിയിൽകണ്ടു. അദ്ദേഹത്തിന്റെ ഹൃദയം അഗ്നിപർവ്വതംപോലെ പ്രോജ്വലിച്ചു. അദ്ദേഹത്തിന്റെ ഹൃദയാന്തർഭാഗത്തു പ്രതിഷ്ഠിക്കപ്പെട്ടിരുന്ന ആ ദിവ്യവിഗ്രഹം ഇപ്പോൾ ഒരു പട്ടാണിയുടെ അന്തഃപുരവാസിനി അതുതന്നെയല്ല—ആ തിലോത്തമതന്നെ ഇപ്പോൾ കുട്ലൂഖാന്റെ ഒരു വെപ്പാട്ടി! കഷ്ടം.!

ഒരു രജപുത്രന് അപ്രകാരമുള്ള ഒരു വിഗ്രഹത്തെ അനുസ്മരിക്കാൻ കഴിയുമോ, അപ്രകാരം ദൂഷിതമായ ആ പ്രതിമയെ ഹൃദയത്തിൽനിന്നു നിഷ്കാസനം ചെയ്യാൻ സംശയിക്കപോലും ചെയ്യുന്നതു ഒരു രജപുത്രവംശജനു് ഉചിതമോ?

തിലോത്തമയുടെ അകൃതി ജഗത്സിംഹന്റെ ഹൃദയത്തിൽ കല്ലുപോലെ ഉറച്ചിരിക്കുന്നു. അതിനെ അവിടുന്നു എടുത്തുകളയുന്നതു ശക്യമാണൊ? ആ പ്രേമഭാജനമായ സ്വരൂപത്തെ മനസ്സിൽനിന്നു് എങ്ങനെ ദൂരീകരിക്കും? തനിക്കു ഓമ്മശക്തിയുള്ളടത്തോളംകാലം, തന്റെ ശരീരത്തിൽ മാംസവും രക്തവും ഇരിക്കുന്നേടത്തോളംകാലം; ആ പ്രതിമ ജഗത്സിംഹന്റെ ഹൃദയത്തിന്റേയും ആത്മാവിന്റേയുംഅധിപതിയായിരിക്കുന്നതാകുന്നു.

അദ്ദേഹത്തിന്റെ മനസ്സമാധാനത്തിന്റെ കഥ എന്തു പറയുന്നു? ഈ നാനാവിധങ്ങളായ വികാരങ്ങൾ അദ്ദേഹത്തിന്റെ ബുദ്ധിയെ ചലിപ്പിച്ചു. അദ്ദേഹത്തിന് ഓർമ്മ കുറഞ്ഞുതുടങ്ങി. നേരം വെളുക്കാറായിട്ടും കുമാരനു് ഇതുവരെ ശയ്യയെ അശ്രയിച്ചിട്ടില്ലാ. തന്റെ കരകമലത്താൽ മുഖത്തെ താങ്ങി മഞ്ചത്തിൽ ഒരു സ്ഥലത്തു് കുനിഞ്ഞിരിക്കുന്നതേയുള്ളു. അദ്ദേഹത്തിനു തലതിരിച്ചിൽ കലശലായിരിക്കുന്നു. ക്രമേണ അദ്ദേഹത്തിനുവിചാരശക്തിഇല്ലാതെ ആയി.

ഒരേ സ്ഥിതിയിൽതന്നെ വളരെനേരം ഇരുന്നതുകൊണ്ടു് അദ്ദേഹത്തിനു് ശരീരമാസകലംവേദനിച്ചു. കഠിനമായമനോവികാരത്താൽ ശരീരത്തിൽ പനിയുടെ ചൂടു് വ്യാപിച്ചു, പതുക്കെ അദ്ദേഹം എഴുനേറ്റു കിളിവാതലിന്റെ അടുക്കലേക്കുവന്നു.

തണുത്ത വസന്തവാതം അദ്ദേഹത്തിന്റെ ലലാടത്തെ തഴുകി. ചുറ്റും ഇരുട്ടായിരുന്നു. ഒരു നേരിയമേഘം ആകാശത്തിൽ പറന്നിരുന്നു. നക്ഷത്രങ്ങൾ പ്രത്യക്ഷങ്ങളല്ലായിരുന്നു. അകലെയുള്ള വൃക്ഷങ്ങൾ ആകാശമണ്ഡലത്തിനു താഴെ ഒരു അന്ധകാരഭിത്തിപോലെ നിന്നു. അവയുടെ ആകാരത്തിൽ പറന്നുകൂടിയിരിക്കുന്ന മിന്നാമിനുങ്ങുകൾ വജ്രങ്ങൾപോലെ ശോഭിച്ചു. മുൻവശത്തുള്ള കുളത്തിൽ വൃക്ഷങ്ങളുടെയും നഭോമണ്ഡലത്തിന്റെയും പ്രതിഛായ ഇരുളിൽ അവ്യക്തമായി കാണപ്പെട്ടു.

മേഘങ്ങളിൽതട്ടി ശീതശീതമായ നിശാവാതം ജഗത്സിംഹന്റെ ശരീരോഷ്മത്തെ കുറഞ്ഞാനും ശ്രമിച്ചു. അദ്ദേഹം സ്വാഹസ്തത്താൽ തന്റെ ഉത്തമാംഗത്തെ താങ്ങിക്കൊണ്ടു് വാതായനത്തിന്റെ സമീപത്തുനിന്നു. ഉറക്കമില്ലായ്കകൊണ്ടും ഓരോവിധ ചിന്തയാലുള്ള മനഃപ്രവൃത്തികൊണ്ടും കുമാരൻ നന്നാ പരവശനായി. അതിനാൽ തണുത്തകാറ്റു് അദ്ദേഹത്തിന്റെ ചിന്തകൾക്കു ഒരു മാറ്റം ഉണ്ടാക്കി. ഇപ്പോൾ അദ്ദേഹം നിരാശയ്ക്കു വശംവദനായി. അദ്ദേഹം ഏതാനും ക്ഷണങ്ങൾ, ഇരുണ്ടു് ഒരു നക്ഷത്രംപോലും ഇല്ലാത്ത ആകാശത്തിലേയ്ക്കു നോക്കി; അനന്തരം അശ്രുമലിനമായ കണ്ണുകളോടുകൂടി അന്ധകാരമയവും ആഹ്ലാദലേശം ഇല്ലാത്തതുമായ തന്റെ സ്വന്തം ഹൃദയത്തെ വീക്ഷിച്ചു. അപ്പോൾ കഴിഞ്ഞകഥകളൊക്കെ അദ്ദേഹത്തിന്റെ മനോനേത്രത്തിനു് പ്രത്യക്ഷമായി. ശൈശവവും യൌവനവും അതിന്റെ എല്ലാ ആനന്ദങ്ങളും എല്ലാം അദ്ദേഹം കണ്ടു. ഇങ്ങനെ അദ്ദേഹം ചിന്തയിൽ മഗ്നനായി. അദ്ദേഹത്തിനു ഒരു മയക്കം

ഉണ്ടാകയും അതിനിടയിൽ അദ്ദേഹം ഒരു സ്വപ്നംകാണുകയുംചെയ്തു. അതു ഒരു ഭയങ്കരമായ സ്വപ്നമായിരുന്നു. അദ്ദേഹത്തിന്റെ മുഖംകഠിനവേദന അനുഭവിക്കുന്നതുപോലെ കാണപ്പെട്ടു; ചുണ്ടുകൾവിറച്ചു. നെറ്റിത്തടത്തിൽ വിയർപ്പുതുള്ളികൾ പൊടിഞ്ഞുകാണായി; മുഷ്ടികൾ തന്നത്താൻ മുറുകി.

പെട്ടെന്നു അദ്ദേഹം ഞെട്ടിഉണർന്നു; അനന്തരം മുറിയിൽ അങ്ങോട്ടും ഇങ്ങോട്ടും മുറികിനടന്നു. ഇപ്രകാരം എത്രനേരം അദ്ദേഹം കഷ്ടത അനുഭവിച്ചു എന്നു പറവാൻപ്രയാസം.

പ്രഭാതസൂര്യകിരണങ്ങളാൽ പ്രകാശഭിത്തികൾ ജ്വാജ്വലങ്ങളായി, എന്നിട്ടും കുമാരൻ നിദ്രയിൽനിന്നും ഉണർന്നിട്ടില്ല. അദ്ദേഹം ഒരു കിടക്കയൊ തലയണയൊ ഒന്നുംകൂടാതെ വെറുംനിലത്തു നീണ്ടുനിവർന്നുകിടന്നു.

ഉസ്മാൻഖാൻ വന്നു് അദ്ദേഹത്തിനെ ഉണർത്തി, എണീച്ചഉടൻ ഉസ്മാൻഖാൻ കുമാരനെ വന്ദിച്ചു് അവിടുത്തെ കയ്യിൽ ഒരെഴുത്തു കൊടുത്തു. അദ്ദേഹം അതുവാങ്ങി ഒന്നും ഉരിയാടാതെ ഉസ്മാൻഖാന്റെ മുഖത്തു ദൃഷ്ടി ഉറപ്പിച്ചു. കുമാരന്റെ ഹൃദയം സുസ്ഥിരമായിരിക്കയല്ലെന്നു് ഉസ്മാനു് മനസ്സിലായി. അതിനാൽ അതുകാര്യമായി സംസാരിക്കാൻ ഉചിതമായ സമയം അല്ലെന്നുവിചാരിച്ചു് അദ്ദേഹം പറഞ്ഞു.

"കുമാര! അവിടുത്തെ ഈ അവസ്ഥയുടെ കാരണം എന്താണെന്നു ഞാൻ ഇപ്പോൾ ചോദിക്കുന്നില്ല. ഈ എഴുത്തിന്റെ ഉടമസ്ഥയോടു് അതു അവിടുത്തെ എല്പിക്കാംഎന്നു ഞാൻ വാഗ്ദാനം ചെയ്തിട്ടുണ്ടു്. ഇതുവരെ അതു അവിടുത്തെ ഏല്പിക്കാതിരുന്നതിനുള്ളകാരണം ഇപ്പോൾ ഇല്ലാതെ ആയിരിക്കുന്നു എന്നു അവിടേയ്ക്കു അറിയാമല്ലൊ. എഴുത്തു ഇതാ! അവിടുന്നു് സൌകര്യംപോലെ ഇതുവായിക്കുക. ഞാൻ വൈകുന്നേരം വരാം; ഇതിനു ഒരു മറുപടി അയയ്ക്കണമെന്നു് വിചാരിക്കുന്നപക്ഷം അതു ഞാൻ കൊണ്ടുപോയിക്കൊടുക്കാം."

ഇപ്രകാരം പറഞ്ഞിട്ടു ഉസ്മാൻ എഴുത്തു് രാജകുമാരനെ ഏല്പിച്ചുംവച്ചുപോയി.

കുമാരന്റെ ഹൃദയം സ്വസ്ഥതയെ പ്രാപിച്ചപ്പോൾ അദ്ദേഹം വിമലയുടെ എഴുത്തു എടുത്തുവായിച്ചു. വായിച്ചുതീർന്നഉടനെ അതു ചിന്തിതീയിലിട്ടു. അതുമുഴുവൻ കത്തിതീരുന്നതുവരെ അതുതന്നെ സൂ

ക്ഷിച്ചുനോക്കിക്കൊണ്ടിരുന്നു. അനന്തരം അദ്ദേഹം തന്നോടുതാൻ ഇങ്ങനെ പറഞ്ഞു.

"എന്റെ ഹൃദയത്തിൽ മർമ്മഭേദകമായ വേദന ഉണ്ടാക്കുന്ന കറുത്തവർണ്ണം ഉള്ള ഓമ്മയെ ഉണ്ടാക്കുന്ന വസ്തുവിനെ ദഹിപ്പിക്കാൻ കഴിഞ്ഞു. ഹാ! ഹൃദയത്തെത്തന്നെ ഇതുപോലെ ചാമ്പലാക്കുമോ?" അതിനുശേഷം ജഗത്സംഹാരൻ തന്റെ ദിനകൃത്യങ്ങളെല്ലാം ചെയ്തു തന്റെ കുലദൈവത്തെ ദൃഢമായി മനസ്സിൽ സ്മരിച്ചുകൈകൂപ്പിക്കൊണ്ടു ഇങ്ങനെ പറഞ്ഞു.

"പിതാവേ! അവിടുത്തെ ഈ ദാസനെ പരിത്യജിക്കരുതെ! ഞാൻ ഒരു ക്ഷത്രിയനു് ഉചിതമായവിധത്തിൽ പ്രവർത്തിക്കും. അവിടുത്തെ അനുഗ്രഹം ലഭിക്കണമെന്നു മാത്രമേ ഞാൻ ഇച്ഛിക്കുന്നുള്ളു. ആ ദുഷ്ടനായ ഭൈരവന്റെ ഉപപത്നിയുടെ ഓമ്മയെ എന്റെ ഹൃദയത്തിൽനിന്നു ഞാൻ ബഹിഷ്കരിക്കും. അതിനുള്ള ശ്രമം ഒരുവേള എന്റെ ജീവഹാനിക്കു് സംഗതിവരുത്തിയേക്കാം. ഒരു മനുഷ്യനാൽകഴിവുള്ളടത്തോളം ഞാൻ ചെയ്യു; ഒരു മനുഷ്യനാൽ കഴിവുള്ളടത്തോളം ഞാൻ എന്നും ചെയ്തുയും ചെയ്യും. അഹോ! മനുഷ്യഹൃദയത്തിൽ അതിഹൃച്ചങ്ങളായവയെപ്പോലും അറിയാൻ ശക്തിയുള്ളോവേ! അങ്ങു് എന്റെ ആത്മാവിനെ പരിശോധിക്കുക! എനിക്കു ഇപ്പോഴും തിലോത്തമയിൽ അഭിനിവേശം ഉണ്ടോ എന്നും അവളെ കാൺമാൻ ഞാൻ ആഗ്രഹിക്കുന്നോ എന്നും അവിടേയ്ക്കു് അറിയാമല്ലോ. ക്രൂരമായ ഓമ്മ എന്നെ അവിച്ഛിന്നമായി സങ്കടപ്പെടുത്തുന്നു. ആ ആഗ്രഹം ഞാൻ ഉപേക്ഷിച്ചിരിക്കുന്നു. ആ ഓമ്മയിൽനിന്നു് സ്വതന്ത്രനാകുന്നതിനുകൂടി ഞാൻ ഒരിക്കലുംശക്തനാകയില്ലയോ? ഈശ്വരാ! എന്നിൽ ദയചെയ്യണേ; അല്ലെങ്കിൽ ക്രൂരമായ ഈ ഓമ്മ എന്റെ കഥ കഴിക്കും."

തിലോത്തമേ! നീ നിലത്തുകിടന്നു് എന്തോന്നാണു് സ്വപ്നം കാണുന്നതു്? കുഞ്ഞേ! വ്യാകുലമായ അന്ധകാരത്തിനിടയിൽ നീ തിരിഞ്ഞുകൊണ്ടിരിക്കുന്ന ആ ഏകനക്ഷത്രം അതിന്റെ വെളിച്ചത്തെ ഇനി ഒരിക്കലും നിനക്കു തരുമെന്നു തോന്നുന്നില്ല. ഈ കഠിനമായ കൊടുങ്കാറ്റത്തു ജീവരക്ഷയ്ക്കായി നീ അവലംബിച്ച ആ പലകക്കഷണം സമുദ്രത്തിന്റെ അടിയിൽ താണുകഴിഞ്ഞു. കഷ്ടം!

൧൧-ാം അദ്ധ്യായം.

മറിമായം.

പറഞ്ഞപ്രകാരം ഉസ്മാൻ വൈകുന്നേരം എത്തി, "കുമാര! അവ എഴുത്തിനു മറുപടി അയയ്ക്കാൻ അവിടുന്നു വിചാരിക്കുന്നുണ്ടോ?" എന്നു ചോദിച്ചു.

അദ്ദേഹം എഴുതി തയ്യാറാക്കിവച്ചിരുന്ന മറുപടി, ഉസ്മാനെ ഏല്പിച്ചു.

ഉസ്മാൻ അതുവാങ്ങി.

"അവിടുന്നു ക്ഷമിക്കണെ! ഉള്ളടക്കം എന്താണെന്നറിയാതെ കോട്ടയിൽ ഒരാളുടെ എഴുത്തു് മറെറാരാൾക്കു കൊടുക്കരുതെന്നു നിശ്ചയം ചെയ്തിരിക്കുന്നു."

കുമാരൻ ഉത്തരംപറഞ്ഞു. "എഴുത്തുവായിച്ചുനോക്കുന്നതിനു് വിരോധമില്ല. വായിച്ചുനോക്കി ഇഷ്ടമുണ്ടെങ്കിൽ കൊണ്ടുചെന്നു കൊടുക്കുക."

ഉസ്മാൻ എഴുത്തുതുറന്നുവായിച്ചു. ഇതായിരുന്നു അതിൽ എഴുതിയിരുന്നതു്.

"ദുർഭാഗ്യമായ വിമലെ! ഞാൻ നിങ്ങളുടെ അപേക്ഷയെ വിസ്മരിക്കയില്ല. എന്നാൽ നിങ്ങൾ വാസ്തവത്തിൽ നിങ്ങളുടെ ഭർത്താവിനെ സ്നേഹിച്ചുവെങ്കിൽ നിങ്ങൾ അദ്ദേഹത്തെ അനുഗമിക്കയും അതുകൊണ്ടു് നിങ്ങളുടെ പേരിനു ഉണ്ടായിട്ടുള്ള കളങ്കത്തെ മാർജ്ജനം ചെയ്കയും ചെയ്യുക."

ജഗത്സിംഹൻ.

"കുമാരാ! അവിടുന്നു ഒരു ക്രൂരഹൃദയനന്നെ."

"നിശ്ചയമായും കുട്ടൂഖാനേക്കാൾ അധികംക്രൂരനല്ല."

ഉസ്മാന്റെ മുഖം ചുവന്നു. അദ്ദേഹം നീരസത്തോടുകൂടി പറഞ്ഞു.

"അതു വിലക്ഷണമായ വിധത്തിൽ പട്ടാണികൾ അവിടുത്തോടു പെരുമാറിയിരിക്കുകയില്ല."

കുമാരനു ലജ്ജയും കോപവും ഉണ്ടായി.

"അതല്ല? ഞാൻ എന്നെക്കുറിച്ചുമല്ല പറഞ്ഞതു്. എന്നെ ഒരു തടവുകാരനായിട്ടു പിടിച്ചുതാണെങ്കിലും നിങ്ങൾ എന്നെ ദയാപൂർവ്വം

ശുശ്രൂഷിച്ചിരിക്കുന്നു; എനിക്കു എന്റെറജീവനേയും തന്നിരിക്കുന്നു. ശരിതന്നെ. നിങ്ങളുടെ അളുകളെ അടിക്കടി നശിപ്പിച്ചുകൊണ്ടിരുന്ന ഒരുവനെ നിങ്ങൾ കഠിനരോഗത്തിൽനിന്നും പരിത്രാണനം ചെയ്തിരിക്കുന്നു. ഘനമുള്ള ചങ്ങലകളാൽ ബന്ധിക്കപ്പെട്ട കാരാഗൃഹത്തിലെ ഇരുട്ടറകളിൽ അടയ്ക്കപ്പെടേണ്ട ഒരുവൻ നിങ്ങളുടെ സൌജന്യത്തെ അനുഭവിച്ചു പരിമളംനിറഞ്ഞ അറയിൽസുഖവാസംചെയ്യുന്നു. ഇതിലധികം ചെയ്വാൻ ആർക്കും ശക്യമല്ല. എന്നാൽ ഞാൻപറയുന്നതു് ഇതാണു്. നിങ്ങൾ എന്നെ വീണ്ടും വീണ്ടും നിങ്ങൾക്കു് കടപ്പെട്ടുത്തുന്നു. ഈ സുഖമെല്ലാം എങ്ങിനെ അവസാനിക്കുമെന്നു് ഞാൻ അറിയുന്നില്ല. ഞാൻഒരു തടവുകാരൻ ആണെങ്കിൽ എന്നെ ഒരു സ്വർണ്ണപഞ്ജരത്തിൽ അടച്ചു സൂക്ഷിക്കുന്നതിനുള്ള ഉപയോഗം എന്തു്? പറകതന്നെ."

ഉസ്മാൻ അക്ഷോഭം ഉത്തരം പറഞ്ഞു. "ദോഷലാഭത്തിൽ അവിടേക്കു് ഇത്ര അക്ഷമത എന്താണു്? ദോഷത്തെ ആരും അങ്ങോട്ടു ചെന്നു വരിക്കണമെന്നില്ല. അതു തന്നത്താനെ വന്നുകൊള്ളും"

കുമാരൻ സാഹങ്കാരംപറഞ്ഞു "നിങ്ങളുടെ ഈ പൂമെത്തയ്ക്കു് പകരം ഒരു വെറും കൽത്തറ സ്വീകരിക്കുന്നതു് ഒരു ദോഷമാണെന്നു് രജപുത്രന്മാർ വിചാരിക്കയില്ല."

ഉസ്മാൻ—നിർഭ്യാഗ്യദേവതയ്ക്കു് കൽത്തറയേക്കാൾ കഠിനമായ ഉപദ്രവങ്ങൾ ഉണ്ടാക്കാൻ കഴിവില്ലെങ്കിൽ അതു സാരമില്ല.

കുമാരൻ ഉസ്മാൻഖാനെ ഒന്നു സൂക്ഷിച്ചുനോക്കി.

"കൂട്ടുകാനെ അനുശാസിക്കാൻ എനിക്കു സാധിക്കാത്ത സ്ഥിതിക്കു വധപുരുഷന്റെ ഖഡ്ഗം എനിക്കു ഒരു ദോഷമല്ല.

ഉസ്മാൻ—പ്രഭോ! സൂക്ഷിച്ചു സംസാരിക്കുക. പട്ടാണികൾക്കു വെറും വായാടികളല്ല.

കുമാരൻ നിന്ദയോടുകൂടി ചിരിച്ചു പറഞ്ഞു. "സേനാധിപ! നിങ്ങൾ എന്നെപ്പേടിപ്പിക്കാനാണു് വന്നിരിക്കുന്നതു് എങ്കിൽ അതു് സാധിക്കയില്ല."

ഉ—നാം രണ്ടുപേരും അന്യോന്യം നല്ലവണ്ണം അറിയും. പിന്നെ എന്തിനാണു് വെറുംവാക്കുപറയുന്നതു്. ചില പ്രത്യേകകാര്യങ്ങൾ പ്രമാണിച്ചാണു് ഞാൻ അവിടുത്തെ അടുക്കൽ വന്നിരിക്കുന്നതു്.

ക—അതെന്താണു്? ഞാൻ കേൾക്കട്ടെ.

ഉ—ഞാൻ പുറപ്പെടുവിക്കുന്ന അഭിപ്രായം കുട്ടൂഖാന്റെ പ്രത്യേക കല്പനയിന്മേൽ പറയുന്നതാണു്. അതവിടുന്നു് മനസ്സിലാക്കണം.

ക—കൊള്ളാം.

ഉ—രജപുത്രന്മാരും പട്ടാണികളും തമ്മിൽ ഉള്ള ഈ കലഹം രണ്ടുഭാഗക്കാർക്കും വളരെ ദോഷം ഉണ്ടാക്കുന്നുണ്ടു്.

ക—പട്ടാണികളെ സമൂലം നശിപ്പിക്കാനാണു് ഞങ്ങളുടെ ഉദ്ദേശം

ഉ—ശരിതന്നെ. ഞങ്ങളെ നശിപ്പിക്കുമ്പോൾ നിങ്ങൾക്കുകുടി നാശം ഉണ്ടാകാതെ ഇരിക്കുന്നതാണോ? ഗിരിമന്ദിരം പിടിച്ചടക്കിയ അളുകൾ അതുപോലെ അശക്തന്മാരല്ലെന്നു് അവിടേയ്ക്കു തന്നെ അറിയാമല്ലൊ?

ജഗൽസിംഹന്റെ മുഖത്തു് ഒരു ചെറിയ പുഞ്ചിരിയുണ്ടായി. "അവക്കു് സാമർത്ഥ്യം ഉണ്ടെന്നു് ഞാൻ സമ്മതിക്കുന്നു."

ഉ—അതു് എന്തെങ്കിലുമായിരിക്കട്ടെ. ആത്മപ്രശംസചെയ്യുണമെന്നല്ല എന്റെ ഉദ്ദേശം. പട്ടാണികൾ ചക്രവർത്തിയോടു പിണങ്ങിയിരിക്കുന്ന കാലം അവക്കു് ഒറീസയിൽ ഒരിക്കലും സമാധാനമായി പാർക്കാൻ സാധിക്കുന്നതല്ല. എന്നാൽ ഒരുകാര്യം തീർച്ചതന്നെ. ഒരിക്കലും അവരെ കീഴടക്കാൻ അദ്ദേഹത്തിനു കഴിയുന്നതല്ല. ഓരോ വംശക്കാരുടെ പരാക്രമങ്ങളെക്കുറിച്ചു് ഇവിടെ ചിന്തിച്ചിട്ടുകാര്യമില്ല. രാജ്യനയങ്ങളെക്കുറിച്ചു് അവിടേയ്ക്കു് നല്ലപോലെ അറിയാമല്ലോ. ഒറീസ ഡൽഹിയിൽ നിന്നു് എത്ര അകലെ ആണെന്നു് വിചാരിച്ചു നോക്കുക. ചക്രവർത്തിക്കു് മാനസിംഹന്റെ അയുധബലം കൊണ്ടു് പട്ടാണികളെ കീഴടക്കാൻ സാധിച്ചു എന്നുതന്നെഇരിക്കട്ടെ. അങ്ങനെ ആണെങ്കിൽ ഒറീസയിൽ എത്രകാലം അദ്ദേഹത്തിന്റെ കൊടിപാറുമെന്നു വിചാരിക്കുന്നു? അദ്ദേഹത്തിന്റെ സൈന്യം ഇവിടം വിടുമ്പോൾ അദ്ദേഹത്തിനു് ഇവിടെയുള്ളതെല്ലാം കൈവിട്ടുപോകും. അക്ബർ ഈ രാജ്യം ഇതിനുമുമ്പൊരിക്കൽ പിടിച്ചടക്കിയില്ലെ? എന്നാൽ എത്രവർഷം അവിടെനിന്നു് അദ്ദേഹത്തിനു് കപ്പം ലഭിച്ചു. അദ്ദേഹത്തിനു് ഇനിയും ഇതുപിടിച്ചടക്കാൻ സാധിക്കുന്ന പക്ഷവും ഫലം മുമ്പിലത്തെപ്പോലെതന്നെ ഇരിക്കയുള്ളു. പിന്നെയും അദ്ദേഹം സേനയെ അയക്കുകയും പിടിച്ചടക്കുകയും, ചെയ്യുമായിരിക്കാം. വീണ്ടും പട്ടാണികൾ സ്വതന്ത്രന്മാരാകും, പട്ടാണികൾ ബംഗാളികളെ

ല്ലെന്ന് മനസ്സിലാക്കണം. അവർ ആരുടേയുംമുമ്പിലും മുട്ടുമടക്കിയിട്ടില്ല. ഒരുപട്ടാണിയെങ്കിലും ജീവനോടെ ഇരിക്കുന്നകാലത്തു് അതു് ഉണ്ടാകുന്നതുമല്ല. അതു നിശ്ചയം തന്നെ. പിന്നെ എന്തിനാണു്. രജപൂത്രന്മാരുടേയും പട്ടാണികളുടേയും രക്തം കൊണ്ടു് ഭൂമി മുടിക്കുന്നതു്?

"അതുകൊണ്ടു് എന്തുവേണമെന്നാണു് നിങ്ങൾപറയുന്നതു്?"

"ഞാൻ ഒന്നും അഭിപ്രായപ്പെടുന്നില്ല. എന്നാൽ എന്റെ സ്വാമിയുടെ അഭിപ്രായം സമാധാനമായിരിക്കണമെന്നാകുന്നു."

കു—എങ്ങനെയുള്ള സമാധാനം?

ഉ—രണ്ടുവശക്കാരും കുറേശ്ശ വിടണം. ബംഗാളത്തു തനിക്കുള്ളതൊക്കെ വിട്ടുകൊടുക്കാൻ കുട്ലൂഖാൻ സന്നദ്ധനായിരിക്കുന്നു. അക്ബർ ഒറീസയിൽ തനിക്കുള്ള അവകാശങ്ങളെ വിട്ടുകൊടുക്കട്ടെ അവിടെനിന്നും സൈന്യങ്ങളെ തിരിച്ചു വിളിക്കണം. മേലാൽ യുദ്ധത്തിനു വരുകയുമരുതു്. ഈ ഏർപ്പാടുകൊണ്ടു ചക്രവർത്തിക്കു് ഒരു നഷ്ടവുമില്ല. പട്ടാണികൾക്കു കുറെ നഷ്ടമുണ്ടായാലും. ഞങ്ങളുടെ സ്വന്ത ശ്രമംകൊണ്ടു് സമ്പാദിച്ചതിനെ ഞങ്ങൾക്കു വിട്ടുകൊടുക്കേണ്ടിവരുന്നു. അക്ബർക്കു് തനിയ്ക്കു സ്വന്തമാക്കാൻ കഴിയാത്തതിനെ വിട്ടുകൊടുത്താൽ മതി.

ജ—നല്ലതുതന്നെ. എന്നാൽ ഇതൊക്കെ എന്നോടു എന്തിനാണു പറയുന്നതു്? യുദ്ധത്തിനും സമാധാനത്തിനും ഒക്കെ അധികാരി മഹാരാജാ മാനസിംഹനാണു്. നിങ്ങൾ അദ്ദേഹത്തിന്റെ അടുക്കൽ അളയച്ചു കാര്യം പറയണം.

ഉ—ഞങ്ങൾ അങ്ങനെചെയ്തു. എന്നാൽ നിർഭാഗ്യത്താൽ പട്ടാണികൾ അവിടുത്തെ വധിച്ചിരിക്കുന്നതായി, ആരൊ മഹാരാജാവിനെ അറിയിച്ചിരിക്കുന്നു. ഇതുകേട്ട കോപംകൊണ്ടും വ്യസനംകൊണ്ടും അവിടുന്നു് സമാധാനത്തിനുള്ള യാതൊരപേക്ഷകളേയും സ്വീകരിക്കുന്നില്ല. തിരുമനസ്സുകൊണ്ടു് മരിച്ചിട്ടില്ലെന്നു് ഞങ്ങളുടെ ദൂതൻ ഉറപ്പുകൊടുത്തതിനെ അവിടുന്നു് വിശ്വസിക്കുന്നില്ല. അതിനാൽ അവിടുന്നു് സ്വയമേവ ദൌത്യംവഹിക്കയാണെങ്കിൽ മഹാരാജാവു് സമ്മതിക്കാൻ മതി.

കുമാരൻ ഉസ്മാൻഖാന്റെ മുഖത്തു സൂക്ഷിച്ചുനോക്കിക്കൊണ്ടു പറഞ്ഞു. "എല്ലാം നേരെ പറയുക. എന്റെ കയ്യക്ഷരം കണ്ടാൽ മഹാരാജാവു് വിശ്വസിക്കും എന്നുള്ള സ്ഥിതിക്കു് ഞാൻ സ്വയമേവ അവിടെ പോകണമെന്നു പറയുന്നതിന്റെ അർത്ഥം എന്താണു്?"

ഉ — കായ്യം ഇതാണ്. ഞങ്ങളുടെ ബലത്തെക്കുറിച്ച് മഹാരാജാവിനു നല്ലവണ്ണം അറിഞ്ഞുകൂടാ. അക്കായ്യം അവിടുത്തെ മനസ്സിലാക്കാൻ കുമാരനു് കഴിയും; എന്നാൽ അവിടുത്തെ ദയാപൂർവ്വമായ മദ്ധ്യസ്ഥതയിൽ നിന്നു് ഞങ്ങൾക്കു് കായ്യലാഭം ഉണ്ടാകാതെ ഇരിക്കയില്ല. ഒരെഴുത്തുമൂലം അതുണ്ടാക്കാൻ കഴിയുന്നതല്ല. സമാധാനത്തിന്റെ ആദ്യത്തെ ഫലങ്ങളിൽ ഒന്നു അവിടുത്തെ സ്വതന്ത്രനാക്കുന്നതായിരിക്കും. അതിനാൽ ഈ ഉടമ്പടി ഉണ്ടാക്കുന്നതിനു അവിടുന്നു് മൂലം ശ്രമിക്കണമെന്നു നവാബ് വിചാരിക്കുന്നു.

കു — എന്റെ അമ്മാവന്റെ അടുക്കൽ പോകുന്നതിനു എനിക്കു വിസമ്മതം ഇല്ല.

ഉ — അതിൽ എനിക്കു സന്തോഷമുണ്ടു്. ഞങ്ങൾ അഭിപ്രായപ്പെട്ടതുപോലെ സമാധാനഉടമ്പടി ഉണ്ടാകാത്തപക്ഷം കോട്ടയിലേക്കു തിരിച്ചുവരാമെന്നു അവിടുന്നു ദയവുചെയ്തു വാഗ്ദാനം തരുമോ?

കു — വാഗ്ദാനം തരുന്നപക്ഷം ഞാൻ തിരിച്ചുവരുമെന്നു നിങ്ങൾക്കു് എങ്ങിനെ തീർച്ചപ്പെടുത്താം.

ഉസ്മാൻ ചിരിച്ചുകൊണ്ടു പറഞ്ഞു "ഒരു രജപുത്രൻ വാഗ്ദാനത്തിനു ഭംഗംവരുത്തുകയില്ലെന്നുള്ള വാസ്തവം ജഗൽപ്രസിദ്ധമാണു്".

കുമാരൻ ശരിതന്നെ. എന്റെ പിതാവിനെ സന്ദർശിച്ചശേഷം ഞാൻ തനിച്ചു കോട്ടയിലേക്കു മടങ്ങിവരാമെന്നു് വാഗ്ദാനം ചെയ്യുന്നു.

ഉ — ഞങ്ങൾക്കുവേണ്ടി ഒരുകായ്യംകൂടി അവിടുന്നു വാഗ്ദാനം ചെയ്യേണ്ടതുണ്ടു്. അവിടുന്നു മഹാരാജാവിന്റെ അടുക്കൽ നിന്നു് ഇപ്പോൾ ഞാൻ അവിടുത്തോടു അറിയിച്ചിട്ടുള്ളപ്രകാരം ഉടമ്പടിചെയ്യാൻഅനുമതി വാങ്ങിത്തരണം.

കു — യോഗ്യനായ ഉസ്മാൻഖാൻ! ഇങ്ങനെ എനിക്കു് വാഗ്ദാനംചെയ്യാൻ പാടില്ല. പട്ടാണികളെ കീഴടക്കാനാണു് ചക്രവർത്തി ഞങ്ങളെ നിയമിച്ചയച്ചിട്ടുള്ളതു്. അവരെ കീഴടക്കുകമാത്രമാണു് ഞങ്ങളുടെ കൃത്യവും. സമാധാനം സ്വീകരിക്കുന്നതിനു ഞങ്ങൾക്കു അനുവാദം ഇല്ല. ഞങ്ങൾ ഒരിക്കലും അങ്ങനെ ചെയ്തയും ഇല്ല. ഞാൻ അച്ഛനോടു അതു് അവശ്യപ്പെടുകയും ഇല്ല.

ഉസ്മാന്റെ മുഖത്തു് തൃപ്തിയുടേയും വ്യസനത്തിന്റേയും ചിഹ്നങ്ങൾ കാണപ്പെട്ടു. അദ്ദേഹം പറഞ്ഞു:—

"കുമാര! അവിടുന്നു" ഒരു രജപുത്രനു ഉചിതമായ വിധത്തിൽ തന്നെയാണു് പറഞ്ഞതു്. എന്നാൽ അവിടേക്കു് സ്വാതന്ത്ര്യംലഭിക്കുന്നതിനു് വേറെ ഒരു വഴിയും ഇല്ലെന്നു അവിടുന്നു വിചാരിക്കണം."

കു—ചക്രവത്തിക്കു് എന്റെ സ്വാതന്ത്ര്യാസ്വാതന്ത്ര്യങ്ങൾ എത്ര വിലയുള്ളതാണു്? രജപുത്രവംശത്തിൽ എന്നെപ്പോലെയുള്ള അനവധി രാജകുമാരന്മാരുണ്ടു്.

ഉസ്മാൻഖാൻ വ്യാകുലതയോടുകൂടിപ്പറഞ്ഞു. "അവിടുന്നു എന്റെ ഉപദേശം കേൾക്കണ്ണെ! അവിടുത്തെ ഇപ്പോഴത്തെ ഉദ്ദേശത്തെ ഉപേക്ഷിച്ചുകളയുക."

കു—എന്തിനു്?

ഉ—ഞാൻ തെളിച്ചു പറഞ്ഞേക്കാം. ഒരു വിധത്തിൽ അവിടുത്തെ ഉപയോഗിക്കാം എന്നു വിചാരിച്ചുമാത്രമാണു് കുട്ലൂഖാൻ അവിടുത്തെ ഈ വിധത്തിലൊക്കെ ബഹുമാനമായി വച്ചുകൊണ്ടിരിക്കുന്നതു്. അവിടുന്നു് അതിനു വിരുദ്ധമായി പ്രവർത്തിക്കുന്നപക്ഷം അദ്ദേഹം അവിടുത്തെ ഉപദ്രവിക്കാതിരിക്കുകയില്ല.

കു—അതൊ പിന്നെയു്? എന്നെ കാരാഗൃഹത്തിൽ തന്നെപാർപ്പിക്കുന്നതിനു് ഒരുനിമിഷം മുമ്പെ ഞാൻ നിങ്ങളോടുപറഞ്ഞില്ലെ?

ഉ—അതുകൊണ്ടുമാത്രം കുട്ലൂഖാനു തൃപ്തിപ്പെടുമെന്നുള്ളപക്ഷം അതവിടുത്തെ ഭാഗ്യമായിരിക്കും.

കുമാരന്റെ മുഖഭാവം മാറി. "അതുകൊണ്ടു് അയാൾക്കു തൃപ്തി വന്നില്ലെങ്കിൽ വീരേന്ദ്രസിംഹന്റെ വഴിയെ അനുഗമിക്കാം" അദ്ദേഹത്തിന്റെ കണ്ണിൽകൂടി തീപറന്നു.

"എന്നാൽ ഞാൻ പോകുന്നു. കുട്ലൂഖാന്റെ കല്പന അദ്ദേഹത്തിന്റെ ദൂതൻമുഖേന അവിടുന്നു് അറിയും.

കുറേക്കഴിഞ്ഞു് നാലു അനുചരന്മാരോടുകൂടി ഒരു പട്ടാളഉദ്യോഗസ്ഥൻ അവിടെവന്നു.

കു—നിങ്ങൾ എന്തിനാണു വന്നതു്?

ഉദ്യോ—അവിടുത്തെ ഇവിടെനിന്നു് മാറ്റി താമസിപ്പിക്കാൻ.

"ഞാൻ ഇതാ സന്നദ്ധനായിരിക്കുന്നു. മുമ്പിൽ നടക്കുക." എന്നുപറഞ്ഞു രാജകുമാരൻ ആ ഉദ്യോഗസ്ഥനെ അനുഗമിച്ചു.

൧൨-ാം അദ്ധ്യായം.

ഒരു അരേണം.

കുട്ടിലൂഖാന്റെ ജന്മനക്ഷത്രോത്സവദിവസം ആഗമിച്ചു. അതിവിശേഷമായ ഭക്ഷണപാനാദികൾ, ആട്ടങ്ങൾ, പാട്ടുകൾ, പല വിധത്തിലുള്ള വിനോദങ്ങൾ, അന്നദാനങ്ങൾ മുതലായവഎല്ലാം യഥാകാലം ആരംഭിച്ചു. അന്നത്തെ രാത്രി പ്രാകാരത്തിലുള്ളവർക്ക് കൂടെക്കൂടി അഹ്ലാദകരമായിരുന്നു.

നേരം അസ്തമനമായി. കോട്ടയിൽ എങ്ങും പ്രകാശമേറിയ ദീപങ്ങളാൽ വിളങ്ങി. എല്ലാ സ്ഥലത്തും ഉദ്യോഗസ്ഥന്മാർ, ഭടന്മാർ, രാജസേവകന്മാർ, ഭൃത്യന്മാർ, യാചകന്മാർ, മദ്യപാനമത്തന്മാർ, ആട്ടക്കാർ, ആട്ടക്കാരികൾ, സംഗീതക്കാർ, ദാസികൾ, ഇന്ദ്രജാലക്കാർ, പഴവും സുഗന്ധസാധനങ്ങളും ക്ഷണപദാർത്ഥങ്ങളും മറ്റും വില്ക്കുന്ന കച്ചവടക്കാർ ഇങ്ങനെയുള്ള ആളുകളെക്കൊണ്ട് കോട്ടയ്ക്കകം എവിടേയും തിങ്ങി. നോക്കുന്നേടത്തെല്ലാം സംഗീതം, സുഗന്ധദ്രവ്യങ്ങളുടെ പരിമളം, പുഷ്പങ്ങൾ, വേശ്യാസ്ത്രീകൾ, ഇന്ദ്രജാലം, ദീപപ്രകാശം, മദ്യം ഇവയേ കാണ്മാൻ ഉള്ളൂ.

അന്തഃപുരത്തിനകത്തെ അവസ്ഥയും ഇപ്രകാരമായിരുന്നു. അവിടത്തെ അലങ്കാരങ്ങളും ആളുകളുടെ ഉത്സാഹവും സന്തോഷവും ഒന്നും പറയാനില്ല. എല്ലാ മച്ചുകളും വെള്ളിവിളക്കുകളാൽ പ്രശോഭിച്ചു. പുഷ്പങ്ങളുടേയും സുഗന്ധദ്രവ്യങ്ങളുടേയും സൌരഭ്യം വായുമണ്ഡലം മുഴുവൻ വ്യാപിച്ചിരുന്നു. പരിചാരികമാർ വിശേഷപ്പെട്ട വസ്ത്രങ്ങളും അഭരണങ്ങളും ധരിച്ച് അങ്ങോട്ടും ഇങ്ങോട്ടും പിന്നെയും പിന്നെയും നടന്നുകൊണ്ടിരുന്നു. അവരുടെ സ്വാമിനിമാർ അവരവരുടെ മച്ചുകളിൽ ഇരുന്ന് അവരുടെ ശരീരങ്ങളെ ഉൽകൃഷ്ടങ്ങളായ വസ്ത്രാഭരണാദികൾകൊണ്ട് അലംകരിച്ചുകൊണ്ടിരുന്നു. അന്നത്തെ ദിവസം കുട്ടിലൂഖാൻ തന്റെ അന്തഃപുരത്തിലെ മഹിളാരത്നങ്ങളെ എല്ലാവരേയും അവരവരുടെ ക്രീഡാഗൃഹങ്ങളിൽവച്ചു കാണുകയും, അവരുമായി കുറേനേരം സല്ലാപാദി സുഖം അനുഭവിക്കുകയും, അവരുടെ ഓരോ ഇച്ഛകളെ സാധിച്ചുകൊടുക്കുകയും ചെയ്ത പതിവായിരുന്നു.

പക്ഷികളുടെ കൂട്ടത്തിൽ മയിലെന്നപോലെ, ഒരു സുന്ദരീരത്നം തന്റെ ശരീരാലങ്കാരം വേണ്ടവണ്ണം ചെയ്തതിനുശേഷം മുറികൾതോ

റും നടന്നുകൊണ്ടിരുന്നു. ആ രാത്രിയിൽ അവൾക്കും എവിടേയും കടന്നു പോകാൻ സാധിക്കുമായിരുന്നു. പ്രകൃതി ഈ സ്ത്രീരത്നത്തിനു് സകലവിധ മാധുര്യങ്ങളേയും നൽകിയിരുന്നു. കടിഞ്ഞൂൽ അവളുടെ ഓരോ അവയവത്തിനും ഉചിതങ്ങളായ ആഭരണങ്ങളേയും കൊടുത്തു, എന്നാൽ അവളുടെ മുഖത്തു തന്റെ സൌന്ദര്യസമ്പത്തുകൊണ്ടുള്ള ഗർവ്വമാകട്ടെ ഭ്രഷ്ണലാഭത്തോടുള്ള പ്രതിപത്തിമാകട്ടെ കാണ്മാൻ ഉണ്ടായിരുന്നില്ല. അവൾ സന്തോഷം എന്താണെന്നറിഞ്ഞിട്ടില്ലെന്നു് തോന്നും; ഒരു ചെറിയ സ്മിതംപോലും അവളുടെ മനോഹരാധരങ്ങളിൽ സ്ഫുരിച്ചില്ല. മുഖത്തു സഹൃദയമായ സമാധാനമായിരുന്നു കാണപ്പെട്ടിരുന്നതു്.

അങ്ങും ഇങ്ങും നടന്നതിനുശേഷം വിമല ഒരു ഭംഗിയുള്ള അറയിലേക്കു കയറി, ഉടനെതന്നെ അവൾ വാതിൽ അടച്ചു. ഈ മഹോത്സവദിവസത്തിൽ ആ അറയ്ക്കുള്ളിൽ ഒരു ചെറിയ വിളക്കു മാത്രമേ കത്തുന്നുണ്ടായിരുന്നൊള്ളു. ആ മുറിയിൽ അങ്ങേ അറ്റത്തു ഒരു ചെറിയ മഞ്ചത്തിന്മേൽ ആരോ ഒരാൾ ശരീരം മുഴുവൻ ഒരു കമ്പിളികൊണ്ടു മൂടി ശയിച്ചിരിക്കുന്നു വിമല കട്ടിലിനു സമീപത്തുചെന്നുനിന്നുംകൊണ്ടു് "ഞാൻവന്നു" എന്നു പതുക്കെപ്പറഞ്ഞു.

തല്പത്തിന്മേൽ കിടന്നിരുന്ന ആൾ ഞെട്ടി ഉണർന്നു മുഖത്തുനിന്നും പുതപ്പുമാറ്റി നോക്കി. വിമലയെ കണ്ടറിഞ്ഞു് കമ്പിളി മാറ്റിയുംവെച്ചു് അവൾ എണീച്ചിരുന്നു; ഒന്നും എന്നാൽ സംസാരിച്ചില്ല.

വി—തിലോത്തമേ! ഞാൻ വന്നതു കണ്ടില്ലേ?

എന്നിട്ടും തിലോത്തമ ഒന്നും മിണ്ടിയില്ല. അവൾ വിമലയുടെ മുഖത്തു നിർന്നിമേഷമായി നോക്കി.

അവൾ അപ്പോൾ നാണമുള്ള ഒരു ബാലികയായിരുന്നില്ല. കഷ്ടം! ആ മങ്ങിയ വെളിച്ചത്തിൽ അവളെ നോക്കുക. ഇപ്പോൾ അവൾക്കുള്ളതിൽ പത്തുവയസ്സുകൂടി കൂടുതൽ പ്രായം ഉണ്ടെന്നുതോന്നും. അവളുടെ ശരീരം മെലിഞ്ഞും പ്രകാശമില്ലാതേയും ആയിരിക്കുന്നു. മുഖം വിളറിയിരിക്കുന്നു. അവൾ മുഷിഞ്ഞ ഒരു വസ്ത്രമേ ധരിച്ചിട്ടൊള്ളു; അവളുടെ തലമുടി പൊടിയാൽ വികൃതമായിരിക്കുന്നു. ശരീരത്തിൽ ഒരു ആഭരണംപോലും കാണ്മാനില്ല.

വിമല വീണ്ടും പറഞ്ഞു "ഞാൻ പറഞ്ഞിരുന്നതുപോലെ ഇതാ വന്നിരിക്കുന്നു. എന്താണു് ഒന്നും മിണ്ടാത്തതു്?"

തി__ എനിക്ക് പറയാനുണ്ടായിരുന്നതു് എല്ലാം പറഞ്ഞുകഴിഞ്ഞു; ഇനി ഒന്നും പറയാനില്ല.

തിലോത്തമ കരയുകയാണെന്നു വിമലയ്ക്കു് അവളുടെ ശബ്ദത്തിൽനിന്നും മനസ്സിലായി. അവൾ തിലോത്തമയുടെ ശിരസ്സിൽ പിടിച്ചു് അവളുടെ മുഖത്തെ കിളർത്തി; അതു് അശ്രുധാരയാൽ നനഞ്ഞിരുന്നു. അവളുടെ വസ്ത്രാഞ്ചലവും തലയണയും എല്ലാം വെള്ളത്തിൽ മുങ്ങിയപോലെ നനഞ്ഞിരുന്നു.

"നീ എത്രകാലമാണു് ഇങ്ങനെ കരഞ്ഞു് കഴിച്ചുകൂട്ടാൻ നിശ്ചയിച്ചിരിക്കുന്നതു ? നിനക്കു് അതു് സഹിപ്പാൻ കഴിയുമോ?"

"ഞാൻ എന്തിനാണു സഹിക്കുന്നതു്? ഇത്രയുംകാലം ഞാൻ അതു സഹിച്ചു ജീവിച്ചല്ലൊ എന്നാണു് എന്റെ വ്യസനം."

വിമല മൌനത്തെ അവലംബിച്ചു് മുഖം കൈകളാൽ മൂടി നിലവിളിച്ചു.

ഒട്ടുക്കം അവൾ ദീർഘശ്വാസത്തോടുകൂടി ചോദിച്ചു. "ഇന്നത്തെ രാത്രിക്കു എന്താണു് ചെയ്യേണ്ടതു്?"

തിലോത്തമ വിമലയുടെ ആഭരണം അണിഞ്ഞ ആകൃതിയെ നീരസത്തോടുകൂടി നോക്കി.

"അതിനെക്കുറിച്ചു് ആലോചിച്ചിട്ടു് ഇപ്പോൾ ആവശ്യമെന്തു്?"

വി__എന്റെ കുഞ്ഞേ! ഞാൻ പറഞ്ഞതു് നിസ്സാരമാക്കേണ്ട. കുട്ടൂഖാനെ നിനക്കു് ഇതുവരെ നല്ലവണ്ണം അറിഞ്ഞുകൂടാ. സൌകര്യമില്ലാഞ്ഞും നമ്മുടെ വ്യസനം ഒന്നു ശമിച്ചുകൊള്ളട്ടെ എന്നു് വിചാരിച്ചും ആ ദുഷ്ടൻ ഇതുവരെ നമ്മെ ഉപദ്രവിക്കാതിരുന്നതാണു്. ഇന്നു് അവൻ നമ്മുടെ ചാരിത്രത്തെ ആക്രമിക്കാൻ പുറപ്പെടാതിരിക്കയില്ല. യുത്തശാലയിൽ നമ്മെ കണ്ടില്ലെങ്കിൽ എന്തു അപത്താണു നമുക്കു് സംഭവിക്കാൻ പോകുന്നതു എന്നു് എനിക്കു അറിഞ്ഞുകൂടാ.

തി__മറെറന്തു അപത്താണു് നമുക്കു ഉണ്ടാകാൻ ഉള്ളതു്?

വി__തിലോത്തമെ! നീ ഇത്രവേഗം നിരാശയാകുന്നതു് എന്താണു്? ഇതുവരെ നമ്മുടെ ജീവനും ചാരിത്രത്തിനും യാതൊരു ദോഷവും ഉണ്ടായിട്ടില്ല. ജീവൻ ശരീരത്തിലുള്ള കാലം നമ്മുടെ പരിശുദ്ധതയെ നാം സൂക്ഷിക്കുന്നതാണു്.

തി—അമ്മേ! പിന്നെ നിങ്ങളെന്തിനാണു് ഈ ആഭരണങ്ങളെല്ലാം ഇട്ടിരിക്കുന്നതു്? അതെല്ലാം അഴിച്ചു ദൂരെകളയൂ. അവ എന്റെ കണ്ണുകളെ വേദനിപ്പിക്കുന്നു.

വിമല ചിരിച്ചുംകൊണ്ടുപറഞ്ഞു. "കുഞ്ഞേ! എന്റെ ആഭരണങ്ങൾ എല്ലാം കാണുന്നതിനുമുമ്പെ എന്നെ ശകാരിക്കാതിരിക്കു."

ഇങ്ങനെ പറഞ്ഞു് അവൾ അവളുടെ ഉടുപ്പിനിടയിൽനിന്നു് ഒരു മൂർച്ചയുള്ള കഠാരി പുറത്തുകാണിച്ചു.

തി—അതു് അമ്മ എങ്ങിനെ സമ്പാദിച്ചു?

വി—ഇന്നലെ ഒരു പുതിയ ദാസി അന്തഃപുരത്തിൽ വന്നിരുന്നവളെ നീ കണ്ടില്ലെ?

തി—ഉവ്വു് ഞാൻ കണ്ടു. അതു് അശുനി ആയിരുന്നു.

വി—ഇതു് അശുനിയാണു് കൊണ്ടുവന്നുതന്നതു്. അഭിരാമസ്വാമി അവളുടെ കയ്യിൽ കൊടുത്തയച്ചു.

തിലോത്തമയ്ക്കു് ആശ്ചര്യംതോന്നി. അവളുടെ ഹൃദയം വിറച്ചു.

വി—നീ ഇന്നുരാത്രി ഈ പുടക മാറുന്നില്ലെ?

തി—ഇല്ല.

വി—സംഗീതത്തിനും നൃത്തത്തിനും പോകുന്നും ഇല്ലെ?

തി—ഇല്ല.

വി—എന്നാലും നിന്നെ തനിച്ചു വിട്ടേക്കുക ഇല്ല.

തിലോത്തമ കരയാൻ തുടങ്ങി.

വി—കരയാതിരുന്നു, ഞാൻ പറയുന്നതു കേൾക്കു്. നിനക്കു രക്ഷപെടാൻ ഞാൻ മാർഗ്ഗം ഉണ്ടാക്കിയിട്ടുണ്ടു്.

തിലോത്തമ ആശ്ചര്യത്തോടുകൂടി വിമലയുടെ മുഖത്തേക്കു നോക്കി. അവൾ ഉസ്മാൻ കൊടുത്ത മോതിരം തിലോത്തമയുടെ കയ്യിൽ കൊടുത്തു.

അവൾ പറഞ്ഞു; "ഇതു കയ്യിൽ വച്ചുകൊള്ളണം. നീ എങ്ങും പോകേണ്ടാ. ഇവിടത്തെ കോലാഹലങ്ങൾ ഒന്നും അർദ്ധരാത്രിക്കു മുമ്പെ അവസാനിക്കയില്ല. അതുവരെ കുട്ടുഖാനെ ഇങ്ങോട്ടയയ്ക്കാതിരിക്കാൻ ഞാൻ നോക്കിക്കൊള്ളാം. പാതിരാ ആകുമ്പോൾ അന്തഃപുരത്തിന്റെ പടിവാതുക്കൽ ചെല്ലണം. അവിടെ ഒരാൾ ഇതുപോലെ ഒരു മോതിരം നിന്നെ കാണിക്കും. അവനോടൊരുമിച്ചു പൊ

യ്ക്കാംക. അവൻ നിന്നെ നിനക്കു എവിടെ പോകണമെന്നു പറയുന്നുവോ അവിടെ കൊണ്ടുചെന്നാക്കും. നിന്നെ അഭിരാമസ്വാമിയുടെ ഗൃഹത്തിൽ കൊണ്ടുചെന്നു ആക്കണമെന്നു് അവനോടു പറയണം.

തിലോത്തമ ആശ്ചര്യപരതന്ത്രയായി. അത്ഭുതപരവശ ആകകൊണ്ടോ സന്തോഷാധിക്യംകൊണ്ടോ അവൾക്കു് കുറേനേരത്തേക്കു ഒന്നും സംസാരിക്കാൻ ശക്തിയുണ്ടായില്ല.

"ഇതെന്താണു്? ആരാണു് നിങ്ങൾക്കു ഈമോതിരം തന്നതു്?"

"അതിനെക്കുറിച്ചു് പറയാൻ കുറെ അധികമുണ്ടു്. അതു ഞാൻ സൌകര്യംപോലെ നിന്നെ അറിയിക്കാം. ഇപ്പോൾ ഞാൻ പറഞ്ഞതുപോലെ ചെയ്യു"

"അപ്പോൾ നിങ്ങൾ എന്താണു് ചെയ്യാൻ പോകുന്നതു്? നിങ്ങൾ എങ്ങിനെ രക്ഷപെടും."

"അതുവിചാരിച്ചു് അസ്വസ്ഥയാകേണ്ട. ഞാൻ വല്ലവിധത്തിലും തെറ്റിപ്പിഴച്ചു് നാളെ രാവിലെ അഭിരാമസ്വാമിയുടെ ഗൃഹത്തിൽ എത്തിക്കൊള്ളാം."

അവൾ തിലോത്തമയുടെ ചോദ്യത്തെ ഈ ഉത്തരംകൊണ്ടു മൂടി. തിലോത്തമയ്ക്കു് രക്ഷപ്പെടാനുള്ള മാർഗ്ഗം ഉണ്ടാക്കിക്കൊടുത്തതു് വിമല തന്റെ മാർഗ്ഗത്തെ നിരോധിച്ചിട്ടാണെന്നു് ആ സാധു അറിഞ്ഞില്ല.

വളരെ നാളായി തിലോത്തമയുടെ മുഖത്തു ഒരു പ്രസാദം ഉദിച്ചിട്ടു്. ഈ സന്തോഷകരമായ വർത്തമാനം കേട്ട ഉടനെ അതു പ്രസന്നമായി. അതിനാൽ വിമലയുടെ ഹൃദയം സന്തോഷപൂർണ്ണമായി.

അവൾ അശ്രുപൂർണ്ണങ്ങളായ ലോചനങ്ങളോടും ഗൽഗദനിബിഡമായ കണ്ഠത്തോടും "ഇനി ഞാൻ പോകട്ടെ" എന്നു ചോദിച്ചു.

തി—നില്ലൂണെ! കോട്ടയ്ക്കകത്തു നടന്ന വർത്തമാനങ്ങളെല്ലാം നിങ്ങൾക്കറിയാമെന്നു തോന്നുന്നു. നമ്മുടെ സ്നേഹിതന്മാരും പരിചയക്കാരും ഇപ്പോൾ എവിടെ ആണെന്നും അവരുടെ അവസ്ഥ എന്തെല്ലാമാണെന്നും എന്നോടു പറയണേ.

ഈ അപത്തട്ടത്തിരിക്കുന്ന കാലത്തും ജഗത്സിംഹനെക്കുറിച്ചുള്ള ഓർമ്മ തിലോത്തമയുടെ ഹൃദയത്തിൽ ചാഞ്ഞാടിക്കൊണ്ടിരുന്നു. കുമാരൻ വിമലയ്ക്കു് അയച്ച ആ ക്രൂരമായ കത്തിൽ തിലോത്തമയുടെ

നാമംപോലും അദ്ദേഹം പറഞ്ഞിരുന്നില്ല. ഈ കാര്യം അവൾതന്നെ പറയുന്നതു് മുമ്പെതന്നെ കത്തിക്കൊണ്ടിരിക്കുന്ന അവളുടെ വ്യസനത്തിനു് തൈലവർഷം ചെയ്യുന്നതുപോലെ ആയിരിക്കും. അതിനാൽ: അക്കഥ ഒന്നും പറയാതെ വിമല പറഞ്ഞു.

"ജഗത്സിംഹൻ കോട്ടയിൽ ഉണ്ടു്. അദ്ദേഹം അരോഗി ആയിരിക്കുന്നു."

തിലോത്തമ ഒന്നും മിണ്ടിയില്ല.

വിമല അവളുടെ അധരങ്ങളിൽ ഒന്നു ചുംബിച്ചിട്ടു് പുറത്തിറങ്ങിപ്പോയി.

പതിമൂന്നാം അദ്ധ്യായം.

അംഗുലീയത്തിന്റെ പ്രകടനം.

വിമല പുറത്തുപോയതിനുശേഷം തിലോത്തമ തന്റെ മുറിയിൽ ഏകാകിനിയായി ഇരുന്നു് ഓരോന്നു വിചാരിക്കാൻ തുടങ്ങി. അവളുടെ വിചാരങ്ങളിൽ വ്യസനവും സന്തോഷവും ഇടകലർന്നിരുന്നു. ആ പിശാചിന്റെ കയ്യിൽനിന്നു രക്ഷപ്പെടാൻ ഒരു മാർഗ്ഗം ലഭിച്ചല്ലൊ എന്നായിരുന്നു അവളുടെ വിചാരം. വിമല തന്നെ ജീവനേക്കാൾ അധികം സ്നേഹിക്കുന്നു എന്നും വിമലയാണല്ലൊ തനിക്കു രക്ഷപ്പെടാൻ മാർഗ്ഗമുണ്ടാക്കിത്തന്നതു് എന്നും ഉള്ള വിചാരം അവളുടെ ഉള്ളിൽ പിന്നെയും പിന്നെയും ഉണ്ടാകയും അതു് അവളുടെ സന്തോഷത്തെ വർദ്ധിപ്പിക്കയും ചെയ്തു. "പ്രാകാരത്തിനു വെളിയിൽ ഇറങ്ങിയാൽപിന്നെ ഞാൻ എങ്ങോട്ടാണു് പോകുന്നതു്? കഷ്ടം! എന്റെ അച്ഛന്റെ കൊട്ടാരം ഇപ്പോൾ എവിടെ? എന്നു് അവൾക്കു് ഉടനെ തോന്നി. അവളുടെ കണ്ണുകളിൽനിന്നു് കണ്ണുനീർ ധാരധാരയായി ഒഴുകി. ഒരൽക്കണ്ണു കുറച്ചൊന്നു് സമാധാനപ്പെട്ടപ്പോൾ മറെറാന്നു അവളുടെ ഹൃദയത്തിൽ ഉദ്ഭവിച്ചു. കുമാരനു് ആപത്തു് ഒന്നും ഉണ്ടായില്ല. എന്നാൽ അവിടുന്നു് എവിടെയാണു്? അവിടുത്തെ അവസ്ഥ എന്താണു്? അവിടുന്നു ഒരു തടവുകാരനാണൊ? ഈ വിചാരം അവളുടെ നേത്രങ്ങളിൽ പിന്നെയും കണ്ണുനീരുണ്ടാക്കി. "കഷ്ടം! എന്റെ കാര്യത്തിൽ വച്ചാണല്ലൊ കുമാരനു ഈ ആപത്തും അ

വസ്ഥയും സംഭവിച്ചതു്. എന്റെ ജീവിതത്തെ അദ്ദേഹത്തിനു കാഴ്ച വച്ചു് ഇതിനുപകരംചെയ്യാൻ എനിക്കു സാധിക്കുമോ? അഹോ! അവിടുത്തേയ്ക്കുവേണ്ടി എനിക്കു എന്തുചെയ്യാൻ കഴിയും" അവൾ പിന്നെയും വിചാരിച്ചു. അദ്ദേഹം തടവിലാണോ? കാരാഗൃഹം എങ്ങിനെ ഇരിക്കും? അവിടെ അകത്തു പോകാൻ പാടില്ലെ? അദ്ദേഹം തിലോത്തമ എന്നൊരുത്തിയെക്കുറിച്ചു് സ്മരിക്കുന്നുണ്ടോ? നിശ്ചയമായും ഉണ്ടു്. അദ്ദേഹത്തിന്റെ ഈ കഷ്ടാവസ്ഥകൾക്കെല്ലാം ഹേതു ഞാൻ അല്ലല്ലോ. അദ്ദേഹം ഇപ്പോൾ എന്നെ എന്തെല്ലാം പറയുന്നോ?" അവൾ പിന്നും വിചാരിച്ചു. "ഞാൻ എന്താണു് ഇങ്ങിനെ വിചാരിക്കുന്നതു്? അദ്ദേഹത്തിനു് ഒരുത്തരെക്കുറിച്ചും ചീത്തയായി വിചാരിക്കാൻ അറിഞ്ഞുകൂടാ. അദ്ദേഹം എന്നെ മറന്നിരിക്കും എന്നാണു് എനിക്കുപേടി. അഥവാ ഈ ശത്രുവിന്റെ അന്തഃപുരത്തിൽ പാർക്കുന്ന വളാണെന്നു് വിചാരിച്ചു് അദ്ദേഹം സ്വഹൃദയത്തിൽനിന്നു് എന്റെ ഓർമ്മയെ നിരാകരിച്ചിരിക്കും; എന്തിനാണു് അദ്ദേഹം അങ്ങിനെചെയ്യുന്നതു്? ഞാനും അദ്ദേഹത്തിനെപ്പോലെ ഇവിടെ ബന്ധനത്തിൽ കിടക്കുന്നു എന്നേയുള്ളല്ലോ? അതിനാൽ എന്നെ നിന്ദിക്കാൻ എന്താണുള്ളതു്? അദ്ദേഹം എന്നെ ഉപേക്ഷിക്കുന്നപക്ഷം ഞാൻ അദ്ദേഹത്തിന്റെ കാലിൽവീണു് കാര്യമെല്ലാം അദ്ദേഹത്തിനോടു പറയും. അതുകൊണ്ടു് അദ്ദേഹം തൃപ്തിപ്പെടുകയില്ലെ? നിശ്ചയമായും അദ്ദേഹം സമാധാനപ്പെടും; ഇല്ലെങ്കിൽ ഞാൻ അദ്ദേഹത്തിന്റെ മുമ്പിൽവച്ചു് പ്രാണത്യാഗംചെയ്യും; പിന്നെല്ലാം നിർദ്ദോഷകളായ സ്ത്രീകൾ അഗ്നിപരീക്ഷകൊണ്ടു് തങ്ങളുടെ പരിശുദ്ധതയെ തെളിയിക്കും; അതു് ഈ കലിയുഗത്തിൽ സാധിക്കുകയില്ല. സാധ്യമില്ല. ഞാൻ അദ്ദേഹത്തിന്റെ മുമ്പിൽവച്ചു് തീയിൽചാടുന്നതാണു്. ഹാ! എനിക്കു് എന്നു് അദ്ദേഹത്തിനെ കാണാൻകഴിയും? അദ്ദേഹത്തിനു സ്വാതന്ത്ര്യംലഭിക്കുമോ? ഇല്ലെങ്കിൽ എന്റെ സ്വാതന്ത്ര്യലാഭംകൊണ്ടു് ഫലമെന്തു? എന്റെ ഇളയമ്മയ്ക്കു ഈ മോതിരം എവിടെനിന്നുകിട്ടി? ഇതു് അദ്ദേഹത്തിന്റെ സ്വാതന്ത്ര്യലാഭത്തിനുതകുമോ? ഇതു് അദ്ദേഹത്തിനു് അയച്ചുകൊടുത്താൽ എന്താണു്? എന്നെ വെളിയിലേക്കു കൂട്ടിക്കൊണ്ടുപോകാൻ വരുന്ന ആൾ ആരാണു്? അയാൾമുഖേന വല്ലതും സാധിക്കുമോ? അങ്ങിനെ ചെയ്യണമെന്നു അയാളോടു് ഞാൻ എങ്ങനെ ചോദിക്കും? കുമാരനെ ഒരിക്കൽകൂടി കാണ്മാൻ എനിക്കു സംഗതിവരികയില്ലെ? തമ്മിൽ കാണുമ്പോൾ ഞാൻ ലജ്ജകൂടാതെ എങ്ങിനെ സംസാരിക്കും?" ഇങ്ങിനെ ഓരോ ചിന്തകൾ തിലോത്തമയുടെ മനസ്സിൽ തരംഗപരമ്പരകൾപോലെ തള്ളിവന്നു. ഉടനെ ഒരു പരിചാരിക അവിടെ കടന്നുവന്നു.

തി—നേരം എന്തായി?

പ—പാതിരാവാകാറായി.

പരിചാരിക പോയതിനുശേഷം തിലോത്തമ മോതിരവും എടുത്തുംകൊണ്ട് മുറ്റത്തു പുറത്തിറങ്ങി. അവർക്കു ഭീതിയുണ്ടായി. അവളുടെ കാലുകൾ വിറച്ചു. ഒരടി മുമ്പോട്ടുവച്ച് സംശയിച്ചുനിന്നു; പിന്നേയും പുറകോട്ടുപോരും; ഇങ്ങനെ കുറേനേരം കഴിഞ്ഞു. ഒടുക്കം ധൈര്യം പിടിച്ചു നടന്ന് അന്തഃപുരവളപ്പിന്റെ ഗോപുരത്തിൽ എത്തി. അരമനയിലുള്ള എല്ലാവരും—രക്ഷിഭടന്മാരും—പരിചാരകന്മാരും പരിചാരികമാരും എല്ലാം—സന്തോഷസമുദ്രത്തിൽ മുങ്ങിമദിച്ചു നടക്കുന്നതിനാൽ അരുതും തിലോത്തമയെ സൂക്ഷിച്ചതുമില്ല; അവളുടെ ഗതിക്ക് ഒരു തടസ്ഥവും ഉണ്ടായില്ല. ഗോപുരകാവൽക്കാർ മദ്യപാനത്താൽ ബോധംകെട്ട് ഉറങ്ങുകയായിരുന്നു. ഒരാൾ മാത്രം അവിടെ ഉണർന്നു നിൽക്കുന്നുണ്ടായിരുന്നു. തിലോത്തമ അടുത്തു ചെന്നു. യുടനെ അയാൾ:—"അമ്മേ! നിങ്ങളുടെ കയ്യിൽ ഒരു മോതിരം ഉണ്ടോ? എന്നുചോദിച്ചു. അവൾ വേഗത്തിൽ വിമലകൊടുത്ത മോതിരം എടുത്തുകാണിച്ചു. അയാൾ അതു സൂക്ഷ്മതയോടുകൂടി പരിശോധിച്ചതിനുശേഷം അമ്മേ! പേടിക്കേണ്ടാ എന്റെകൂടെ വരിക." എന്നുപറഞ്ഞു നടന്നു. തിലോത്തമ മനഃസംഭ്രമത്തോടുകൂടിയെങ്കിലും അയാളെ അനുഗമിച്ചു. കോട്ടവാതുക്കലുള്ള ഭടന്മാരും അന്നത്തെ കോലാഹലത്തിൽ നല്ലവണ്ണം പങ്കുകൊണ്ടവരായിരുന്നതിനാൽ അവിടെയും ഉപദ്രവമൊന്നും ഉണ്ടായില്ല. എന്നുമാത്രമല്ലാ, അന്ന് എല്ലാവരേയും കോട്ടയ്ക്കകത്ത് കടത്തിവിടാൻ അനുവാദമുണ്ടായിരുന്നു. ഭടനും തിലോത്തമയും പല വാതിലുകളും മുറ്റങ്ങളും മുറികളും ഒക്കെ കടന്നു കോട്ടയ്ക്കുവെളിയിൽ എത്തി. അയാൾ ചോദിച്ചു:—

"നിങ്ങളെ ഞാൻ എവിടെയാണ് കൊണ്ടുചെന്നാക്കേണ്ടതു്?"

വിമല പറഞ്ഞിരുന്നതു് അവൾ മറന്നുപോയി. അവൾ അദ്യമായി ഓമ്മിച്ചതു് ജഗത്സിംഹനെ അയിരുന്നു. "എന്നെ കുമാരന്റെ അടുക്കൽ കൊണ്ടുപോക" എന്നു പറയാനായി അവളുടെ ഹൃദയം അവളെ പ്രേരിപ്പിച്ചു. എന്നാൽ ലജ്ജാഭാവം ഒരക്ഷരംപോലും മിണ്ടാൻ അവൾക്കു സാധിച്ചില്ല. കുറേനേരത്തേക്ക് ഉത്തരം ഒന്നും ഉണ്ടാകാതിരുന്നതിനാൽ ഭടൻ വീണ്ടും മുമ്പിലത്തെപ്പോലെ ചോദിച്ചു.

തിലോത്തമയ്ക്ക് ഒന്നും ഉത്തരംപറവാൻ ശക്തിയുണ്ടായില്ല. അവളുടെ തൻറേടം അശേഷം പൊയ്പോയി. അവളുടെ ഹൃദയം ചലി

ച്ചു; കണ്ണുകൾക്കു കാഴ്ചയില്ലാതായി; ചെവികൾ കേൾക്കാതായി. എന്തോ ഒരു ശബ്ദം അവളുടെ ചുണ്ടുകളിൽനിന്നുപുറപ്പെട്ടു. അതെന്താണെന്നു് അവൾതന്നെഅറിഞ്ഞില്ല. ഭടന്റെ ചെവിയിൽ "ജഗത്സിംഹൻ" എന്നൊരു വാക്കു് കേട്ടതുപോലെതോന്നി, അയാൾ പറഞ്ഞു.

"ജഗത്സിംഹൻ തടവിലാണല്ലോ. അവിടെ ആക്കും പൊയ്ക്കൂടാ. എന്നാൽ നിങ്ങളുടെ ഇഛപോലെയുള്ള സ്ഥലത്തു കൊണ്ടു ചെന്നാക്കണമെന്നാണു് എന്നോടു ഉത്തരവായിട്ടുള്ളതു്. അമ്മേ! കടവരിക!"

ഭടൻ വീണ്ടും കോട്ടയ്ക്കകത്തേക്കുകടന്നു. താൻ എന്തുചെയ്തയാണെന്നോ എവിടേക്കു പോകയാണെന്നോ മനസ്സും ഒരു തുമ്പും ഇല്ലാതെ അവളും ഒരുപാവപോലെ തിരിഞ്ഞു് അയാളെ അനുഗമിച്ചു. കാരാഗൃഹവാതുക്കലെ രക്ഷികൾ ജാഗ്രതയോടുകൂടിത്തന്നെ പാറാവു നിന്നിരുന്നു.

"കുമാരൻ എവിടെയാണു്?"

രക്ഷി—കൈകൊണ്ടു് ഒരുദിക്കിലേക്കു ചൂണ്ടിക്കാണിച്ചു.

"അദ്ദേഹം ഉണ്ടോ ഉണർന്നിരിക്കുന്നോ?"

രക്ഷി—കാരാഗൃഹത്തിന്റെ വാതലിനു് സമീപത്തുപോയിതിരികെ വന്നുപറഞ്ഞു "അദ്ദേഹം ഉണർന്നിരിക്കയാണു."

"പോയി കതകുതുറക്കു. ഈ യുവതി അകത്തേക്കു കടന്നു് അദ്ദേഹത്തെ കാണട്ടെ"

നിങ്ങൾ എന്താണിങ്ങനെ പറയുന്നതു്? ആരെയും അകത്തേക്കു വിട്ടുകൂടാ എന്നാണല്ലോ ഉത്തരവു്."

അയാൾ ഉടനെ ഉസ്മാൻഖാന്റെ മുദ്രമോതിരം കാണിച്ചു. അതുപാറാവു കാത്തുനിന്നവർ വേഗം താഴുതൊഴുതു് കതകു തുറന്നുകൊടുത്തു.

അവിടെ രാജകുമാരൻ ഒരു സാധാരണ കട്ടിലിന്മേൽ കിടക്കുകയായിരുന്നു തന്റെ മുറിയിലേക്കു് കാലടിയുടെശബ്ദംകേട്ട അദ്ദേഹം പതുക്കെ തലപൊക്കിനോക്കി. തിലോത്തമ മുറിയുടെ വാതിൽക്കൽ എത്തി. പിന്നെ ഒരടിയെങ്കിലും മുമ്പോട്ടു് അവളുടെ കാലുകൾ നീങ്ങുന്നില്ല. അവൾ കതകിനെ അവലംബിച്ചു് അവിടെ നിന്നു.

"ഇതെന്താണു്? നിങ്ങൾ ഇവിടെത്തന്നെ നിന്നുകളഞ്ഞതു് എന്താണു്?"

തിലോത്തമയ്ക്ക് നടക്കാൻവയ്യ.

"അകത്തേക്കു കടക്കാൻ ഭാവമില്ലെങ്കിൽ തിരിച്ചുപോകണം. നിന്നുതാമസിക്കാൻ ഉള്ള സമയം ഇതല്ല."

അവൾ തിരിച്ചുപോരാൻ മുതിർന്നു. എന്നാൽ അതിനും അവൾക്കു സാധിച്ചില്ല. സാധു! അവൾ എന്തുചെയ്യും; അവളുടെ ഈ നിലകണ്ട് പറാവുകാരൻ അക്ഷമനായി; ഇങ്ങനെ സംശയിച്ചു നിന്ന് ഒരു ആയത്തിൽ ഒന്നുരണ്ടടി മുമ്പോട്ടുവച്ചു: മുറിക്കകത്തായി. കുമാരന്റെ മുഖം കണ്ടപ്പോൾ പിന്നെയും അവളുടെ ചലനം നിലച്ചു. അവൾ ഭിത്തിയിൽ തന്റെ തീരെശക്തിയില്ലാത്ത ശരീരത്തെചാരി തലയുംകുനിച്ചു അവിടെ നിന്നു.

രാജകുമാരന് ആദ്യം അത്താരാണെന്നു മനസ്സിലായില്ല. തന്റെ മുറിയിലേക്ക് ഒരു സ്ത്രീ കടന്നുവരുന്നതുകണ്ട് അദ്ദേഹം അത്ഭുതപ്പെട്ടു. ഉടനെ കിടക്കയിൽനിന്ന് എണീച്ചു കതകിന്റെ അടുക്കലേക്കുവന്നു അദ്ദേഹം അവളെ കാണുകയും അരാണെന്നു മനസ്സിലാക്കുകയും ചെയ്തു.

ഒരു ക്ഷണനേരത്തേക്കു അവരുടെ കണ്ണുകൾ തമ്മിൽ ഇടഞ്ഞു. ഉത്തരക്ഷണത്തിൽ തിലോത്തമയുടെ മുഖംകുനിഞ്ഞു.

അദ്ദേഹം ഒരടി പിന്നോട്ടുവച്ചു; തിലോത്തമ ഉടനെ നിശ്ചേഷ്ടയായും സ്വബോധം ഇല്ലാത്തവളായും ഒരു ശിലാവിഗ്രഹംപോലെനിന്നു. ഒരു നിമിഷംമുമ്പ് സൂര്യോദയംകണ്ട സുവർണ്ണപദ്മംപോലെ വികസിക്കാൻ തുടങ്ങിയ അവളുടെ ഹൃദയം പെട്ടെന്ന് വാടിച്ചുണങ്ങിവീണുപോയി.

രാജകുമാരൻ "വീരേന്ദ്രസിംഹന്റെ പുത്രിയോ?" എന്നു് അവളോടെന്നപോലെ ചോദിച്ചു.

ഈ ശബ്ദം ഒരു കഠാരിപോലെ അവളുടെ ഹൃദയത്തിൽ തറച്ചു; "വീരേന്ദ്രസിംഹന്റെ പുത്രി" ഇങ്ങനെയോ അവളെ വിളിക്കുന്നതു?

ജഗത്സിംഹൻ തിലോത്തമയുടെ പേരുപോലും മറന്നുപോയോ. കുറേനേരത്തേക്ക് രണ്ടുപേരും ഒന്നുംമിണ്ടിയില്ല. അനന്തരം കുമാരൻ ചോദിച്ചു. "നിങ്ങൾ എന്തിനാണു് ഇവിടെ വന്നതു?"

എന്തിനാണു് ഇവിടെ വന്നതെന്നോ? ഒന്നാംതരം ചോദ്യം; തിലോത്തമയ്ക്കു തലതിരിച്ചിൽ ഉണ്ടായി, മുറിയും, കട്ടിലും, വിളക്കും

ചുവരുകളും എല്ലാം പമ്പരംപോലെ തിരിയുന്നതായി അവൾക്കു തോന്നി. വേഗം അവൾ ചുവരിന്മേൽ തലതാങ്ങിക്കൊണ്ടുനിന്നു.

രാജകുമാരൻ തിലോത്തമയുടെ ഉത്തരം ലഭിക്കാനായി വളരെ നേരം കാത്തുനിന്നു. എന്നാൽ ആരാണ് ഉത്തരം പറയാൻ പോകുന്നതു്? ഒടുക്കം അതു സാധിക്കയില്ലെന്നുകണ്ടു് അദ്ദേഹം പറഞ്ഞു. "നിങ്ങൾക്കു തീരെ സൌഖ്യമില്ലെന്നു തോന്നുന്നു. തിരിയെ പോകുക. കഴിഞ്ഞതെല്ലാം മറന്നുകളകയും ചെയ്യു"

ഇതുകേട്ടപ്പോൾ തിലോത്തമയുടെ സകല സംശയങ്ങളും തീർന്നു. ഞെട്ടറ്റ നവമാലികാദളംപോലെ അവൾ നിലത്തു പതിച്ചു.

൨൪-ാം അദ്ധ്യായം.

മോഹാലസ്യം.

ജഗത്സിംഹൻ കുനിഞ്ഞുനോക്കിയപ്പോൾ തിലോത്തമ മോഹാലസ്യമായി കിടക്കുകയാണെന്നു മനസ്സിലായി. അദ്ദേഹം തന്റെ ഉത്തരീയംകൊണ്ടു് അവളെ കുറേനേരം വീശി. എന്നിട്ടും ബോധമുണ്ടാകുന്ന ലക്ഷണം ഒന്നും കാണായ്കയാൽ അദ്ദേഹം തിലോത്തമയുടെകൂടെ വന്ന ആളെ വിളിച്ചു. അയാൾ അകത്തേക്കു കടന്നുവന്നു.

"ഈ സ്ത്രീ പെട്ടെന്നു ബോധംകെട്ടുവീണു. ഇവളുടെ കൂടി സ്ത്രീകൾ ആരാണു വന്നിരിക്കുന്നതു്? അവളോടു ഇവളെ ശുശ്രൂഷിക്കാൻ പറയൂ."

ഭൃ—ഞാൻ തനിച്ചേവന്നിട്ടുള്ളൂ.

കുമാരൻ "നീയോ?" എന്നു് അത്ഭുതത്തോടുകൂടി ചോദിച്ചു.

ഭൃ—അതെ; വേറെ ആരും ഇല്ല.

കു—എന്നാൽ ഇനി എന്താണു ചെയ്യേണ്ടതു്? ഒരു പരിചാരികയെ വിളിച്ചുകൊണ്ടുവരൂ.

അയാൾ പോകാൻഭാവിച്ചപ്പോൾ തിരിയെ വിളിച്ചുപറഞ്ഞു.

"എടൊ നോക്കൂ, നീ വല്ലവരോടും പറഞ്ഞാൽ കയ്യും പ്രസിദ്ധമായിത്തീരും. എന്നുമാത്രമല്ല, ഈ വിനോദത്തിനിടയിൽ അരു വരാൻ പോകുന്നു."

"അതു സത്യംതന്നെ! എന്നു മാത്രമല്ല, വേറെ ആരും ഇവിടെ കടക്കാൻ പാറാവുകാരൻ സമ്മതിക്കയുമില്ല. മറ്റാരേയും ഇവിടെ കൂട്ടിക്കൊണ്ടുവരുവാൻ എനിക്കു ധൈര്യവും ഇല്ല."

"എന്നാൽപിന്നെ എന്താണു് ചെയ്യേണ്ടതു്? ഒരു മാർഗ്ഗമേയുള്ളൂ. നീ പോയി ഈ വർത്തമാനം വേഗത്തിൽ എങ്ങനെയെങ്കിലും രാജകുമാരിയെ അറിയിക്കൂ."

ഉടൻ വിവരം അയിഷയെ അറിയിക്കുന്നതിനായി വേഗംപോയി. കുമാരൻ ആ അവസ്ഥയിൽ തന്നാൽ ചെയ്യാൻകഴിയുന്ന ശുശ്രൂഷകളൊക്കെ ചെയ്തുകൊണ്ടിരുന്നു. വർത്തമാനം അയിഷയെ അറിയിക്കാൻ സാധിച്ചില്ലെങ്കിലോ, അറിയിച്ചാലും അവക്കു് ഒരുവഴിയും തോന്നിയില്ലെങ്കിലോ, ഇതു എങ്ങിനെ അവസാനിക്കുമോ?

ക്രമേണ തിലോത്തമയ്ക്കു ബോധം ഉണ്ടായിത്തുടങ്ങി. ഉടനെ രണ്ടു സ്ത്രീകൾ (ഒരുത്തി മൂട്ടപടം ധരിച്ചു്) മുറിയുടെ നേക്കു വരുന്നതു തുറന്നുകിടന്ന വാതലിൽകൂടി കുമാരൻ കണ്ടു. അതിലൊരുത്തിയുടെ ഗംഭീരമായ നടപ്പും ആകൃതിയുടെ യഥാക്രമപരിണാമവും മറ്റും കണ്ട അയിഷാ തന്നത്താൻ വരുന്നതായി കുമാരനു മനസ്സിലായി. അയിഷയും പരിചാരികയും മോതിരം കൊണ്ടുവന്ന ആളോടൊരുമിച്ചു് തടവുമുറിയുടെ വാതില്പുറം തുറന്നിയപ്പോൾ പാറാവുകാരൻ ആ ഭടനോടു ചോദിച്ചു.

"ഇവരേയും അകത്തേക്കു വിടണോ?

ഭ—അതു തനിക്കു തോന്നിയപോലെ ചെയ്തോളൂ; ഞാനൊന്നും പറയുന്നില്ല.

"കൊള്ളാം! എന്നാൽ അകത്തുകടന്നുകൂടാ." ഉടനെ അയിഷാ തന്റെ മൂട്ടപടം മാറിപ്പുറത്തു. "മാറിനില്ക്കൂ. ഞാൻ അകത്തേക്കു പോകട്ടെ. നിനക്കു ദോഷംവരാതെ ഞാൻ നോക്കിക്കൊള്ളാം" അയിഷായെ കണ്ടപ്പോൾ അവൻ ആശ്ചര്യപ്പെട്ടു, വേഗം അഭിവാദനം ചെയ്തുംവച്ചുപറഞ്ഞു.

"തിരുമേനി! ഈ ദാസന്റെ തെറ്റിനു് മാപ്പു തരണേ. അവിടത്തേക്കു് എവിടേയും കടന്നുപോകാം."

അയിഷാ മുറിയ്ക്കകത്തേക്കു കടന്നു. അവർ മന്ദസ്മിതം ചെയ്തു നില്ലായിരുന്നു. എന്നാൽ സദാ പ്രസന്നമായ ആ മുഖത്തു് എപ്പോഴും മന്ദസ്മിതത്തിന്റെ കാന്തി പ്രസരിച്ചിരുന്നു. ആ മുറിക്കുതന്നെ അപ്പോൾ എന്തൊരു മാറ്റമാണുണ്ടായതു്. സകലസൌജന്യനിധാനമായ ആ ദിവ്യവിഗ്രഹത്തിന്റെ സാന്നിദ്ധ്യത്താൽ അതു് ഒരു രാജകീയമായ മണിമച്ചുപോലെ ശോഭിച്ചു.

അയിഷാ കുമാരനെ വന്ദിച്ചിട്ടു്, "എന്താണു് കാര്യം" എന്നു് മന്ദമായി ചോദിച്ചു.

രാജകുമാരനു് ഉത്തരം പറയാൻ ശക്തിയുണ്ടായില്ല. അദ്ദേഹം നിലത്തു കിടക്കുന്ന തിലോത്തമയെ ചൂണ്ടിക്കാണിക്കുകമാത്രം ചെയ്തു.

അയിഷാ ചോദിച്ചു. "ഇതാരാണു്:"

"പ്രതിരേന്ദ്രസിംഹന്റെ പുത്രി" എന്നു് അദ്ദേഹം ഉദാസീനമായി മറുപടി പറഞ്ഞു.

അയിഷാ ഉടനെ താഴെ ഇരുന്നു് തിലോത്തമയെ തന്റെ മടിയിലേക്കു കിടത്തി. ആ അവസ്ഥയിൽ മറ്റുവല്ല സ്ത്രീകളുമായിരുന്നുവെങ്കിൽ അങ്ങനെ ചെയ്യുകയില്ലായിരുന്നു. എന്നു തന്നെയുമല്ല അവർ അതിൽ നീരസം ഭാവിക്കയും ചെയ്യുമായിരുന്നു. എന്നാൽ അയിഷാ—സകലസദ്ഗുണങ്ങൾക്കും ആസ്ഥാനമായ ആ കന്യകാരത്നം—മുഷിഞ്ഞ മുണ്ടും ഉടുത്തു് താഴെ കിടക്കുന്ന ശത്രുവിന്റെ പുത്രിയെ—തന്റെ—എടുത്തു മടിയിൽ കിടത്തി.

അവർ പനിനീരു്, സവ്വത്തു് മുതലായ പല സാധനങ്ങളും കൊണ്ടുവന്നിരുന്നു. അവയാൽ അയിഷായുടെ ഹസ്തങ്ങളാൽ ഏതാനും ക്ഷണം പരിചരിക്കപ്പെട്ടപ്പോൾ തിലോത്തമ മൂർച്ഛയിൽനിന്നുണർന്നു് എണീറ്റിരുന്നു.

അവർ ചുറ്റും ഒന്നുനോക്കി. അപ്പോൾ അവിടെ എന്തെല്ലാമാണു് നടന്നതെന്നു അവർക്കു് ഓർമ്മയുണ്ടായി. ആ മുറിയിൽനിന്നു വേഗം ഓടിക്കളയുന്നതിനു് അവർ ആഗ്രഹിക്കുകയും ഭാവിക്കുകയും ചെയ്തു. എന്നാൽ അന്നു രാത്രിയിൽ അവർക്കു് കായികമായും മാനസികമായും ഉണ്ടായ സംഭ്രമങ്ങളാൽ അവളുടെ ശരീരശക്തി നിശ്ശേഷം ക്ഷയിച്ചിരുന്നു. കഴിഞ്ഞകാര്യം ഓർത്തുണ്ടായ തലതിരിച്ചിലോടുകൂടി അവർ കുനിഞ്ഞിരുന്നു.

അയിഷാ അവളുടെ കരപല്ലവത്തെ തന്റെ കയ്യിൽസ്വീകരിച്ചുംകൊണ്ടു പറഞ്ഞു. "സോദരി! നിങ്ങൾ എന്തിനാണു അസ്വസ്ഥ

യായിരിക്കുന്നതു"? നിങ്ങൾ നന്നാ ക്ഷീണിച്ചിരിക്കുന്നു. എന്റെ മുറിയിലേക്കു പോകാം. അവിടെ നിങ്ങളുടെ ക്ഷീണം തീർക്കാമല്ലൊ. പിന്നെ നിങ്ങൾക്കു് എവിടെ പോകേണമോ അവിടെ ഞാൻ കൂട്ടി അയയ്ക്കാം."

തിലോത്തമ ഉത്തരം ഒന്നും മിണ്ടിയില്ല. കാര്യമെല്ലാം അയിഷായ്ക്കു മനസ്സിലായിരുന്നു. തിലോത്തമ തന്നെ വിശ്വസിക്കുന്നില്ല എന്നൊരു സംശയം തോന്നുകയാൽ അവൾ പറഞ്ഞു.

"എന്നെ നിങ്ങൾ അവിശ്വസിക്കുന്നുവോ? ഞാൻ നിങ്ങളുടെ ശത്രുവിന്റെ മകൾ ആണെന്നുള്ളതു് വാസ്തവം തന്നെ; എന്നാൽ അതു് എന്നെ അവിശ്വസിക്കാൻ ഒരു കാരണമാണെന്നു നിങ്ങൾ കരുതരുതു്. എന്നിൽ നിന്നു നിങ്ങൾക്കു ഒരു അപായവും ഉണ്ടാകയില്ല. രാത്രി കഴിയുന്നതിനു മുമ്പുതന്നെ നിങ്ങളെ നിങ്ങൾ ഇഛരിക്കുന്ന സ്ഥലത്തേക്കു് ഒരു ഭൃത്യനേയും കൂട്ടി അയയ്ക്കാം. അതും ഒരു വർത്തമാനവും അറിയുകയില്ല."

അയിഷാ നിസർഗ്ഗമധുരമായസ്വരത്തിൽഹൃദയപൂർവം പറഞ്ഞ ഈ വാക്കുകൾ കേട്ടമാത്രയിൽ തിലോത്തമയുടെ സംശയം എല്ലാംതീർന്നു എന്നു മാത്രമല്ല അവൾക്കു് അപ്പോൾ നടക്കാൻ ശക്തിയും ഇല്ലായിരുന്നു. ജഗത്സിംഹനോടു് കൂടി ഇരിക്കാനും അവൾക്കു് പാടില്ലായിരുന്നു; എല്ലാംകൊണ്ടും അവൾ സമ്മതിച്ചു.

അയിഷാ പറഞ്ഞു. "പ്രിയസോദരി! നിങ്ങൾക്കു് നടക്കാൻ വയ്യ; ദയചെയ്തു് എന്റെ പരിചാരികയുടെ മേൽ ചാരിക്കൊണ്ടു് പതുക്കെ നടന്നുപോവുക."

തിലോത്തമ പറഞ്ഞതുപോലെ പരിചാരികയെ അവലംബിച്ചു പതുക്കെ പതുക്കെനടന്നു. അയിഷാകുമാരനോടുയാത്രപറവാൻഭാവിച്ചപ്പോൾ എന്തോ പറയാനുള്ളതുപോലെ അദ്ദേഹം അവളെ സൂക്ഷിച്ചുനോക്കി. അയിഷാ അതറിഞ്ഞു് പരിചാരികയോടു് "നീ അമ്മയെ എന്റെ അറയിൽ കൊണ്ടുചെന്നാക്കിയുംവെച്ചു് വേഗംവരൂ. പിന്നെ വേണം എനിക്കു വരാൻ."

അവൾ തിലോത്തമയോടൊരുമിച്ചു പോയി.

"നിനക്കു് നന്മവരട്ടെ! ഇതു എന്റെ ഒടുവിലത്തെ സന്ദർശനമത്രെ" എന്നു് ജഗത്സിംഹൻ അപ്പോൾ മനസ്സുകൊണ്ടു് പറഞ്ഞു. തിലോത്തമ ദൃഷ്ടിഗോചരമായിരുന്നതുവരെ അദ്ദേഹം അവളെത്തന്നെ നോക്കിക്കൊണ്ടിരുന്നു.

"പ്രിയതമ! ഞാൻ ഇതാ എന്റെ ഒടുക്കത്തെ മംഗളാശംസ ചെയ്യുന്നു" ഇങ്ങനെതന്നെ തിലോത്തമയും വിചാരിച്ചു. ജഗത്സിംഹനു കാണാവുന്നതു പരെ അവൾ തിരിഞ്ഞുനോക്കിയില്ല. അതിനു ശേഷം അവൾ ആ ദിക്കിലേക്ക് ആത്തിയോടുകൂടി ഒന്നു നോക്കി.

൪൫-ാം അദ്ധ്യായം.

ഹൃദയപ്രകടനം.

തിലോത്തമയും പരിചരികയും തടവുമുറിയിൽനിന്നു പോയശേഷം അയിഷാ കട്ടിലിന്മേൽ പോയിരുന്നു. ഇരിക്കാൻ വേറെ സാധനം ഒന്നും ഇല്ലായിരുന്നതിനാൽ ജഗൽസിംഹൻ അടുക്കലായി ഒരിടത്തു നിന്നു; അയിഷാ അവളുടെ കൂചഭാരത്തിൽനിന്നു ഒരു പനിനീർചെമ്പകപൂ എടുത്തു് അതിന്റെ ദലങ്ങളെ ഓരോന്നായി ഇറുത്തു് താഴെ ഇട്ടുംകൊണ്ടു് പറഞ്ഞു.

"കുമാര! അവിടുത്തേക്കു് എന്തോ എന്നോടു പറവാൻ ആഗ്രഹമുള്ളതുപോലെ തോന്നുന്നു. ഞാൻ ഏതുകാര്യത്തിലെങ്കിലും അവിടുത്തേക്കു് പ്രയോജനപ്പെട്ടുമെങ്കിൽ ദയചെയ്തു് എന്താണെന്നു എന്നോടു പറയണേ. അവിടുത്തേക്കു സഹായമായ്തീരുന്നതിൽ അധികമായ ഒരു സന്തോഷം എനിക്കില്ല."

ജ— ശ്രേഷ്ഠയായ രാജകന്യകേ! എനിക്കിപ്പോൾ ഒന്നും ആവശ്യമില്ല. അവിടുന്നുമായിക്കണ്ടു സംസാരിക്കണം എന്നെനിക്കു ആഗ്രഹം ഉണ്ടായതിനു് അതല്ല കാരണം. ഞാൻ പറയാൻ ആഗ്രഹിച്ചതു് ഇതത്രെ. അവിടുത്തെ ഇനിയും കാണാൻ കഴിയുമെന്നുള്ള ആശയാൽ സന്തോഷിക്കുന്നതിനു് ഇനി എനിക്കു് സംഗതിയില്ലെന്നു് എന്നെ ഇവിടേക്കുമാറ്റിത്താമസിപ്പിച്ചതിൽ നിന്നു ഞാൻ ഊഹിക്കുന്നു. ഒരുവേള ഇതായിരിക്കാം നമ്മുടെ ഒടുവിലത്തെ പരസ്പരദർശനം. അഹോ! അവിടേക്കു് ഞാൻ എത്രത്തോളം കടപ്പെട്ടിരിക്കുന്നു എന്നു കാണിക്കുന്നതിനു് വാക്കുകൾക്കു ശക്തിയില്ല. എന്റെ ഇപ്പഴത്തെ ഈ നിർഭാഗ്യാവസ്ഥയിൽ എന്തെങ്കിലും ഒരു പ്രത്യുപകാരം ചെയ്യണ

മെന്നു് ആശിക്കാൻ തന്നെ എനിക്കു ധൈര്യമില്ല. എന്നാൽ എപ്പോഴെങ്കിലും അതിനുള്ള ശക്തി ഉണ്ടാകുമ്പോൾ—എനിക്കു് എന്തെങ്കിലും നല്ലകാലം വരുന്നെങ്കിൽ—അവിടുത്തെ മനസ്സു് എന്താണെന്നു എന്നെ അറിയിക്കാൻ ഒട്ടും സംശയിക്കരുതേ. ഒരു പ്രിയസോദരി തന്റെ ആഗ്രഹങ്ങളെ എല്ലാം തന്റെ പ്രിയസോദരനോടു തുറന്നു പറയുംപോലെ അവിടുത്തെ മനോഹിതങ്ങളെ എന്നെഅറിയിക്കണം.

തീരെ മനസ്സമാധാനമില്ലാതേയും നിരാശയോടുകൂടിയും ദയനീയമായ സ്വരത്തിൽ ജഗൽസിംഹൻ ഇങ്ങനെ പറഞ്ഞതു് അയിഷായുടെ ഹൃദയത്തെ നല്ലവണ്ണം സ്പർശിച്ചു; അവൾ പറഞ്ഞു. "അവിടുന്നു് ഇങ്ങനെ നിരാശയ്ക്കു വശംവദനാകരുതു്. ഇന്നത്തെ അപമൃത്യുകൊണ്ടു നാളെ ഇല്ലാതെ ആകുന്നു." ജഗത്സിംഹൻ ഉത്തരം പറഞ്ഞു. "ഞാൻ നിരാശയ്ക്കു വശംവദനായിട്ടില്ല. എന്നാൽ ഈ ജീവിതത്തിൽ ഇനി എനിക്കു എന്തിനേയാണു് ആശിക്കാനുള്ളതു്? ഈ ജന്മത്തെ ഉപേക്ഷിക്കുക ഒന്നുമാത്രമാണു് എനിക്കിപ്പോൾ ആശിക്കാനുള്ളതു്. എന്നാൽ കാരാഗൃഹത്തിൽവച്ചു ആത്മഹത്യ ചെയ്യുന്നതിനു്, ഞാൻ വിചാരിക്കുന്നില്ല."

കുമാരന്റെ ഹൃദയോദ്വേഗകരമായ സ്വരം അയിഷയുടെ ഹൃദയത്തിൽ നല്ലവണ്ണംകൊണ്ടു. ഇങ്ങനെ തന്റെ വികാരങ്ങളെ അദ്ദേഹം തുറന്നു കാണിച്ചതിൽ അവൾക്കു് അശ്ചര്യംതോന്നി. അവൾ തന്റെ അഭിമാനത്തേയും ലജ്ജയേയും ഒക്കെ ദൂരെക്കളഞ്ഞു—ഒരു വാത്സല്യമുള്ള സ്ത്രീയെപ്പോലെ ഒരു സ്ത്രീയുടെ ആർദ്രതയോടുകൂടി അവൾ രാജകുമാരന്റെ കയ്യിന്മേൽ പിടിച്ചു.

അവൾ രാജകുമാരന്റെ മുഖത്തു് നേരേ നോക്കിക്കൊണ്ടു്—"ജഗത" എന്നുറച്ചു വിളിച്ചു. പിന്നെ കുറേനേരം മൌനമായിനിന്നു. അയിഷാ കുമാരനെ "ജഗത" എന്നു അഭിസംബോധനംചെയ്തു.

അവൾ പിന്നേയും സംസാരിക്കാൻ തുടങ്ങി. "ജഗത" അവിടുത്തെ മനസ്സിൽ ഈ യാതന എന്തിനാണു്? അവിടത്തെ അനുവാദത്തോടുകൂടി ഞാൻ ഒരു കാര്യം ചോദിക്കട്ടെയോ?—വീരസിംഹന്റെ പുത്രി—

അദ്ദേഹം അവളെ തടുത്തുപറഞ്ഞു "ഭയപ്പെടുത്തരുതേ! ആ സുഖസല്ലാപം അവസാനിച്ചുകഴിഞ്ഞു."

അവർ രണ്ടുപേരും വളരെ നേരത്തേക്കു് ഒന്നും മിണ്ടിയില്ല. അ

പ്പോൾ കുമാരന്റെ കൈ മുമ്പിലത്തേപ്പോലെ അയിഷയുടെ കരപല്ലവത്തിൽ വയ്ക്കപ്പെട്ടിരുന്നു. അയിഷാ കുനിഞ്ഞിരിക്കയായിരുന്നു.

പെട്ടെന്ന് തന്റെ കയ്യിന്മേൽ ഒരു ചൂടുള്ള അശ്രുകണം വീണതിൽ കുമാരൻ ഞെട്ടി. അദ്ദേഹം തന്റെ മുഖത്തെ അല്പം ഒന്നു താഴ്ത്തി അയിഷയുടെ മോഹനമായ മുഖത്തെ ഉയർത്തിനോക്കി. അവളുടെ കവിൾത്തടങ്ങളിൽകൂടി കണ്ണുനീർ ധാരാളം ഒഴുകുന്നതായി അദ്ദേഹം കണ്ടു.

"ഈശ്വരോരക്ഷ" അദ്ദേഹം അത്ഭുതപരവശനായി പറഞ്ഞു. "ഇതു് എന്താണു് അയിഷാ! നിങ്ങൾ എന്തിനാണു് കരയുന്നതു്?

അവൾ ഉത്തരം ഒന്നും പറയാതെ ജഗത്സിംഹന്റെ കരത്തെ പതുക്കെ വലിച്ചു് കട്ടിലിന്മേൽ തന്റെ സമീപത്തായി ഇരുത്തി.

അദ്ദേഹം ഇരുന്നുകഴിഞ്ഞപ്പോൾ അവൾ അദ്ദേഹത്തിന്റെ കയ്യിന്മേൽ പിടിച്ചുംകൊണ്ടുപറഞ്ഞു.

"കുമാര! ഈ വിധത്തിൽ അവിടുത്തോടു യാതൊന്നും പറയാനാണു് പോകുന്നതെന്നു് ഞാൻ സ്വപ്നേപി വിചാരിച്ചില്ല. എനിക്കു് സഹനശക്തി ധാരാളമുണ്ടു്. പലതും സഹിക്കാൻ കഴിയും—എന്നാൽ ഈ കഠിനവേദനയോടുകൂടിയ അവസ്ഥയിൽ അവിടുത്തെ കാരാഗൃഹത്തിൽ കണ്ടുംവച്ചു് പോകേണമല്ലൊ എന്നുള്ള വിചാരം എനിക്കു ഒരുവിധത്തിലും സഹിക്കാൻ കഴിയുന്നില്ല. എന്നോടുകൂടി അവിടുന്നു് വെളിയിൽ പോരണമെന്നു് ഞാൻ അപേക്ഷിക്കുന്നു—ഞാൻ അവിടുത്തേയ്ക്കു് ഒരു കുതിരയേ തരാം. ഈ രാത്രിയിൽതന്നെ അവിടുന്നു് അവിടുത്തെപിതാവിന്റെ പാളയത്തിൽപോയി അഭയം പ്രാപിച്ചുകൊള്ളുക."

തന്റെ പരദേവത പ്രത്യക്ഷമായി മുമ്പിൽവന്നു് വേണ്ട വരങ്ങൾ അപ്പോൾ കൊടുത്തിരുന്നാൽപോലും കുമാരൻ ഇത്രത്തോളം അത്ഭുതപരതന്ത്രനാകയില്ലായിരുന്നു. അദ്ദേഹത്തിനു വിസ്മയപാരവശ്യംകൊണ്ടു് മിണ്ടാൻവയ്യാതെ ആയിപ്പോയി.

അവൾ പിന്നെയും പ്രാർത്ഥിച്ചു. "ജഗത്സിംഹ! കുമാര! വരൂ; അയ്യോ വരണേ!"

അദ്ദേഹം ഏതാനുംക്ഷണം മൌനമായിരുന്നതിനുശേഷം ചോദിച്ചു. "അയിഷാ! നിങ്ങൾ എന്നെ സ്വതന്ത്രനാക്കി വിടാണൊ?"

അ—അതെ, ഉടനെ—ഇപ്പോൾതന്നെ.

കു—അങ്ങനെ അറിയുകൂടാതെ.

അ—പേടിക്കേണ്ട. അവിടുന്ന് അദ്ദേഹം വിചാരിച്ചാൽ പി
ണ്ടും പിടിക്കാൻ വയ്യാത്തവണ്ണം അകലെ ആയാൽ ഞാൻ തന്നെ
ഈ കാര്യം അദ്ദേഹത്തെ അറിയിക്കും.

ക—എന്നാൽ പാറാവുകാരൻ ഞാൻ വെളിയിൽ പോകുന്നതി
ന് എങ്ങിനെ അനുവദിക്കും?

അ—ഈ മാത്രയ്ക്കു ഞാൻ അവരെ മയക്കിക്കളയും.

എന്നുപറഞ്ഞു അവൾ തന്റെ കണ്ണത്തെ മനോഹരമായി അ
ലങ്കരിച്ചിരുന്ന വജ്രഖചിതമായ പതക്കത്തെ വലിച്ചെടുത്തു കുമാര
നെക്കാണിച്ചു.

"ഈ കാര്യം വെളിയിലാകുമ്പോൾ അവിടുത്തെ അച്ഛന്റെ
കൈയാൽ അവിടുന്ന് ദണ്ഡിക്കപ്പെടുമല്ലൊ."

'അതു് ഒരു വലിയ കാര്യമല്ല."

ഇല്ല; ഞാൻ ഒരുനാളും ഇവിടംവിട്ടുപോകയില്ല."

അയിഷയ്ക്കു് വ്യാകുലത ഉണ്ടായി; അവൾ വ്യസനത്തോടുകൂടി
ചോദിച്ചു. "കഷ്ടം! എന്താണിങ്ങനെ പറയുന്നതു്?"

ക—അവിടുത്തേയ്ക്കു് ഞാൻ എന്റെ ജീവനെതന്നെ കടപ്പെട്ടി
രിക്കുന്നു—എന്നാൽ അവിടുത്തേയ്ക്കു കഷ്ടപ്പാടുണ്ടാക്കുന്നോ ഒരു പ്രവൃത്തി
ഞാൻ ഒരിക്കലും ചെയ്കയില്ല.

അവൾ ശ്വാസം മുട്ടലോടുകൂടിപ്പറഞ്ഞു. "അവിടുന്ന് എന്നോ
ടൊരുമിച്ചു് വെളിയിൽ പോരുകയില്ലെന്നുള്ളതു് നിശ്ചയമാണോ?"

"ഇപ്പോൾ തനിച്ചുതന്നെപോകാൻ ഭയമുണ്ടാകുന്നു."

അയിഷാ പിന്നെയും മിണ്ടാതിരുന്നു, അവളുടെ കണ്ണുകളിൽ
നിന്നു് കണ്ണുനീർ വീണ്ടും ഒഴുകാൻതുടങ്ങി. അവൾ വളരെ ശ്രമിച്ചിട്ടും അതിനെ തടയാൻ കഴിഞ്ഞില്ല.

"അയിഷാ! അയിഷാ! അവിടുന്ന് എന്തിനാണു് ഇങ്ങനെ ക
രയുന്നതു്?"

അവൾ ഉത്തരം ഒന്നുംപറഞ്ഞില്ല.

അദ്ദേഹം തുടർന്നു പറഞ്ഞു. "അയിഷാ! അവിടുന്ന് ഇങ്ങനെ ഒ
ന്നും പറയാതെ കരയുന്നതിന്റെ കാരണം എന്നോടു പറയാവുന്നതാ
ണെങ്കിൽ പറയണെ! അതു ഇല്ലാതെ ആക്കാൻ എന്റെ ജീവൻ കളഞ്ഞു

യാൻകൂടി ഞാൻ സന്നദ്ധനാണ്. ഞാൻ തടവിൽതന്നെ ഇരിക്കാൻ തീച്ചപ്പെടുത്തിയതുകൊണ്ട് അയിഷയ്ക്കു കരച്ചിൽ വരാൻ ഇടയില്ലല്ലൊ. അവിടുത്തെ അമരന്റെ കല്ലറയിൽ അനവധി തടവുകാർ കിടന്നു ദ്രവിക്കുന്നില്ലെ?"

ഉത്തരം ഒന്നും പറയാതെ അയിഷാ കണ്ണുതുടച്ചു.

കുറേനേരം കഴിഞ്ഞപ്പോൾ അവർപറഞ്ഞു. "കുമാരാ! ഞാൻ ഇനി കരയുകയില്ല."

അയിഷയുടെ വ്യസനത്തിനു് കാരണമെന്താണെന്നു് അറിയായ്കയാൽ രാജകുമാരനു് വളരെ ക്ഷീണം ഉണ്ടായി. രണ്ടുപേരും മൌനമായി കുനിഞ്ഞിരുന്നു.

അപ്പോൾ മൂന്നാമതായി ഒരാൾ അവിടെ എത്തി, അവരുടെ സമീപത്തുചെന്നുനിന്നു. അയാൾ ഏതാനും ക്ഷണം ഒരു പ്രതിമയെപ്പോലെ അവിടെനിന്നു. ഒടുക്കം ഹൃദയവികാരബാഹുല്യത്താൽ ഗൽഗദത്തോടുകൂടിപ്പറഞ്ഞു.—

"രാജകുമാരി! ഇതു കൊള്ളാം!"

രണ്ടുപേരും പെട്ടെന്നു തലപൊക്കിനോക്കി; ഉസ്മാൻഖാൻ അവിടെ നിന്നിരുന്നു.

ഉസ്മാൻഖാൻ വിവരം എല്ലാംതാൻ മോതിരംകൊടുത്തു് ഏല്പിച്ചിരുന്ന തന്റെ അനുചരന്റെ അടുക്കൽനിന്നു് അറിഞ്ഞിട്ടു് അയിഷയെ അന്വേഷിച്ചു വരുകയായിരുന്നു. അദ്ദേഹത്തിനെ കണ്ടപ്പോൾ കുമാരനു് അയിഷയുടെ കാര്യം വിചാരിച്ചു് വളരെ അസ്വാസ്ഥ്യം ഉണ്ടായി. ഈ അവസ്ഥകളെല്ലാം അറിഞ്ഞാൽ കടുംഖാൻ അവളെ ശകാരിക്കയില്ലയോ? ഉസ്മാൻഖാൻമൂലം അവർക്കു് ദുഷ്പേർ ഉണ്ടാകയില്ലയോ? ഇതും ഇതിലധികവും ഉണ്ടായേക്കാമെന്നു് ഉസ്മാൻഖാന്റെ രോഷാകുലമായ സ്വരം സ്പഷ്ടമായി സൂചിപ്പിച്ചു. അയിഷയ്ക്കു് ഉസ്മാൻഖാന്റെ വാക്കുകളുടെ അർത്ഥം മനസ്സിലായി. ഒരു ക്ഷണനേരത്തേക്കു അവളുടെ മുഖം ചെമന്നു; എന്നാൽ അക്ഷമയുടെ വേറൊരുലക്ഷണവും കാണ്മാനില്ലായിരുന്നു.

അവർ ഒട്ടും ചാഞ്ചല്യംകൂടാതെ സാധാരണ എന്നപോലെ ചോദിച്ചു.

"ഉസ്മാൻ! എന്തോന്നാണ് കൊള്ളാവുന്നതു്? ഞാൻ കേൾക്കട്ടെ."

അദ്ദേഹം, "അതേ!" അക്ഷേപസ്വരത്തിൽ പറഞ്ഞു. "ഇതു തന്നെ. ഒരു രാജകുമാരി രാത്രിയിൽ തനിച്ചു് ഒരു തടവുകാരനോടുകൂടി ഇരിക്കുന്നതുതന്നെ. അതു മാത്രവുമല്ല, രാജ്യചട്ടങ്ങളെത്തീരെ ബഹുമാനിക്കാതെ കാരാഗൃഹത്തിൽ പ്രവേശിച്ചതും വളരെ ഉചിതമായി."

ഉസ്മാൻഖാന്റെ ഈ വാക്കു് സുചരിതയായ അയിഷയ്ക്കു് തീരെ അസഹ്യമായിരുന്നു. അവൾ തന്റെ ദൃഷ്ടികളെ ഉസ്മാന്റെ മുഖത്തു് ബലമായി ഉറപ്പിച്ചു; എന്നിട്ടു് ഉസ്മാൻ ഇതിനുമുമ്പിൽ കേൾക്കുകയോ കേൾക്കുമെന്നു് ഊഹിച്ചിരിക്കുകയോ ചെയ്യാത്ത സ്വരത്തിൽ സാഹങ്കാരവും ഗംഭീരവും അയ ഭാവത്തോടും സ്വരത്തിലും പറഞ്ഞു.

"ഈ അർദ്ധരാത്രിക്കു് തനിച്ചു കാരാഗൃഹത്തിൽ വരണമെന്നും തടവുകാരനുമായി സംസാരിക്കണമെന്നും എനിക്കു തോന്നി; ഞാൻ എന്റെ മനസ്സുപോലെചെയ്തു. അതിനു് നിങ്ങളാരാണു് എന്നോടു ചോദിക്കാൻ? എന്റെ ഈ പ്രവൃത്തി ശരിയൊ അല്ലയൊ എന്നു് പറയാൻ നിങ്ങളല്ല."

ഉസ്മാനു് അശ്ചര്യം തോന്നി, അദ്ദേഹത്തിനു് രോഷംവർദ്ധിച്ചു.

"അതോ അല്ലയൊ എന്നു് നാളെ രാവിലെ നവാബിന്റെ മുൻപിൽവച്ചു നിങ്ങൾക്കു കാണാം."

അവൾ അതേവിധത്തിൽതന്നെ പറഞ്ഞു. "അയാൾ ചോദിക്കുമ്പോൾ ഞാൻ ഉത്തരം പറഞ്ഞുകൊള്ളാം. അതിനെക്കുറിച്ചു നിങ്ങൾക്കു ഒട്ടും വിചാരംവേണ്ട."

അയാൾ നിന്ദാസൂചകമായി ചോദിച്ചു. "ഞാൻതന്നെ ചോദിച്ചാൽ?"

അയിഷാ എണീറ്റു, അവൾ ഉസ്മാന്റെ മുഖത്തുതന്നെ ദൃഷ്ടിപറിക്കാതെ നോക്കി, അവളുടെ വിശാലമായ കണ്ണുകൾ ഒന്നുകൂടി വിടർന്നു; അവളുടെ ചോരക്കൊഴുപ്പുള്ള മുഖം ഒന്നുകൂടി ചെമന്നു; തല ഒരു വശത്തേക്കു് അല്പം ഒന്നു ചരിഞ്ഞു; വക്ഷപ്രദേശം നിഭൃതമായി ചലിച്ചു. മണിനാദംപോലെയുള്ള സ്വരത്തിൽ അവൾ വ്യക്തമായി പറഞ്ഞു.

"നിങ്ങൾ ചോദിച്ചാൽ—ഉസ്മാൻ! നിങ്ങൾ ചോദിച്ചാൽ, നമ്മുടെ മുമ്പിൽ നില്ക്കുന്ന ഈ തടവുകാരൻ—മഹാനായ ഈ രജ

പുത്രസിംഹം — എന്റെ ഹൃദയവല്ലഭനാണെന്ന് ഞാൻ നിങ്ങളോട് പറയും."

ഉടനെ ബ്രഹ്മാണ്ഡകടാഹം പൊട്ടത്തക്കവിധത്തിൽ ഒരു ഇടി വെട്ടിയിരുന്നാൽപോലും ആ രജപുത്രയോദ്ധാവാകട്ടെ പട്ടാണിവീരനാകട്ടെ ഇതിലധികം കഠിനമായി ഞെട്ടുന്നതല്ല. അന്ധകാരമയമായിരുന്ന തന്റെ മനസ്സിനെ ഏതോ ഒരു ദിവ്യതേജസ്സ് പ്രകാശിപ്പിച്ചു എന്നു രാജകുമാരനു തോന്നി. അയിഷാ മൌനമായി കരഞ്ഞതിന്റെ കാരണവും കാര്യവും എല്ലാം ഇപ്പോൾ അദ്ദേഹത്തിനു് മനസ്സിലായി. ഉസ്മാൻ ഇതുമുമ്പുതന്നെ ഊഹിച്ചിരുന്നു. അതായിരുന്നു അദ്ദേഹം അവളോട് അ വിധത്തിൽ സംസാരിച്ചതു്. എന്നാൽ തന്റെമുമ്പിൽ വച്ചു് അ വിഷം അതിനെ പ്രത്യുപനംചെയ്യുമെന്നു് അദ്ദേഹം ഒട്ടുംവിചാരിച്ചില്ല; അദ്ദേഹം മിണ്ടാതെ നിന്നു.

"ഉസ്മാൻ! കേൾക്കു!" അവിഷം തുടർന്നുപറഞ്ഞു. "ഈ തടവുകാരൻ അത്രെ എന്റെ പ്രാണനാഥൻ. ജീവന്റെ ഒരു പരമാണു എങ്കിലും ഈ ശരീരത്തിൽ ഉള്ളിടത്തോളം മറ്റൊരുവനു എന്റെ ഹൃദയത്തിൽ സ്ഥലംപിടിക്കാൻ കഴിയുന്നതല്ല. നാളെ വധസ്ഥലം അദ്ദേഹത്തിന്റെ രക്തത്താൽ മലിനമാകത്തക്കവണ്ണം സംഭവിക്കുന്നതായാലും — (ഇതു പറഞ്ഞപ്പോൾ അവളുടെ ശരീരം ആലിലപോലെ വിറച്ചു) അദ്ദേഹത്തിന്റെ പ്രിയവിഗ്രഹം എന്റെ ഹൃദയാന്തർഭാഗത്തു ഖഡ്ഗമായി പ്രതിഷ്ഠിക്കപ്പെട്ടിരിക്കുന്നതായിട്ടും, ഞാൻ അതിനെ ശാശ്വതമായി ആരാധിക്കുന്നതായിട്ടും നിങ്ങൾക്കു കാണാം. ഈ ക്ഷണം ഞങ്ങളുടെ ഒടുക്കത്തെ ദർശനമായിരുന്നാലും അദ്ദേഹത്തെ നാളെമോചിക്കുന്നതായിരുന്നാലും അദ്ദേഹം നൂറായിരം ഭാര്യമാരാൽ ആവൃതനായിരുന്നാലും എന്തുതന്നെ ആയാലും — അയിഷായെക്കുറിച്ചു എന്തെല്ലാം അപവാദം പറഞ്ഞുകൊൾകതന്നെ — അവളുടെ പേരു് ധൂർത്തവത്തിനു ഒരു പര്യായപദമായി ഉപയോഗിച്ചുകൊൾകതന്നെ — ഞാൻ അദ്ദേഹത്തിന്റെ പ്രേമത്തിനായി കോതിച്ചും പ്രാർത്ഥിച്ചും അദ്ദേഹത്തിന്റെതന്നെ ആയിരിക്കുന്നതാണു്. ഞാൻ അദ്ദേഹത്തിനോടു രഹസ്യമായി ഇപ്പോൾ പറഞ്ഞുകൊണ്ടിരുന്നതു് എന്താണെന്നാണു് നിങ്ങൾ വിചാരിക്കുന്നതു്? ഞാൻ നല്ലവാക്കുപറഞ്ഞോ കൈക്കൂലികൊടുത്തോ പാറാവുകാരെ വശത്താക്കി അദ്ദേഹത്തിനെ വെളിയിൽ കൊണ്ടുപോയി നമ്മുടെ ലായത്തിൽനിന്നു കുതിരയേയും കൊടുത്തു വെളിയിൽ അയയ്ക്കാം എന്നു പറകയും വേഗം തന്റെ അച്ഛന്റെ പാളയത്തിൽ പോയിക്കൊള്ളുന്നതിനു് അപേക്ഷിക്കയും ചെയ്കയായിരുന്നു. അദ്ദേഹം ആ അപേക്ഷയെ നിഷേധിക്കയാണു് ചെയ്ത

തു്. അല്ലെങ്കിൽ അദ്ദേഹത്തിന്റെ പൊടിപോലും നിങ്ങൾക്കു കാൺമാൻ കഴികയില്ലായിരുന്നു."

അവൾ കണ്ണുനിറഞ്ഞുനിന്ന കണ്ണുനീർ തുടച്ചു കുറേനേരം മൌനമായി നിന്നതിന്റെ ശേഷം വേറൊ ഒരു സ്വരത്തിൽ വീണ്ടും പറഞ്ഞു.

"എന്നാൽ, ഉസ്മാൻ ഞാൻ നിങ്ങളെ വ്യസനിപ്പിക്കുകയാണു്. എനിക്കു അതിനു മാപ്പു തരണേ! നമുക്കു അന്യോന്യം സ്നേഹവാത്സല്യാദികൾ ഉണ്ടു്. എന്റെ ഈ പ്രവൃത്തി വലുതായ നിർദ്ദയതകൊണ്ടാണെന്നു തോന്നാം. എന്നാൽ നിങ്ങൾ എന്റെ സുചരിത്രതയെക്കുറിച്ചു് സംശയിച്ചു. അവളുടെ കുറവുകൾ എത്രതന്നെആയിരിക്കട്ടെ; ചാരിത്രഭംഗം ഒരിക്കലും അയിഷയെ ബാധിക്കുകയില്ല. അയിഷയുടെ പ്രവൃത്തികൾ ഒന്നുംതന്നെ ലോകത്തിൽനിന്നും മറയ്ക്കപ്പെടുകയില്ല. വിവരമെല്ലാം ഞാൻ നിങ്ങളോടു് ഉറപ്പു പറഞ്ഞിരിക്കുന്നു:— ആവശ്യമുണ്ടെങ്കിൽ നാളെ ഇതെല്ലാം അച്ഛനോടും പറയാം." അനന്തരം അവൾ രാജകുമാരനെ നോക്കി പറഞ്ഞു.

"കുമാരാ! അവിടുന്നും എനിക്കു മാപ്പു തരണം. ഉസ്മാൻ എന്റെ പാതിവ്രത്യത്തെ ചൂണ്ടിപ്പറഞ്ഞിരുന്നില്ലെങ്കിൽ എന്റെ പ്രാണധാരണാശക്തിയെ കരണ്ടുകൊണ്ടിരുന്ന ഈ രഹസ്യത്തിന്റെ വിവരം ഒരിക്കലും അവിടുത്തെ ചെവിയിൽ—അല്ല ഒരു മനുഷ്യന്റെയും ചെവിയിൽ—എത്തുപെടുകയില്ലായിരുന്നു."

കുമാരൻ കത്തിക്കാളുന്ന ശോകാവേഗംകൊണ്ടു് ഒന്നും മിണ്ടാൻ ശക്തിയില്ലാതെ അവിടെനിന്നു. അയിഷാ പിന്നെയും പറഞ്ഞു.

"ഉസ്മാൻ! ഞാൻ നിങ്ങളോടെന്നേതെ അപരാധം പ്രവർത്തിച്ചിട്ടുണ്ടെങ്കിൽ എനിക്കു മാപ്പുതരണമെന്നു് വീണ്ടും അപേക്ഷിക്കുന്നു. ഞാൻ എന്നും നിങ്ങളുടെ വത്സലയായ സോദരിയായിരിക്കുന്നതാകുന്നു എന്റെ നിർഭാഗ്യത്തിന്റെ കാഠിന്യത്താൽ ഞാൻ ഈ കടലിനകത്തു് ചാടാൻ ഇടയായി. നിങ്ങളുടെ സോദരീ നിർവിശേഷമായ സ്നേഹത്തെ എന്നിൽ ചൊരിയാതെ എന്റെ കദനത്തെ വർദ്ധിപ്പിക്കരുതേ!"

ഇപ്രകാരം പറഞ്ഞു് ആ സുന്ദരിയായ കന്യകാരത്നം തന്റെ പരിചാരികയുടെ ആഗമനത്തിനു് കാത്തിരിക്കാതെ വെളിയിലിറങ്ങിപ്പോയി. ഉസ്മാൻഖാൻ ഇന്ദ്രിയശക്തി നശിച്ചവനെപ്പോലെ ഒന്നും മിണ്ടാൻ ശക്തിയില്ലാതെ കുറേനേരം അവിടെ നിന്നു; അനന്തരം അദ്ദേഹം തന്റെ ഗൃഹത്തിലേക്കുപോയി.

പതിനാറാം അദ്ധ്യായം.

പ്രതികാരം.

കുട്ടൂഖാന്റെ അന്തഃപുരത്തിൽ അന്നുവലിയ കോലാഹലമായിരുന്നു. സംഗീതവും നൃത്തവും മദ്യവും അവിടത്തെ നിവാസികളുടെ ഹൃദയോത്സാഹത്തെ വളരെവളരെ വർദ്ധിപ്പിച്ചു. മുകിലചക്രവർത്തിമാർ തങ്ങളുടെ ജന്മനക്ഷത്രദിവസം സേവകന്മാരുടെയും സ്നേഹിതന്മാരുടേയും ഇടയിലാണ് ഉത്സാഹമായി കഴിച്ചുപോരുന്നതു്; എന്നാൽ കുട്ടൂഖാൻ ഒരുവലിയ സ്വാർത്ഥപരനായിരുന്നു; അദ്ദേഹം സദാ വിഷയസുഖങ്ങളിൽ അത്യാഗ്രഹമുള്ളവനായിരുന്നു. അന്നരാത്രി അദ്ദേഹം തന്റെ പ്രാണപ്രിയകളുമൊരുമിച്ചു് നിത്യഗീതാടികളാൽ ക്രീഡിക്കയും അവരുമായി നേരംപോക്കുകൾപറഞ്ഞു രസിക്കയും ചെയ്തുകൊണ്ടിരുന്നു. അവിടെ കാണികളും കളികളിൽ ഏർപ്പെട്ടിരുന്നവരും എല്ലാം ഖാനും അയാളുടെ മഹിളാമണികളും പരിചാരകന്മാരായ ഷണ്ഡന്മാരും മാത്രമായിരുന്നു.

ഇന്ദ്രിയങ്ങളെ സന്തോഷിപ്പിക്കാൻ കഴിയുന്നയാതൊന്നും അവിടെ ഇല്ലാതെയിരുന്നില്ല. ക്രീഡാഗൃഹങ്ങളിലും മണിയറകളിലും വിനോദശാലകളിലും എല്ലാം കൂടക്കൂടെ തളിച്ചുകൊണ്ടിരുന്ന സുഗന്ധിലങ്ങളായ ദ്രവ്യങ്ങളുടെ ശീകരങ്ങളാൽ മനോഹരമായ കുളിർമ വ്യാപിച്ചിരുന്നു. സ്വർണ്ണംകൊണ്ടും വെള്ളികൊണ്ടും സ്ഫടികംകൊണ്ടും അതികുശലതയോടുകൂടി ഉണ്ടാക്കപ്പെട്ടിട്ടുള്ള പാനപാത്രങ്ങളിലും മറ്റു സാമാനങ്ങളിലും പലവർണ്ണങ്ങളിലുള്ള കണ്ണാടിക്കൂട്ടുകളിൽകൂടി കടന്നുവരുന്ന ദീപാവലികൾ തട്ടിയുണ്ടാകുന്ന പ്രകാശത്താൽ കണ്ണുകൾ മഞ്ഞിപ്പോകുന്നു. പരിമളമേറിയ പലമാതിരി പുഷ്പങ്ങൾക്കു അവസാനമില്ല. അതാ! അവിടെ പലമാതിരിയിൽ ഭംഗിയായി കെട്ടിയുണ്ടാക്കീട്ടുള്ള പൂമാലകൾ ആയിരവും ലക്ഷവും! മറേറടത്തു് ആകാശം മുട്ടെ കൂട്ടീട്ടുള്ള പൂങ്കുന്നുകൾ! മനോഹരമായി കെട്ടിയുണ്ടാക്കപ്പെട്ടിട്ടുള്ള ചെറുമാലകൾ സുന്ദരാംഗികളുടെ കേശത്തെയും മുട്ടും തുടുത്തതുമായ കണ്ണുകളേയും രമണീയമാക്കി ചെയ്തിരിക്കുന്നു. ചിലർ പൂക്കൾ കൊണ്ടുള്ള വിശറികൾകൊണ്ടു് വീശുന്നു; ചിലർ അപാദചൂഡം പൂമാലകൊണ്ടു് മൂടിയിരിക്കുന്നു; മറ്റു ചിലർ പൂച്ചെണ്ടുകൾ വാരി അന്യോന്യം എറിയുന്നു. അഹോ! അതിസുഭഗങ്ങളായ പുഷ്പങ്ങൾ! ലോ

കത്തിൽ ഇതുയും അനുഭവയോഗ്യമായി—ഇതു ഹൃദയാനന്ദകരമായി മറെറന്താണുള്ളതു്? സംഗീതവും പുഷ്പങ്ങളും— ഈ രണ്ടു വസ്തുക്കളും ബ്രഹ്മാവിൻെറ സൃഷ്ടിയിലുള്ള കുശലതയേയും സ്വഭാവത്തിനുള്ള രസികതയേയും വേണ്ടപോലെ കാണിക്കുന്നു. പുഷ്പങ്ങളിൽനിന്നുണ്ടാകുന്ന സൌഭാഗ്യം, സുഗന്ധദ്രവ്യങ്ങളിൽ നിന്നു പുറപ്പെടുന്ന സൌരഭ്യം—വിളക്കുകളിൽനിന്നുളവാകുന്ന സൌരഭ്യം സുഭഗകളായ മഹിളകളുടെ ശ്വാസോച്ഛ്വാസങ്ങളിൽനിന്നു് പൊങ്ങുന്ന സൌരഭ്യം—അഹോ! ഈ പലവക സൌരഭ്യങ്ങളുടെ സമ്മേളനത്തിൽനിന്നുളവാകുന്ന അ പരിമളം ഘ്രാണേന്ദ്രിയത്തിനും ശരീരത്തിനും എന്തൊരു നിർവൃതിയാണു് അരുളുന്നതു്! ദീപങ്ങളുടെയും, കുസുമങ്ങളുടേയും രത്നഖചിതങ്ങളായ വിവിധ ദിവ്യാഭരണങ്ങളുടെ മൃദുലങ്ങളായ ദുകൂലങ്ങളുടേയും എല്ലാത്തിനും ഉപരി സുന്ദരാംഗികളുടെ വിശാലങ്ങളായ നേത്രങ്ങളിൽനിന്നു് ഇടവിടാതെ ഉൽപതിക്കുന്ന ചടുലകടാക്ഷങ്ങളുടേയും അഡംബരത്തെക്കുറിച്ചു് എന്തുപറയാം! വീണ മുതലായ വാദ്യവിശേഷങ്ങളിൽനിന്നു് പ്രവഹിക്കുന്ന സംഗീതം, നാരീമണികളുടെ സുവ്യക്തമായ ഗാനങ്ങളോടു കലർന്നു് വായുമണ്ഡലത്തെ അതിമധുരമാക്കുകയും അതു മുതലെ ഹൃദയത്തെ പരമാനന്ദാബ്ധിയിൽ ലയിപ്പിച്ചു് മയക്കുകയും ചെയ്യുന്നു.

അതാ! അവിടെ നോക്കുക!! ആ സ്ത്രീരത്നം എത്രമധുരമായി നൃത്തനംചെയ്യുന്നു! ചെറിയ തരംഗപരമ്പരകൾ ഉണ്ടാകുമ്പോലെ താമരയിലയിൽ ഇരിക്കുന്ന അരയന്നപ്പെൺകിടാവിൻെറ ചലനത്തിനു് ഇതിലധികം എന്തൊരുഭംഗിയാണുള്ളതു്? നീലാംബരത്താൽ പരിവേഷ്ടിതയായ ആ സുന്ദരി ഇരിക്കുന്നതു് നോക്കുക! അവളുടെ കണ്ണിണകൾ എത്ര വിശാലങ്ങളായിരിക്കുന്നു. നീലോല്പലദലം പോലെ എത്ര മനോഹരമായ നീലനിറത്തിൽ അതു പ്രകാശിക്കുന്നു! സീമന്തരേഖ അരംഭിക്കുന്ന സ്ഥലത്തു് ഫാലപ്രദേശത്തിൽ ബാലസൂര്യനെപ്പോലെ കിരണങ്ങൾ ചൊരിയുന്ന ഒരു വജ്രം അണിഞ്ഞിരിക്കുന്ന ആ സുന്ദരിയെ കാൺക! എത്ര സൌഭാഗ്യമേറിയ ലലാടമാണു് അവൾക്കുള്ളതു്! അതിൻെറ വിശാലതയും തെളിച്ചവും മാർദ്ദവവും നോക്കുക! അവളെ ഒരു അന്തഃപുരത്തിൽ അടച്ചിട്ടിരുന്നതിനാണല്ലൊ ദൈവം വിധിച്ചതു്. മേലാസകലം പൂമാലകളണിഞ്ഞ ആ പെൺകിടാവിനെക്കണ്ടൊ? ആ പൂമാലകൾ അവൾക്കു് എങ്ങിനെചേരുന്നു! പുഷ്പങ്ങളെ സൃഷ്ടിച്ചതുതന്നെ സുന്ദരികൾക്കായിട്ടാണു്; സംശയമില്ല.

അല്ലയോ സുന്ദരീ! കുട്ടപ്പൊൻെറ സമീപത്തു് ഇരുന്നു് സുവ

ണ്ണചഷകത്തിൽ മാണിക്യവർണ്ണമായ അമൃതം പകർന്നുകൊടുക്കുന്ന നീ ആരാണ്? കുട്ടൂഖാന്റെ ഉള്ളിൽ തിങ്ങിക്കൊള്ളാതെ പുറത്തുചാടുന്ന കാമവികാരബാഹുല്യത്തോടുകൂടി കൂടക്കൂടെനോക്കുന്ന സകലസൗഭാഗ്യപൂർണ്ണയായ നീ ആരാണെന്നു പറയണേ! നിനിന്റെ അതിതീക്ഷ്ണങ്ങളായ കടാക്ഷവീക്ഷണങ്ങളാൽ കുട്ടൂഖാന്റെകാമാഗ്നിയെ ജ്വലിപ്പിക്കുന്നല്ലൊ. ഓഹോ! ആ കടാക്ഷങ്ങൾ എനിക്കു പരിചിതങ്ങളാണ് — നീ വിമലയത്രെ. നീ എന്തിനാണ് ഇത്രവളരെ മദ്യം ഒഴിച്ചുകൊടുക്കുന്നത്? നിന്റെ സൌഭാഗ്യവിലാസത്താൽ മയങ്ങി ആ ഭ്രാന്തൻ, താൻ അമിതപാനം ചെയ്യുന്നതിനെ അറിയുന്നില്ല. ഓഹോ! കൊടുത്തോളൂ — കൊടുത്തോളൂ. ഇനിയും — നിന്റെ വസ്ത്രങ്ങൾക്കിടയിൽ ആ കഠാരി ഭദ്രമായിരിക്കുന്നുണ്ടല്ലൊ. ഇല്ലാതിരിക്കയില്ല നിശ്ചയം തന്നെ. അതും കയ്യിൽ വച്ചുകൊണ്ട് നീ ഈ വിധം എങ്ങനെ ചിരിക്കുന്നു? ഹാ! അതു സാധാരണമാതിരിയുള്ള സ്മിതമല്ല. കുട്ടൂഖാൻ അതാ നിന്റെ മുഖത്തേക്കുനോക്കുന്നു. എന്താണത്? കടാക്ഷം; പിന്നെയും, പിന്നെയും, — നോക്കൂ, ആ മുസൽമാൻ ഭ്രാന്തുപിടിച്ചു മത്തനായിക്കഴിഞ്ഞു. ഇത്രവേഗത്തിൽ ഖാന്റെ ഹൃദയത്തിന്മേൽ സമ്പൂർണ്ണാധികാരവും സമ്പാദിച്ചുനിന്റെ സാമർത്ഥ്യം അത്ഭുതകരംതന്നെ. ആ മന്ദസ്മിതവും — ആ ഹാവഭാവങ്ങളും — ആ മധുരമായ സല്ലാപവും — ആ കടാക്ഷങ്ങളും — അപ്രകാരമല്ലാതെ എങ്ങിനെവരും — പിന്നെയും മധു — കുട്ടൂഖാൻ സൂക്ഷിച്ചുകൊള്ളുക! ആ സാധുവിനു് എന്തുചെയ്യാൻ കഴിയും? വിമല അല്ലെ അതുകൊടുക്കുന്നതു്? ഹാ! എന്തൊരുശബ്ദമാണു്? അതു കേൾക്കുന്നതു്? ഏതൊരു ദിവ്യദേവതയുടെ കണ്ഠത്തിൽ നിന്നാണു് ഈ ശബ്ദം പുറപ്പെടുന്നതു്? വിമല പാടുകയത്രെ, എന്തൊരു ശാരീരം? ശ്രുതിയും താളവും എത്ര യോജിപ്പായിരിക്കുന്നു! പാലുകുറുക്കി പഞ്ചസാര ഇട്ടാൽ അതിന്റെ മാധുര്യം എത്ര നിസ്സാരം! കുട്ടൂഖാന്റെ കഥ കഴിഞ്ഞു. ഏറു കുട്ടൂഖാനെ മയക്കാൻ വിമലയുടെ ഒരു കടാക്ഷംമതി. അതിനോടുകൂടി ഗാനംകൂടി ആയാലോ? അല്ല! വിമല നർത്തനംചെയ്തു തുടങ്ങിയോ? എത്ര മനോഹരം! കുട്ടൂഖാൻ! ക്ഷമിക്കൂ!! ക്ഷമിക്കൂ!!! എന്തുക്ഷമ? മധു — മധു — എന്തു്? മറ്റെല്ലാവരും അവിടെനിന്നു പോകാനോ?

ആ മുറിയിൽ കുട്ടൂഖാനും വിമലയും ശേഷിച്ചു. പെട്ടെന്നു് വിളക്കുകെട്ടു. കുട്ടൂഖാൻ ഉറക്കെ ചോദിച്ചു. "എന്റെ ഓമനേ! നീ എവിടെ?"

തന്റെ ഒരു കൈ കുട്ടൂഖാന്റെ ഉരത്തിന്മേൽ വച്ചുംകൊണ്ടു് "അവിടുത്തെ അടിമ ഇതാ അവിടുത്തെ പാർശ്വത്തിൽ" എന്നു

പറഞ്ഞു അവളുടെ മറേറ കയ്യിൽ ആ നിശിതമായ ആയുധം കൂട്ട് ലൂഖാന്റെ വക്ഷപ്രദേശത്തിനു നേരെ സന്നദ്ധമായി നില്ക്കുന്നു.

കൂട്ട്ലൂഖാൻ വിമലയെ തന്റെ മാറോടുചേത്തു പിടിച്ചു് മുറുകെ ഒന്നു് ആലിംഗനംചെയ്തു. ഉത്തരക്ഷണത്തിൽ ഒരു കഠിനമായ നിലവിളി ആ മുറിയിൽനിന്നു കേൾക്കാറായി. ഖാൻ വിമലയെ അകലത്തേക്കു തള്ളി മലർന്നുവീണു. വിമല തന്റെ കഠാരി കൂട്ട്ലൂഖാന്റെ നെഞ്ചത്തു് പിടിവരെ കുത്തിയിറക്കിക്കഴിഞ്ഞു.

"കൊലപാതകീ? ദുഷ്ടേ! നീ എന്നെ കൊന്നോ?" എന്നു് അദ്ദേഹം തൊണ്ടയടഞ്ഞുപറഞ്ഞു.

"ഞാൻ കൊലപാതകിയോ ദുഷ്ടയോ അല്ല. ദുഷ്ടനായ നിന്നാൽ വിധവയാക്കപ്പെട്ട വീരേന്ദ്രസിംഹന്റെ ധർമ്മപത്നി അത്രെ." എന്നു പറഞ്ഞുംവച്ചു് വിമല അവിടെനിന്നും ഓടി.

കൂട്ട്ലൂഖാനു് ശബ്ദിക്കാനുള്ള ശക്തി പ്രതിനിമിഷം കുറഞ്ഞുവന്നുവെങ്കിലും അദ്ദേഹം കഴിയുന്നത്ര ഉറച്ചു നിലവിളിച്ചു. വിമലയും നിലവിളിച്ചുംകൊണ്ടു് വായുവേഗത്തിൽ ഓടി. അടുത്തമുറിയിൽ ചില ഷണ്ഡന്മാർ സംസാരിച്ചുകൊണ്ടു നില്ക്കുന്നായിരുന്നു. ഖാന്റെ നിലവിളിയും വിമലയുടെ പരിഭ്രമവും കണ്ടു് അവർ 'എന്താണുകാര്യം' എന്നു ചോദിച്ചു.

വിമല—കഷ്ടം!കഷ്ടം!! ഓടിച്ചെല്ലിൻ!!! ചില കള്ളന്മാർ മുറിയിൽ കടന്നു. അവർ ഖാനെ കുത്തിക്കൊന്നു എന്നു് തോന്നുന്നു.

ആ അളുകൾ മുറിയിലേക്കു ഓടി. വിമല ഓടി അന്തഃപുരത്തിന്റെ വാതുക്കൽ എത്തി. അവിടെ പാറാവുകാരൻ ഉറക്കത്തിൽ ലയിച്ചു നിന്നിരുന്നതിനാൽ വിമല നിർബ്ബാധമായി പുറത്തു കടന്നു. എന്നാൽ പ്രാകാരദ്വാരത്തിലെ ഭടന്മാർ ജാഗ്രതയായി നിന്നിരുന്നു. വിമല അടുത്തുചെന്നപ്പോൾ, "നീ ആരാണു്? എവിടെപ്പോകുന്നു?" എന്നവർ ചോദിച്ചു.

അപ്പോൾ ഒരു വലിയ ശബ്ദം അകത്തുനിന്നുകേട്ടു.

വിമല പറഞ്ഞു. "നിങ്ങൾ ഇവിടെ തുങ്ങിക്കൊണ്ടിരിക്കയാണു്? നിങ്ങൾ ഈ ശബ്ദം കേട്ടില്ലെ?"

"അതിന്റെ കാരണം എന്താണ്?"

"നവാബിനെ ആരോ കുത്തി."

പാറാവും വിട്ടുംവച്ച് അവരും അകത്തേയ്ക്ക് ഓടി. വിമല തടസ്സംകൂടാതെ കോട്ടയ്ക്ക് വെളിയിൽ എത്തി.

അവർ കോട്ടവാതുക്കൽ നിന്നു കുറേദൂരംപോയപ്പോൾ അവിടെ ഒരു വൃക്ഷച്ചുവട്ടിൽ ഒരാൾ നില്ക്കുന്നതുകണ്ടു. അത് അഭിരാമസ്വാമിയാണെന്ന് വിമലയ്ക്ക് മനസ്സിലായി. അവർ അടുത്തുചെന്നപ്പോൾ അഭിരാമസ്വാമിപറഞ്ഞു. "ഞാൻ വളരെ ഉല്ക്കണ്ഠയോടുകൂടി ഇരിക്കുകയായിരുന്നു. ഈ ശബ്ദം ഒക്കെ എന്താണ്?"

"ഞാൻ പ്രതികാരംചെയ്തു; നമുക്ക് ഇവിടെ നിന്നുകൂടാ; നമുക്ക് ഭവനത്തിലേക്കുപോകാം; എല്ലാം ഞാൻ പിന്നെവിസ്തരിച്ചുപറയാം; തിലോത്തമ ഇപ്പോൾ അങ്ങ് എത്തിയിരിക്കും ഇല്ലെ?"

"അവർ അശ്മനിയോടൊരുമിച്ചു മുമ്പേപോയി. നമുക്കും അവരോടുകൂടി എത്താൻ നോക്കാം."

അവർ വേഗത്തിൽനടന്ന് ഭവനത്തിലെത്തിയപ്പോൾ അയിഷയുടെ കാരുണ്യത്താൽ തിലോത്തമ നിർബ്ബാധമായി അവിടെ എത്തിയിരിക്കുന്നതായി കണ്ടു. അവർ അഭിരാമസ്വാമിയുടെ പാദത്തിൽ വീണുവണങ്ങി, എന്നിട്ട് കരയാൻ തുടങ്ങി. അദ്ദേഹം അവളെ ആശ്വസിപ്പിച്ചു.

"ഈശ്വരാധീനംകൊണ്ട് എന്റെ കുഞ്ഞ് ആ ദുഷ്ടന്റെ കയ്യിൽനിന്ന് ദോഷലേശം ബാധിക്കാതെ രക്ഷപെട്ടു. ഇനി ഒരു നിമിഷംപോലും നമുക്ക് ഇവിടെ താമസിച്ചുകൂടാ. മുസൽമാൻമാർ നമ്മെക്കണ്ടാൽ കൊന്നുകളയും; ഈ രാത്രിയിൽതന്നെ നമുക്ക് ഇവിടം വിടണം"

൬൭-ാം അദ്ധ്യായം.

മരണം.

വിമല ഓടിപ്പോയ ഉടനെ കുട്ലൂഖാന്റെ ഒരു ഉദ്യോഗസ്ഥൻ ജഗത്സിംഹൻ കിടക്കുന്ന മുറിയിൽ പരിഭ്രമിച്ചു കടന്നുചെന്നു്, "കുമാര! നവാബു മരിക്കാറായി. അദ്ദേഹം അവിടുത്തെ കാണ്മാൻ അവശ്യപ്പെടുന്നു."

"അതെങ്ങനെ!" എന്നു് കുമാരൻ ആശ്ചര്യത്തോടുകൂടി ചോദിച്ചു.

അയാൾപറഞ്ഞു്. "ചില ശത്രുക്കൾ—ആരെന്നറിയാൻ പാടില്ല—അന്തഃപുരത്തിനകത്തുകടന്നു് അദ്ദേഹത്തിനെ കുത്തിയുംവച്ചു് ഓടിക്കളഞ്ഞു. അദ്ദേഹം ഇതുവരെ മരിച്ചിട്ടില്ല. എന്നാൽ അതിനു് ഇനി അധികം താമസമില്ല. അവിടുന്നു വേഗം വരണേ! അല്ലെങ്കിൽ അവിടുത്തെ കാണുന്നതിനു മുമ്പെ അദ്ദേഹം മരിച്ചുപോയേക്കും."

"ഈ അവസരത്തിൽ അദ്ദേഹം എന്നെക്കാണാൻ ആഗ്രഹിക്കുന്നതു് എന്തിനാണെ?"

"അതു് എനിക്കറിഞ്ഞുകൂടാ. ഞാൻ ഒരു ദൂതൻമാത്രമാണു്".

കുമാരൻ അയാളോടൊരുമിച്ചു് അന്തഃപുരത്തിലേക്കുപോയി. അവിടെ കുട്ലൂഖാൻ അസന്നമരണനായി കിടക്കുന്നതു് അദ്ദേഹം കണ്ടു. അദ്ദേഹത്തിന്റെ ചുറ്റിലുമായി ഉസ്മാൻ, അയിഷാ, കുട്ലൂഖാന്റെ കുട്ടികളായ പുത്രന്മാർ, അദ്ദേഹത്തിന്റെ ഭാര്യമാർ, ഭൃത്യന്മാർ, സേവകന്മാർ മുതലായവർ കൂട്ടംകൂടിനിന്നിരുന്നു. വായുമണ്ഡലം പരിവേദനങ്ങളാലും നെടുവീർപ്പുകളാലും പരിപ്ലാകുലമായിരുന്നു. ഉറച്ചുകരയാതെ ആ കൂട്ടത്തിൽ ഒരാൾ മാത്രമേ ഉണ്ടായിരുന്നൊള്ളൂ. അതു് അയിഷാ ആയിരുന്നു. അവളുടെ സ്ഫടികോപമങ്ങളായ കവിൾത്തടങ്ങളിൽകൂടി കണ്ണുനീർ കൂടുകൂടെ ഒലിക്കുന്നുണ്ടായിരുന്നു. അവൾ തന്റെ പിതാവിന്റെ ശിരസ്സിനെ മടിയിൽവച്ചുംകൊണ്ടു് നിശബ്ദമായിരുന്നു.

രാജകുമാരൻ അകത്തേക്കു പ്രവേശിച്ചപ്പോൾ ഒരു സേവൻ അദ്ദേഹത്തിന്റെ കയ്യിന്മേൽ പിടിച്ചു് കുട്ലൂഖാന്റെ സമീപത്തേക്കു കൊണ്ടുപോയി.

അയാൾ കുട്ലൂഖാനോടായിട്ടു പറഞ്ഞു.
"ജഗത്സിംഹകുമാരൻ വന്നിരിക്കുന്നു."

കുട്ലൂഖാൻ പാരവശ്യത്തോടുകൂടി പറഞ്ഞു. "അവിടുത്തെ ശത്രുവായ ഞാൻ ഇതാ മരിക്കുന്നു. കോപവും ശത്രുതയും എല്ലാം ഇപ്പോൾ അവിടുന്നു ത്യജിക്കണേ"

ജഗ—അതേ! ഞാൻ എല്ലാം മറന്നിരിക്കുന്നു.
കുട്ലൂ—ഒരു അപേക്ഷ—ഒരു വാഗ്ദാനം ചെയ്യു.....

ജഗ—എന്തു വാഗ്ദാനമാണു് ഞാൻ ചെയ്യേണ്ടതു്?

കുട്ലൂ—അവിടുത്തെ കൈ—

അദ്ദേഹത്തിന്റെ ഉദ്ദേശം എന്താണെന്നു മനസ്സിലായിട്ടു് ഉസ്മാൻഖാൻ വേഗം കുമാരന്റെ കൈപിടിച്ചു് കുട്ലൂഖാന്റെ കയ്യിൽ വച്ചു.

ഉടനെ ജഗത്സിംഹന്റെ ശരീരത്തിനു് വിദ്യുൽകണിക ഏറ്റതുപോലെ ഒരു ഞെട്ടുക്കം ഉണ്ടായി; എന്നാൽ അദ്ദേഹം അതു പുറത്തു കാണിക്കാതെ ഉസ്മാന്റെ പ്രവൃത്തിക്കു വശംവദനായി നിന്നു.

കുട്ലൂഖാൻ തുടർന്നുപറഞ്ഞു.
"ഈ കൊച്ചുകുട്ടികൾ—ഇവരെല്ലാം—യുദ്ധം—എനിക്കു്—ദാഹിക്കുന്നു!"

അയിഷാ അദ്ദേഹത്തിന്റെ വായിൽ കുറെ സർബ്ബത്തു് ഒഴിച്ചു കൊടുത്തു.

"യുദ്ധംകൊണ്ടു—ഉപയോഗം—ഇല്ല—സമാധാനം—"

കുട്ലൂഖാൻ നിർത്തി. കുമാരൻ ഒന്നും മിണ്ടിയില്ല. ഖാൻ കുമാരന്റെ ഉത്തരത്തെ പ്രതീക്ഷിച്ചു് അദ്ദേഹത്തിന്റെ മുഖത്തു നോക്കിക്കൊണ്ടിരുന്നു. ഒന്നുംലഭിക്കാഞ്ഞതിനാൽ ഖാൻ പിന്നെയുംപറഞ്ഞു. "ഉപേക്ഷിക്കുന്നോ?"

കുമാരൻ പറഞ്ഞു. "പട്ടാണികൾ ചക്രവർത്തിയുടെ മേലധികാരത്തെ സമ്മതിക്കയാണെങ്കിൽ സമാധാന ഉടമ്പടി ചെയ്യിക്കാൻ ഞാൻ ശ്രമിക്കാം."

"ഒറീസ്സാ!" ഖാന്റെ സ്വരം അവ്യക്തമായി തുടങ്ങി.

"എന്റെ ശ്രമം വിഫലമാകാത്തപക്ഷം ഒറീസ്സാ നിങ്ങളുടെ പുത്രന്മാർതന്നെ അനുഭവിക്കും."

മരണയാതനയാൽ അതി പീഡിതമായ കുട്ടൂഖാന്റെ മുഖഭാവം സന്തോഷത്താൽ വിളങ്ങി അദ്ദേഹം പറഞ്ഞു.

"അവിടുത്തേയ്ക്കു—സ്വാതന്ത്ര്യം—ഈശ്വരൻ—നല്ലയോ"

ജഗത്സിംഹൻ പോകാനായി തിരിഞ്ഞു. അപ്പോൾ അയിഷാ കുനിഞ്ഞു തന്റെ അമ്മാന്റെ ചെവിയിൽ എന്തൊമന്ത്രിച്ചു. ഖാൻ ആദ്യം കുഞ്ഞാ ഈസായുടേയും പിന്നീട് കുമാരന്റെയും നേരെ നോക്കി. അയാൾ കുമാരനോട് പറഞ്ഞു.

"നവാബ് അവിടുത്തെ അടുക്കൽ ഇനിയും എന്തൊ സംസാരിക്കാൻ ആഗ്രഹിക്കുന്നതായി തോന്നുന്നു."

കുമാരൻ തിരിച്ചുവന്നു.

കുട്ടൂഖാൻ—"അവിടുത്തെ ചെവി—"

കുമാരനു കാര്യം മനസ്സിലായി. അദ്ദേഹം മരിക്കാൻ പോകുന്ന മനുഷ്യന്റെ മുഖത്തിനു സമീപത്തു തന്റെ മുഖത്തെ അടുപ്പിച്ചു.

"പീരേ—"അദ്ദേഹത്തിന്റെ വാക്കുകൾ കുറേക്കൂടി അസ്പഷ്ടമായി. കുറേക്കഴിഞ്ഞു പിന്നെയും പണിപ്പെട്ടു പറഞ്ഞു.

"പീരേന്ദ്രസിംഹന്റെ —എനിക്കു് ദാഹംസഹിക്കവയ്യേ"

അയിഷാ പിന്നെയും കുറെ സ്വൃത അദ്ദേഹത്തിന്റെ വായിൽ ഒഴിച്ചുകൊടുത്തു.

"പീരേന്ദ്രസിംഹന്റെ പുത്രി—"

സപ്തദംശനം ഉണ്ടായാലത്തെപ്പോലെ കുമാരൻ നടുങ്ങി. ശരീരം ആകപ്പാടെ ഒന്നുവിറച്ചു.

"ആ അമ്മാനില്ലാത്ത ശിശു—കഷ്ടം! ഞാൻ ഒരു മഹാപാപി—ദാഹം—"

അയിഷാ സ്വൃതകൂടക്കൂടെ കൊടുത്തു. ഖാന് സംസാരിക്കാൻ തീരെവയ്യാതെ ആയി. അദ്ദേഹത്തിന്റെ ശ്വാസോച്ഛ്വാസം പണിപ്പെട്ടും വേഗത്തിലും ആയി.

"ഞാൻ പോകുന്നു—അയ്യോ!—പോകുന്നു—പതിവ്രത—കേട്ടോ"

"എന്തു്?" കുമാരൻ ചോദിച്ചു.

അദ്ദേഹത്തിന്റെ ശബ്ദം ഇടിനാദംപോലെ കുട്ടൂഖാന്റെ ചെവിയിൽ പതിച്ചു.

"ഒരിക്കൽപോലും കണ്ടിട്ടില്ല— തൊട്ടിട്ടില്ല— പതി— ഒരു ദോഷം— ഉം— ഇ — ല്ല— ഞാൻ— മരി— അയിഷാ— എന്റെ കുഞ്ഞേ അയിഷാ."

കുട്ടൂഖാൻ പിന്നെ യാതൊന്നും മിണ്ടിയില്ല. അദ്ദേഹത്തിന്റെ ഗതജീവനായ ശിരസ്സ് അയിഷായുടെ മടിയിൽ പതിച്ചു. ഒടുക്കം തന്റെ പ്രിയപുത്രിയുടെ നാമത്തെ ഉച്ചരിച്ചിട്ട് അദ്ദേഹത്തിന്റെ ദേഹി ഇഹലോകത്തെ വെടിഞ്ഞു.

ഥവ്_ാം അദ്ധ്യായം.

ചന്ദ്_ുദ്ധം.

തനിക്കു സ്വാതന്ത്ര്യം കിട്ടിയതിനുശേഷം ജഗത്സിംഹൻ തന്റെ അമ്മാവന്റെ പാളയത്തിലേക്കു പോയി താൻ വാഗ്ദാനം ചെയ്തതുപോലെ ഒരു സമാധാന ഉടമ്പടി ചെയ്യുന്നതിന് അദ്ദേഹത്തിനെക്കൊണ്ടു സമ്മതിപ്പിച്ചു. പട്ടാണിമാർ ചക്രവർത്തിയുടെ മേലധികാരത്തെ സമ്മതിക്കയും ഒറീസ്സാ അവർ കൈവശം വച്ചുകൊണ്ടിരിക്കുന്നതിന് ചക്രവർത്തി അനുവദിക്കയും ചെയ്തു. ഉടമ്പടിയുടെ സകല വിവരങ്ങളും അറിയണമെന്നുള്ള വായനക്കാർ ഇൻഡ്യാ ചരിത്രം വായിച്ചുകൊള്ളട്ടെ; ഉടമ്പടി കഴിഞ്ഞു കുറെ നാളത്തേക്ക് രണ്ടു കൂട്ടക്കാരും അവിടവിടെത്തന്നെ പാർത്തു. പുതിയതായ ഈ സഖ്യത്തെ പ്രബലപ്പെടുത്തുന്നതിനുവേണ്ടി പ്രധാനമന്ത്രി കാജാഇൗസായും സേനാധിപനായ ഉസ്മാൻഖാനും കുട്ടൂഖാന്റെകുഞ്ഞുങ്ങളോടൊരുമിച്ചു മാനസിംഹനെ സന്ദർശിച്ചു. അവർ അദ്ദേഹത്തിന് അമ്പത്തു അനകളേയും വിലപിടിച്ച മറ്റു പദാർത്ഥങ്ങളേയും കാഴ്ചവയ്ക്കുകയും അദ്ദേഹം കരുണാപൂർസ്സരം അവയെ സ്വീകരിക്കയും അവരെ വേണ്ടപോലെ ബഹുമാനിച്ചു സല്ക്കരിച്ചയയ്ക്കുകയും ചെയ്തു.

പാളയം അവിടെനിന്നു മാറുന്നതിന് കുറെ താമസമുണ്ടായി. ഒടുക്കം രാജപുത്രസേന പാടുനായിലേക്കു യാത്ര പുറപ്പെടാറായപ്പോൾ ഒരു ദിവസം ഉച്ചതിരിഞ്ഞു ജഗത്സിംഹൻ തന്റെ ഏതാനും അനുചന്മാരുമൊരുമിച്ചു ഉസ്മാൻഖാൻ മുതലായ സ്നേഹിതന്മാരോടും പ

രിച്ചിതന്മാരോടും യാത്രപറയുന്നതിനായി പട്ടാണികളുടെ കോട്ടയിലേക്കു പോയി. കാരാഗൃഹത്തിൽവച്ചു കണ്ടതിനുശേഷം ഉസ്മാൻ കുമാരനോടു് അത്ര രസമില്ലായിരുന്നു. അതിനാൽ ഇപ്പോൾ സ്വാധാരണമായ ഏതാനും ഉപചാരവാക്കുകൾ പറഞ്ഞു് ഉസ്മാൻ അദ്ദേഹത്തിനെ യാത്രയയച്ചു.

മനസ്സിനു തീരെ സുഖമില്ലാതെ ജഗത്സിംഹൻ പിന്നെ കമാലാ ഈസായെ കണ്ടുംവച്ചു് അയിഷായുടെ ഗൃഹത്തിൽപോയി. അവിടെ വെളിയിൽ ചെന്നുനിന്നു് തവണക്കാരനെ വിളിച്ചു് നവാബിന്റെ മരണശേഷം തനിക്കവളെ കാണ്മാൻ കഴിഞ്ഞിട്ടില്ലെന്നും താൻ പാടിനായിലേക്കു അന്നു യാത്രയായതുകൊണ്ടു് ഇനി ഈ ജന്മത്തിൽ എങ്ങും അവളെ കാണ്മാൻ തനിക്കു ഭാഗ്യം ഉണ്ടാകയില്ലെന്നും അതിനാൽ മുഖദാവിൽ കണ്ടു് യാത്ര പറയുന്നതിനു തനിക്കു വളരെ ഉല്ക്കണ്ഠയുണ്ടെന്നും പറഞ്ഞയച്ചു.

അവൻ അകത്തുപോയി തിരിയെവന്നു്, "പ്രഭോ! കുമാരിക്കവിടുത്തെ കാണ്മാൻ സൌകര്യമില്ല. അതിനു ദയാപൂർവം അവിടുന്നു മാപ്പുകൊടുക്കണം എന്നു കല്പിച്ചിരിക്കുന്നു." എന്നു് ജഗത്സിംഹനെ അറിയിച്ചു.

കഠിനമായ കുണ്ഠിതത്തോടുകൂടി കുമാരൻ തന്റെ വസതിയിലേക്കുതിരിച്ചു. കോട്ടവാതുക്കൽ എത്തിയപ്പോൾ ഉസ്മാൻഖാൻ അവിടെത്തന്നെ കാത്തുനില്ക്കുന്നതുകണ്ടു.

കുമാരൻ അപ്പോഴും അദ്ദേഹത്തിനോടു ഉപചാരം കാണിച്ചു. കടന്നുപോയപ്പോൾ അദ്ദേഹം കുമാരനെ അനുഗമിച്ചു.

"ഖാൻ! നിങ്ങൾക്കെന്നെക്കൊണ്ടു് എന്തെങ്കിലും സാധിക്കാനുണ്ടെങ്കിൽ പറയുക, അതു് ചെയ്തുതരുവാൻ എനിക്കു വളരെ സന്തോഷമുണ്ടു്."

"എനിക്കു അവിടുത്തോടു് ചില കാര്യങ്ങൾ പറയാനുണ്ടു്. അതു് ഇത്രവളരെ ആളുകളുടെ മുമ്പിൽവച്ചു് പറഞ്ഞുകൂടാ. ദയചെയ്തു് അവിടുത്തെ ആളുകളോടു് മുമ്പിൽ നടക്കാൻ പറഞ്ഞിട്ടു് എന്നോടുകൂടി വരണം."

കുമാരൻ ഒട്ടും സംശയംകൂടാതെ അദ്ദേഹത്തിന്റെ അനുചരന്മാരെ മുമ്പെ അയച്ചുംവച്ചു് ഉസ്മാൻഖാനോടുകൂടിപ്പോയി. അദ്ദേഹവും തന്റെ കുതിരയെ കൊണ്ടുവരാൻ പറഞ്ഞു് അതിന്റെ പുറത്തു കയറി രണ്ടുപേരും കൂടി കുറെ അകലെയുള്ള ഒരു സാമ്പ്രദാ

ത്തിൽ എത്തി. അതിനകത്തു് ഒരു ജീർണ്ണംവിച്ചു പഴയ കൊട്ടാരം ഉണ്ടായിരുന്നു. അവിടെ ചെന്ന ഉടനെ ഉസ്മാൻ തന്റെ കുതിര യെ ഒരു സാലമരത്തിൽ കെട്ടിയുംവച്ചു് ആ കെട്ടിടത്തിന്റെ മതിൽ കെട്ടിനകത്തേക്കു കടന്നു. കുമാരനും അതുപോലെ ഒക്കെ ചെയ്തു. ആ കെട്ടിടത്തിൽ ആരും പാർക്കുന്നുണ്ടായിരുന്നില്ല. അതിന്റെ നടു ക്കായി ഒരു വിസ്താരമേറിയ മുറ്റം ഉണ്ടായിരുന്നു. അതിന്റെ ഒരു അരുകിലായി പുതുതായി ഉണ്ടാക്കപ്പെട്ട ഒരു ശവക്കുഴി കണ്ടു. എ ന്നാൽ അവിടെ എങ്ങും ശവം ഇല്ലായിരുന്നു. മറെറാരു അറവത്തു വിറകുകൊണ്ടു് ഒരു ചിതയും ചമച്ചിരുന്നു.

"ഇതു രണ്ടും എന്തിനാണു്?" എന്നു കുമാരൻ ചോദിച്ചു.

"ഇതു രണ്ടും എന്റെ വരുതികാരം അനുസരിച്ചു ഉണ്ടാക്കപ്പെട്ടിട്ടുള്ളവയാണു്. ഇന്നു് ഞാൻ വീഴുകയാണെങ്കിൽ എന്നെ ആ ശവക്കുഴിയിൽ മറവുചെയ്യണേ; അതു് ആരും അറികയില്ല. അവിടുന്നു വീഴുകയാണെങ്കിൽ ഞാൻ ബ്രാഹ്മണരെക്കൊണ്ടു് അവിടുത്തെ ശവദാഹകർമ്മങ്ങൾ കഴിപ്പിച്ചുകൊള്ളാം."

"നിങ്ങൾ ഇങ്ങനെ പറയുന്നതിന്റെ അർത്ഥമെന്താണു്."

"ഞാൻ ഒരു പട്ടാണിയാണു്. ഞങ്ങളുടെ ഹൃദയം ജ്വലിക്കുമ്പോൾ ഞങ്ങൾ കായ്കാര്യങ്ങളെക്കുറിച്ചു് ചിന്തിക്കാറില്ല. അയിഷയുടെ അനുരാഗലാഭത്തിനു് ആഗ്രഹത്തോടുകൂടി രണ്ടുപേർ ജീവിച്ചിരുന്നുകൂടാ. നമ്മളിൽ ആരെങ്കിലും ഒരാൾ ഇന്നിവിടെ ചാകണം"

കുമാരനു് കാര്യമെല്ലാം മനസ്സിലായി. അദ്ദേഹത്തിനു വളരെ മനസ്താപം തോന്നി.

"അതുകൊണ്ടു് എന്തുവേണമെന്നാണു പറയുന്നതു്?"

"അവിടുത്തെക്കയ്യിൽ ആയുധമുണ്ടു്. എന്നോടു യുദ്ധംചെയ്യണം. കഴിയുമെങ്കിൽ എന്നെ യുദ്ധത്തിൽകൊന്നിട്ടു് അവിടുന്നു് അയിഷയെ വിവാഹം ചെയ്തുകൊള്ളണം. അല്ലെങ്കിൽ ഞാൻ അവിടുത്തെ കൊന്നു് അവളെ പാണിഗ്രഹണം കഴിച്ചുകൊള്ളാം"

കുമാരനു് ഉത്തരം പറയുന്നതിനുകൂടി ഇടകൊടുക്കാതെ ഉസ്മാൻ ഖാൻ തന്റെ വാൾ ഊരി അദ്ദേഹത്തിനോടെതിർത്തു. വേഗം തന്റെ വാൾ ഊരി സ്വരക്ഷചെയ്യുന്നതിനു് അദ്ദേഹം നിർബ്ബന്ധിതനായി. ഉസ്മാൻഖാൻ പലതവണയും കുമാരനെ കൊല്ലാൻ തരം നോക്കി. എന്നാൽ അദ്ദേഹം സ്വരക്ഷണത്തിനു വേണ്ടതേ ചെയ്തൊള്ളൂ: രണ്ടുപേ

രും ഖഡ്ഗ പ്രയോഗത്തിൽ അതി സമർത്ഥന്മാരായിരുന്നതിനാൽ യു ദ്ധം വളരെ നേരത്തേക്കു തുടർന്നുകൊണ്ടിരുന്നിട്ടും അക്കും ജയപരാജ യങ്ങൾ ഉണ്ടായില്ല. കുമാരന്റെ ശരീരത്തിൽ പലസ്ഥലങ്ങളിലും മുറിവുണ്ടാകയും അവയിൽകൂടി രക്തം ഒഴുകുകയും ചെയ്തു. എന്നാൽ കുമാരൻ അതിനെ തൃണിയായ്കയാൽ ഉസ്മാൻഖാന്റെ ദേഹത്തിന്മേൽ ഒരു ചെറിയ മുറിവുപോലും തട്ടിയില്ല. രക്തനഷ്ടത്താൽ തനിക്ക് കൃ ശോച്ഛ്വാസം ഉണ്ടാകുന്നുണ്ടെന്നും ഇങ്ങനെ അസമമായ പോരിൽ ത നിക്ക മരണം പറ്റിയേക്കുമെന്നും അറിഞ്ഞു് അദ്ദേഹം അപേക്ഷയാ യി പറഞ്ഞു.

"ഉസ്മാൻ! മതി! മതി! ഞാൻ തോറ്റതായി സമ്മതിച്ചു."

ഉസ്മാൻ ചിരിച്ചുംകൊണ്ടു പറഞ്ഞു. "ഒരു രജപുത്ര രാജകുമാ രൻ മരണത്തെ ഭയപ്പെട്ടുമെന്നു് ഞാൻ ഇതിനുമുമ്പിൽ അറിഞ്ഞിരു ന്നില്ല. യുദ്ധം ചെയ്തതന്നെ—ഞാൻ അവിടുത്തെ കൊല്ലും—ഞാൻ ഒരിക്കലും മാപ്പുതരികയില്ല. അവിടുന്നു ജീവിച്ചിരിക്കുമ്പോൾ അ യിഷായെ എനിക്കു ലഭിക്കയില്ല."

കു—എനിക്കു അയിഷായെ ലഭിക്കണമെന്നു് ആഗ്രഹമില്ല.

ഉ—ഇല്ല, അതെനിക്കറിയാം. എന്നാൽ അയിഷാ അവിടുത്തെ മോഹിച്ചിരിക്കയാണു്. ഉം—യുദ്ധം—യുദ്ധം രണ്ടുപേരിലൊരാൾ.....

കുമാരൻ തന്റെ വാൾ ദൂരെ എറിഞ്ഞു പറഞ്ഞു.

ഇല്ല, ഞാൻ നിങ്ങളോടു യുദ്ധം ചെയ്തയില്ല. എന്റെ നിർഭാ ഗ്യകാലത്തു് എന്റെ സഹായിച്ച ഒരു ദേഹത്തോടു ഞാൻ യുദ്ധംചെ യ്തയില്ല."

ഉസ്മാൻ കോപാന്ധനായി രാജകുമാരന്റെ നെഞ്ഞത്തു് ഒരു തൊഴിതൊഴിച്ചു്, ഇങ്ങനെ വളരെ ഉച്ചത്തിൽ ഉദ്ഘോഷണംചെയ്തു:— "ഇങ്ങനെ—യുദ്ധം ചെയ്യുവാൻ ഭയമുള്ള ഒരു യോദ്ധാവിനോടു് ഞാൻ എങ്ങനെയാണു് പൊരുന്നതു്."

കുമാരന്റെ ക്ഷമയെല്ലാം പോയി. അദ്ദേഹത്തിന്റെ മുഖം ചെ മന്നു. വേഗം ദൂരെഎറിഞ്ഞ തന്റെ വാൾ കയ്യിലെടുത്തു് ഒരു കൃ ശരിയാൽ കടിക്കപ്പെട്ട സിംഹം എന്നപോലെ പട്ടാണിയോടെതി ർത്തു. ബലിഷ്ഠനായ രജപുത്രയോദ്ധാവിന്റെ ആക്രമണത്തെ തടുക്ക വാൻ ശക്തിയില്ലാത്ത ഉസ്മാൻഖാൻ ഒരു നിമിഷത്തിനിടയിൽ ഭൂമി യിൽ തടിപോലെ വീണു. അദ്ദേഹം തന്റെ പ്രതിയോഗിയുടെ നെ

ഞെട്ടിത്തെറിച്ചു തന്റെ മുട്ടിനെ അമർത്തിക്കൊണ്ടു് അയാളുടെ ഖഡ്ഗത്തെ പിടിച്ചുപറിച്ചു് അകലെ ഇട്ടു് തന്റെവാൾ കഴുത്തിനുനേരെ ഓങ്ങിക്കൊണ്ടുചോദിച്ചു:—"ഇപ്പോഴെന്താണു് നിങ്ങൾക്കു യുദ്ധംചെയ്യാനുള്ള കൊതി തീർന്നോ?"

"ഞാൻ ജീവിച്ചിരിക്കുമ്പോൾ തീരുകയില്ല."

"നിങ്ങളുടെ ജീവൻ—ഒരു നിമിഷംകൊണ്ടു്—ഞാൻ അതു ഇല്ലാതാക്കും."

"അങ്ങനെ ചെയ്യു—അല്ലെങ്കിൽ അങ്ങയുടെ ബദ്ധശത്രു ജീവിച്ചിരിക്കും."

"അയാൾ ജീവിച്ചിരുന്നുകൊള്ളട്ടെ. ഒരു രജപുത്രനു് അതിൽ ഭയമില്ല; എന്നാൽ നിങ്ങൾ എന്റെ ജീവനെ രക്ഷിച്ചു. ഞാനും അതുപോലെ ചെയ്യുന്നു."

അനന്തരം കുമാരൻ ഉസ്മാൻഖാന്റെ രണ്ടുകയ്യും കൂട്ടികെട്ടി; അദ്ദേഹത്തിന്റെ ആയുധങ്ങളെ ഓരോന്നായി പിടിച്ചുപറിച്ചു നശിപ്പിച്ചു.

"ഇനി നിങ്ങൾ സമാധാനത്തോടുകൂടി ഗൃഹത്തിൽ പോയി സുഖമായിരിക്കുക. നിങ്ങൾ ഒരു ശത്രുവായതുകൊണ്ടു് ഒരു രജപുത്തരാജകുമാരന്റെ ശരീരത്തിൽ പാപപ്രഹരം ചെയ്യാൻ നിങ്ങൾക്കു തോന്നി. ആ ഒരു അപരാധം ചെയ്തതിനു മാത്രമാണു് ഞാൻ നിങ്ങളെ ഈ അവസ്ഥയിൽ ആക്കിയതു്. അല്ലെങ്കിൽ തങ്ങളുടെ ഉപകർത്താവിന്റെനേരെ ആയുധം ഉയർത്തുകവെണ്ണം രജപുത്രന്മാർ ഒരു കാലത്തും കൃതഘ്നന്മാരല്ല" എന്നു പറഞ്ഞു് കുമാരൻ ഉസ്മാനെ അഴിച്ചുവിട്ടു.

അയാൾ ഉത്തരം ഒന്നുംപറയാതെ കുതിരപ്പുറത്തു കയറി കോട്ടയ്ക്കുനേരെ ഓടിച്ചുപോയി.

ജഗത്സിംഹൻ അടുക്കുണ്ടായിരുന്ന ഒരു കിണറ്റിൽ തന്റെ ഉത്തരീയം നനച്ചു് മേലൊക്കെ തോർത്തി; തന്റെ കുതിരയുടെ കടിഞ്ഞാൺ അഴിച്ചു് അതിന്റെ പുറത്തുകയറി. അപ്പോൾ കുതിരയുടെ കടിഞ്ഞാണിന്മേൽ ഒരു തലമുടിഇഴകൊണ്ടു് ബന്ധിച്ച ഒരെഴുത്തു തൂങ്ങുന്നതു കണ്ടു. അതിന്റെ പുറത്തിങ്ങനെ എഴുതിയിരിക്കുന്നു:—പ്രഭോ! രണ്ടാമിവസത്തേക്കു അവിടുന്നു് ഈ എഴുത്തു് തുറന്നുവായിക്കരുതു്. അങ്ങനെ ചെയ്താൽ അതിന്റെ ഉദ്ദേശം വിഫലമായിപ്പോകും.

കുമാരൻ കുറേനേരം ആലോചിച്ചുനോക്കി. ആ എഴുതിയിരിക്കുന്നപ്രകാരംതന്നെ അനുഷ്ഠിക്കാൻ നിശ്ചയിച്ചു. ആ എഴുത്തു തന്റെ കുപ്പായത്തിൽ സൂക്ഷിച്ചുവച്ചിട്ട് അദ്ദേഹം പാളയത്തിലേക്കു കുതിരയോടിച്ചു പോയി.

അവിടെ എത്തിയ പിറേന്നാൾ അദ്ദേഹത്തിനു വേറെ ഒരു എഴുത്തു കിട്ടി. അതു അയിഷയുടേതായിരുന്നു.

൧൯-ാം അദ്ധ്യായം.

അയിഷയുടെ എഴുത്തു്.

അയിഷാ ഒരെഴുത്തു് എഴുതാൻ ഒരുങ്ങിയിരിക്കയായിരുന്നു. അവളുടെ മുഖഭാവം ഗംഭീരവും സഗൌരവവും അയിരുന്നു. അവൾ ജഗത്സിംഹനു് എഴുതാൻ ഭാവിക്കയായിരുന്നു. അവൾ ഒരു കടലാസെടുത്തു് എഴുതാൻതുടങ്ങി. "എന്റെ പ്രാണനേക്കാൾ പ്രിയതരനായുള്ളോവേ!" എന്നു് അവൾ ആദ്യം എഴുതി. ഉടനെ അതുവെട്ടി, "കുമാരാ" എന്നെഴുതി. അതിനിടയിൽ കണ്ണുനീർ ധാരാളമായിഒഴുകി കടലാസിൽ കൂടുകൂടെ വീണു; അയിഷാ അതു കീറിക്കളഞ്ഞു. വേറെഒരു കടലാസെടുത്തു. അവൾവളരെ വരികൾ എഴുതുന്നതിനുമുമ്പെ അതും അദ്ധ്യത്തേതിന്റെഅവസ്ഥയെ പ്രാപിച്ചു. അതും അവൾ കീറിക്കളഞ്ഞു. മൂന്നാമത്തെത്തവണ അശ്രുകണങ്ങളാൽ മാഞ്ഞുപോകാത്ത ഒരെഴുത്തു അവൾ എഴുതിത്തീർത്തു. അനന്തരം എഴുതിയതു് എല്ലാം അവൾ വായിക്കാൻ തുടങ്ങി; അപ്പോൾ കണ്ണുനീരുകൊണ്ടു് അവൾക്കു് അക്ഷരങ്ങൾ കാൺമാൻ പാടില്ലാതെയായി. സാധു ഒരുവിധം പണിപ്പെട്ടു അവൾ ആ എഴുത്തുമടക്കി തന്റെ ഒരു ഭൃത്യന്റെ കയ്യിൽകൊടുത്തു. അവൻ രജപുത്രപാളയത്തിലേക്കുപോയി. അയിഷാ ഒരു കട്ടിലിന്മേൽ പോയി കിടന്നു കരഞ്ഞു.

ജഗത്സിംഹൻ എഴുത്തു പൊട്ടിച്ചു ഇങ്ങനെ വായിച്ചു.

കുമാരാ,

"എന്റെ സഹനശക്തിയെ ഭയന്നല്ല ഞാൻ അവിടത്തെ അന്നു കാണാഞ്ഞതു്. മനഃശക്തിയില്ലാത്തവളാണെന്ന ഒരു കുറ്റം അയിഷയിൽ ആരോപിക്കരുതെ! ആ വിചാരം എന്നെവേദനിപ്പിക്കും.

ഉസ്മാൻഖാന്റെ ഹൃദയത്തിൽ താപം ജ്വലിപ്പിക്കുകയാണു്. ഞാൻ മൂലം അയാളുടെ വ്യസനത്തെ വർദ്ധിപ്പിക്കേണ്ട എന്നുവിചാരിച്ചാണു് ഞാൻ അവിടത്തെ കാണാതിരുന്നതു്. എന്നെ കാണാൻ അനുവാദം തരായ്കയാൽ അവിടത്തേക്കു ദുഃഖമുണ്ടാകുമെന്നു് ഞാൻ വിചാരിക്കുന്നില്ല. എന്റെ ക്ലേശത്തെക്കുറിച്ചു് നോക്കുകയാണെങ്കിൽ--ഞാൻ എന്റെ സുഖദുഃഖങ്ങളെല്ലാം ഈശ്വരങ്കൽ സമർപ്പിച്ചിരിക്കുന്നു. ഞാൻ അവിടത്തോടു അഭിമുഖമായി യാതൊരപേക്ഷിച്ചിരുന്നെങ്കിൽ അപ്പോഴുള്ള എന്റെ വ്യസനത്തെ സഹിക്കാൻ എനിക്കു് യാതൊരു ബുദ്ധിമുട്ടും ഉണ്ടാകയില്ലായിരുന്നു. അവിടത്തെ കാണാൻകഴിയായ്കയാലുണ്ടായ ആ ദുഃഖം--എന്റെ ഹൃദയം ഒരു കല്ലുകൊണ്ടുണ്ടാക്കിയതെന്നപോലെ ഞാൻ സഹിച്ചു."

"എന്നാൽ എന്തിനാണു് ഞാൻ ഈ എഴുത്തു് എഴുതുന്നതു്? എനിക്കു് ഒരുപേക്ഷയുണ്ടു്. ഞാൻ അവിടത്തെ ഒരു സോദരിയേക്കാൾ കവിഞ്ഞു സ്നേഹിക്കുന്നതായി അവിടുന്നറിഞ്ഞതിനു് എനിക്കു മാപ്പുതരണം. അതു ഈ ജീവിതത്തിൽ ഒരുവിധത്തിലും വെളിയിൽ പ്രകാശിപ്പിക്കരുതെന്നായിരുന്നു ഞാൻ നിശ്ചയിച്ചിരുന്നതു്. എന്നാൽ ദൈവത്തിന്റെ ഇഷ്ടം മറ്റുവിധത്തിലായിരുന്നു. എന്നാൽ അതെല്ലാം അവിടുന്നു് മറക്കണേ!"

"അവിടത്തെ പ്രേമം എനിക്കു ലഭ്യമല്ല. എനിക്കു അവിടേക്കു തരാൻ ഉണ്ടായിരുന്നതൊക്കെ തന്നു. അതിനു പകരമായി ഞാൻ ഒന്നും ചോദിക്കുന്നില്ല. എനിക്കു് അവിടത്തോടു തോന്നിയിട്ടുള്ള സ്നേഹം അവിടത്തെ പ്രേമംകൂടാതെതന്നെ എനിക്കു സുഖം തരുന്നക്കവണ്ണം അതുനല്ലവണ്ണം ദൃഢമൂലമായിട്ടുള്ളതാണു്."

"അവിടത്തെ അസുഖമായിട്ടുള്ള സ്ഥിതിയിലാണു് ഞാൻ കണ്ടതു്--അവിടേയ്ക്കു് ഭാഗ്യകാലം വരുന്നപക്ഷം അയിഷയെ വിവരം ഗ്രഹിപ്പിക്കണെ--എന്നാൽ അതിനു കുമാരനു പ്രീതിയില്ലെങ്കിൽ ഒരിക്കലും അതു ചെയ്യയും അരുതു്. അവിടത്തെ ഹൃദയത്തിൽ എപ്പോഴെങ്കിലും വേദനയുണ്ടാകുമ്പോൾ അവിടുന്നു് അയിഷയെ ഓർമ്മിക്കുമോ?"

"അവിടത്തേക്കു ഇപ്പൊഴോ മേലിലോ എഴുത്തയയ്ക്കുന്നതുകൊണ്ടു് ആളുകൾ എന്നെ ആക്ഷേപിച്ചേക്കാം. ഞാൻ നിമ്മലയും നിർദ്ദോഷയും അതെ--അതുകൊണ്ടു് അവർ പറയുന്നതിനെക്കുറിച്ചു് അവിടുന്നു് അധികം ഗണ്യമാക്കരുതു്! എപ്പോഴെങ്കിലും അവിടേയ്ക്കു ഇഷ്ടം തോന്നുമ്പോൾ എനിക്കു് എഴുതി അയയ്ക്കണെ!"

"അവിടുന്നു് ഇവിടം വിടാൻ പോകയാണു്. ഈ പട്ടാണികൾ തീരെ അടങ്ങിയിരിക്കുന്ന ആളുകളല്ല. അതിനാൽ വീണ്ടും അവിടേക്കു് ഇവിടെ വരാൻ സംഗതിയുണ്ടാകാനാണു് അധികം ഇടം. എന്നാൽ അവിടുന്നു് ഇനി ഒരിക്കലും എന്നെ കാണുകയില്ല. വളരെ ആലോചിച്ചു ഞാൻ അങ്ങിനെയാണു് തീച്ചപ്പെടുത്തിയിരിക്കുന്നതു്."

"എന്നാൽ ഒരിക്കൽകൂടിമാത്രം കുമാരനെ കാൺമാൻ എനിക്കു ഇച്ഛയുണ്ടു്. അവിടുന്നു് ഇവിടെവച്ചു് വിവാഹം കഴിക്കുന്ന പക്ഷം വിവരം എന്നെ അറിയിക്കണെ! അവിടുത്തെ വിവാഹദിവസം ഞാൻ അവിടെവരും. അവിടുത്തെ പ്രാണവല്ലഭയായിരിക്കാൻ ഭാഗ്യവതിയായ ആ വധൂരത്നത്തിനു് സമ്മാനിക്കാൻ ഞാൻ ചില നല്ല ആഭരണങ്ങൾ വച്ചിട്ടുണ്ടു്. എനിക്കു് സമയം ലഭിക്കയാണെങ്കിൽ എന്റെ സ്വന്തകൈകൾകൊണ്ടുതന്നെ ഞാൻ അതു ആ സുന്ദരിയുടെ കഴുത്തിൽ കെട്ടിക്കുന്നുണ്ടു്."

"ഒരു അപേക്ഷകൂടി—അയിഷയുടെ മരണത്തെക്കുറിച്ചു് കേട്ടാൽ ഉടനെ അവിടുന്നു് ഒരിക്കൽ ഇവിടെ വരണെ! എന്നിട്ടു് അവിടുത്തെ ചേർ കൊത്തിവച്ചിട്ടുള്ള ഒരു പെട്ടിയിൽ അവിടുന്നുകാണുന്നതിനെ എനിക്കുവേണ്ടി സ്വീകരിക്കയും ചെയ്യണെ! വളരെ വാത്സല്യനിധാനമായിരുന്ന ഒരു അമ്മയുടെ കാരുണ്യത്താൽ, ഒരുപുത്രി ആണെങ്കിലും ഒരു ദരിദ്രമായ രാജ്യത്തു വളരെ വലുതു് എന്നു വിചാരിക്കത്തക്കവിധത്തിൽ ധനം എനിക്കു ലഭിച്ചിട്ടുണ്ടു്. അതു അവനഗര രാജകുലത്തിലേക്കു് സ്വീകാര്യമാകാതെ ഇരിക്കയില്ലല്ലൊ."

"ദാനപ്രമാണം ആ പെട്ടിയിൽ ഉണ്ടായിരിക്കും."

"ഇനി എന്താണു് എനിക്കു എഴുതാനുള്ളതു്. വളരെക്കൊക്കെ എനിക്കു് എഴുതുവാൻ മോഹമുണ്ടു്. എന്നാൽ അതുകൊണ്ടു എന്തു പ്രയോജനമാണുള്ളതു്? ഈശ്വരൻ അവിടേയ്ക്കു സുഖം നൽകട്ടെ! അയിഷയെ വിചാരിച്ചു് അവിടേയ്ക്കു ഒരിക്കലും അസുഖം തോന്നരുതേ!"

എഴുത്തു വായിച്ചു കഴിഞ്ഞപ്പോഴേക്കു ധീരനായ ജഗൽസിംഹന്റെ കണ്ണുംനിറഞ്ഞുകഴിഞ്ഞു. അദ്ദേഹം ഏങ്ങിക്കരഞ്ഞുതുടങ്ങി. അയിഷയുടെ എഴുത്തും കയ്യിൽ പിടിച്ചുംകൊണ്ടു് അദ്ദേഹം വളരെനേരം കൂടാരത്തിൽ അങ്ങോട്ടമിങ്ങോട്ടും ചിന്താമഗ്നനായി നടന്നു. അനന്തരം ധിരുതിവച്ചു് ഒരു കടലാസ്സു വലിച്ചെടുത്തു് താഴെ

പറയുന്ന വരികൾ എഴുതി അയിഷയുടെ അളിൻവശം കൊടുത്തയച്ചു.

"അയിഷാ! നിങ്ങൾ സ്ത്രീകളുടെ നന്മ കേവലം മൂത്തികഴിച്ചിട്ടുള്ള ഒരു ദിവ്യരത്നമത്രെ. ഈ ലോകത്തെ ക്ലേശരഹിതയിഷ്ടമാക്കണമെന്നായിരിക്കാം ഈശ്വരസങ്കല്പം. നിങ്ങളുടെ എഴുത്തിനു ഒരു മറുപടി എഴുതുവാൻ എനിക്കു ശക്തിയില്ല — ആ എഴുത്ത് എന്നെ കേവലം ഒരു ബ്രഹ്മചാരിയാക്കിത്തീർത്തു — എന്റെ ഏറ്റവും പ്രിയയായ ഒരു സോദരിയെപ്പോലെ ഞാൻ നിങ്ങളെ എന്നും സ്നേഹിക്കുമെന്നുമാത്രം ഇപ്പോൾ ധരിച്ചുകൊള്ളുക."

അയിഷയുടെ ഭൃത്യൻ എഴുത്തുവാങ്ങി അവർക്കു കൊണ്ടുചെന്നു കൊടുത്തു.

20-ാം അദ്ധ്യായം.

കെടാറായ വിളക്ക്.

തിലോത്തമ അയിഷയോടു യാത്രപറഞ്ഞു അശ്മനിയോടൊരുമിച്ചു പോയതിൽപിന്നെ അവർ എവിടെയാണെന്നു് ആർക്കും അറിഞ്ഞുകൂടായിരുന്നു. തിലോത്തമ, വിമല, അശ്മനി, അഭിരാമസ്വാമി ഇവരെക്കുറിച്ചു ഒരു വർത്തമാനവും ആരുംതന്നെ കേട്ടിട്ടില്ല. സമാധാനം ഉണ്ടായതിനുശേഷം വീരേന്ദ്രസിംഹനു സംഭവിച്ച അതികഷ്ടമായ അവസാനവും അദ്ദേഹത്തിന്റെ കുടുംബത്തിന്റെ ദയനീയമായ അവസ്ഥയും കാൺ്ക് രണ്ടുകൂട്ടർക്കും വളരെ വ്യസനവും അനുകമ്പയും തോന്നി; അതിനാൽ അദ്ദേഹത്തിന്റെ ഭാര്യയേയും പുത്രിയേയും കണ്ടുപിടിച്ചു് അവരെ ഗിരിമന്ദിരത്തിൽ രാജപത്നിയോടുകൂടി പാർപ്പിക്കുന്നതിനു രണ്ടുവകക്കാരും സമ്മതിക്കയും ഉത്സാഹിക്കയുംചെയ്തു. അതനുസരിച്ചു ഉസ്മാൻഖാൻ, കപ്പാജാഈസാ, മാനസിംഹൻ മുതലായവർ അവരെ വളരെ ജാഗ്രതയോടുകൂടി അന്വേഷിച്ചു. എന്നാൽ തിലോത്തമ അശ്മനിയും ഒരുമിച്ചു് അയിഷയുടെ ഗൃഹത്തിൽനിന്നു പോന്നതിൽപിന്നീടുള്ള ഒരുവർത്തമാനവും അവർക്കു ലഭിപ്പാൻകഴിഞ്ഞില്ല. ഒടുക്കം മാനസിംഹൻ അശാഭംഗത്തോടുകൂടിയവനായി തന്റെ ഏറ്റവും വിശ്വസ്തനായ ഒരുദ്യോഗസ്ഥനെ ഗിരിമന്ദിരത്തിൽ താമസി

പ്പിച്ചിട്ട്, വീരേന്ദ്രസിംഹന്റെ ആളുകളെക്കുറിച്ചു് അന്വേഷിച്ചു കണ്ടുപിടിച്ചു് അവരെ കോട്ടയിൽ താമസിപ്പിക്കുന്നതിനു് കഴിയുന്നശ്രമം ചെയ്യണമെന്നു അയാളോടു നിഷ്കർഷിക്കുകയും അയാൾ അപ്രകാരം ചെയ്യുന്നപക്ഷം അയാളുടെ ശ്രമത്തിനു പ്രതിഫലമായി ഒരു ദേശത്തെപ്പട്ടത്വം അയാൾക്കു സമ്മാനമായി കൊടുക്കാമെന്നു വാഗ്ദാനംചെയ്കയും ചെയ്തുംവച്ചു അദ്ദേഹം പാട്നായിലേക്കു പോകാൻ വട്ടംകൂട്ടി.

കുട്ലൂഖാന്റെ അവസാനക്ഷണങ്ങളിലെ വാക്കുകൾ ജഗത്സിംഹന്റെ ഹൃദയത്തിനു എന്തെങ്കിലും ഒരുമാറ്റം ഉണ്ടാക്കിയൊ എന്നറിഞ്ഞുകൂടാ. തിലോത്തമയെ കണ്ടുപിടിക്കാൻ അദ്ദേഹം ആളുകളെ നിയോഗിക്കുന്നതിലൊ പണം ചിലവിടുന്നതിലൊ ഒട്ടും ഉപേക്ഷ കാണിച്ചില്ല എന്നുള്ളതു വാസ്തവംതന്നെ. എന്നാൽ അതു് മാനസിംഹനെയും മറ്റാളുകളെയും പ്രേരിപ്പിച്ച അതേ സഹജമായ അനുകമ്പമൂലമോ അതോ അദ്ദേഹത്തിന്റെ ഹൃദയത്തിൽ മുമ്പുണ്ടായിരുന്ന പ്രേമത്തിന്റെ പുനരാവിർഭാവം നിമിത്തമോ എന്നു പറയാൻ പ്രയാസം. കാരണം എന്തുതന്നെയായാലും കുമാരന്റെ ശ്രമം വിഫലമായതേയുള്ളു.

മാനസിംഹന്റെ സേന പാളയംവിട്ടു പലഭാഗങ്ങളിലായി യാത്ര ആരംഭിച്ചു. അടുത്തദിവസമാണു് കുമാരന്റെയാത്ര. തന്റെ കൃതിയുടെ കടിഞ്ഞാണിൽ കെട്ടിയിരുന്നതായികണ്ട ആ എഴുത്തു വായിക്കാൻ ഉള്ള ദിവസം യാത്രയുടെ തലേന്നാൾ ആയിരുന്നു. അക്ഷമയോടുകൂടി അദ്ദേഹം അതു പൊളിച്ചു് ഇങ്ങനെ വായിച്ചു.

"കുമാര!"

"അവിടുന്നു പാപത്തെ ഭയപ്പെടുന്നുണ്ടെങ്കിൽ—ഒരു ബ്രാഹ്മണന്റെ ശാപത്തെ ഭയപ്പെടുന്നുണ്ടെങ്കിൽ—ഈ എഴുത്തു വായിച്ചാലുടൻ തന്നെ ഏകാകിയായി ഇവിടെ എത്തണം. ഇതു മാത്രം. ഒരു ബ്രാഹ്മണൻ"

കുമാരൻ അത്യുപരവശനായി. "ഇതു വല്ല ശത്രുക്കളുടേയും കൃത്രിമമായിരിക്കും; ഞാൻ പോകണോ?" പിന്നു് അദ്യം അദ്ദേഹം വിചാരിച്ചു. "എന്നാൽ ഇതു ദേവനാഗരലിപിയിൽ ഭംഗിയായി എഴുതിയിരിക്കുന്നു. എന്നു മാത്രമല്ല ഒരു ബ്രാഹ്മണന്റെ എഴുത്തുപോലെ ആണു് ഇതിലെ വാചകം. അതുകൊണ്ടു പോകണം" എന്നു് രണ്ടാമതു് അദ്ദേഹത്തിനുതോന്നി. ഒരു രജപുത്രന്റെ ഹൃദയത്തിൽ എന്തിനേക്കുറിച്ചെങ്കിലും പേടിയുണ്ടെങ്കിൽ അതു ബ്രാഹ്മണശാപത്തെക്കുറിച്ചു മാത്രമാണു്. അതുകൊണ്ടു പോകുന്നതെന്നതന്നെ കുമാരൻ നിശ്ചയിച്ചു. തനിക്കുവേണ്ടി താമസിക്കേണ്ട എന്നും, താൻ ഒരു

നിൽവെച്ചോ, രാജമഹാളിൽവെച്ചോ അവരോടുകൂടി എത്തിക്കൊള്ളാമെന്നും അദ്ദേഹം തന്റെ അനുചരന്മാരെ വരുതി കൊടുത്തുംവെച്ചു് രുനിച്ചു സാലവനത്തിലേക്കു പോയി. ആ ജീർണ്ണമായ ഗൃഹത്തിന്റെ വാതുക്കൽഎത്തി തന്റെ കുതിരയെ മുമ്പിലത്തെപ്പോലെ ഒരു സാലവൃക്ഷത്തിൽ ബന്ധിച്ചു് അദ്ദേഹം ചുററിലും നോക്കി. അവിടെ എങ്ങും ആരെയും കണ്ടില്ല. അതിനുശേഷം അദ്ദേഹം വീട്ടിന്റെ വളപ്പിനുള്ളിലേക്കുകടന്നു. അവിടെ അതേ പുട്ടടയും അതേ ചിതകൂട്ടുന്നതിനുള്ള സാമഗ്രിയും. ഉണ്ടായിരുന്നു. ഒരുബ്രാഹ്മണൻ ചിതയുടെ ഒരു വിറകുകമ്പിന്മേൽ ഇരുന്നിരുന്നു. അദ്ദേഹം നതമുഖനായി ഇരുന്നു കരയുകയായിരുന്നു.

കുമാരൻ ചോദിച്ചു. "സ്വാമിയാണൊ എന്നെ ഇവിടെ കാണ്മാൻ ആഗ്രഹിച്ചതു്?"

ബ്രാഹ്മണൻ തലയുയർത്തിനോക്കി. അപ്പോൾ അതു് അഭിരാമസ്വാമി ആണെന്നു് അദ്ദേഹം കണ്ടു.

അത്ഭുതം, കൌതുകം, മോദം ഇതെല്ലാം പൊട്ടുന്ന അഹമഹമികയോടുകൂടി കുമാരന്റെ ഹൃദയത്തിൽ ആവിർഭവിച്ചു. അദ്ദേഹം സ്വാമിയെ താണുവണങ്ങി വിനീതനായി പറഞ്ഞു.

"അവിടുത്തെ കണ്ടുപിടിക്കാൻ ഞാൻ എത്രയൊക്കെ ശ്രമിച്ചു എന്നു പറയാൻതന്നെ പ്രയാസം. സ്വാമി എന്താണു് ഇവിടെ ഇരിക്കുന്നതു്?"

അഭിരാമസ്വാമി മുഖംതുടച്ചുംവച്ചു പറഞ്ഞു. ഞാൻ ഇപ്പോൾ ഇവിടെയാണു പാർക്കുന്നതു്."

"അവിടുന്നു എന്നെ കാണാനിച്ഛിച്ചതു് എന്തിനാണു്? അവിടുന്നു എന്തിനാണു കരയുന്നതു്?"

"കുമാരനെ ഞാൻ കാണാൻ ആഗ്രഹിച്ചതിനും എന്റെ കണ്ണുനീരുകൾക്കും കാരണം ഒന്നുതന്നെയാണു്. തിലോത്തമ അസന്നമരണയായിരിക്കുന്നു."

ആ ധീരനായ യുധോവീരന്റെ ശരീരം തീരെ അശക്തമായി. അദ്ദേഹം പതുക്കെ നിലത്തിരുന്നു. കഴിഞ്ഞകാര്യമെല്ലാം അദ്ദേഹത്തിന്റെ ഹൃദയത്തിൽ ഒന്നിനൊന്നു തിങ്ങിത്തള്ളിപ്പൊങ്ങി.

ക്ഷേത്രത്തിൽ വച്ചുള്ള ആദ്യത്തെ സന്ദർശനം — ശൈലേശ്വരസന്നിധിയിൽ വച്ചുചെയ്ത സത്യം — തിലോത്തമയുടെ ശയ്യാഗൃഹ

ത്തിൽവച്ചു് കണ്ടപ്പോൾ രണ്ടുപേർക്കും ഉണ്ടായ അനുരാഗപാരവശ്യം —കാരാഗൃഹത്തിൽ കിടന്നിരുന്ന ദിവസം രാത്രിയിലെ സംഭവങ്ങൾ —മോഹാലസ്യമായി കിടന്നപ്പോൾ തിലോത്തമയുടെ നിർദ്ദോഷമായ മുഖഭാവം—ഗ്ലേചരന്റെ അന്തഃപുരത്തിൽ അവർ അനുഭവിച്ചിരിക്കാവുന്ന സങ്കടങ്ങൾ തടവുമുറിയിൽവച്ചു് താൻ അവളോടുകാണിച്ച അതിസാഹസമായ വാടപടി—എല്ലാറ്റിനും മേലായി അവളുടെ ഈ ശോച്യാവസ്ഥയിലുള്ള മരണം—എല്ലാം—ഒരു കൊടുങ്കാറ്റു പോലെ അദ്ദേഹത്തിന്റെ ഹൃദയഭിത്തിയെ ആക്രമിച്ചു. മുമ്പിലത്തെ

അനുരാഗാഗ്നി മുമ്പിലത്തേതിൽ നൂറിരട്ടി വലുതായി ജ്വലിച്ചു.

അദ്ദേഹം വളരെ നേരത്തേക്ക് ഒന്നും മിണ്ടാൻ വയ്യാതെ അവിടെ ഇരുന്നു; അഭിരാമസ്വാമി പിന്നെയും സംസാരിച്ചുതുടങ്ങി.

"വിമല തന്റെ ഭർത്താവിന്റെ വധത്തിനു് പ്രതികാരം ചെയ്ത ദിവസം ഞാൻ എന്റെ പുത്രിയോടും പൌത്രിയോടും ഒരുമിച്ചു് മഹാമ്മദന്മാരെ പേടിച്ചു് ആരും അറിയാതെ ഓടിപ്പോന്നു് പലദിക്കിലും അലഞ്ഞു. തിലോത്തമയ്ക്കു് രോഗവും ആ ദിവസംതന്നെയാണു തുടങ്ങിയതു്. അതിന്റെ കാരണം കുമാരനു നല്ലവണ്ണം അറിയാമല്ലൊ."

ജഗത്സിംഹനു് ആത്മാവിൽ പഴുപ്പിച്ച അമ്പു തറച്ചതുപോലെ തോന്നി.

"അന്നുമുതൽ ഞാൻ അവളെ പലദിക്കിലും പാർപ്പിച്ചു. പല മാതിരി ചികിത്സകൾചെയ്തു. എന്റെ ചെറുപ്പംമുതൽക്കെ ഞാൻ വളരെ രോഗങ്ങൾക്കു് ചികിത്സിക്കയും ശമിപ്പിക്കയും ചെയ്തിട്ടുണ്ടു്, പല ദിവ്യങ്ങളായ ഔഷധങ്ങളും എനിക്കറിയാം. എന്നാൽ ഹൃദയത്തിൽ വേരുറച്ചു വളർന്നിട്ടുള്ള ഒരു വ്യസനത്താൽ ഉൽഭൂതമായ ഒരു രോഗത്തെ സംബന്ധിച്ചു് ഒരു ഭിഷക്കിനു്—എത്രതന്നെ നിപുണനായിരുന്നാലും—എന്തുചെയ്വാൻ കഴിയും. ഈ ജീർണ്ണമായ കൊട്ടാരം തീരെ വിജനമായ ഒരു സ്ഥലമാണെന്നുകണ്ടു് ഒരാശ്വയായി ഞങ്ങൾ ഇവിടെ താമസിക്കയാണു്. ദൈവാധീനംകൊണ്ടു് അന്നു കുമാരനെ ഞാൻ ഇവിടെ കാണുകയാൽ ആ എഴുത്തു അവിടുത്തെ കൃതിരയുടെ കടിഞ്ഞാണിന്മേൽ ഞാൻ കെട്ടി. എനിക്കു് അവളുടെ രോഗം ശമിപ്പിക്കാൻ സാധിച്ചില്ലെങ്കിൽ അവളുടെ അവസാനക്ഷണങ്ങളിലെ ശാന്തിക്കായി കുമാരനെ ഒരിക്കൽകൂടി അവളുടെ അടുക്കൽ കൊണ്ടുവരണമെന്നു് എപ്പോഴും കാംക്ഷ ഉണ്ടായിരുന്നു. അതിനാണു് ഞാൻ കുമാരനു ആ എഴുത്തു് എഴുതിയതു്. അന്നു അവളുടെ രോഗം ഭേദമാ

യേക്കാമെന്നു എനിക്കു ആശ ഉണ്ടായിരുന്നു. രണ്ടുദിവസത്തിനകം കുറെ ഒരു ഭേദം കണ്ടില്ലെങ്കിൽ അവൾ മരിക്കുമെന്നു ഞാൻ തീച്ചയാക്കി. അതുകൊണ്ടാണു രണ്ടുദിവസം കഴിഞ്ഞിട്ടുവേണം ആ എഴുത്തു വായിക്കാൻ എന്നു് ഞാൻ ഉപദേശിച്ചിരുന്നതു്. ഇപ്പോൾതീച്ചയായി. ഇനി അവളുടെ ജീവിതത്തെക്കുറിച്ചു എനിക്കു അശേഷം ആശയില്ല. കഷ്ടം! ആ വിളക്കു കെടാറായി."

അദ്ദേഹം പിന്നെയും കരഞ്ഞു. ജഗത്സിംഹനും കരയുകയായിരുന്നു.

"അവിടുന്നു ഒപ്പട്ടെന്നു തിലോത്തമയുടെ മുമ്പിലേക്കു വരരുതു്. അവിടുത്തെ കാണുമ്പോൾ അവൾക്കുണ്ടാകാവുന്ന സന്തോഷാധിക്യത്തെ സഹിക്കാൻ അവളുടെ ശരീരത്തിനു ബലമില്ല. ഇവിടെ വരണമെന്നു കുമാരനെ അറിയിച്ചിട്ടുണ്ടെന്നും അവിടുന്നു ഇവിടെ എത്താൻ സംഗതിയുണ്ടെന്നും ഞാൻ അവളോടു പറഞ്ഞിട്ടുണ്ടു്. ഞാൻ അകത്തേക്കുപോയി അവിടുന്നു വന്നിരിക്കുന്ന വിവരം അവളെ അറിയിക്കട്ടെ; പിന്നീടവിടേയ്ക്കു അവളുടെ അടുക്കലേക്കു പോകാം."

ഇങ്ങനെ പറഞ്ഞിട്ടു് ആ സന്യാസി അകത്തേക്കു് പോയി. ഏതാനും സമയം കഴിഞ്ഞു് തിരിച്ചുവന്നു കുമാരനോടു് "എന്നാൽ ഇനി വരാം" എന്നു പറഞ്ഞു.

അദ്ദേഹം ആസന്യാസിയെ അകത്തേക്കു അനുഗമിച്ചു. അവിടെ ഒരു ഒഴിഞ്ഞ മുറിയുടെ ഒരു കോണിൽ ഒരു പഴകിപ്പൊടിഞ്ഞുതുടങ്ങിയ ഒരുകട്ടിലിന്മേൽ മെലിഞ്ഞതും, എങ്കിലും അഴകേറിയതും ആയ ശരീരത്തോടുകൂടിയ തിലോത്തമയെ അദ്ദേഹം കണ്ടു. അവൾ അവിടെ തന്റെ മുട്ടും ഏറ്റവും മനോഹരവും ആയ കിരണങ്ങളെക്കൊണ്ടു് പ്രഭാതകാലത്തെ രമണീയമാക്കുന്ന ആ അതിസുന്ദരമായ നക്ഷത്രം എന്നപോലെ തന്റെ സൌഭാഗ്യദീപ്തിയെ പരിതഃ പ്രസരിപ്പിച്ചുംകൊണ്ടു് കിടന്നിരുന്നു. അവളുടെ അടുക്കലായി അവളെ കൂടക്കൂടെ തലോടിയും കൊണ്ടു് ഒരു വിധവയും ഇരുന്നിരുന്നു. അവളുടെ ശരീരത്തിന്മേൽ ഒരു ആഭരണവും ഇല്ലായിരുന്നു. ഇപ്പോൾ വൃത്തികെട്ട അസഹായിനി ആയ ഒരു വിധവ രൂപത്തെ അവൾ. കുമാരനു് അവളെക്കണ്ടിട്ടു് ആദ്യം മനസ്സിലായില്ല. അതു അദ്ദേഹത്തിനു് എങ്ങനെ കഴിയും? എന്നും യുവതി ആയിരുന്ന അവൾ ഇപ്പോൾ ഒരു വൃദ്ധ ആയിരിക്കുന്നു.

കുമാരൻ അകത്തുവന്നു് തിലോത്തമയുടെ കട്ടിലിന്റെ സമീപത്തുചെന്നുനിന്നു. അവൾ അപ്പോൾ കണ്ണടച്ചിരിക്കയായിരുന്നു. അടിരാമസ്വാമി അവളെ പതുക്കെ വിളിച്ചു—

"കുഞ്ഞേ—കുമാരജഗത്സിംഹൻ ഇതാ" എന്നുപറഞ്ഞു. അവൾ കണ്ണുതുറന്നു് കുമാരനെ നോക്കി; അവളുടെ നോട്ടം മുട്ടും വാത്സല്യത്തോടുകൂടിയതും ആയിരുന്നു. അതിൽ ശകാരത്തിന്റെ ഛായപോലും ഇല്ലായിരുന്നു. ഉത്തരക്ഷണത്തിൽ അവളുടെ കണ്ണുകൾ നനുങ്ങളായി. അവയിൽ അശ്രുകണങ്ങൾ നിറഞ്ഞു് കവിൾത്തടങ്ങളിൽക്കൂടി ഒലിച്ചു. കുമാരനു് സഹിക്കാൻ പാടില്ലാതെ ആയി. സങ്കോചവും മടിയും എല്ലാം പോയി. കുമാരജഗൽസിംഹൻ—ആ ഗംഭീരനായ രജപുത്രയോദ്ധാവു്—ആ കന്യകാമണിയുടെ കാൽക്കൽവീണു് പൂപോലെ മൃദുവായ അവളുടെ പാദങ്ങളെ തന്റെ കണ്ണുനീർകൊണ്ടു് അഭിഷേകംചെയ്തു.

൨൧-ാം അദ്ധ്യായം.

ഒരു സ്വപ്നം.

ആ അഭാഗിനിയില്ലാത്ത അസഹായിനി ആയ പെൺകിടാവു് ദീനത്തിൽ കിടക്കുന്നു. ജഗൽസിംഹൻ വേണ്ട പരിചയ്യകൾചെയ്യാൻ സന്നദ്ധനായി സദാ അടുക്കൽ ഉണ്ടു്. രാത്രിയും പകലും ഒന്നൊന്നായി അങ്ങനെ കഴിഞ്ഞുപോകുന്നു. രജപുത്രവംശയശശ്ചന്ദ്രൻ വ്യസനാക്രാന്തയും സദാ മൌനത്തെ അവലംബിച്ചിരിക്കുന്നവളും ആയവിമലയെ അനവരതം സഹായിക്കുന്നു. തന്റെ പ്രിയതമ തന്നെ നോക്കുന്നുണ്ടോ?—ആ അതിമധുരമായ മന്ദസ്മിതം അവളുടെ പ്രവാളാധരങ്ങളിൽ ഉദിക്കുന്നുണ്ടോ?—ഇതെല്ലാം അറിയുന്നതിനുള്ള ഉൽക്കണ്ഠയോടുകൂടി കുമാരജഗൽസിംഹൻ പ്രാണവല്ലഭയുടെ പല്യങ്കത്തെ ഒരിക്കലും വിട്ടുപോകുന്നില്ല.

പാളയംഎവിടെ? രജപുത്രസേന എവിടെ? ആ വിചാരമേ ജഗൽസിംഹനില്ല. പാളയം അവിടെനിന്നുമാറി. സൈന്യമെല്ലാം പാട്നായിൽ എത്തി. കുമാരന്റെ സ്വന്ത അനുചരന്മാർ അദ്ദേഹത്തിനെ പ്രതീക്ഷിച്ചു് ദാരുകേശ്വരനദിയുടെ കരയിൽ താമസിക്കുന്നു. അദ്ദേഹമാകട്ടെ, കഠിനവും ക്രൂരവും ആയ മദ്ധ്യാഹ്നികസൂര്യകിരണങ്ങളാൽ ശുഷ്കമായ മൃദുലകുസുമത്തെ പരിചരിച്ചു് അതിനുപുതിയ ജീവനുണ്ടാക്കിക്കൊണ്ടു് അന്യചിന്തയില്ലാതെ ഒരു വിജനവും ജീർണ്ണവുമായ ഗൃഹാന്തർഭാഗത്തു് ഇരിക്കുന്നു.

തിലോത്തമയുടെ രോഗം ക്രമേണ ശമിച്ചുവന്നു. അഹോ! കാമദേവന്റെ മാഹാത്മ്യം അത്യാശ്ചര്യകരംതന്നെ. കാമതാപത്താൽ ഉണ്ടാകുന്ന തീവ്രമായ വ്യഥയെ ശമിപ്പിക്കാൻ കാമദേവനുമാത്രമേ കഴികയുള്ളു. കെടാറായ ഒരു ദീപം എണ്ണ ഒഴിച്ചാൽ ക്രമേണ പൂർവ്വൽപ്രകാശിക്കുന്നതുപോലെ, ഗ്രീഷ്മകാലത്തു് വാടിച്ചാഞ്ഞു കിടന്നിരുന്ന മാലതീലത പുതുമഴപെയ്യുമ്പോൾ പൊടിച്ചു തഴച്ചുവരുന്നതുപോലെ ജഗൽസിംഹന്റെ സാഹചര്യത്താലും പരിചര്യയാലും തിലോത്തമയ്ക്കു ദേഹസൌഖ്യം ദിവസംപ്രതി വർദ്ധിച്ചുവന്നു.

അവൾക്കു് കട്ടിലിന്മേൽ എണീറ്റിരിക്കത്തക്ക ബലം ഉണ്ടായി. വിമല അവിടെ ഇല്ലാതിരുന്നപ്പോൾ അവൾ തന്റെ ഹൃദയത്തെ കുമാരനെ അറിയിക്കയും പലസംഭാഷങ്ങളേയും അദ്ദേഹത്തിനോടു പറകയുംചെയ്തു. അവൾ കണ്ട പല സ്വപ്നങ്ങളേക്കുറിച്ചും അദ്ദേഹത്തിനോടു വിസ്തരിച്ചു പറഞ്ഞു. ഒരു ദിവസം ദീനത്താൽ ബോധംകെട്ടുകിടന്ന ഒരവസരത്തിൽ താൻ കണ്ട സ്വപ്നത്തേക്കുറിച്ചു് അവൾ താഴെ പറയുന്നപ്രകാരം പറഞ്ഞു.

"വസന്തകാലത്തിൽ അഭിനവമായ പുഷ്പിതങ്ങളായ വൃക്ഷലതാദികളാൽ അതിമനോഹരമായ ഒരു കുന്നിൻപുറത്തു് താനും ജഗത്സിംഹനും ഒരുമിച്ചു് പൂക്കൾ പറിച്ചു ക്രീഡിച്ചുകൊണ്ടിരിക്കുന്നതായി അവൾ കണ്ടു. അവൾ പുഷ്പങ്ങൾ ഇറുത്തു് കുന്നുപോലെ കൂട്ടി; അവകളിൽ നല്ല പൂക്കൾ ചേർത്തു് അതിവിശേഷമായ രണ്ടു മാലകൾ ഉണ്ടാക്കി ഒന്നു താൻതന്നെ അണിയുകയും മറേറതു കുമാരന്റെ കണ്ഠത്തിൽ അണിയിക്കയും ചെയ്തു. കുമാരന്റെ കഴുത്തിൽ ചാർത്തിയ മാലയപ്പോഴേയ്ക്കും അദ്ദേഹത്തിന്റെ വാർകൊണ്ടു് മുറിഞ്ഞു താഴെവീണു. "ഞാൻ ഇനി അവിടുത്തെക്കഴുത്തിൽ മാല അണിയിക്കുകയില്ല. അവിടുത്തെ കാൽ ഞാൻ ഇതാ ചങ്ങലകൊണ്ടു് ബന്ധിക്കുന്നുണ്ടു" എന്നു പറഞ്ഞു് അവൾ പൂകൊണ്ടു് ഒരു ചങ്ങലയുണ്ടാക്കി കുമാരന്റെ കാൽ കൂട്ടിക്കെട്ടുന്നതിനായി അടുത്തുചെന്നു. അപ്പോൾ കുമാരൻ അകലെ മാറി. അവൾ പിന്നാലെ ചെന്നു. കുമാരൻ കുന്നിന്റെ താഴേക്കു ഓടി. തിലോത്തമയുംകൂടെ ഓടി. കുമാരൻ വേഗംഓടി ഒരു മലഞ്ചോല ഉണ്ടായിരുന്നതിനെ ചാടിക്കടന്നു. തിലോത്തമ സ്ത്രീ ആയിരുന്നതിനാൽ അങ്ങിനെ ചെയ്യുന്നതിനു ശങ്കിച്ചു അതു ഇടുങ്ങിയ സ്ഥലത്തുകൂടി കടക്കാനായി അതിന്റെ കരയ്ക്കുകൂടി താഴേക്കു ഓടി. അവൾ ചെല്ലുന്തോറും ചോലയ്ക്കു് വീതി കൂടിക്കൂടി വരുന്നതായിക്കണ്ടു. ഒടുവിലത്തോരം അതു ഒരു ചെറിയനദിയും ഒടുക്കം ഒരു വലിയ അരുവി ആയി

ത്തീന്നു. ഈ സിംഹത്തെ കാണാൻ ഇല്ലാതെ ആയി. കരകൗശലത്തൊഴിലുകളും ആകയാൽ നടക്കുന്നതു് അസാദ്ധ്യമായിത്തീന്നു. തിലോത്തമ നിന്നതിന്റെ അടുത്തുള്ള കര ഇടിഞ്ഞു് അത്യുച്ചമായ മുഴക്കത്തോടുകൂടി അറയിൽ മറിഞ്ഞുവീണു. താഴെ അറയിൽ അതികഠിനമായ ഒഴുക്കും ഭയങ്കരങ്ങളായ ചുഴികളുംകണ്ടു് തിലോത്തമ അവിടെനിന്നും ഓടിക്കളയാൻ ശ്രമിച്ചു. കുന്നിൽ കേറാനുള്ള പരിശ്രമം എല്ലാം വിഫലമായി. ഒട്ടുക്കം അവൾ നിരാശയായി ഉറച്ചുകരഞ്ഞുകൊണ്ടു് മുന്നോട്ടു നടക്കാൻ ഭാവിച്ചപ്പോൾ കടുവാന്റെ പ്രേതം ഭയങ്കരാകാരനായി തന്റെ മുമ്പിൽവന്നു തന്റെഗതിയെതടഞ്ഞു. തന്റെ കയ്യിലുണ്ടായിരുന്ന പൂച്ചങ്ങല പെട്ടെന്നു ഇരുമ്പുചങ്ങലയായി. അതു അവളുടെ കയ്യിൽനിന്നു താഴെ വീണു് അവളുടെ കാലുകളെ ബന്ധിച്ചു. അവൾ അവിടെ മരംപോലെ നിന്നുപോയി. ഉടനെ കടുവാൻ അവളുടെ കഴുത്തിൽ പിടിച്ചു് അത്യഗാധമായ നദിയിലേക്കു തള്ളി."

അവൾ കണ്ണുനീരോടുകൂടി ഒട്ടുക്കം പറഞ്ഞു. "കുമാരാ! ഈ സ്വപ്നം തീരെ അവാസ്തവമല്ല. ഞാൻ അവിടേക്കായി ഉണ്ടാക്കിയ പൂമാല എനിക്കു ഇരുമ്പുചങ്ങലയായിത്തീന്നു—ഞാൻ അവിടത്തെ കണ്ണത്തിൽ അണിയിച്ചതു അവിടുന്നു ഖഡ്ഗത്താൽ ഛേദിച്ചുകളകയും ചെയ്തു."

കുമാരൻ ഇതുകേട്ടു് ചിരിച്ചുംകൊണ്ടു് അദ്ദേഹത്തിന്റെ ഖഡ്ഗമെടുത്തു് തിലോത്തമയുടെ കാൽക്കൽ വച്ചുംകൊണ്ടു് പറഞ്ഞു. "തിലോത്തമേ! ഇതാ എന്റെ അയുധത്തെ ഞാൻ ഭേതിയുടെ കാല്ക്കൽ സമർപ്പിക്കുന്നു. ഭേതി ദയവുചെയ്തു് ഒരു മാലകൂടി എന്റെ കഴുത്തിലിടണെ! ഞാൻ എന്റെ ഖഡ്ഗത്തെ ഒടിച്ചു ദൂരത്തെറിയാം."

തിലോത്തമ ഒന്നും മിണ്ടാതെയിരുന്നതുകണ്ടു് കുമാരൻ വീണ്ടും പറഞ്ഞു. തിലോത്തമേ! ഞാൻ കളി പറയുകയല്ല.

തിലോത്തമ ലജ്ജകൊണ്ടു് നമ്രമുഖിയായി.

അന്നു സായംകാലത്തു് അഭിരാമസ്വാമി മറെറാരു മുറിയിലിരുന്നു് പ്രദീപം വായിച്ചുകൊണ്ടിരിക്കയായിരുന്നു. കുമാരൻ അദ്ദേഹത്തിന്റെ അടുക്കൽചെന്നു വിനീതനായി പറഞ്ഞു.

"സ്വാമിൻ! എനിക്കു് ഒരു അപേക്ഷയുണ്ടു്. തിലോത്തമയ്ക്കു് വഴിയാത്ര ചെയ്യുത്തക്ക ശരീരബലം ഉണ്ടായിരിക്കുന്നു. അതിനാൽ ഇനിയും അവളെ ഈ വിജനവും ജീർണ്ണവും അനുഭവനത്തിൽ താമസി

ച്ചു് കഷ്ടപ്പെടാൻ അനുവദിക്കുന്നതെന്തിനാണു്? നാളെ ദുർഭിവസം അല്ലാത്തപക്ഷം അവളെ ഗിരിമന്ദിരത്തിലേക്കു കൂട്ടിക്കൊണ്ടുപോകണമെന്നു അപേക്ഷിക്കുന്നു. എന്നു മാത്രമല്ല, അവത്തേക്കു പ്രതികൂല്യമില്ലാത്തപക്ഷം അവനാഗരരാജവംശത്തിലെ ധീരയുവാവിനു് അവിടുത്തെ പെൺകിയെ പാണിഗ്രഹണം ചെയ്തുകൊടുത്തു് അവനെ ഭാഗ്യവാനാക്കിത്തീർക്കണേ!"

പുസ്തകം ദൂരെ ഇട്ടിട്ടു് അഭിരാമസ്വാമി വേഗത്തിൽ എണീറ്റു് വികാരത്തള്ളലോടുകൂടി കുമാരനെ ഗാഢമായി പുണർന്നു. കുമാരൻ സ്വാമിയുടെ അടുക്കലേക്കു പോകുന്നതു കണ്ടു് ചിലതെല്ലാം ഊഹിച്ചുംകൊണ്ടു വിമലയും അശ്മനിയും പുരയ്ക്കുവെളിയിൽ നിന്നു അവരുടെ സംഭാഷണം മുഴുവൻ കേട്ടു.

രാജകുമാരൻ പിന്നീടു വിമലയെ കണ്ടപ്പോൾ അവൾ ആളൊന്നു മാറിയിരിക്കുന്നു. അവൾ ചിരിക്കയും അശ്മനിയുമായി സന്തോഷമായി സല്ലാപം ചെയ്കയും ചെയ്യുന്നതു് കുമാരൻ കണ്ടു.

൨൨-ാം അദ്ധ്യായം.

പരിസമാപ്തി.

പുഷ്പം പൂർണ്ണവികാസത്തെ പ്രാപിച്ചു; അഭിരാമസ്വാമി ഗിരിമന്ദിരത്തിലേക്കു പോയി. അവിടെവെച്ചു് തന്റെ പുത്രിയുടെ വിവാഹമഹോത്സവം വളരെ കോലാഹലമായി ആഘോഷിച്ചു.

ജഗൽസിംഹൻ തന്റെ വിവാഹം പ്രമാണിച്ചു ജഹാനബാദിൽനിന്നു് തന്റെ സ്നേഹിതന്മാരെയും പരിചിതന്മാരെയും എല്ലാം ക്ഷണിച്ചിരുന്നു. തിലോത്തമയുടെ അമ്മാവന്റെയും ബന്ധുക്കളും മിത്രങ്ങളും എല്ലാം അന്നു സന്നിഹിതരായിരുന്നു.

ജഗൽസിംഹൻ അയിഷയുടെ അന്ത്യഘട്ടപ്രകാരം അവൾക്കും എഴുതിയിരുന്നു. അവൾ തന്റെ സഹോദരനോടും വേറെചിലരോടും ഒന്നിച്ചു് കല്യാണാഘോഷത്തിനു ഹാജരായി. അവൾ മഹമ്മദുമതത്തിലുൾപ്പെട്ടവളായിരുന്നെങ്കിലും അവളെ അന്തർഗ്ഗതത്തിൽ ത

ന്നെ സ്വീകരിച്ചു സൽക്കരിച്ചു. തിലോത്തമയ്ക്കും രാജകുമാരനും അവളോടുണ്ടായിരുന്ന ബഹുമാനവും വാത്സല്യവും അവളുടെ വിജാതീയതയെക്കുറിച്ചു് ഗണ്യമാക്കാതിരിക്കത്തക്കവണ്ണം പ്രബലമായിരുന്നു. അഹാ! സൂക്ഷ്മമായാലോചിച്ചാൽ നിരർത്ഥകങ്ങളായ ഈ ജാതിമതഭേദങ്ങൾകൊണ്ടാ ഈശ്വരദ്രഷ്ട്യാ സഹോദരന്മാരായ മനുഷ്യരെ പരസ്പരം എന്തു നീചകർമ്മങ്ങൾ ചെയ്യുന്നതിനു തന്നെ പ്രേരിപ്പിക്കുന്നില്ല. ഹൃദയത്തിൽ അതികഠിനമായ ഒരു വേദന അനുഭവിക്കുന്ന അയിഷാ കല്യാണാരംഭാഘോഷത്തിൽ പൊതുവായുള്ള ഉത്സാഹസന്തോഷങ്ങളിൽ ചേരാതെ ഒരു മൂലയ്ക്കിരുന്നു് നെടുവീർപ്പുകൾ വിട്ടുകയായിരിക്കുമെന്നായിരിക്കാം എന്റെ വായനക്കാരുടെ വിചാരം. എന്നാൽ കാര്യമങ്ങിനെയല്ല. സദാ സുപ്രസന്നമായ ഒരു ഹൃദയമാണു സർവ്വേശ്വരൻ ആ വധൂരത്നത്തിനു കൊടുത്തിരിക്കുന്നതു്. അവൾ സ്ഫടികംപോലെ വിളങ്ങുന്ന ചെറുനദിയിൽ നവമായി വികസിച്ചും മന്ദവായുവാൽ മൃദുവായി ചലിച്ചും ബാലാർക്കകിരണങ്ങളാൽ അരുണവർണ്ണയായിത്തോട്ടം നില്ക്കുന്ന ഒരു ചെന്താമരപ്പൂപോലെ മധുരമായ മുഖഭാവത്താലും ഹൃദയാനന്ദജനകമായ പുഞ്ചിരിയാലും അഹ്ലാദകരമായ സംഭാഷണങ്ങളാലും ആ പ്രകാരം മുഴുവൻ ഒരുപ്രത്യേക സന്തോഷത്തെ വ്യാപിപ്പിക്കയാണു് ചെയ്യുന്നതു്.

നേരം ഒരുവിധമായപ്പോൾ അയിഷാ തിരിച്ചുപോകാൻ സന്നദ്ധയായി. അവൾ മന്ദസ്മിതത്തോടുകൂടി വിമലയോടു യാത്രപറഞ്ഞു. അവൾ അയിഷയുടെ ഹൃദയത്തെക്കുറിച്ചു് ഒന്നും അറിയാതെ ഉല്ലാസത്തോടുകൂടി പറഞ്ഞു.

"രാജകുമാരി! ഇനി അവിടുത്തെ വിവാഹത്തിനു് ഞങ്ങളെ എല്ലാം ക്ഷണിക്കണെ!"

അയിഷാ പിന്നീടു് തിലോത്തമയെക്കണ്ടു് ഒരു നിർജ്ജനമായ മൂലയിൽ അവളെ കൂട്ടിച്ചുകൊണ്ടുപോയി, കൈപിടിച്ചു മാവ്വത്തു വച്ചുംകൊണ്ടു് അവൾ പറഞ്ഞു.

"എന്റെ സോദരി! ഞാൻ ഇപ്പോൾ പോകട്ടെ. നിങ്ങൾ ദീർഘായുഷ്മതിയായി നിരന്തരം സുഖമായിരിക്കുന്നതിനു് ഈശ്വരൻ അനുഗ്രഹിക്കട്ടെ എന്നു് ഞാൻ ഹൃദയപൂർവ്വമായി പ്രാർത്ഥിക്കുന്നു."

"ഇനി ഞാൻ എന്നാണു എന്റെ സോദരിയെ കാണുന്നതു്?"

"കഷ്ടം! എന്റെ സോദരിയെ എന്നെങ്കിലും കാണാൻ കഴിയുമെന്നു് ഞാൻ എങ്ങനെ ആശിക്കും?"

തിലോത്തമയുടെ ഹൃദയം വ്യസനാക്രാന്തമായിത്തീർന്നു. രണ്ടു പേരും ഒന്നും മിണ്ടാതെയിരുന്നു.

അയിഷാപറഞ്ഞു. "നാം തമ്മിൽ കണ്ടാലും ഇല്ലെങ്കിലും ഭാഗ്യദേവം അയിഷയെ മറന്നുകളയുമോ?"

തിലോത്തമ മന്ദസ്മിതത്തോടുകൂടി "ഞാൻ അയിഷയെ—എന്റെ ഭർത്താവിന്റെ പ്രാണനെ രക്ഷിച്ച അയിഷയെ—മറക്കുന്നപക്ഷം കുമാരൻ എനിക്ക് അതിനൊരിക്കലും മാപ്പുതരികയില്ല."

"നിങ്ങളുടെ ഈ വാക്കുകൾ എനിക്കസന്തോഷം തരുന്നില്ല." അയിഷാ സഗൌരവം പറഞ്ഞു. "നിങ്ങൾ ഒരിക്കലും എന്റെ പേര് കുമാരന്റെ മുമ്പിൽവച്ച് ഉച്ചരിക്കരുതു്. അങ്ങനെ വാഗ്ദാനം ചെയ്യണം."

അയിഷയുടെ ഭാവികാലത്തെ സുഖം മുഴുവനും താൻ ഹേതുവായി നശിച്ചല്ലൊ എന്നുള്ള വിചാരം കുമാരനെ കഠിനമായി സന്തപിപ്പിക്കുന്നുണ്ടെന്നു അയിഷയ്ക്കു മനസ്സിലായിരുന്നു. അവളുടെ നാമോച്ചാരണം ആ വ്യസനത്തെ അദ്ദേഹത്തിന്റെ ഹൃദയത്തിൽ വീണ്ടും വീണ്ടും പുതുക്കുമെന്നു അവൾ വിചാരിച്ചു.

തിലോത്തമ തന്റെ സഖിയുടെ അപേക്ഷപ്രകാരം വാഗ്ദാനം ചെയ്തു. അയിഷാ തുടർന്നുപറഞ്ഞു:—

"എന്നാൽ എന്നെ മറക്കയും അരുതു്. എന്റെ ഓമ്മയ്ക്കായി ഞാൻ തരുന്ന സാധനങ്ങളെ കളഞ്ഞുകളയല്ലെ!

അതിനുശേഷം അവൾ തന്റെ പരിചാരികയെവിളിച്ചു. എന്തോ പറഞ്ഞു. ആ പരിചാരിക ഉടനെ ദന്തംകൊണ്ടുള്ള ഒരു മനോഹരമായ പെട്ടി കൊണ്ടുവന്നു് അയിഷയുടെ കയ്യിൽ കൊടുത്തു. അയിഷാ അവളെ അയച്ചുംവച്ചു് തിലോത്തമയെ സ്വന്ത കൈകൊണ്ടുതന്നെ അണിയിച്ചു.

ഒരു പ്രേതവിന്റെ പുത്രിയായിരുന്നെങ്കിലും തിലോത്തമ അയിഷാകൊടുത്ത ആഭരണങ്ങളുടെ പണിവിശേഷവും രത്നങ്ങളുടെ ശോഭയുംകണ്ടു അത്ഭുതപരവശയായി.

...രുവർക്കായി കൊടുത്ത ആഭരണങ്ങൾ കൂടാതെ ര...
...മയ്യായി പ്രത്യേകം പണിയിച്ച പല ദിവ്യഭൂഷണങ്ങ...
...ൽ ഉണ്ടായിരുന്നു. തിലോത്തമ ആഭരണങ്ങളെക്കുറി...
...ച്ചു.

അ...സാദരി! ഇവയെ ഇത്രപളപ്പെടുത്തിക്കാനെന്താണുള്ളത്? ഇന്നു നീ നിന്റെ വക്ഷപ്രദേശത്തെ അലങ്കരിച്ച ദിവ്യരത്നത്തോടു് ഒത്തുനോക്കുമ്പോൾ ഇവ വെറും മൺകട്ടികളത്രെ.

അവർ പണിപ്പെട്ടു് കണ്ണുനീരിനെ അടക്കി.

അലങ്കരിപ്പിച്ചു കഴിഞ്ഞപ്പോൾ അയിഷാ തിലോത്തമയുടെ രണ്ടു കൈകളും കൂട്ടിപ്പിടിച്ചു് അവളുടെ മുഖത്തു് സൂക്ഷിച്ചുനോക്കി. അവൾ വിചാരിച്ചു. "ഹൃദയനൈർമ്മല്യത്തെ സൂചിപ്പിക്കുന്നതും കോമളവും ആയ ഈ മുഖം ലഭിച്ചതിനാൽ എന്റെ കാമുകന്നു് ഒരിക്കലും സുഖമല്ലാതെ ഉണ്ടാകയില്ല. ഈശ്വരോദ്ദേശം അപ്രകാരമായതിനാൽ ഇനി എനിക്കു വേറെയാതൊരു വിചാരവും ഇല്ല. രാജകുമാരൻ ഈ കാമിനിയോടുകൂടി സദാ സുഖിക്കുന്നതിനു് ജഗദീശ്വരൻ അനുഗ്രഹിക്കട്ടെ.

അയിഷാപറഞ്ഞു:—"തിലോത്തമേ! നിങ്ങൾക്കു മംഗളം. കുമാരൻ ഇപ്പോൾ ജോലിയിൽ വ്യാപൃതനായിരിക്കുകയായിരിക്കും. അദ്ദേഹത്തിനെക്കണ്ടു യാത്രപറയാൻ ഉത്സാഹിച്ചിട്ടു കാര്യമില്ല. ഈശ്വരൻ നിങ്ങൾക്കു ദീർഘായുസ്സു തരട്ടെ. ഈ ആഭരണങ്ങളെ ഉപയോഗിക്കണേ!—പിന്നെ—എന്റെ—നിങ്ങളുടെ സർവ്വോത്തമമായ ആ അലങ്കാരത്തെ ഹൃദയത്തിൽ സദാ ധരിച്ചുകൊള്ളണം."

"നിങ്ങളുടെ സർവ്വോത്തമമായ ആ അലങ്കാരം" എന്നു പറഞ്ഞപ്പോൾ അവളുടെ തൊണ്ട ഇടറിപ്പോയി. അവളുടെ പക്ഷ്മളങ്ങൾ അശ്രുബിന്ദുക്കളാൽ നിബിഡമായിരിക്കുന്നതായി തിലോത്തമ കണ്ടു.

തിലോത്തമയുടെ ഹൃദയം അനുകമ്പയാൽ ആർദ്രമായി. "നിങ്ങളെന്തിനാണു് കരയുന്നതു്?" കാര്യം ഒന്നും അറിയാത്ത ആ അംഗനാരത്നം ചോദിച്ചു.

അയിഷയ്ക്കു് ഒരക്ഷരംപോലും പറയാൻ വയ്യാതെ ആയി. വേഗം അവർ ആ മുറിയിൽ നിന്നിറങ്ങി ഗടിതിയിൽ മേനാപ്പിൽ കയറി.

അവൾ സ്വഗൃഹത്തിലെത്തിയപ്പോൾ രാത്രി
മീപപ്രദേശമെല്ലാം രാത്രിയുടെ നിശ്ശബ്ദത വ്യാപിച്ച
ഉട്ടുപുമാറി. ശിശിരമായ നിശാവാതം ധാരാളമായി
ന്നുവന്നിരുന്ന ഒരു വാതായനത്തിന്റെ സമീപത്തു ചെ
ലനിറമായ ആകാശത്തു അസംഖ്യം നക്ഷത്രങ്ങൾ മിന്നിമിന്നി വി
ങ്ങുന്നു. ഇരുട്ടത്തു നിൽക്കുന്ന വൃക്ഷങ്ങൾ കാറ്റിനാൽ പെരുശാഖക
ളും ഇലകളും കൂട്ടിത്തല്ലി ഒരു മമ്മർ ശബ്ദത്തെ പുറപ്പെടുവിക്കുന്നു.
പ്രാകാരത്തിന്റെ ഗോപുരോപരിഭാഗത്തു് മൂങ്ങകൾ ഇരുന്നു മൂളുന്നു.
കൊത്തളത്തിന്റെ മറുപുറത്തു് അയിഷയുടെ മണിയറയ്ക്കു നേരെതാഴ
യായി വെള്ളം നിറഞ്ഞ കിടങ്ങു് ആകാശത്തിന്റെ പ്രതിഛാ
യെ വഹിച്ചു് നിശ്ചഞ്ചലമായി നീണ്ടു കിടക്കുന്നു.

അയിഷാ ജനലിന്റെ സമീപത്തു് വളരെനേരം ചിന്താമഗ്ന
യായി ഇരുന്നു. അവൾ തന്റെ ചെറുവിരലിൽ കിടന്ന ഒരുമോതിരം
ഊരി കയ്യിൽ പിടിച്ചു. അതിൽ മനോഹരമായ ഒരു വജ്രം വിളങ്ങു
ന്നു. അവൾ വിചാരിച്ചു. "ഈ രത്നത്താൽ തന്റെ കഠിനമായ
ഥത്തെ ശമിപ്പിച്ചുകളയട്ടയൊ?"

അവൾ പിന്നെയും വിചാരിച്ചു; "ഇതിനാണോ എന്നെ ഈശ്വ
രൻ ഈ ലോകത്തിൽ സൃഷ്ടിച്ചതു്? ഈ ഒരു വ്യഥയെ സഹിക്കാ
ഞാനിക്കു ശക്തിയില്ലെങ്കിൽ ഞാൻ എന്തിനാണു് ഒരു സ്ത്രീയായിൻ
ട്ടു ജനിച്ചതു്? ഇതു കേട്ടാൽ ജഗത്സിംഹൻ എന്തുപറയും?" അവൾ
മോതിരം പിന്നെയും വിരലിൽ ഇട്ടു. പിന്നെയും കുറേനേരം വിചാ
രിച്ചതിന്റെശേഷം അവൾ അതു വീണ്ടും ഊരി കയ്യിൽ പിടിച്ചു.

"ഈ ചാപല്യത്തെ ഒതുക്കുന്നതിനു് ഒരു സ്ത്രീക്കു ശക്തിയില്ല.
ഞാൻ ഇനി ഇതു കയ്യിൽവച്ചുകൊണ്ടിരിക്കുന്നേയില്ല. ഇങ്ങനെ പറ
ഞ്ഞു അവൾ ആ മോതിരം കിടങ്ങിലേക്കു വലിച്ചെറിഞ്ഞു.

M. M. SCHOOL ARTICLES
CHANGANACHERRY
CHENGAZHUZHA

DHARMARAM LIBRARY

BANGALORE-560 029

Due Date	Due Date	Due Date

DC Library
000007147
T63.1 SU17

T63
ST9

T631
Su17

Indic Digital Archive Foundation

gpura.org